

**Medicinalium epistolarum miscellanea, varia ac rara cum
eruditione, tum rerum scitu dignissimarum explicatione
referta: ut earum lectio non solum Medicinae, sed omnis etiam
Naturalis histori[a]e studiosis plurimum sit emolumenti
allatura ...**

<https://hdl.handle.net/1874/437383>

S E C V N D A
E P I S T O L A -
rum Medicinalium Miscel-

lanea, rara & uaria eruditione referta, non Me-
dicinæ modo, sed cunctis Naturalis hi-
storiæ studiosis plurimum
profutura:

Auctore D. IOHANNE LANGIO Lember-
gio, illustrissimorum Comitum Palati-
norum Rheni Medico.

L A N G I V S A D E M P T O R E M.

Non audita prius Medicis, nec lecta Sophistis,
Artis Peoniae dogmata sacra leges.

Langius iæcipiū offeri hoc munus alumnis:

Hoc hilari, Lector, fronte capesse nouum.

Aere uenit paruo, superat quod munera Cræsi,

Auriferi superat muncra fulua Tagi.

Epistolarum themata & Elenchum succedens
folium exhibebit.

*Accessit Rerum ac uerborū non solum huius Se-
cunda, sed & Prima Miscellanea, ante annos ali-
quot edita, præcipuè memorabilium, ge-
minus I N D E X.*

B A S I L E A E.

I 5 6 0.

IOAN. LANGII EFFI-
GIES 1558.

50 70

*Aspice spectata Medici probitatis ἀγαλμα,
Cui sunt bis septem lustra peracta seni.
Archiater Comitum Rheni, fidusq; minister:
Slesia quem genuit, Lipsiaq; erudit.*

IOANNIS LANGII EPI-
STOLARVM MEDICINALIVM
Secundi Tomi Elenchus, & Ar-
gumenta.

EPISTOLA PRIMA NVN-
cupatoria.

*De senilis Atheniensium muli immunitate, ad illustriss.
Principem Othenricum Com. Palat. sacri Romani Impe-
rij Electorem, utrinusq; Bauaria Ducem.* Pag. 1

Epistola II.

*De Medicina Aegyptiorum, Chaldaeorum, Græcorum,
Arabum, ac Latinorum origine, & in natura calumniato-
res Apologia: ad D. Georgium Uirrh consobrinum suum.* 4

III.

*De ueterum Medicina, aliarumq; facultatum biblio-
thecis & Chalcographia, ad illustriss. Principem Othenri-
cum Bauaria Ducem, Com. Palat. sacri Romani Imperij
Electorem* 24

IIII.

*Qua Methodo contusionis & adustionis vulnera, ma-
chinis πυροβολοις iniusta, curetur: ad D. Georgium Uirrh
consobrinum.* 33

V.

*De triplicis Gonorrhææ dinotione & cura, Galeno uete-
ribusq; Medicis ignota* 39

VI.

*An scolymus caprum sub alis curet, & cur ephebi hir-
cum oleant* 43

VII.

*De uariciformibus uasorum spermatis anfractibus, &
illius concoctione, & oculis à cerebro per lūbos meatib.* 46

EPISTOLARVM

De uiro portentoſo, cui maſculus agnatus caput intus re-
conditum habuit, reliqua corporis membra è pectore pendu-
la prominebant: & alijs, ſine ſexus compare aut ſemine par-
turientibus. 51

IX.

De uarijs infæcundi ſpermatis maſculorum cauſis. 55

X.

De menſtrua mulierum hæmorrhagia. 58

XI.

De grauioribus mulierum morbis, ex utraq³ uel altera
tantum, menſtrui purgatione obſtructa ortis 62

XII.

De admirandis muliebris pica historijs & cauſa. 65

XIII.

De nouis morbis 68

XIII.

De Stomacacia, & Scelotyrbe, & morbi Gallici tuberi-
bus. 72

XV.

De noua Italarum febre Lenticula. 75

XVI.

De κατὰ γῆνι μὲν τῶν, id eſt defluxuū concoctione. 76

XVII.

Ex eodem ſimplicis alimenti chilo, eodemq³ calore, om-
nes quatuor humores in epate generari. 78

XVIII.

De occulta purgantium pharmacorum proprietate, &
potentia attractiua. 80

XIX.

De temerario purgantium pharmacorum uſu, & fru-
ctibus artis opera laxatiuis, ad Cyrlerum ſuum. 85

XX.

ELENCHVS.

De speciebus ellebori, ad D. Georgium Fursterum.	89
XX.	
De eringij, secacul, & carlinæ radicibus	94
XXI.	
De olusatris & smyrnæ radicibus	97
XXII.	
De pestis à febrili ardore et synocha dinotioe et signis.	99
XXIII.	
De Arabum ex lachryma. ceruorū be Zohardt.	104
XXIV.	
De febrium periodi causa	106
XXV.	
Sudoris calidi & frigidi discrimen	108
XXVI.	
De triennali omnimoda puellæ Spirensis inedia	110
XXVII.	
Quæ fuerint antiquorum alima & adipsa, famis & sitis remedia.	119
XXVIII.	
An caseus edendo sit salubris, ad Philippum Melan- chthonem, uirum eruditione & pietate clarum	124
XXIX.	
De noxia quarundam arborum umbra	126
XXX.	
De sanguinis concreti uirulentia	129
XXXI.	
De salis speciebus, ueterum usu & condimento	133
XXXII.	
De contrarijs medicamentorū simplicium, rhabarbari, myrobalanorum, rosarum, urticae & aceti uiribus	139
XXXIII.	
An demones corpora humani amorbis affligant, et qua Methodo exorcismi recte curentur.	142
XXXIV.	
* 3	XXXV.

EPISTOLARVM

XXXV.

An anima uel demones obfessorum exauctorati, procellas in aere uel undis concitent 147.

XXXVI.

De fascino, et corporū ἀπὸ γοῖαις, et aue chara dria 152

XXXVII.

De alyſſo, & herba Britannica 157

XXXVIII.

De torminib. à febre habita derelictis, et absinthij uirib. 158

XXXIX.

De matrice adempta, & admiranda factus mortui excretionē. 160

XL.

De puris per lotium, ex pulmonis, epatis, renum, aliorumq. uiscerū uomica erumpentis, per meatus nobis ignotos, naturæ cognitos, expurgatione: ad Doctorem Geryonē, Seilerum, Augustanæ urbis medicum expertissimum. 165

XLI.

Quæ urinarum, morbi concoctionem uel cruditatem indicet. Et an morbo indigesto, purgatio competat: ad peritissimum Medicinæ doctorem Iohannem Echterium 168

XLII.

De ptherygio: syronum, dracontij & uermium in pthiriasi ulceribus 172

XLIII.

De anhelitus & deglutionis ex gulæ uirio difficultate, & recta remediorum stomachi applicatione 176

XLIIII.

De epiglottidis functione, & pulmonis per potum humeatione 79

XLV.

De somni fera pedum lotionē, de insomnijs & noctanbulis

XLVI.

De magica Aegyptiorū medicina, et Magiæ speciebus. 187

XLVII

De emplastris ex metallorum mineralibus in mortario plumbeoq; pistillo maceratis, ad ulcera Chironia & phagedenica, ceteris efficacioribus 193

XLVIII.

Quæ fuerit Aegyptiorum purgandi utrunq; uentriculum ratio, quam Hippocrates Syrmaismum appellat. Ad Doctorem Sebastianum Meisner iuriconsultum, & illustriss. Principis Otthenrici à consilijs 196

XLIX.

An auri, argenti, gemmarumq; usus in Electuarijs ac tragæis sit salutaris: ad Guilhelmum Rascalonum, medicinæ candidatum. 200

L.

An Hippocrates recte omnes morbos ulcera dixerit, & de eius breuiloquij caractere 207

LI.

An merum pueris atq; puellis, uel aqua dilutum, sit salubre: ad D. Christoforum Probi iureconsultum & Principis Palatini Otthenrici Elect. à consilijs 209

LII.

De causa feruoris thermarum, & perpetuo in sacris Ethnicorum igne, & unde illarum uires emaneant 212

LIII.

De uarijs νετάρσις μολτορ à capite morbis: ad Philippum Bechium Medicum Basiliensem 221

LIIII.

De naturali ac perfecta, & artis illius æmula mixtionē 223

EPIST. ELENCHVS.

L V.

De admiranda rerum naturalium in macrocosmo & membrorum microcosmi in morbis Sympathia 226

L VI.

Rhapon tica, centaurium maius, ac symphytū aut consolidā, sint' ne eiusdem radicis nomina, uel succidanea. 230

L VII.

De calculis in renibus, uesica, folliculo fellis, ac pulmone genitis 232

L VIII.

De medicamentis ex puluere uitri, & aue troglodytide λιθοντροποις, id est lapidem atterentibus 235

L IX.

Quid sint in magia naturali ἰύγες, & auis ἰύξ uesica 237

L X.

De tempestiua in febribus uena sectione, purgatione & crisi, contra ιατρομαθηματικὸς, & horum Ephemerides: Ad Petrum Lotichium Secundum, Medicina doctorem 239

L XI.

De penna marina: ad Ioan. Moibanum Medicina doctorem 247

F I N I S.

1

AD ILLVSTRISS PRIN-
CIPEM OTTHENRICVM, COMITEM

Palatinum, Sacri Romani Imperij Electorem, utriusq;
Bavaria Ducem, &c.

IOANNIS LANGII

Epistola I.

Ræclara & liberalis, Princeps illustris-
sime, erat olim maiorum erga cuiusvis
ordinis ministros emeritos beneuolen-
tia: etiam erga bruta. Quippe Tharan-
tinus auctor est, quã Athenienses adẽ
Ioui sacram in arce prope Enneacru-
num fontem cõderent, decreto publico edixisse, ut om-
nia Attici agri iumenta in oppidum, ut operam ad tem-
pli fabricam cõferrent, deducerentur: ac tum quendam
uillicum plebisciti metu edicto audientem, ueteranum,
iam octuaginta annos agentem, mulum adduxisse: po-
pulum uero, ob emeriti uillici & senilis muli labores &
honorem, eum structuræ templi iumentis ducem præfe-
cisse: qui nullo coërcitus iugo, aut clitellis oneratus, cæ-
teris tantum anteiret. Decreuisse quoque senatum, ut
publico caueretur edicto, ne quis institor triticum aut
ordeum uendens, aut quiuis alius frumentarius nego-
tiator, eum à tabernis abigeret, neq; à conditionis pabu-
lis arceret: sed precium depasti frumenti ex arario pe-
teret publico: quippe cui, ut athlete emerito, sportula in
Prytaneo decreta, cum omni laborum immunitate fo-
ret. Magna mehercule, Princeps, & præclara fuit hæc
Atheniensium, erga mulum emeritum, munificentia:
quam tamẽ tuã erga me & alios ueteranos ministros cle-
mentia longẽ superat, qua me ut emeritũ Comitum Pa-
latinorum Medicum septuagenariũ prosequeris. Nam
probẽ nosti, quanta peregrinationis discrimina septem
plus triginta annis per mare, saxa & ignes, illustriss. Prin-
cipem Fridericum Co. Palatinũ comitatus, pertulerim:

*Historiam muli Athen. scribit
Nicocles in
Prologo libri 1.
Art. uet. Aelianus
de animalibus
libro 6.
cap. 49.*

*Langij peregrina-
tiones.*

a cum

*Turcas Alemā
nis infestos Ni/
ceta libro anna/
lium 2. uocat.*

cum quo non semel Hispanias, Galliam, Italiam, adde &
ferē maiorem totius Europę partem, cum irrecuperabi-
li studiorū & temporis iactura peragrauerim: ac bis de-
niq; illo copiarū Romani Imperij duce, cōtra Soliman-
num Turcarū imperatorem, & immanē ex professo Ale-
mannorum hostem, & Christianorū flagellum, in castris
meruerim: nec minus strenuē contra exitiales eius, alio-
rumq; de generoso Palatinorū stemmate ducū morbos,
quibus domi forisq; crebrò affligebantur, cū pharmacis
pugnauerim, eosq; nō rarò à letalis morbi sæuitia uindī-
cauerim. At postquam Friderici patruī tui manes, fato
rum lege æthereas conscenderunt auras, tuāq; illustris
clementia iure hereditario, cum ingenti subditorum spe
ac desiderio in locum parētis meritò surrogatus, patruo
tuo succederes: me tamen quamuis ærumnosis curandi
ægros laboribus effœtū, ac febrili calore ex mœrore de-
functi mei principis languidum, tua spōte in ministrum
adoptasti, & in senatū ac album tuorum à consilijs con-
scripsisti: & omni laborum, quos per etatem senilem uiri
bus exhaustus ferre uel obire non possem, immunitate, 20
tanquā emeritū rude donasti: nisi quum languore quo-
uis affectus, mea opera aut cōsilio egeres: uel noui mor-
bi ad curandum cōtumaces in crudescerent: tum quoq;
mihi Doctorem Marcum, ut fidum & eruditū meorum
laborum collegā, in subsidium cōstituissti. Vix equidem,
Princeps illustrissime, Comitum Palatinorum decus &
columna, uerbis pro dignitate consequi possum, quāto
gaudio illa laborum & peregrinationis immunitas me
senem septuagenarium affecerit: qua me ut athletam, in
morbis conflictu emeritum, tanquam rude & spor- 30
tula donasti. Ah quoties latus cum Virgiliano pastore
ex animo cecini,

Per Deum Vir-

gilius Casarem, O Melibœe, Deus nobis hæc oia fecit.

Langius ducem. Namq; erit ille mihi semper Deus: illius aram

Othbenricū in. Sæpe tener nostris ab ouilibus imbuet agnus.

telligit.

Non

Non tamē Princeps, id oñj, uelut Alexādrinorum me-
 dici, deses & iners malè collocare uolo: aut tanquā igna-
 uus Accelsius nauta, modò supetāt uīres, incaſſum trāſi-
 gere deſidero: quē quum nauigationis tæderet, lunā in-
 fauſtam cauſari ſolūtum ferunt. Perinde ac quidā noſtra-
 res medici, cognitionis morborū imperiti, ut curā mor-
 bi uel abdicare uel prorogare poſſint, inauſpicatos lune
 aliorumq; ſiderū in Ephemeridibus Calendarij dies cau-
 ſantur: ac tamdiu cunctantur, donec de ægroti uita pe-
 nē conclamatum fuerit. Non mediūſidius, Princeps
 ocium illiteratum deſidero: ſed quo ſtudia mea dudum
 neglecta reſarcire, & perplexa in arte medendi theore-
 mata explicare, & obſcura illuſtrare, fraudesq; agyrta-
 rum detegere, & amicorum problematibus per epiſto-
 las reſpondere poſſim: ut uice cotis fungeret, alijsq; me-
 doctioribus ſcribendi anſam præberem, & calcar adige-
 rem. An uerò id duabus Epiſtolarum medicinaliū Mi-
 ſcellaneis aſſequutus fuero, penes uiròs artium peritos,
 ſit iudiciū: quas, ne ingratus uidear, tuo auguſto nomi-
 ni ac uenerādo dedico. Nam ut Ixion in uerſatili apud
 inferos rota proclamat, *ὅτι δ' αὖ τὸς ἐν ἐγερτοῖς αὐτὸν ἐν-
 ἐγερτοῖς*, id eſt, Oportet benefactoribus beneficij uicem
 rependere: ſic ciconia ob crus fractum, & ab Heracli-
 de muliere curatum, carbunculum, uerum Aethiopum
 amethyſtū, qui nocturnas inſtar lampadis illuſtrat tene-
 bras, præteruolās in ſinū mulieris deieciſſe fertur: ſic ego
 ingenij mei in re Medica primitias, in ſinum tuum offe-
 ro. Ingens tamē pectus meum ſubit cura, ne ea quę tibi
 dicātur, tuo præclaro nomini nō ſint cōdigna. Verūm
 illud quod Plinius ait, me ſolatur, audacioremq; reddit,
 quòd dijs lacte ruſtici multęq; gentes ſupplicant: & mo-
 la ſalfa litant, qui thura non habent. Sæpe namq; Deis
 hos inter honores, Cæſpes, et exigui placuerunt ſaxa co-
 loni. Nec uerò, ut contra inuidorum calumnias me
 tuearis oro: inuidiam enim, quæ eſt foelicitatis comes,
 nihil uereor, nec deprecor, Probè quidē noui (ut diuus
 Hierony.

Accelſij nauta
 Pigri cū ignauis
 Medicis, aſtolo-
 gis, ſcita compa-
 ratio, ex Dioge-
 niano.

De Ixione hæc
 Pindari inter-
 pres in Pythijs.
 De gratitudine
 ciconiæ hæc
 Aelianus, lib. 8
 de hiſtor. ani-
 malium.
 Aethiopū ame-
 thyſtus eſt ue-
 rus carbūculus.
 Heliodorus de
 rebus Aethio-
 pum.
 Plinij uerba, ex
 prologo libri 1
 Statijs libro 1
 Syluarum.
 Verba Hiero-
 ny. epiſtola 32,
 partis tertie.

Verba Hierony. Hieronymus ad Præsidium diaconum scribit) eum qui
 epistola 32. par scribit, multos sumere iudices: ita alius in alterius liuet
 tis tertie. » & grassatur ingeniū, ille, si una periodi clausula uel mem
 » brum defuerit, mancā esse oratiunculā clamabit: alius,
 » si eloquentiæ cothurnum paululum extuleris, nō medi
 cum, sed rhetorem esse latrabit. Horum gannitus, æquē
 ut uulpium, aut anserum sibila, nihil expauesco: sed has
 Epistolas tuo nomini ideo consecraui, gratitudinis nem
 pe ergo, ne beneficij immemor uiderer, & aliquo meæ
 chartaceæ supellectilis munusculo insignem tuam cel-
 situdinem demererer. Vale, Palatinatus & Romani Im-
 perij decus.

LANGIVS SCHLESITA DE

Atheniensium mula.

Schlesiana sutis ridetur secommate uappis,

Quod asini carnem deuoret illa pigri.

Visceribus teneri cur non ego uescar aselli?

Que curant arida languida membra tabe.

Cecropidum muli mallem collega senilis

Dicier, emeriti premia digna ferens.

Pro quibus hæc ætæ censeat, refert tibi pharmaca, Princeps,

Langius, officij munera digna sui.

De salubri car-
 nis asini est,
 hæc Aelianus
 lib. 17. de histor.
 animalium
 cap. 35.

πρὸς ἀνέκδοτα,
 morbos uniuersos
 curantia.

DE MEDICINAE APVD AEGYPTIOS,

Chaldaeos, Græcos & Arabes, origine: ac in nature ca-
 luminiatores Apologia.

EPISTOLA II.

Væris, Georgi consobrine, ex animo mihi di-
 lecte, quid' nam nos ex Germania Medicinæ
 alumni, estus insueti, dum cuncta caniculæ fer-
 uore flagrarent, Bononiæ in præclaro totius
 liberaliū artium encyclopediæ Museo egerimus: quem
 nec homines, nec pecora facile ferre possent. Orix nem-
 pe, sitibunda Aegypti fera, mæsta, ac quasi supplex Ca-
 niculæ ortum cōtuetur, & lachrymabunda illius æstum
 deprecari uidetur. Ne ergo arbitreris, Consobrine, nos
 nullam sanitatis ac uicissitudinis temporum habere ra-
 tionem,

De orig. Plin.
 lib. 2. cap. 40.
 Aristot. li. 3. de
 Part. animal.
 cap. 2.

tionem, libens edisseram. Quamprimum scolimos, Ve
 neris incitabulū floret: & raucisonæ in arboribus, matu-
 rinum lambentes rorem, cicadæ obstreperunt: tum indi-
 ctis Musarū & in foro ferijs, quo vires corporis Sirij fer-
 uore decoctas, antelucani tēporis frigore reficeremus,
 omnes nos ex Germaniā Medicinæ cōmilitones, in rus
 concessimus: ubi stridulum cicadarum concētum pertæ-
 si, ne tamen Musarum ferias inertī ocio cum irrecupera-
 bili temporis iactura transigeremus, celebriora Italiæ li-
 10 terarum gymnasia perlustrare, & quam curādī morbos
 docēdīq; Medicinam Methodum quoduis obseruaret,
 explorare decreuimus. Ferrariam igitur uenimus, ubi
 Leonicenū, elegantioris medicinæ illustratōrē, edentu-
 lum ferē, & iam ex senio marasmo tabescentem, cōueni-
 mus: quem, senile ætatis eius decus reueriti, perplexis de
 erroribus Plinij problematibus obtundere nolebamus.
 Sed itineri iam accincti, Paduā, augustum Venetorum
 Musetū, ubi Eridanus in mare Adriaticū sese exonerat,
 accelerauimus: quod, ob easdem Apollinis ferias, Medi-
 20 cis desertū inuenimus, qui Venetias, Medicorum uisuri
 praxim, concesserant. Quorū uestigia cōfestim sequuti,
 per Padū Venetias traiecimus. quō quū appulissimus:
 en peropportune nauem egressis nobis, præter spē ob-
 uia sit Petrus Aegineta, ex Aegina Græcorū in Pelopō-
 neso insula natus, Pauli Aeginetæ medicī uernaculus:
 q̄ olim Bononiæ lepidissimas Aristophanis comœdias
 prelegerat, ac me & Leonē Pontificē græcē linguę rudi
 mēta docuerat: quē, ut nobiscū cōnaret, in xenodochiū
 Fistulę deduximus. Et quū iā nobis penē saturis hospes
 30 *ἐπὶ δὲ ὄπρ' αὖ*, secūde mēse bellaria, apponeret: Viri Germa-
 ni, inquit, quid ita estis *τῶν ἀγειοπαγίτων σενατότεροι*, iudi-
 cibus Atheniensīū taciturniores? An nescitis, uerba nō
 minus uīni Nepenthes dulcedine exhilarare conuiuas?
 Cur nō, qua gratia huc adueneritis, uestro præceptori &
 amico Petro Aeginetæ refertis? Cui ego, nihil cuncta-
 tus, subitō respondi: Appulimus Venetias, ad diues ex-
 pand. Iul. India,

De Scolimo,
 carduo, et cicad
 dibus, hæc Plin.
 lib. 22 cap. 22.
 Hesiodus in 1° eg-
 yois. Plato in
 Phædro.

Leonici ex
 senio mara-
 smus.

Petrus Aeginet
 ta Langij præ-
 ceptor.

De Epidorpijs,
 Aelian. lib. 14.
 cap. 13.
 De Areopagitis
 hæc Macrob. li.
 7 satur. Lucian.
 de sectis, et Iul-
 ris consili in-
 pand. Iul.

India, Syria, Alexandria medicamentorū emporiū, ad-
uentu Græcorum celebre: à quibus percunctaremur, an
ueram nobis mummiā, malobathrū, laccam, & id ge-
nus ex Arabia medicamentorū attulissent: & an ars me-
dica, aliarumq; artium cultura, in Græcia, ut olim, adhuc
floreret: uel iam redacta sub iugū tam barbari ferocisq;
Turcarum tyranni, unā cum alijs artibus exoleuisset: &
an medicinæ inuentio potius Aegyptijs, Chaldejs, aut
alijs barbaris nationibus, q̃ Græciæ, hominibus deniq;
an bestijs potius sit accepta ferenda. Proinde ô Aegi-
neta, inquam, cum sis ex Aegina insula natus Græcus, &
Euripides asserat, τῶν φίλων κάματ' ἐν κάματ', id est, la-
bor amicorum nomine facili expeditur: te obsecramus,
ut quid de his tibi exploratum sit, nobis recēdere, & per-
cunctationis tædio nos leuare uelis. Adhæc oculis cō-
niuebat, & placidē ita respondit: O Langi, probē nosti,
id quod Bononiæ tibi cōquestus fui, multos iam præte-
rissē annos, quum ob Solimanni tyrānidem dulce meū
natale solum deseruerim, & in Latio exul oberrauerim,
adeò inops, ut uelut Dionysius Syracusanus, uix diram
ludimagisterij depellere arte famem potuerim, studio-
rum Græciæ ferē oblitus. at quorum adhuc reminiscor,
libens uobis cōmemorabo. Heri ad uesperam trirēmis,
mercibus onusta varijs, ex Alexādria Venetias appulit:
accessi perconctaturus, an ex Aegypto siliquam, uulgo
cassiam dictā: aut ex India malobathrū, folium: aut ex
Aethiopia medicati cadaueris mummiā bene olentē:
aut rorem illū ex Syria mamnā, laſerpiciū, agallochum
uerum: aut ex India xiloaloes & id genus medicamento-
rum simpliciū, quæ Græci uel desiderant, uel tandē serō
cognouerūt, aduexissent. nosti sanē, Græcis pleraq; esse
exotica, quæ Arabibus semper fuerūt uernacula: qui me-
dicamentis Græcorū medicis semper fuerūt opulentio-
res. Quamobrem nō tēdet me, Medicorū Arabū, adhi-
bito tamē iudicio, perlegere libros. Tū aiebat, nauclerū
moxstū quidē respōdisse: Aegineta, his quæ cōmemoras
mercibus,

Arabū Medici,
medicamentis
Græcorum Me-
dicis opulen-
tiores.

mercibus, ex animo nauem nostrā onerasset, si ob-
 cruēta Persarū cū Aegyptiis bella, ex nauī tutō in cōti-
 nentē prodire licuisset. cras uerō si redieris, quāprimū il-
 luxerit, uerā tibi ostēdemus laccā: pro qua medici & pi-
 ctōres nescio quib. fecibus arte paratis utūtur. Cēterum
 (ait) ō Langi, cuias gētis aut nationis fuerit primus libe-
 raliū ac philosophiē artiū auctōr, id diuinis testatum li-
 teris, uos nō celabo: nēpe hic fuit (ut mea fert opinio)
 Seth, Adā protoplasti de primā classe soboles: uir inge-
 nio, pietate ac rerum naturalium peritiā, deniq. siderali
 astrorū ac totius Matheseos sciētia cēteros de sua stirpe
 lōgē antecellēs: quā a parētib. uelut per manus acceptā,
 posteris suis sincerā tradidit: qui quū ab Adamo auo in-
 tellexissent, fore ut hāc pulcherrima totius orbis terrarū
 fabrica, uel aquarū inundatione, aut ignis incendio pes-
 sum iret, ne igitur naturalium cōlestiumq. rerū doctrina
 unā oblitteraretur, illius axiomata duab. columnis (qua-
 rum una ex lapidibus, ut aqua: altera ex latere coctili, ut
 igni resisteret, cōpacta fuit) idq. literis Hieroglyphicis,
 quae erāt animalium effigies, insculperunt: quos Chaldei
 ac Aegyptij, postremo & Graeci, imitati, ne maiorum &
 auitē eorū stirpis monumēta, salutariaq. in arte medēdi
 p̄cepta & medicamēta, ab ipsis reperta, oblitterarētur,
 ea tēplorū quoq. columnis inscripserūt. ac ut medicina
 inuētis hominū locupletaretur, auctore Strabone et He-
 rodoto, piaculū erat, aegrotos, de more gētis in publicū
 stratum delatos, p̄terire: nisi quis prius, quib. ipse phar-
 macis simili correptus morbo sanitatē recuperasset, de-
 cumbentē in lectica egrotū erudisset. quae ne ab igno-
 bili agyrtarū uulgo prophanarētur, dijs nēpe dicata me-
 dicamenta, quae Erophilus *ἱεῶν χεῖρας*, salutare deo-
 rum manus appellabat, Aegyptiorum sacerdotes eis-
 dem quoq. signata animalium & figurarum characteri-
 bus, in Ephesij Vulcani templo recondita seruabant.
 Graeci uerō, scientiā Aegyptiorum mancipia & simia,
 Epidaurum incolentes, ea in Aesculapij templo, tan-
 quam donaria eidem consecrata, recondēbant: quae
 uulgo

De duabus ar-
 tium columnis Io-
 sephus li. 1. anti-
 quit. cap. 4. Zo-
 nares annaliū
 primo.

De literis Hier-
 roglyphicis Ae-
 gyptiorum,

Orus, Petrus
 Crinitus lib. 7.

ca. 2. Plin. lib.

36. ca. 11. Corn.

Tacitus li. hist.

14. Strabo lib.

17. & diuus

Hieronym. in

Epistolis.

De uisendi a-

gros in publico

Aegyptiorum

morem p̄ter

Strabonem &

Herodotum,

Plutarchus in

libello *ἀρετῆς*

Βιόσας.

Medicina non

uulgo, sed sacer-

dotib. cōcredi-

ta, in templis

custodiebatur.

Pausania ex li. uulgo contrectare nefas erat. Fuit sanè, ut Pausanias re-
Corinthiacor- fert, in Epidauro olim lucus, Aesculapio, Apollinis in
um uerba. arte medendi successori, sacer, in quo ædificiū rotundū,
 marmore candido incrustatū erat, quod tholum uoca-
 bant: olim pluribus, uiuente uerò Pausania, Græcorum
 historiographo, sex tantum columnis suffultum: qui-
 bus tum uirorum tum mulierū nomina, qui Aesculapij
 opera conualuissent, insculpta erant: insertum quoque,
 quo quisq; morbo laborasset, quaq; curationis metho-
 do sanatus esset. Verū quum columnę partim uetusta
 te cōcidissent, & Aesculapius (qui repertis Morborum
 remedijs medicinam adauxerat) ob Hippolytum ab ef-
 frenibus discerptū equis, operaq; eius inuito Apolline
 uitæ restitutum, fulmine afflatus interiisset: tum Medici
 annos latuit. *Medicina 500* na duce & auctore destituta, in densa ignorantia caligi-
nius li. 29 ca. 1. ne quingentos annos, usq; ad Artaxerxis Persarum re-
Isidorus in Ety gis tempora, nempe Olympiadis 86, delituit. quam Hip-
mologijs suis. pocratem tempore belli Peloponnesiaci in lucem resti-
 tuisse, Plinius his conceptis uerbis refert: Natus, inquit,
 Hippocrates in insula Cho, ualida, & Aesculapio dica-
 ta, is, quū mos fuisset, morbo liberatos in tēplo eius dei
 conscribere, qui opem tulisset, ut similis morbi cura po-
 steris prodesset: ea exarasse fertur. aut (ut M. Varro cre-
 dit) templo iam combusto, κλινικόν, & Prodicus eius di-
 scipulus ιατρογολητικόν instituisse ferūtur. Sed (inquit)
 uiri Germani, pudet me fateri, Aegyptios tam longo
 Græcos tēpore totius matheseos ac encyclopedię eru-
 ditione antecessisse, qui multa ante Græcos secula rerū
 gestarum memoriali floruerūt. adeo ut apud Platonem,
 in Timæo, sacerdos Aegyptius perbellē Soloni de uetu-
 state Atheniensium, instar cicadarum, quas in pileis ex
 argento conflatas deferebant, ex terra primū genita-
 rum, gloriantī, responderit: ô Solon Solon, uos Græci
 semper pueri estis, nec quisquam apud uos rerum gesta-
 rum memoria aut disciplinæ uetustate est senex. At Ae-
 gyptij ab origine mundi omnes medicinæ studio adeo
 flagra-

flagrarunt, ut Gryllus in Plutarchi de ratione brutorum dialogo, testetur, τοὺς μὲν αἰγυπτίους πάντας ἰατροὺς ἀνέροισιν εἶναι, id est, Audimus Aegyptios omnes esse medicos: ipsi nempe medicinā magiā naturali admirandā effecerunt, & illustrarunt: adeo ut pleraq; pharmaca uel hodie uideantur esse ἐπωδοί, carmina, uel incantamenta. Hæc enim ex rerum naturalium sympathiæ & antipathiæ peritia, conspirantibus astrorum, & nō rarō etiā spirituum uicibus constabat, qua admiranda in morbis prodigia peragebant. Quid multis? Fateri ingenuē cogor, Græcos omnes artium ingenuarū disciplinas à barbaris accepisse. Primus omnium Cadmus, Agenoris filius, ex Phœnicia, Orpheus ex Thracia literas, deorum ceremonias, simulacrorum consecrationes, hymnosq; attulere. ac Persæ magiā Græcos docuerunt, qui hæc ab Aegyptiis primū hauerunt. ad quæ discenda Democritus, Pythagoras & Plato in Aegyptum migrarunt, ut arcana magiæ, cui medicina annexa fuit, ab Aegyptiorum magis & Hebræis, qui tum in seruitute Aegyptiorum uitā miserē traducebant, addiscerent. Non temerē igitur Homerus, omnis eruditionis fons, finxit, Menelaum comite Helena in Aegyptum, medicamentorum feracem, ad Polydamnam, Thonidis Aegyptiorū regis uxorem deuastata Troia nauigasse: quæ præter alia xenia, uaria, quoq; contra omne uirus alexipharmaca Helenę dono dedit, ac præclarū illud omnis luctus et mœroris antidotum, uinum Nepenthes conficere docuit: eiq; hehēniū herbam serpentibus infestam ostendit, ex qua præsens Pharici ueneni antidotum cōficeret, quò Pharam Aegypti insulam ἰοβάλοις periculosa, tuto perlustrare posset. Quod Homerus his uersib. testatū posteris reliquit:

τοῖα δ' ἰός θυγάτηρ ἔχει φάρμακα κακῆς ἰσχύος
ἰδὼν, τὰ οἱ πολὺ δαμαπόμεν, θῶνος παρὰ κοιτίτι
αἰγυπτίην, τῇ πλεῖστα φέρεται ζείδωρος ἄρουρα
φάρμακα, πολλὰ μὲν ἰδὼν μεμίσγμένα, πολλὰ δ' ἐλύγχα.

Quare opéra precium erit, ad hæc comprobanda, medicorum

Breuis Magiæ
ex Plin. & Suet.
da definitio.

Græci à barbaris
literas didicerunt. Pl. lib.
7. cap. 5. 6. Eur.
seb. li. 10. ca. 2.
Cor. Tacit. li. 11.
cap. 3.

De philosophis
in Aegyptum
profectis, Cicero
de Finibus,
& Philostratus
in uita Apoll.
lonij.

De Polydamna
Homer. Odys.
see I. Aclian.
de uaria histor.
lib. 9. cap. 21.

De lochen Me
dico, hæc Sui-
das.

De futura per-
sis ex canicula
ortu præfatio,
Cels, hæc
Cicero in fine
lib. 1. de Diuina
uione.

Democrati cum
Hippocrate cō-
mercii Aelia/
nus lib. 4. cap.
20. Euseb. lib.
10. cap. 2. C.
Petus in episto-
la ad Artaxer-
xem.

Causa breui-
loquij Hippo-
cratis ex Plato-
nis Potagora.

dicorum Aegypti in curādis ac prædicēdis morbis epi-
demijs acta, cum Græcorum remedijs conferre, quæ ab
Aegyptijs accepisse clarè intelliges. Erat quodā apud
Aegyptios spectatę uirtutis & eruditionis medicus, cui
nomē erat lochen. hic caniculę estum, Aegyptijs noxiū,
Orixi eorū fere exosum (ut Suīdas refert) & pestiferā
aëris lue in igne expiare ac prædicere nouerat. a quo Ce-
os, maris Aegēi incolas, et Græcos eadem didicisse, nihil
est dubij: quos Cicero prodit, quotannis caniculæ ortū
dedita opera obseruasse: & ex eo quoq; Heraclides Pō-
ticus asserit, an salutaris aut pestifer annus futurus sit, cō-
iecturā fecisse, ea ratiōe. Si nāq; canicula unā cum Sirio
suo assecla in ortu caliginosa effulserat, tum cœlum illud
pingue & cōcretum, illiusq; inspirationem pestis conta-
gione fore uisulentam: sin uerō illustris & sole corusca
emicuerat, tū cœlū aut aera tenue purūq; fore, & eo no-
mine salubre diuinabāt. Quum ista Democritus in Ae-
gypto didicisset: reuersusq; domum, Hippocratē, quo
cū familiariter uixit, hæc erudiisset, grassante in Græcia
peste, discipulis comitatus, in Illyriā profectus, aerem
ignis incēdio a pestis cōragione expurgauit. Cui ob id
tota Græcia, ut antea Aegyptus lochini, diuinos ut Her-
culi decreuit honores. Hæc & alia plura *θεωγενής ἀνθρώπων*
mus, diuinæ medicēdi sciētiæ dogmata, Democritus Hip-
pocriti impartitus est: quę Hippocrates & Galenus, ue-
lut Triptolemus Cereris fruges, per tellurem Atticā se-
minarunt: hic Attica dicendi copīa, ille uerō Laconica
scribendi breuitate, memoriæ discipulorum profuit, ue-
stigia sapientū Lacedemoniæ assequutus, apud quos, ut
Socrates in Platonis Protagora refert, inoleuit consue-
tudo, τὴν σοφίαν τότε οὐ μακροῖς καὶ διηφοδικοῖς λόγοις, ἀλλὰ
βραχεῖσι μᾶλλον καὶ συντόμοις τῶν φωνήμασι διδασκῆναι, ὅν τερό-
πον καὶ τὸς Λάκωνας τὴν φιλοσοφίαν ἀσκήσαι: φανερόν. Tali
quoq; breuiloquij caractere Laconū, Pythagoras, &
septē toto orbe celebrati sapientes, in eorū Symbolis ac
Apophthegmatibus, Hippocrates in Aphorismis, in
Epidemijs, & passim alijs omnibus libris usus est: qui dū
breuis

brevis esse laboraret, obscurusq; fieret, Galenus Attica
dicendi copia eius scripta illustrauit. O ter quaterq; fo-
elix seculum, omnigenis musarū & philosophiæ floribus
amœnum & foecundum: quos Mars Turcarū, unica stu-
diorū Græciæ calamitas, uelut auster putrido flatu dissi-
pauit. Nā anno ab origine mundi tertio ac sexagesimo,
supra noningentesimum ac quinquies millesimum, a sa-
lutifero Virginis Deiparæ partu 1012 anno, Constanti-
no quinto moderante Imperij habenas, dum Scytharū
gens uaga, ferox, prædæ cruorisq; Christiani auida,
duce ferè nullo, uel saltē ignobili, ex Caspijs montibus à
suis profligata, in Græciam erumperet, Asiam ac Persi-
dem occupasset: Turcā etiam, magna & opulenta Per-
sarum urbe deuicta: abolito ueteri Scytharum nomine,
Turcas sese dixerunt: qui Sarracenis inde Mahometi fi-
dem unā professis, cōfoederati, & coadiuti, cū Asiā &
Aegyptū, bonam oriētalis Europe partem scelici bello-
rum successu debellassent: tū philosophiæ, ac medicinae
(uenerandæ salutis humanæ præsidis) professores, uarijs
bellorū exagitati calamitatibus, colonias crebrò cōmu-
tare coacti, primū ex Aegypto, duce Democrito, Pytha-
gora, Platone, ac plerisque alijs Matheseos coryphæis sti-
pati, in Græciā migrarūt: ubi obuijs eruditorū manib. ex-
cepti, Medicina philosophorū thematis exculsa & illu-
strata emicuit: nec uulgò, sed sacerdotibus cōcredita, ue-
lut sacrosanctū Dei donū, in tēplis condita seruabat. un-
de apud Galenū passim pleraq; sacerdotū & propheta-
rū nomine legūtur medicamina. Verū quū crudelis stu-
diorū desolator Mars quiesceret, durāte pace, Medicinæ
studii plurimū creuit. Nō enim (inquit Cicero) bella ge-
rētibus, nec regū dominatione impeditis, aut deuinctis,
nascit discēdi cupiditas. Eruditio nēpe, & eloquētia, pa-
cis est comes, ocijq; socia. Verū, quū crudelis Turca-
rum imperator Solimānus, & alijs, Sarracenorum Persa-
rūq; stipatus presidio, ferro & igne deuastaret Græciam,
tū Medicina suis philiatris & alūnis trāsugis comitata,
in Arabiā cōcessit: plenāq; librorū Hippocratis & Ga-

Origo Turcarū
studiorum
Græciæ calami-
tas. Sabellicus.
Enead. 9. lib. 2.
Zonara annal.
tomo 3. & Ni-
ceta. 3.

Turcarum, ab
oppido Persarū
Turca cognos-
cent.

Medicinæ ad
Græcos fuga
ex Aegypto. En-
seb. li. 10. ca. 2.

Pax artium
alumna.

Medicinæ à
Græcis ad Ara-
bes fuga.

Galenī uitam et
libros Suidas, et
Perottus in di-
ſſione Neſtoris,
exponunt.

Galenī libri à
Latinis deſide-
rantur pleriq̃.

Cheralduſ inter
pres Auicennae
barbarie Medi-
cinam polluit.

Medicinæ à
Græcis et Ara-
bib. ad Latinos
fuga.

De Aesculapio
ex Epidauro
Romā adueſto.
Valer. lib. 1. cap.
93. Ouid. 1 Fa-
ſtor. Plin. lib. 29.
cap. 1.

De Catone et
Archagato hec
Plin. li. 29. ca. 1.
et lib. 7. ca. 30.
Laſtan. libro 1.
cap. 15.

leni ſarcinam, quorum nōnullis nos caremus, ſecum de-
tulit: quorum Galenus *CL* omnifariæ eruditionis uolu-
mina conſcripſit, & librorum numero annos uitæ *CXL*
(quos uixit) ſerè adæquauit. quorum pleraq̃ Latini de-
ſiderant: ex quibus, ut de manna, Meſue & Auerrois ple-
raq̃ allegāt teſtimonia, in latinis Galenī codicibus non
lecta: quos Arabes lingua ſua donarunt, apud quos Me-
dicinam exoticis medicamentis (quę partim Arabia ſœ-
lix, partim Indiā medicamētis & gemmis diues fert, quæ
Græciā deſiderat) locupletatam, Auicenna, Raſis, Albu-
maſar & Auerrois, Medicorum Arabicæ ſactionis prin-
cipes, ſuis lucubrationibus auxerunt, & illuſtrarūt: quos
Cheralduſ Cremonēſis, Arabicę linguę parum peritus,
Latino idiomate ſatis inculto Toleti donauit. Vnde ac-
cidit, ut barbaries in Medicinam irrepſerit: & Medico-
rum Arabicę libri, non auctorum, ſed interpretum culpa,
tot erroribus ſcateant. Et ita Medicina dialecticis Ara-
bum argutijs polluta, tandem ad Latinos & Romanos
conſugit: quos Medicinam ſemper magni feciſſe, uel ex
hoc cōſpicere poterimus, quòd urbs triēnali peſtifere luis 20
contagione penè exhausta fuiſſet, niſi Sibyllæ uaticinio
admoniti, ex Epidauro Aesculapium, qui illic ſerpentis
ſpecie ſanctē colebatur, Romā accerſuiſſent: cui naue
triemi per Tiberim adueſto, in Tiberina inſula, quin-
to ab urbe lapide, templum conſecrarunt. Huius itaque
numinis ſalutari aſſlatu, peſtifera aëris contagio in ſalu-
briorem repente commutata, & conſopita fertur. Sed
quòd Romani tam ſerò Medicinam acceptarunt, id ef-
fecit Græcorum & Aegyptiorum luxus: quo ne uirile
Romani populi robur enervaretur, Cato, ſeuerus ille 30
morum cenſor, Græcorū medicis urbe interdixit. Quid
ergo? Damnatam ne à Catone rem, Reipublicę tam ſa-
lutarem & neceſſariam, arbitremur? Minimè gentium
hercule: ut qui medicina, & herbis quas ipſe plātauerat,
& braſſica ſua uſus, ſe, cōiugem ſuam, filium & liberos
ad longauā ſenectam incolumes perduxit. Non ſanè
ueteres.

veteres artē, sed artis professorum (ut Archagati) secan-
 di urendiq; in cura morborum seuitiam damnabant: qui
 primus Medicorum, anno urbis *DXXXV* ex Pelopon-
 neso Romam uenit. Tandem uerò, quum Claudij Cæsa-
 ris principatu Lichena & Mentagra purulentis per Ita-
 liam grassarētur ulceribus: tum (ut refert Plinius) ex Ae-
 gypto accersiti Medici, qui hæc phagædenica & exeden-
 tia, foeda utriusq; uitij ulcera, urendo aut secando cura-
 bāt. quo factū, ut hanc salutarem curādī morbos artem,
 10 nō dolorum depultricē, sed carnificinā esse crediderint,
 ac ob id exosam habuerint. At mitius egerunt Herophi-
 lus et Erasistratus, qui homines sicarios et homicidas ne-
 ci condēnatos, à regib. (ut Cor. Celsus ait) ex carcere ac-
 ceptos, uiuētes incidebāt, ut internorū uiscerū palmos,
 arteriarum motus, & mutua officia atq; colligantias scru-
 tarētur. Medicinam uerò herbariam ab Aegyptijs acce-
 ptā, Democritus & Pythagoras integris uoluminibus
 descripserunt: quam Valgius Romanus postea, & Pom-
 peius Leneus, Pompeij magni libertus, ex bibliotheca
 20 Mithridatis, à Pompeio deuicti, primū Romanis exhi-
 buit. Accepistis arbitror, inquit, celebriores totius or-
 bis terrarū nationes, Aegyptū, Chaldeā, Assyriā, Græciā
 & Arabiā, Medicinā, ut uenerandā salutis humane præ-
 fidem, obseruasse, & numinis instar coluisse: quam unā
 cum cæteris artiū liberaliū studijs, cruenta Solimanni ui-
 ctoria radicitus extirpauit. O execrāda, omnibusq; diris
 deuouenda Turcarū uictoria, quæ non in subactos mo-
 dō, sed in eorum etiā cæremonias, politia, idiomata, atq;
 artiū studia, adde & regionū, oppidorū, herbarumq; no-
 30 mina, ius & imperiū sibi uēdicauit: abrogatisq; & abole-
 tis ueteribus nominibus, barbara & insueta substituit. In-
 de accidit, ut Græcæ Romanæq; linguæ decus ac nitor,
 barbaris mixta nominibus, obsita squalēat, unīq; herba-
 rum plura equiuoca accreuerint nomina: quorū perple-
 xa æquiuocatione efficitur, ut quod sit illius uetus & pe-
 culiare nomen, etiam peritos lateat *πιστόρους*: & genuina
 b iij stirpium,

De Medicis ex
 Aegypto Ro-
 mam accersitis,
 Plin. lib. 6. ca. 1.

De anatomia
 uiuorum, Cor.
 Cels. in prologo
 libri 1.

De Medicina
 herbaria hæc
 Plin. libro 62.
 cap. 2.

Vera simpliciu
 medicamento-
 rum, oppidorū
 ac regionū no-
 mina, à belli ui-
 ctoribus corru-
 pta, uel abro-
 gata.

stirpiū, metallorū, gemmarūq; exoleuerint nomina. Pro
inde quærimus, quod habemus: & qd̄ deest, nos habere
putamus. Eandem Aegineta inquit: Langi symposiar-
cha, præterea nihil habeo, quod à nauclero acceperim,
quod uobis pro symbolo referre possim, quàm triste &
lugubre Medicinæ et artiū philosophiæ in Græcia exitiū,
et Apollinis unā cum Musis exiliū. Tum ego: Certè Ae-
gineta nullum tristius nobis potuisses asferre nuncium.
Philosophia & Medicina, Deus & natura nihil humano
generi præstantius, utilius, magisq; necessariū dare pote-
rat. Quare coepulones perchari, Democriti paradoxa
ferre non possum, qui Naturā ut nouercā nostrā calūniā
tur: quā tamē nō benignā modò parentē, sed & libera-
lē experimur: quæ (preter præclara philosophiæ & medi-
cinæ munera, quæ insolēs Turci uictoria nobis eripuit)
etiā quæcunq; in ætherea & elemētali mundi fabrica cō-
tinētur, diuinæ prouidētia mētis (ut Cic. lib. de Legibus
primo ait) cuncta ad usum & cōmoditates hominum ita
affatim largita est, ut ea quæ gignūtur, donata nobis, nō
fortuito nata uideant: nō ea tātum quæ ad medicamētā
& uitæ alimoniam semētis, baccis & plātis de fœcundo tel-
luris gremio, tanta rerum ubertate & uarietate, uelut ex
Copiæ cornu effuderit: sed (ut Lucretius poëta cecinit)

Hec Democri-
ti in naturā ar-
gumenta latius
repetit Plin. in
prologo lib. 7.
Cicero lib. 2. de
natura deorū.
Lucretius li. 5.
Lactant. de opi-
ficio Dei per
totum.

- ” Etiam omne genus ferarum quod est ueterino semine partum,
” Lanigeraq; simul pecudes, & buccra secla ferarum:

quibus homo partim culturæ telluris opera, partim ad
uescendum uterētur, producta sint. Attamen nō defue-
runt ex schola Democriti, cuius fontibus Epicurus hor-
tulos suos rigauit, philosophi, qui pro tatorum munerū
mercede, naturā nō benignā nostri parentē, sed sæuā & 30
iniustā calumniētur nouercā: quod scilicet hominē (ut
Plinij uerbis utar) animal cæteris imperaturū, in die na-
tali nudū & inermem ac inopē, ex tepido matris utero
in gelidā humū, uix de paleis coopertā stragulis, proster-
neret, & tanquā naufragum ad uitæ erumnarū scopulos
elideret nudum: ac tandem fascijs, uelut quadrupedem
compedibus, per singulos artus uinctum, in curabula
conijce-

cōiiceret, qui uitam à lachrymis & eiulatu auspicaretur, De infantium
nec alio modo quàm uagitu opem & lactis alimoniam ploratu Alexā
posceret. Id quod Lucretius poëta, dogmatū Democri- der Aphrodise:
ti & Epicuri assertor, his quoq; uersibus testatū reliquit: lib. 1. probl. 61.

Cum porro puer, ut seuis prociectus ab undis
Nauta, nudus humi iacet, infans, indignus omni

Vitali auxilio, quum primum luminis oras

Nixibus ex aluo matris Natura profudit,

10 Vagituq; locum lugubri complet.-

Et ut admiranda naturæ in humani foetus enixu opera
cōiitijs & calūnijs eleuent & exacerbent, ab huiusmodi
aiūt uitæ & rumnarū erudimētis, homo infans uitā auspi-
catur: & tandē quum adoleuerit, & tacito pede nō intel-
lecta obrepserit senectus, morborū agmine uallata, uix
dici potest quantæ & quot aduersæ fortunæ calamitates
eū maneāt & exagitent, ac ueterū nouorūq; morborum
phalanges agminatim irruāt: ac tandē miserū, Medicinæ
ignarum, illiusq; subsidio, natura dūce, destitutū pessun-

20 dēt. Laudat itaq; Silentiū, à Mida rege captū, pro λυτρω De Sileno hæc
dimissionis præmio nō temerè docuisse regē, Non nasci Cicero, in cal-
optimū, deinde natū quān̄ ocyssimè aboleri. Eā ob rem ce lib. 1. Tuscul.
ferunt luctuosa apud Thraces fuisse puerperia, leta uerò quest. Lactant.
funera. quod Archias luculento Epigrammate testatur: lib. 3. cap. 10

Θρῆναις αἰνεῖται τις, ὅτι σοναχέουσι μὲν ὕπας

μήτερος ἐν κόλπῳ πρὸς φέρον ἐρχομένης.

Εμπαι δ' ὀλεζούσιν, ὅσους αἰῶνα λιπόντας

ἀπρὸς ὁλῆς κρητὼν λάτρεϊ ἐμαρψέμερόν.

Οἱ μὲν γὰρ ζῶντες ἐκείνων τοῖς περὶ ὧσιν

30 Ἐσκαῖα, τοὶ δὲ κακῶν εὖρον ἄνθρωποι φθιμένοι.

Præterea aiūt, Naturā hominē tantū alienis alere & uē-
stire opibus, ac armis munire: quū cæteris animantibus
terrigenis, uolucris, aquatilibus, singulis cuncta ad
uitæ usum necessaria, ut parēs beneuola suppedita uerit.
hæc nēpe conchas & testudines domis portas, testis, quæ
plaustris onus sustinēt infra tectæ: alia, ut alces, corijs, apros
setis, lanigerumq; pecus uellere uestiuit. Addūt, quod &
armis

De Sileno hæc
Cicero, in cal-
ce lib. 1. Tuscul.
quest. Lactant.
lib. 3. cap. 10
Theognis in
Elegiacis.

cc

cc

cc

cc

cc

De herinaccis
hæc Aelianus
de animalibus
li. 3. cap. 10.

Cicero lib. 2. de
natura deorū.
Et lib. 2. de ani-
ma.

De Arachne,

Ouid. lib. 1.

Metam.

De aranea te-

xtu Cicero li. 2.

de nat. deorū.

Plin. lib. 11. cap.

24. Aristot. lib.

9. ca. 29. Et li.

5. cap. 27.

De pinna hæc

Cicero lib. 2. de

nat. deor. Plin.

lib. 11. cap. 24.

Aristot. li. 5. ca.

15. Plin. li. 9. ca.

42.

De platea Pli.

li. 10. ca. 4. Ari-

stot. li. 9. ca. 10.

Cic. li. 2. de nat.

deorum.

armis ad arcendas iniurias renascētibus armaverit: da-
mas timidas & ceruos cornibus, aduncis apros denti-
bus, herinaceos cute spinarum aculeis rigente, quibus
in pilam conglomeratis, non uenatorum modo canes
arcent, sed poma quoq; his affixa in hybernas deferunt
latebras. histricem illis quoq; congenerem, à canibus la-
cessitam, in eos iratam, missiles spinarum aculeos ei acu-
lare. Quid multis? Natura, aiūt, castaneas echinato cor-
tice uallauit: stipites arborum, ne illis frigus uel æstus
obesset, libro nō rarò gemino obduxit. Solum uerò in-
ter cætera animantia hominem, nudum & inermem, ue-
lut naufragū, in hos uitæ scopulos eiectum, alieno sub-
sidio sibi uictum, amictum ac alimoniam comparare
oportere: quū, teste Cicerone, Natura sensum & appe-
titum dederit, ut altero pestifera à salutaribus discerne-
rent: altero ad commoda suo generi pabula tempore op-
portuno capeffenda sollicitarentur, quæ plus quàm hu-
mana solertia sibi comparare norunt. Nunquid arane-
oli, mira artis textoriæ industria (qua Arachne, ob id in
araneam uersa, Palladem superauit) ex lanigero & len-
to corpusculi succo rete nent, in quod si quid insectorū
inciderit, id subito insultu arreptum conficiant & exu-
gant? pinna quamuis oculis orba, duabus tamen patu-
la conchis, cum squilla exiguo pisciculo, suæ piscationis
prædæ consorte, societatem inuit. quum pisciculi in con-
chas hiantes primū impunè insiluerint, & tandē licen-
tia crescente audaciā, conchas adimpleuerint, tū prima
oculis capta à squilla, piscationis socia, quæ eo nomine
Pinnophylax dicitur, morsu admonita, conchas coar-
ctat, partemq; prædæ piscationis socio impertit. At pin-
næ solertiam, plateæ industria longè superat: quæ pen-
dula in aëre sese uibrans, pisces rapto uiuētes obseruat:
quibus ex alto aquarum gurgite emergētibus, in caput
illorum irruit, rostroq; adacto ferit, donec prædam ore
hiante eructent: quam platea uolucris prædæ auida ar-
ripit, & deglutit: quibus satura, postquam ea uentriculi
calore

calore concoxerit, euomit, ac quę esculenta sunt seligit, reliqua despuat. At uociferat, ut uerbis Plinij utar, ho- Verba Plinij ex
minem sine doctrina nihil scire, non fari, non ingredi: & prologo lib. 7.
breuiter, non aliud quàm naturę sponte flere: & quū ue-
terum uel nouorum morborum agmine obruitur, nulla
horum scire remedia, nisi quę ab animantibus didicerit,
quę alia animalia (natura duce) aut edidit aut absq̃ me-
dico probè norunt. ob id nō temerè, historię animalium
exploratores, pleriq̃ Medicinæ inuentionem brutis ac- An bruta Medi-
10 ceptam ferunt, à quibus sua Aegyptij & alij pleraq̃ didi- cinam inuene-
cerunt remedia. Canes, inquit Plin. uomitum homini- rint, & quę.
bus monstraauerunt: qui ægrescentes, aut cholera in uen-
triculo onerati, aut lumbricis infestati, herbā tritici aut Vomitus, cōmo-
aspera graminis folia edunt & rodūt, quo uentriculum da à canib. Aeg-
exonerant: quem podagra, paralyti, arthritide, nephriti- gyptij edocēt.
de aut asmate laborantibus, reuulsionis ergo prodesse Aelia. li. 29 ca.
nouimus. Adde, quòd eundem ad sanitatis conserua- 4 Arist. li. 9 ca.
tionem, ex Hippocratis sententiā, Auicenna etiam fen- 6. Aelian. lib. 5
4. primi, salutarem esse testatur: qui eam ob rem, quouis ca. 46 & lib.
20 mense duobus diebus continuīs uentriculum uomitu 8 cap. 9.
expurgare suaserit. id quod ab Aegyptijs quoq̃ didicis-
se uidentur, qui præcepto huic audientes, arbitrati om-
nes morbos ex crapula & ciborum cruditate oriri, sin-
gulis tribus mensibus uentriculum à saburra crudi escu-
lentorum chyli exonerabant, & intestina clysmate elue-
bant. cuius salutarem usum longo ante Hippocratē tem-
pore ibis uolucris, ciconię simillima, Aegyptios docuit: De ciconiā aut
quę aquam Nili, aut de æquore falso, pleno gutture ab- ibide Cic. lib. 2
sorpitam, oblongo in anum collo eructat, qua excremen- de natura deo-
30 ta uiscerum eluit. Obijciunt quoq̃ nobis ueteres ex rū. Plin. li. 8 ca.
Cnido Cycladum insula Medicos, qui solum elaterio & 27 Soli. cap. 4.
tempestiua lactis sorbitione agros purgabant, qui ue- Plutarchus in
næ sectionem expauescebant. quos alij Medici quoq̃, Dialog. de brus-
Thessali sectatores hæmophobi imitati, uenæ sectionē torum solent.
(adeò præsens in febribus, abscessibus, epatis aliorumq̃ De phlebotom-
uiscerum obstructione remedium) neglexissent, nisi hip- ia uilitate, et
ex Cnido medi- ex Cnido medi-

ois, Hippocr. in
prologo de ui/
ctu acutor. Ga-
len. in libro de
phleb. cōtra E/
rasistratū, & li.
9 & 11 Metho.

Hec animalū
antidota repe/
tit Cic. lib. 2 de
natura deorū.
Plin. li. 8 ca. 27
Aristot. lib. 9
cap. 6.

De Panthera
hæc Cicero, ut
supra. Theoph.
li. 9 ca. 16. Pli-
li. 8 ca. 27. Ae/
lian. lib. 4. cap.
49. Plutarch.
in Dialogo de
brui. solertia.

De cervis hæc
Theophrastus lib.
1. Lucr. lib. 6
Mart. li. 12. epi-
grammat.

popotamus, belua Nilī, crocodilo maior, binis ungulis
conspicua, cætera uerò dorso equi repando, iuba, hinni-
tu equum repræsentās, Medicos ad uenæ sectionem au-
daciores reddidisset: qui assiduo pastu obcæsus, egressus
Nilum, uenam cruris aculeato ueprīum ramo allidit: ac
postquā lassum ex repletionē corpus sanguinis effluui-
o exonerauit, plagam limo ex Nilo obducit, & obruit.
Quo asserūt, hæc & pleraq; alia remedia, bruta rationis
expertia, sola natura duce, sibi comparasse: quibus toxi-
cis aut pharmacis deleterijs infecta, sese tuto curare pos-
sunt, quibus homines careant. Perhibent namq; Bar-
bariæ uenatores, pantheras carnibus aconiti ueneno,
quod Pardaliāches ob id uocāt, delibutis inescare: qui-
bus degustatis, nisi hominis oletum ediderint, repente
strangulari. quod illis est efficax alexipharmacum. Cer-
uos quoq; aut (ut mauult Cicero) in Creta capras, uiru-
lentis saucias telis, dictamum, herbam lanuginosis folijs
cognobilē, degustare, & toxica subito excidere. Hirun-
dines aiunt chelidoniā, herbā crocei coloris, succo ma-
didam, uisui instaurando saluberrimā nobis monstrasse:
qua oblæsis pullorum oculis medentur. Pariter asserūt,
anguem, membrana hyberno situ squallida, oculis &
corpori obducta, degustato forniculi furculo, spoliū,
uisus impedimentum, exuere, aciemq; uisus pristinā re-
cuperare, exutoq; corporis squallore nitidum uernare.
Testudinē uiperę morfu sauciā, cuniculæ pastu, quam
bubulam syluestremq; origanum appellant, medicam
sibi ferre opem. Mustelam cum serpente dimicaturam,
rutam edere: cuius odorem serpentes ne quidem ferre
possunt. Ciconiā origano, apros uerò ægrotantes he-
dera, aut canceris ab æquore eiectis sibi mederi perhi-
bent: ursas uerò, quum somnifera mandragoræ po-
ma ederint, formicas melle contritas lambere tradunt.
Cervos quoque affirmant, cinaræ serpentūq; esu,
uirulento pabuli ueneno resistere: ac (ut Theomne-
stus, grauis rei ueterinariæ scriptor, libro 1 refert) uer-
mes.

mes intestinorum cerui inuolucris implicitos, serpentinum esu enecare. quod Martialis quoque affirmat, dum cecinit:

Cervinus gelidum sorbet sic balitus anguem.

Et ante eum non illepide Lucretius dixit:

Naribus alipedes ut cerui sepe putantur

Ducere de latebris serpentia secla ferarum.

Quis tandem bruta hæc morborum & ueneni alexipharmaca, quæso, docuit? Natura certè horum hypodidascalus fuit, quæ hominem celauit. quod Plutarchus una cum Democrito, in brutorum Dialogo his conceptis uerbis testatur:

τοὺς μὲν γὰρ αἰγυπτίους πάντας ἰατροὺς ἀποκομὴν εἶναι. τὴν δὲ ζώον ἐκαστον, ὃ μόνον πρὸς ἑαυτὸν αὐτότεχνόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς διατροφὴν καὶ πρὸς ἀλκίαν, θήραν τε καὶ φυλάκην καὶ μισοικίην, ὅσων ἐκείνων πρὸς ἑαυτὸν κατὰ φύσιν. παρὰ τίνος γὰρ ἐμάθομεν ἡμεῖς, ὅτι ὡς ἰδοὺ ποταμὸς καρκίνους φέρονται; βουδεντα γὰρ ἐδίδασαι πρὸς κεφαλαλγίαν. τίς ἢ τὸς χελώνας ἐδίδαξε, ὅτι ἔχειας φαρμάκας, τὴν ὁρίανον ἐπεδίδει; τίς δὲ τὸς κρητικὰς αἰγας, ὅταν πορίπῃσιν τοῖς τοξοῦμασι, τὸ δὲ κταμένο διώκειν, οὐ βρωθέντος ἐκβάλλοι τὰς ἀκίδας; ὅν γὰρ εἶπες, ὅτι ἀλυσθεὶς ἐν τῷ τῶν διδασκαλῶν ἐν τῇ φύσιν.

Id latine ita reddideris: Audiuius Aegyptios omnes esse medicos: & animal quoduis, sine artis doctore, non ad medelam solum, sed & ad uictus rationem, robur, uenationem, custodiam, ac Musicam, quantum unicuique pro natura sua competit, esse dispositum. A quo nam obsecro didicerunt sues, cephalalgia laborantes, ad fluuiatiles *Cephalalgia* canculos accelerare? quos quum ederint, à capitis dolore *porcorum cancris* alleuiantur. Quis testudines docuit, à comesta uiperâ, origani esu sibi mederi? Quis tandem Cretenses capras, intoxicatis uulneratas telis, dictamum quæ- *Stot. ac Aelian.* *quocq; testatur.* rere: quo degustato, spicula derepentè excidunt? An non quæso dices, id quod uerum est, horum omnium διδασκαλῶν siue doctorem esse Naturam? quid ni? At, aiunt, tam præclara artis Medicæ opera & bona, iniqua certè lance distribuit. Brutis nempe contra iobolum uirus, ut parens beneuola, alexipharmaca dedit & docuit:

docuit: quæ homines, ut iniqua nouere, cēlauit. ob id
 brutis, non homini, Medicinæ inuentionem tribuunt.
 His & alijs argumentis, quibus & prouidentiam deorū
 securi redarguunt, naturam quoque laceſſunt. Quare,
 inquit, ô Langi, fas & æquum est tandem, ut Naturæ, be-
 neuolæ humani generis parenti, patrocineris, eamq̃
 noueræ perfidia esse immunem edoceas. Tum ego
 respondi: Quamuis, Aegineta, nō meæ est opis, tantam
 inter philosophos medicos componere litem: tamen
 quum me & Leonem pontificem olim græcæ linguæ ru-
 dimenta docueris: æquum est, tibi non secus ac parenti,
 morem geram. Quare experiar, an fœcundi calices, uel
 potius mea erga uos confidentia, me ad dicendum ala-
 criorem reddiderit. Natura (inquiunt eius calumniato-
 res) hominem in die natali nudum & inermem, uelut
 naufragio eiectum, supra nudam humum enixa statuit.
 At quid tum postea? poterat enim homo, pro temporis
 & loci commoditate, ingenio armari, & ratione uestiri:
 qua uel sola ratione Natura, mundi opifex, omnia bona
 quæ brutis liberalius quàm homini data uidentur, affa-
 tim compensauit. Recte meherculè ait Aristoteles: Qui
 hominem deteriori conditione natum, quàm cetera ani-
 mantia, nudum scilicet & inermem creatum tradunt, hi
 non rectè sentiunt. Cætera animalia unum auxiliij ge-
 nus habent, idq̃ nullo pacto mutare possunt: sed quasi
 semper calceata dormire, nec uestem unquam exuere
 pleniorē, nec arma quæ semel acceperunt permuta-
 re possunt. Sed homo rationis industria fretus, ea quæ
 cunq̃ brutis largita est, sibi pro loci, regionis, tempo-
 risq̃ commoditate adaptare potest. Sed ne id Ethni-
 corum tantum testimonio me asserere conqueramini,

De naturæ præ-
 stantia rationis
 Philonis uerba
 ex libro de Som-
 nijs.

audite quæso pium illum Philonem Iudæum græcè lo-
 quentem, qui subscriptis uerbis eadem affirmat:

κατὰ τὸ παραπλήσιον μὲν τοὶ καὶ ἀνθρώπων λόγῳ δῶρα καὶ κά-
 λιστον ἐδ' ὅτι παρὰ θεῶν, πρῶτον μὲν κατὰ τὴν νεοτεριστῶν εἰς αὐ-
 τὸν, ὅπου ἀμυντήριον. ὡς γὰρ τὴν ἄλλων ἑκάστον ζῶον ἢ φύσιν οἰ-
 κείαις.

κείαις ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθαι, δι' ὧν τοὺς ἀνέχοντες ἀδ' αὐτῶν ἀποκρού-
σεται, καὶ ἀνθρώπων μέγιστον ἔργον καὶ φρονεῖν ἀκαταίετον λόγον
ἔδωκεν, ὃ κραταιὸς, οἷα παντοπλίας ἐνελκμυλῶ, οἷα τοῦ μὲν καὶ
προσφύεσθαι ἐξείδωκεν, τὸ πῶς προαγωνιστῇ χρόνῳ, ὃ δὲ
νύσεται τὰς ἀπὸ τῆς ἐχθρῶν φερομένης ἀπὸ τοῦ δαίμονος. Id est:

Pro his brutorum donis, ratio præclarum Dei munus
data est, ultrix & præsidium contra eos qui in hominem
aliquid moliantur. Nā perinde natura quoduis animal
proprijs præsidijs uallauit, quibus iniurias propulsaret.
10 sic homini rationem, præclarum munimen & propugna-
culum dedit, qua stipatus, proprium ac cognatum habe-
ret satellitem, quo iniurias hostium arcere posset. Eu-
ge si uis exemplis contendamus: & hominem sola uer-
satili rationis industria, qua varias meditatur artes, om-
nem brutorum congenitā superare solertiam, facile con-
uincam. Quis, obsecro uos, apud Plinium, ueterum scri-
ptorum bibliothecam, uel alios de prima philosopho-
rum aut historiographorum classe, nō legit, Zeuxim pi
ctura cognobilē, tam graphicē uuas depinxisse, ut aues
20 sturnatim aduolantes deceiverit, Apellem, equam & ca-
nem ad exactam uiuētium effigiem ita ad unguem ex-
pressisse, ut equi prætereuntes adhinnirent, canes allatra-
rent: Sed ferē oblitus fuisset mechanicorum operum,
quæ Greci αὐτόματα dicunt, quæ sua sponte mouentur.

Zeuxidis et Ap-
pellis opera, de
quibus Plin. &
Valer.

De operibus
αὐτόματοις
Aristot. in Poli-
ticis, Philostrat-
us lib. 3 & 4
Herodot. lib. 3
Soli. ca. 39.

De colūba Ar-
chite Tarētini.
Gell. li. 10 cap.
12.

Oracula Chri-
sto nato obticu-
isse, testes sunt

Au//

Scribit Phauorinus, Architam Tarentinum columbam
tam affabrē compegisse, ut aura spiritus inclusa, eam ab-
ditis concitatam libramētis in aëre pendulam assidue
se libraret: nec unquam nisi aliquid obstitisset, subside-
ret. Scribit Mercurius ille ter Maximus, Aegyptios
30 arte quadam ineffabili confinxisse simulacra, quæ articu-
latam oraculorum depromerent uocem: & ne quid ad-
mirationi deesset, etiam αὐτόματως sua sponte progredie-
rentur. Eusebius quoque memorię prodidit, Memno-
nis regis Aegypti statuat, manē solis radijs efferuefa-
ctam, usque ad Christi aduentum, humano consultoribus
oraculi obstrepuisse eloquio, quo tempore alia quoque

c. iij, deorum,

August. de ciui-
tate dei, Euseb.
Plutarchus in li-
bel. de eisdem.

De sensus ani-
malium excellen-
tia Aristot. lib.
4. ca. 8. Plin. li.
10 ca. 60. Gal.
li. 1 salubrium.

De Platone hæc
Lactan. li. 3 La-
ct. in eius uita.

De rationis hu-
manæ excellen-
tia Cic. li. 1 de le-
gib. Arist. lib. 1
de nat. animalium.
M. Manil.
li. 2 ca. 1. Lact.
li. 2. ca. 12.

deorum, aut uerius dæmonū oracula obtulerūt. Quod
monachi Bernæ, professione Dominicani, infelicitè
imitati: igne cōbusti, meritis luebāt penas. At ô Aegi-
neta, hæc humanæ rationis inuenta, bruta nulla industria
assequi posse, fateri uel inuiti coguntur. Vicissim ipse
quoq; ingenuè fateor, homini non inesse leonis robur,
non tygrinū aut leporum pernicitatem, non uisus aquilæ
aut lyncis acumen, piscium natandi agilitatem, odoratus
uulturum & canis sagacitatem: aut tam clarum tal-
parum, sub adeo denso & surdo naturæ elemento, au-
ditum. Verum inest homini prudentia, inest ratio na-
turæ intelligentis: inest & ipsa ratione diuinior mens,
qua brutis dominatur, siue (ut Plautus ait) ea patina-
ria uel assa uelis, etiam colla iugo subducent. Proin-
de Plato unā cum Thalete Milelio, fertur naturæ egis-
se gratias, quod natus esset homo, non belua: mascu-
lus, non fœmina: Græcus, & non barbarus: ac So-
cratis temporibus. Magni enim refert, in quæ tempo-
ra & loca ingenium uniuscuiusque inciderit. His Aegi-
neta, inquam, conuicti, fateri coguntur, hominem ra-
tionis solertia bruta longè à tergo relinquere. Valeant
igitur in perpetuum philosophiæ Democriti & Epicu-
ri assertores, qui ut Deum ociosum à curis hominum
explicarent, prouidentiam diuinam sustulerūt: & natu-
ram, quod hominem nudum & inermem, medicinæq;
ignarum, deteriori q; quàm bestias conditione produ-
xisset, calumniari non erubescunt: quum dotes brutis
concessas, Natura homini diuino rationis dono plus
millies compensarit. Quid enim (inquit Cicero) ne di-
cam in homine, sed in uniuerso cœlo, ratione diuinius? 30
quæ quum adoleuerit, perfectæq; fuerit, ritè nomina-
tur sapientia: cuius si homo compos fuerit, diuinitatis
quoque particeps erit. Sola, inquit Eusebius, hominis
intellectualis anima diuinitatis est particeps: reliqua
cuncta ad seruiendū homini producta. Præest enim ho-
mo uniuersis animantibus, quasi dominus ac dux, ui-
ribus

ribus rationis corpore robustiora subigens: idcirco prudentiæ, iustitiæ, aliarumq; uirtutum capax, cœlestia contemplatur. Solus, ait, ipse in terris rationis compos, ea regere, leges ferre, artes experientiæ scrutinio condere nouit: qui non modò sui corporis, sed etiam ueterinariorum medicamenta inuenit, & inuēta auxit. Non igitur ab re Philo, ludæus quidem, sed pius, hominem ueri Dei simulacrum & numisma, uerbo Dei & ratione signatum, appellauit. Iure quidem optimo Deus hominem salutifera Medicamentorum inuentione dotauit: diuinum namq; diuina decent, & ea non agyrtis & sycophantis, sceleratis ludæis, monachis apostatis (ut nostrates) concrediderunt, sed his qui à sacris deorum essent, arcanorum naturæ conscijs committebant: eaq; dijs uelut sacrosancta donaria, ne à uulgo prophanarentur, dicata, consecrabant: & in templis custodiebantur à sacerdotibus. quorum in Pergamo & alibi in Græcia officium erat, are publico medicos conducere, qui gladiatores in spectaculis publicis saucios, pariterq; in militiam profectos, reduces gratis curabant. Quo stipendio Galenus in Pergamo quoq; meruit. & meritò id factum, quis non collaudaret? quum Medicinam, ad priuata & publica commoda cœlitus nobis reuelatam, nemo inficiari possit. Quis oro Thobiam, fel piscium albugini oculorum mederi docuit? Angelus Domini. Quis Rachaëlem & Lyā, uenustas quidē, sed steriles Iacobī Israëlītę uxores, mandragorę poma sterilitatis esse antidotū docuit? Certè Ruben frater, Dei Israelis monitu. Quis tandē Ezechiam regē, emplastro de ficibus apostema eius cacoëthes aut pestilens maturare docuit? nempe idē Deus Israel, qui periodum uitæ eius 13 annos quoq; prorogauit. Verius ergo Deus noster, orbis conditor, apud Ouidium, quàm Apollo dixisset: *Inuentum medicina meum est, o; iſexq; per orbem Dicor.* qui, ut Iesus Syrach ait, de terra Medicinam procreauit, quam uir sapiens non despiciet, Ob id non solum olim

De Rachaële

et Lyā, ac p
mis mandrago
re, Genes. 30.
Ioseph. li. i. anti
qui. cap. 28. Zo
nara tomo an
naliū 1.

De Ezechia,

Regū 4. ca. 20.
Esaiæ 38.

in.

in Aegypto & Aethiopia, sed in Arabia & Syria, uiri sapientia & pietate illustres, operam medicinæ nauarunt: ut Lucas ex Antiochia, fidus diui Pauli Achates, & in omnibus eius peregrinationibus comes, in Damasco ambo medicinam professi traduntur: ubi & Ioannes Mesue, filius Abdela regis Damasci, magno mortalium commodo medicinam docuit. Ex eadem quoque Damasco metropoli Syriae, prodijt inclitus Iacobus medicus, pietate & medicæ artis eruditione clarus, numinis instar uenerandus: quem *ἰσὸθεος* ob id meritò appellarunt. Medicum quippe experientia & philosophiæ doctrina clarum, qui ægris deploratis ferret opem, Deo iure conferebant. unde Hippocrates in libello de Medici decoro, *ἰατρὸς (αἰτ) φιλόσοφος ἰσὸθεος*, Medicus philosophus Deo æquiparandus. Ob id Aegyptij, Osiridi, Apidi, Isidi, Greci uerò Apollini, Aesculapio, Asclepiadi, Machaoni, Podalirio ac Pæoni, medicinæ inuentoribus, templa consecrarunt: & in album diuorum cōscriptis, diuinis quoque decreuerunt honores: quorum, artium inuenta & studia, Turcas bonorū artium calamitates & ἀλᾶσπας bellis deuastasse, & tandem abrogata, nō sine tristis nunciij mœrore lugubri, iam intellexi. Qui quū mihi lachrymas eliciat, plura quoq; dicere uetat. Vale consobrine.

Damascus Medicis sanctis claruit.

Diuus Iacobus clarus in Damasco medicus, de quo Suidas plura.

DE VETERVM MEDICINAE, ALIARUMq; facultatum bibliothecis, & Chalcographia: ad illustriss. principem Oulhenricum, Com. Palat. Electorem.

Epistola III.

B ea ætate, Princeps illustrissime, qua nondum repertis à Cerere frugibus, aut à Cadmo literis, homines glande uescebantur, memoralis, omniq; præconio digna inoleuit consuetudo: ut si quis sua ingenij industria quicquā, quod mortalibus usui foret, comperisset, auctori diuinis honoribus

res (est enim honor uirtutis ingeniorumque calcar) festosque decernerent dies: eum quoque in censum deorum conscriberet. Ob id ante Græcos Aegyptij Bacchum, quod uites palantasset: Osiridē, quod ex ordeo zythum decoquere: Proserpinam, quod ex frugibus Sículos pinserit panes docuisset: Isidē, quod morborū medicamēta reperisset, eaque per somniū ægrotis suggessisset: ut sacrosancta numina uenerati sunt. nec hominibus modò, sed beluis quoque, bobus, crocodilo, felibus & cercopythecis hunc honorem deferebant: quorum exēplo aliquid, quod homini uel ad uitæ aut agrorū cultum usui foret, reperissent. Porcos nēpe, quod tellurē Nilo madidā, rostro uelut aratro sulcare docuissent, reueriti, à suillæ carnis esu, uelut Deo dicata, abstinerunt. quod Iudæos ab Aegyptijs didicisse, Plutarchus in Symposijs refert: qui nec uel hodie ea uescuntur, ne lepræ aut uiriliginis contagione (ut Cor. Tacitus scribit) coinquinētur. Quo effectum, ut tam numerosa deorum phalanx & caterua ab Aegyptijs & Græcis conscripta sit, quæ immensas Xerxis Persarum regis copias excederet: quarum equos flumina exhaustisse, milites spiculis arcu unā extortis sollem aut eius tubar obumbrasse, historiæ Græcorum referunt. Nec Græcia Aesculapium ac Hippocratem, medicinæ inuentores, suo diuinitatis defraudarunt honore. nullus est enim in Epidaurō lucus, uel templum (ut cætera festa solennia taceam) quod illis non esset consecratum. Hippocratem, alterum Medicorum numē, qui tā fallere (ut Macrobius ait) quā falli nescit, Eleusinis sacris initiatum, Athenienses municipali iure ciuitatis donarunt: ei quoque ac posteris suis in Pritaneo alimentis, diuinisque (quos Herculi) honores decreuerūt, ob pestem ex Illyria & Athenis, ignis incēdio depulsam. Præclarum quidem ac magnificum est, mortales rebus ad uitæ cultum & usum, ac sanitatis conseruationem necessarijs, adiuuare: at non minus celebre & honorificum est, inuenta aliorum ingenijs, labore, sudore & uigilijs par-

Hæc inuentorū
præmia et hono-
res Plin. lib. 2.
cap. 7 Cicero li.
de natura deo-
rum 2. Euseb.
de preparat.
euāg. li. 2. ca. 9
recensent.

De dijs Aegy-
ptiorū Diodor.
et Herod. li. 2. in
uenal. Sat. 15.
Cicero de natur-
ra deorum.

Quare Iudæi
nō uescantur car-
ne suilla, Plu-
tarch. Sympos-
iōr. 4. Corn-
Tacitus lib. ult.
histo. et Iustinus
tradunt.

Deorum nume-
rum infinitum,
Plin. li. 2. ca. 7.
Euseb. li. 5. cap.
3. Lactantius et
Tertullianus
referunt.

De Aesculapio
et Hippocr. hæc
Pausan. li. 2. Plin.
lib. 7 et 29. ca. 1
et Aelianus
quoque.

De duab. colū-
nis hæc Ioseph.
& Zonaras.
Librorum utili-
tas.

De uaria scribē-
di libros pro
papyro mate-
ria, Plin. & He-
rodotus.

De Pisistrato
hæc Gell. lib. 6.
cap. ultimo.

Atheniens. Bi-
bliotheca spo-
liata.

ta, posteritati conseruare, ne tempus edax, omnibusq;
exosa senectus, & obliuio semper infida memoriæ no-
uerca, scientiæq; fraudatrix, ea nobis ex animo eripiat,
aut cataclysmus aboleat. Aegyptij, ac illorum affines
Babylonij, Chaldæi, Mathematices, & de utroq; erran-
tium siderum motu ac eclipsibus theoremata, colum-
nis ex marmore ac lapide coctili compactis insculpe-
rant. Alij uerò, ne præclara ingeniorum inuenta ac re-
rum gestarum memoria disperiret, libros in palmarum
folia, & papyrus, Niliacæ paludis arundinem, ac in-
ternos arborum quarundam cortices, tiliæq; philuras,
ac membranas, ex cera uel plumbo tabellas, conscribere
excogitarunt, ut forent (quemadmodum diuus in-
quit Hieronymus ad Marcellam) æterna rerum gesta-
rum & inuentorum monumenta, ac ingeniorum effi-
gies. Ob id reges & orbis terrarum Imperatores biblio-
thecas magnis expensis magnificoque apparatu con-
struere excogitarunt: quorum primus fuit Pisistratus
Atheniensium tyrannus, qui artium liberalium libros
primùm publicè Athenis legendos exhibuit, quos Are-
pagitæ maiori postea studio auxerunt & adornarunt:
quorum immensam copiam Xerxes rex uictoria poti-
tus, ac urbe præter arcem incensa, in Persas asportauit.
quos postea uniuersos Seleucus rex, ob corporis molē
& robur Nicanor dictus, referre Athenas curauit. Ab
hoc tempore reges & magistratus præclara eruditorū,
ad artium incrementum, inuenta toti terrarum orbi pro
futura, rerumq; gestarum monumenta, ne in spongas
(ut Cæsaris Ajax) caderent, Bibliothecas de ære pu-
blico ædificarunt: inter quos Ptolemaus Philadelphus
Aegyptiorum rex, antesignanus fuit. hic studium Pisi-
strati æmulatus, omnium artium ingenuarum & totius
Encyclopædiæ libros uarijs linguis conscriptos, ab Ae-
gyptum præternauigantibus sibi afferri curauit: quo-
rum αἰερογραφα magni emptæ, Alexandriæ in Biblio-
thecam deposuit, & transcriptos nautis redeuntibus
red-

reddidit. De quo memorabile liberalitatis regiae in comendendis libris exemplum Galenus tale refert: nempe quod Atheniensibus x puri argenti talenta $\epsilon\iota\kappa\epsilon\upsilon\sigma\alpha$, pro Sophoclis, Euripidis, Aeschylisq; tragœdiarum exemplaribus $\alpha\upsilon\tau\omicron\gamma\epsilon\alpha\phi\omicron\iota\varsigma$ oppignorasset: quas tandem exquisitè & eleganti apparatu exaratas Atheniensibus, noua scilicet pro ueteribus, reddidit, & x illa argenti puri talenta $\epsilon\iota\kappa\epsilon\upsilon\sigma\alpha$, id est, pignora illis donauit. Fuit hæc rege digna liberalitas, quam pius eius erga legem Mosaicam affectus & religio longè superauit: qui ab Eleazaro pontifice septuaginta duos Hebraicæ legis interpretes, uiros pietate & utriusque linguæ eruditione spectatos, precariò impetrauit, qui (ut Tertullianus & Iustinus Martyr memoriæ prodiderunt) singuli casis singulis separatim apud Pharum insulam, contra Nili ostia sitam, celebrem Alexandriæ portum, ædificatis, inclusi, tam concordi (sed non absque spiritus afflamine) sensu, in Græcum idioma legem Mosaicam uerterunt, ut ne alter ab altero uerbulo quidem discreparet. quam in LXXII quoq; uolumina digestam, Ptolemæus in sacrarium Bibliothecæ Alexandrinæ collocauit: quibus sacra diuini Hippocratis uolumina, digna certè ne unquam putrescerent, ut cedrinis includerentur forulis, quoque acceperunt. De quibus Xerxes & Mnemon, Hippocratis interpretes, tertium Epidemiorum librum acceperunt, ac obscuros illius characteres dilucidè commentarijs illustrarunt. At hæc erat Alexandriæ in Aegypto bibliotheca locuples, artium omnigenarum inuentarium, & rerum memorabilium thesaurus, septingentorum milium librorum diuites, cum diuite Persarum in Susis & Ecbananis gaza non permutanda. Sed prohi dolor, quæ Cæsar diu circa regiâ Alexandriæ dubio Marte pugnasset, iussissetq; tecta urbis incendi: tum quoque nobilissima illa Bibliotheca, quam Ptolemæus Philadelphus congestis ex uniuerso

d ij terra.

De Ptolemæo hæc Galen. in tertium Epide. Hippocr. librū, & li. 1 de natura hominis.

De legis Mosai-
cæ interpretati-
one hæc ex Ter-
tulliano et Iusti-
no Martyre,
August. li. de ci-
uit. Dei 18. &
Tertull. ca. 17.
Euseb. de Eccl.
histo. lib. 5.

Xerxijs Epide-
miorum Hippo-
cratis libri in-
terpretes.

De Alexandrina
Bibliotheca Io-
sephus li. 11. ca.
2. Zonaras pri-
mo annal. tomo.
Petr. Crini. lib.
25. ca. 3. Euseb.
de Hist. eccles.
lib. 5.

Alexandriae
blioth. incendio
perijt, ut Plutar-
chus tradit.
Græcorū Athe-
nis et in Cnido
bibliotheca.
De Hippo. hæc
Soranus in eius
uita.

De libris & bi-
bliotheca in Per-
gamo, Galen. in
6 epidem. Hip-
poc. & de fra-
ctura ossū lib. 3
Plutarch. in ui-
ta M. Antonij.

Romanorum
bibliotheca.
Galen. de suis li-
bris cōbustis, li-
1 de cōposit. me-
dicament. gene-
ralium, & lib. 1
de natura homi-
nis, & libris
proprijs.

terrarum orbis libris construxit, subito quoque incendio
deflagrauit, in qua septuaginta uoluminum milia in ex-
plebilis Vulcani uoracitas deglutiuit. Græci uerò, nec
Pisistrati ac Seleuci regum bibliotheca Athenis instau-
rata contenti, sed in Cnido quoque, una Cycladum insu-
la, in arte medendi sectam & bibliothecam constitue-
bant: quam Andreas Medicus, in eo quem de medicinæ
origine conscripsit libro, Hippocratis igne concrema-
tam, ex maleuolentia refert. Cæterum quum in Perga-
mo, paterno Galeni nostris solo, sacerdotes non sacro-
rū modò, sed & medicinæ essent antistites: nihilque quod
ad medicinæ incrementum spectaret, reliqui facerent:
Galenum curæ gladiatorum, qui in Palæstra. aut sacris
Aesculapij uulnerati forent, magno conductum stipen-
dio præfecerant. Bibliothecam quoque per antiquis me-
dicorum libris, partim in membranis, primum in Per-
gamo repertis, partim in delicatioribus ex tiliæ arbore
corticibus (quos *φίλugas* dicunt) conscriptis, refertam
construebant: de quibus Galen. lib. 1 de Medici uulne-
rarij officio, ita luculenter scripsit: *τινὲς μὲν γὰρ καὶ πα-
ντοπαλαιῶν βιβλίων ἀρεῖν διὰ πᾶσιν, πρὸ τριακοσίων ἔτη
γεγραμμένα, τὰ μὲν ἔχοντες, τὰ δὲ ἐν διαφόροις φιλύραις, ὥς
πρὸ τὰ παρὰ ἡμῶν ἐν ποργάμῳ.* Quidam, ait, ualde anti-
qua Hippocratis exemplaria ante trecentos annos exa-
rata habebant, & conquirere studebant: hæc ut uo-
lumina complicata, alia extiliæ phyluris, alia in mem-
branis conscripta, qualia apud nos in Pergamo repe-
riuntur. Has in Pergamo bibliothecas Plutarchus scri-
bit M. Antonium Cleopatraz dono dedisse, quæ ducen-
tis librorū milibus constabāt, ab Attalo & Eumene regi-
bus cōditas, quas Galenus suis quoque locupletauerat li-
bris cl, quos de omnifaria artium eruditione ediderat:
quos partim Romæ in bibliothecā in Sacra uia et prope
Sandalariū & templū Pacis, ubi erat quotidianæ ad ue-
sperā medicorū disputationis palæstra, erectā deposuit.
templo uerò incenso, magnæ quoque Romanorū in Pala-
tio

tio bibliothecæ, unâ cum Galeni libris, incendio perierit. Quod passim Galenus in suis cōqueritur libris: quorum iacturam Romanos & magni fecisse, & luxisse, credere fas est. Nec sanè Romani diuite librorum thesauro cæteris nationibus, Aegyptijs, Chaldaeis aut Persis concedere uoluerunt: apud quos Asinius Pollio bibliothecâ publicauit: quo, ut Plinius ait, ingenia hominum rem publicâ fecit, in qua M. Varronis togatorum omnium doctissimi adhuc uiuentis effigies collocata fuit: cui (teste Suetonio) Cæsar dictator Græcos & Latinos in bibliothecis codices digerendi in ordinem prouinciâ dedidit: quam postea Cæsar Augustus, mortuo Lepido designatus Pontifex, assumere non erubuit: qui inter libros præcipuè fatidicos utriusque linguæ, acerrimū delectum habuit. quorum, qui non de probatis circumferebatur auditoribus, plusquam duo millia combussit: solos tamen, habito delectu, Sibyllinos quosdā retinuit, quos in duobus deauratis forulis sub Palatini Apollinis basi recondidit. qua in re officio suo præclare functus est. Refert namque Lilius lib. 41 ab urbe condita, Patrum auiorumque ætate negotium semper magistratibus datum, quo sacra externa fieri uetarent, uaticinos libros conquisitos comburerent, omnemque sacrificandi ritum, præterquam Romano more, abolerent. Ob id Cæsar Druydes, Vespasianus Iudæos Roma exegit. Arbitraris ne Princeps, generosi Palatinorum stemmatis decus, Sammonicum Serenum (ut Iulius Capitolinus refert) exiguâ sibi conciliasse laudē, aut parum fauoris demeritum, quod Gordiano iuniori Imperatori, tã rare ad eodē eruditionis, & Clementis quoque ingenij adolescenti, ut etiam commilitonibus à plagoso ludimagistro cæsis collachrymaret, ob tam mitis ingenij indolem & doctrinam, suam sexaginta duorum milium librorum bibliothecâ legauerit: quâ nihil ei gratius acceptiusque offerre, uel testari poterat. Vrbis quippe Romana, tum non minus bibliothecis, quàm colossis, pyramidibus ac templis Pario marmore

De Asinio Pol
lione Plin. lib.

35. cap. 1. &
lib. 7.

Bibliothecarum
præfecti fuerunt
pontifices & Cæ
sares. Suet. &
Lilius.

Libri Sibyllæ
partim combus
si, partim ser
uati.

Sammonici Se
reni bibliotheca
Gordiano
Cæsari legata.

Vaticana ponti-
ficæ Ro. biblio-
theca spoliatur.

Regum Gallia-
rū bibliotheca.

Pici Miradule
Comitis biblio-
theca.

Ad ducem Ot-
then. apostro-
phe.

Academiae Hei-
delb. & biblio-
theca instaura-
tio.

incrustatis decora fulgere uoluit: quam non minus or-
nabat Vaticana summorū Pontificū bibliotheca, quam
opima Iouē olim spolia. Sed eheu Mars, humani cruo-
ris hirudo, (pudet dicere, sed dicam tamen) dum Caro-
lus quintus nominis sui Romanorū Imperator, Clemen-
te pontifice, urbe potiretur, hāc Germani, Hispaniq; mi-
lites rapaces miserē discerpserunt. Nec tamē incliti Gal-
liarum reges, tam frugi librorum utilitate publica, locu-
ples eorum regnū defraudari, uel saltē carere passi sunt:
quin bibliothecas omnifarię eruditionis libris, tam græ-
cis quā latinis magno ab exteris sumptu cōquisitis re-
fertis, in Fōranablio & ad sanctū ViCTORē constituerēt.
Nec obticēda est ingenua Ioannis Pici Comitis Miran-
dulæ, in cōparandis triplicis linguæ libris liberalitas, &
indefessum in omnibus artū facultatibus studiū, qui se-
ptena aureorum nummūm milia pro sua adornanda bi-
bliotheca erogauit: quam hisce oculis uidi, & perlustra-
ui. Sed Princeps illustrissime, quid obsecro opus est,
ista per exemplaria παραίρου? aut equo sponte sua cur-
renti, & ad scopum acceleranti, infligere calcarias: quum
tu auita maiorum tuorum uirtute, ad erigenda instau-
randaq; liberaliū artium studia, sponte tua sis procliuis.
Audio nāq; te accersitis omnifarię eruditionis optimis
pręceptoribus, Theologis, lurisprudentię consultis, Me-
dicinæ ac uniuersę uabiorū peritis, collapsa Heidelber-
gensis Academię studia instauraturum: & ad illius in-
crementum uarię eruditionis & triplicis linguæ libros
magni emptos, ex diuersis orbis terrarum locis coge-
re: & netineis & blattis esca forent, iam situ squalli-
dos in apricum proferre: quibus in Sacra spiritus sancti
æde publicam facturū bibliothecam, suos designasses
forulos. & Mediusfidius consultò quidem. Nam apud
Aegyptios, & in Epidaurō, ac Babylone, deorū templa
erāt Medicorū bibliothecæ, & sacerdotes medicinæ an-
tistites. Qua ratione, Princeps inclite, non minus quā
Ptolemęus Philadelphus, Pisistratus & Attalus in Per-
gamo,

gamo, & apud Romanos L. Lucullus, ingenia hominū De Luculli Bi-
 eruditorum rempublicam facies. Lucullus quidē, uir bliotheca Plu/
 consularis, Romæ Bibliothecam construxit, quam stu- tar. in eius uita.
 diosis omnibus, etiā aduenis, tanquam amoenissimum
 Musarum diuersorium & asylum, liberē & perpetuò pa-
 tere uoluit: ad quem uiri docti ex Græcia & Arabia tur-
 matim confluebant, & assidente Lucullo de grauissimis
 totius Philosophiæ theorematibus concertabant: qua
 Lucullus æternam sibi comparauit gloriam. Euge er-
 go Princeps optime, alter eruditorum Mecænas, ma-
 uirtute esto. Non enim ista sine numine fiūt. Non defuit
 hactenus Germanis, soli fecunditas, aëris saluberrimi
 cœlum, frugum fertilitas, metallorū omnium copia, &
 ingenij acumen, uirileq; robur: uerū, quā libri manu-
 scripti magni uenirent, accidit, ut optimorum utriusque
 linguæ auctorum Bibliothecæ nobis Germanis defue-
 rint: donec artis Chalcographiæ inuentio, deorum mu-
 nere cœlitus nobis data est, qua uno die à quatuor ho-
 minibus tantum librorum æreis typis prælo excuditur,
 20 quantum uix decem alij quamlibet expediti scriptores
 integro anno exarare calamo possent. Et quis, obsecro,
 illam immensam & inæstimabilem librorum, qui incen-
 dijs urbium perierunt, iacturam & thesaurum reparare
 potuisset unquam: nisi Chalcographia cœlitus nobis da-
 ta fuisset: imperante enim Basilisco, Constantinopoli-
 nam Bibliothecam incendio cōbustam esse, in qua cen-
 tum uiginti milia librorum deposita fuerāt, Zonara his
 uerbis refert: βασιλίσκος κρατὼν τοῦ ἐμπεριστάτου ἐν κωνσταντινου Zonara tertio
 30 τῶν λειγέρονι μέγιστος ἐκ τῆς χαλκογραφίᾳ ἀρξάμενος, καὶ τῶν annalium tomo-
 τὰ τῶν τοῖς προσηγμένων νεμενέως καὶ ἀποτεφρώσας, τὰς τε τῆς δημοσί- fol. 43 col. 1.
 ὡν πλατείῳ σοῦς, καὶ τὰς αὐτὰς ὑπὸ κειμένης οἰκοδομῆς, ἀλλὰ ἐν
 αὐτῶν τῶν κειμένων βασιλικῶν, καὶ ἢ καὶ βιβλιοθήκῃ ἐτύχῃ
 νε, δώδεκα μυριάδας βιβλίων ἀποκειμένων ἐν αὐτῇ ἔχουσα.
 In qua feruntur quoq; draconis intestino centum uigin-
 ti pedum oblongo, Ilias & Odyssea Homeri poëmata:
 inauratis literis exarata fuisse. Eam quidem artem fer-
 tur

Vide Polydo-
rum de inuēto-
ribus rerum.

Hec de Lactan-
tij et Augustini
operib. Romæ
impressis, Vola-
ter. lib. Philolo-
gie 33.

Aldi studium.

Basilieſes chal-
cographi & Ti-
gurini.

tur Petrus Schoeffer, Auguste, Maguntine diocesis me-
tropolis ciuis, sua industria reperisse, aut à suis repertam
cognatis saltem excoluisse. Eam postea, Anno à Christi-
paræ uirginis partu 1465, duo ex Germania fratres Italæ
inuulgarunt: qui primùm Romæ coeperunt areis chara-
cteribus atramento speciali delibutis, paginæ torculari
substratæ impressis, Lactantij opera, & Augustini de ci-
uitate Dei libros excudere. Quam tamen artem, princi-
piò adhuc rudem, plures in Latio & Venetijs inde exer-
cuerunt: donec Aldus Manutius Romanus eam tripli-
cis linguæ characteribus expoliuit, primæq; classis au-
ctores magnis sumptibus ex tota Græcia, Alexandria
& Macedonia cōquisitos, à blattis ac tineis ereptos, præ-
lo suo excusos atq; emēdatos nobis suppeditauit. Quo
factum est, ut simul cum librorum copia, ingenia quoq;
hominum & artes creuerint, ab obscuraq; barbarie uin-
dicatæ, tanquam renatæ unā cum linguarum peritiā, cul-
tiores in lucem prodierint. Quo nomīne, omnes lingua-
rum & bonarū artium alumnos, chalcographis & Ger-
manis, artis huius primis auctoribus, plurimum debere,
ingenuè fateor. Et ne tam eximīū inuentum exolesce-
ret, nosq; librorū copia destitueremur, successerunt his
iure quali hæreditario in Germania præ multis alijs Ba-
silienses Chalcographi, Frobenij, Oporinus, Isingrinus,
Episcopij: in Heluetia, Tiguri uterq; Gesnerus: uiri me-
hercle, qui eruditione & artis industria aliarum natio-
num chalcographis non cedunt: qui sanè, Princeps exi-
miæ, magnificos tuos in Bibliotheca & studijs instauran-
dis conatus, magnoperè adiuuare possunt: efficereq; ut
tandem memorabilia Comitum Palatinorum domi fo-
risq; gesta, facinoraq; hæctenus scriptorum penuria, ue-
lut densa caligine oblita, latuerunt, in lucem aliquando
prodeant, ac in cœlū usq; efferantur. Chalcographi cer-
te sunt illustriū uirorum stratagematū archangeli, qui ea
per orbē terrarū propagare & eliminare possunt: quos,
Princeps inclite, ob literarū incrementū tuę protectioni
cōmendo. Vale in perpetuū, Comitū Palatinorū decus.

Qua

QVA METHODO CONTUSIONIS

& adustionis uulnera machinis πυροβόλοις
inusta curentur.

AD GEORGIVM VVIRTHLEMBERGIVM

Consobrinum suum

Epistola IIII.

Nunc diuertius, Georgi consobrine, ex animo
dilecte (idē eo maximē nomine, quōd de no-
stra stirpe sis medicus) ex Argentina chirur-
gus empericus, ut mea ferebat opinio, nō im-
peritus, sed rationalis curandī uulnera & instaurandī lu-
xata methodi planē inscius, ad nos Heidelbergam diuer-
tit: grauitēq; mecum exposulauit, quōd uulnera glan-
dibus ex plumbo aut ære fuis, ui tormentorum & pul-
ueris ex nitro incendiarij corporibus illata, saltem curan-
di uulnera contusionis, quæ putrescere necesse est, me-
thodo curanda, in prima Epistolarum miscellanea cen-
suerim: quum ea Theophrastus adustionū ex igne, aqua
uel oleo, remedijs consolidare, nō absq; ratione doceat.
Nam in confesso est, glandes has ex pulueris nitri ardo-
re ac uiolento motus impetu adeo incandescere, ut te-
lorū quoq; ex plūbo mucro lique scat. Est (inquit libro
de Cælo secūdo Aristoteles) motus calefactiuus, ignire
ualens ferrum, ligna, lapides: quibus crebro motu col-
lisis, elicitur ignis, & sagittarum ex plumbo apex in aëra
uibratus, cōcepto ex motu calore lique scit. Vnde Oui-
dius perbellē cecinit:

Motus plum-
bum inflamat et
liquefacit.
Aristot. li. 2. de
cælo, cap. 7.
Ouid. lib. 2.
Metamorph.
Sen. li. 2. quæst.
natural.

Cum balearica plumbum
Funda iacit, uolat illud, & incandescit eundo,
Et quos non habuit sub nubibus inuenit ignes.

30 Quod affirmans quoq; seuerus ille morum & Romani
luxus censor Seneca: Nō puto, inquit, miraris, si aëra aut
motus siderum extenuat, aut extenuatio incendat. Sic
lique scit excussa glans funda, et aeris attritu uel igne de-
stillat. Quod uerō motu cuncta incandescant, attrituq;
incendantur, rotæ molarum planē ostendunt: quæ flam-

e mam

mam sedulo conciperent, nisi continua aquarum aspergine irrorarentur, aut molitor super axem rotæ pereli-
Lucet. lib. 5. cem aquæ riuulum deriuaret. Vnde Lucretius ait:

Exprimitur ualidis extritibus uiribus ignis,
 Et micat interdum flammæ feruidus ardor,
 Mutua dum inter se rami stirpesq; teruntur.
 Aestuât in ramos incumbens arboris arbor.

Hæc ille se uero uultu, tanquam ex loquelæ motu, ira quoq; percitus incandesceret, asseuerabat. Cui ego, tum nihil calumniâ commotus, placide respondebam hæc: 10
 O amice, tua (inquam) erudita obiectio nō tōnstrinam,

*Chirurgorum
 cum doctis cō
 mercium lauda
 tur.*

sed ex Latio Chirurgicorum scholam olet: qui se à medicis carisarum naturalium & morborum peritis seungi non patiuntur. Sed nescio quo monitore, hac in re magni adeo momenti, mihi es iniurius. Non certè inficior, ex ferro, plumbo, aut quibusuis metallis tela uel glandes, diurni impetu motus, uel attritu, incandescere posse: sed hunc ex incendiario nitri puluere, aut eius uirulentia, si quam habet, eum tela aut glandes uel uulnus ardorem concipere, mihi nō persuadebis, quum 20
 ne tantillum pulueris glans illa per tantos aëris impetus & procellas, ad uulnus deferre possit, quin aëris motu diffletur: nec quisquam glandem bombardis eiāculatam liquefieri uidit unquam, quod ex ære tormentis πυροβολοις, id est, ignem eiāculantibus, aut ueterum funda accidere posse, non pernegarem. At quæ obsecro (aiebam) est illa Chirurgicorum dementia, qui

*An nitri usus sit
 noxius, uel salu
 bris.*

*Chirurgorū in
 nitri ardore
 extinguendo
 amentia.*

horum uulnerum dolorem in Nitri uirulentiam & ardorem referunt, cūm nitrum adeo nihil uirus habeat, ut eo plerique Aegypti & Indiæ incolæ pro condimentis utantur in esculentis: cuius sesquidrachmam in iure pisorum dissoluti, ad alui deiectionem, & enecandos uentris lumbricos, foelici successu exhibui: ac salutarem eius in ulcerū mundificatione & exiccatione usum, medicos compertos audio. Quare non possum non admirari quorundam Chirurgicorum, qui castra sequuntur, amen- 30

amentiam, qui omnem in cura uulnerum scloppetarum in extinctione pulueris nitri ardore impediunt operam: ceteras uero uulneris cōtusi indicationes aut negligūt, aut (quod uero arbitror similis) nō norunt: insani quippe, incendiarium ex nitro puluerem in uulneribus extinguere fattagunt: quum in halitum incēsus fatiscat: aut reliquum in aērem dissipetur. Pluribus hanc Chirurgicorum imperitiā redarguerem, nisi Bartholomæus Maggus Bononiensis, eruditione in re medica nulli Chirurgorum secundus, uerā curandi hæc uulnera methodum docuisset integro libello: & Bellonius Gallus, in libello de Medicatis corporibus, ueri nitri uires sua peregrinatione cōpertas nobis explicasset. Ceterum quum hæc obiter, ut tēpus negotiorū ferebat, dixissem, tum ille iterum exorsus suam testibus (quod rhetorū est) tueri causam: Quid, ait, ad Theophrastum mihi respōdes, qui uulnera igniuomis bellorū machinis illata, non cōtutorum methodo, sed eisdē remedijs, quibus Auicenna & Rasis adustionis uulnera, quoq; curat? Cui tandem respondi: Certē cū totius disputationis cardo in uerbis Theophrasti uersetur, ut hæc rectē intelligantur, operæ precium erit, illa in medium afferre: ne de sentētia tanti Aristotelis discipuli, & in schola successoris, quicquā temerē statuamus. Sūt igitur hæc: τὸ το σβεσικώτατον ἐστὶν φασίην, Theophrast. in ἱερ. τις μίξην ὅσος ὡς τῷ λευκῷ τὸ ἢ γὰρ γλιχρόν, τὸ ἢ διαδυτικόν. li. de igne. Ἐπὶ τὰς ἐμπροσθεν τῶν μηχανημάτων τῶν μάλα βουθεῖν. ἐὰν δ' αἶμα ἢ ἡ γρότις ἢ διὰ τὴν αἰτὶν τὸ ψυχρὸν προσῇ φύσει, καὶ τὸ συννευγὲν εἰς τὴν σβέσειν, ὡς περὶ οἱ ἐπὶ τῇ σαλαμάνδρᾳ ἐστὶν. ψυχρὸν γὰρ τῇ φύσει ζῶον, καὶ ἀπορρέουσα ὑγρότης γλιχρὰ ἢ αἶμα χυλὸν ἀναίχουσα τ' αὐτὴ, ὡς ἐδιδίκνει δὲ πορρωτέρω. Id est: Afferūt extincti uisionis salutari re medicamētū.

uum uisionis maximum, si quis acetum ouorum albumi
 „ ni miscuerit, hoc quidem uiscosum, illud penetratiuum:
 „ & ad uisiones machinarū hoc maximē conferre opem,
 „ si cum humore tān frigidum admiscuerit: & hoc ad ex- Salamādra ex-
 „ tinctionem conferre, quemadmodum circa salaman- tingi ignis ar-
 „ dram accidit, frigidum natura animal: & defluens ab dorem.

„ eo humiditas uiscosa, ac succum habēs pariter quēdam
 „ frigidum, ut penitius penetrare possit. Ne diutius, in-
 „ quam, igitur te itinere fessum detineam, paucis accipe
 hac de ignuomis ueterum Græcorum machinis ac telis,
 malleolis, & scytalibus, quæ uel halitu corpus obuuium
 dissipabant, aut superficietenus adurebant, domus ciui-
 tatesq; incendio deuastabant. De his & harum uisione
 Theophrasti uerba & remedia sunt intelligenda, nō de
 nostris ex ære tormentis, quæ à sono horribili bombar-
 das, aut cum Italis scloppetis appellare poteris. Licuit
 enim sanè, ut Moschopulus ait, semperq; licebit, ficticia
 à sono rebus indere nomina. Hæ uerò machine, quorum
 glandes penitius in corpus subeunt, carnē & ossa magis
 contundunt, quàm adurūt: dum Theophrastus, Darius,
 Alexander, Xerxes (tria terrarū fulmina) uiuebant, non
 erant: quæ Bohemus quidam in oppido Vuerauu ciuis,
 aut (ut ali) monachus, fertur inuenisse: tormenta certe
 execratione digna, in pernitiē hominū excogitata: quo-
 rum auctorem utinā Phalaris in læneo tauro decoxisset.
 Sed Romani ac Græci tum pro his, malleolis & scytalidi
 bus (ut dixi) pugnabant. Erant sanè malleoli, ut Am-
 mianus marcellinus libro rerum gestarū 24. scribit, tela
 ad effigiē muliebris colli, ex cannis, cauo intus alueo, pa-
 rata, in quem ignis fomentum deponebatur: quæ, ne ex-
 tingeretur, arcu lento ei aculabatur: nec ullo remedio,
 quàm iniecto puluere, aut amurca, consopiri poterant.
 Vnde Liuius ab urbe condita libro 38 ait: Alij cum ar-
 dentibus facibus, ali) stuppam picemq; & malleolos fe-
 rentes, tota collucente acie aduenere. In malleoli con-
 cauitate glutinū, ignisq; inextinguibile fomentum ine-
 rat, ex colophonia, sulphure, nitro, omnib. in lauri oleo
 liquefactis & coadunatis: aut, ut ali) tradunt, ex oleo
 petroleo, adipe anatis, medulla cannae ferulae, sulphu-
 re. Alij uerò ex oleo oliuæ, seuo, colophonia, campho-
 ra, resina, & stuppa, hunc ignem græcum incendiarium
 conficiebant. Erat & aliud teli igniferi genus, quod
 Suidas

Ficticia à sono
 rebus indere no-
 mina licet.

Bombardæ à
 Bohemis in-
 uentæ.

Machine uete-
 rum igniuome.

Malleolorum
 descriptio.

De hac ignis
 græci incendia
 rij cōpositione.
 O laus Mag.
 Gothorum epi
 scop. lib. 9. cap.
 5. et Scaliger ex
 ercitatione 11.
 Triplex ignis
 græci compo-
 sitio.

Suidas σκυταλίσματα appellat : πυροβολὰ ἐργαλεῖα φυλινὰ. τὰ
 μὲν ποδισαῖα, τὰ δὲ πυχναια, id est: Erant Scytalia opera i-

Scytalorum
 descriptio.

gnem ei aculantia lignea, alia pedis, alia cubiti mensu-
 ram adaequantia, quarum in apice mucro, ferreis clavis
 stappa implicitis circumseptus, affusa pice: quibus in-
 censilis, ea tum in aedes, tabulata & tecta, aut cominus in
 hostes ei aculabantur, aut clavis tectis adhærebant. Ho-

rum adustionis uulnera & excoitationes, uescis turgi-
 das, ut Pindarus & eius interpretes in Pythijs refert, τῷ

10 δερμαεντικῷ πυρὶ πορδύμενοι, καὶ κατὰ καὶ ὀμνοὶ τὸ σῶμα, id est

igne uista corpora, centaurus Chiron & chirurgus, Ae-

sculapium curare docuit. Quod etiam Theophrastus

hic nos, ut pleraque alia quoque medicamenta, ab animanti

bus eruditos, exemplo Salamandræ, scite docet. Est

porro Salamandra animal lacerti figura stellatum, & (ut

Nicandri in Alexipharm. interpretes refert) quadrupes,

terrestri crocodilo simile, cutis & squamarum expers, lu-

bricum, & natura frigidum: unde ab eius corpore iugiter

lubricus manat & uiscidus ichor, quo ignem extinguit.

20 Andreas uero Medicus inquit, καὶ τῷ αἵματι αὐτοῦ τὴν χεῖρα ἢ

ἰδοῦτα χρίσας, ἀβλαβὲς ἐστὶν ἐκ πυρός. Id est, Si sanguine sala-

mandræ aut manum aut uestem inunxeris, ab igne inof-

fensa manebunt. Sic pariter medicamenta ignei ardoris

aut ustionis extinctiua, penetratiua, & uiscosa ac in frigi-

dantia, ut lubricum salamandræ ἰχόρα, quale est oui albu-

men aceto dissolutum, esse oportet. Nec in uniuersum

membris ardore ignis, aut olei, aquæ feruentis feruore

exustis (ut Rasis & Auicenna ac chirurgicorum uulgu-

sentit) semper frigida sunt applicanda, nam à feruore a-

30 durentis, cutis pori coarctantur, unde mordaces rei adu-

rentis fuligines & scintillæ exhalare non possint. At fri-

gida magis poros & cutim inspissant, exhalationēque ua-

porum feruoris prohibet: unde ardor subtus cutem ma-

gis in crudefcit, & exacerbatur. Ob id Platearius non te-

merē suadet, quo mordaces ardoris uapores à rebus a-

durentibus intus concepti in halitum dissipentur, ut in

De Salamandra
 hæc Plin. li. 10,
 cap. 67 & lib.
 29. ca. 4. Arist.
 lib. 5 de natura
 animalium, ca.

19.
 cc.

Auicēna quar-
 ta quarti ca. 12
 & Rasis 14. cō
 tinent. cap. 6.

Theophrasti
ex lib. de igne
uerba.

principio calida applicent. Nā & Theophrastus quoque
quærit, *Αὐτὶ τὰ κατὰ καύματα βέλτερον καδίσσεται, ἢ κωλύει*
” *φλυκταῖνας γίνεσθαι· πάντα γὰρ πάντα φησὶ, καὶ εἰ τοῖς ὁμοίως*
” *εἰς καῖνας πίπτει τὰς αἰτίαις, εἰς τε τὴν τὸ ἐλαττον ὑπὸ τοῦ πλείον*
” *ἢ φείγεσθαι καὶ μαρμαίνεσθαι.* id latine sic reddideris: Pro-
pter quid adustiones calido sedantur & subsistunt? &
calidum impedit uellicas efferuescere: omnia enim hec,
& si quid ijs simile, in eisdem cadunt causas: nempe om-
ne imbecille à robustiori corrumpi & marcescere. Et

ustionis dolor
calidis, ulcus
postremo frigi-
dis & siccis cu-
ratur.

Cura adustionis.

Ung. adusta cu-
randa.

Oleū de uitellis
ouorū ustionis
medicamen.

uerum id esse comperi, quum loco affecto phyluras ce-
pæ sub cineribus coctæ tepidas applicarem, aut succum
cepæ expressum linteolis exceptum adhiberem, aut ui-
tello oui cum oleo rosaceo dissoluto inungerem: qui-
bus dolore sedato, altero die apertis uellicis, & pellicu-
la derelicta, sub qua ichor mordax efflueret, ac locum
affectum unguento quotidie inunxi, quod ex calcis ui-
uæ septies lotæ & 5. cerusæ pariter cum aqua distillati-
cæ rosarum liquoris lotæ, & terræ chimoliæ ac lithargyrj
an. 3 ij. his oleo rosato & albumine oui coadnuatis con-
feci, aut si hec defuerant, solo oleo de uitellis ouorum in
patella frictis expresso inunxi: & patiens, Deo auspice,
breui conualuit. Hæc etsi sint uulgaria, & quæ cum
chirurgo obiter collocutus fui, ad militiā nonnunquam
profutura, si quando castra Cæsaris nostri semper Au-
gusti sequi cogeris, te celare nolui. Vale: & da operā, ut
patria tua miserè exusta, te breui reducem uideat, utq;
parentem tuum ac fratres & sorores consolari possis:

quos meo nomine siue præsens, siue per
literas, plurima impartiaris
salute oro,

De

DE INDISTINCTA TRIPLICIS GON-

orrhæe dinotione & cura, Galeno ueteribus;

Medicis ignota.

EPISTOLA V.

Um cæteris animantibus ferè omnibus sta-
tutum sit coeundi, pariendi uè tempus, uel
stati per tempora anni concubitus: homini ta-
men quouis anni tempore in Veneris confli-

pli. li. 10. ca. 63
li. 7. ca. 5. Arist.
sección 10.
Prob. 4. 6 & li.
5 de natura ani-
malium.

ctum prorumpere natura concesserit, quo se à genitura
copia & pruritu, nisi religionis uotum obstet, exonera-
re poterit. attamen seminis genitalis profluuium, quod
Gonorrhæam uocant, nōnunquam corripitur, languet,
actabescit. Vnde conijcere possumus, Gonorrhæam a-
liud, quàm seminis & nominis etymologia declarat, esse
profluuium: quam auctor libri Definitionum ita defi-

nit. γονόρροια δὲ ἀπὸ οἰκίσεως, ὡς φέρουσα σπέρματος νόσημα, με-
τὰ τοῦ τικέσθαι τὸ σῶμα, καὶ ἀχρύνετον ἀποτελεῖσθαι. γίνεταί
δὲ ἀπὸ νησάντων τῆν σπερματικῶν ἀγγείων, ὥστε τρώμεν τι

Gonorrhæa de
finitio Galeni
li. 6 de loc. affe-
ctis, Actij li. 11.
cap. 33.

ωρεμνῶν αὐτῶν μὴ κρατεῖσθαι τὸ σπέρμα. Latini uerò una
cum Galeno quidam non ineleganter (sed quàm uerè,
ipsi uiderint) definiunt, esse seminis præter consensum
ac colis tentiginem, leui uel nullo oblectationis aut pru-
ritus sensu percepto, excretionem. Hæc autem quan-
tum à uero naturalis ac prolifici seminis effluuiio dis-
fideat, ex tergemina Gonorrhæe diuisione, nec Gale-
no nec alijs nostri seculi medicis, quamuis eruditis, per-
specta satis, dilucidè intelliges. Sunt homines, qui

De prima go-
nor. spec. Gale.
li. 6. salubr.

renum epatis ac uasorum seminalium calore, corpore
plerūq; hirsuto, ac succi pleno, semē genitale copiosum
& calidū coaceruat: quos non rarò per nocturna insom-
nia, quum renes ac lumbi supino decubitu incalescunt:
aut illis decora amicæ faciès interdū uisa, noctu obuer-
sat: uel attēta rei ueneris cogitatio, ad eius excretionē la-

Pilosi, salaces.
Aristo. sección
4. problemat.
32.

Seminis per in-
somnia proflu-
uiū. Aristote. se-
ctio. 4. probl. 5.

Lucreti lib. 4.
de rerū natura.

cessit ac prōritat. quod pleriq; tam cōfertim effundunt,
renum calore ad lumbos attractum, ut etiā stragula pol-
luant. De qua gonorrhea Lucretius, ex Epicuri schola
poëta & philosophus, in Somnijs inquit:

Irritata tument loca semine, sitq; uoluptas

Eijcere id, quod se contendit dira libido.

Incitat, irritans loca turgida semine multo,

Idq; petit corpus, meus unde est saucia amore.

Hęc prima gonorrhęe species, ἀπὸ τοῦ γόνου, id est semi-
ne, & πῶς fluo: & ob insomnia ὀνειρόματα recte appellat. 10

Uterq; sexus,
gonorrh. labor-
rat. Gal. lib. 6 sa-
lub. Aetius li. 11.

Sperma augen-
tia. libro 6 de
salub.

De Semine agni-
casti & alijs ui-
de Aelianum li.

4. cap. 23. &
lib. 9. cap. 26.

Plumbi lamina
gonor. curat.

Sperma infrigi-
dantia.

Aetius libro 11.

ca. 33. Gale. lib.
6 salubri.

Secunda gonor-
rhęe species.

Pudenda
nervosa.

Hęc etiā, si in uiris aut mulieribus (uterq; enim sexus
huic malo obnoxius est) modum exceſſerit, uires corpo-
ris ad tabē usq; exhaurit, & pallere ut amantes facit. His
curandis, omnibus quę sperma adaugent, & flatulenta
sunt, (ut ouis sorbilibus, pīneis, fabis, rapis, scolymis, id
est cinara uesci) interdicens: achis utendum, quę
siccando genituram insumunt, ac renes lumbosq; refri-
gerant: quale est uiticis semen tostum, uel frictum. folia
quoq; eius & flores nō modō comesta, uel in potu sum-
pta, at cum floribus nymphęe quoque in lecto substra-
ta, uenerem cohibent. Porro Galen. ex gymnastis, qui 20
corporis athletarum robur curant, quendam uidit, qui
lumbis athletę plumbi laminam applicuit: quod huic &
plerisq; alijs, consule Galeno, profuit. Vt alia plura, la-
ctuce, psilij ac polygonij, & solani succum & cremorem
taceam. At hęc frigore: rutha uerō comesta calore suo
semen coagulat & corrumpit. quorum plura medica-
menta Galenus, & eius simia Aetius, recensent: quę,
uita sobria & abstemia uel superat, uel coadiuuat.

Altera uerō uulgaris gonorrhęe species, producitur ex
putrilagine phlegmatis, uel salii, uel etiam crudi copia: 30
quę non rarō cum momento geniturę permiscetur, ac
præcipuē à cerebro per spinam dorſi, lumbos & renes,
& etiā ab epate per uenas ac nervos, qui ex omni cor-
poris parte ad pudenda uergunt, per uasa seminaria, ac
chremastiras coleis annexas, ad uterum & penem de-
fertur:

defertur: à quo, non sine horum excoꝛiatione sensim de-
 stillant. Huius fomentum est sanguis crudus, ac impuris
 humoribus permixtus, quorum colluuiēs non, ut alij *Menstrui albi*
 censent, ad uesicam, sed ad uterum ac uerenda defluit, *fomentum.*
 ac per meatum spermatis in penem excernitur. Horum *Gale. li. 4. de u-*
 humorum ante & post menses profluuium (tum enim *tilit. p. aliter sen-*
 facta sanguinis in principio ebullitione, copiosius erum *tire uidetur.*
 punt: quamuis etiam in medio temporis non subsistant,
 in quibusdā) Græci in utroq; sexu gonorrhæā, Latini ue-
 rò in mulieribus menstrua pituitosa appellāt: de quibus
 Hippocrates more suo Laconico, id est, breuiter, sic ait
 in libro de morbis mulierū: Eis, inquit, mēstrua alba ac-
 cidunt, si corpus impurū, & caput pituita repletū fuerit:
 ac nec per nares, nec per sedē, nec urinæ meatus, sed per
 menses tantū expurgētur. Hæc uiroꝝ gonorrhæe esse
 analogæ, Aristoteles in libro de Sōno & uigilia, & The-
 mistius in lib. de Somnijs testantur. Nec uirilīs gonor- *Mulieris go-*
 rhææ sunt pleræq; etiā mulieres expertes, Galenō libro *norrhæa.*
 de spermate 2 teste: Mulier, ait, poros spermate refertos,
 quamuis uiro nō coeat, etiā per insomnia exonerat, sed
 ægrè curat. At hoc, quod Hippocrates lib. 2 de Mor-
 bis te admonet, memori mente depositū uelim: Nisi, in-
 quit, in hoc ex catarrhi & genituræ à capite per spinam
 dorsī defluxu, quem formicarū motu sensim delabi ple-
 riq; sentiunt, caput & corporis molem bene expurgau-
 ris, patiens marasmo, quē dorsalem tabem quoq; appel- *Fida ex Hippo-*
 lat, marcescet, ac moriet. Quod idem Hippocrates in li- *cræ admoni-*
 bro Epidemiarū sexto, Satyro ex Tharso, cognomento *tio, de corporis*
 Gripalopex, id est uulpes tortuosa, accidisse scribit: qui *purgatione.*
 30 *xxx* agens annū, sæpe noctu per insomniū, ac interdiu, *Altera de Semi-*
 semen effudit: anno *xxx* cōtabuit, & mortuus est. Cæ *nis dictione ad-*
 terum hoc te admonitū quoq; uelim, Hippocratē hanc
 uiscidā & putridam & aquosam humorum colluuiem,
 quū per uniuersos genitalis seminis meatus ad puden-
 da deferatur, ac ob id cum momento seminis crudi ex-
 cernatur, hanc semen quoq; aut menstrua pituitosa pas-
 f
 sim

Magna ex coitu
uirium dissipatio.
Aristot. se-
ctione 4. pro-
ble. 22.

Fluxus sperma-
tis & gonor-
rhea differenti-
a.

Gal. de util.
part. lib. 16. An-
stot. li. 2. de gen.
animal. cap. 2.

Vera utriusque
gonorrhoeae
cura.

Secundae speciei
gonorrhoeae re-
media.

Tertia & noua
gonorrhoeae
species.

sim appellare. Quis, obsecro, credere potest, hanc esse
uerum prolifica genitura semen: quum unica, uel tantil-
la eius excretionem, tanta uirium & spirituum copia dissi-
petur, ut (teste Hippocrate in uestibulo libri de sperma-
te) uniuersi corporis robur labefactetur, langueat, & co-
tremiscat: quum illius uero excretio annum aut quin-
quennium, illeso uitali robore, durare possit? Preterea
geniturae semen excretum, aeris frigore liquefcit: at il-
lud, ut uiscus lentescit, uestibusque tenaciter adhæret: ac
non raro, ut putridum, male olet. quare non esse ho-
minis genituram, satis constat. Qui igitur utramque
gonorrhoeae speciem eisdem curare remedijs uolunt, hi
certe uel ægrum ad perniciem deducunt, aut plane de-
sipiunt. Primæ namque ob renum feruorem ac seminis
copiam, mentisque in tranquillæ somnia, quæ refrigerant,
astringunt, ob uasorum imbecillitatem, & sperma exic-
cant, sunt salutaria: quæ planè huic secundæ, ob malo-
rum humorum & flegmatis à cerebro & epate ad ma-
tricem & uasa spermatis alluuiorem, sunt noxia & per-
niciosa: quæ non astrictoria & ingrossantia frigore in-
diget, sed ob humorum cruditatem & putrilaginem, sui
per uomitum aut alui deiectionem, ablationem indi-
cat. qua Methodo, ausim deierare, solis purgationibus,
ac sobria uictus ratione, plures sanitati restitui. At
nunc tertia ex lue uenerea gonorrhoea reliqua est, quam
ob id foedam uirulentamque appellant: in qua principio,
uigilanti pariter ac dormienti uirus album, aut subcitr-
inum è uasis seminalibus sine sensu destillat, ac non raro
penis cannâ exest. Ex hac uirulenta lue accidit, ut quic-
quid in uasis coaceruatum fuerit, male oleat, & putredi-
ne acescat. ardor dysuriæ similis in emictione, & dolor
in mentulae tentigine, ac si funis subtus penem exten-
deretur, ulcus internum subesse produnt. Hoc uirulen-
to fluore præter rationem suppresso, tum plerumque ab-
scessus colligitur, alias quidem circa testiculû in epididy-
mide, alias in perineo: quo rupto, continuus fluor con-
solida-

solidationi obstitit, ac postremo in fistulam desinit, per quam lotium tandem defluit. At hæc, ex lue Gallica ichoris uirosi eluuiæ, non melius quam ligni Guaiaci decocto, aut exhydrargyrii unguento, ut probe nosti, curatur. Vale.

AN SCOLYMVS CAPRVM SVB

alis curet, & cur ephēbi hircum oleant.

EPISTOLA VI.

10 **P**erlecta mea, de tergemina Gonorrhææ differentia, Epistola, inter uestræ Academiæ philiatros, obiectum audio problema interpretatione dignum. Nempe, qua ratione accidat, ut adolescentium corpora, qui ex ephēbis, & ultra secundam annorum ætatis hebdomadam progressi, postquam prolificum iam ad concubitum semen maturum, & calore naturali concoctum, patulosq; genituræ meatus habeant, hircum aut caprum sub alis malè oleant: ante pubem tamen nec uiri nec mulieres, nec qui a-
20 dulti iam poros genitura plenos per insomniā exonerant, tale quidpiam fœtoris hirci oleant. Nihil sanè mea interpretatione opus foret, si uestri medicinæ alumni, sacris philosophiæ Peripateticæ initiati, & non uelut
30 monachi apostatæ, agyrtæ & ludæi, ne à limine quidem salutato Aristotele, causarum naturalium rudes, sacram diuini Hippocratis & Galeni medicorum scholam inuiserent. De quibus Aristoteles causam in Problematibus dilucidè talem reddit. Cum uerò singula eius uerba plurimū ponderis habeāt, & obscurā de Gonorrhæa diuisionem illustrēt, eius uerba adscribā. Quæ
" ait, incocta sunt, tū sapores habēt deteriores, aut acidiores, saliores, aut amariore, tum odores reddūt fœtidiores.
" res. Cōtrā uerò, quæ cōcocta maturaq; sunt, sapores aut
" dulces, aut minus amaros, & odores suauiores præstant.
" Patet hoc ex omnib. terræ stirpibus, ac animantibus ipsis.
" Detractis autē quæ matura cōcoctaq; sunt, cetera cruda
f ij relin

De humanæ ætatis hebdomadibus Gell. lib. 3. cap. 10. Plin. lib. 7. Macrobi.

de somnio Scip.

In medicos philosophiæ rudes.

Aristot. uerba sectione 4. problem. 13. & 25.

relinquantur: ut & in cinere, portione dulci consum-
pta, pulvis amarus relinquitur: & sudor quoque salus ea-
dem de causa est. Calor autem naturalis semen genitale
concoquit. quod quanquam exiguum est, uinum tamen
obtinet maximam: quippe quod ex multo admodum
tam exiguum constitutum est. Quamobrem ubi id se-
cessit, resolui mur magna ex parte uehementius, atque re-
frigeramur. itaque inconcoctiores humores redduntur,
patefactis meatibus, propter seminis excursu. quo fit,
ut sudor ob cruditate & salior & foetidior tunc sit, quam
puerili aetate, praecipue sub alis, ad quem locum tanquam
ad epatis & cordis emunctorium humores uberius con-
fluunt. Hae Aristoteles. Ex quibus elicere potes, pu-
bertatem, spermatis ac menstrui principium, testium ac

Aristot. sectio

ne 4. probl. 4.

Gale. in sexto

Epidemiarum

Hippoc.

mammillarum augmentationem, uocisque in βαρύτερον mu-
tationem, in idem aetatis tempus, in secundam certe an-
norum aetatis hebdomadam. coincidere, ut ex Hippo-
crate Galenus in sexto Epidem. perspicue docet. Cau-
sa igitur hircini adolescentum putoris, omnibus in phi-
losophia eruditis est obuia, quae apud medicos crudus in
uenoso epatis uasorum genere sui concoctionem, & per

De uarijs scoly

mi nominibus

Athenaeus li. 2.

Dipnosophi.

Hoc idem Paulus

lib. 7 de scoly

mo.

Gallica Gonor

rheae remediū.

sudorem aut lotium euacuationem indicat. Quod sco-
lymus, de genere carduorum, ab Italici artiscoy dictus,
mirabiliter praestat. Dioscorides sane inquit: Scolymus
radicem nigram crassamque habet, quae graueolentes a-
larum hircos, & reliqui corporis uirosu odorem em-
plastrata emendat. Idem etiam decocta potaque in uino
potest. nam pota itidem copiosam graueque olentem uri-
nam prolucit. Eo nomine quoque uirulenta tertiae Gonor-
rheae differentiae praesens esse remedium experior. Et
Oribasius lib. 2. Synopses: Cardui radix, inquit, magna
educit graueolentium urinarum copiam, si quis uino in-
coquat, & decoctum bibat. Et in delictis ganeae, carduus
adeo frequens erat, ut sine eo nulla magnifica aut adij-
cialis censeretur coena. Huius folia constricta, & terra
obruta, albescunt: & hyme, si inter fercula cum thyrsos
de-

decocta fuerint, gratissima. Caulis eius in uere pineas aculeatis foliorum squammis compactas gestat. quæ autem radicis eius pars tenerior, ut asparagi, in iure cum butyro elixata (ad proliciendam Venerem uterque sexus edit) æstate ad id uiris in ueneris cōflictu languentibus, hyeme uerò mulieribus ad uenerē pigris, ut Hesiodus refert, patrocinaur. Glaucias quoque prodidit, cardui esum ad prolis masculi conceptum plurimum conferre. Nil igitur mirum, mulieres cardium adeo ambire: ut diligentiori earum cultura & plantandi solertia effectum sit, ut non tantum echinata carduorum pineæ, sed radices caulis & folia per totam hyemem, qua cetera contabescunt, nobis in cibum suppetant: ne quis omnino, ut fertur, sine carduis sit dies. De quibus, ut maior adhibetur fides, ob auctoris uetustatem, uersus Hesiodi pro corionide adscribam:

ἦ μὲν γ' σκολυμός τ' ἀνθεῖ, καὶ ἡ χεῖρ τέ τις
 δεινὸν ἔω ἐφ' ἐρόμην, λυγρὴν καταχέινει τοῖσιν
 πυνὸν ὑπὸ πτέρυγι δάρε' καματώδεον ὄρεν,
 20 τῆ μὲν ποῖοτα καὶ τ' αἰγόν, καὶ οἶνον ἄριστον,
 μαχλότα καὶ τὴ γυναῖκα δὲ, ἀφανρότατοι δ' ἐπὶ τοῖς ἀνδράσιν.

Quos uersus ad uerbū ita reddere poteris: Quando scolymus floret, et sonora cicada arbori insedens, stridulam effundit cantilenam crebram, alis uibrans æstatis laboriosæ hora: tunc pinguiſſimæ capræ, & uinū optimū, ac mulieres salaciores, uiri uerò imbecilliores sunt. Syluester uerò scolymus Cínara dicitur, qua cerui uenenatis pabulis resistunt. Hanc Dioscorides tradit Aegyptias Cnun appellare, Proclus autem Cnebison: id est, carduum, quo magos dæmones ad subitam apparentiam sollicitare asserit. Gonorrhea uerò, & quouis libidinis cestro affectos, posse olere hircum, non inficiamur: sed ante pubem, uel priusquā ephebis exceſſerint, cum Aristotele & Galeno pernegamus.

Plin. lib. 10. ca. 63. foeminas lascitate uiros in æstate superare ait.

Esu cardui masculus nascitur.

Versus Hesiodi 2. de diebus. Aristot. sectio 4. problem. 26 declarat hoc.

Viros hyeme, feminas æstate, ueneris audior res ait Plin. lib. 10. cap. 63. De cinara Plin. lib. 8. cap. 27. Dæmones herbarum & lapidum illecebra allici, Augusti. de ciuit. Dei lib. 21. cap. 5. & 6.

*Spermatis anfractibus, & illius concoctione, & oculis
à cerebro per lumbos meatibus.*

EPISTOLA VII.

Vdiustertius, tabellarius uester ex Heluetia regressus, tuas, quas Argentina à mercatore acceperat, teras mihi obtulit: in quibus scribis, te hilari fröte meas de gonorrhea, & male olenti hirci sub adolescentulorum alis odore, accepisse, & perlegisse literas: quas omnes uestri medicorum collegij philiatri impense, ut illis harü copiam faceres, desiderassent. Verum tu ex composito illas celasses, donec tertia, de variciformi uasorü spermatis inuolucro & pro pagine, ac de genitura in his cöcoctione, & de illius oculis à cerebro per lumbos ad testes meatibus, epistola mea in lucē prodiret. tum illas & lectu fore iucundiores, & utiliores. Proinde oras, ut illius editionē maturare uelim, si modò mihi per ærumnolos curadi ægros labores uacaret. En Nauclore, etiamsi nō uacet, quū labor amicorū (ut Euripides ait) sit *ναυατος ἐνναυατος*, id est, labor absq; fastidio, bene ferendus, tibi morē geram. Quare ut hæc dilucidè intelligant, operæ precii erit ut corpuscula testibus agnata, neruos, uenasq; & horū tortuosos anfractus, ad eos deriuata, cōpendio per breui explicem.

*Partes testibus
agnatas, Paul.
lib. 6. ca. 61. Ga
le. li. 14. de util.
particul. de/
scribunt.*

Testes porro, quorū officiū & res hic agitur, quos Herophilus didymos, Greci orchees appellant, substantia sunt glandulosa & *λαπα*, attritu fragilis, & (ut Galen. ait) *σπαινώδης*, id est, cauernosa, ut humidū in tortis uasorū seminaliū plexibus tandem decoctū excipiant & perficiant. Cooperit uterq; testis gemina membrana: intima, quæ tenuis est, carnosa ac exanguis, & alba: quia nervosa parte caua testiculo adhærens, in gibbo laxa, & ex abdomine propagata, Erithroides dicta: altera hac densior, etiā exanguis, firmiter adhærens, quæ (ut Paulus ait) membranosa, ac exteriorem pellem Erithroidi tunica agglutinat, quæ à Grecis *σκληρος* dicitur, illa uerò rugosa, durabus coadunata

*Erithroidis
test. tunica.
Dartus testi-
tun.*

coadunata tunicis, interna tenui & lubrica, externa (ut dixi) densa & rugosa, à peritoneo orta, quã Latini scrotum, Græci *σπυρον* dicunt, cōmune amborū testium uelamentū: cui alijs Epidermida substratā ferūt. Caput uerò testiculorū panniculosum uestit inuolucrū, in quod cōplures exilesq; uenulæ, seroso humore refertæ, uelut fistulose elices deriuātur, quod Epidydymida uocāt. Verū ad hoc legitimū & naturale parsū testiculorū consortiū, & uasa seminaria pertinet: nempe duæ arteriæ & uenæ, arteriæ aortæ & uenæ chylis propagines, quæ nō recto calle, sed per sinuosos anfractus, inter peritonei membranas dorso innixas, ad ilia uel renū lumbos tutò proreptant, sanguinem ad testium alimentū, & spermatis generationē delatura. qui istic albescere in uenis plexis primū incipit: & deinde ad ossa pubis exportata, ibidem tam uenā quā arteriā, ac neruus ab interna peritonei membrana, quæ spinæ dorsī adiacet, communem accipiūt tunicā, siue maius dicere cooperculū: quod simul inuoluta pubis ossa conscendunt, ac ad testiculos deorsum delabūtur. Prope quos sita ad tunicā Epidydymida dictā alligantur, ac preparantia, aut etiam adferentia uulgo dici possunt: nondum tamen spermatica. sanguinem enim nondum ad id elaboratum, ad testes deferunt, quorum natiuo calore in sperma decoquitur illic elargata, dum testes ambiunt, in rugas quasdam & uariciformes spiras complicantur, quas Herophilus (teste Galeno) ob id *παρεσάρκως νηροειδής* uocat, id est, varicosos renum assessores, aut præsides, qui illic instar capreolorum uitis aut hederæ ita implicantur, ut non ineptè *δενδροειδής πλέγμα*, id est, retiformis plexus, dici possit. In horum anfractibus sanguis ad spermatis productionem delegatus, diutius immoratur: nec amplius ut in primis, sub renibus, circumuolutionibus rubet, aut sincerus conspicitur: sed fit candidior, ac in spermatis substantiam cogitur, guttis rubeis uel rote sanguineo conspersam, ac id humoris in his

Scrotum testic:

marsupium.

Epidermis.

Epididymis.

Vasa seminaria

orū propago.

Prima sperma-

tis decoctio, &

uasa inuolucrū.

Secūda sperma-

tis decoctio, &

uasa plicatura.

Vasa sperma-

preparantia.

Parastate uar-

icose.

Spermatis in te-

stibus decoctio.

Gale. li. 9. de utri-

usque partium.

per-

Glandula didy-
mus.
Vas spermatis
eiaculatorium.

Tertia sperma-
tis in parastatis
decoctio.

Parastatae glan-
dulosae.
Chremastires
quid.

Quare natura
decoctionis u-
sa implicuit.

perplexis anfractibus necdum exactè decoctum, testi-
culi per complures exiles meatus, & quasi fistulas, qui
ex uasis seminarijs ad eos pertinent, exugūt, decoquūt
perfectius, & iterum elaborant: donec uasa tum uerè
spermatica, sursum à testiculo ascendant, & quasi refle-
ctantur, et quamuis in ascensu firmiora fiunt, glandulam
tamen pro fulcimento habent testiculo annexam, quā
chirurgi didymum uocant. Abhinc sursum ab utroq; la-
tere ascendit uas unum spermaticum, non amplius pre-
paratorium aut deferens, sed eiaculatorium appellatū: 10
quod communi membrana à peritoneo assumpta, iplis
deferentibus & descendentibus annectitur: quousq; ad
superiorem oris pubis regionem perrexerit. quo loco
à deferentibus seiunctum, uesicæ circumferentiā, quæ
à suo latere est, amplectitur: ac tandem decumbit in eā
partem, qua uesica intestino recto connectitur. Illic ua-
sa semen eiaculantia dilatantur, multasq; uenulas & arte-
rias exiles comites habent, ibidemq; parastatas plectūt,
in quibus tandem ad unguem tertio sperma elaboratur.
Sunt autem parastatae, numerosi uasorum sperma eia- 20
culantium anfractus, permultis glādulis innixi inter re-
ctum intestinum, circa perineum & uesicam collocati.
Alij parastatas uocant, glandulas collo uesicæ circa ua-
sa spermatica annexas, quæ prolificū spermatis humo-
rem ad caulem uirilem deferunt, & in ueneris conflictu
per penem eiaculantur: quas ob id Herophilus (ut Ga-
lenus refert) *παρὰστὰς ἀδενιδεῖς*, hoc est, glandifor-
mes coadiutores appellauit. Paulus uerò, parastatas, id
est assistētes, & *χρημαστῖρες*, hoc est, testium suspendicula,
definit esse neruos à spinalis medullæ mēbrana exortos, 30
qui cum arteriosis uenis ad testiculos pertingunt, per
quas semen in penem deferatur. Quid multis? Admi-
randa quidem hæc est naturæ in fabrica humani corpo-
ris & membrorum generationis solertia, & providen-
tia: quæ ut genitura prolificum semen, uniuersa corpo-
ris alimenta & spiritus exactius calore naturali, & con-
genitis

genitis membrorum uiribus decoqueretur, uaria ad id membrorum, arteriarum, & uenosi generis uasorum meditata est sinus & inuolucra. Primum quidē, ut esculentā in uentriculi fundo utcunque decocta, ne per intestinala lubrica & recta, antequam e par per meseraicas, tanquam arborum radices de terra, suam attraxisset alimoniā, deorsum præcipitarentur: ea prudens natura multifariam implicuit. Deinde porro, nunquid ex arterijs & uenulis, quas Carottides dicunt, in cerebro *σποειδὲς πλέγμα*, id est retiformes plexus ineffabili industria connectit: in quorum perplexis anfractibus de uitali spiritu decoqueretur animalis. Sed quo piaculo, dic queso Naclere, tacitus ferē præterissem, diuina uasorum genituræ inuolucra: primum sub renibus, deinde prope epididymida testium caput, ac tandem in glandulosis circa collum uesicæ & perineum uariciformibus parastatis, spiras & plexus ex arterijs & uenis seminalibus implicatos: quorum usum & commodum Aristoteles de generatione animalium libro 1, his explicat uerbis. At quæ animalia sobria esse cōuenit, ijs ut in cibi usu, intestino opus est non recto, sed intorto: sic meatus illi uasorum seminalium, reuolutionem anfractusq; habent, ne libido uehemens crebraq; incitetur. Testes autē ad id natura molita est, ut motum excrementi genitalis stabiliorem faciant, in uiuiperis, equis, & alijs ueterinarijs ac hominibus, cū replicationem seruant. Cedat igitur Dedalus, cū sui in Creta labyrinthi inexplicabilibus ambagibus. Nam natura, quāuis indocta, ad humanæ speciei conseruationem, uasorum genituræ inuolucra tanta molita est dexteritate, ut in ijs sperma diutius concoqueretur & detineretur, quo homo ad uenerem fieret cunctatior, ne frequenti coitu uires eneruarentur, & semen ad masculæ prolis procreationem magis concoctum, paratūq; redderetur. Nam senes qui rarō coeunt, etiam semen magis concoctum habent, & masculos generant: quod Philelphus, auctor non proletarius, his

Intestinarū inuolucra quære facta, et cerebri retiformis uenarum plexus.

Rete in cerebro admirabile.

Trina uasorum per inuolucra.

Aristot. lib. 1. de gen. animal. ca. 4.

Quare senes masculos, adulescentes semel las procreant.

uerbis in epistola ad Fridericum Cornelium pererudi-
 te affirmat: Accidere, inquit, uidemus, ut senes potius
 quàm iuuenes gignât mares. Causam, inquit, esse puto,
 quòd senes rarius coeūt, quàm iuuenes: quo fit, ut quod
 natura in iuuentute est potentius, id nimio ueneris usu

reddatur frigidius, & ad mariū procreationem imbecil-
 lius. Habes hic, Naudere perdilecte, uasorum genitu-
 ræ propagines & inuolucra, in quibus semē ut fiat pro-
 lificū decoquitur: quod adamussim & pereruditē descri-
 bit Galenus in libro de usu particularū 14. quem si lege-
 ris, illius & nostra scripta tibi maximè arridebunt. Re-
 liquum est, ut quibus argumentis & cōiecturis asserere
 possim, præcipuā spermatis partem à cerebro per spinā
 & lumbos ad testium parastatas defluere te edoceam.

Vbi Gale. uaso
 rū spermat. u/
 sum & seminis
 cōcoctionē ex/
 actius descri-
 bat.

Sperma an à ce-
 rebro defluat,
 Hippocr. in lib.
 de locis, aëre,
 & aqua: ac Au-
 cenna.

Macrobi. lib. 1.
 Saturnal.

Inter reliqua argumenta uel hoc plurimum ponderis ha-
 bere arbitror: uenas & arterias in temporibus dissectas,
 postquā occalluerint, obstructis nempe meatibus, per
 quod semen à cerebro ad lumbos destillat, id sterile &
 infœcundū reddi, Hippocrates tradit: quem ut testem
 ueridicum, qui nec (ut Macrobius ait) fallere nec falli
 nouit, appello. Qui in libello de Ossibus quoq; ait, ue-
 nas ex capite, iuxta aures sphagitidas, id est, iugulares
 dictas, internè prope spinam ab utroq; latere, iuxta lum-
 bos procedere in testes, & eò deferre semen necdum e-
 laboratum. Caluiciem quoq; id testari, ex Aristotele
 intelliges, dum in libro de Generatione animalū quin-
 to: Causa caluicie, inquit, est inopia humoris calidi &
 pinguis, qui coitu infusmitur. ob id plantæ quæ pingues
 sunt, ut arbores resiniferae, perpetua fronde uirent. quā-
 obrē nemo, antequā coire incipit, calurescit: sed à coitu
 his accidit, quia natura eò sunt propensiores, & salaces.
 Id quod teste Suetonio milites Iulio Cæsari dictatori,
 ob Gallias deuictas triumphanti, exprobrarunt:

Aristot. de ge-
 ner. animal. li.
 5. ca. 3.
 Calui quare sa-
 laces. Aristot.
 sect. 4. probl.
 19.

Sueton. in uita
 Iulij Cæsaris.

Vbi mi seruare uicores, mœchum caluum adducimus:

Auro in Gallia stuprum emisti, hic sumpsisti mutuum..

An non, quæso, id satis erit lo cuples testimonium, uasa
 geni-

geniturae lege quadam consortij magnam habere cum
 spinali medulla, altera quasi cerebri parte, colligantiam,
 & participium, quòd luxatis dorsi neruis & uertebri
 cuidam *δεξιτέρω* baiulo, inuoluntarium lotij & sperma
 tis acciderit profluvium: Habes igitur Nauclere, ua
 forum spermatis à uasis maioribus propagines, & terna
 illorum inuolucra, in quibus semen decoquitur: quod
 cum à totius corporis partibus, tum à capite præcipue
 & à lumbis deciditur, quos ut celebs præcinctos habeas
 scriptura iubet. Vale,

Vi Hippocr. &
 Gale. li. 3. epide
 miar. tradunt.
 Dorso luxato
 sem. effluuium.

DE PORTENTOSO MASCULI DE

pectore maris nato: & sine sexus compare aut
 semine parturientibus.

EPISTOLA VIII.

Frica sanè monstroso multiformiq; animalia
 partu, ob aquarum penuriam, foecunda esse
 prohibetur: quam penuriam etiam ludæi, Mo
 se duce, conquesti sunt, ob quam uidelicet om
 nifariae ferarum species ad unum annum sitis compe
 scende gratia conueniunt, promiscua uenere coeuntes:
 unde uariae animalium formæ subinde nascuntur. ob id
 (ut Aristot. ait) inoleuit adagium, Africam semper ali
 quid noui afferre. Idcirco & Anaxilas cecinit, *λίβον αἰεί τι*
καίνου καὶ ἐνιαυτοῦ τίκτην θνητῶν, Africa quotannis no
 uam procreat feram. Cæterum id rectius modò in Ger
 maniam & Heluetiam transferretur, in qua, annis præ
 teritis, foetus modò bicipites, modò tripodes, non ra
 rò gemellos dorso agnatos, ac nescio quos non Geryo
 nes & Hippocentauros editos uidimus: ut Francofor
 dianæ nundinæ quotannis semper aliquid noui attule
 rint. Adeò quidem uarijs monstris ludit non modò in
 humanis diuina potentia rebus, sed etiam in animan
 tium genitura: hæc quidem absque semine masculo,
 alia absque sui sexus compare parturiunt foetus innu
 g ij meros,

Africa semper
 aliquid noui af
 ferre. Aristot. li.
 2. de gene. ani/
 mal. ca. 5. Plin.
 li. 8. ca. 16.
 A. Henæus lib.
 4. dipnos.

De scarabeo meros. Aegyptij uirum bellatorem, animo uirili armis
 hęc Plutarch. gerum, literis Hieroglyphicis designaturi, scarabeos,
 lib. de Osiride. quos Greci cantharos uocant, depingunt: quod omnes
 Pli. li. 11. ca. 28. sint masculi: qui pedibus auersi, ad reciprocum solis in-
 Arist. li. 5. cap. star motum retrogradi, ex simo bubulo aut equino pil-
 19. lulas fingunt, de quibus liquore scarabeorum aluis con-
 spersis, magna prolis copia enascitur. Hos refert Plinius
 Obscurus Plinij ex Appionis interpretatione, quia solis motu retrogra-
 locus ex li. 30. di imitentur, quod inter numina Aegyptij cōsecrarunt:
 cap. 11 illustra- quę Plutarchus ille Polyhistor in libello de Iside & Osiri-
 tur: & Eusebio ride explicat abunde. Non dissimilis fœcūditatis par-
 lib. 3. cap. 2. de tus absq; semine & coitu, in Sicilia, post editam in bello
 prepar. Enag. seruili stragem, accidit: dum terra cruore maderet, cada-
 De brucis hęc uera insēpulta putrescerent: ex ijs tanta ἀπὲρ ἀβύσσου copia
 quocq; Plutarc. enata fertur, ut passim frugem depascerent, & insulā ua-
 in lib. de Osiri- starent. At quis non uidit, uel saltem audiuit, uolucrem
 de. cicadarum nubem, ferale pestis portentum, subito absq;
 De cicadis hęc pereruditę Pla- coitu ex terra ortam: quę pariter, ut bruci, pabula & fru-
 to in Phædro, ges depastę sunt, ac ingens fundi calamitas fuerūt. quas
 Aristot. li. 5. ca. ob id Athenienses ex argento conflatas, in uetustę co-
 30. Pli. li. 11. ca. rum originis monumentum, in capite deferēbant, quod
 26. & Aristot. ipsi in terra Attica nati, & nō aliunde coloni deducti fo-
 pha. in nebul. rent. Porro dic quæso, muribus quid unquam fœcun-
 De fœcunditate dius inter quadrupedes: quorū generatio (ut Aristote-
 murū, Pli. li. 10. les scribit) non coitu, sed salem lambendo constat: quos
 ca. 65. Aristot. Lypsię in Museo nostro, noctu ad lucernā sputū meum
 de histor. lib. 6. salum lambere uidi: quare salis gustatu fieri pręgan-
 cap. ult. tes, non temerę pleriq; opinantur. Vnde eorum sobole
 Plutarch. in si- nauigia salem deferentia adimpleri, Plutarchus in Sym-
 ne Symposij posij his uerbis testatur: τὰ δὲ ἀλσέα πλοῖα, πλὴν δὲ ἐκφύει 30.
 22. μύων ἀπὸ λέρων, ὥς μὲν οἱ λέγουσι, τῆν δὲ ναυλεῖων, καὶ δὲ ἵλα συνστάς
 κνυσὼν. Id est, In nauibus salem deferentibus multitudo
 murium nascitur insatiabilis (ut quidam dicunt) fœmi-
 nis absq; coitu concipientibus. Sed stupēda murium
 Aegypti ex solo Nili limo propago, nequaquam obti-
 cenda: qui nostris sunt & longiores, ac pilis hispidiore.
 Quippe:

Quippe, ut Diodorus ait, Aegyptij prima animantia
 apud se orta, ea utuntur coniectura, quod nunc etiam in
 Thebaidis agro multi & magni generentur mures: qua
 ex re obstupescunt homines, cum uideant, quorundam
 anteriorem partem usque ad pectus & priores pedes mu-
 rium animatam moueri, posteriori nondum inchoata, sed
 informi. abscedente enim Nilo, & eius solis aestu limo
 arefacto, quaedam animalia perfecta, alia uix inchoata,
 in gleba conspiciunt. Sed de terrestribus hæc abun-
 de satis. Reliquum erit, ut de aquatilibus quoque affera-
 mus exemplum, quo animantia absque coitu & semine na-
 sci probemus. Aristoteles prodidit, anguillas nec per
 coitum procreari, nec parere oua: nec ullam a piscatoribus
 captam, qua in dissecta aut genitale semen, aut oua con-
 specta fuissent. Idque tali asserunt argumento, quod in non-
 nullis stagnis foeculentis, aqua omni-exhausta, & limo
 detracto, anguillæ denuo generentur, si aqua pluuia afflu-
 xerit: quippe quod imbre uiuant & alantur. Quid ue-
 rò alia animalcula, quorum alia in lignis interpestiue ca-
 lis, crescente luna, teredines, costos & tabanos: alia in
 igne, ut pyraustas: et in niue uermiculos, absque semine &
 coitu nata, commemorem: quum horum copia immen-
 sam Plin. Aristot. & eius discipulus Theophrastus, cla-
 ris uerbis depingant. nec enim hic Natura ociosa tor-
 pet. hæc quippe æthereus stellarum solis & lune calor in
 elementis & excrementis, cadaveribusque putrescentibus
 producit, fingit, & pro materiei potentia format: nec ad
 id conceptus organa, matricem & spermatis uasa poscit.
 ut etiam Auicenna Arabs de reparatione hominis, in ope-
 re suo de Diluuijs, astruere audet. Id quod & Phoeni-
 ces ac Aegyptij de reparato hominis post Deucalionis
 diluuium sexu, quoque arbitrati sunt: ut Diodorus in pri-
 mo suæ Bibliothecæ libro prodidit. Ceterum hæc spon-
 tanea generationis animalia, quauis absque coitu & con-
 ceptus organis extra uteri loculos enascantur, Monstra
 tamen dici non possunt, quum non præter naturæ seriem

Diodor. li. 1. ca.
 1. & 2. ac Plu-
 tarch. in Osi/
 vide.

De anguillis
 hæc Aristot. li.
 6. de historia
 animal. cap. 16.
 Plutarch. ut
 sup. Oppianus
 lib. 1. ἐλκυστι-
 κῶν.

De his Plin. lib.
 11. ca. 32. Arist.
 lib. 5. ca. 19. &
 Theoph. de plā-
 tis lib. 5. cap. 5.
 Causa efficiens
 absque coitu et se-
 mine natorum.
 Monstrorum cau-
 sa & definitio.
 Aristot. de gene-
 ra. animal. lib.
 4. cap. 3. & 4.
 Alber. lib. 18. de
 partib. animal.
 tract. 1. cap. 36.
 et tract. 2. ca. 3.

Virgo semica/
nem peperit
Romæ.

Aristot. ut su-
pra, et Plutarch.
de placitis phi-
losop.

Monstrum quod
anno 1556. ui-
dendum Fran-
coforti in nundi-
nis prostabat.

à specie sua euariant, & uirtute conceptus informatiua
impedita producantur. Embryo quidem à specie sui ge-
neris degenerat, quum diuersi sexus animalia, ut in Atri-
ca, coeunt. Et Romæ, Alexandro Pontifice clauis ec-
clesiæ moderante, annis paulo minus ~~ex~~ elapsis, mulier
ex canis concubitu semicanē enixa traditur. Recte igitur
Democritus mōstra, id est, animalia oblesā, nasci do-
cuit, quando duo semina uterū subirent alterū ante alte-
rum, & postea in eo confunderentur: tū euenire, ut mem-
bra coalescerent, aut dissiderent. Virtus uerò embryo-
nis informatiua, quæ illius lineamētā effingit, tum impe-
ditur, quum spermatis crudi aut indigesti copia obrui-
tur, aut probè concocti inopia laborat. Ob id Empe-
docles monstra fieri dixit per exuberantiā defectū ue-
seminis, aut illius agitationis turbulentia. Mōstra quoq;
enasci Aristoteles ait, dum naturam materiæ, natura
formæ non superat. Virtutis quoq; informatiue ope-
ratio impeditur, rei desideratæ penuriā, dum prægnans
ex humorum malorum in stomachum affluxu pica la-
borat: aut terribilibus perculsa spectris, forti imagina-
tione illa menti affigit. De quibus singulis monstro-
rum causis plurima tibi afferre possem exempla, nisi uel
putarem ea tibi prius esse cognita, aut epistolæ te lon-
gitudinem fastidire uererer. Illud tamen quod nuper
ex nundinis Francofordianis (unde, uelut ex Africa, sem-
per aliquid noui ad nos perfertur) accepi, obtricare non
possum. Anno à Christiparæ uirginis partu supra sesqui-
mille & quinquaginta sex annos, ad quartum à celebri
urbe Argentina lapidem, mulier inops in pago quo-
dam enixa est masculum, cui per epigastrium infra
possidet orificij uentriculi cartilaginem, manu transuersa,
prominebat moles infanti non dissimilis, cuius caput
cū ceruice ad spatulas usq; intra pectus cognati masculi
latere uidebat: si modò ullū habuit. brachia uerò utrinq;
cum manibus eminebant foras: sinistra manus quatuor,
dextra tribus digitis constabat, nates utraq; habuit leni-
ter

ter extuberantes, diuaticatis usq; ad sui cognati crura pe-
dibus, quorum in uersa planta dextera tabescebat, hispi-
dam sub axillis & in pube lanuginem, & penem uirilem,
unde serum sanguinis eminxit: ut embryo, intra αλυστο-
ιδος & γένεσις tunicas suum effundit lotium: & proinde
ac foetus in utero, nihil excrementi per anum egerit, sic
quoque nihil excreuit. hos ex seminis copia ita agnatos
coaluisse, in confesso est, qui nundinis elapsis octo num-
mis uidendi prostabāt. Quid uerò hæc monstra porten-
to dant, Deus nouit, Vale,

DE INFOECUNDI SPERMATIS

masculorum causis.

EPISTOLA IX.

Xperior medicos quosdam *dygouánnous*, qui ut Alexandrinorū medici domj desides, ex lotio diuināt, mulierculis adeò malè affectos, ut omnem sterilitatis causam in solā frigidā & lubri-

IN Medicos uro-
manteis iusta
expostulatio.

De Orphico fe-
narum alore,
Ouid. li. Met. 11.
Euseb. lib. 13 de
præp. euang.
cap. 10.

Cachecticiis mē
ses cunctantur.
Gale. in Epidē.

Seminis fœcūdī
scrutinium. Hip-
poc. libro de
sterili.

Aristot. li. 2. de
gen. animal.
cap. 5.

Mulierum fœ-
cunditatis signa.
Hippocrat. de
steril. libro 5.
aphor. 59
Plin. li. 7. ca. 16.
Galen. de util.
par. libro 11. Plu-
tarch. in Sym-
pos. tertio, ca. 3.
Macrob. lib. 7.
Ebrietas paren-
tum, liberis ob-
est: ut Plutarch.
lib. de educat.
liberor.

Aristot. sectione
3. proble. 4. o.
Digestio in/
grossat.

de spermatis fœcunditate, scrutinio cōvincam. Gignun-
tur, inquit, & mulieres uiragines, & uiri fœminares: alte-
ris menstrua defunt, alteris semen exile frigidumq; est.
Quam ob rem ratione recta, experimento in aqua pro-
batur seminis fœcunditas. quod enim tenue ac frigidum
est, diffusum citò per summa innatat: quod fœcundum
est, in imum descendit. calidum enim, quod concoctum
est. Concoctum autem est, quod spissum crassumq; est,
unde spiritus genituræ uitales exhalare facile non pos-
sunt. Mulierum probatio suffitu fit, ut odores subeuntes
uterum, efferantur ad locū spirandi, & afficiant halitum.
Atq; etiam illitu, ut colores oculis impositi, saluiam infi-
ciant oris. Ad fœcunditatem uerò, præter cætera, requi-
ritur sobria uictus ratio. Nihil enim sanè genitale semen
(ut Gal. de usu partium scribit) adeò, ut crapula & ebie-
tas, in frigidant: quibus se mares plus quàm fœminæ one-
rant. Temulentia quidem mariti non modò, ut Macro-
bius ait, semen infœcundum efficit, sed liberos quoq; ma-
lè morigeros parturit. Apud Lacedæmones lege cau-
tum erat, qui mulieres prolis generandæ gratia accede-
rēt, ut hi sobrii, aut uino modestissimè delibato, illis con-
cūberent. Ebrius sanè (ut Plato 6. de Legibus tradit) tan-
quam mente captus, ad serēdam prole est inutilis. Pro-
pterea quum Diogenes quendā ex temulentia alienatæ
mentis adolescentulum desipere uideret, Adolescētule
(inquit) ebrius te seminauit pater. Et Aristoteles in Pro-
blematis: Semē genitale, ait, ebriosorū magna ex parte
infœcundū est: quia habitus corporis eorū præhumidus
est. semen aut non quod humidū, sed quod constat, cras-
sumq; est, id prolificū est. Adeò certe magni refert, qua
uictus ratione, et exercitio quoq; corporis maritus utat,
ut Hippocrates passim inter sterilitatis remedia ita præ-
cipiat: Vir autē non sit ebrius, neq; uinū albū, id est aquo-
sum, bibat, sed meracissimum, magni nutrimenti edulijs
uescatur. calida nō lauet, eneruat enim corporis uires. sit
quoq; robustus & sanus, & à cibis abstineat ad rem non
confe-

conferētibus, ac altero post menses die, quibus matrix
expurgata & siccata fuerit, concumbat. Venerem uerò
quæ exiccāt, sunt, fricta, & cuminum, ac ruta: & quæ in-
frigidant, pepones, melones, & lactuca, in qua Callima-
chus allegoricè dicit Venerē suam amasium Adonim
abscondisse, ὅτι ἀδωνεύς ἐστὶν πρὸς ἀφροδίτην, οἱ συνεχῶς ἔχοντες
vov θείας: quoniam (ut Athenæus exponit) imbecilles
sunt ad uenerea, qui assidue utuntur lactucis. quomodo
& mariti in acetarijs nimium utuntur. Taceo, quod ar-
10 mis onusti, equitationis succussione diuturna, pedes,
crura, ac uertebrarū lumbos ita defatigāt, ut perinde ac
Scythæ, ad coeundum fessi, impotentioresq; reddantur.
Quid multis? si æqua lance sterilitatis causas expende-
ris, inuenies eas utriq; sexui communes. Qualis est pe-
dum nuditas, quam concubitoris officere Aristoteles
quoq; asserit: quippe dum corpus frigore torpet, & ue-
nus ipsa friget. quod accidit, dum pedes nudi algēt. No-
ctu uerò dum feruent, totum quoq; inclescere corpus
experimur. Ob id noctu sine corporis succussione in-
20 *ἀνεργόνομος* semen crebrò sponte profluit, quod interdum
non sine conatu erumpit. Vnde non illepide hebetio-
rem ac flaccidum Veneris usum, Clinopalem nudipeda-
lem appellare poteris. Domitianus imperator assidui-
tatem concubitus in lecto, uelut exercitationis genus,
græcè Clinopalem, Veneris in lecto colluctationem uel
palæstram uocabat. Tertullianus uerò & diuus Hiero-
nymus, Sacra quæ Iudæi nudis pedibus sacco incuban-
tes et cinere conspersi colebāt, Clinopalea dicunt: apud
quos, ut modò etiā apud Mauros & Sarracenos, tēpla
30 aut loca Deo dicata, calceatis ingredi pedib. nefas erat.
Quare & Moyses à Deo Israelitarū iussus est in loco san-
cto stare ἀνυπόδητος, id est, discalciatus. Vnde Pytha-
goras sacris Aegyptiorum edoctus, in Symbolis suis, a-
dorare & sacrificare dijs nudis pedibus iubet: id est, ani-
mo casto, & à libidinum criminibus expiato. Quod &
Lacedæmonij obseruarunt, qui (ut Eusebius in Chroni-
cis

Quotempore
coeundū. Hip/
pocr. lib. de na/
tura mul.

De ruta id Plu-
tarch. sympo. 3.
cap. 1.

De lactuca hoc
Athen. libro 2.
Dipnosoph.

Equitatio Scy/
thas steriles fa/
cit. Hippoc. li/
bell. de aëre
aquis & locis.
De pedib. nudis
hæc Aristotel.
sect. 4. ca. 5.

Videant mona-
chi Frācisca-
ni, quomodo libidi-
nem coercent.

Clinopala nu-
dipedalis.

Verba Suetonij
in uita Domitia-
ni.

Sacra nudipe-
dalis.

Symboli Pytha-
goræ declaratio.

cernas horum causas facilius discernere possis, menstrui profluvij naturam & commoda edisseram opera precium erit. Menstruum itaq; est, muliebris excrementum sanguinis, ob frigidam & humidam corporis mulierum constitutionem crudi & redundantis, alimentum & materiam ad embryonis formationem uirili spermatis suppeditans: à cuius saburra, natura stata mensis periodo, per internas matricis uenas aut cotylidones, in uterum ferentibus, quamuis raro, per illius colli uenulas sese exonerat: per omnia uirili semini analogū, nisi quod uirtutis embryonem informantis prolificæ non est particeps: eadem nempe ætate, qua genitura in maribus effluere incipit, foeminis menses erumpunt, uox ingrauescit, ubera intumescunt. Has uerò esse muliebris sanguinis, & ultimi quoq; earum alimenti excrementum, indicia certa esse ait Aristoteles, quod nec elephantiasis, nec cancer, nec uarices, nec ischiatica, nec mariscæ, nec sanguinis de naribus profluvium, nec aliud tale quid mulieribus magna ex parte accidere solet, quādiu menstrua profluunt. Si quid enim horum acciderit, tum deteriores fiunt mensium purgationes. Proinde ex insula Chio ancilla, ut tradit Erasistratus, cui diu fluxus mensium substiterat, statim mensium periodis sanguinem abunde exspuebat: quod & Nurembergæ uirgini de stemmate patricio accidit. Et Galen. aduersus Lycum testatur, Thessalum sanguinis uomitum, menstrui pro uocatione & uenæ sectione curasse. At hæc suppressi menstrui symptomata, illorum quoque curam, Hippocrates in Aphorismis nos perbellè docet: Mulieri sanguinem euoment, menstruis erumpentibus, solutio. Et deinceps quoq; ait: Menstruis deficientibus, sanguis ex naribus defluens, bonū. Menstruis purgationibus, præcipuè à partu, nihil natura ad fecunditatē, & depellēdos morbos, salutaris instituere potuit. Nā, ut Florus

Menstrui descriptio.

De cotylidombus hæc Galen. lib. 1. de spermate, & 2.

De mēsisbus hæc Albert. de natura animal. li. 15. tract. 2. cap. 6.

& ultimo Aristot. de generatione animal. lib. 1. cap. 19.

Aristot. de generatione animal. li. 1. cap. 19. Albert. ut suprad.

De ancilla hæc Galen. lib. contra Erasistratum.

Libro Aphor. 5. & contra Erasistratum Galen.

Verba Plutar. ex Symposio 3. cap. 4.

in Plutarchi Symposijs ait, ἡ ἡμερονος καὶ θρασις ὁ πλεονεξία, ἀλλὰ καὶ ἀναφθογὰς καὶ φανότατος ἐστὶν αἷματι. το γὰρ ἀπὸ τοῦ αἵματος.

h ij 104

καὶ πορρωτάτω χρόνῳ, καὶ ἐχόντων ἰδρυσιν, καὶ διὰ τὴν σύστασιν ἐν τῇ σῶματι, καὶ
ἀδινείαν ἐκπύει πάντας αἰσιν ἀμβλύνει δολιχόν, ἀρρώστια δὲ
μὲν γινώσκουσι. διὰ τοῦτο γὰρ τὸ ὑποφρίθηναι ὡς ὑπὸ πάλιν τὰς καθαίρου-

μίας, ὅτι ψυχρὸν ἐστὶν αἷμα πάλιν τὸ κεκνημένον. Id est: Mēstrua
purgatio nō ob sanguinis copiam, sed illius prauitatem
& corruptionem fit: sed quod in eo crudum est, & uiru-
lentum, excrementis scatens, non habens firmam in cor-
pore sedem & cōsistentiam, ob imbecillitatem, elabitur
passim, quod flaccidum, hebes & turbidum: quod ob ea-
loris congeniti fit inopiam, & imbecillitatem, cuius cer-
tum est indicium, quod dum purgantur, plerumq; horro-
re corripuntur, quod enim effluit, frigidum & crudum
est. Porro, ne obliuiscamur in hoc morborū scrutinio
ualetudinariae puerperarū conditionis, periculosis adeo
obnoxiae morbis: idēq; usq; adeo, ut si qua morbo corre-

Hippoc. lib. 5.
Apho. 30.

De utroq; san-
guine hæc Ga-
le. li. 1. Hippoc.
de natura homi-
nis, et Christoff.
Marcell. li. 2. de
anima.

Puerperæ non
purgate perpe-
tuo sunt ualetu-
dinariae. Hip-
poc. de natura
foetus.

De mēstrua pur-
gatione Moysis
& Hippocrat.
concors senten-
tia & causa.

Leuitici 12

Luce 2.

De quarum sanguine defæcationi, alijs tamen quoq; hu-
moribus non sine moderamine admixtis, per uenarum
acetabula, ac ex chorij per umbilicum attracto, coalescit
& nutritur foetus. Pars altera sanguinis fœculēta & cru-
da, partim in utero & uenarum inuolucris, pessimorum
fomes morborū, usq; ad foetus enixum, nouem menses
detinetur, quam ut excrementum putidum, in sui alimen-
tum infans infumere nequit: quod nisi à partu statō die-
rum numero expurgetur, letalis (ut Hippocrates re-
fert) morbus puerperam certē manet, nisi quis conueni-
enti medicamine euacuationem induxerit. Non itaq;
temerē Moyses Israelitarum legislator, hos purgationis
dies puerperis in Leuiticorū libro seuerē edixit, quos &
Christipara uirgo quoq; obseruauit. Si, inquit, suscepto
semine pepererit masculum, immunda erit septem die-
bus, iuxta dies separationis mēstruæ, & die octauo (qui
Romanis lustralis erat) circumcidetur infantulus, ipsa
uerō triginta diebus manebit in sanguine purificationis
suae. Sin autem foeminam pepererit, immunda erit dua-
bus hebdomadis, iuxta ritū fluxus mēstrui, & sexaginta
sex diebus manebit in sanguine purificationis suæ. Om-
ne

ne sanctum non tanget, nec ingreditur in sanctuarium,
 donec impleatur dies purgationis sue. An putas Pam-
 phile, Moysem, uatem naturalis & ueræ magiæ peritissi-
 mum, temerè hos purificationis dies puerperis sanc-
 uisser. In ijs sanè, ut Hippocrat. de natura foetus docet,
 genitura ut plurimum primā coagmentationem & coar-
 ticationē accipit: & quia infans puellula ex materno
 sanguine frigidiori, minusq; ob caloris inopiā cōcocto
 coalescit & enascitur, plusq; de infantili alimonia excre-
 menti in uteri locellis remanet: ob id peritè plures pur-
 gationis & dearticulationis dies femellā enixis Moyses,
 & Hippocrates quoq; statuerūt. Sed hic, Theodorice,
 quis non (oro te) iure optimo obstetrices, deliras illas
 anus, omnib. diris deuoueret, quæ nihil adeo pēsi habēt,
 ut mēses puerperis ritè effluant: quæ unica tamē est earū
 salus, & salutare morborum qui illis imminēt alexiphar-
 macū, quibus ob id crebrò, imitatus Hippocratē, inuitis
 illis rugosis lamijis, internā iuxta talos uenā secui, & illis
 plurimum profuit: eo maiori fiducia fretus, quod Gale-
 nus mulierem, quæ ob defecta menstrua sectionē uenæ
 neglexisset, obijisse, contra Erasistratum scribat. Quod si
 qua, quæ peperit, febrē inciderit, nec uictus rationē edo-
 cere norūt: nec quicquā aliud quā ex umbilici nodulis
 prædicere, quot liberos, præter hūc modò editū, uxor sit
 paritura: & ut admoneāt, ne puerperæ glandulis ex mel-
 le ad alui deiectionē utātur, aut ordeo uescātur, utrumq;
 enim noxium puerperis esse uirus. Proinde Theodori
 ce, si miseris mulierculis cōsultum uoles, illarūq; fauorē
 demereri, age cum tuis senatoribus, ut obstetrices (qua-
 les Plato describit) peritas mercede conducant: quibus
 audio meum de conducendis pro Repub. peritis medi-
 cis in Symposio consiliū, non alio displicuisse nomīne,
 quā quod ueritatē illis nudam (quæ uestiri recusat) ni-
 mis apertè indicauerim. Plura & scitu longē utiliora ad
 te scriberem, si non tabellarij festinus abitus, celeritatem
 calami anteuertet. Tu itaque boni consule: proximis
 enim literis neglecta compensabo.

Moyse magus,
 Plin. li. 30. cap.
 1. Euseb. libro 8
 de prepar.
 Euang. cap. 2. et
 in Actis Apo-
 stol. cap. 7.

Obstetricum im-
 peritia.

Puerperis sa-
 phenæ incisa
 profuit.

De umbilici no-
 dis hæc Albu-
 mazar in princi-
 pio introductor
 vij.

Mel obstetrices
 damnant.
 Plato de obste-
 tricibus, in
 Theateto.

DE VTRAQUE MENTIS RVI PVRGATIONE obstructa, morbis mulierum grauioribus.

EPISTOLA XI.

Vid causæ sublit, Theodore, quod tuus nuncius in hac intēpesta hyeme tam celeriter ad me redierit, & mea de morbis mulierum grauioribus ex mensium obstructione uel abor-

su promissa consilia tantopere efflagitauerit, ex Hippocratis præfagijs facile diuinare possum. Nempe quum hyems assiduo austri flatu tepida & humida fuerit, uerq; siccū & boreale, spirante aquilone successerit, uereris, ne (ut Hippocrates prædixit) mulieres abortiāt, aut foetus pareant imbecilles, alijsq; morbis uarijs affligātur: quod sanē & ego euenturū uereor. Ne igitur, si cunctarer, faba in meum cudatur caput, morborū ex suppresso mēsiū profluuiō causas, quæ curādī Methodū tibi indicabunt, breuiter edisseram. Inter quos primū se se offerūt sœua illa matricis tormina, quibus mulieres quæ Rhenum accolunt, creberrimē macerantur, & ferē intabescunt: quæ imperitum medicorū uulgus, ob stomachi cruditatē putat esse cardialgiā: alijs ob articulorum cruciatus arthritidem: nec desunt, qui ob dorsī & lumborū dolores nephritida, aut ob uentris circa pudenda tormina colicam esse dicant: quū ex diametro cum illis omnibus pugnet. quo fit, ut infœlices mulierculas ac uirgines medicamentorum fastidio, plus quā morbi cruciatus, & frustra tamen, macerent. Proinde harū misertus, causam morbi admodū perplexā ex Hippocratis prōptuario explicabo. Qui in primo de Morbis mulierum libro ita refert: Si sanguis menstruus, ob suā crassitiē & lentorē circa cotylidonū uenas per mēsiū interualla sensim coaceruatus, & dum in principio uel medio mēstruē purgationis tempore alijs affluerit sanguis, qui etiam per obstructa uenarum matricis oscula erumpere nō potest, tum oborta illius cum horrore & febre lenta ebullitione, ad quæcūq; loca uenæ ab utero propagātur, nempe ad uentriculum nause-

Hippoc. lib.
Aphor. 12.

Matricis tormi-
na paucis co-
gnita.

Hippoc. id quo-
que in lib. de na-
tura foetus
docet.

Torminū matri-
cis descriptio.

nauseabundū, ubera, lumbos, spinā, coxas, crura, ingui-
 na, ad pedum deniq; talos & manū articulos, qua, que-
 rens exitum, regurgitat, sub muscutorū panniculis & ar-
 turum delitescens, eos distendit, & dolore arthritidi non
 dissimili diuellit. Si uero his torminibus correptæ fue-
 rint, quæ uirum aut puerperia non sunt expertæ, minus
 dolebunt, at morbus diuturnior erit: donec nupserint,
 cōceperint, aut pepererint. Partu enim, uenarū matricis
 oscula & acetabula, mucore prius obstructa, dehiscunt,
 10 & effringuntur. Uteri quoq; ut Hippocr. in locis de ho-
 20 mine asserit, pleni & sanguine distenti, uelut pilæ in co-
 30 xendices & inguina deuoluunt, & tensione panniculo-
 rū immensos ad crura & genua usq; parturiunt dolores.
 Primogenia quoq; uteri affectione, suppresso muliebri
 mensiū profluuiū, lege cōsortij, aut ob nervorū & uena
 rum colligantiā cerebrum epilepsia cōuellitur, ueterno
 torpet, cor palmo contremiscit, epar hydropē turget,
 orificium uentriculi ob humorum acrum affluxum car-
 dialgia dolet. καρδιαλγία, inquit Galenus, ἢ, τὸ σπῆμα τῆς
 40 καρδίας ἐκείνης. Longē tamē his plures aliorū membrorū
 morbos, quos cōmuni cū matrice sympathia ferre co-
 gūtur, Galenus libro de locis affectis sexto, & in primū
 Hippocratis Epidemiarū cōmentario altero recenset,
 quorū præcipua causa est, sanguinis ob matricis uenas
 oppilatas in præcordijs redundātia. Non dissimili ue-
 ro afficiunt dolore mulieres; si apostema aut phlegmon
 matricem subpressis menstruis obsederit, nisi quod hæc
 primogeniū locū affectus nō euariant, febrisq; cōtinuū
 adlit: ac urinæ stillicidio, ardore & dysuria quoque ma-
 50 cerantur. ut in Aphorismis Hippocrates dixit: Intestino
 60 recto, & utero inflammationem patiente, urinæ stillici-
 70 dium accidit. quod renibus quoq; purulentis accidere
 80 uidit. Cæterum Theodorice, ut muliebres hos mor-
 bos, cognitu & curatu masculis longē difficiliōres, eo-
 rumq; internas affectus causas, possis ad unguem di-
 scernere, scito Naturam (prouidum corporis humani
 opifi-

De cerebri, cor-
 dis & epatis
 morbis ob ma-
 tricis colligan-
 tiam & cōsen-
 sum.
 Cardialgia.
 quid.

Hippocrates li.
 5. aphor. 58.

Duplex per mē- opificem) gemina purgatione muliebri corpus, à re-
ses mulierū pur- dundanti crudi sanguinis excremento & facibus expur-
gatio.

Eadem omnia
quoq; Galen. de
sangu. missione
ad Erasistratū.

Embrionis ali-
monia.

partu, etiam si abortiuerint, debetur. Vtramq; sanè Ga-
lenus in tertio Epidemiarum libro pereleganter descri-
bit, eius igitur uerba subscribemus. φαίνεται δὲ ἐν τῷ χρεΐ-
σιν ὅτι κατὰ τὸν τόκον καθάρεται γενέσθαι τῇ γυναικὶ καὶ ἡ νόσος.
» νοσῶντος μὲν γὰρ καὶ ἡ τῇ καταμνήσιν ἐπιχεῖται, ἀλλὰ οὐχ ὁμοίως 10
» βλαβερά τῇ μετὰ τὸν τόκον, ὅτι μὴ μόνον αὐτὴ πληθύνεται, ἀλλὰ καὶ
» κοχυμίας ἰκανὴν ἐργάζεται. τὸ μὲν γὰρ χρεὶς ὁ τόκος αἷμα τὸ ἔμβρυον
» ἔλκου εἰς αὐτὸ τροφὴν ἐνεκα, καταλείπον τὸ φανλότερον, αἵτιον
» κενεῖ. Id est: Apparet itaq; suppressa in partu purgatione,
in muliere morbos gigni: suppressio quippe mensium
morbofa est, sed nō ita noxia, ut illa quæ à partu fit: quo-
niam ipsa non multitudinem solam, sed & insignem ge-
nerat humorum prauitatem. meliorem quippe sangui-
nem embryo ad sui alimoniam allicit, deteriore relin- 20
quens, quæ causa malorum humorum & agritudinum
existit prægnantibus, quos natura post partum educit.
& hanc post partum sanguinis purgationem ueteres
χίων κένωσιν appellarunt. Hoc utroq; mensium proflu-
uio, natura ab omnifaria morborum tyrannide mulie-
brem sexum præseruat illibatum. Si uerò altera harum
substiterit: tum tota crudelium morborū phalanx atro-
citer irruit, febris, arthritidis, podagra. Proinde Hippo-
crates ait: Mulier podagra nō laborat, nisi menstrua de-
fecerint, tum sanè natura horum colluuiem excrementi 30
ciam in articulos, & præcipuè εἰς τὸ ἰσχίον, id est coxendi-
cē protrudit, ac præcipuè à solis occasu usq; ad noctem
concupiam non ferendo dolore, à coxendicis uertebra
ad genua & crura usq; excruciat. Vnde tot claudæ no-
bis quotidie obuersantur mulieres, coxendice ob dolo-
rem luxata; ut Vulcani claudicantis sobolem ex Lemno
colo-

Mulierū isthia-
tica. Gal. ad E-
rasistr. Hippoc.
lib. 6. Epidi. in
principio, & li.
6 de locis af-
f. his.

coloniã huc duxisse iurares. At olim, dum apud Romanos & Lacedæmonios mulieres abstemiæ & sobriæ uiuerent, erant morborum arthritidis expertes: quæ modo ob crapulam iure, lege cõsortij, uiris compatiuntur, & condolent. Operæ precium autem erit, si in calce epistolæ pro corollario addidero miraculum ingens, quod in oppido Cæsareæ Philippi accidit: ubi ante fores mulieris, quam Christus ab hæmorrhagiã xij annorum menstrua, contacta Christi fimbria, liberauit, statua Saluatoris, cum mulieris supplicis in genua deuolutæ effigie, super basim erecta fuit: ex qua herba *ῥαῖς*, id est, omnium morborum medela, usq; ad fimbriam Saluatoris creuit, de qua Eusebius historiæ Ecclesiasticæ lib. 7, Vale Gynæcij decus.

DE ADMIRANDIS MULIEBRIS

pica historijs, & causa.

EPISTOLA XII.

20 Vum hæc, Alceę grauius ægrotante principe meditaremur, nobiscum generosis stemmate Comitibus unã discumbentibus, ut temporis fastidium falleremus, admirandas muliebris picæ (quam & Cittam ac Malaciã uocant) historias conuiuæ recensebãt. Verum quã pica sit detenti sanguinis menstrui plerumq; soboles, eas hic, earumq; causas subtexere consultũ uidetur. Accidit hic stomachi affectus masculis quoq; ac femellis, quum rugosæ illius tunicæ orificij, acidis, acerbis, amarulentis imbutæ fuerint humoribus: qui illum similia, uel etiam absurdiora appetere urgent. Assolet hic uitiosus appetitus mulieres, prauis circa præcordia ac uentriculi uenas humoribus repletas, & plerumq; grauidas, secundo aut tertio conceptus mense præcipue infestare: quod tum, quidquid puerilis ratione alimenti ad uterum defluerit, foetus adhuc imbecillis insumere non potest: nec mensium effluuium
i expur-

De pica hæc
Gal. li. 6. de lo-
cis affect. & li.
4. de causis
sympto. et in li.
definitionum.
De grauidarum
pica hæc Pau-
lus li. 1. ca. 4.

expurgetur. quapropter putidi in uentriculo coaceruatur humores, qui stomachi orificiū, ut absurda quædam, quæ esculenta non sunt, acerba & atria, ac non rarò terram chimoliam, testas, carbones extinctos edere appetat, lacessunt ac proritant. Quarto uero mense ob uomitus euacuationes, & quòd foetus iam robustior plus alimenti digerit & absomit, hic affectus mitescit. qui adeò nonnunquam sauius, uiolentus & imperiosus est, ut homines, quæ à natura hominis aliena sunt, & facere & edere cogat. Elapsis non plus duodecim annis, mulier in pago non longè ab Andernaco, episcopi Coloniensis oppido, in littore Rheni, malacia laborās, carne mariti uesci desiderabat: quem ei per charum occidit, & dimidia ferè carne coniugis dilecti saturata, reliquum sale macerauit: ut ipsamet postea, cū malaciæ furor deferbuisset, & eam facti iam poeniteret, ingenuè maritum querentibus amicis confessā fuisse fertur. Lembergi uerò, in amœno Schlesia & regali oppido, in quo ego natus sum, sacerdotem lotis & nudis pedibus egressum balneo, inq̃ plantis de more crepidas deferentem, mulier grauida subsequuta, pedum desiderio capta, proci-dit à tergo in genua: ac ambabus manibus crure altero apprehenso, de calce sacerdotis mordicus dentibus frustum euulsit, nihil illius clamorē expauescens, quo deorum hominumq̃ fidem & subsidiū is implorabat. At illud, quamuis uidetur memorabilius, magis tamē comiseratione quàm admiratione dignum censeo. Mulier quædam uterum ferens, desiderio humeri pistoris denu-dati, & panem ad furnum deferentis, irretita, mœsta omnem cibum, præter carnem de pistoris humero, fastidiebat. Maritus charæ misertus uxoris, certam pecuniam pro singulis de humero pistoris morsibus cum eo pasciebatur. Duos itaq̃ dentium mulieris insultus fertur sustinuisse: tertium uerò, doloris pertæsus, ferre noluit. Mirum quid accidit. Mulier tergeminos est enixa, duos uiuos, tertium uerò mortuum. Ita quoque naturæ uires re-

desiderata crebrò reficiuntur. Nec illud de cuiusdam
uirì principis pellice obticere possum, quæ manè inte-
gròs lini aut stuppæ manipulos, ut in alpisbus + glis aut
mus obœsus, plenìs succis deuorabat. Quà fortè ex sto-
macho laboraret, ac anus eius urinam ad me perferret,
omniaq; prius de eius picca constarent, còsultus ab anu
quid urina indicaret, respondi: iuuenulam hanc plus li-
ni de colo decerpere ore, quàm fuso quouis uersatili de-
duceret. Quum hoc anus garrula uaticiniũ ex lotij ob-
10 seruatione de me ciuibus prædicasset, ut uatem me om-
nes admirati sunt. Postremò & illud, cuius ego sum
testis oculatus, corollarij loco addam. Vxor barbiton-
foris in Nouosoro, Palatinorũ in Noricis oppido, plus
sibi ipsi quàm marito aut medicis morigera, cuius uen-
ter hydropè in immensum turgebat: hæc aquam de fon-
te scaturiente magnopere sitiebat. Progressa itaq; mari-
to inscio, extra urbem ad fontem, in quo cum aqua sca-
turigine simul arena ebulliebat, de qua quantum manu
caua apprehendere potuerat, ter aut quater deuorauit.
20 Domum læta reuersa, rem omnem nobis recensuit: &
intra biduum, per fluxum uentris plurimum pituitæ ex-
creuit: apertis quoque sua sponte in ano mariscis, unde
confertim sanguis niger effluebat, ab hydropè conua-
luit. Quàm potentes sint oris uentriculi affectus, adeò
ut rationis consiliũ euincant, hæc malaciæ exempla
declarant. Nam nulla, inquit Galen. corporis pars est,
quæ uel adeò exactè sentiat, uel principum partium u-
tramq; cor & cerebrũ, pro suarum affectionum modò
perinde afficiat, atq; uentriculi osculum, quod consue-
30 to nomine stomachus, & ueteribus cor quoq; appella-
tur. Hæc quum ob impeditas matricis per menses pur-
gationes non rarò quoq; accidunt, prioribus
epistolis addere libuit.

Vale,

i ij De

Murmeliher
uulgo dicitur.Gale. lib. 4. de
causis Sympto.Sensus orificij
uentriculi acu-
men, et consen-
sus.

Vod in meis, præter amicorum consuetudinem, literis nihil noui significauerim, non tantum admirari, sed ægreferre quoq; uideris. Nempe quæ in epistola de portentoſo partu aſſeruerim, Germaniam crebrius ipſa Africa, aliquid morborum uel monſtri noui parturire. Nam ut Diogenianus, octauus apud Plutarchum Sympoſij conuiuia, ait: οἱ δ' ἐκ τὰ νοσήματα τὴν φύσιν, ὡς πρὸς τὰ πάθη ἡγνῶν ἀξιοῖσι. Id eſt, Aliqui naturam parere morbos nouos æque ac monſtra cenſent. Si id ſcire tibi cordi, & non horrore ſciuiſſem, non modò quid noſtra ætate, ſed etiam quid olim in genere morborum noui præteritis ſeculis accidiſſet, libens ſignificaviſſem. nã ut tu es: φιλόκαινος, nouitatis amator: ita ego ſum παλαιόφιλος, antiquitatis amator. His porrò morborum monſtris, nò ſolum ob ſiderum & cœli ex octaua domo ſchemata, æris, aquarum mutationē, ſed ob ganeam & mutati uictus rationē Germaniã noſtra eſt ualde fecunda: quæ quum, ut alia quæuis monſtra, præternaturæ conſilium accidunt: ita quoq; ſenſim exoleſcunt, uel in aliam morbi ſpeciem degenerant. ut febris illa ex Britannia ſi dorifera, & uenerea illa ex Neapoli contagionis lues: quæ quum ſit multorum morborum farrago, facile in alias commutari ægritudines potuit. Vt recte quis cum poëta exclamarit:

Heu quantum noſter mutatus ab illo?

Hæc morborum portenta Plutar. ſympoſ. 8. ca. 9.

Annon quoque noua morborum portenta, dum Traianus Caſar orbi imperaret, contigerunt? Dum quidam diuturnas laborans *διανοητής*, tandem eminxerit ge-
nuculatum ordeſ calamum. Ac dum Plutarchus uiueret, adoleſcens ephebus magna cum ſpermatis ubertate excreuit animalculum hirsutum & multipes. At illud longè admirabilius, quum quædam in Principis cuiusdam Germani gynæcio iuuenula, ad ſpeculum ſeſe adornaret, detentis in ore acubus, quibus peplum affigeret,

geret, ab amasio à tergo clanculum adeunte intra scapulas perculsa, ingemiscens acus deglutiuit, quas post biduum illæsis ureteris eminxit. Atqui quum hæc rareret & admodum paucis accidant, præter morbi rationem, miraculis quàm morbis sunt similia: quorū tres sunt primariæ classes. Epidemij, qui ex aëris & aquæ infectione, aut priuata uirulente luis cōtagione, aut Dei ob nostra delicta ultione ac uindicta uulgo grassantur. Alij sunt Endemij, uni populo familiares, ob uitiatas mineris aquas: ut Carinthijs, & quibūsdam Alpium accolis, steatomata, strumæ, broncho celi, aut ob crudi & salis uictus rationem: ut Danis stomacacia, uel uni nationi sunt uernaculi, & quasi natalicij. Tertiæ classis morbi dicuntur Sporades, qui ex praua uictus ratione dispari specie passim & sparsim grassantur. Nihil sanè æquè parit nouos, & ueteres innouat morbos, ac praua cibi & potus uictus ratio. *ἐκ τούτων γὰρ* (inquit Diogenianus) *νοσπομεν, οἷς καὶ ζῶμεν*. Ex his enim egrotamus, quibus uiuimus. Ad sanitatis quippe conseruationem, & morbi effugium, plurimum referre quo quisque cibo aut potu utatur, Iulius Cæsar de bellis civilibus testatur: in quibus affert, Massilienses graui peste cōfliktatos, quod in obsidione ob annonæ inopiam, ueterem panicum ordeumque exoletū edere fame coacti fuissent. Herodotus in Euterpe scribit, Aegyptios ac Chaldaeos quouis mense tri-
 20 duò se uomitu purgare, atque intestina clysterijs eluere solitos, sanitatis cōseruandæ ergo. arbitrati, inquit, omnes corporis languores ex cibis & aëris mutatione oriri. Quod & ille Medicorū coryphiæus Hippocrates, libro de Natura humana altero, his uerbis nobis testatum reliquit. At præstat Galeni, eiusdem fidi interpretis, uerba
 30 græca, quæ plus energiæ habent, adscribere. *ἐπὶ τοῖς ἐν αἵματι & Galen. lib. 22. de natura hominis.*
 31 *οἱ ἐξ ὁδοῦ φαγέοντες, γὰρ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 32 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 33 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 34 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 35 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 36 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 37 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 38 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 39 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 40 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 41 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 42 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 43 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 44 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 45 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 46 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 47 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 48 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 49 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 50 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 51 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 52 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 53 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 54 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 55 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 56 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 57 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 58 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 59 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 60 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 61 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 62 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 63 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 64 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 65 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 66 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 67 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 68 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 69 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 70 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 71 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 72 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 73 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 74 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 75 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 76 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 77 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 78 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 79 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 80 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 81 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 82 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 83 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 84 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 85 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 86 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 87 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 88 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 89 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 90 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 91 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 92 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 93 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 94 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 95 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 96 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 97 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 98 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 99 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*
 100 *ἀπὸ τοῦ ἀναγκάζονται, ὅτι καὶ τὸν ἐν αἵματι σπινθηρὰ*

Tres morborū
 classes. Galen. 1.
 epide. & lib. 2
 de natura huma
 na, & lib. 1. de
 ratione uict. ac
 torum.

Morbi Epide-
 mij, et Endemij.

Morbi Sporades.

Plutarch. octa/
 uo symposij. Hip
 pocrat. lib. 2. de
 natura hu/
 mana.
 Massiliensium
 pestis.

Diodor. quoq;
 eadē lib. 1 et 4.

Verba Hippo-
 cratis.

de natura ho/
 minis.

μολον, ὁμοίως ἢ ἀπασιν τοῖς σπατιώταις τὴν βλάβην ἔχει. Id est: Non rectè Hippocrates omnium communium morborum causam in solum aërem refert. Siquidē qui in Eno, urgente fame, uescebantur leguminibus, cruribus uacillabant: qui uerò erra edebant, hos genuum dolor infestabat. Nec uerò nos id latet, quum quidam cogente fame, triticum semiputre manducasset, in cōmunem, communem ob causam, incidisse morbum. Aliquādo etiam quum totus exercitus uitiata uteretur aqua, similiter eodē morbo omnes afflictos fuisse milites, hæc Galenus. 10

Plin. li. 25. ca. 3. Quod & Plinij historia perbellè confirmat, qui scribit, in Germani Caesaris exercitu citra Rhenum, ex uiciosi & medicati fontis aquæ potu, ui malefica conspurcata, duos novos exiisse morbos: quorū alter erat putridum

Stomacacia. oris maleolentis uitium, quod *σομακάκη* appellabant, quo intra biennium omnes dentes decidebant, commune quoq; gallicè huius symptoma: alterum, quod nervos crurium adeò oblædebat, ut cōpagines in genibus

Scelotyrbe. dissoluerētur, & crura uellicaret: quod ob id *σκελοτύρβην* à cruribus appellarunt. Strabo uerò non in Germania, nec ex uitio aquæ tantum, sed in Arabia quoque ex fructuum ac pomorum eius regionis esu, in Gallorum exercitu, utrunq; sæuissè malū tradit. Quæ sua seminaria in Daniam & Noruegiam usq; propagasse uidetur, ubi

Olaus de re/ (ut Olaus Magnus Gotthorum archiepiscopus, harum rerum testis oculatus scribit) ex cibis, piscibus, carne, sale & suffitu maceratis, esculētis frigidis & crudis, ac pane non probè pisto, morbus ille horrendus castrensis, &

Scherbok Dania & Noruegie morbus. à uulgo dictus Scherbok, incrudescit, quo fauces & gingiua putrescunt, uentriculus diris cruciatibus torquetur, dentes stupent & uacillant, membra carnosumore inflantur, & caro sub cute liuida ac ut cera mollis taseit, ac digitorum impressioni uelut oedema cedit. Obfessi uerò in Dania, ne defectu carniū recentium, hoc corripiantur morbo, pecora secum abducta, uel hostibus adempta, in herbosis domorum tectis pascunt. Hic morbus

morbus frigida murorum exhalatione exacerbatur, in-
 tra tabulata uerò mitescit: assiduo autem potu uini ab-
 sinthitis, aut ueteris cum butyro cereuisiæ, in qua ab-
 sinthium quoque maceratum sit, potu, is crudelis mor-
 bus profligatur: quem ut nouum Colonie in crudefcere
 morbum, quum non dissimili Danorum uictus ratione
 utantur, Doctor Iohannes Echtius, uir eruditione ui-
 tæq; integritate spectatus, mihi recensuit. Sensit qui-
 dam, inquit Plinius, & facies hominum novos, omniq;
 10 auo priore incognitos, non Italiae modò, uerum uniuersae
 propè Europæ, morbos. Grauiissimum ex his morbi
 genus, quod primū Tiberij Claudij principatu irrepsit
 in Italiam, Lychenas græco nomine: Latino quidē, quo-
 niam ioculari quadam lasciuiā à mento pullularet, mox
 usurpato inde uocabulo mentagram appellauerunt.
 Graecorum Elephantiasim, quam Arabum esse lepram
 asserimus, ante Pompeij magni ætatem Italia non ui-
 dit: & quam ex canis rabie ὀδονόφθαλμ, iuxta Asclepiadis
 20 primū tempora, Graecorum medicis agnitam, Athe-
 nodorus philosophus in primo Epidemiarum testatur.
 Et hic quidem morbus in Italia celeriter restinctus est,
 sicut & ille quem Gemursum appellantur prisci, inter di-
 30 gitos pedum nascentem, etiam nomine iam oblitera-
 to: Id ipsum certè, inquit Plinius, mirabile, alios desi-
 nere morbos, alios durare: sicut colum, quod Tiberij
 Caesaris principatu irrepsit malum. At Plutarcho mi-
 40 rabile non uidetur, dum ob nouam uictus rationem
 novos in crudefcere morbos, & rursus ob alteratam cor-
 poris complexionem eos exolefcere quoq; pateat, in-
 50 quit enim: διό μὴ θαυμάζωμεν, ὅτι γίνονται τὴν ἡμέραν πρότερον
 60 ὄντων, ὑστερον ἐκλείπειν: κίττις γὰρ ἢ τὸ σωματικῶν φύσις, ἀλλὰ καὶ ἡ
 70 ὥστε λαμβάνουσι κρᾶσιν. Id est: Nil admirabimur, si quid mor-
 borū acciderit, quod prius nō erat, ac rursus defecerit,
 causa enim est, corporū natura, aliam atq; aliā suscipiens
 temperaturā. Quid igit ad has nouitatis morborū cau-
 sas respōdebis? An uis, ut Africa plus nouitatis asserat?

D. Ioh. Echtius
 Princ. Iuliacens.
 medicus.

Plin. lib. 26. ca.

1. Plutarch. Sym

pos. 8. cap. 9.

De nouis mor-

bis hac Plin. li.

26. cap. 1. Petr.

Crinus li. 20.

cap. 10 Plutar-

chus ut supra.

Lychenas, &

Mentagra.

Aque timor in

canis rabie.

De Gemurfa

hac Plin. li. 26.

cap. 1.

Ex octauo Plur-

tarch. Sympos.

De morborum numero Plin. quog; li. 7. cap. 51. & lib. 25. cap. 2. aut deorum iras censebis? Parum ne erat, quum homo trecentis morborum generibus infestaretur, nisi etiam noua adderentur: à quibus te, ac humanum genus uniuersum, Christus, qui pro nobis languores nostros sustinuit, asserere uelit.

DE VETERVM STOMACACIA.

& Scelotyrbe, & morbi Gallici
tuberibus.

EPISTOLA XIII.

Ccepisti ne modò, obsecro Theodorice, exoletos ueterum morbos? quorum uel nomina sunt oblitterata, seminaria tamen in corporibus elementarijs rediuiua delituerint: ob mutatam uictus rationem, loci, aquarum, aerisq; naturam, coelestium siderum ortus occasusq; radijs alteratam, ut novos nonnumquam renasci morbos. Ob id accidit, ut Plin. Strabo, Olausq; Gotthorū archiepiscopus, Stomacaciā, Scelotyrben, novos in Dania & Cæsaris Germanici exercitus castrēses esse & dici morbos arbitrati sint: quū ijdē ante Hippocratis quoq; tēpora mortale hominū genus diuis calamitatibus affligerint. Id ambiguitatis, ut in herbarū censura, nominum uarietas & mutatio effecit. Stomacaciam quippe Danorū & Cæsaris Ger. militū morbum, Hippocrates libro de internis affectibus, sub nomine uoluuli hæmatitis, non describere, sed tanquam penicillo his uerbis depingere uidetur: In hoc, inquit, morbo accidunt, ut ex ore malè oleant, à dentibus gingiue discedunt, & à naribus sanguis profluit, aliquando ex cruribus ulcera pullulant, & alia sanescunt, alia emergunt, & cutis extenuata nigrescit. Est & alter ærumnolus neruorum morbus, ac roboris eorum decoctor, ante Cæsaris Germanici expeditionem quoq; non ignotus, quem ob solutas in genibus neruorum compagines, Scelotyrben appellarunt, Hic ex lentore & defluxu phlegmatis per

Voluulus hæmatites, Stomacacia nostra, de quo Hippocrat. li. de morbis internis.

Ab osse sacro usque ad talos crurium paralysis.

De Scelotyrbe Plin. li. 25. ca. 3.

per spinæ medullam, obstructis ac relaxatis nervis, qui a postremis lumborum uertebreis & osse sacro, ubi multifariam diuariantur, ac in colli uesicæ & sphinteris musculum & crura propagantur, cæteris supremis à lumborum uertebreis per totam corporis molem nervis illæsis. Quo fit, ut suprema corporis pars in uigore subsistat, & inferna ab umbilico ad talos usq; relaxetur: & agrotus cruribus tremat, & uacillet, ac titubet. nervi quoq; grosso de flegmate flatu distenti, quum in lecto uel quouis motu incaluerint, & crurium ac uesicæ musculi saltu iecrigationis adeo conuelluntur, ut lotium præter uoluntatis arbitrium emingant. Quid multis? Corpus nisi baculis suffultum fuerit, progressuri labascunt & corrunt. Quem morbum Hippocrates libro Prenotionum altero, hisce uerbis describit: Medulla, inquit, spinæ affe- Hippoc. li. præ-
dictionum 2.

« cta, homo nec cruriū, nec uesicæ aut uentris officio potens est, nisi urgente necessitate. si uerò morbus inualuerit, tum aliquando præter uoluntatem meij & egerit. Hunc uerò morbum auctor libri Definitionum pereleganter ita definit: Galenus in li. De
definitionū, Scelotyrbes descri-
ptio.

« *σκελοτύρβη ἐστὶν εἰς τὴν παραλύσεως, ὥς περ ἐστὶν παρὰ τὴν ἐνθεσίαν μὴ δύνασθαι, καὶ ποτὲ μὲν κατὰ εὐδὺν, ποτὲ δὲ ἐν ὀνύμῳ εἰς τὰ δεξιὰ περιφέρειν, καὶ δὲ ἐξ ὀνύμῳ εἰς τὰ ἀριστερά. καὶ ποτὲ μὲν ὑπὸ σφύρι το σκέλον, ὥς περ οἱ ἀναβαίνοντες τὴν μέγα.*

Id est: Scelotyrbe est species paralysis, qua correpti, recto calle progredi non possunt, sed modò à dextris in sinistrum uacillant, ac sinistrum pedem in dextrū circumferunt, ac coguntur dextrū in sinistrum, & in progressu attollere crus, tanquam hi qui magna & ardua conscendere uolunt. Plerisq; mederi cum theriaca ac balneis

30 Laconicis, & unguentis calorificis de Castorio, costo, ac euphorbio uolunt: sed frustra omnis conatus. quin Esus columbarū
medetur paralysi. Rabi
Moses in cōsi
lio ad Soldanū.

thermis sulphureis quoq; frustra insudarunt: quibus tamen esum odoremq; columbarum syluestrium esse salutarē, Zoar Soldano scripsit, & dixit: Comedere columbas siluestres est præsentanea antidotus relaxationi omnium membrorum, & illis qui reponunt post se crura & pedes,

Peristerotro/
 phiū, columba-
 rium.
 Morbus Galli-
 cus, uetus mor-
 bus.
 De dolore ossiū
 Aretæus Capa/
 dox li. 2. ca. 12.
 Dioscor. in ca.
 de ochra terya.
 Aetius li. 6. ca.
 de hemicrania.
 Cephalalgia
 Gallica.
 pedes, & salutare priuationi sensus & motus. Versa-
 ri etiam in peristerotrophio, id est columbario, est ijs pa-
 ralyticis ualde salutare. Morbum quoque Gallicum,
 quamuis sit ueterum morborū farrago & colluuiēs, no-
 uum tamen esse plerique contendunt: quum sœua illius
 symptomata, multis seculis, antequā in crudesceret, no-
 bis uisa sint: uaria scilicet exanthematum genera, Ly-
 chen, Serpigo, Herpes, Gargareonis & tonsillarum ul-
 cera, Sephiro, cancer & steatomata, tubera, ac ex inti-
 ma ossium medulla concretus sub illorum panniculis tu-
 mor: & in cruribus scyrrhi & πέρσις, qui noctu plus quā
 interdiu sœuiunt: quos ochram & γούρην, id est dissipare,
 dixit Dioscorides. nec tam dirus in arthritide ex uiscidi
 humoris lentore grassatur dolor, qualis circa ossa in hoc
 Gallico morbo sœuire solet: quem græcè ὀστέονιον ob id
 dicunt. Qualem quoq; dolorem & olim Archigenes &
 Galenus, ossibus cranei impactum, cantharidum cau-
 terijs & elleborismo curarunt. ὡρομελετηκῆται, inquit
 Aëtius, ἡ δὲ γὰρ διὰ θάλασσαν καὶ ἐν αὐτοῖς ὡς εἰπεῖν τοῖς ὀστέοις πύ-
 ρην. Hoc testatum fiet, ostocopum, ossium dolo-
 rem, antequam Gallica ex uenere lues innotesceret, in
 humana desguisse corpora. Vnde & in capite, sub peri-
 cranio tubera, ossibus cranei impacta crebro uidemus
 nasci, quæ ex morbo Gallico cephalalgia agnata me-
 ritò dicere poteris. Proinde nil opus esse arbitror, ut
 meis literis semper aliquid noui tibi significem: quum
 exoleti ueterum morbi quotannis denuò in crudescant,
 & renouentur, & (ut Comicus ait) nil dictum mo-
 dò, quòd non sit dictum prius: ita nil in mor-
 bis modò accidit, quòd non ac-
 ciderit olim, Vale.

De

ACTE eruditionis uirtute Theodorice mi e-
 sto, ac ut incepisti perge. Si quid, oro, in epi-
 stolis nostris tibi displicuerit, aut aberratū ui-
 detur, id obelisco confodias, & de tua opi-
 nione uicissim nos certiores reddito: & ea ratione mihi
 meorum studiorum calcar eris, et ego uice cotis fungar.
 10 Placuit mihi summopere, quod testimonio Hieronymi
 Fracastorij, non uulgaris eruditionis Veronensiū medi-
 ci, novos esse morbos asserere cōtendis, qui non penes
 incrementū aut decrementū (ut apud Plutarchum Dio
 genianus uult) differant, sed qui forma speciuoca eua-
 riāt. Tradit nāq; Fracastorius, anno à natali Christi 1528,
 febrem cōtagiosam, malignā tamen potius quā pesti-
 ferā, primū in Italiā apparuisse, quæ ex Cyprio & insulis
 proximis in Latium migrasset, quam uulgus lenticulā &
 puncticulam appellaret: quod maculis, lenticulis aut pu-
 20 licū puncturis similibus scateret, quo inferri solitos esse
 & oriri novos morbos, qui ex Endemijs Epidemij quo-
 que non rarò fiant. Fateor quidem Theodore, ob mu-
 tatam uictus rationem, & siderū influxu alteratam loci,
 aëris, aquarumq; naturam, & corporis hominū tempera-
 turam, alios exolescere & desinere morbos: & exoletos
 ueterū morbos denuò quoq; inrudescere & innouari.
 Oriri uerò novos, quorum uestigia saltem antè non ap-
 paruissent, pernego: quod febris lenticula approbat,
 quæ antequā Fracastorius nasceretur, per Græciā pas-
 30 sim sæuijt. quod Aëtius Amidenus, explicans febrium
 exanthemata, ex ueteri medico Herodoto his uerbis te-
 statur: γίνονται γὰρ (ait) θζανθήματα, κατὰ ἀρχαῖς δὲ τῶν
 πνευμάτων, οὐ τῶν ἀπλουσίων, ἀλλὰ τῶν κακοχυμοτόρων, πει-
 ρεῖ ὅλον τὸ σῶμα μάλωπ δὲ ἐμφερὲς τοῖς ἀπὸ κωνόπων δληγμα-
 σιν. Id est: Gignuntur quoque exanthemata principio
 febrium, non simplicium, sed malignarum, sparsim per
 k ij totum

Plutarch. sym-
 posio 8. ca. 9.
 Febris lentior
 & inrudescen-
 tia.

Causa exoleti et
 renascētis mor-
 bi.

Verba Aëtij li.
 5. cap. de exan-
 themat. febrium.

*Febris lenticu-
le in Germa-
nia exordium.*

*De morborum
multitudine Pli-
ni. lib. 7. ca. 51.*

totum corpus uibices, aut maculae culicum moribus
similes. An quæso febris lentacula clarius depingi ne
possit, quam ab Aëtio & Herodoto descripta fuit? Qua-
tres in Palatinatu ante biennium infectos, expurgata cum
pharmacis catharticis leuioribus cacochymia, sanitati
ferè deploratos restitui: adhibita uictus ratione, quam
febres uirulentæ exigunt. Sed huius contagiosa luis se-
minarijs non ultra propagatis, morbus hic, Dei auspi-
cio consopitus, hæcenus delituit. Valeant igitur, qui non
mille, sed (ut Plinius ait) infinita morborum multitudi-
ne uallati, nouos excogitant morbos,

DE KATAPPEYMATON

concoctione.

EPISTOLA XVI.

Vicunque Hippocraticam curandi morbos, præ-
cipue febriles, Methodum consecrari uolet,
huic ualde operaprecium erit, ut humorum
concoctionem in morbis diligenter obseruet: 20
sine qua nec tempora morbi distinguere, nec crism salu-
tarem fore, uel defectam prælagire, nec tempestiue hu-
morum sentinam expurgare poterit. Præstat certè in cu-
randis mulierum morbis, menstrui profluij, & in utri-
usque sexus ægritudinibus concoctionis tempora, quam
faustos uel inauspicatos in Ephemeride astrologorum
obseruare dies. Sunt autem uariæ morborum digestio-
nis species. Nam præter primariam humorum à calore
naturali concoctionem, in qua humoris noxij & putre-
scentis à salubrioribus (ut in quauis digestionem fieri al- 30
solet) fit sequestratio, ut tandem noxij per crism *κρίσιν*
τοῦ, id est excernatur: aut si expultrices naturæ uires de-
fectæ fuerint, pharmacis alui deiectionis expurgentur: ta-
men si humoris pituitosi aut atræ bilis grossities, uel pi-
tuitæ lentor, uenarum meatuumque obstructio obstitit,
tum opus erit ut medicus digestionem humorum (quam
prepa-

*Astrolog. Ephe-
meridum uani-
tas.*

*Digestio morbi
naturalis.*

*Digestio præpa-
ratoria.*

præparatoriam uocant, naturæ subueniat, *καὶ γὰρ, ut Aetius ait, καθαίρειν βλαβένους, πολεπίνειν καὶ τέμνειν αὐτὰ πα-* Verba Aetij ex lib. 3. ca. 23.

*χεῖς καὶ γλίσχρους χυμούς, καὶ αὐτὰ πρὸς ἀνασομῶν, δ' ἰσὺν οἱ χυμοὶ με-
ταλαμβάνονται, καὶ ἔλκονται πρὸς τὴν καθαρεῖν τῶν φαρμάκων.*

Id est: Oportet purgare uolentes, extenuare & incidere densos & uiscidos humores, & meatus aperire, per quos humores transsumuntur, & à pharmacis attrahuntur. & alia plura ibidem. At hæc concoctio humorum præparatoria, nō internis tantum pharmacis, syrupis, electuarijs, pastillis & omnifarijs decoctis, conspirante naturæ subsidio, promouetur: sed externis quoq; inunctionibus, fomentis, frictione, ac extenuante quoq; uictu ratione, ac ipsis thermis perficitur. Verū quā de his duabus digestionis speciebus, Naturali ac præparatoria, in duabus Primæ Miscellanæ epistolis abunde scripserimus: reliquum erit, ut de tertiā *κατὰ ῥέυσματ' αὐτῶν*, id est, fluxuum cōcoctione & maturatione, id quod sibi neglectum fuit, succinctè expediamus. Est itaq; catarrhorum uel defluxuum digestio, illorum substantiæ & quali-

In Primæ miscel. epist. 4. 1. et 12 ac 37.

Digestio in morbis fluxuum.

tatum moderatio, aut adæquatio, quæ præcipuè fluxus curat & maturat. Proinde Hippocrates de ueteri medicina: Fluxiones, inquit, omnes, quas propter humorum acrimonias & intemperantias ego fieri sentio, restituntur & curantur, ubi temperatæ fuerint, & coctæ: id est, crassiores redditæ. Vt in ophthalmia ardor oculorum & phlegmon cessat, quum fluxiones fuerint concoctæ & crassiores factæ: & lemæ, id est oculorum sordes sublatae fuerint. Fit autem cōcoctio ex permixtione temperaturæq; mutua, quasi coctura. Et subdit: Quinetiam fluxiones in fauces decumbentes, ex quibus rauedines fiunt, anginae, erisipelata, peripneumoniae: omnes hæc primum falsæ, humidæ, acresq; descendunt, in quibus morbi firmanantur. Vbi uerò crassiores factæ, & maturiores fuerint, & ab omni acrimonia liberatæ: tūc & febres, & quæcunq; ex catarrhi defluxu oblaedunt, soluntur. Nec temerè in principio medicamentis irritandæ sunt,

De leuissimis oculorum sordibus hæc quoq; Galen. in 2. Epidemiarum Hippoc.

Plutarch. in li/
bello. ad Apol/
lon. consolato-
rio.

ante concoctionem, ut Plutarchus ad Apollonium his
uerbis pereruditè docet: ὅδ' ἐ γὰρ οἱ βέλτιστοι τῶν ἰατρῶν, πρὸς
τὰς ἀδρῶας τῶν σπυγμάτων ἀποφῶς ἐνδὺς προσφέρουσι τὰς διὰ
τῶν φαρμάκων βοηθείας, ἀλλ' ἕως τοῦ βαρύνου φλεγμονῆς διὰ
τῶν ἐξωθεν ἀποχρῆσιν ἀποδείξας αὐτὸ δ' αὐτοῦ λαβεῖν πέφυκ.
ἐπειδὴ δ' ἐν κελύφῃ ὅτι πάντα πεπταίνειν εἰωθὼς. Id est: Neque,
ait, optimi medicorum, ad copiosos humorum affluxus
statim medicamentorum auxilia afferunt, sed sinunt gra-
uitatem phlegmonis per extrinsecus inuncta, ipsam per
se maturescere, quoniā tempus omnia cōcoquere solet. 10
Quod non tantū in corporū morbis, sed in animi quoq;
affectibus uerum esse, Oceanus apud Aeschylū poetam
prodidit: qui Iouem nō in primo iracundiæ seruire, sed
postquam iram concoxerit, orandum & cōpellandum
esse, Prometheo suadet. Id quod apud iratos principes
magnopere obseruandū quoq; esse censeo. Vale, & ab
ijs quæ fluxus, antequā maturuerint, proritant, caueto.

Aeschylus, &
eius interpres
in tragœdia
Promethei.
Cunctatio iram
concoquit.

Fernel. li. 6. ca.
4. eadē docet.

EX SIMPLICIS ALIMENTI CHYLO,
eodemq; calore opifice, omnes quatuor humores
in iecinoze producti.

28

EPISTOLA XVII.

De cholera in
uentric. defluxu
Gale. li. 2. de tē/
pora. & lib. 2.
Microtech. ca.
74.

Lapsum est ferè semestire tempus, quum pati-
ens tuus, iurisprudentiæ consultus, flauæ bilis
in uentriculum defluxu grauiter uellicaretur:
perinde ac hi quos Galenus ob porū fellis ad
uentriculi pyloron pertinētem, infelices appellat: quo-
rum cholerae per pyloron influxus, stomachum ad uo-
mitum, & sua acrimonia intestina quoq; ad crebrā alui
deiectionem & diarrhæam proritaret. Ita patiens tuus, 30
etiam post crebram cholerae per uomitū & cholagoga
evacuationē, quæris qua ratione fiat, ut omnia quæ euo-
mit, uel per aluum deiecit excrementa, utraq; bile nihilo
minus redundet: quum ex lotio nulla insignis epatis in-
flamatio uel uiscerum intemperatura appareat, uictusq;
ratione

Ut accidit quo/
que in cholera.

ratione frigida & humida ex lactucis & oleribus utatur. Problema, Vragem mane, certè in re medica magni momenti, & quod periti medici acri iudicio egeat, mihi obijcis: annitar tamē pro uiribus ingenij mei, breuiter explicare. Primum hos maximè cæcutire arbitror, qui ex alimentis frigidis & humidis tantum pituitam, dulce nonnunquam futuri sanguinis rudimentum, ex calidis uerò & siccis choleram utranq; ex temperatis uerò solum sanguinē in iecore eiusq; uenosi generis uasis produci credunt: quum nullū sit sub concavo orbis lunę alimentū adeò sincerū & simplex, quod nō fiat ex quatuor elementorum mixtura, quasi in Atomos refracta, calore cœlesti & congenito ita exactè coadunatū: quin dum epatis calore ac uiribus & contagione in uenis exilibus concoquitur, ac in sanguinem mutatur, etiam reliqui humores, quatuor illis peruulgatis rerum naturalium primordijs correspondentes, pro alimenti ratione & mixtura, in omnibus naturis, ætatibus, regionibus, cœliq; constitutionibus, in iocinore & uasis eius sanguinarijs pariter quoque producantur. Deinde non minus à ueritatis scopo aberrant, qui hanc quadriuariam humorum generationis differētiā caloris incremento ac decremento attribuunt: quum potius alimentorum mixturæ acceptum referre deberent. Quod & Auerrois 7 Metaphysicæ, commento 28 facit: Varietas, inquit, generabilium, & ab uno agente effectuum, propter materiæ subiecti, in quam fit actio, diuersitatē accidit. Videmus sanè uniusmodi solis calorem pro ratione obiecti diuersos parturire effectus: terram adurere, ceram liquefacere: quinetiam in hac uinea, generosa & uiribus potentia, in cōfinio uerò uina oligophora, paucarum uirium, ob solī diuersitatem & situm producere. Sic quoque uniformis iecinoris calor, uarios quoque ex chylo simplici procreat humores: ob uariam in eo elementorum mixturam. Porro quamuis Philinus (ut Plutarchus & Athenæus ex Aristotele & Theophrasto tradunt) nullo

Proble. hoc quoque tractat conciliator differē. 32. Gentil. fin. 1. pri. quæst. 14. doctri. 4.

Quatuor humores ex quouis simpli. alimento procreari. Quatuor humores unā semper existunt et generantur. Galen. in lib. de atra bile.

Effectus causæ efficientis uarietas, à materiâ dependet.

De Philino hæc Athen. lib. 2. di-nosop. Plutar. Symposio 4.

De Zoroastre
hæc Plin. lib. 11.
cap. 42.

nullo alio cibo uel potu quàm lactis alimonia, toto uitæ curriculo uteretur: & Plin. tradat, Zoroastrem magum in deserto uiginti annos solo casei esu uixisse, tali artus industria tēperato, ut uetustatis acorem non sentiret. Xenophon libro 1 Commentariorum scribit, Socratem tã sobria diætã animũ corpusq; formasse, ut pane tãtum lacte madido uesceretur, in horum tamẽ corporibus ex tam simplici uictu, quatuor quoq; humores, quatuor in Microcosmo elementis correspondentes generabãtur, sine quorum temperatura nec uita hominis incolumis, nec ullum simplex subsistere potest. Proinde Viragumanne perdilecte, desine admirari, quod patiens ille tuus post crebram, adde & copiosam bilis per uomitum & aluum expurgationem, & adhuc in eius excrementis redundet cholera, quæ ex quouis alimenti frigidi & simplicis chylo pro ratione suæ elementariæ mixturæ renasci potest. Vale: & si quid tibi in huius problematis explicatione displicet, si id scribere tēdet, uesper quum apud Chilianum pharmacopœum (ut Romanorum medici ad templum Pacis) cōuenerimus, in familiari colloquio referre poteris. iterum Vale.

Templũ Pacis
erat disput. medicorum palæstra Romæ.

DE OCCULTA PHARMACORVM

purgantium proprietate, & potentia
attractiua.

EPISTOLA XVIII

Galen. lib. 1. de
cōpos. medica.
gener. & lib. 1.
de natura ho/
minis.
De his Hippoc.
et Galen. li. 1. de
natura homi/
nis.

Memorabilis sanẽ, Georgi cōsobrine, fuit olim imperante Antonino Cæsare, uetus Romanæ urbis medicorum consuetudo, qui dum sol ad occasum uergeret, apud templum Pacis, unde bibliothecæ Romanorum non longè aberant, sedulo conueniebant, quisque de suæ sectæ thematibus disputaturus. Horum exemplo Heidelbergensis Academiæ philiatrĩ admoniti, non rarò à cœna apud Chilianum pharmacopœum eregiõne templi Sancti spiritus cōueniunt. Quum ergo ibidem nudius tertius disputatio de uiribus pharmacorum

tum incidisset, quærebatur, qua ratione fieret, ut scam-
 monea, rhabarbarum, aloës, & alia cholagoga, bilem:
 coccus uerò Gnidius, agaricus, cnicus, colocynthis, pi-
 tritum, & alia phlegmagoga plurima: elleborus uerò
 niger, sene, epithymus Cretensis, atram bilem: sambuci
 uerò internæ corticis, ac radicis ireos succus, & alia hy-
 dragoga, aquam intercutem expurgarent. Aderant
 tum quoq; quidam logiatri, qui malebant uideri quàm *Logiatri Med.
 garrulitas.*
 esse docti: qui horū causas omnes in proprietatē occul-
 10 tam referebāt, quæ solet esse uulgare causarum ignoran-
 tiæ asylum. Hi rogati, quæ hæc esset abdita rerum natu-
 ralium proprietates: conticuere omnes, attentiq; ora te-
 nebant. Tandem unus ex Olyssippona ait, esse ex simpli-
 cibus rerum primordijs & qualitatibus temperaturam *Galenus, opinio-
 nis de propriet.
 occulta consuta
 tio.*
 unicuiq; speciei composito peculiarem, quam unā cum
 Galeno totam compositi substantiam appellabat. Sic
 magnetem, dum ad se alliceret ferrum, à tota & innata
 eius substantia id operari aiebat. Verum ea non est sub-
 stantia, sed potius uirtus quædā accidentaria, subiecto
 20 cōmodè disposito, excepta: cuius uires, ut scammonæa,
 rhabarbari, epithymi, nonnunquam uetustatis situ exo-
 lescent, & dissipantur: & manente compositi substantiali
 forma illibata, à cōtrarij præsentia obtunduntur, ut mag-
 netis alleo inuncti uires, uel obiecto adamante, dispere-
 unt. Alij uerò, quibus ego assentiebar, Platonis ac Me-
 sue auctoritate freti, omne ex uulgaribus illis rerum pri-
 mordijs coadunatum, duplici uirtutis dote, elementari
 nempe & cœlesti, imbuti asseriebāt: hac quidem commu-
 ni ab elementis, propria uerò à cœlo. Etenim calefacti-
 30 uum & infrigidatiuum, calidum & frigidum omne: so-
 lutiuum uerò, non quia calidum, nam & piper laxaret:
 nec quia frigidum, alioqui & cicuta aluum quoq; expur-
 garet: sed quia cœlesti tali uirtute dotatum cœlitus, qua
 cum forma speciuoca (ut Drusianus ait) operatur. Est
 proinde abdita illa rerum proprietates, uirtus in seminis
 & alijs terræ nascentibus, opportuna elementorum mi-
 1 xtura

Auicenna de vi-
ribus cordis,
tractu. ca. vlti.

Vires omnium si-
derum uigore fo-
uentur.

De molocho
hæc Columel. li.
11. de alijs Theo-
phrast. lib. 2. de
caus. plant. ca.
26. Pli. & Gel.
Cinis cancrime
detur à cane.
rab. morfis. Dio-
scor. li. 6.
De Selenite hæc
Proct. in libel.
de magia, Dios-
cor. li. 5. ca. 100. &
Aclian.

Hic magia con-
stat, et demoni-
bus imperat.
Augusti. lib. 21.
cap. 6.

Magia rerum
sympathia con-
stat, Proclus in
li. de Ma. & sa-
crificio, fell. lib.
de demonibm.
Alexander hæc
in proemio lib.
1 probl. Gal. li.
6. de simpl. me-
dic.

xтура coadunatis, coelesti siderum uigore prædita, qua
operatione suam (ut Auicenna de uiribus cordis ait) ul-
tra formæ complexionalis naturam prorogat, quæ mate-
rijs elementorū adglutinatur: sed in spiritu & calore con-
genito, ab æthere in semina diffusa subsistit, cœliq; & a-
strorum uiribus, unde emanat, fouetur. Cuncta liqui-
dem terræ nascens uirtutis astrorum consortio fruun-
tur, ob id ferreum illud compasci perpendiculum, mag-
nete in apice confricatum, Arcturū semper spectat. Alia
lunæ incrementis, ac solis, aliorūq; astrorum (quorum
radijs & lumine uigent) occasui & ortui sese accommo-
dant. Nonne uides heliotropij & scorpiuri, cichorij ac
molocho maluæ flores ortui occasuiq; solis conuiere?
Ostrearū cōchiliorumq; corpora cum luna crescere, &
quoq; decrecere: & quod omnē superat admirationē,
foricum fibras numero dierū lunæ correspondere: Ae-
schrion empericus, à Galeno non illaudatus, tradit cine-
rem cancri, sole leonis signum peragrans, lunæ decima
octaua, uel 8. p. p. 8. a cane rabioso morfis mederi. Pule-
gium aridum ē tectis pendulū brumali solstitio florere, 20
Cicero & Plinius auctores sunt fidedigni. Selenites,
candidus ex Arabia lapillus, pro lunæ crescentis ac de-
crescētis mole, eius imaginem reddit. Ex his planē ef-
ficitur ac constat, plantas, radices, lapides, astra & spūi-
tus, diuina quadam consortij lege cōspirare. Quod non
alia accidit ratione, quā (ut Plato in Timæo ait) quod
cuiuslibet rerum speciei peculiare astrū, ut polus magne-
ti, & cuiuslibet astro peculiaris intelligentiæ demon, ut ho-
mini cuiuslibet suus genius, dicatus sit. Quicumq; horū
sympathiæ cōsensum, & antipathiæ dissidiū nouerit, ille 30
admiranda per herbas & lapides, horumq; occultas ui-
res & spiritus producet magiæ opera. quorum ratio, ut
Alexāder Aphrodiseus ait, humani ingenij uires, obscur-
is uallata cancellis, excedens, est inexplicabilis: Deo so-
lum immortalī cognita, qui horum omnium parens, au-
ctor & opifex est. His dictis, Guilielmus Rascalo-
nus

nus Gallus, spectatae indolis & eruditionis adolescens:
 Vt omnis, inquit, Langi scrupulus animo nostro exima-
 tur, reliquum est, ut de uirtute medicamentorum soluen-
 tium attractiua, aliqua edisseras. Tum ego: Vt illorum
 cognitio non modo uos in illorū admirationem trahat,
 sed ad medicinæ quoque studium alliciat, tibi morem ge-
 ram: & rem totā breui & perpetua oratione, ne aliquis
 me interpellat, explicabo. Cuncta creata ac terræna-
 scientia, uirtute animæ altricis attractiua, qua congenerē
 sibi succum in alimoniam attrahant, esse prædita, fallax
 agricolarū industria probat: qui, teste Galeno, ex areis
 uel horreo triticum in forum aut dominis delaturi, situ-
 las aut lagenam prægrandē aqua refertam & probe ob-
 duratam in frumenti acervum recondunt, & obruunt:
 quam triticum oculo suctu lactat, quo pondus & mo-
 les in coloni foenus, tritico accrescat. quam attractricē
 facultatem tritico natura insitam, Plutarchus in Sympo-
 sio perbelle testatur: ὅτι δὲ ὁ πυρὸς ἔχει δειγμότητα, τεκμαί-
 ρονται τοῖς ἀμφορεύσιν, ὥν ἐντιδεμύων ἂν σίτην θανάσισκεται
 παχέως ὁ οἶνος. Id est: Quod triticum attractricem calidi-
 tatem habeat, ex amphoris uini in tritici acervum re-
 conditis conijcere licet, ex quibus uinum citò insumi-
 tur. Porro si quis olitor prægrandem funiculum pin-
 guibus caricis ita confricatum, ut cenchrades adhære-
 ant, tellure obruat, ingens ficulnearum propago suc-
 crescat. id quod (ut Aeneas Platonicus refert) qui ar-
 bores longa serie in quincuncem digestas habere cu-
 piunt, diligenter obseruant. Cardama quoque omnem
 telluris in confinio humorē exugunt: unde propē con-
 sita, subducta humoris alimonia, marcescunt, Quod So-
 crates apud Aristoph. conqueritur.

De hac agricor-
 larū fraude Ga-
 len. lib. 1. de pos-
 ten. natural.
 Vis tritici attra-
 ctiva.

Verba Plutar-
 chi in fine Sym-
 posij sexti.

Caricorū plan-
 tatio.

Nasturtij uis
 attracti.

Aristophanes
 in Nebulis.

ἀλλ' ἢ γὰρ βίβη
 ἔλκει πρὸς αὐτὴν ἡμάδ' ἀφ' ἧς πορτίδ' ὁ,

πᾶσι δὲ τὰν τὸ αἶμα καὶ τὰ κερδ' αἶμα.

Id est: Sed & terra ui allicit ad seipsa liquorē speculatio-
 nis & cure: id ipsum quoque facit nasturtiū. Nō dissimili

Lupinorum ana-
ritudo. Plin. & r-
Theoph. ac Cō-
stan. in Geopo-
nico. tractionis ratione lupini in meditullio uinearum conse-
runtur, ut omnem amarorem de uitis ad se alliciant,
ipsi amarulenti reddantur, nec nisi uino uel aqua diu mul-
tumq; macerati dulcescant. Quid dicemus, si exemplo

quoq; docuero, hanc præclaram animæ uirtutem attra-
ctiuam, non animatis modò rebus, sed anima quoq; ca-
rentibus inesse: ut elephantis dentibus, quos uerum esse
Plin. li. 8. ca. 3. ebur liquet, & luba ac Aelianus cornua appellant: quos
uitio corporis, uel casu aliquo aut senecta decidos, ele-
phantes defodiunt: quorum exploratores, in locum in
quo sese elephantes ob æstum illatebrant, utres aqua tur-
gidos & plenos deferunt, ibiq; relinquunt: redeuntes, si
aquam exhalasse, uel ui eboris absorptā, uacuis utribus,
uiderint, ibi ebur effodiunt: si uerò plenos cōspexerint,

De meatibus spe frustrati, tristes secedunt. Atqui licet hæc uirtus sola
per quos humo- spiritali contagione, absq; obiecti contactu plerumq;
res expurgan- agat: in humano tamē corpore sua habet organa, uillos
tur, Alexander longitudinales, uenas, arterias, & alios meatus, per quos
li. 2. Proble. 54. chylus ad epar desertur. Per hos quoq; humores noxi,
Hippoc. lib. 4. nature aut pharmaci uiribus, attracti in uentriculum aut
de morbis. Gal. alutū, rursus redundāt. Natura, inquit Alexāder Aphro-
len. lib. 3. de po- disæus, quum corpus purificatione indigere animaduerte-
tentijs natura- ret, postrema uenarum orificia ad uentriculum finit:
libus. ac ad uulua, ob menstrua purificationem, alias duxe-
Aristot. sectione rat: alias quoq; ad nares: & alias, ut hæmorrhoides, ad se
1. Proble. 43. dem coniecit. Hæc, quum purgandi, exonerandi q; ne-
Verba Alexan- cessitas ingruit, aut naturæ sponte per facultatem excre-
drili. 2. Proble- toriam, aut medicamentorū calore patefacta, materiam
54. morbi in amplis uenis & arterijs ac uasorum concepta-
culis concoctam, per alium aut os egerunt. Non tamen 30
quemuis humorem, sed quem pharmacum sibi conue-

Hæc Hippoc. nientem & congenerem attraxerit. Quod sapiens Hip-
lib. 1. de natura pocrates hac analogia approbat, in libro de Seminibus na-
hominis. tura, dum ait: Perinde ac sata uel stirpes in terram plan-
tata subuerint, unumquodq; exugit quod sibi conue-
niens ac naturale est (inest enim terre acre, dulce, uel ama-
rum.

rum aut falsum, ac omnifarium quoduis) primum pluri-
 mum, quod ipsis naturale & idoneum est, arripiunt, post
 alia quoque per radicum fibras alliciunt: talem, inquit, at-
 tractionis ordinem & medicamenta in corpore, obser-
 uat. Naturalis namque insita est unicuique facultas, eorum
 quae sibi conueniunt attractrix: ut lapidi Herculeo, ferri.
 Fit quidem, ut Galenus de potestis naturalibus edocet, De triplici at/
 triplici ratione attractio. Primum ratione uacui, quum tract. hac copio
 natura id non ferat: dum aer canalibus aut tubuli internus, se scribit Ale/
 oris suctione absorbetur, necessario alius succedit, quod xander li. 2. Pro
 etiam aenea fistula, quam graeci Catheterum uocant, me- ble. 56.
 dicorum in lotio obstructo, ad id eliciendum, instrumen- De Catheteris
 to, accidere uidemus. Iana enim obdurante (inquit Ale- haec Galen. li. 1.
 xander) detracta, spiritus internus efflatur: & ne quid ina- de locis affect.
 ne sit, urina subsequitur. Quinetiam medicinales cucur- lib. 4. & 5.
 bitulae, eadem necessaria corporum consequentia, ne Methodi.
 uacuum relinquatur, sanguinem attrahunt. ignis enim Cucurbitularu
 infectus stупpa, ubi extinctus est, efficit ut tantum san- cum igne ap/
 guinis succedat, quantum loci ipse occupabat. Alia ue- plicatio & at-
 ro caloris ui attrahunt: ut frictio, & rapia illita. Ter- tractio. Paulus
 tio, a proprietate occulta pleraque fit attractio, qua Dru- lib. 6. cap. u.
 sianus formam specificam uocat: qua ferrum magnes, Lib. 3. Micro/
 membra sanguinem attrahunt. Et utinam esset aliquis tech. commen/
 magnes, qui te reducem in patriam traheret. Vale. to 60.

DE TEMERARIO PHARMACORVM

purgantium usu: & fructibus, artis opera,
 laxatiuis.

EPISTOLA XVIII.

30 **A**vdio, Cyrlere amicorum optime, apud uos
 audax medicorum, ne dicam ardelionum uul-
 gus passim, consentiente magistratu, oberrare:
 qui medicamentorum exquisitè, aut si mauis
 dicere electiue operantium effectus bonitatem, non ex-
 crementorum qualitate uirtutis tolerantia, morbi leni-
 mine aut siti, sed crebris tantum alui deiectionibus, etiam
 1. iij. ad.

ad animi usq; deliquium metiuntur. Ac quum legerint, puellam illam Veneris decore uenustam à rege Indorum Alexandro missam dono, napellum: & anum illam Atticam, cicutam, uenenorum iam esculentis assuetas, impunè edisse: ac Thrasium Mantinensem, peritum illum $\rho\iota\zeta\omicron\tau\omicron\mu\omicron\nu$ radicifecum, ac quosdam pastores, integros ellebori manipulos citra noxam deuorasse: audendum esse aiunt. audaces namq; fortunà iuuare, cui plus quàm arti confidunt: ac in febrilibus morbis necdū concoctis humoribus, nec referatis meatuum obstructionibus, medicamenta illa exquisita, nullis antidotis correctis, uirus illorum obtrudūt: cocci gnidi grana, tithymalorum lactigenas radices, uirulentum illum ellebori albi ex sacculis puluisculū exhibere audent. Medicamēta ue-

Requisita ad
purgationē. Ga
len. li. 1. Aphor.
24.

Hæc Aristot.
soct. 1. Problem.
43.
Vide de his Aui
sen. quarta 1.
cap. 4. & Gen
tilem ibidem.
Exquisitū medi
camētum quid.

Quid est alimē
tum.

Duplex uis pur
gatoria.

Quæ medicina
dicatur fortis,
docet Hippocr.
de locis in homi
ne affectis. Ga
len. de Antid.

rò exquisita, unā cum Aristotele ea appello, quæ quamuis exiguo corpore sint, tamen ob qualitatis excessum incoctilia sint, aptaq; sunt uincere, & ab animantium calore nō uinci: eademq; reuolui facile à uentre utrolibet possint, hæc medicamenta exquisita censentur. Vbi uerò uentrem adierint, resolutaq; sunt, statim ad uenas per easdem ferūtur semitas, per quas cibus quoq; permeat. mox cum incocta uictrice perstiterunt potētia, relabuntur, & quæ obstiterunt, secum deferunt: id purgare dicitur. Quod uerò calore naturali concoctū, id est in aliā substantiam permutatū, & nutriendis assimilatum membris, corpori adhæserit, alimentum appellatur. Oleum nempe, lac & mel, ac cæteri similis farinæ cibi, purgandi quoq; uim obtinent: sed quantitatis, nō qualitatis ratione purgāt, & cruda indigestaq; manent. Ob duas quidem causas aliquid concoqui non potest: aut quia generis est peruicacis, ut $\delta\mu\lambda\eta\tau\eta\rho\iota\alpha$: aut quia modum excederit. At illud, Cyrlere optime, memori mente obseruandum est, quod pharmacū quod uis purgatoriū, aut quæ uis alia medicina, dicitur fortis nō ratione ponderis, sed uirtutis ratione, in gradu excellentiori congenitæ: qualia sunt quæ pharmaca exquisita deleterijs simillima diximus, ut Hippocrates ac Galen, clarè docēt. His uirtutis

lentis

lentis medicamentis Plato in Timæo corpora mouere Forti medicamē
 uetat: & longo ante eum & Aristotelē tempore Hippo to non temerē
 crates quoq; qui Democritum elleboro & similibus cu uendum.
 rare noluit. qui in epistola ad Crateuam, optimum suum
 ῥιζότομον, id est radicifecum, ait: Incertam quoq; esse eo-
 rum Medicorū coniecturā, qui in purgationibus etiam
 cautē procedant. Nulla quippe est medicina solutiua,
 quæ non aliquam de uiribus & substantia corporis no-
 stri partem depreddetur. Ob id Auicē. fen. 3. pri. ait: Me Auicē. 3. fen.
 dicinæ etiam si non uenenosæ essent, eas tamen bibere pri. doct. 2. ca. 1.
 naturæ laboriosum est. Dicit enim Hippocrates, quod hæc scribit.
 medicinæ purgant & inueterant: et præter hoc, cum hu-
 more superfluo euacuant ex humiditatibus naturalibus
 & spiritu, qui est substantia uitæ, partem magnam, mem-
 braq; principalia debilitant. Plutarchus id uerò peni-
 tus, scita urbis à barbaris aduenis incultæ comparatio-
 ne declarat, in libro de Præceptis salubribus, ubi inquit:
 « αἱ δὲ πρὶ τῆς κατὰ νομίαν ἐκπαράφης διὰ φαρμακείας φθίβουσιν, & De Phar. purga
 « τήκονται τὰ ὑποκείμενα, πλείονα ποιεῖσι πρὶ τῶσιν ἢ ὅζον ἔστιν. Id torij Plutarchi
 est, Pharmaca quæ aluum subducunt, corrumpunt & col ex præceptis sa
 liquant subiecta uiscera, plures superfluitates efficiunt, lubrib. uerba.
 quàm educūt. perinde ac, inquit, si quis Græcorū turbā
 pertesus, ex Arabia aut Scythia aduenis urbem impleue-
 rit. Sic pariter quidā toto errāt cœlo, dum cōsuetā & co Frequentē phar.
 gnata corporis excrementa eliciunt, iniiciunt uerò abe- usum quoq; dā
 xtrā in corpus coccos cnidios, & scammonēam, & alias nat. Galen. part.
 pharmacorum indefecatas & agrestes uires, quæ magis 3. Aphor. 15.
 expiatione egerent, quàm quod corpus expurgare pos-
 sint. Audio uerò, Cyrlere, te concomitatum Musis, ob
 30 canicule æstū derelicta urbe in rus cōcessisse, & mane in
 pratis amœnos colorum & odoris uarietate flores lege-
 re. Dum uerò sol punctum uerticis nostri conscenderit,
 intra arborum opacitatem delitescere, & commilitoni-
 bus tuis colludere: ad uesperam autem medicas scrutari
 & eruere radices. Ne igitur salutarium medicamento-
 rum copia tibi desit, qua ratione fructus innoxie purga-
 torios in horto tuo plantare & inserere possis, ne qua ad
 sanita-

sanitatis conseruationem pharmaca tibi absente pharmacopœo desint, paucis edocebo. Primum ad radices uitium ueratrum nigrum serito, & ex botris tor-

De fructibus laxatiuis hæc Arnoldus in lib. de uinis facticijs. De ellebor. hæc Dioscori. lib. 4. cap. 14. 2. et Cōstat. in suo Geopon. lib. 4.

culari expressis uinum quod purgando est conficiens. Aut palmitem uitis per longitudinem incidito, & exempta de medulla portiuncula, eam adimple cum scammo nea aut sarmētis ellebori nigri, aut esulæ, uel quouis alio forti laxatiuo: & applicito cortice uitis, uelut cum surculus stipiti inseritur, constringatur, & liquor per illam cauitatem medullarem ad uuarum generationem procedens, laxatiuorū uiribus imbuatur, unde uuas uinumq; laxatiuum conficies. Hoc idem in prunis & ficubus efficere poteris, quod Constantinus in suo Geoponico quoq; docet: ὅτε τὸν στικὸν φυτὸν εἰς ἐμβαλλεῖς ἀκρὰς τὰς ῥίζας ἐπ' ἐλεβορον μέλανα, κεκομμένον ὁμοῦ τιθυμᾶλλον, ἢ ἑξ ἑῶν τὰ στικὰ

De ficibus purgant. hæc Constantii. lib. 4. & Palladius.

μαλακτικὰ γαστρός. Id est: Quando ficum plantas, tum in hæc in supremas radices elleborum nigrum cum tithymallo contusum, & habebis ficus uentrem expurgantes lubricitate. Aut accipe aquā aut uinum, in quo uel scammonæa, tithymalli cortices, uel thurbit, aut id genus fortium medicamentorum maceratum sit, in quo pruna sicca ex Damasco, carice, uue passæ donec turgescant maduerint, hæc absq; ullis torminibus aluum leuiter expurgant. nam hæc sola uirtute medicamentorum, exuta eorum substātia, imbuuntur. Vitem quoq; theriacalem, contra omne uirus & serpentium ictus salutarem, tali industria plantare Constantinus Cæsar docuit. palmitem uitis, quam plantare uoles, in suprema parte ad trium aut quatuor digitorum longitudinem incidito: & exempta medullæ portiuncula, uacuum theriaca adimpleto, ac iniecta papyro madida ne dehiscat, constringito. At qui diligentius hæc conficere uolunt, radicibus theriacam antidotum aqua dissolutam affundūt. Hæc si diligenter in horto tuo expedieris, horto Alcinoui regis reddes celebriorē: & tu de olitore præclarus eris medicus. Vale, & ad autumnum fructibus his onustus in urbem redito.

De uite theriacali hæc Constantii. in Geopon. lib. 4.

De

DE ELLEBORI SPECIEBVVS, AD
Doctorem Georgium Forsterum.

EPISTOLA XX.

Rebris tuis literis, Georgi multis nominibus mihi dilecte (quibus me ærumnosis ægrotos curandi laboribus obrutum, consolatus es, meaꝓ illustrandi Medicinam studia tibi placere significasti, adeò me tibi deuinxisti, ut nihil petere possis, modò id meæ sit opis, quod non libens præstare in gratiam tuam uelim) scribis, nulla re adeò te affici & oblectari, atque herbarum recta cognitione: ad quam quisque Medicus totis ingenij uiribus aspirare debet. Proinde petis, ut de singulis ellebori speciebus, nempe de candido ac nigro, de cõsiligine, elleborina, utraq; sesamoide, quid ipse sentiã, quidq; ueteres statuerint medici, te certiorẽ reddere uelim. Petis ad epol Forstere rem arduam, ac multis ambagibus perplexam: nodum Herculis certẽ quispiam facilius explicaret. Res sanẽ uidetur omnibus obuia, sed talis, quæ in recessu plus reconditum habet, quàm fronte promittat. Sed tamen ob eum quem erga te amorem gero, audebo saltem ad scopum collimare. Si aberrauero, quæso errantem ad iter ueritatis reducito. Primùm miraberis scio, quòd consiliginem herbam in catalogum ellebori conscripserim. At ego, Georgi, causam tibi facile reddere possum. Quæcunq; pariles, formæ substantialis, aut proprietatis nobis occurrã uiribus, effectus producant, ea iure optimo inter eiusdẽ generis species quoq; censentur: quos ellebori nigri ac consiliginis radices præstare uidentur. Vidi enim certẽ non semel artis ueterinariæ medicos, e quos orthopncea aut quouis alio pulmonis uitio laborantes, quum alia medicamenta nõ sufficerent, traiecta cum ænea fibula aut subula in pectore pelle, & insertis ex elleboro nigro radicibus foeliciter curari. Id quod milites quoq; in bello pestifera contagionis lue infecti, ac

*Que species
sub eodem gene
re continentur.*

*Orthopnceæ es
quorum radice
ellebori curatur.*

*Pestis cum radi
ce ellebori nigri
militaris cura.*

m medico.

medicorum consilio & opera destituti, facere & imitari
 audent. Infra quippe apostema aut anthracē, cute ad ma-
Cauterij
modus. nus transuersa latitudinem forpice apprehensa, candenti
 subula per cannā ex lamine complicatam, cutem trañci-
 unt, & adurunt: qua repente extracta, uulnus radicibus
 ellebori nigri butyro delibutis adimplent, infixasq; per-
 ferūt, donec per suppurationem exciderint: quo omne
 uirus ad uulnus alluci persuasum habent. nec spe frustran-
 tur. Atrox certē & crudele remedium, sed quid nūc decet
 enim talia labra similes habere lactucas. Attamē uerum
 & efficax ac salubre est remedium, uirus à corde diuer-
 tendi ratione: quod foelici successu Caspar Kegeler Ly-
 psensis Academiae doctor, in curāda febre pestilenti pe-
 ritissimus, expertus est. Easde curandę pestis, & asthma

Plin. lib. 26.

cap. 7.

tis præcipuē pecudum, uires habere radices cōsiliginis,
 Plin. testatur: Consiliginis radix suum & pecorum om-
 nium pestis est præfens remedium, pulmonumq; uitio,
 tantum trajecta auricula. ex aqua quoque bibitur, & sub
 lingua in ore assiduē habetur. Quod & Pelagonius, cele-
 bris mulomedicus, his approbat uerbis, de equorum spi-
 randi difficultate loquutus: Si, inquit, nihil dictis reme-
 dijs fuerit adiutus, curabitur inserta pectori radícula,
 quam ueterinarij consiliginem uocant, aut radice nari-
 bus uel auriculis impacta: siquidem has in partes om-
 nis morbi uis noxiūq; uirus elicitur. Sed quid mul-
 tis? tūc Columellæ uerba, rei agrariæ & ueterinariæ
 consultissimi, pro cunctis nobis sufficient: qui, Præfens

Consiliginis

uires.

Columellæ ex

li. 7. ca. 5. uerba.

(ait) etiam remedium cognouimus radiculæ, quam pa-
 stores consiliginem uocant. ea Marforum montibus plu-
 rima nascitur, omnīq; pecori est maximē salutaris. læua
 manu effoditur ante solis ortum: sic enim lecta, maio-
 rem uim creditur habere. Vfus eius traditur talis: Aenea
 fibula pars auriculæ latissima circumscribitur, ita ut ma-
 nante sanguine, tanquam lituræ reductum appareat.
 Hoc & intrinsecus & ex superiori parte auriculæ cūm
 factum est, media pars descripti orbiculi, eadem fibula
 transiit.

*In arte ueterina-
 riā. l. 1. hæc sunt
 Pelagonij
 uerba.*

transsuif: & facto foramini prædicta radícula inferitur. «
 quam quum recens plaga comprehendit, ita cōtinet, ut «
 elabi non possit. in eam deinde auriculā omnis uis mor- «
 bi pestilensq; uirus elicitor, donec pars quæ fibula cir- «
 cumscripta est, exciderit demortua. & ita minime partis «
 iactura caput conseruatur. Est quippe cōsiligo herba « *Consiliginis*
 primū ætate Plinij in Marforū montibus reperta, iuxta *historia.*
 uicū Neruesiæ: ob id Dioscoridi indicta. Duro inter fa-
 xa solo, & iuxta sepēs nascitur, helleboro nigro nō diffi-
 10 milis. grauiter olet: cuius fomentatione anus porcorum
 atq; puerorū pediculos enecant, scabiem quoq; curant.
 Quum igitur consiligo & elleborus cōmunes uires ha-
 beant, consiliginē in censum ellebori referre libuit. Cæ-
 terū Forstere perdilecte, ingenuē fateor, quod ueterum
 ellebori nigri usus ancipitē me hætenus reddiderit, ut
 eum quo nos inter atræ bilis cathartica utimur, à uete-
 rum elleboro esse diuersum putauerim. nos enim tota
 eius substātia in catapotijs quæ Hali & alijs cōposuerūt, *Pillulas Hali de*
 aut uiribus tantum uino exceptis, utimur: ueteres uerō *elleboro descri-*
 20 medici, ut Dioscorides testatur, exempta de utroq; elle- *bit Mesue in ca-*
 boro interiori medulla, cortice tantum utebantur. Δεί η̄, *pite de Ellebo-*
 » αὐτὸν Πάυλος, ἡ ἐμβόρυ δ' ἔχει τὴν περιάνθη κεκομμένην, ἢ σεσημειω- *ro.*
 » νον, ἢ μπάσσειν μελικράτῳ πυάβοις πέντε ἢ ἑξ, ἢ μελιτι ἀπὲρ θῶ ἀνα *Paulus Aegin-*
 » λαμβάνειν μετ' ὀλίγῳ πεπέρεως. Id est, Oportet autem uera- *ta li. 3. ca. 13.*
 trum nigrum absq; interiori medulla contusum, & cri-
 bro excretum, inspergere, quinq; aut sex melicrati cya-
 this aut melle crudo excipere. Quæ eisdē penē uerbis
 » approbat Aëtius Amidæus, Δεί η̄ τὴν ἐμβόρυ τὸν φλοιὸν *Aëtii lib. 6.*
 » ξηρὸν κόψαντας, καὶ σήσαντας, διδόναι μετὰ μελικράτῳ ὅσον *ca. 12.*
 30 » ἢ μελιτι ἐφθῶ ἀναλαβόντας, μετ' ὀλίγῳ πεπέρεως. Id est: O-
 portet autem contundētes & cribrātes siccum ellebori
 nigri corticem, dare in melicrato drachmæ i. pondus,
 aut melle cocto cum momento piperis excipientes, ex
 hoc catapotia aut electuariū conficere. At in ellebo-
 ro, quo seplasiarij in officinis utuntur, nullus conspi-
 citur cortex nisi tenuis, & ferē perlustris cuticula, qua
 m ij medulla

Dosis pillulæ
 aut elect. de el-
 leboro.

medulla eius obducitur, saporis amaritudine & odore à
 medulla nihil differens. Cui Mesuæ præcipuas tamen
 attribuit vires: Melior, inquit, pars totius plantæ est ra-
 dix, & melior pars radicis emedullatæ sunt fustes, id est
 radicum sarmenta: & melior pars ipsorū est cutis, quam
 Græci τὸν φλοιόν, id est corticem videntur appellasse.
 Proinde mi Forstere cōsulo, ut interim rasura ueratri ni-
 gri utamur, donec aliud densiori corticis cooperculo
 uestitum inuenerimus. In album quoq; ellebori, om-
 nes Græcorum medicinae auctores utrunq; sesamoides¹⁰
 album & nigrum, aut si maius maius & minus, conscri-
 pserunt. Semen herbæ sui generis, in Anticyra crescen-
 tis, sesamo, unde nomen habet, simillimum, appellatur
 quoq; (ut Paulus ait) elleborus Anticyrenus: quoniam
 pariter elleboro semen eius purgat. id enim ueratro al-
 bo cōiunctum, eius operationem prosperat & mitigat,
 ne cōstringendo musculos pectoris suffocet. cuius mix-
 turam Hippocrates in libello de usu ellebori ad Demo-
 critum, & auctor libri Reginianis acutorū quarti, iisdem
 uerbis docent: Sesamoides, inquit, + sesquidrachmæ²⁰
 pondere pertritum, ex aceto mulso potui datum, per su-
 periores partes expurgat. Admiscetur quoq; ueratri,
 ut tertiā efficiat potionis partem. sic quoq; minus suffo-
 cat. Ob id usus elleborismi cum sesamoide in Anticyra
 præparati, cæteris ex ueratro purgationibus præfereba-
 tur. Est sanè, ut Strabo in 9 Geographiæ libro asserit,
 Anticyra ciuitas Thessaliæ, in ora Phocidis, ad sinū Ma-
 liacum et Oetam montem sita: illic elleborum urbanum
 & mitius nasci ferunt, ac optimè preparari. quo circa fre-
 quentes huc adueniē confluunt, purgationis & curatio-³⁰
 nis ergò. Etenim in Laconia pharmacum quoddam na-
 sci tradunt, sesamorum semini perquam simile, cui per-
 mixtum præparant Oetæum elleborum: quo Carne-
 des Academicus scripturus aduersus Zenonis Stoicili-
 bros, superiora corporis purgabat, ne quid ex corruptis
 in stomacho humoribus ad domicilia usque mentis re-
 dun-

Mesuæ in graba
 di. ca. de ellebo-
 ro.

Ob id Oribasi-
 us li. 8. synopse/
 os ca. 2. ueratro
 nigro absq; me-
 dulla cōiuncto uti
 iubet.

De Sesamoide
 hæc Diosc. li. 4.
 ca. 14. 2.

Sesami sem. hi-
 storia. Gal. in li.
 de alimentis.

Pauli lib. 7. &
 Gal. li. 8. eadem
 sunt uerba.

Alij drachmā
 dimidiā tantum
 ponunt.

Ellebori Oetæi
 ex sesamoide
 præparatio.
 Theophr. li. 9
 de histor. plant.
 ca. 11.

dundaret. Propterea quoque Gellius ac Plinius tradunt, De Carneade
 Liuium Drusum, Romanæ plebis tribunum, cōmitiali & Druso hæc
 correptum morbo Anticyram nauigasse, ut in ea insula Pli.li. 25. ca. 5.
 elleborum biberet: quo conualuit. Primas uerò inter Gell.li. 17. cap.
 ellebori species habet elleborus Sefamoides, qui Pyra 15.
 altera Oetæ montis parte nō longē ab Anticyra creuit,
 de quo Theophrastus de historia plantarum uolumine Theophrast.li.
 nono ait: Elleborus ad hæc eadem, nō solum radice, sed 9. ca. 10.
 etiam fructu utilis est. siquidem in Anticyra fructu eius
 purgantur, quem Sefamaceum fert. Addebatur quoque
 ad purgatorium elleborismi poculum, ut idem Theo-
 phrastus refert, elleborinæ semen, quem Plin. & Diosco-
 rides Epipactida uocant. *μίσγειται δὲ, αἶτ, πρὸς τὸν πόον,*
ὅπως εὖ ἐκείνη, τὸ Πιλλεβορίνης σπέρμα. τὸντο δὲ ὄσι ποάριον. Id
 est: Miscetur autem in ellebori poculo, ut uomitiones
 adiunget, elleborinæ semen: herbula autem hæc est. Hæc
 breuis, ut inquit Dioscorides, frutex est, folia habet mi-
 nima, quorum decoctum contra uenena & iocinorum
 mala bibitur. Atqui in mense Martio ad Hercyniā syl-
 uam, & iuxta ultrarhenana Palatinorum oppida, Creut
 zenach & Ingelheim, intra Bingen & Maguntiam, lo-
 cis incultis, enascitur frutex dodrantalis, ternis ut pluri-
 mum coliculis, per ambitum folijs abrotani uestitis: in
 quorum singulis foliosis capitulis, appetente ueris ini-
 tio, singuli flores instar florū camomille flauescunt. qui-
 bus deciduis, succrescit folliculus, seminibus uulgaris
 diptami albi plenus, & pariter nigris. radices porro plu-
 res, nigras, graciles & complicatas habet, una ex ceposa
 infimæ caulis radice prodeuntes, radicibus ueratri nigri
 per omnia sapore & uiribus purgatorijs pares: quas no-
 stri & Italarum quoque agyrtæ *ῥιζοτόμοι*, id est radicifeci,
 pharmacopœis nostris & Venetorum pro ueratri nigri
 radicibus uendunt: nec alijs eruditi Italarū medici, quod
 ego uiderim, utuntur. quibus & ueterinarij nostri mulo
 medici equos expurgant: ex his quoque clysteria alui de-
 coquunt, Hanc esse Dioscoridis & Theophrasti nostri
 m iij ellebo-

Elleborina his-
 toria ueteribus
 indita.

elleborinam, quam το ποδῆριον, id est herbulam appellat, & Plinij epipactida, & radices eius esse ueratri nigri antiquorum succidaneas, arbitror. Hæc Forstere doctissime, ut tibi morem gererem, obiter conscripsi: tu uero, & tui collegij, Nurmbergensisq; Reipub. medici phisici, si quid melius nouerint, aut rectius senserint, me certiore reddas oro. Vale. Verum in coronide huius

De Gallis id
Gell. lib. 17
cap. 15.
Certum est, id
ex elleboro al/
bo, aut ex consi/
ligine eos consi/
ficere.

Epistolæ, quod in LXVIII primæ Miscellaneæ epistola scripsi, eius te admonitum hic quoq; Velim: nempe Gallos olim, & nostra ætate Hispanos, uirulentum illud toxicum ex elleboro, quod ipsi uerdegambra appellant, conficere: quo tela eorum delibuta, quauis leui sanguinis contagione & uulnere ceruos & feras omnes interficiunt: id ex consilagine fieri docui. Vale.

DE ERINGII, SECACUL, ET CAR

linæ radicibus.

EPISTOLA XXI.

Vm perplexas elleborū radices, Georgi Forstere medicorū decus, explico, idem mihi accidit, quod architectis quoque accidere solet: qui dum ueterem maceriem instaurare uolūt,

De elleborismo
Act. li. 3. copio/
se. Paul. quoq;.

quum unum demoliūtur lapidem, alij quoq; confestim corruunt: ita dum ueterum elleborisimum instaurare & ueratri radices explicare laboro, en cōfestim in animum irruūt radices Eringij, Secacul, Carlinæ, & Schuuiij: res sanè obscura & difficilis. nam qui herbarū historias conscripserunt, pro nationū uarietate, uaria quoq; substituerunt & peregrina, uel noua prius indicta nomina, aut ea

De hac herba
Theoph. lib. 9.
ca. 20. Plin. lib.
26. cap. 10.

obticuerūt, ut lector herbæ aut radicis desiderio cognoscendæ exardesceret. Sic Theophrastus herbæ nomē & speciem celauit, cuius contactu, septuageno coitu libidinis tentigo duraret. sic quoq; Plin. herbam, cuius morsu uelut fascino capræ obstupescunt, ex professo obticuit,

cuit, dum ait: Dependet omnium caprarum mento uil-
lus, quem aruncum uocant. hoc si quis apprehensam ex
grege unam trahat, ceteræ stupentes spectant: id etiam
euenire, quum quandâ herbam aliqua ex eis momorde-
rit. hanc nos quoq; ignoraremus, nisi Plutarchus nobis
in Symposio septimo cognobilem hisce uerbis fecisset,

καὶ τὸ ἡρυνκίον, ὁ μὲν αἰγὸς εἰς τὸ σῶμα λαβὼντος, ἀπαρ' ἐφίσατο

αἰπόλιον. Id est, Et ipsum quoq; heryngiū, quod quū una

caprarū mordicus apprehenderit, totū subsistit & obstu-
pescit armentū, suos in illā unam oculos coniiciens. Cau-
sam Plutarchus refert in ἀπὸρροίας, id est uaporum efflu-
uium & exhalationē, & uirtutis eorū acuitatē, quæ ignis
instar proxima quæq; depascit & dispergit. Eryngion
itaq; frutex est, qui autūno folijs aculeatis instar stellarū
radijs in capitulis riget, & ob id centum capitū carduus
appellatur: & quamuis lōga radice in terra innixus, cau-
lis tamē eius ramosus in autumno à radice diuulsus, uen-
torum flatū per campos & strata rotatur. Huius radix

condita, diuretica. Insigne ueneris fomentum erat
antiquorum Secacul conditum, quod Barthol. Monta-
gnana in suo cōsilio de subito uirtutis deliquio, 114, his

commendat uerbis: De conditis, ait, concedantur rapæ,
olue, & baucig, ac secacul conditum. Et est, inquit, Eryn-
gus planta quædam, cuius radices nodosæ sunt, exterius
ruffæ, interius albæ, sapore dulces: cuius stipes pedali alti-
tudine eleuatur à terra, producens folia uiridia & subal-
ba, acuta ueluti spina, facit florē stellæ coelesti simillimū.

Hæc ille. Auerrois in quinto sui Colliget: Elgazcaria,

ait, quod Hispani uocant Panticaldt, & Arabes Alcharta-
ma, & alij Secacul, in latino Eryngium dicitur. Secacul

igitur Mesue conditum ex Eryngij radicibus, & non
polygonati, quod Salomonis sigillū appellant, cōfici de-

bere, constanter affirmo. Nec Chamæleontis radicem
quisquam radicidij peritus asseret, cuius radix nigra &

oblōga grauer olei, trifariā in uertice fissa, excaulis, so-
la carduorum humi sessilis, in terra serpit: erinacei modo

aculeis

De capris hæc
quoque Aristot.
lib. 9. cap. 3. Pli-
nius li. 8. ca. 50.
Plutarch. Sym/
pos. 7. cap. 2.

Plutarch. de
principum cum
philosophis cō/
mercio.

Eryngij historiā
Dioscorid. lib. 3.
cap. 23. Manf/
threu.

Secacul Mont-
agnani est radix
Eryngij.

Chamæleont.
historia, Eber/
uirtzel.
Chamæleontem
non esse Eryn/
gium.

aculeis in folijs riget, ac in medio eorum cōplexu ab radice caput breui pediculo fultum, echinatum exerit. unde flores purpurei emicant, qui post uergiliarum occasum in pappos fathiscunt, semine cnyco non dissimili, in echinata capitis uacuitate derelicto: quibus abiectis, in montium salebris quotannis repullulant. Quæ cum ab

Auicenn. Canon. 2. ca. de Chamæle. et Can. 4. Chamæleonta nō esse Chamæleam, Leoni. de errorib. Plinij.

eryngij descriptione lōgē euariēt, Secacul quoq; nō esse chamæleonta, palām erit: quem Arabes descholā Auicennæ radicifeci, similitudine uocis decepti, Chamæleā aut thymealeam, uirulentum quippe illud Mezereon, ap-
pellarunt: utriusq; uires quoque indiscretas conscripserunt, ut Leonicenus, herbarum acris iudicij censor, docuit. Qui uerō uisciferum chamæleontem in Creta

Carlinæ historia.

Chamæleonta esse Carlinæ similem.

crescentem uiderunt, cuius incolæ uisco pennas sagittis agglutinant, aiunt simillimum esse herbæ Carlinæ, cuius caulis à radice denudatus, paucis germinat folijs: in cuius uertice pappus quidam, tanquam cardui echinus eminet, latus, purpureus, aculeis undiq; circumseptus: quo à spinis expurgato, Itali cū saccharo aut melle conditū, stomacho frigido salutare conficiunt. Hanc, quum sit de genere carduorum, Leonicenus cardinam mauult

Carlinam non esse angelicam.

appellare. Alij uerō Carlinā, à Carolo Magno, dici contendūt: cuius radicem, efficax pestiferæ uis antidotum, angelus Carolo imperatori indicasset, ut ea exercitum à peste expiaret. Ob id Carlinā, quū sit Carolo Imperatori ab angelo indicata, ac præsens pestiferæ contagionis pharmacū, nostrā esse officinarū Angelicā contendunt. Atqui cum Carlinā sit de carduorum genere radix, & in lanuginoso pappi echino semen ferat, quo nostra angelica, radix illa Imperatoria dicta, caret, nullisq; horreat

Smyrniū ex Arist. describit Galen. lib. 2. de aliment. facult. Epilogus.

aculeis: quis obsecro, nisi mentis impos, aut oue amenior, esse Carlinam credat? Verū ut potius credā esse smyrniū Dioscoridis, aut Gallicū Ruellij laserpitium, utriusq; descriptio, quæ adunguem per omnia respondet angelicæ nostræ, efficit. His arbitror me herbæ, quæ fascinantur capræ, ac radicū carduorum nomina, quæ

medicis

medicis sunt usui aperte designasse. Reliquū est, ut herbae Theophrasti, cuius contactu Veneris pruritus ultra 70 coitū ureret, nomē quoq; prodamus. sed prestat illud obticere, ne hac maritorum senescentiū loculi nummis, & corpora uiribus exhauriantur. nihil enim æquē corporis robur labefactat, spiritusq; uitæ, ac uenus coacta, dissipat: uel arte parata, eneruat.

DE OLVSATRI ET SMYR

nij radicibus.

EPISTOLA XXII.

Vamuis equo sponte sua currenti, nil opus sit calcaribus: attamē mihi iam radiciduo carduorum defesso, quorum radices ægrē eruuntur, calcaria addis. Sed uide quæso, Forstere, ne

senilis equus, ut Horatius ait,

Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.

Obtrudis mihi hipposelini ex Macedonia radices, quas *Meisterwurzel* alij ostrutium, nonnulli astrancium, publico corrupto no *uulgo dicitur.*
 20 mine, appellant: quum à natali earum solo, in quo cres- *Hec omnia Gal-*
 cunt, *ἐστρεατικός* estreaticas rectius ueteres cognomi- *len. lib. 1. de an-*
 nauerint: cuius radix, & ex Macedonia semen, omnibus *tidotis.*
 alijs, ut Galenus refert, præfertur: crescit uerò eius exi-
 gua in abrupto monte Estreatico copia, quam tamē in-
 stitiores per orbem terrarū passim circumferūt. sed sicut
 sub nomine mellis Attici, & uini ex Italia Falerni, alia
 quoq; magni ueniunt: sic pro Macedonico petroselino,
 illud quod in Epiro ubertim crescit, circūfertur uenale.
 Illius amaritudine tota theriaca inficitur. Hoc latini, ob
 30 seminis radicisq; atrū externē colorem, Olusatrū: Theo- *De olusatro*
 phrastus uerò Hipposelinum, id est, equestre appium *hec Galen. li. 2.*
 appellarunt, quod Theodor. Gaza Equappium uertit: *de facul. alimēt.*
 rectius uerò, ut Marcellus sentit, pro Hipposelino gran- *vide Theophra-*
 de appium reddidisset. nam *ἰππῶ* animalium appella- *stum lib. 9. c. 1.*
 tionī coniunctum, equile quippiam, ut hippocenta- *de natura plant.*
 rus,

rus, equestrem taurum: herbis uerò coniunctum, earum inter congeneres proceritatem & magnitudinem significare, hippomarathri ac hippolapathi exēplis probat.

Virg. Marcelli
in etymo hippo-
selini error.

Atqui, si Marcello cognitū fuisset, σέλινον, id est Appiū, equis esse ociosis salubre pabulum, ueriores nominis hipposelinū etymologiam reddidisset. quod ob id Homerus Achillē, ociosis Phœnicis & Vlyssis legatorum equis dedisse, ita cecinit 2 Iliados:

ἵπποι δ' ἀπὸ ἀρμασιν, οἷσιν ἕκαστος
ἄλωτον ἐρεπτομένοιοι, ἐλεόθρεπτον τε σέλινον,

Appium quare
hipposelinū di-
catur.

Id est: Stabant equi iuxta currum quisq; suum, citisum & palustre selinum, appium scilicet, depascentes.

Verba Plutar-
chi Symposio 5
cap. 4.

Huius pabuli physicam rationem Plutarchus in quinto Symposio cap. 4. talem reddit: καὶ γὰρ τοῖς ἵπποις ἐμβάλλει
μετὰ τὴν ἄλλων χορτασμάτων τὸ σέλινον, οὐκ ἀλόγως, ἀλλὰ ὅτι βλά-
πτει τοὺς μὲν οἱ χολαῖζοντες ἀσυνήθως ἵπποι τὸς πόδας, ἐπὶ δὲ τοῦ
ποῦ μάλα ἰσχυρὰ τὸ σέλινον. Etenim, ait, & equis obijcit cum

Hipposelinū, pe-
troselinū, sion,
smyrninū, nomi-
na cōmutant.

alijs pabulis appium, & non temerē quidem. nam iracantes a labore consueto equi, pedum uitio offenduntur, cuius præcipuum remediū est appium. Quare quum huius pabulum equis conferat, meritò hipposelinum, equorum appium, cognominabitur. Ceterum hipposelinū ac selinon, quod Homerus ante ἐλεόθρεπτον, id est palustre appium dixit, Sion, & ipsum Petroselinon ac Smyrnion, plantæ sunt adeò cōgeneres, ac tanta uirium quoq; affinitate coniunctæ, ut altera alterius nomen sibi apud rei herbariæ auctores arroget. omnes namq; & menses & lotium proritat: nec auctores eas discernunt,

Aetius li. 1. Pau-
lus lib. 7. eadem
docent.

nisi quòd Aetius hipposelinon melan, id est olusatrum, maius habere semen ait, & uiribus appio præpollere, petroselino uerò esse imbecillius. Nec quisquam hæc melius distinxit, ac ex his delicatiora obsonia & acetaria conficere, quàm Galenus noster docuit, in libro de Alimentorum facultate secundo: quem ut nocturna

diurna q; uerses manu, fideliter
consulo, Vale,

De

DE PESTIS A FEBRILI ARDORE,

& Synocha dinotione, & signis, ad Martinum
Langium fratrem.

EPISTOLA XXIII.

Ccepi nudius tertius, Martine Langi, tuas à tri-
sti tabellario literas, mœroris plenas: quibus
significas, uobis certa pestis futuræ auguria
obseruari, quæ te ob dilectam coniugem & li-
beros uaria macerēt sollicitudine. Nā præter hoc quod

10 anni quatuor tēpora, suas in uestro climate euariēt tem-
peraturas, æstasq; uerī fiat similis, regio quoq; uestra nu-
bibus assiduīs pluuiōq; madescit ab austro, ac barbigeri
subsidere cometes, igniuomi quoq; in aëre dracones &
trabes ardentes sese uibrent: & quamprimum illuxerit,
nebulae foetentes, uelut ex Charoneis antris exhalan-
tes, solem obumbrent; cicadarum quoq; turbam, igno-
tis ex Aphrica uolucris concomitatā, sturmatim ad-
uolare, uestras uerò auiculas auolare, aut unā cum peco-
ribus & apris pabuli contagione infectis subito in ne-
20 moribus cōcidere, ut Silius Italicus de uobis triste illud
pentastichon scripsisse uideatur:

Vim primi sensere canes, mox nubibus atris

Fluxit deficiens penna labente uolucris.

Inde fera filius sterni, tum serpere labes

Tartarea, atq; haustis populari castra manipulis,

Arebat lingua, & gelidis per uiscera sudor.

Et addis sollicitus, quamuis hæc parui momenti nobis
uideantur pestis indicia futuræ, solere tamen (ut Cleom-
brotus apud Plutarchū ait) non rarò parua, magnarum
30 rerum esse indicia. τὸ δ' ἐλαμύνει δὲ ἐξ ἀραχνῶν πλῆθος περὶ
ἀνθρώπων, καὶ δὲ γὰρ ἐκ τῶν κορώνων ποτὶ εἰκελὰ γίνονται ἐκ-
φυῆς ναυτιλίας. Id est, Aranearum multitudine, pestifera
fore æstas: uernis uerò ficus folijs, cornicis pedē ad equā
tibus, tempestiua ueris nauigatio indicatur. quod & He-
siodus in ἑγῶν ita lepidè quoq; monet,

n ij

κμθ

Hippocrat. 2.
Aphor. 4. & 6.
& lib. Epide-
miarum.
De his ex aëre
impuro impres.
Arist. 2. Meteor.

Silius Ital. lib. 2.
de bello Pu-
nico.

Plutarch. de ora-
culorum de-
fectu.

Parua sunt ma-
gnarum calami-
tatum signa.

Ficus folia æstas
signū. Math.
cap. 24. Marc.
cap. 13. Luc. ca.
21. in Euāgelijis
quoq; testantur.

Ficus folia uer/
nae nauigationis
signa.

ἄλλο δ' εἰαρινὸς πῶλεται πτόσ' ἀνθρώποισι,
ἡμῶ δ' ἡ τὸ πρῶτον ὄσσην τ' ὑπὸ βῆσσε κορώνη
ἔχον' ἐποίησεν, τόσον πῶτε λ' ἀνδρὶ φανείη
ἐν κρᾶδ' ἡ ἀκροτάτη, τότε δ' ἄμβλατ' ὅτι δάλασσα.

De annona &
critico hæc Ga/
len. lib. 2. de na-
tura hominis.

Præstat ferro,
quàm peste
mori.

Pari ratione scribis, parua puerorū exanthemata, quæ
uobiscum increbrescunt, magnorum pestis apostema-
tum fore indicia. His quoq; calamitatibus, quarum nul-
la sola est, ais accedere famem, ob annonæ, solis calore
non concōctæ, caritatem. Proinde uereris, ne uobis ac-
cidat quod Galen. & Iulius Cæsar Massiliensibus acci- 10
disse tradunt, qui obsessi, ob annonæ inopiam, ueterem
panicum & ordeum exoletum comedere fame coacti,
plures peste quàm hostium armis interierint: quorū me
ex animo miseret. Nam, ut Libanius in apologia Achil-
lis ait, præstat occidi ferro, quàm peste mori. illud quidē

uirile & honorificum, hoc uerò commiserabile. σήμερον

γὰρ ὅτι τοῦ θεοῦ δυσμενείας. Id est, Dei enim hostilis incle-
mentia signum est. Ex hac signorum syndrome, scri-
bis certa te coniectura assequi posse, te tuosq; munici-
pes dira futura pestis mala manere. Proinde obnixē 20
oras, ut generalem & compendiariam illam curandę pe-
stis methodum, quam ante triennium compulsus ami-
corum precibus, uerius abortiueram quàm edideram,
remedijs conscriptis, locupletare uelim. Hæc tua nul-
lius frugi, Martine Langi, petitio, ad eò mihi stomachū
mouit, ut in te ferē omnē eructassem bilem: qui ab auita
nostra stirpe degenerare uideris, quæ semper medicos
suos in rationali Hippocratis curandi ægros methodo
educauit, ac fouit: à quibus ad impostorum experimen-
ta, quæ delira aliqua anus docuit, deficere, & tanquam 30
canis ad uomitū redire uideris. Nonne dudum à me
accepisti, duos esse in re medica impostorum ordines:
quorum primi Vromantes dicuntur, ex lotio diuinato-
res, qui ex solo urinæ iudicio, de substantia & causa ægri
tudinis, ob uile precium, quo nec triobolare scortū pro-
stat, perfricta fronte nugari, diuinare (ignosce) dicere
uole.

Langi familia
medicorum.

Duo medicorū
genera.
Vromantes
medici.

uolebam, non erubescunt: quum sit periculum in nullo
 mendacio (teste Plinio) maius & perniciosius: qui sunt
 in republica agrorum perniciēs, rei medicæ calamitas,
 & Libitinæ præsidēs. Alij sunt & dicuntur Recepta-
 rij, qui à pharmacopœis & chymistis absq; ulla ratione
 integros receptorum fascículos colligunt & recipiunt,
 quibus plaustro onerare possent: qui neglecta morbo-
 rum per causas naturales cognitione & dinotione, sola
 experimenta consecretantur: qui certè (ut Plinius inquit)
 10 discūt periculis nostris, & per experimēta impunè mor-
 tes agunt. Quod & Hippocrates in lege sua conquiritur,
 a cuius doctrina deficere nephas est. At recta mor-
 bi medicamenta, non pharmacopœus aut chymista, sed
 recta morbi, & illius causę per signa pathognomica co-
 gnitio, indicat & suppeditat: quam absq; Theoremātū
 philosophię naturalis doctrina, tibi comparare ægrè po-
 teris: quam nec primis labris, aut uix ut canis de Nilo,
 degustarunt: & tamen illotis manibus sacrum medicinę
 adytū ingredi audent. Verū non intromittēris, Mar-
 20 tine, nisi philosophia fores patefecerit, & illius sacris per-
 belle fueris initiatus. Verū quum tanta sit aliquando
 indiscreta morborum similitudo, ut morbi congeneres
 etiā a causarum peritis ægrè dinosci possint: ut si hyste-
 ricis, matricis suffocatione laborantibus, ea quę epilep-
 siam curare, non adeò dissimilem morbum, expertus es:
 aut febre ardenti uel synocha æstuantibus, ea quę pesti-
 lentem curare febrem quoq; continuam, nempe oleum
 illud ex calchanto, aut ex theriaca aquam illam uitæ, len-
 to quouis uaporarij igne, arte chymica elicitam, exper-
 30 tus es, obtuleris: nunquid ægrum perdes, ac reus mortis
 iudicaberis? Quod si morbum præcognouisses, in illud
 periculum te, tuumq; ægrotum non coniecisses. Cita
 nempe (ut Heliodorus in Historia Aethiopica scribit)
 morbi cognitio, expeditam illius & facilem curam præ-
 stat: quam silentium & dissimulatio ægrè curabilem red-
 dit. Proinde quum in arte medica morborum cogni-
 tionē

Pli. li. 29. ca. 1.

Medici recepta-
rij experimento-
rum.De medicorum
impunitate
Hippoc. in lege
sua, & Plin. li.
29. ca. 1.Philosophia me-
dicinæ rudimen-
ta præbet.Morborū simi-
litudo medicis
imponit.Quam necessa-
ria sit morbi co-
gnitio.

Urina pestem
non indicat, ut
Gale. lib. 3. de
prænotione ex
pulsu. & Auic.
cen. Cano.

Compendiaria
& recta pestis
cognitio.
Communes Epi-
demie causas
Hippoc. & Ga-
le. lib. 2. de natu-
ra hominis.

Ex uitio diete
pestis.
Ex epistola de
nouis morbis
repetita.

Signa pestis pa-
thognomica.

Nota, uenenum
in corpore absq;
humorum putre-
dine absoluta.

tionem nihil sit prius ac præstantius, & morbus iste pesti-
fer non ferat inducias, operæ precium erit, ut illius à cæ-
teris febribus dinotionem acriter expendamus iudicio.
Hanc uromantes uestri medici ex lotio discernere non
possunt, quòd in hoc morbo urinæ sanorum Auicenna
dixit esse simillimum. Licet sanguis aliq; humores &
spiritus uirulentæ contagionis labe conspurcentur &
labefactentur, non putrescunt tamen, nec mixione, ut
in febribus putridis, principio conturbantur: sed sub-
stantia, colore, sedimento laudabiles conspiciuntur.

Cæterum quisquis pestiferæ luis morbos ab alijs secer-
nere uoluerit, huic præcium operæ erit, ut diligenter
obseruet, an ex communi causa communis quoq; mor-
bus populariter grassetur. *νοινόν*, ait Galenus, *ἐπὶ τῆς κοι-
νῆς αἰτίας ἐνός μοῦ νόσου*. Ob id Hippocrates morbos
epidemios, aut ex *διαιτητικῶν*, id est uictus ratione: aut
ab aëris quo uiuimus inspiratione oriri asserit, si putrida
exhalatione infectus fuerit, cuius signa in literis tuis
abunde recensuisti: aut diætæ uitio, ut Massiliensium
in obsidione pestis, qui frumenta uetustate marcida e-
derant: & exercitus Germani Cæsaris, qui ex putido
fonte aquam mineras olentem biberat: & qui in Aeno
leguminibus assidue uescebantur, hi stomachaciæ & sce-
lotyrbe, oris crurumq; uitio, penè omnes laborabant.
Ex his uulgaribus morborum causis Epidemiales, id est
uulgares quoq; morbi hac ratione enasci solent. Quam-
primùm igitur de communi morborum causa pestife-
ræ seminaria luis orta, per pulmonem aut alios meatus
quosuis in arterias aut uenas irrepserint, sanguinem co-
inquinant: tum primùm stomachus nauseat, uniuersa
corporis moles lassitudine & somnolentia torpet. Ca-
lor intra præcordia æstuat: longè tamen mitior, quàm
in alijs febribus continuis, per artus uelut in febre hec-
tica expanditur: quoniam non tanta humorum putredi-
ne, quanta in ardenti febre causone, succenditur. uirus
enim absque humorum putredine necare potest. Vnde
accidit,

accidit, ut plerumque pulsus & urina in principio sint, sanorum simillima: sed lenta illa febris uaporulenta de lue uirulenta uaporibus, quauis putredine perniciosioribus, cor fontem uitæ oblidet: unde pulsus arteriarum exilis & imbecillis dispari motus tempore diastolem eius & sistolem metitur. Si uero cordis robur & uires constiterint, expultrices uegetiores, tum noxios humores uel in principio adhuc incoctos ad emunctoria protrudit. unde bubones pestiferi, & anthraces carbonum modo urentes, nigri, enascuntur: per quos natura uel sese exonerat, uel tanquam uiribus exhausta, in crisis conflictu, succumbit. His signis pathognomicis, quæ sunt inseparabiles morborum comites, & accidentia substantialiter (ut Galen. ait) illis adhaerentia, hanc pestilentem febrem, ab alijs facile discernere poteris. Quod si hæc ad illius exactam cognitionem non suffecerint, lege quæso Galenum libro tertio de Prænotatione ex pulsibus: is illius cognitionem adamussim te docebit. Si uero receptarij tui medici, illius alexipharmaca desiderauerint: horum ingentem syluam apud Arabes, græcos, & latinorum medicos reperies, apud quos uix est ullus medicorum qui non libellum de pestis cura ediderit, uel ex alijs transcripserit. Aut si horum lectionem fastidis, scrutare causam & naturam morbi: & hæc agnita, non tantum morbi remedia, sed curationis quoque methodum per contraria indicabit & edocebit. Vale tu: & ualeant tui uromantes & receptarij medici, ac uespillones: qui suis experimētis ex omnibus antidotis scrupulatim coaceruatīs, absque morborum cognitione, commodè uti nunquam poterunt,

Quid signū pathognomicum.

De

EPISTOLA XXIIII.

De Medicis
Alexand. Gale.
de natura homi-
nis, in fine lib. 1.

Euseb. de pra/
par. euang. li. 8.
ca. 5. Xenophō
de uenatione.

Theomnestus
lib. 1. artis uete-
rina. Plin. lib. 8
cap. 27.

De ceruorum la-
chrimis, Abyn-
zohar li. 1. tract.
13. cap. 6.

Lapis bezahar-
ticus.

Rede mihi Martine Langi, me ex animo gau-
sum, quum à tabellario audierim, te non desi-
dem, ut Alexādrinorum medicos, domi ocio
inerti traducere uitam: sed sanitatis ergò, hye-
me per niues sectari aprorum uestigia: aestate uerò per
opaca ferarum nemora & ualles, telis ungento Hispano
rum ex elleboro illitis, trañcere ceruos: simul quoq; me-
dicas colligere in montibus herbas & radices. Quid ni-
enim (inquit Eusebius) atroces illas bestias, exercitatio-
nis bellicæ grātia diuinitus productas diceremus: Nihil
enim magis corpus ad labores, & animos ad resistēdum
hosti corroborat, atq; uenatio. Ne igitur tantum cor-
poris robur honesto illo ueterum uenationis exercitio,
sed etiam contra pestem (quod proximè obnixè petie-
ras) & omne iobolorum uirus & δολιχέρεια medicamen-
tum alexipharmacum comparare possis, quod Arabes
ex ceruorum lachrimis coadunatum Bezechardt appel-
lant: quo studio & opera id uenatores Siciliæ & Indorū
inquirant, ex Auinzoare, non illaudato Arabum medi-
co, te, ut affinem meum percharū, docebo. Theomne-
stus quippe, grauis ueterinariorū medicīnæ auctor, scri-
bit: ceruos, uermes intestinorum in uolucris implicitos,
serpentium esu enecare, quos ex cauernis narium spiri-
tu eliciunt: & ne illorum uirus ipsis obsit, ad fontes aqua-
rum accelerant, quibus ad labra usq; se immergunt: tum
oculis lachrimæ lentè destillant, quæ uiscidine sua coa-
gulatæ, in angulis oculorum in lachrimas nucis iuglan-
dis pondere coalescunt. Deinde quum sese ueneno exo-
neratos senserint, aquam egressi, in latebras diuertūt: &
ut lapis ille, uisus obstaculum, decidat, caput arboribus
affricant. quem inuentum, ut bezehardt cōtra quoduis
uenenum antidotum efficacissimum, uenatores Siciliæ
&

& Orientis magni uendunt. De quo Auenzoar Arabs, pondus trium granorum ordeī, in lacte aut aqua cucurbitae uel rosarum dissolutum, filio, Halī regis contestabili, potandum dedit, & eum a uirulenta iſtericiā aurigine liberauit. Scribit quoque Scribonius Largus, certis Siciliā in angulo oculi qui nares uersus uergit, nasci sordes, quas uenatores cōtra omne iobolorum uirus & pharmaca deleteria in † cincto deferāt. Has ego sordes ex patulis infra ceruorū oculos foraminibus erui, & in solo papyri inuolucro bene olentes per septenniū illibatas seruaui. Quandoquidem uerò nemo Scaligero la chrymam cerui exactius descripsit, operæ precium erit, si eius uerba ex libro de Subtilitatibus Cardani hic addidero. Ante centesimum, inquit, annum in ceruo nulla est lacrima. Post eam ætatem accrescit, ad oculi cantum, ipsis ossibus, atq; in os protuberans concrescit, eaduricia, qua cornu superet. qua parte prominet, rotunda est, insigni nitore, coloris fului, nō sine uestigijs atriorum uenularum: tanta læuitate, ut penè tactum effugiat. ita enim sese subtrahit, ut propemodum seipsam mouere uideatur. Aduersus uenena remedium præsentissimum. Peste correptis datur cum uini momento: unde tantus cietur sudor, ut penè totum solui corpus credas. Quum hæc in circulis aliquando recitarem, unus ex his qui è legatorum comitatu rerum Asiaticarum cognitio nem profitebatur, negabat ad ceruum quicquam attinere, sed esse uerè lapidem. Ego illi postridie ostendi, qua parte ex osse fuisset auulsa. hanc Solimannus olim donodederat Samblācardo trierarcho: at ea ego postea, eius filij Bernhardi Oruesani munificentiam expertus sum. Hæc Scaligerus, exercitio 112. Captos quoq; apros & ceruos illachrimare, Plutarchus asserit: at ceruorum lacrimas salvas, aprorum uerò esse dulces. Diuersi huius saporis causam Plutarchus hāc esse arbitratur, quam in calorem & frigus utriusq; animalis his uerbis refert: καὶ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐν τοῖς ἀνθρώποις καὶ τοῖς ζώοις ὁμοίον ἐστίν, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις καὶ τοῖς ζώοις ὁμοίον ἐστίν, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις καὶ τοῖς ζώοις ὁμοίον ἐστίν.

De lapide bezo
artico Scribo/
nim cap. 163.
† Per cinctū in-
tellige capitis
Turbarum in-
uolucrum.

De aprorū &
ceruorū lachri-
mis Plutarch. A
Symposio 7. ca.
2. & de causis
naturalibus.

22 φεύγει, τὸ δὲ ἀμύνεται τὸς ὑπὸντας, ὅτι καὶ μάλις κατὰ τὸν θυ-
 23 μὸν κέλευται τὸ δάκρυον. πολλὴς γὰρ ὑπὸ τὰ ὀμματα θερμότης
 24 φερομένη, &c. Id est: Animal frigidum ceruus, ardentis
 uerò calore ignis aper: unde ille persecutores fugit, hic
 uerò atroci se dente ira inflammatus ulciscitur. Aper ira
 inflammatus, copia caloris spirituum ad oculos exhalan-
 te, spiritus in lachrimas eliquat. Et eius, inquit Xeno-
 phon, recenter occisi dentes adeò feruent, ut crines, aut
 fetas, si quis admouerit, exurant. Aliam quoq; Empe-
 doclis de lachrimis utriusq; animalis rationem Plutar-
 chus subiungit: quam, ut in hac ingenium tuum exerceas,
 tibi relinquo interpretadam. Et ne fabulam de sororum
 Phaetontis lachrimis esse putes, hunc lapidem ex India
 ad Lusitanos allatum, Amatus Lusitanus, Dioscoridis
 interpres, se uidisse gloriatur, Vale.

Xenophon in
 lib. de uenat. ad
 Cyrum.

DE FEBRIVM PERIODI CAUSA.

Epistola XXV.

De capris hac
 Pl. li. 8. ca. 50.
 M. Varro li. 2.
 cap. 3.

Iteras tuas, quas crebrò Adolphe ad me dedi-
 sti, caprarum pellibus inscriptas arbitror. Nā, ut
 Archelaus scribit hoc caprigenum pecoris ge-
 nus nunquā carere febre, ita quoq; literæ tuæ
 nunquā theorematibus de febribus carent: quorum qui
 imperitus fuerit, Mulomedici cognomine indignus e-
 rit. Quaris, quæ nā sit febrilis periodi causa. Quā ut ex-
 plorare possim, & te desiderij tui cōpotem reddere, fe-
 brium ab origine naturam paulò altius repetā. Princi-
 piò febris in ephemerā putredinis expertē, ac in putri-
 dā, diuiditur. ephemera uerò accidit, dū spiritus in cor-
 de, caloris clibano, exercitio, solis æstu, coitu, inedia, uel
 dolore plus æquò incalescunt, aut ex quouis catarrhali
 à capite ad articulos uel adenes defluxu, aut ab epate ad
 emunctoria, per musculorum nervos humores deferun-
 tur: tū calor ducibus spiritibus interna subit uiscera, cor-
 pus febrili horret rigore: tandem calor adauctus, ex alto
 regnat.

Ephemera ual-
 ria cause et spe-
 cies. Act. lib. 5.
 Paulus li. 2. C.
 Gal. ad Glauco-
 nem.

Febres catarr.
 Actus li. 5.

regurgitat, ac per corporis molem expanditur: et quum
 putredinis fomento careat, in unius diei curriculo diffila-
 tur. quod Galen. hisce uerbis affirmat: In qua corporis
 parte calor a dolore uel humorū, ut in bubonibus, afflu-
 xu, aut sanguinis ebullitione accenditur, in eandem san-
 guis unā cum spiritibus decūbit, & alia corporis mem-
 bra exanguia calore destituta horrent. At hæ febres,
 quæ in arthritide, podagra, catarrhis, bubonibus, & pue-
 rorū exanthematibus medicos imperitos ualde perter-
 rent, omnes, ut uerbo dicam, sunt defluxuū germina &
 partus. At uerò de numero putridarū febrium, quæ
 dam sunt continuæ, aliæ uerò interpolatæ. De genere
 uerò continuarum sunt, causones & synochæ: quarum
 unus tantū paroxysmus ad crīsim usq; crescit, aut decre-
 scit: & a materia intra uenas recondita putrescente gi-
 gnuntur. Putrescit autem humor omnis in uenis, humo-
 rum lentore, crassicie, uel copā obstructis, aut angustis
 meatuum conceptaculis infarctus, adeò ut diffilari non
 possit, nisi bilis per uenarum poros, ut in ictericia, aper-
 tos eruperit, aut aperta uena sanguinem confertim ex-
 traxeris ad animi usq; deliquium. quem morbum febris
 illa Græcis dicta συνήψεως, colliquationis uiscerū, ut pe-
 stifera quoq; non rarò excipit & comitatur. Aliæ sunt fe-
 bres putridæ interpolatæ, quæ suos cū stato periodorū
 tēpore habēt paroxysmos, in quibus humores putrescē-
 tes, uirtutis expultricis uiribus, ē uenis supra molem cor-
 poris dispersi, eorū acrimonia horrorē ac rigorem prori-
 tant, febrēq; putrilaginis feruore accendūt. Quod Ae-
 tius Amideus his uerbis quoq; affirmat, οἱ χυμοὶ κατὰ τὴν
 σπύλας φερόμενοι, καὶ ἐκ τῆς τοῦ σώματος ἰσχυροῦς, πρὸς τὸ ἀνέναντον.
 Paroxysmi uerò reduces fiūt, aut ob malā & perdurantē
 in parte affecta dispositionē, qua excremēta humorum
 putrida regenerātur: aut ob uirtutis sanguinem digeren-
 tis imbecillitatē, uel uiciosam uictus rationē, ob quam et
 Galenus fatetur se quotannis laborasse febre, donec pa-
 rētis monitu ab esu fructuū & crudorū sibi temperauit.

Gale. li. 2. de fe-
 differ. ca. 17.

Alterā febrium
 putridarū di-
 uisio.
 Putredinis cau-
 sa uenarum ob-
 structio, & pro-
 hibita euapora-
 tio.

De ictericia fe-
 bri superuenien-
 te, Hippocr. lib.
 4. aphor. 64.

De phlebot. ad
 synopin Gale.
 li. 9. Methodi.

De febre colli-
 quefaciente ta-
 bifica, Gale. lib.

3. de acutorum
 dicta, & lib. 3.
 epidemiarum.

Verba Aetij
 lib. 5.

Paroxysmi rei-
 deuntis causæ.
 Galen. de se hec
 in libello de bo-
 ni & mali succi
 cibis.

Intervalli perio- **C**eterum, cur paroxysmorum periodi stato temporum
dorū causa. Ale- **int**ervallo redeāt, nec Galenus nec Rasis aut Auicenna,
xander lib. 2. **uel** quisquā medicorum rationem, quam tu quæris, no-
Proble. 8 et 65. **bis** reddidit, præter Alexandrum Aphrodiseum, qui in
 » Problematis suis inquit: Quo minus materiæ subest,
 » eo lentius redit accessio: qua ratione quintana, septana,
 » ac nonana cōmitti potest, pro materiæ uiciatæ quantita-
 » te, ita enim à natura comparatum est, ut sanguis qui no-
 » stra aleret corpora, esset largior, cōtinuamq; putrescens
 » succenderet febrem. Secundum uerò locū pituita ob-
 » tinet: nam & hæc corpus alere potest. Bilis flaua uerò ter-
 » tium occupat, quoniam ob suam acrimoniam nihil ali-
 » menti præstat, at atra bilis sortis est postreme nature in-
 » festa, quæ membra exedit & interimit. Redeuntis igitur
 » stato tempore periodi paroxysmorum causam expli-
 » cui, ne dum eā scruteris, id discriminis tibi accadat, quod

De Euripi flu- **A**ristoteli contigit: qui dum in Chalcide exularet, & Eu-
flu Aristot. li. 2. **ripi** angusti in Euboia freti, septies interdiu noctuq; al-
Met. cap. 7. **ternis** fluctibus stato tēpore refluī, causam reddere non
Pomp. Mela, Ci- **pollset**, mœrore contabuit, & mortuus fertur. Vale: & in
cero lib. 3. de na- **amicitiæ** foedere sis oro Euripo constantior,
tura deor.

De Aristot. mor-
te hæc Iustinus

Martyr contra
gentes, Petrus

Crin. li. 10. ca. 3

Plutarch. in
eius uita.

De sudoris ob-
seruatione lib. 5.

Epidem. et Gal.
li. 3. de loc. aff.

Gale. lib. 4. de
salubr.

Hippoc. lib. 1.
prognost. ca. 11.

et li. 4. Aphor.
 37.

SVDORIS CALIDI ET FRIGI di discri-men.

EPISTOLA XXVI.

Eteres medicorum coryphæos in dinoscēdis
 agrotorū morbis plus sudoris calorem, odo-
 rem & saporem, quā lotij differentias obser-
 uasse, uel ex hoc cōficere poteris: quòd sudo-
 res in balneis strigili exceptos & olfecerunt, & degusta-
 runt. Nam sudor, ut Galen. de salubribus ait, omnīū hu-
 morum per uniuersam corporis molem redundantium
 index est: sed urina solum illorum, qui in conceptaculis
 uenarum continentur. Ex sudore quoq; de crisi salu-
 bri aut letifera diuinabant. ob id Hippoc. in Prognosti-
 cis & Aphorismis: Frigidi (ait) sudores cum febre acuta
 mortem,

mortem, cum mitiori autem longitudinem morbi signi-
 fican. Hic uerò controuersa, sub iudice quantumuis
 perito, lis est, an frigidus in febrili ardore sudor, de cor-
 pore erumpere possit, in quo interna uiscera & præcor-
 dia febris aestu ferueant: Quis denique (obsecro) sudor, ca-
 lidus uel esse uel dici poterit? cùm tactu omnes esse fri-
 gidi deprehendantur, etiã si ab humoribus calidis ema-
 nauerint. Res uerò mediusfidius obscura: quam præter
 Hippocratem, nemo penitus perspexit. Hanc, ut tui fa-
 10 uorem Adolphe demerear, paucis illustrabo. Non enim
 ueteres ex sensili sudorulenti madoris qualitate, sed ex
 humorum dispositione, copia, calorisque naturalis uigo-
 re, quem Hippocrates naturam appellat, calidus aut fri-
 gidus ne sit sudor censebãt: sudorem quidem frigidum,
 humorum copia, & caloris naturalis inopia, qui humo-
 rum cruditate suffocaretur, iudicabant. Calidus, inquit
 Hippocrates, sudor de præcalesfacto malo, & exusto ac
 attenuato, debili, & non ualde multo, secernitur, & ne-
 cesse est ipsum calidiorem de corpore excerni. Frigidus
 20 autem de ampliori malo secernitur, & de eo quod reli-
 quum est, adhuc ualidum & non putrefactum, neque at-
 tenuatum, nec exustum, & frigidior ac crassior & graueo-
 lentior prodit. nam qui frigidum exudant, è longis mor-
 bis ægrotant, inualecente malo ex eo quod in corpore
 relinquitur, qui uerò calidum exhalant sudorem, citius
 à morbis liberantur. Caterum hanc causam Hippo-
 crates libro de diæta altero luculentius his uerbis expli-
 cat: Calesfacto, inquit, sanguine, quum reliquum corpus
 per spiritum purgatur, tum quod compactum est, cale-
 30 scens attenuatur, & simul ex carne foras sub cutem extru-
 ditur. Atque hoc, inquit, sudor calidus uocatur. At certe
 hic quum per cutem natura frigidã, obocsa substrata sub-
 stantia, erumpit, tum spiritus uaporulenti, unã cum ca-
 lore sudoris diffilatur, & cutis frigore sudoris ille in cute
 & poris derelictus mador infrigidatur. Ob id Galen. Gal. lib. 4.
 inquit: Euacuantur ex cute sudores, quam frigidam esse Aphor. 37.

Sudoris quali-
 tas unde discer-
 natur.

Verba Hippoc.
 li. 1. de morbis.

Sudor frigidus contingit, quamuis ea quæ sunt sub ipsa comburuntur.
de materia calida. Proinde accidit, ut sudor qui à calida scaturigine ema-

Proble. Aristot. sectione 2. Proble. 35. nat, dissipatis per poros spiritibus, cutis tepore infrigi-

det. Ob id erudito problemate quærit Aristoteles, quæ ob causam calidi sudores frigidis meliores habeant; Sci-

tè uerò respondit, quòd omnis sudor excrementi cuius-

dam secretio est: parum autè excrementi amplius inca-

lescere consentaneum est: plus autè, non æquè, sed minus.

Itaq; sudor frigidus excrementi multi indicium est: quo-

circa morbos quoq; is facit longiores. Hæc quoq; sudo-

ris excrementa si spirandi libertate caruerūt, putrescunt,

& male quoq; olent. Adde quòd sudor nō rarò cruen-

tus quoq; emergit. nam si sanguis, inquit Aristot. immo

dicè humescit, morbus infestat. sic enim in specie sanie

& ichoris diluitur, & adeò ferescit, ut iam nonnulli sudo-

re cruento exundarint. Vidēs ne, quàm perbelle Ari-

stoteles Hippocrati nostro succinit? Neuter tamen,

quibus signis calidus à frigido sudor discernatur exacte

docet. De quibus quid tu sentias, oro reddas me cer-

DE TRIENNALI PUELLÆ SPI-

rensis inedia.

EPISTOLA XXVII.

Partu Christiparæ uirginis an. supra mille quin-
 gentos, quadragésimo secūdo, Reuschi, Lipsen-
 sis medicorū Academiæ decus, dum Ferdinan-
 dus Romanorum rex unā cum sacri Romani Imperij
 proceribus ad Comitia, à Carolo Imperatore Spira in-
 dicta, aduenisset, consulturus quibus copijs & uiribus
 sua Solymanni Turcæ tyrānis, atrocis ex professo Chri-
 sticularum hostis, labefactaretur, ne adeò impune in
 Christi cultores grassaretur: ubi tu quoque aderas: tum
 fama, de triennali puellæ inedia, quæ in pago cui no-
 mē Rodt, à Spira Imperiali ciuitate in littore Rheni sita,
 duo miliaria, Spirensis diocesis, distante nata, passim
 incre-

De inedia & morbo puellæ historia.

increbuerat: quæ dum primùm capitis dolore, ventrisq;
 torminibus affligeretur, nec quicquam anilia mulier-
 cularum medicamenta conferrent, coepit plus cibum
 quàm potum fastidire, doloreq; neruorum in brachijs
 & cruribus robur relaxari. quod edocta ab anu qua-
 dam, radicum & herbarum decocti fomentatione fer-
 tur recuperasse. sed unà cibi potustq; omne desiderium
 amississe: adeò, ut quamuis ab incredulis uarijs obso-
 niorum illecebris & bellarijs, quibus ætas puerilis ob-
 10 lectatur, attentaretur, frustra quidem, nec parentum
 precibus adigi potuerit, ut quicquam esculenti uel po-
 tus, uel primis labris saltem degustaret. quam inedia, quum
 ultra biennium sustinuisset, nihil excremento-
 rum nec per aluum aut uesicam excreuit: ad nomen
 tamen matris, & suorum desiderio, absens affatim illa-
 chrymabat. Pituitæ mucos per nares abunde emunge-
 bat, nec suæ auribus sordes deerant. Rex itaque, eiusq;
 à consilijs proceres, tam diuturni omnis alimonix fa-
 stidij admiratione commoti, ueriti quoq; ne quid frau-
 dis (ut olim in Augusta Vindelicorum urbe, & nu-
 20 per in Anglia anus, prætextu religionis, solertis etiam
 ingenij uiros deceperat) subesset, illustrissimus inquam
 Rex Ferdinandus puellulam, nullius sibi fraudis con-
 sciam, Spiram accersitam, nouis indutam uestibus, me-
 dico suo, & alteri cuidam suorum à cubiculis, uiris spe-
 ctatæ fidei, nocturno diurnoq; tempore in eorum adi-
 bus obseruandam dedit. Verum quum nihil fraudis in
 ea deprehenderetur, cuncta quoque dictis correspon-
 derent, Rex, pro sua genuina elementia & liberalita-
 te, puellæ misertus, eam uirgineo mundo decoratam, *Corporis puel-
 le habitus.*
 30 parentibus reddidit. Quam uidimus & nos, duodecim
 annos natam, iusto corporis pro ætate habitu, coma fla-
 uescente, fuscam, oculis cæsis, facie non illiberali: quod
 ad animi affectus attinet, taciturnam, benignam & mi-
 tis ingenij puellam, parentibus morigeram, ob ex-
 haustas ieiunio uires desidem, & somnolentam. uen-
 ter com-

ter compressior, nec quicquā circa præcordia uitij, quod tactu deprehendi posset, protuberabat: attamē corpus pustulis de phlegmate scatebat. Sed, quod admiratione non caret, crura uelut tabe insumpta gracilia erāt: quum alijs diuturnam inediā passis, præcipuē ex febre longā crassescant, aut saltem tumore inflentur, quod Hesiodus in Ergis quoq; hoc disticho indicat:

Crurum à mor-
bo habito æ/
doma.

Aristot. sectione
prima Probl. 5.

μή σε κακῶ χειμῶν & ἀμυχαινὶ κατὰ μέρη
σὺν πινύν, λεπτὴν ἢ παχὺν πόδα χειρὶ πνέουσ.

Cuius tumoris in pedibus causam ut physicā, ita quoq; 10
uerissimā Plutarchus reddit: quam, ne animus à puellā
inediā abstrahatur, hic reddere consulto omittimus. Pe-
dem igitur, unde digressi sumus, referamus. Quū om-
nes qui puellā uiderant, uel hæc alios referre audierant,
tanta rei admiratione uelut attoniti obstupescerent: hic
in Deum, sanctorumq; suffragia causam referret, qui He-
liam prophetam ob lezabelis reginæ minas trāsugam,
apud torrentem Carith mane & uesperī pane & carne
pauisset, quam corui illi diuinitūs suppeditassent: alius
præstigias dæmonum & fascinum causabatur: non dee- 20
rant quoque παραδόξοι λόγοι, qui tam diuturni omnis all-
menti fastidij causam pharmacis attribuebāt, quæ græci
ἄλιμα & ἄδιψα nuncupant, ex alimo herba, damasonio
palustri non dissimili, confecta, quæ degustantibus fa-
mem & sitim obrepere non sinīt. At tu Reuschi uerò,
horum paradoxa irridens, aiebas, substantiam corporis

De Heliā hæc
Reg. tertio, cap.
17. & Iosephus
lib. 8. cap. 10.

De his Plutar.
in Vie. & Sym-
pos. 7 sapientū.

De corporis cō-
tinuo difflatu,
Galen. lib. 1
salubr.

humani spiritus & uires ceca per poros exhalatione cō-
tinua diffilari, humidumq; radicale à calore quoq; depa-
sci. proinde nisi hæc uitæ fomenta alimentis assidue resi-
cerentur, uitam non magis quā ardens in lampade el- 30
lychnium absque oleo subsistere posse. Opus igitur esse
alimento aliquo, quo uires corporis & uitæ, continuo
difflatu dissipatæ, continua quoq; nutritione restaura-
rentur. Ob id per commune studij nostri & literarū com-
mercium, quod ueram amicitiam pārere solet, obnixē
orabas, ut docere te uellem, quod 'nam internum illud
intra

intra corpus esse possit alimentum, quum nulla externa
 alimonia uteretur, quo in tanta triennali ferè inedia cor-
 pus aleretur, & spiritus uitæ cōseruarentur. Tum ego
 respōdi: An nescis Reusthi, pleraq; uiribus naturæ pro-
 duci & accidere, quæ ob raritatem ignarum causarū na-
 turalium uulgus, dæmonum astu uel præstigijs accide-
 re arbitratur? Vt igitur tam diuturni in uniuersum ab-
 oliti appetitus causam exactius perscrutemur, operæ
 præciū erit, ut prius unde appetitus & fames producan-
 10 tur, expendamus: quam, tristem alimenti desiderati esse
 sensum, medici definiūt. nulla quippe corporis pars ner-
 uos à cerebro adeò sensiles sortita est, & quæ ob id tam
 exactè sentiat, cor & cerebrū pro suarum affectionum
 modo perinde afficiat, atque nervosum illud uentriculi
 osculum: cuius affectione uentriculus lacescit, opti-
 mum cibi concocti cremorem arripit, intraq; suas tuni-
 cas ac rugas recondit, & partim sibi agglutinat. Appeti-
 tus uerò naturalis in alijs corporis partibus tali exinan-
 tionis ratione excitatur. Quum animalis cuiusuis sub-
 20 stantia in ambientem aëra dissipetur, primū partes cu-
 ti subditæ inanes redduntur, quæ à uicinioribus uisceri-
 bus & præcordijs alimentum ad se alliciunt. Hæc uerò
 exinanita, ab epate per uenas uicissim nutrimentum at-
 trahunt. at tandem epar per meseraicas, tanquam arbor
 de terra per radices, ex intestinis & uentriculo, ciborum
 promptuario, reliquum chyli cremorem assugit: qui ex-
 haustus ac contristatus famescit, & cibum appetit, quo
 suas reficiat uires. Cuius appetitus cum ob uarias cau-
 sas prosteratur, tum ob has non rarò in uniuersum ab-
 30 oletur: nempe quum relaxatis in uentriculi orificio ner-
 uis, suctionis sensus penitus pereat. Quod puellæ huic
 quoq; dum crurum brachiorumq; ipsius nerui paralyti
 in morbo resoluti fuerant, accidisse, non temerè suspi-
 ciari poterimus. Sed ne assidua medicorum theoremata
 fastidium quoq; nobis pariant, stomachumq; moueant,
 libet parum in amoena oratorum uiridaria diuertere. ni-

Famis & appe-
 titus causa. Gal.
 lib. 4. de causis
 Symptom.
 Acutus orificij
 uentric. sensus.
 Gal. li. 4. de cau-
 sis Symptom.

Hippocr. in lib.
 de natura scer-
 tus & sperm.
 Est igitur fa-
 mes, suctionis
 sensus.

Aboliti appeti-
 tus cause. Gale.
 lib. 4. de caus-
 sympto.

Hanc inedia ex
 orificij stom-
 chi paralyti cau-
 sam, doctè expli-
 cat

eat Galenus
li. 3. epide. com/
ment. 1. Actius
li. 6. ca. de gula
paralyfi.
Gell. li. 16. ca. 3.

Scytharum cin/
tura.

Hæc Plutarch.
Sympof. 6. cap.
1. copiofe.

De cicadibz hæc
Pl. li. 11. ca. 26.
De chamæleon
te Blin. li. 8. ca.
33.

Que corpora
inediâ facilius
ferunt. lib. 1. Hip/
poc. aphor. 13.

hil enim refert, cum quouis literarum antesignano uer-
furâ facere. Phauorinus nempe in A. Gellij noctibus
Atticis, ex Erasistrato duas allegat causas, per quas pri-
stinum edendî desiderium elanguescit, aut restinguitur:
uidelicet ob uasa, quæ cibum capere & concoquere de-
bent repleta: aut ob inediâ diutina inanitate cōtracta,
& conniuentia uel obstructa. Scythas quoque refert, si
quando cuiuspiam rei causa inediâ ferre cogerentur,
lterioribus fasciis uentrem cohibere, quod famies ita nul-
la relicta inanitate minus eos infestet. Cogitabamus,
inquit Erasistratus, propter nimiam uentris compressio-
nem, summâ esse inediâ. Venter quoque puellæ non
tantum ob ieiunium, sed natura quoque cōpressus appa-
rebat. Sic nostrates uirgines, ut graciles esse uideantur,
& in nuptiis genitum æquiori animo defraudare possint,
hypochondria arctiori uestium cinctura constringunt.
Accepisti iam satis Reuschi, ob quas causas appetitus
hominis langueat, aut aliquando penitus aboleatur. Reli-
quum est, ut solerti indagine scrutemur, quæ nam in tam
diuturna inediâ alimentum uicē suppeditare possint, quo
uires corporis & uitæ cōseruari queat. Nihil, inquit Plu-
tarchus, inter elementa & corporis nostri partes ac pri-
mordia æque alimēti eget, ac calor ille nobis cōgenitus.
Ob id corpora senilia, mulierum præcipue, & animalia ex-
anguia, minimū alimentum ob caloris inopiā egent. Cica-
dæ, dum ardenti flagrat Sirius æstu, solo rore pascuntur.
Chamæleon solus animalium nec cibo, nec potu aliis, nec
alio quàm aeris utitur alimento. Ob id senes quoque, in-
quit Hippocr. οἱ γὰρ γέροντες πάσαις νυσίαις φέρονται, facilius ie-
iunium ferunt. Ita puellas quoque ob frigidā corporis cōsti-
tutionē facilius masculis ferre inediâ, credere phas est.
Sunt uerò, præter esculenta ac potulenta, quæ alimento
rū penuriâ, uel saltē aliqua ex parte, cōpensare possunt,
partim extra corpus nata, ut aër, odor: partim uerò intra
corpus nata, ut adeps, pituita, defluxuum à capite catar-
rhi. Quod autem aër per arteriarum diastolen & pul-
monis.

monis hiatū aspiratus, vires corporis & uitæ spiritus cōseruet & foueat, hac ratione conuincere possum. Quicquid calorem congenitū & spiritus animales ac vitales, naturalium utriusque animæ functionū organa, adauget & conseruat, vires quoque corporis & uitæ alit: sed aer in spiratus (ut Galenus ait) calorem naturalem, ne diffletur, sui frigoris tepore attemperat, & corroborat: quem Plato omnis cōcoctionis cibi in uentriculo, sanguinis uerò in epate & uenis, opificem appellat: quo ueluti rore uniuersum corpus aspergit, irrigat, & nutrit: perinde ac natura substantiā iecoris mollē ac bibulam produxit, qua chylū in sanguinē transmutaret: sic quoque substantiā pulmonis aerēā, fungosam, spiritu infarctā effecit, ut aerē arteriam tracheā attractū in spiritū pabulum conuerteret. Nec tamen id repente aut cōsertim operatur. sed in cavernosa pulmonis carne primā alterationem sustinet: deinde alterā in corde & arterijs, quibus admirandus ille retiformis arteriarū sub cerebro plexus cōtextitur, patitur: postremā uerò, & absolutissimā, in cerebri uentriculis. Ergo, inquit Galen. animalis spiritus, cerebrū ueluti fontem esse docuimus, qui partim ex inspirando, partim ex eo quod reticularis plexus suppeditat, irrigatur atque alitur. Proinde certē plurimū refert ad corporis vires & ingenij acumen conseruandum, qua uitali aura quisque uescatur. Ob id Heraclitus ille Scotinus: Aer (inquit) siccior, anima prudētior. Quibus perspicue cōfectū arbitror, aerem salubrem, quo & puella illa refocillabatur, esse spiritū uitæ & caloris congeniti fomentum. Non minus autē ad horū alimoniam confert odor, cuius aer est uehiculum. Quicumque (ait Galenus) citissima uirum refectione indigent, ijs & uinum humidum remedium ad reparandas vires est optimū: ubi autem adhuc citius, per odorem refici oportet. Sic apud Virgiliū anus illa messoribus fessis allium, serpillum, aliasque herbas contundit olentes: & Galenus insaturabili canina illa fame, quam Græci βούλιμον appellant; in itinere

Aere nutriti corpora & spiritus. Gal. lib. 7. de usu partium.

Plato in Timæo, caloris natur. vires.

Aeris in spiritū naturalem & animalē digestio.

Galen. ex. 12 Methodi uerba. Hippoc. in li. de aere & aqua, et quod anima corporis temperaturā sequitur.

Odore refici uires uitæ, & pro rogari. Gale. 2. aphor. 11. & li. 8 de phar. secū dum loca & facile parabilibus

De Democrito
hec Diog. Laër-
tius in eius uita,
& Arsenius e-
piscopus.

Astomos so-
lo odore nutri-
ri. Plin. lib. 7.
cap. 2.

Animalium
prudentia.

De ijs omnibus
Pli. li. 8 & 11.

Galen. lib. 4. de
usu parti.

languentes acetum & pulegium, aut terram quāuis ob-
uiam, aceto madidā, poma Appiana olfacere, aut panē
uino maceratum degustare, uel saltem odorare præci-
pit: cuius solo odore recens in furno pisti, Democritus,
donec *ὑποπόγια* Cereris sacra Athenis essent peracta,
uitam fertur iamiam moriturus prorogasse. At illud
lōgē est memorabilius, quod Plinius tradit, Astomorū
gentem, sine ore, corpore toto hirtam, uestiri in India
frondium lanugine, halitu tantum uiuentem, & odore,
quem naribus trahant: nullum illis cibum, nullumq; po-
tum, tantū radicum florumq; uarios odores: syluestriū
malorum, quæ in longiore itinere secum deferūt, ne de-
sit olfactus, nutrirī & ali. Quis tandem obsecro sana
mentis compos, tam fide dignis Hippocratis & Galeni
conuictus testimonijs & exemplis, ac rationibus, inficia-
ri audebit, præter potum & esculenta, aërem & odorem
spiritus uitales fouere, externaq; alimonia cōseruare &
prorogare uitā puellę potuisse: præter alia interna cor-
poris alimenta, de quibus summa tantū capita perstrin-
gemus. Quemadmodum sunt prouida quædam ani-
malia, quæ futurorū conscia, hybernī uictus promptua-
ria sibi construunt, ne brumalis escæ inopīa tabescant.
Sic formica sagax, frugis semina prius, ne condita excre-
scant, arrosa, sub aceruum congerit: apes mella in aluea-
ria, picus Martius nuces iuglandes in cauos arborum
truncos recondunt. Sic natura, quamuis indocta, tamen
prudens, quædam hominum brutorumq; corpora adi-
pe, pinguedine, & phlegmate, sanguinis rudimento, in-
farcit: ne si qua ferenda foret inedia, pingue & aërium
pabulū calori congenito deesset. & eam ob rem, inquit
Galenus, natura plurimum adipis intra peritonei & o-
menti plicas constituit, qua calore uentriculum foue-
ret, panniculos lubricaret, & cibum calori naturali tem-
pore inedia foret: & ne sanguine exhausto, humidum
radicale, naturale eius fomentum, insumeret, phlegma
crudum sanguini admiscuit, quod sibi in alimēti uicem
deco-

decoqueret. Quo subsidio, corpora quoque mulierum phlegmate referta, non modo *μονοσιτίην*, id est semel in die tantum edere, sed etiam *ἀσιτίην*, id est in ediam facilius prae-
 ter consuetudinem ferre posse, Hippocrates asseruit. & Galen. in Methodo, ex humorum & pituitae cruditate febre correptos, sola aqua mulsa, in qua hyssopus decoctus esset, septem dies alere praecepit: Siquidem (ait) longissimam, qui sic affecti sunt, in ediam ferunt, corpore ex
 crudis pituitae succis concoctis alto. Talia uero sunt mulierum & animalium, quae in hyeme sese illatebrant, corpora, quae erudita uerborum breuitate Galenus ita affirmat: *ὅτι καὶ τὰ φωλιόνητα ζῶα πολλάκις ἐνρίσκεται πικρὰ καὶ ἄκρα, καὶ γυναικῶν ἀνδρῶν, ὅτι καὶ τῇ κρύσει ψυχρότερον ἔσται τὸ θῆλυ.* Sic, inquit, & animalia hyeme in cauernis delitescunt, & ursae, mures alpini, & uiperae, ob oesiora ceteris reperiuntur: & mulieres uiris, quoniam mulieris genus temperatura est frigidius masculino. horum quippe corpora frigore obstructa & condensata, quum
 per transpirationem occultam non diffilentur, & ob caloris imbecillitatem nullo uel exiguo alimento egeant, sua saturantur adipe. Cum uero omnis pinguedo ex sanguine panniculorum frigore coalescat, non desunt qui adipem alii, & coctas ursarum carnes, tempore quo delitescunt ursae, ob arcturi septentrionalis ursae frigus adaugeri credant. Plinius lib. 8 ait: Mirum dictu credit Theophrastus, per id tempus, quo se illatebrant quoque, ursorum carnes coctas, si asseruentur, incrementum accipere. Atqui non id de carne, sed de adipe ursorum in olla condita, Theophrastus tradit. *θανυμασιώτατον ἢ τῆν ἐνίστατον, τὸ ἐπὶ σέκερος ἔλαττον συμβαίνει, αἱ πόρ' αἵμα τοῖς φωλιάς ἐπαίρεται, καὶ ἐκ πληροῦ τὰ ἀγγεῖα.* Id est: Admirabilissimum horum est illud deadipe ursi, quae dum in latebris delitescit, simul ultra uasa in quibus asseruatur, quoque excrescit. Haec in edia non bestiis tantum, sed hominibus quoque accidere solet. Testatur quippe Aristoteles, testis arcanorum naturae consultissimus, Timonis amitam quotannis in spe-

Hippoc. li. 2. de acutorum dieta. Galen. li. 12. Methodi. de febre ex humorum cruditate.

Phlegma conuer- ti in alimētū. Alexander lib. 1. proble. 82.

Verba Galen. ex lib. 2. de temperat.

De animalib. latentibus haec Galen. in fine libelli de uena sectione contra Erasistratum lib. 1.

Aph. 11. et de locis affect. lib. 5.

De pinguedine id Galen. lib. 4. de usu partium.

De siderum effectu isto uide Matern. Firmicum. Plinij error lib. 8, cap. 36. indicatus.

Verba Theophrasti ex lib. de odore.

De Timonis amita haec Athenaeus li. 2. dipnosophistarum.

Fluxus capitis
corpus quoque
mutare, Hippo-
crat. in lib. de lo-
cis in homine
tradit.

Scabiei puellæ
causa.

Fluxus catharri
sedare febricitā-
tium suum, testa-
tur Galen. lib. 3.
epide. commen-
to 1.

Verba Galen. li.
5. de locis aff.
cap. 1.

Epate affecto
diu absq; alimen-
to homo uiuere
potest.

Epilogus di-
storum.

lea urfarū more, bimestre tēpus absq; ullo alimento de-
lituisse semianimē, ut sola spiratione uiueret, ac agrē di-
nosceretur. Hos quoq; ex pituita humores, quibus nu-
triūtur, defluxus à capite in carne, rorido corporum ali-
mēto, admixtos adaugere, Hippocrates tradit: & alimē-
tum partim conspurcant, unde corpora tabescant, sca-
bieq; phlegmatica (ut puellæ huius corpus) inficiantur:
partim tamen quoq; nutriant, adeo ut sitim febricitan-
tium etiam alleuient. Præterea, ut uerbis Galeni utar, si
animal neq; nutriatur, ueluti in latētibus accidit: nihilo-
minus uiuere pōtest, quoad cor māserit, illesum. Quip-
pe uidemus sæpenumero, multis deinceps diebus ali-
quos neq; intelligere, neq; sentire, nec etiam moueri, at
nihilominus uiuere: quemadmodū ubi quis ob uirium
epatis imbecillitatem sine alimento permanens, diutius
sufficere potest. At uerò si cor spiratione priuetur, homi-
nem illico perire necesse est. Sed affecto iecinore, ob
inediā animalia moriuntur: uerū (ait) per longa tēpo-
rum spacia, in huiusmodi affectibus uitā protelare pos-
sunt. Puellæ uerò epar uitiatum fuisse, præter scabiē
plūbeus in facie color indicabat, quē Græci *μολυβδόχρους*
à plumbi colore dicunt. Et ut ad scopū epistola accele-
ret, ex prædictis constat, corpora sexus feminei frigidio-
ris esse quàm masculorum temperaturę: ob id pituita &
adipe referta, & obcelsiora, inediā, quam græci *κοιταγ* di-
cūt, facilius diutiusq; ferre posse: præcipuē si effoetas ca-
loris cōgeniti uires, & spiritus uitalis robur, salubris aë-
ris inspiratio & odor refecerint: ac ipsi pituita, concocti
sanguinis rudimentū, & adeps, ut oleū in lampade elly-
chnio, alimentū et fomentū illis suppeditauerint: quibus
etsi ad uitæ periodū, obstāte morbo uitā traducere non
possint: eam tamē ipsi uicē alimentī suppeditantibus, diu-
tius quàm omnimoda fert inediā, prorogare etiā agro-
tates possunt. Memorię enim proditū in annalibus re-
perio, Lothario imperatore & Paschali papa imperanti-
bus, puellā xī quoq; annos natā, post assumptū angelī-
cum

cū Eucharistæ cibū, primū decē mēses panē abhorruisse: deinde integro triennio ab omni cibo & potu abstinuisse. Albertus, magnus ille philosophus, scribit se Colonię uidisse mulierē, quę crebrō triginta dies, non rarō quoq; uiginti, cibi potusq; abstinentia suū defraudasset geniū. Consultō aut̃ Reulchi, ne epistola lōgitudō tibi fastidiū pariat, prętereo, quę Heluetiorū annales de Nicolao anachoreta tradunt: quī in deserto uiginti annos inediā sustinuit: & mulierē Germanā, quā Ioannes Bocatius scribit triginta annos omnimoda inediā uitā traduxisse. Vidi quoq; ex torminibus colī paralyticos, ob resolutos in orificio uentriculī neruos, quamuis non tam diuturna, parī tamen inediā aboliti in uniuersum appetitus affectos. Quod & puellæ huic ob eandē accidisse causam arbitror, cuius calorīs cōgeniti & spiritus uitalis uires, aëris, odorīs, adipis, ac catarrhi & pituitæ cōcoctę fomēto, enutritę, triēnij inediā ferre potuerāt. Quid uerō tu sentias, & quantum fidei his rationibus tribuas, ex emporio Frācfordiano quæso reddē me certiorē, Vale,

Albert. de natura animal. li. 7.
Tract. 3. cap. 3.

20.

QVAE FVERINT ALIMA ET ADIP/
scilicet famis & suis pharmaca.

EPISTOLA XXVIII.

REduces ex nundinis Francofordianis mercatores nostros, lucro ditiores & alacriores uidimus. Qui mox ad uesperam tuas mihi obtulerunt literas, quibus significas, omnes Academię uestre medicos & philosophos, meas de puellæ triennij inediā rationes cōcordi suffragio & approbare, & admirari. Verū lōgē plus gratiæ demeriturū, quum magna apud uos annonę caritas ingrauescat, immēsūq; sterilis brumę frigus immineat, si edocuero, ob quā causam utraq; famēs, canina, & grecorū βοῦλιος, una cum frigore, cū omnia niue oblita torpeant, etiā incrudescere soleant: & quib; remedijs ueteres utriusq; famis rabiē obtulerint:

30.

derint: & quæ nam fuerint ipsorum ἄλιμα & ἄδυστα, omnis famis & sitis pharmaca. Nosti probè, mi Reuschi, quum Lipsiæ bonas in frequenti auditorū confessu profiterer literas, me nihil arcani unquam te celasse. Quare quicquid de istis magni momenti famis problematibus exploratum habeo, tibi libens communicabo. Primum admiror, ueterem illum & peritum medicum Erasistratum, in primo διαίρεσεων, id est diuisionū libro, scribere, causas utriusq; famis hyberne nō fuisse ei comper-

Hec Erasistrati
uerba exponit
Gell. li. 16. ca. 6.

tas. ἀποροῦ δὲ, inquit, καὶ θεωμένου ἐπισκέψεως, καὶ ὡδὶ τοῦτου καὶ ὡδὶ τῆν λοιπῶν βουλευμάτων, τὸ, διὰ τί ἐν τοῖς ψύχεσι μάλλον τὸ σύντωμα τοῦτο γίνεταί, ἢ ἐν ταῖς ἐνδύαις. Id est: Dubiū est in-

Causam hyber-
næ famis expli-
cat Aristot. se-
ctione 8. Proble.
4. & Plutarch.
sympos. 6. ca. 8.

digens cōsiderationis, tum in hoc, tum in cæteris famelicis, quare in frigoribus magis huiuscemodi casus accidat, quàm serenis temporibus. Causam uerò, ob quam utraq; fames hyberno tempore, homines pecoracq; ma-

Hippoc. lib. 1.
Aphor. 15.

Famis definitio.
Galen. li. 4.
de caus. sympto-
mat.

gis infestet, Aristoteles in Problematibus talem nobis reddit: quòd cōstrictis à frigore ambientis nos aëris, poris, quum calor naturalis occulta per poros exhalatione diffilari non potest, intus coarctatus adaugetur. Ventres quippe, ait Hippocrates, hyeme & uere calidiores: quare tum quoq; plurimum alimenti egent & famescunt.

De etymo buli-
mi, Suidas in di-
ctione eadem.

Canine appetē-
tiæ definitio. Ga-
len. li. 2. Aphor.
21.

Hippoc. lib. 2.
Aphor. 21.

Illud tamen ut memori mente obserues moneo, ut sua cuiq; esuritionis speciei possis accommodare remedia: non hic agitur de fame naturali, quæ est suctionis uiscerum, alimenti à uentriculo, in orificio eius sensus: sed de ea, quæ est insaturabile edacis stomachi, alimenti desiderium. Quam bifariam, in caninam, & famem grandem diuidimus. Hanc græci à βού augmenti particula, & λιμός fame, βούλιμος καὶ βούπεινας, id est, grādem esuritionem, & anxiam edendi sitim appellarunt. Canina uerò illa esuritio, fit ab humore frigido & acido, quem osculum uentriculi à splene intus absorpsit, qui astrictione alimentum in uentriculi fundum protrudit, famemq; sedari contumacē acerbitate humorū indefinenter accersit: quam meri potionem dissolvere, Hippocrates ait, λιμόν τωρεῖς λυεῖ.

λεί. Est autem thorexis, ut Eustathius interpretatur, a
 pud ueteres οἶνον ποσία καὶ ἀκρατοποσία, id est, uini meri po- Eustath. Iliad. A.
 ratio, aut (ut Suidas exponit) μέθυ, id est ipsa ebrietas. Si
 uerò uoles hac iugi & intolerabili fame affectos curare, Hæc famis cani-
 oportet ut præter merum, pransuris offeras edulia pin- na remedia ap-
 guia & oleaginea, & quæcunq; alia, præter uina acerba, probat Oribas.
 & acetaria, quæ plurimo præparantur oleo, quod suo un- li. 9. synopsis,
 guine acorem humorum, famē excitantium, obtundit: ca. 10.
 adeo ut Auicenna referat, quendam peregrē profectu- Oleū sedare fa-
 rum libram olei uiolacei cum adipe mixti bibisse, & in- mē. Auicen-ter
 ediam absq; ulla fame decennium sustinuisse: quod & tia primi, do-
 oleum amygdalarum, ac adipem uaccinum, eorum ui- stri. 5. ca. 2.
 scedine tollere quoq; famem, idem Auicenna tradit.
 Est & altera famis ægrē saturabilis species, quam Græci
 βούλιμον dicunt. ob quam arcendam solenne festum cele- Plutarchus fe-
 brabant, quod Βολίμος ἡμέλασιρ appellarunt: in quo Magi stum bulimi, in
 stratus in publico foro opiparē, cæteri uerò in suis quicq; sympo. 6. ca. 4.
 ædibus priuatim & lautē prandebant: tandem epulis sa-
 turati, mancipium apprehendebant, quod de uirtice uir-
 20 gis cæsum foras protrudebāt, acclamantes, ἔξω βούλιμον,
 εἰσω δὲ πλοῦτον καὶ υἱείαν. id est, Foras famē, intrò Pluto-
 nem & sanitatem. Hoc festum si crebrò de publico ce-
 lebrares, nil opus alijs foret remedijs, quin facile famem
 foras eliminares. Sed, ut unde digressus sum reuertar:
 est bulimus, uirtutis, ob ambiētis nos aeris frigus, casus, Bulimi definitio, ex Galeno
 & lipothymia, quæ a fame inchoat: sed hæc rursus abole- li. 2. aphor. 21.
 tur, nec uirtutis languori coniuncta manet, quæ homi-
 nibus pecoribusq; est infesta, ac præcipuē ijs qui hyeme
 per loca deuia, alta niue obsita, peregrē proficiscuntur.
 30 Causam reddit Suidas his uerbis: συμπίπτει δὲ τὸ πρὶ βούλι-
 " μιάσεως πάθος, χιόνος ὅσους πονοῖσι καὶ κτίνεσι καὶ ἀνθρώποις, εἴ
 " τε τοῦ θερμῆς διὰ πρὶ φύξιμ καὶ πύκνωσιν, ὅταν ἐν τῷ ἀπαι κα-
 " θερχθῇ, τὴν τροφὴν ἀδρόως ἀναλίσκοντο· εἴτε δριμυτεῖα ἐλπί-
 " τῶ χιόνος διὰ διδολόμους ἴσσοι πονοῖ τέμνει τὸ σῶμα, καὶ διαφθεί-
 " ρει τὸ θερμὸν ἔξω αὐτοῦ διὰ διδολόμους. Id est: Accidit hæc bu-
 limi famis affectio existente niue, & in ea laborantibus

pecoribus, hominibusq; : siue ob calorem, cute frigore condensata, intus omnem coarctatum, nutrimentū corporis affatim depascētem : siue quod acris à niue & subtilis exhalatio penetret, ac dissecet corpus, & corrumpat calidum rursus forās redditum. Elegans certē ratio, quam Plutarchus in Symposijs multo uberius adumissim declarat. Contra hoc edax malum nullum pane, & eius odore, præsentius inuenit remediū uetustas, quod Brutus Romanorum cōsul feliciter expertus est: qui quum à Dyrrhachio, quod obsederat, ad Apolloniā, in magna niuis copia proficisceretur, hoc malo penē fuisset periclitatus, qui quum exanimis in itinere in lipothymiam ex bulimo concidisset, ministris qui cōmeatum deferrebant cunctantibus, satellites eius ad *χοφύλακας* murorū custodes accelerare, & ab hostibus panē petere sunt coacti: quo derepentē, ueluti Democritus solo eius odore, refocillatus fuit. tandem uictor ciuitate potitus, humaniter captiuos tractauit. Id quoq; te admonitum uelim, oppida Africæ & Indiæ longo intervallo esse dissita: ob id per gelu, saxa & æstum, ac loca deserta profecturi, niuis aut solis ardore defessi, bulimo faciliē corripiebantur. Propterea Arabum medici Rasiss & Auicenna, ac inter Græcos Galenus, peregrinantibus medicamenta *ἐν πόνεισσι* faciliē parabilia contra bulimum conscripserunt. Ait quippe Galenus: Bulimo in itinere aut quauis alia ratione affectos refecimus acciti olfactu, pulegio, aut terra aceto irrigata, pomis aprijs, alijsq; fructibus: aut cogentes eos panē mero madidum deuorare. Quo remedio ipse quoq; dum Hispanias & regnum Granati cum illustrissi. principe Friderico Comite Palatino, in ardētī caniculæ æstu peragrarem, usus sum. manē nil præter panē in generoso aliquo uino maceratum edebam: mirum quā constanti uirium robore, cum æstum, tum labores, nulla ferē urgente siti uel fame, ferre poteram. Est namque panis tam præsens uirium alimentum, ut iumenta & homines modico eius

Plutarch. in sex
to symposio, ca.
8. Aristot. seclio
ne 8. prob. 4.
Bruti historiam
Plutarch. sym/
pos. 6. ca. 8.

Diaeta peregrinantium in æstu et niue. Rasiss 6 tract. ad Almā. cap. 6. Auicenn. feb. 3. primi. Gal. li. 8 de medic. loco appropriat. & de facile parabil.

Ex pane alimētiuires.

esur aut odore defessa reficiantur. Refert Iulius Capi-
 tolinus, Antoninum piū Cæsarem, senem iam, & fili-
 cernium, manē antequam salutatores aduenirent, solo
 pane sicco uirium robur sustentasse. Veterum quip-
 pe quorundam ientaculum & prandium solo pane & ui-
 no cōstabat: quod & Cornelius Celsus, Latinorum me-
 dicorum latinissimus, in lib. 1. præcipit. Ob tam præ-
 claras ex alimento panis uires, iure optimo panem inter
 alima & ad ipsa pharmaca referre poteris: ē quibus si mo-
 10 mentum degustaueris, famem & sitim obrepere non si-
 nent. De quibus Ardalus medicus apud Plutarchum
 ait, ὁ λίμος δ' ὑνέμεως μικρόν εἰς τὸ σῶμα λαμβάνοντα, διημερεύει
 ἀνέγειρον καὶ ἀδειπνον. Id est: Qui parum de alimo in ore
 masticauerit, totum diem absq; prandio & coena transi-
 gere potest. non enim hæc pharmaca (ut Celsus & Ru-
 cellius, aliās multifariæ eruditionis uiri) ex halimo herba
 aut frutice, quæ in littore maris crescit, & falsilaginem re-
 sipit, quæ aluū exonerat, lac puerperis, uiris semen pro-
 20 lificum adauget, conficiebantur: sed ex melle & caseo
 barbarico, additis quibusdam sementis facile parabili-
 bus, constabāt. unde Perianndros apud Plutarchum ait,
 21 ταῦτα δ' ἐάλιμα καὶ ἀδύνα φάρμακα, μάλλον ἢ σιτία πυνθάνομαι
 καὶ μέλι καὶ τυρόν τινα βραβαρινὸν δέχεσθαι, καὶ σπέρματι πᾶσι
 πολλα ἢν εὐπορισῶν. Ob id nomenclaturam ab α priua-
 tiua particula, & λίμος fame, ac δύνασι siti, obtinuerunt.
 Nec mirum adeo his sedatā esse famem, quum Aristoxe-
 nus tradat, Pythagoricos non aliud quā panem cum
 melle Attico prandere solitos. Erat quippe & placen-
 30 tæ genus, quod ex butyro, semidale & melle conficieba-
 tur, quo famis tyrannidem compescebant. Si plura utri-
 usq; famis remedia & causas scire esuris, inuise sextū Plu-
 tarchi Symposium, ac id quod septem sapientes apud
 eum celebrarunt: & crede mihi, doctis illorum
 epulis saturaberis.
 Vale.

Cor. Celsus lib.
 1. cap. 3.

Celij et Ruellij
 de halimo er-
 ror, de quo Dio-
 scor. lib. 1. ca. 11.
 & Plin. lib. 22.
 cap. 22.

Hæc Plutarch.
 in 7 sapientum
 symposio.

Ex melle cōtra
 famē remedia.

Athen. li. 2. Ga-
 len. li. 5. salubri.
 Sobrium Pytha-
 goricoū pran-
 dium.

Catapotii ἀδύ-
 να conficere
 docet quoq; Ori-
 basius li. 6. Sy-
 nopseos, ca. 39.
 & lib. 9. ca. 10.

Ndicta erat mihi per Cyrlerum nostrum cœna, ut in suis ædibus cum sacri uerbi concionatoribus, qui tum parochias lustrabant, ut eas à superstitionibus & idololatria expiarent, cœnarem: quum iam ferè essemus saturi, & secundæ mensæ bellaria apponerentur, & caseus: tum, Philippe, honorifica certè tui ac famuli tui facta fuit mentio, qui tibi edenti caseum præripuisset. Aderant tum inter conuiuas, qui famuli audaciam admirabantur. Alij uerò, qui eius fidelitatem collaudabant, qui non passus fuisset, ut dominus suus uentriculum cibo prauī alimenti, & ad concoquendum contumaci, oneraret. Tum ego rogatus respon-

D'sparem uētri-
culorum conco-
ctionem probat
Galen. lib. 1. de
locis affect. et li.
1. de aliment.

Digestio non ca-
lore tantum, sed
proprietas oc-
cultas etiā persi-
citur. Galen. li.
2. de aliment.

De strutio came-
lo hæc Alexan-
der Aphrod. in
prologo Pro-
blemat.

De sturnis ac-
cotur. Lucet.
lib. 4. & 5. Ga-
len. de aliment.
li. 2. & Arist. li.
1. de Plantis.

di: Me suspicari, famulum fuisse de uulgarī illa Medico-
rum hæresi, qui aliorum uentriculos sui uiribus metum-
tur: & medicamenta non Socrati aut Philippo, sed uni-
uersali hominum in mente ideæ accommodarent: igno-
rantes naturā uentriculorum ita diuersimodè esse com-
paratam, ut hic natura incallescens, esculent agrossa con-
coctioni cōtumacia exactè digerat, tenera uerò adurat,
& in nidorulentam eructuationem conuertat: alius ue-
rò uicissim grossa, cruda & incocta, ut uuarum acinos,
integra egerat, teneras uerò carnes & oua quoq; forbi-
liā in delicatum corporis alimentū conuertat. Accedit
ad hoc, quòd esculentorum & potus cōcoctio non tan-
tum caloris naturalis uiribus, sed proprietate quadam
bestijs hominibusq; congenita (ut Galenus refert) per-
ficiatur. Sic hac ratione strutio camelus uolucris digerit
ferrum, & reliqua metalla igni inexpugnabilia: quæ leo,
strutio camelo longè calidior, concoquere non potest.
Anus illa Attica, & puella à rege Indorum Alexandro
fraudī uerius quā munerī donata, napello impunè ue-
scebantur. Coturnices semine hyosciāmi & ueratri pin-
guescunt, sturni cicuta aluntur, quæ homini cæterisq;
animan-

animantibus uenena sunt deleteria. Hac quoque ratione accidit, ut hominū ille non uescat caseo, alter abstemius uiuat: quo tamen caseo Zoroaster, artis Magicæ inuentor, uiginti annis in deserto uixisse traditur, ita temperato, ut uetustatem non sentiret: quod siccis dracontij folijs effici Galenus docuit, quibus recens implicitus, à putredine immunis præseruatur. Proinde Hippocrates

» prudēter, ut cetera omnia, nos in libro de Veterinarij medici
 10 na his uerbis admonet: Nō simpliciter, inquit, existima-
 » re oportet, quod malum eduliū sit caseus: non enim om-
 » nes homines lædit, immò gracilibus mirabiliter cōferre
 » traditur. Nec obstat, quod aliqui caseum crassi & uiscidi
 alimentī, quo epatis renum uenularūque obdurētur me-
 tus, ac arenulæ in renibus ac uesica ueluti calce aggluti-
 nentur, ut in calculū coalescāt, causentur. Nec id, Philip-
 pe, te à casei esu deterreat: moderata quippe salis cōditi-
 ra, hæc casei incōmoda corrigit, quæ humorū lentorem
 incidit, friabiles reddit arenulas, meatuū obstructions
 reseat, neruosum illud uentriculi osculū roborat, appe-
 titumque eius languentē sua acrimonia excitat, nausēāque
 20 sistit. Ob id non temerē ueteres salem irritamentum gu-
 » læ, & Lucret. lib. 1. uescum appellat: Nec mare quæ im-
 pendunt uesco sale saxa peresa. Quod & columbæ ap-
 primē norunt. quæ, ut refert Plinius, pullis primò falsio-
 rem terrā collectam gutture, in ora inspuunt, præparan-
 tes tempestiuitatem cibo. Nec quoque te Galenus in li-
 bro de boni malique succi alimentis, deterreat, quum ait:
 » Ex caseis omnibus crassus est succus, insuperque uetu-
 » stis malus: recens autē coactos, prima mēsa ad aluum du-
 30 cendā esse licet, cum melle. nam, inquit, & minus cras-
 » sus est eorum quam ueterum succus, & nullo pacto ma-
 lus. Proinde, Philippe, nihil horum incommodi ueritus,
 uescere liberē caseo recenti, salis momento temperato,
 qui lactis bubuli aut caprini dulcorem respiciat, à uetusta-
 tis acore alienus: cōfusus Hippocratis (Apollinis nostri)
 in Aphorismis oraculo, quo ait: τὸ σμικρὸν χεῖρον καὶ πικρὸν καὶ

De Zoroastre id
Plinius lib. 11.

cap. 41.

Hippocratis de
caseo iudicium.

De conseruatione
ne casei, hæc Ga-

len. lib. 6. simpl.
Medica. Plin. lib.

24. cap. 16. &
lib. 30. cap. 15.

Conditura salis
commoda.

Salust. in bello
Iugurino salem

irritamentum
gule appellat.

De columbis hæc
Plin. lib. 10.

cap. 34.

Casei salubris
conditio ex Ga-

leno de simpl.
Medic. & alijs

metis, ac de suc-
cis bonis &

malis.
Hippoc. lib. 2.

Aphor. 38.

καὶ στίον, ἡδίων δὲ τῇ βελτιόνων μὲν, ἀνδ' ἑτέρου δ' ἐμᾶλλον αἰσθητέον. Id est: Parum deterior potus aut cibus, suauior autem, melioribus quidem, sed minus suauibus, est præferendus. Cæterum quū ipse quoq; casei edulijs maxime oblecter, ut nulla sit dies qua non mensa mea caseis oneretur, ut caseum à calūnia Medicorum & noxæ infamia uindicare, primā inter fercula *εὐπορίας*, id est, facile parabilia, laudem illi his uersiculis attribui:

Caseus exosus Medicis, qui munera lactis,
 Sacram nec norunt foetus alimoniam:
 De massa lactis mihi sunt ientacula frugi,
 Sobriam post coenam caseus esca mihi.
 De massa lactis mihi fercula mille parantur,
 Quamuis nec rutilo splendeat igne focus.
 Impia militibus Martis qui castra sequuntur,
 Villus nec poterit promptior esse cibus.
 Nautis uelutoli qui sulcant æquora ponti,
 Ocyus asparagis caseus esca foret.
 Grataq; de nostris inter bellaria mensis
 Fercula, quæ nullo sunt operata fœco.

Si uerò fercula ex caseo coci industria cōfecta tibi magis arrident, ea, præter Apitium & Athenæum, Platina in libro de Honestâ uoluptate te docebit. Qua ratione uerò citra noxam illis cōmodè utaris, gener ex Budissina tuus, probè in re medica doctus, te erudiet: cuius aduentus Heidelbergam commercio non licuisse per absentiam frui, ex animo doleo. Vale.

DE NOXIA ARBORVM VMBRA,
 & rore.

EPISTOLA XXX.

Quinto Maias, postquam Pleiades illuxerāt, unā cum rhizotomis nostris, & Academiæ nostræ philiatris, post solis ortum, dum iam omnia amœnis floribus prata uernarēt, et arbores folijs rore madētibus proxima quæq; obumbrarent,

rēt, medicas quæsitura herbas, nemora, lucos ac montes
perlustraremus: tum comites mei, eruēdis radicibus fesi-
si, hic sub iuglādīs umbra, alius taxi, prostratus decumbe-
rent: ego uerò sub pīro recubarē: experrectiq; aliū capi-
tis dolorē, corporisq; pruritū conquererentur, ipse uerò
perbellē ualerem: tum omnes, qui istud fieret: causam
quærebāt. Hic ego respondi, an nescirent, Medicū non
tantum herbarū & radicum, sed arborum & florum na-
turæ peritū esse oportere: si citra noxam inter hæc uer-
sari uoluerit. legistis ne apud Theophrastum, Dioscori-
dem, & Galenū, ut alios tacitū prætereā, heterogeniās
esse arborum & plantarum exhalationes, quas Græci
ἀπορρεΐας, id est uaporū effluuia appellant: salutare item
capiti esse etiā serpilli, polygonij, callitrichi, rosarumq;
odores, adeò ut ferta ex his cōtexta, ex cræpala & mero
cephalalgia curēt: aliās uerò tā noxiās, ut uel sola illarum
umbra caput onerēt, & proxima quæq; loca infœcunda
reddāt, de quib. Lucretius poëta Epicureus sic cecinit:

Arboribus primum certis grauis umbra tributa,

Vsq; adeò, capitis faciunt ut sepe dolores,

Si quis eas subter iacuit prostratus in herbis.

Conuiuariū coro-
næ. Plutarch.

Sympos. 3. ca. 1.

et Galen. li. 2.

de cōposit. phar-
mac.

Lucret. lib. 6.

De quarū genere sūnt, taxus, iuglandis arbor, & inter li-
lia narcissus, quarū uirulentiam nominū etymologia in-
dicat. Nux quidem arbor ἀπό τῆς νέκρας, id est capite, græcè
νέκρωα dicitur. Hec, inquit Plutarchus, πνεῦμα βαρὺ καὶ καρ-
κεῖον ἀφαιεῖται, λυπεῖ δὲ ὑπὸ αὐτῇ παρακλιμύνει. Quod Pli-
nius his reddidisse uerbis uidetur: Umbra iuglandiū gra-
uis, & capiti humano noxia, & omnibus iuxta satis, ne-
cat germina & pinus, & Galen. in Epidemijs, iuglandis
& buxi ἀνελευμίαςιν, capitis parere dolorē affirmat. Pari-
quoq; ratione ἀπὸ νάρκης, id est torpore, & νάρκησιν dix-
rūt, ὅς ἀμβλύνονται τὰ νέρια, & βαρύνταται ἐμποιδύνται νερκώδεις.
At à toxico quoq; taxus nomē obtinuit, quā smylacē aliq;
dicūt: cuius umbra tā uirulenta est, ut discubentibus aut
dormientib. sub ea noxā, & sepe mortē afferat. Proinde
Plutarchus ait quidē, ἰσὸς εἶσι γὰρ, ὅτι καὶ σκιά σμύλακος ἀπο-
κτείνει

De umbra nucis
capiti & agris
noxia Plutarch.

Sympos. 3. ca. 1.

Pli. li. 17. ca. 13.

Galen. in 3. Epi-

demiarum com-
ment. 1.

Stupor ex nar-
cis. Plutarch. ut

supra.

De taxi umbra

hæc Diosc. lib. 4.

cap. 74. Pli. lib.

16. cap. 11. et

Theophr. de

Plant.

ἡλείνει οὐδ' ἐγκαταδ' αὐθιγὰς, ὅπερ ὀργᾶ μάλισα πρὸς τῶν θυμῶν.
Id est: Testantur simlacis umbram in ea dormientes per-
rimere, quo tempore ad nouos maximè flores turget.

Exitialis error
putantiū taxum
esse tamariscū.
Eibenholtz, ad
arcus utuntur
quoq; Tartari.
Lucret. li. 6.

Valeant igitur medici, & sub ea Epimenidis somnum
dormiant, qui taxo, uirulenta arbore, ex quo Scythæ
arcus parabant, pro spleni salutifera thamarisco utun-
tur, de qua Lucretius quoque (me iudice) ita cecinisse
uidetur:

Est etiam magnis Heliconis montibus arbor,
Floris odore hominem tetro consueta necare.

10

Quòd uerò manus, crura, pedesq; ardore inquam pru-
riunt, id quoq; uestra accidit culpa. herbas in patris pe-
dibus contriūstis rore madentes, & ex uepribus roru-
lentis manibus & brachijs nudis absq; chirotheca euul-
sistis. Quemadmodum, ut Laius scribit, semina rore ir-
rigata rubigine exeduntur, quam ἐρυσίβηρ dicunt: ita
quoq; ros subtili uaporum acrimonia cutim abstergit
& arrodit. ob id mulieres paulò habitiores, ne ob cor-
poris obesitatem pugiles esse uiderentur, teneris & per-
lustribus uestimentis ex lana molliore, aut ex Melita te-
nera gossopij lanugine rorem excipientes, corpora de-
maciabant, ne quoque πολυσπερκία onerarentur. At
ego, stratis in uere, tempore antelucano, super gramina
linreaminibus, hunc excepi: expressumq; ut à sordi-
bus gramine adherentibus expurgaretur, despumare
tūr ue, decoxi, & in decocto linteolos madefactos ul-
ceribus phagedænicis applicui, & roris acrimonia ab-
sterfa & siccata consolidauī: incocto quoq; non rarò a-
luminis & olibani momento, consolidationem
non parum promoui. Vale, ex
Museo nostro,

De

Rore corpora
mulierū dema-
cratur. Plutarc.
de causis physio-
cis.
Melita insula
bombacis fe-
rax. Pli. li. 17.
Ros ulcera con-
solidat.

EPISTOLA XXXI.
DE SANGVINIS CONCRETI

129

uirulentia.

EPISTOLA XXXI.

Ondicta erat nuper ab Simone Artopæo, homine liberali & philiatro, cœna: qui præter cetera adijcialis cœnæ fercula, nobis lepidum ex sanguine leporis ferculū apposuit: quod (ut vohæsepfesser.

Paulus ex Aegina insula medicus refert) ὡς ἡδίστου περὶ Paul. li. i. ca. 35.

καὶ μετὰ τῶν ἄλλων σπλάγχνων. Id est: Sanguis leporum, ut

suauissimum, cæteris præfertur, quem plerique cum epate & alijs uisceribus decoquere solent. Aderat quoque

tum Nicolaus principū Bauariæ archimagirus, Apitio (qui paterna bona esculentorū conditura obligurierat)

longè peritior, qui ne temerè ex sanguine esculenta cō-

mendarè, me admonuit: omnem quippe sanguinē aggre

concoqui ait. nonnullorum quoque animalū, ut taurorū,

esse uirulentū. Midam namque regē, diues illud auri man-

cipium, aiebat nocturnis somniorū spectris perculsum,

20 haustu taurini cruoris mortem sibi sponte consciuisse:

quo obstructis in pectore anhelitus musculis, fertur sus-

locatus. Addebat quoque, Themistoclem, quum apud

Artaxerxē exularet, & ea quæ contra Græciā sese factu-

rum Artaxerxi promiserat, aut præstare non posset, aut

in patriā delinquere, sibi bene conscius, nollet: dum tau-

rus in Magnesijs immolaretur, fertur recentem tauri san-

guinem, phiala exceptum, hausisse, quo interiit. Vnde

apud Aristophanem in ἰπποῖς Nicias ait,

30 βέλτισον ἡμῶν αἷμα τένετον πίνειν.

ὁ δὲ μισονλέξας γὰρ θανάτῳ αἰρετώτερος. id est:

Melius est nobis sanguinem taurinū bibere, mors The-

mistoclis est sanè eligibilior. Atqui, ait, natura, bene-

uola humani generis parens, noxias huius taurini dele-

terij uires, alijs salutaribus ex sanguine anserum & co-

lubarum, ac ex Ponto anatum, pharmacis compensa-

uit: de quorum cruore Mithridates rex Ponti contra

De Midarege

hec, præter Pli-

niū, Plutarch. de

δυσκολομυρίαις,

et Athen. li. 3.

dipnos.

De taur. cruoris

uirulētia Diosc.

li. 6. cap. 25. et

Nicæder in ale-

xiphar. Paul. li.

5. in fine.

De Themistoc-

lis morte hæc

Aemilius Prob.

et Plutarch. in

eius uita.

De Mithridatis

antidoto hæc Pli-

nus li. 25. ca. 2.

Gel. lib. 17. cap.

16. et Iustinus

lib. 37.

r omne

Antidotum ex
sanguine describit
Paul. Aegin. lib.
7. ca. 3. et ca. 11.
De Thrasia hæc
Theophr. li. 9.
ca. 18.

Hippocr. lib. de
flatibus.

De his magicis
ex sanguine epi-
lepsie remedijs
Plin. li. 26. ca. 1. et
li. 28. cap. 4.

Corn. Celsus
hæc li. 3. ca. 23.
Iustinus Martyr
in apolog. contra
gentes hæc dæ-
nat.

De Faustina hæc
Iul. Capitol. in
uita Antonini.
Cōgelati sangui-
nis in corpore
causam reddit
Hippocr. lib. 6
aphor. 20. A-
ristot. lib. 3. de
part. animal.
cap. 5.

omne virus antidotum sibi composuit: qui unus (ut Plinius refert) excogitabat quotidie uenenum absorbere, præsumptis prius remedijs, ut consuetudine ipsa, sicut Thrasia Mantinenſi rhizotomo elleborus, anui ex Attica napellus & cicuta, innoxium fieret. At iam, ut sutor ultra crepidam progressus, de his (inquit) quicquā ultra statuere est præter archimagiri officium. Ac me intuitus: Ne tu Langi, ait, a symbolo nobiscum discumbere uidearis, tuæ partes erūt, nobis reddere causam, ob quam hominis sanguis extra sua uenosi generis uasa, intra crani, uentriculi, pectoris, renum, ueliceq; cauitatem diffusus, celerrimè in θρόμβος, quos latini grumos dicunt, concreſcat, putrescat, ac in uirus abeat: quum alioqui adeo sit salutaris, ut elephantiaſi conspurcati, solia in balneis sanguine humano temperauerint: eius quoq; illitu angina nam Orpheus & Archelaus curari tradiderint. Pariter quoq; si in paroxismo comitiali morbo lapsorum eo labra irrigata fuerint, confestim à conuulsione liberari affirmant. eos quoq; si pollices pedum pungantur, aut pulpa in digitis manuum lyncis ungue lancinetur, ex hisq; guttae in faciem regerantur, celerrimè à lapsu resurgere. Corn. quoq; Celsus, epoto calido iugulati gladiatoris sanguine comitiales curari morbos docuit. Adde quod Iulius Capitolinus memoriae prodiderit, Faustina M. Antonini philosophi & Imperatoris coniugem, hausto gladiatoris, quæ efflictim deperierat, sanguine, ab erumnosa Erotici amoris affectione liberatā fuisse. Ad hæc tum ego respondi: Mos certè tam historiarum perito archimagiro, famescentis uentriculi medico, inquam, gerendus est, qui imperiosam famis affectionē pingui animalium sanguis, ut ceruorum, damarumq; & caprarum, fibris caret, quas græci *μας* uocant, non concreſcit. has enim, uena pedis aut manus in aqua feruenti secta, quū sanguini uirgula conuassato, imperitū chirurgicorum uulgus innatare conspexerint, limum aut fecem sanguinis

nis esse testantur: sine quibus tamen sanguinis consisten-
 tia subsistere non posset. De quibus Hippocrates in li-
 bello de carnibus sic ait: Quando quis uictimam ma-
 ctat, donec calidus fuerit, liquidus manet sanguis: post-
 quam autem refrigeratus est, congelatur. si uero quis
 ipsum conquasset, & fibras eximat, non concreuit: fi-
 bræ enim sunt frigida & glutinosæ, quarum uiscido len-
 tore animalium sanguis concreuit. ijs detractis, incon-
 gelabilis manet. Quod Plinius ex Aristotele his uer-
 bis reddidit: Taurorum sanguis celerrimè coit atq; du-
 rescit: ideo potu maximè pestifer. aprorum, ceruorum,
 caprarumq; & bubalorum omnium non spissatur. At
 hominum, quia fibris scatet, extra sua uenosi generis ua-
 sa, in quauis calida corporis cavitare concreuit, & pu-
 tredinis uirus resipit. αἷματ' οὐ γὰρ (inquit Galenus) εἰς
 θρόμβου ἀλλοίωσις, ὅδ' ὅς ἐστι φθορὰν εἶσι. Id est, Sanguinis in-
 grummos alteratio, uia est ad corruptionem. Quod ex-
 tra uenas ei multis nominibus accidit. Primum, quòd
 locum natium deseruit, qui locati uires fouet, ut extra-
 neus uariat & corrumpit. Deinde, quòd calor ei con-
 genitus diffletur, & lotij falsugine, quæ sanguinis conge-
 lationem moratur & prohibet, etiam destituatur. com-
 putrescat igitur necesse est, & pro ratione loci affecti
 grauissima ueneni symptomata parturiat. Si namq; intra
 cranium & cerebri panniculos substiterit, epilepsiam: si
 in pectoris cavitare, aut pulmonis arterijs, tabem: in uen-
 triculo cardialgiam & lipothymiam, in matrice hysteri-
 cam uteri suffocationem, in uesica uerò urinæ obstru-
 ctionem & dysuriam concitabit. Proinde Galen. in li-
 bro de bono & malo esculentorū succo: Atq; hoc etiam
 admirabilius, inquit, est, quod concreto in grumos san-
 guine, siue in uulnus is influat, siue in uentrem, siue in
 aliquod intestinum. usuuenit namq; ut exoluantur & al-
 gescant, cum paruo ac malo pulsu. Quinetiam, ait, con-
 cretus in uulnere sanguis, causa est cur oborta putredo
 uicinas partes sanas statim contaminet. quam ob rem

De uisitorum in
sanguine utilita-
te, Plato in Ti-
meo copiose.

Falsum Chirur-
gicorū de fibris
in sang. iudiciū.

Quod sanguis
ob fibras cōgele-
tur, Aristot. lib.

2. de part. ani-
mal. ca. 4. Plin.
lib. 11. ca. 38.

Galen. in libello
quo animā se-
qui temperatur
rā corporis do-
cet, Aristotelē
exponit.

Ob quas causas
sag. extra uenas
putrescit.

Seuā concreui-
t cruoris acciden-
tia.

succus ille qui est nobis omnium accommodatissimus, ubi refrixit, tam grauiter nos afficiat: Nō parua, inquit, est illa profectio quæstio: sed nihil refert, inquit Plato, quæ pulchra sunt, bis dicier. Eadem Galenus quoq; in libro de locis affectis: Mirari igitur, inquit, aliquis possit, quæ nam sit tam saeuorum accidentium causa: quippe quum omnium quæ in corpore sunt, sanguis maxime est familiaris, ultimumq; (ut Aristoteles ait) corporis alimentum, quomodo ex uasis suis effusus, tanti mali se auctorem præstet, ut putredo partium & marcor ipsum sequatur. Etenim uidimus, ubi uesicæ meatum obstruxerit grummus, eadem calculi sequi accidentia, & alia magis portentosa, quæ Serapio in capitulo de ægritudine renum & uesicæ repetit. Proinde si præcipiti ex abrupto uel equo casu, uel uiolenta corporis succussione, aut uenæ in pectore uel sub cranio ruptura, ac iugi sanguinis in uentriculū uel pulmonem destillatione, putridi cruoris grummos in corpore coaceruari cōieceris: ne uiroso putrescentis cruoris habitu cor cerebrumq; infestetur, operæ precium erit, hos pharmacis disijcere grummos, ac per lotium aut aluum expurgare: non, ut uulgus chirurgicorum imperitū assolet, carbonibus tiliæ, aut Arabum mummiā, & ignoto ueteribus spermate ceti, sed

Sanguinem concretum dissolutia enumerat.
Paul. lib. 5. cap. vi. et lib. 3. cap. de sangui. sputo. lœ. Oribasii. li. 9. Sympos. ca. 3.

subscripto puluisculo,
quod conflat ex
Radici angelicæ ʒ ij
Coaguli leporis ʒ s
Succini ʒ. s
Farinæ orobii rubei ʒ ij

Exactè cōtusa cribro excernatur, ac de illius pulueris faragine ʒ. i dissoluatur in stillatio cerefolij aut gingidij liquoris ʒ iij s, & oximellis ʒ. i fiat haustus. Oximel quippe, ut Galenus expertus est, per se absq; adiuncto haustum, sanguinem cōcretum dissecat, expectorat, uel per lotium prolicat: quem postquam oximelle incideris, tum commodè ex aloe & rheubarbaro catapotijs per aluum

aluum expurgabis. quod Paulus Aegineta quoque his
 » uerbis suadet: Sanguine, inquit, circa uentriculum con-
 » crescente, coagulum leporis potandum dabis: aut ex ci-
 » nere ficus lixiuium, addita aqua cerefolij, aut thymū uel
 » thymbram cum aceto, quos lacte *χυσώ*, aut aloē quoq;
 euacuabis. Fœlix igitur naturale agitalli & acanthilli-
 dis uolucrum odium, quorum sanguis non concrefcit,
 commixtus quoq; rursus diffluit ac separatur: ut Plu-
 tarchus in libello de odij & inuidiæ differentia differit.
 10 Ex quo Plinium lib. 10. cap. 74 corrupte hæc de eisdem
 uolucris scribentem emendare poteris, quum Gale-
 nus hac de re quæstionem hanc difficilem censuerit, ut
 tibi gratificarer, in illius explicatione ingenio mei ner-
 uos pro uiribus intendere placuit, Quid uerò assequu-
 tus sum, tu uideris. Vale.

Aegineta hæc
 lib. 3. cap. 31.

Plinij locus cor-
 rectus de agi-
 tallo & acan-
 thide.

DE SALIS SPECIEBUS, VETERVM
usu, & condimento.

EPISTOLA XXXII.

20 **Q**uam uellē, mi Leopoldē per dilectē, nostras
 de re medica Epistolas, plus salis haberēt, quō
 tibi & stomacho tuo magis arriderent. Quic-
 quid enim nō in arte solū culinaria, sed in om-
 nibus ingenij laboribus & lucubrationibus salis condi-
 mēto caret, illud ueluti insipidum & illepidū despuitur.
 » Vita, inquit Plinius, humanior sine sale nequit degere,
 » tam necessarium est elementum, ut transierit intellectus
 » uocabuli ad uoluptates animi quoq;. Nam ita Sales ap-
 » pellantur, omnisq; uitæ lepos & summa hilaritas, labo-
 30 rumq; requies, nō alio magis uocabulo constat. Ob id
 erat, ut Eustathius refert, amicitia & beneuolētiæ sym-
 bolū. nam ut sal ex uarijs aquis stagnatibus & fluētibus
 solis ignisq; calore in unum coadunatur corpus: sic dissi-
 detium amicitia, conuiuiorū & mensæ illecebra, tanquā
 philtro, conciliabatur. Ideo primū ante alia fercula

Plin. lib. 31. cap.
 7. de salis meta-
 phora.
 Sal amicitia
 symbolum, Eus-
 tath. lib. 1. et 10.
 Iliados.

apponebatur. Vnde Pythagoras ἄλλα ἢ ῥάπειραν μὴ παραβαίνειν admonēbat: id est, non oportere transgredi salem & mensam: id est, amicitiae ius uiolare. At multis nominibus Homerus salem diuinum, & Plato amicū Dei corpus appellat. quoniam, teste Plinio, nulla sacrificia sine mola falsa conficiebantur, in quibus non uictimae caepit, priusquam caderetur, ὀλοχίταις, id est ordeo sale admixto conspergeretur. Vnde Homerus Iliados, sic

» cecinit: ἀντάρ ἐπειρεῖσαν τοῖς ὀλοχίταις προβάλλοντο, ἀνέρουσιν

» μὲν πρῶτα, ἢ ἑσφάξαν, ἢ ἐδεῖραν. Deinde quod sale con-

De fulm. & sa-
le hęc Plutar-
ch. in sympos. 5. ca.
10.

spersa & macerata diu, ne putrescant, conseruantur. quatione Plutarchus fulmen quoq; diuinum ueteres dixisse asserit, quod corpora diuinitus eo afflata ἀσπρίσκον, imputrida tempore multo durent. Est quoq; sal diuinitatis particeps: quod genuinum ueneris uigorem prouolat, prolificūq; reddit. Ob id Aegyptij canes ad coitū inertes, falfamentis carnibusq; sale maceratis ad uenerē alacriores reddebāt. Naues quoq; maritimae immensa

De muriū foecū-
ditate hęc Plu-
tarch. Sympos.
5. ca. 10. & Plu-
li. 10. ca. 65.

Sal libidinis et
appetitus incita-
mentum.

murium copia & foecunditate onerantur: adeo ut nec defint auctores, qui foecundas absq; masculi coitu, solo linctu salis concipere affirmant. Non certē abs re poētē Venerē, omnis prolificae geniturae principem, ἐσάοι nata, & ἑλὺρην dici sinxerūt. Nec naturales in eo uires medicatae salubres desiderantur. Sal quippe delicatissimum obsoniorū obsoniū, torpentem uentriculi appetentiam excitat, cuius columbae gnarae, primum terrā falfam aut lotio conspersam pipionū gulę rostro inserto ingerunt. Proinde uideant medici, qui ligni Guaiaci decocto Gal-

An in cura lig-
ni Guaiaci sal
competat.

Pecora sale pin-
guescere. Plutar-
chus in libel. de
causis naturali-
bus.

licā Veneris luem curaturi, omnē salis micā alimētis agrotorū subducunt, ne nimium stomachi uires eneruent. Non temerē quidē pastores, ut Plutarchus refert, pabula pecorum sale conspergebant, ut salis acrimonia appetitus excitaretur, meatus ciborū obstruēti refecarentur, & alimonia pastus in corporis molē digereretur. Attamen Apollonius Erophilus graciles & macres, ueritus obstructions uasorum, praecipit non dulcibus aut uiscidine

fcedine chondri, sed sale maceratis nutriri, quorū tenēra
 substantia *ἀσπὴν ἐν γαλακτὶ* alimētum corpori per meatus
 sufficeret, non sanguine tantum, sed sanitatis quoq; er-
 go: quod pecorū pinguedo salis esu fit liquidior, & pel-
 lis facile deglubitur. At mehercule ueterem antiquo-
 rum uindemiatorum salutarem in condendis uuis ope-
 ram apud nostrates, qui ex uino toti pendemus, exo-
 leuisse admiror, qui uinis aquam marinam aut salem ad-
 debant: qui suo calore, ne lentescerent, pendulaq; fie-
 10 rent, conseruaret: & dum pondere suo in uase subside-
 ret, faeces secum ad fundum deferret: quo uina defeca-
 tiora salubrioraq; reddebant. Caterū ferē praecla-
 ras eius in sectione uenae reuerāda, & sanguine in gru-
 mos concreto incidendo uires obticuisse, quo si ue-
 nas scapello, uel cutem *ἀνύχαις* uulneratam affricueris,
 uena non coalescet, & cucurbitulis affatim sanguinis eli-
 cere, aut tantum quantum ille in Bauraria balneator, po-
 teris. Proinde Paulus & Aetius, ipsissimae Galeni si-
 miae, ceteriq; Chirurgiae consulti Medici, praecipunt,
 20 gangrenā scalpello passim incisam spongia recēti aqua
 salis madida crebrò fomentare, ne sanguis in *ἀνύχαις* con-
 crescat, meatusq; spirituum obstruat, quo tandem mem-
 brum, caloris & spirituum inopia infrigidatum, com-
 moriatur. In uniuersum igitur Aristoteles scribit, om-
 nes falsas fluuiorum scaturigines potentia calidas esse
 oportere: quum salem definit adustae terrae speciem, quae
 frigido & humido, aut non rarò calido & humido, ut ra-
 phani succo, in liquorē dissoluitur. At glacies calido &
 sicco contraria ratione diffluit, quae sal induratur, in litto-
 30 ribus marinis, & in Italiae Hispaniarumq; salinarū puteis,
 ubi aestu solis cōcrescit. At in Vngaria & Polonia, intra
 montiū specus 20 orgijs & pluribus altis, in petras ingē-
 tes coalescit, unde ingentia quoq; salis saxa plaustris uix
 ferenda erunt. Hic quoq; sal panis, saxatilis, ac fossilis
 appellatur: cuius pars candore instar crystalli lucida,
 Sal gemmae appellatur, cuius linctu ardorem stomachi
 extinguunt.

De uini cum sa-
 le conditura, Co-
 lumella li. 3. M.
 Cato de re rusti-
 ca ca. 104. Cō-
 stātinus in Geol-
 ponico, ac
 Plinius.

Salis in phleb.
 & gangrena
 usus. Aetius lib.
 6. & lib. 8. cap.
 de synanche &
 pleuritide.

Aetius li. 8. fol.
 175. & 163. de
 salis in sacrificā-
 do usu.

Salis definitio
 ex Aristot. li. 2.
 Meteor. cap. 9.

Sal gemma.

*Salis hammoni-
aci descriptio.* extinguit. Alia uero salis species in Aphrica arenosa, &
*Plinius lib. 31.
cap. 7. hac.* Aegypto, sub *ἄμμο*, id est arena, aestu solis concreta, erui-
 tur: unde salis Ammoniaci nomenclaturam obtinuit.
 De quo Plinius ita scribit: Inuenit, inquit, salem iuxta
 Pelusium rex Ptolemæus, dum castra metaretur: quo
 exemplo postea inter Aegyptum & Arabiam, etiã squa-
 lentibus locis coeptus est inueniri, detractis arenis, usq[ue]
 ad Hammonis Iouis oraculum, is quidem unã cum luna
 noctibus crescens (nam Cyrenaici quoq[ue] tractus nobili-
 tantur sale hammoniaco, quia sub arenis inueniatur, sic
 appellato) similis est calore alumini quod Schiston uo-
 cant, longis glebis, neq[ue] perlucidis: ingratus sapore, sed
 medicinae utilis. Hũc, ut Ctesias tradit, Aegyptus quo-
 tannis regi Persarum, & aquam ex Nilo, potu saluberrimam,
 dono mittebant. De quo, præter nomen, in myro-
 thecis nihil extat. Hi sola naturæ opera constant. Sunt
 uerò & alij sales, qui ex salis fontium scaturiginibus, ar-
 tis industria in Latio, & Germaniæ plerisq[ue] ciuitatibus,
 quæ à græco salis nomine, *ἅλς*, nomen Hall obtinuerunt,
 passim decoquuntur: ut olim in Chaonia, ex fonte aqua
 falsa scaturiente, quæ in flumen dulce defluebat, donec
 sufficiens pars aquæ exhalasset, sal instar niuis candidus
 in æreis cortinis decoquebatur. Sunt & in pagis Italiæ
 falsæ ex petrosis cuniculis aquarum scaturigines, quibus
 naphtha oleum (ob id Petroleum dictum) innatat, quo
 spongia aut cucurbitulis collecto, indigenæ partim ad
 nocturna lampadum ellychnia utuntur: partim agyræ,
 sed mixtum & impurum, per Europam uenale circum-
 ferunt. Aquam uerò, quæ acrem resipit falsilaginem,
 ad salis consistentiam decoquit, salemq[ue] Naphthicum
 appellat: cuius meminit Mesue, & Plin. li. 31, cap. 7. Trãf-
 fertur & nomẽ salis ob substantiæ similitudinem, ad sac-
 carum Indorum, quod in palustribus Indiæ cannis so-
 lis feruore defudat, & concrefcit: de quo Alexander
 Aphrodise ita scribit: Sed illud uerius mel quàm salem
 esse, & Sacar Indorum, aut si maioris Mannam dici, Ale-
 xander

*Sal Indorum es-
se in cannis sac-
carum, Paul. li.
2. cap. 54. te-
statur.*

- » xander his uerbis testatur: Quod autem faccar Indi ap- *Saccar Indorū*
 » pellant, mellis coagulum est, sole cogente rores, conuer *uerius esse rore*
 » tenteq; ad mellis dulcedinem, fit faccar id proximum sa *mellitū, quā sa*
 » lis glebulis, candidū, fragile: uim id quoq; tergendī pur- *lē. Diosc. lib. 2.*
 » gandiq; mellis similem habet. Hūc si faccar aut salem In- *ca. 73. et Alexā*
 dorū appellare malis, nihil moror. Aristoteles quoq; *der Aphrod. li.*
 memoriae prodidit, in Arabia de quibusdam calamis & *2 Problem. 74.*
 stirpibus ustis cinerē in aqua ad salis spissitudinem de- *Aristot. 2 Me*
 coqui, unde salis copia in fundo subsideat. Pari ratione *thod. ca. 19.*
 10 Syriam incolentes, herbam tragram, aut si mauis Anthil *Detrago & an*
 lida in cinerem adurunt, ex quo saponem & uitra confi- *thillide Diosco.*
 ciunt: quem cinerem & herbam Mauritanī alkali dicūt. *li. 3. cap. 155. &*
 Salem tamen concretū de cinere suo eliquatum, salē al- *li. 4. ca. 48.*
 kali dicunt chymisticū. Verū in censum salis ni- *Sal alkali quid*
 trum referūt quoq; optimum in Aegypto passim, Afri- *chymistis.*
 ca & Berenice urbe Cyrenaica, ex rore & pluuiā: aut ut *De naturali ni*
 sal ex aqua maris in puteos salinā deflua, sic ex Nilo & *tro Pli. li. 31. ca.*
 aqua nitrosa stagnante, aestu solis, nitri opifice, affatim *10. & Diosc. li.*
 producitū etiam in Aegypti conuallibus, ex rore supra *5. ca. 84.*
 20 terram nitrosam deciduo concreuit: nec de terra, ut mi- *De salpetra.*
 nera, uerum nitrum unquā eruitur: cuius generationem *De salpetra.*
 Plato in Timæo describit, & Absyrthus in cura ueterina *De salpetra.*
 riorum crebrō Aegyptio nitro prae ceteris utitur. Est *De salpetra.*
 & alia nitri species, artis industria parata, quæ ex stirp- *De salpetra.*
 frigore in lapidibus parietum aut testudinum cōcretis, *De salpetra.*
 sensim destillantibus, saxi & cemento accrescit: aut ex *De salpetra.*
 putrida & salsuginosa in stabulis terra, ueterinariorum *De salpetra.*
 urina conspersa decoquitur. Nouum inuentum, ueteri- *De salpetra.*
 bus medicis ignotum: unde puluis ille pyrobolus, ex ha *Pulueris ineen-*
 30 linistri partibus tribus, carbonum salicis duabus, & una *diarij cōpositio.*
 sulphuris conficitur, quo missiles tormentis aeneis glan- *De salpetra.*
 des in moenia & urbes eiaculantur, magis in perniciem *De salpetra.*
 hominū quā salutem agrorū excogitatus: qui quum *De salpetra.*
 militibus magis quā medicis sit usui, hunc illis qui se- *De salpetra.*
 quuntur castra Chirurgis relinquamus, qua ratione il- *De salpetra.*

lius incendium aut ardorem extinguant, & uulnera curent, examinandum. Vale.

EPISTOLAE HVIVS, DE TRAGASEO
seco sale restili, parergon.

De tragaseo sale
Athenæus li. 3.
dipnosophista/
rum.

At illud memorabile quidem, quod de tragaseo sale Athenæus scribit, corollarij loco in huius epistolæ coronide addere libuit, qui in Troade fodinis eruitur: de quo incolis tantum, quantum quisq; in usum firum uolebat, apportari integrum erat. At quū rex Lysimachus salem hunc fossilem uectigali onerasset, cœpit adeò ta-¹⁰ bescere, ut ferè euauisset, nisi rex territus miraculo, salem à uectigali rursus immunem reddidisset. quo sublato, restilis illa salis copia auctior redibat. Proinde hæc de salis uiribus & speciebus medicorum theoremata, tibi, omnibusq; philiatris uolebam esse obuia, & libera: ne Dei optimi uindicta, nobis salem mentis adimat, ac insulsos reddat. Vale iterum, & pro corollario, præ-

Hæc hydropis:
curâ Aët. Ser.
10. cap. 30. do/
cet.

sens illud ex salis subsidio Hippocratis & Leonidis ac Archigenis in hydrope remedium, animo memori re-²⁰ conde: qui supra internum cruris œdemate turgentis malleolum, quatuor digitorum spacio, scalpello paulò quàm in uenæ sectione altius, & in orbem cucurbitulæ adactio, ex uulnusculis sale confricatis, ne sanguis uel ipsa concreverent, inde iugi scaturigine aqua guttatim emanante, totam hydropis aquam intercutem in alio sub peritoneo uel in testiculorum osse recondi-

De sale hoc quo
que Aëtius li. 6.
de Phlebot. rei-
teranda.

tam, sensum educebant, idq; uerum esse,

mea experientia com-

peri.

De

DE CONTRARIIS SIMPLICIVM MEDICAMENTORUM, RHEUBARBARII, MIRABULANORUM, ROSARUM, VERTICIS & ACETII, & ID GENERIS, VIRIBUS, EX EORUM HETEROGENEAE PARTIUM MIXTURA.

EPISTOLA XXXIII.

On penitus temerè Democritus ac Epicurus corpuscula quædam insectilia, quæ atomos dicunt, rerum naturalium principia statuerunt. Horum nempe coitu & adharètia, experimur

pleraq; medicamenta simplicia, non coadunatione absoluta partium mixtura, diuersas & contrarias sortiri vires & qualitates. Rheubarbarū quippe & mirobalanos flauam & atram in dysenteria expurgare bilem ab aluo uidemus: & fluorem alui, quam exonerarunt, sistere & roborare. Proinde scitè meherculè quærit Alexander Aphrodiseus, qua ratione fiat, ut in uno simplici medicamento contrariæ subsistere vires possint. Mastix, inquit, & abstergit & digerit ac firmat, rheubar. aluum laxat & constringit, acetū calefacit & infrigidat. Id, inquit, eo nomine accidit, quoniam particulæ eorum, uelut atomi, indiuiduæ in mixtura earum per appositionem, non per confusionem coeunt: ut arena, si lento conglutinetur humore, inq; unum corpus coagmentetur, non per confusionem suorum corpusculorum in corpus, quod unum uidetur, concrescit, sed per cōiunctionem contactumq; consistit. ergo contrarias vires diuersis particulis mastice, acetii & rheubarbari inditas, credere, nihil absurdum est. Cōtraria nempe in eodem subiecto sese non ferunt.

Sic pari ratione uirtus rosarum laxatiua, & odorifera, in supernis eius & uiolarū partibus consistit: at astrictoria & roboris altrix in partibus internis delitescit. Virtus urticæ adurēs superficietenus manet: intus uerò tantum frigoris latet, ut ea contusa arterijs metacarpij ac temporum applicata, febris feruorem extinguat in corde. Sic quoq; Galenus atram bilem, cinerem & acetum, esse calida his uerbis testatū reliquit: Ex immodico assato san-

Contrarias in eodem simplici pharmaco vires Galenus li. 3. de facul. simpliciū copiose docet. Alexad. Aphrodiseus lib. 1. Proble. 104.

Rosarum odor, robur, et uirtus laxatiua. Vrticæ calor et frigus ingens.

Hæc Galen. lib. 7 de causis symptomatum.

*Atra bilis fer-
uor & frigus.*

*Aquarū distil-
lat. calor acqui-
sitius.*

*Aceti natura
& uis.*

*Oua aceto li-
quescent. lib. 1.
medic. ueterin.
Theomnestus.*

*De Cleopatra
unionibus Plin.
li. 9. ca. 35. Ma-
crobi. li. 3. satyr.*

guine atra bilis sit, unde lucidum splendorem obtinet, & feruet, ueluti quidam cinis. ac frigida quidē est, quia ter-
restris: sed caloris non expers, quemadmodum cinis & acetum. Et ego aquas stillaticij per alembicum liquo-
ris de herbis natura frigidis, aliquid empyreumatis & ca-
loris obtinere assero: nisi eas uitro exceptas aliquot dies
in penu frigido supra argillā collocaueris. Ceterum
acetū, uini uitiati soboles, cuius calore genuino per ad-
uenticiū resolutō, acetum congeniti caloris expers, a-
lieno imbuitur, contrarias ob id caloris & frigoris uires
obtinēt: frigoris quidem, dum spongijs exceptū, inflam-
mationes eo madidas sedat: in ore contentū, aestum bal-
nei arcet: fronti illitum, ardorem capitis febrilem extin-
guit. Nec caloris actiones in eo desiderantur. nam parti-
bus suis tenuioribus calore præditis ouorum putamina
ita colliquat, ut per annulum traducere possis. quibus
Theomnestus, ueterinariae artis medicus, equorum ex-
pulvere tussim ita curabat. Oua, ait, quinq; quum adue-
sperscit, in aceto acrimacerabis, dum in diluculo exte-
riorem putaminis callū intabuisse agnosces: qualia sunt
oua præcoci aut intempestiuo gallinarum partu edita.
hæc si equi tussietis faucibus, lingua exerta ingeres, tussim
curabis. Nouit & Cleopatra, nouissima Aegypti re-
gina, tabificā aceti acredinem: quæ superbo simul, pro-
caci quoq; fastu, ut regina meretrix, Antonio cōsuli Ro-
mano una cœna se solam centies sestertiū absumptu-
ram obijciebat. factis sponsonibus, duos habuit unio-
nes ex auribus pendulos, quibus pondere, magnitudi-
ne & candore pares non spectauit oriens. dum secundæ
mensæ bellaria apponerentur, ipsa alterum aure detra-
ctum, oxybapho aceti immersit, quem liquefactum ab-
sorpsit. Alterū quoq; absumpsisset, nisi L. Plancus, spon-
sionis iudex, obstitisset. Fuit hæc adijcialis magni sum-
ptus cœna: at illud Hannibalis facinus longè memora-
bilius, qui per inuias alpiū rupes Italiam ingressurus,
faxa igne accēso calefacta, aceti aspergine ita emolliuit,
ut

ut in frustra facile cæsa, facilius quoque dirueretur. Adde
 quod & singultus, ut aceti calorifica, ut refert Aristote-
 les, tollitur: Quia, inquit, humor circumstans uentriculi
 orificium, prohibens eructandi licentiam, per uim aceti
 calefactoriam extenuatur. Dura igitur dissipare saxa,
 margaritas & ouorum putamina in tabem resolvere, len-
 tos disseccare humores, hæc non frigoris, sed calori, par-
 tiumque tenuium acrimoniæ calore præditarum, accepta
 referuntur. At inflammationes, febrisque ardorem, balnei
 æstum, & ex calore sitim sedare, id acetum frigoris ener-
 gia operari in cōfesso est. Proinde Plutarchus libro Sym-
 posiorum tertio inquit, ὅστις δὲ τὴν σθεναρίων ὄψιν τῷ περὶ μαχί-
 μωτερον, ἀλλὰ μάλιστα πάντων ὑποκρατεῖ καὶ συμπίπτει τῷ φλό-
 γῳ διὰ ὑπερβολὴν πυρρότητος. id est, Nullum ignis extincti
 uorum aceto est efficacius: maximè omnium euincit &
 suppressit flammam, ob frigoris excessum. Ob id Gale-
 nus inquit: Omnium quæ nouimus, potestate refrigeran-
 tium, acetum planè exactè tenuissimarum est partium,
 & admixtam aliquam caliditatem habet, à calore putre-
 dinali aut aduenticio, ut Aetius inquit, acquisitam. Ob
 id rectè inquit Paulus: Acetum mixtæ est uirtutis, frigi-
 dæ & calidæ, ambarum partium subtilium, sed in eo ca-
 lorem euincit frigiditas. Atqui nemo rationis compos-
 his conuictus exēplis inficiari poterit, simplicia pleraque
 medicamēta ob partium heterogeniarum mixturā con-
 trarijs esse prædita uiribus, quæ in eodem consistere sub-
 iectio non possunt. At hæc exacta partiū mixtio, non est
 nostræ aut pharmacopœorū opis: sed, ut Galenus lib. 1.
 de temperamentis ait, naturæ uel Dei solius opus. Pari
 ratione argentum uiuum contrarijs præditum uiribus
 experimur. nam partibus calorificis stannum exedit: au-
 rum netile & illius bractæas ita liquefacit, ut cum eo im-
 butum, pro colum trañci possit. Nervos uerò ac cere-
 brum adeò suo frigore ferit & humectat, ut eius saltem
 uapore afflati, neruis paralyti relaxatis aurifabri, metal-
 lorum fossiores, & artis Chymicæ opifices, uelut siderati

Singultus reme-
dium. Aristot.
sectione 33. Pro
ble. 5.

Plutarch. Sym-
pos. tertio, cap.
5. hæc.

Galen. li. 10. Me-
thodi. & lib. 14.
eiusdem.

De natura aceti
ti exactè hæc
scribit Aetius li.
1. cap. 1.
Paulus Aeginet-
ta li. 7. de simpli-
ci medicina.

Gale. in fine lib.
1. de tempera. et
Alexander A/
phrodif. de
mixt. Victruuius
lib. 7. cap. 68. a/
uo de auro hæc.

attoniti concidant. proinde quæ sit eius constitutio, calida an frigida, sub Medicorum iudice adhuc lis est. Reliquum erit, ut tu uelut arbiter, quid hac in re controuersa statuendum sit, diffinias. Vale, ex Museo nostro.

AN DAEMONES HVMANA CORPORA
morbis affligant, exorcismo obtemperent: qua deniq; methodo
tales morbi curentur.

EPISTOLA XXXIII.

Ardius quàm arbitrabar, Guîlhelme, literę tuę¹⁰
ex urbe Romana ad me peruenerunt, forsan
per trapezitas detēta, qui literas obligatorias
illis implicitas suspicati, eas detinuerint, donec
pecunia ad sortis cum fœnore solutionē illis suppeteret.
Quibus significas, anno à Deiparæ uirginis partu 1554,
Romæ plures quadraginta quinq; mulieres, partim ui-
duas, à demonibus obsessas, dum ad exorcismū in tem-
pla ad altaria, diuo Gregorio & alijs de coetu coelicolarū
diuis dicata, deducerentur, incredibile dictu, quantum
Corybantū more insanierint, & quàm terribili uoce ulu²⁰
lauerint, in terrā quoq; uelut exanimēs prociderint: ca-
put deniq; parieti & pauimento, citra tamen offensam,
alliserint. Horribile dictu, quàm tremula uoce, roganti-
bus episcopis, qui tum sacris operabātur, & alijs exorci-
smi præsidibus, quamuis literarū ignare, etiam latine re-
sponderint: & quàm lamentabili uoce, seuis morborum
tormentis affectę, planxerint. Proinde, Guîlhelme mi,
queris, an demonibus, (Christo nato & passo, qui clau-
stra Ditis infregit, in ligno mortem uicit, ac Pharaonem
illum cacodemonem in equore rubro submersit) aliqua³⁰
obsidendi corpora baptismi lauacro expiata, & morbis
affligendi potestas adhuc reliqua sit: & quare tum exor-
cismi sacris carminibus non cesserint. Quamuis ho-
rum reddere rationem, Theologorum interest potius,
quàm Medicorum: ne tamen consiliū & operam meam
tibi

tibi defuisse unquam conqueri possis, quid hac de re ex
 sacris & Ethnicorum literis, ac Medicorum experientia
 compertum habeam, te non celabo. Quum huius ter-
 reni coelestisq; mundi opifex angelos sibi ministros &
 satellites procreasset, horum dux Luciferus arrogantia
 fastu elatus, ausus est in corde suo dicere: In cœlum con-
 scendam, supra astra collocabo solium meum, & similis
 ero altissimo. qua fastus indignitate mundi offensus ar-
 chitectus, iam cœlesti luce orbatum, plus quàm triginta
 milibus suorum comitum (ut Oenomaus scribit) stipa-
 tum, de cœlo eum in Stygis tenebras & lacum miseriæ
 deturbauit: alios uerò in diuersa mundi loca, ut cœli
 exules, coniecit: mitiores in æthera, ferociores in aëra,
 tempestatum non rarò auctores. Alios animo paulu-
 lum benigniores, in flumina & æquor coniecit, pro cel-
 larum in undis coadiutores, quos Naxadum nomine ue-
 nerata est uetustas. Alios uerò, astus solertia nocentio-
 res, in terræ sinus, lucos, montium latebras & barathra
 coniecit, terræmotus & omnis idololatriæ nōnunquam
 auctores, & pestiferæ cōtagionis. ita enim dispersi sunt,
 ut (testibus Porphyrio & Platone) uniuersa orbis sint
 dæmonibus plena. Horum pars fastu ambitiosa & so-
 lers, se simulachris deorum insinuauit, & sub Iouis, Apol-
 linis, Osiridis nomine oracula, ne in mēdacio deprehen-
 derentur, ambiguitate perplexa, consultoribus dede-
 runt: quæ Christo ex illibata uirgine nato (res admiran-
 da) teste Augustino, Plutarcho & Eusebio, passim in
 orbe terrarum obtinuerunt, & tanquam ranae in Seri-
 pho obmutuerunt. At nunc, inquit Eusebius, Dei gra-
 tia per saluatoris nostri euangelicam doctrinam, uniuersus
 orbis uinculis demonū solutus, Deum uerum glorifi-
 cat, colit & adorat: nec Cacodemon ille quicquam iuris
 in nos & nostra corpora haberet, nisi ob delicta nostra
 coercenda, in conatus aduersarij consentirent. Proinde
 Cacoda-

Dæmonis præ-
 cipitium scribit
 Esaias cap. 14.
 Iudas epist. sua.
 De casu demo-
 nis hæc quoque
 Plut. in libel. de
 scænore, & ora-
 culis abolitis.
 Habituacula dæ-
 monum.

Oraacula Christo
 nato obmutui-
 se, August. de ci-
 tate Dei, & La-
 tiant. ac alij.
 De ranis Seri-
 phijs uide Plin.
 lib. 9.
 Euseb. lib. 7. ca.
 6: & lib. 5. cap.
 1 & 8.

Petrus in
Epistol.

Chrysostomi au-
rea uerba.

De Sileno hæc
Cicero li. 1. Tus-
quest. Lactat. li.
3. cap. 19. Plin.
in Prol. lib. 17.

cacodæmon (ut Petrus ait) tanquam leo rugiens, inui-
diæ & uindictæ cupidine excandescens, oberrat, quærit
uacillantes in fide, aut quauis desperationis aut calami-
tatū mœrore uel ex atra bile captos, quos deuoret. Ob
id Ioannes Chrysostomus in tertio de Providentia ad
Stagirium monachum libro ait: Omni diabolica actio. "
ne potentior ad nocendū est, mœroris magnitudo: quia "
dæmon, quoscunq; superat, per mœrorē superat. Hinc "
uafer ille ex dæmonum censu Silenus, à Mida rege ca- 10
ptus, suum & Thracū suggerit consiliū: Non nasci opti-
mum, aut natum quā ocyssimē aboleri: præstare mori,
quā tot morbis conflictari, & infortunij procellis pel-
fundari. ac illud Agathij succinit.

Τὸν δάμοντι τί φοβέῃς τε, τὴν νοσηῖν ἡμετέρα,

Τὸν πᾶν ὄντα νόσος, καὶ πένθος ὁδ' ὕπας.

Μῆνος ἀπαξ θνήσκεις παρὰ γίνετα, ὁ δ' ἐπὶ αὐτοῦ

Εἰς ἐν τῇς θνήσκῃς εὐτερεῖ ἐρχόμενος.

Quos uersus ex Angliā Morus ita latinè reddidit:

Num stultum est mortem, matrem timuisse quietis?

Quam fugiunt morbi, mœstaq; Pauperies.

Atq; ego dispaream, si denuo redeat.

Qui ob morbū
et mœrorem ani-
mæ despondent,
et se suspendū.
Dæmones cor-
pora morbis
affligunt.

His dæmonij suggestionib. miser persuasus, mortē uitæ
ærumnis esse potiorē, spe destitutus, mœstus laqueo se
strāgulat. Nō cōsentientes uerò, tot ex atra bile morbis
& illorū prestigijs (quos affatim in epistola 138 primi To-
mi recēsuimus) macerat, ut desperati, mori quā uiuere
malint. Ob id Iamblichus de Mysterijs: Dæmones, in-
quit, sua corpus præsentia grauant, morbisq; affligūt. & "
Paulus cap. 1 ad Timoth. Bona, inquit, cōscientia repul-
sa, quidam circa fidem naufragium fecerūt: quorum de 30
numero est Hymenæus & Alexander, quos tradidi sa- "
thanæ castigandos, ut discant non maledicere. Et ad
Corinthios cap. 5, iubet eum qui cum patris uxore stu-
prum & incestum patrauerat, unā cum potestate Domi-
ni nostri Iesu Christi, tradi Sathanæ, ad interitum carnis,
quo

Paulus corpora
impiorum Sata-
næ subiecit.

quo spiritus eius saluus fieret in die Domini nostri Iesu Christi. Obsessi namque geminis ut plurimum infestatur morbis: corporis nempe, ex atra bile genitis, quorum symptomata sunt amentia & moeror. Pomponatius, meus Bononiae in philosophia praeceptor, tradit, priscos exorcistas (quos praecantatores appellant) ante coniurationem, obsessorum corpora ab atra bile expurgasse. At morbi animi nostri, nempe desperatio, moeror, timor, uita odium, his longe sunt grauiores, quibus ille prestigia tor nocturno & diurno tempore animū macerat, & lumbribus tentationibus mentem uellicat, & ueluti aquila apud inferos Titij iecur arrodit. Proinde Christus ex hoc mundo migraturus ad patrem, enixè orat patrē, ut suos discipulos ab hoc tentationis daemonum malo uindicare, & immunes conseruare uelit. quod Nonnus poeta Euangelio graphus his testatum reliquit uersibus heroicis:

πρὸς σὲ πᾶτερ παλίνροσθ' ἐλεύσομαι, ἀλλὰ μαθὴν ἄς
ἡμετέρας σὺ φύλαξον ὁμόφρονας, ἐκπεθεὶς αὐτῷ
δαίμον· ἀνὰ πάλαι οὐ προκασπῆς ἰμάδιος.

Id est: Ad te pater redux ueniam, sed oro discipulos nostros custodi concordēs, à daemonij hostis scutiferi flagellis. Quod & nos patrem orare docuit, ne nos in illius conijceret tentationes, sed uindicaret nos à malo: id est, daemonis afflictione & fraude, qua etiam quieta agitat corda. Et ne tam saeuis animi corporisque morbis hominum macerarentur corda, Deus (inquit Iosephus) Salomoni artem praestitit, qua daemones & morbi ab hominibus arcerentur: quae tum multū uigoris habuit. Vidit namque Iosephus Eleazarum Iudaeum in exercitu Vespasiani, curantem eos qui à daemonibus torquebantur, tali methodo. Ingerebat naribus obsessi anulum, sub cuius symbolo radix à Salomone indicata cōtinebatur: quo de naribus educto, simul daemonium obsessi emunxit, ac aeger languore in terram concidit: & Eleazar carminibus Salomonis demonem adiurauit, illique per sacra

Obsessorū gemini morbi.

Obsessos ab atra bile esse purgandos.

Diaboli tentationes quauis pugna terribiliores.

Chrysostomus in fine sexti Sermon. de episcopi officio asserit.

De Titij iecore Macrobius & Virgil. in Aeneid.

Christus apostolorum, tentationem deprecatus est. Iohan. cap.

16. & ca. 17.

Malum in orat. dominica quid?

Exorcismus Salomonis. Ioseph. lib. 8. antiquitat. cap. 2.

Eleazar exorcismus.

Quibus demoni-
nes obesse pos-
sint. Lactant. li.
2. ca. 16. & Eu-
seb. li. 7. cap. 6.
Lactant. hæc li.
2. ca. 16. pijs ho-
minibus demoni-
bus cogi.

Historia hæc ha-
betur Luca 8.
Marci ca. 5. &
in Actis apost.
ca. 8.

Hermetis trisme-
gist. de potestate
demoniū uerba.

edixit, ac uetuit, ne in pristinum suum ergastulum redi-
ret. Ac ut obsessum, spiritu maligno liberatū testaretur,
ponebat coram obsessis calicem aut peluim aqua refer-
tam, quam ut egressus ab homine subuerteret, dæmoni
iam exauctorato imperabat. Certum est, homines im-
pios & sceleratos à dæmonibus subigi & torqueri: hos
uerò uicissim à pietatis & Christi Iesu cultoribus nomi-
ne eius audito contremiscere & torqueri. Proinde La-
ctantius: Dæmones, inquit, iustos ueri Dei cultores me-
tuunt, cuius nomine adiurati, de corporibus excedunt:
quorum uerbis tanquā flagris uerberati, non modò dæ-
mones se esse confitentur, sed etiam nomina sua edunt.

Quia nec Deo, per quem adiuratur: nec iustis, quorum
uoce torquentur, mētiri possunt. itaq; maximis sepe ulu-
latibus editis, uerberari se, & ardere, iamq; exituros pro-
clamāt. Sic quoq; dæmone in regione Gerasenorū ob-
fessus, catenis compedibusq; uinctus, his disruptis, no-
men suū Legionis cōfessus, etiam ne uerbo Dei torque-
retur petijt. De quo legio dæmonū exauctoratorū por-
cos subiuit: qui rabie perciti, in æquore submersi sunt.

Quòd uerò id genus dæmonum Romæ tam cōtumax
fuerit, ut nec sacrosanctæ Trinitatis nominibus, aut sa-
cris exorcismi coniurationibus cedere uoluerit, nil mi-
rum. nec enim semper Apostolis cesserūt, nisi prius ora-
tione et ieiunio se expiassent. Verendū est, ne exorcismi
præsides in aliquo deliquerint. Impiis enim, ut Porphy-
rius tradit, aut uenere incesta, aut quauis peccatorū labe
pollutis, dæmones nō obtemperant: sed à puris pietatis
cultoribus, Christo fidentibus, uincuntur. Proinde

Hermes ait, eos qui Deū cognouerint, nō tantū à demo-
nū incursionibus tutos esse, uerū nec fato obnoxios: 30
μία, inquit φυλακὴ ἐν σέβει. ἐν σέβει γὰρ ἀνθρώπου, ὁ δαίμων κα-
κός, ὅτε εἰμαρμένη κρατεῖ. θεὸς γὰρ ὁ εἶναι ἐν σέβῃ ἐκ παντὸς κακῶ.
τὸ γὰρ ἐν ἡμῶν ἐν ἀνθρώποις ὅτι ἀγαθὸν ἐν σέβει. Id est: Vna
& sola custodia hominum, à dæmonum astu, est pietas.
piū enim homin nec dæmon malus, nec fatum tenet.

Reliquum

Reliquum igitur erit, Guilhelme, si aeger tuus, præter rationē graui conflictatur morbo, aut dolore, qui opportunis pharmacis extirpari non poterit: nec quicquam proderint, si nec sibi mente constet, & præterita quoque nec sibi uisa uel audita sciuerit, ne tibi patienti quæ caco-dæmon suis præstigijs imponat, post sufficientem atrabilis expurgationem, si ægrotum quoque exorcismo expiaueris, id quod medicamenta præstare non poterunt, exauctorato dæmone, forsā foeliciter assequeris. qualia

10 Beneuenius Florētiæ, in nosocomio opulentissimo crebro accidisse, in libello de Morborum miraculis scribit: & ego Bononiæ & alibi pleraque uidi, quæ in Epistola primi Tomi 138 relegere poteris. Vale.

Morborum dæmonij curatio, quæ Medici do- nec aeger se strā gulauerit, pro- rogant.

AN ANIMAE, VEL DAEMONES

obfessorum, exauctorati procellas in aëre & undis continent.

EPISTOLA XXXV.

30 **P**Ro comperto asserūt religionis Ethnicorum antistites & philosophi, animas corporis mole exutas, dæmonū more circa monumenta & in aëre oberrare, harumque spectra nobis obuersari: carminibus denique, antequam de Lethæo obliuionis fluuio biberint, ad sortilegia cogi & allici posse: donec corpus aqua lustrali expiatū, tellure conditum, aut rogo combustū, defunctisque iusta aut parentalia persoluta fuerint. Proinde fingit Homerus, animam Elpenoris & Patrocli in aëre oberrare, Vlyssē ac Achillem precari, ut eorum corpora sepulchris dignari uelint, unde Patrocli

Suidas et Eustathius Odys. 7. Plutarch. Sympos. 9. cap. 5. Aëra dæmones incolere, Pselus & Augusti. lib. de ciuit. Dei 8. cap. 18. & cap. 16.

De anima Patrocli hæc Homerus Iliados 1.

30 anima Achillem his alloquitur uerbis:
 „ δ᾿ ἄπτερε με ὅτι τάχιστα, πύλας αἰδέοιο προῖσαι,
 „ πῆλὲ με εἰργασίῃ ψυχᾷ, εἰδῶλα καμόντων,
 „ ὅδ' ἐμὲ πῶς μίσγεσθαι ὑπὲρ ποταμοῖο ἐλώσιν,
 „ ἀλλ' αὐτὸς ἀλάλῃμαι ἄμ' εὐρυπυλὲς αἰδέοιο δῶ.

Id est: Sepeli me quamprimū Achilles, ut portas inferni

t h ferni

ferni subeā: longē me inde arcent animā, simulacra mortalium: nec sinunt me illis super Lethęum flumen cōuerfari, sed sic oberrare cogor iuxta amplas inferni portas. Cæterū an hæc terroris spectra & manes sint defun-

Melancholici se ob moerorem suspendunt.

ctorum animæ, quæ uitam impiam traduxerint: aut dæmones, qui illorum obsederint corpora, qui ob moerorem ex atræ bilis morbo aut calamitatibus obortum, uitam exosi, animā desponderint, ac laqueo uel ferro mortem sibi consciuerint, nō certē facile dixerim. Inclinat tamen animus in eam sententiam, uarijs exemplis persuasus, ut potius credam esse dæmones, qui obfessa defunctorū corpora deferere coacti, cum terribili uentorum turbine, ac aquarum inundatione, latebras montium (ut Horleszbergk, & diui Patricij barathrum) cum telluris tremula succussione subeunt. Pleriq; uerò nemora & loca incolatu hominum uasta ingrediuntur. Nonnulli in Echinadas ac Sporadas insulas desertas Britannię migrant: quas magnus & corniger ille Pan, dæmonum & uniuersi princeps, sub Tiberio Cæsare incoluisse fertur: ac tū Christus pro nobis passus, caput illius attriuit. Ob

Dæmones altū inhabitare æquor, testatur Aelian. li. 9. ca. 35. & 50. de natura animal.

Panis mortui historiam Plutarch. de oraculorum abolitione, Eusebius lib. 4. & 5. ca. 9. de prepar. euangelica.

id, nautis Paxam insulā præterlabentibus, dæmones alij Pana esse mortuum & exauكتورatū adclamarunt. Hęc nobis Demetrius apud Plutarchum perbellē his uerbis testata reliquit: Circa Britanniam, inquit, insule sunt plures dispersæ, ob id Sporades dictę, quas alij demonibus heroibus dicatas asserunt: ad quas a rege historiæ & uicendi causa ablegatus, quum ad proximam appulissē, reperi eam Britannis obnoxiam, a sacrificulis & fugitiuis incolis. Vnde iamā abituro, ingēs uentorū procella, dæmonū spectra & prodigia, fulgura quas gręci πνεύματα dicunt oborta, animū meum perculerunt. Postquam hæc desauierant, incolæ rogati, quid hæc monstra portenderent? respondebant, ait, aliquem ex præstantioribus obijisse. quemadmodū enim ellychnium incensum nihil graue spiraret, extinctum uerò malè olere, & multos molestia afficere: sic horum præstantiores animæ placida

cida habent initia, ipsarum uerò extinctio & corruptio " crebrò (ut nunc) intempesta uentorum spiracula ac ful- " getra concitat, nec rarò etiam aëra pestifera contagione " inficit. Hæc ille. At præstatiores de spirituum collegio mori dicuntur, dum uerbo Dei exauctorati, aut in sanguine passionis eius (uelut Pharaon in mari rubro) submersi, in loca deserta aut æquor migrare coguntur. Pilati quoque Iudææ præsidis obitus, hæc comprobare uide-

- 10 tur: qui a Caio Caligula Romam accersitus, ut causam Christi innocentis supplicio condemnati diceret, Caligula ferociam & carcerem ueritus, desperans, proprio cultro mortem sibi cōsciuit. corpus itaque eius mole oneratum, in Tiberim demergitur. quod quum in undis fluctuaret, spiritus maligni reprobo gauisī cadauere, illud nunc in aëra, modò supra aquas in sublime deferebant, & (ut scribit Iacobus de uoragine) terribiles concitabāt tempestates, fulgura, tonitrua, grandines, labroceras, aliasque aquarum inundationes. quapropter Romani id de Tiberi exemptum, Viennam Galliæ urbem deporta-
- 20 runt, Rhodanoque fluuiio immerferunt. Alij uerò, & Eusebius, aiunt, proscriptum ē Roma exulē, Rhodano sese submersisse, quo in loco naues pari succussæ tempestate, quū crebrò quoque pessum irent, accolæ, uas illud maledictionis, dæmonū habitaculum, in Losannæ episcopatus Heluetiorum territorium detulerunt, & sepeliuerunt. Quū uerò dæmones, incolas loci nephādīs quoque terriculamentis infestarent, cadauer illud in quodam puteo montis Heluetiorum fracti, collibus circumsepto, non longè à Lucerna distante, submerserunt: ubi modò
- 30 quoque manes Pilati miris procellis sæuiūt: in quē si quis (aiunt) lapillum tantillū defecerit, toti Lucernensium regioni inundationis periculum imminere. Ob id piaculum est, quippiam uelle temerè circa paludem experiri. præstaret crabones, quàm manes Pilati, irritare. Quid multis: cuncta sub concauo lunæ orbe, sunt spiritibus plena: ut Ioseph Castiliensis, & alij Hebræorum Caba-

Historiam hanc de morte Pilati Euseb. in eccles. histor. lib. 2. ca. 7. Ioseph. et Sabel. Enead. 2.

Auctor Lombard dice historie de sanctis.

Dæmones in me-
tallorū foueis.

Ex Cabula do-
cet Capnio li. 3.

Georg. Agricol.

Bergmanno,

Olaus Goithor.

episcop. lib. 6.

cap. 22.

Iurifcon. de uer-

borum signif.

lib. 25.

De his spiritibus

Suidas in dictio-

ne ἐμπνοῦσα.

De Genio Bruti

hæc Plutarch.

in eius uita.

Galen. lib. 3. de

locis affectis

cap. 6.

listæ tradunt. Neq̃ sanè in insulis desertis modò, sed et-
tiam in metallorum scaptensulis dæmones delitescunt:
quorum alij propitiij, metallorum fossores, illos auaricie
cuniculos, qui ad ducentas orgias in matris deorum ho-
minumq̃ uiscera sæuiunt innoxij, ludicris ac præstigijs
exercent, uenas quoq̃ metallorum secant, segmentis ur-
nas onerant, in fune attractoria penduli sese librant. At
alij his atrociores, scalas & machinas infringunt, sulphu-
reo mephitis fœtore operarios suffocant, territos metal-
la deferere cogunt. Hæc Iurifconsulti inter ostenta pro-
digiorum recensent, quæ Greci φάσματα ab apparendo
dicunt: Ciceroni spectra appellâtur. ut si appareat uir hu-
mana specie augustior, deinde fatiscat. In qua significa-
tione & Herodotus utitur. Habēt & Græci dæmoniū,
quod ἐμπνοῦσα dicunt, quod (ut Aristophanis interpres
ait) uarijs formis aut spectris sub meridiem, calamitosi
iubente Hecate obuersatur. quod Psalmographus dæ-
monium meridianum appellat. Sunt hæc cacodæmo-
num aëreorumq̃ spirituum opera, qui se multifarijs phan-
tasmatum ludibrijs mentibus hominum ingerunt. ut spi-
ritus ille qui M. Bruto exercitum ex Asia traiekturo, no-
cte assidebat, & perconctanti cuius esset, respondit: Ma-
lus tuus sum Genius, quem in Philippis, Thessaliæ cam-
pis, uidebis, ubi Brutus in conflictu occubuit. Galen. li-
bro tertio de Locorum affectorum notitia, horum cau-
sam in phantasiam, atræ bilis morbo aut mœrore corrump-
tam, refert. Quosdā, inquit, uidebis animo tam anxio,
utpote qui simul & mortem metuant, & tamen sibi ean-
dem uiolenta manu aut laqueo inferant. Proinde, in-
quit, rectè Hippocrates, omnia ipsorū accidentia in me-
tum & mœstitiam coëgisse uidetur. Hos sanè ad uitæ
tædium & dispedium urgent dæmones πᾶσι τοῖς ἀσθενέσι
res dicti, cōtra quos præsens alexipharmacum est nomi-
nis Iesu inuocatio: quo audito, cœlestium ac terrestrium
genua flectuntur atque contremiscunt, caracteribusq̃
diuinis cædūt. De qua re Capnio noster, triplicis lingue
culmen,

culmē, in libro tertio de arte Cabalística & philosophia Pythagorica abunde disseruit. At nihil hæc forsan Medicorū interesse arbitraris: qui corpus, nō animā curant. Fateor sanē Philodemon, si mēs sola affectibus lāgueat. Verūm si ex sympathia mens corpori uitioso condolet: non modò ut animus medicamētis spiritualibus expietur, sed ut corporis quoq; temperatura in integrū restitatur, & à prauis & utriusq; bilis humoribus expurgetur, operæ preciiū erit. Ob id Aconistus medicus, ad curā

10 Chariciæ uirginis, amore Theagenis heroico efflictim

irretitā accerlitus, patri respōdit: *ἡ καὶ ἡμᾶς τέχνη σώματος*

20 *πάνθ θεράπειν ἐπαγγέλλομαι, ψυχῆς ὅμως προηγουμένως· ἀλλὰ τότε μό-*

30 *νον, ὅταν συμπέσῃ σώματι κακῶς, σωφελῆ δὲ θεραπευομένη.*

Id est: Nostra ars affecti corporis curationē pollicetur, animi uerò nō principaliter: sed tum tantū, quum cōpati tur corpori afflicto: quo sanato, & ipsa cōualefcit. Nam

animæ, inquit Galenus, sequūtur corpora. Quare cū ui-

deris homines mœstos, uitę pertæsos, mœrore tabescen-

tes, elleboro eos (ut Melāpos Procti filias) purgato: ele-

20 ctuaria ex aromatibus quę spiritus adaugeāt, animumq;

exhilarēt, porrigito. si hæc nō iuuerint, æger quoq; nec

mente sibi cōstiterit, ac nec uisa nec audita dixerit, diuer-

so uel ignoto idiomate responderit: tum ne *παρεδῇ* de-

mones egrotū in ius uocēt, & obsideant, exorcismo eos

de possessione protrudito, animi corporisq; curam adhi-

beto, & morbos uulgo medicorū incognitos curabis.

Postremò illud obscœnū ludibriū, quod in oppido Ru-

gianorum uiribus idoli accidit, uelut parergon addere li-

buit: cuius prestigijs fit, ut mares fceminis cōeuntes, ca-

30 nū more cohereant, adeò ut diuelli non possint, nisi per-

ticis utrinq; appēsi, ridiculum populo spectaculum ex-

hibeant. ea portenti fœditate, solennis statuis cultus &

religio accessit: creditumq; est earū uiribus effici, quod

dæmonum prestigijs erat adumbratum: qui statuis de-

molitis, Rugianorum templa & urbes destituerunt. Va-

le: & unā Deo agamus gratias, qui sua natiuitate nos à

dæmonum potestate liberauit.

Verba ex libro

4. Heliodori de

historia Acthio-

pica.

Morbos animi

ex corporis uir-

tio, Medicina

quoq; curat.

Idolo demon

presidebat.

Diabolicā hanc

obscœni coitus

historiam Saxo

gramat. lib. 14.

de reg. Daniæ

scribit.

DE FASCINO, ET VAPORVM DE

corporibus effluuiis, & aue charadria.

EPISTOLA XXXVI.

Vaporum effluuii
uia fascini est
causa.

Misera adeo est uitæ mortalium conditio, uarijs morborum calamitatibus obnoxia, quorum corpora cum à demonibus morbis affliguntur: tum ea quoque maledicum fascini uirus, contagionis tæbe, præcipue tenera infantium corpora, labefactat. Quauis Philarchus quoque refert, quasdam de familia Palethebæorum, Pontum incolentes, etiã ad ultos contagionis hac labe quoque inficere. Est quippe fascinatio, uaporis uirulenti à corpore noxiõ, natura ab alijs dissidente, ἀπορροια: id est, defluuium, quo aliorum corporis habitus & spiritus, per uisum, contactum, inuidiam, ob uocis & maledicę lingue uirulentiam, per uaporis halitum conspurcati, corpora tabescere cogunt, quæ continuo halitu diffilari, & ob id alimento refici oportere, Galenus in libro de Salubribus recte docuit. Vapor uero ille pro natura corporis & sanguinis, unde prodit, salubris est, aut noxius: ut adolescentulorum, qui male olentem hircum sub alis fouent: & anilia uetularum corpora: & aliorum, qui uiciosi halitus sui rudimentum in alios uibrant, & eiāculantur. Salubris uero est, ut Alexandri magni, qui iucundum spirabat odorem, quo languidos sibi assidentes fertur refecisse. Non tantum uero de animalium corporibus, sed etiã de plantis, talis uapor efflatur: ut de ficibus, de quib. Plutarchus ille polyhistor sic ait, δεσμὸν ἔν τρεῦμα ἔδρμιν, ἔτι τινὲκὸν ἀφίστην ἢ σικκῆ, ἢ τὸ θρυπτεῖν ἢ πεταίνειν τὴν σάκκα τὸ ὄρνιθος, τὸ αὐτὸ τὸ πάχει ἔτι ὕψων ἐν τρεῦς σωρῶ. Id est, Ficus uapore calidum & acutum, ac incisuum spirat, qui carnẽ gallinẽ in ea suspensam maturat, & coctũ facilem reddit. Eodẽ quoque modo afficitur, si ablati penni in tritici aceruo reconditur, uel eo obruitur. An non putrida de ueteri quercu ligna, herbas lunarias, & de cadauerum monumẽtis scintillas, ardẽti uaporum fulgore noctu coruscare uidemus? Et amethystũ, quẽ uulgas

De carne gall.
Plutarch. de
Sympof. 6. cap.
ultimo. Plin. lib.
21. cap. 15. & li.
23. cap. 7.
De ficu euapo-
ratione Aristot.
sectione 20.
Proble. 18.

- vulgus rubinū appellat, rutilo & micanti uaporū splendore nocturnas illustrare tenebras. At nec his suo uaporulēto cādore cedit lapis lunaris, Selenites, forma crescentis in cornua lunæ: cuius imaginē crescētis & decrescētis suo fulgore ipse pellucidus reddīt, instar speculi, unde Specularis quoq; dicitur. Atqui de nullo metallorū salubrior spirat aura, quā de aere ex chalcitide cōflato, qui uiridi ærugine quoq; scatet: de quo clauus, fuisse aut ceruorum carnibus infixus, eas à putredine illibatas, sua stiptica exiccādi potentia diu cōseruat: quod hi quoq; fossiores metallorum, qui in scaptenfulis, Græcis χαλκορυχίους dictis, chalcitidē cum erugine scrutantur, fatentur. Decidua oculorū supercilia quoq; uapore gris renasci cōstat. exhalās enim de chalcitide in oculos aëris fuligo, sistit & siccāt oculorū ῥεύματα & lacrimas: qua ratione scabrie & lippitudinē oculorū quoq; curat. Aristoteles etiā fatetur, uulnera aëris inflicta ensibus & armis, minus habere doloris: ocyusq; ob siccā de aere exhalationē in uulnere derelictā, curari. Nō enim temerē poētæ fingunt, Chironē centaurū medicum, accepta de Achillis hasta ærugine, fœdum Telephī uulnus sanasse. Nec alia ratione quā halitū, aquilarū pennæ, aliarū uolucrorū pēnas admixtas insumūt. At illud quod de caprarū fascino cū herba eryngiī scribit Plutarchus, his longē memorabilius est. τὸ ἐρύγγιον, inquit, τὸ βοτάνιον λέγουσι, μιᾶς αἰγὸς εἰς τὸ σῶμα λαβὼς, αὐτὴν τε πρῶτον ἐκείνην, ἐν τῷ λοιπῷ αἰπόλιον ἰσάδαι, μέχρις ἂν ὁ αἰπόλος ὄξυς ἐλθὼν προσελθὼν τοιαύτην ἔχουσι αἰ ἀπὸ ῥῶραι, ᾧ δυνάμειος ὄξύτητα, πρὸς δὲ ἑκὼν ὠνέμεσθαι τὰ γειννῶντα, καὶ κατὰ σκιδναμάνην. Id est: Afferunt, si una de grege caprarū eryngiū herbā in os acceperit, reliquas stare attonitas, nec usquam progredi, donec caprarū custos accedēs, eryngium herbam ore exemerit. Tantū, inquit Plutarchus, habent αἰ ἀπὸ ῥῶραι, id est, uaporum defluxus, potentię acumen, ut ignis instar proxima quęq; depascāt & dispergāt. Nā ut medica naptha ignis uaporē & scintillas, etiā longo loci intervallo diffusa, ad

De Selenite

Dioscor. li. 5. c. 4.

100. & Plin.

Aere raro non

putrescit. Plu-

tarch. Sympo-

3. cap. ultimo.

Viridi aëris ad

oculorū fluxus

efficacia.

De uulneribus

ex aere Aristot.

sectione Proble.

35 & 36.

De Pennis aquilæ

Aelian. lib. 9.

ca. 2. de animal.

De Eringio hec

Plutarch. in lib.

de principū cum

philosophis com-

mercio.

De naptha Plin.

li. 2. Apollon. in

Argonauticis.

u sese

De charadria
hæc Heliodorus
in histor. Aethio-
pica, lib. 3. Plu-
tarch. Sympos.
5. cap. 7. Suidas
in dictione xer-
gæd pios Ae-
lian. li. 17. cap.
13.
Per oculos fa-
scinatio, ex Plu-
tarch. Sym-
pos. 5.
Micantes Augu-
sti & Tyberij
Cæsarum oculi.
Suet.
Fascini per ocu-
los historias,
Plin. li. 7. ca. 2.
Gell. li. 9. ca. 4.
Plutarch. Sym-
pos. 5.
De speculo men-
str. polluto hæc
Plin. li. 7. ca. 15.
Aristot. de som-
no & uigil.
cap. 5.

sese derepētē allicit, sic charadrios auicula, in torrentium
charadris, id est uoraginibus, inter saxa oberrans, primū
regio morbo laborantibus cōspecta, croceos bilis uapo-
res cōfestim attrahit: ipsa quoq; tanquam fascino percul-
sa, oculis cōniuet, caputq; sub alis recōdit, nō medelam
arquatis inuidens, sed bilis acrimoniā uerita. Ob id sub
uelamine uendebatur, ne licitator remedij particeps fie-
ret, antequam emeret. Hinc natū est adagium, in eos qui
rem utilē celant, Charadrij emulus. Huic Latini Gulguli
nomē indiderunt. Nullū profectō reperitur in humani
corporis fabrica sensus organū, quod tanta spiritūū co-
pia lceat, & spiritus fulgor emicet, ut de oculi pupilla
uapor. Quin Augustus Cæsar tam lucidos fertur habu-
isse oculos, ut in quos paulo attētius oculos intuitu desi-
xisset, hos tanquā ad solis fulgorē oculis cōniuere coge-
ret. Suetonius quoq; auctor est, Tiberiū Cæsarē exper-
rectū etiā in tenebris, ut feles, uidisse, nam & Gellius scri-
bit, in ultima terra, cui Albaniae nomē est, incolas in pue-
ritia canescere, & noctu acutius quā interdiu cernere,
fulgore scilicet tenerā uisus aciē obtundente. Quū igitur
spiritus, fascini uehicula, tam cōfertim ad oculos con-
fluant, & in obiecta eiaculentur, si ex impuro sanguine
procreati fuerint, nihil certē mirū est homines uisu effa-
scinari, lippitudinis contagione infici, & erumpentibus
mulierū menstruis specula cōspurcari, ac macularū squa-
lore uelut situ oblita pollui. Isigonus quoq; scriptis suis
testatum reliquit, esse in Triballis & Illyria quasdā effasci-
nantium familias, quæ uisu (quos iratis præcipuē oculis
aspexerint) interimant, easq; gemina in oculis pupilla
esse cognobiles: eiusq; mali cōtagione impuberes faci-
lius affici. Sūt & huius farinae in Scythia mulieres, quas
Apollonides uithras appellat. & non adeo diuersi gene-
ris Pontū incolūt mulieres, quas Philarchus thebias co-
gnominat, quæ altero oculo geminā pupillā, altero equi
effigē habeant, aspectu terribiles, quas etiā ueste onera-
tas submergi posse negāt. ita solers natura, quæ noxia &
cauenda sunt, suis insigniuit characteribus, Oculorum
nempe

nēpe fascini nec pecora sunt immunia. Ob id lepidè Virgilius cecinit:

Nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos.

Virg. eclog. 4. 3.

ibide Landinus

Nec oculi tantum sunt huius execrandi mali organum, ^{plura.}

sed & uox, & quorundam hominum maledica lingua: ^{Per linguam}

quæ nō corpus modò, sed animā quoq; inquinat. Ob id ^{fascinatio.}

diuus Iacobus apostolus: Lingua, inquit, effrenis, inco- ^{Iacobus in epis}

ercibile malum, plena ueneno mortifero: per eam bene ^{stol. cap. 3.}

dicimus Deo patri, & maledicimus hominibus ad Dei

effigiem cōditis: ex eodem ore procedit benedictio &

maledictio. Cuius uitiā Gregorius Nazianzenus hoc le- ^{Linguae maledi}

ce uitio.

ὡς ὁ δὲ γλώσσῃς ἀλώτερον δὴ βροτῶν,

ἢ πᾶσι καὶ προθέων, ὅπλον ἐτοιμότερον. Id est:

Lingua nihil perniciosius mortalibus, equus ut effrenis

præcurrēs, telū promptissimū. Nam inter fascini uitiā, lin-

gua perniciofa uix crudelius reperitur ullū, quo laudata

tabescunt. Reperiuntur enim in Africa hominū, inquit

Gellius, familiæ uoce atq; lingua effascinantīū: quæ si for- ^{Verba Gellij ex}

20 tē impensius laudauerint pulcras arbores, segetes lætio- ^{lib. 9. cap. 4.}

res, infantes amoeniores, egregios equos, pecudes pastu

atq; cultu opimas: hæc omnia emoriātur, nulli aliq; inte-

ritus causæ obnoxia. Nec temerè id fieri philosophi tra-

dunt. laudatio nempe lætitiā in corde parit, & spiri-

tus uaporulentos: quos turbulētos in faciem & oculos

calor dispergit, per quos fascini uirus eiaculatur. Vnde

inoleuit consuetudo, ut quidpiam laudaturi, bene omi-

nātes, ne uerba nostra obsint, præfamur: Vt Deus id cō- ^{Hanc præfatio-}

seruet. At inuidiæ fascinum multo alijs est perniciosius, ^{nis consuet. Ari}

30 qua Siciliæ tyrāni nō inuenēre tormentū maius. Quæ, au- ^{stot. sectione}

dita uel uisa aliorū prospera fortuna, per aures et oculos, ^{20. Proble. 34.}

uitiorū fenestras, in corda prorepit: ex cuius maleuolen- ^{Ex inuidia fasci}

tia spiritus noxi in corde turgēt, & per oculos, aspectus ^{natio.}

toruos, emicāt, & ut ignis ē silice, psiliunt. *πειδὴ*, inquit,

Pindari interpretes, *ὡς τοῖς ἄλλοτεροις καλοῖς λυπημένοι, δια-* ^{Pindari interpr.}

φθειρόντων καὶ λυπημένοι. Id est: Quoniā inuidi, foetici aliorū suc- ^{in Pythijs,}

cellu cōtristati, tabescētes corrūpuntur, & macrescunt.

u ij Cate-

Cæterum has effascinationis causas Calasius apud Heliodorū libro tertio de Aethiopica historia, erudito certè uerborum compediō conscripsit: Aër iste, inquit, qui nos ambit, externas quibus imbutus est qualitates per sensuum organa, ad interna uiscerū præcordia, ossiumq; medullas usque defert: & ea ratione plerisque inuidia sit morbi causa, quæ proprium fascinationis nomē accepit. Vnde illud quoq; ait, considera Charicles, quàm multo dolorem oculorum & pestis cōtagionem hauserint, qui his morbis affectos, ne quidem attigerunt, imò ne lecti quidem aut mensæ fuerint participes, sed tantum aëris. Subuentanci etiā affectus per oculos, natura spirituum feruentes, in animas quoq; deferuntur. Nec tamen his animi corporisq; morbis natura medicam denegauit opem, sed uaria produxit amuleta & *περίωντα*, quibus hi amoliri & arceri possent. Ac ut uberiori beneficio, Christophore, tuum & Medicorum fauorē demerear, nonnulla adscribā. Inter quæ corallium rubrum collo infantiū appensum, aut armillis insertum, in brachioq; gestatum, prærogatiuam habere aiunt. Alyssum herbam domi ad lacunaria suspensam, salutare refert Dioscorides esse amuletum, contra fascinationes hominum quadrupedumq; generi. Bacharem herbam beneolentē, Vergilij poëtæ freti testimonio, contra fascinū pollere aiunt, singulari uis, quum in Bucolicis cecinit:

Bachare frontem Cingite, ne uati noceat mala lingua futuro.

De ruta Arist. se-
ctiōne 20. Pro-
ble. 34.
Luporum capita
portis affixa.
1. l. lib. 28.
cap. 10.

At illud quod Aristoteles de ruta tradit, quam comestam fascini ait obtundere uires, ob rationem quam reddit; plus fidei meretur. Luporum quoq; rostra & capita portis uillarum, ad arcenda fascini ueneficia præfigebant. Quod uenatores nostris quoq; temporibus obseruant: sed in quē usum, nesciunt. In hac diuertere libuit, ut Medici perpendant, in medium pro Repub. consulturi, quàm sæua pestiferæ cōtagionis mala; & fascinationis morbi, ex *ἀποπόσις*, id est de uaporum a sordidis corporibus effluuijs, in publico cōmercio oboriri possint. Quo fit, ut cōtagionis uirus semp̄ ulterius serpat. Vale.

De

DE ALYSO, ET HERBA BRITANNICA.

Epistola XXXVII.

On habeo certè quicquā aliud exploratum,
quod Medicinam adeo illustret ac salutarem
reddat, atq; recta herbarum cognitio est, qua-
rum inuentionem heroibus ac regibus, deniq;
» dijs immortalibus consecrarunt. Ob id Cicero: Mirari,
» inquit, licet quæ sunt animaduersa à Medicis herbarum
» genera, quæ radicum, ad morsus bestiarū, ad oculorum
» morbos, ad uulnera, quorum uim & naturam ratio nun-
» quam satis explicuit: utilitate enim ars & inuentor pro-
batus est. Non parum debemus alyssi herbæ inuētori,
quæ contusa & in cibo canibus oblata, illorum rabiem
compescit: domi suspensa, omne fascinationis genus ab
hominibus, & pecore omni amolitur: in punicea lacinia
collo adalligata, uniuersos pecoris morbos arcet. Cu-
ius admirandas etiā in arte ueterinaria uires, Plutarchus
» his uerbis celebrat: Herbam, inquit, quam alyssum uo-
» cant, alij in manus accipientes, alij solū aspiciētes, à sin-
» gultu liberātur. Fertur eadem ouillo & caprino pecori
salutaris esse, propè caulas & septa eorum consita. Sed
non minor illi referenda est gratia, qui eam modò igno-
tam, nobis notiorē reddiderit: quod equidē, ut gratiam
& fauorem Medicorū demerear, facere conabor. Hæc
Galenus definit, prasio esse similem, asperiozem tamen
& spinosiozem, circa seminum uerticillos aut globulos,
flore ceruleo: quam canicule estule legere oporteret. At
Paulus, ex Aegina insula medicus, & Aetius, à Galeni
descriptione uariare uidentur: quam uterque, quod ea
» ferrum induratur, Sideritim uocat. inquit enim Aetius:
ἡ ὅτι δὲ σιδήριδ' ὀνόμαζεν, ἡ ἱερὰ κλειάς καλεομένης. χροῖνται δ' ἐαυτῇ
τινὲς καὶ μόνη, καὶ φασὶν ἰκανῶς βοηθεῖν, διὰ τὸν τοῦ καὶ ἄλλου σου
πάντην ὀνομάζουσι. Id est, Herba sideritide, Heraclia dicta,
utuntur quidam ipsa sola cōtra canum rabiem: & aiunt,
ipsam abunde prodesse: & ob id quod à λίσσα, id est ra-
bieliberat, alyssum nominarunt sideritim. Quam Dio-

De herbis hæc
Cicero lib. 1. diuina
nationum.

De alyso hæc
Dioscor. li. 3. ca.
97. Plutarch.
Sympof. tertio.

Alysi descriptio.
Galen. lib. 2. de
antidotis.
Glidkraut.
Paulus lib. 5. &
Aetius li. 6. hæc
de alyso.

Oribasius quoq;
li. Synopseos 8.
cap. 13. esse sidi-
ritim heracleam
affirmat.

scorides & concors medicorum cōsensus uerbenam & peristerion appellant, & esse fatentur. Nec adeò multū refert, quòd Dioscorides de alyſſo, ſideridide, uerbenaca, de qualibet propriū caput conſcripſerit: immenſa enim illa nominū uarietas multis, etiā peritiſſimis, radicifecis crebrò impoſuit. An uerò herbæ Britannicæ hiſtoria ſit legitima Dioſcoridis, aut uelut ſubditicia, ab alijs inſerta librarijs, non facile dixerim. Plin. ac Strabo teſtantur, illius uſum à militibus Cæſaris Germanici in caſtris ultra Renum ad arceturū promotis, eſſe reperiū, 10 quam Friſij ex Britannia allatam milites docuerūt, quam cum ſomnantiâ morbo affecti, dentibus deciduis, fœda oris ulcera curabant. Vnde Dioſcorides: Herba, inquit, Britannica priuatim ad ea ulcera quæ in ore & tonſillis depaſcendo ſerpunt, confert: quam ob inſignem aſtringendi uim, biſtortam alteram eſſe quidam arbitrat̃ur, Vale: & utram tu eſſe uelis, penes te ſit arbitrium,

De Britannica
Plin. li. 25. cap. 3.
Strabo li. Geog.
16.

Dioſcor. lib. 4.
ſa. 2. Plin. in pro
logo li. 27.

DE TORMINIBVS A FEBRE

dereliſtis, & Abſinthij uinibus.

20

EPISTOLA XXXVIII.

Ccidit plerunque, affinis perdilecte, ut filij qui ab auita parentum probitate degenerant, iſſis longè deteriores euadant. Hoc idem in febris ex atræ aut flauæ bilis putredine natis accidere quoq; arbitror: quarum Symptomata ſunt febris iſſis longè crudeliora. Nam ſi ratione uictus frigida, aut aque potu diuturno humores plus æquo craſſiores reddiderint, nec in paroxiſmi declinatione deſecto corpore diſſilare aut per ſudorem exhalare ſuſtine- 30 rint, aut nec cholagogo eos concoctos expurgauerint, tum utraq; bilis, febre ſopita, in uenis præcordiorum ad uentriculū & pectus pertinentibus, ſua acrimonia deliteſcens, ſeuis torminibus pectus & interna affligit uiſcera, adeò ut febrē quàm hos cruciatos ferre malles. Nec ab

ab his eos liberare poteris, nisi utriusq; uel saltem flauæ bilis reliquias per aluū expurgaueris: ut pereruditè Hippocrates, magnus ille medicorum coryphæus, nos in libro de Veteri medicina his admonet uerbis: Et quos, ait, acuta acrisq; & æruginosa bilis aut flaua affligit, qualis mox rabies & morsus uiscerum ac pectoris, & desperatio infestat: non sedantur aut hæc, priusquam eadem bilis expurgetur & obtundatur, alijs uel permisceatur. Quando sanè humores in iecore diu manserint, nec per corpus digereri aut exhalare possunt, à febrili sanè calore, ueluti dum ex sanguine atra producitur bilis, aduruntur, eorumq; acrimonia ex febrili æstu parta, tanquam in dynteria (ait Galenus) pectus & uiscera mordent ac uellicant. Hos absinthij ἀποθεγμα dilutum uel infusio expurgat & alterat. nam humores uentriculum infestantes, ut ex Ruffo docet Aëtius, detergit, concoctionem adiuuat: cuius argumētum est, quod id potantibus, nec ora nimia saluæ copia madent. Lenit & in epate & splene inflammationes, urinam & menses proritat. Et ut Aëtius refert, κακίς οὖν δὲ καὶ ἀποθεγμα ἀλινδίου πίνειν, πρὸς τὸ ἀποσμήσαι τὰ ἐν τῇ γαστρὶ ἀδροισμένα κοιλώδην καὶ δριμύτην γεῖνωσθαι. Ob id Galenus Glauconem monet, ut febricitantibus, post diem septimum iu-
 giter det comam absinthij. & Paulus quoq;: Si, inquit, signa concoctionis morbi apparuerint, aude dare absinthij dilutum. Nam ut Mesue ait, confert iuuamentum magnum in febribus oppilationum, & chronicis. Proinde ait Galenus in Methodo (malo enim uerbis ipsius uti, quàm meis, tuis eruditis obstrepere auribus) Nos, inquit, uel si minima sit suspicio iecur uel uentriculum laborare, absinthium protinus oleo incoquimus, ac eo particulas fouemus, aut irrigamus. Cùm autem in omni absinthio duplex qualitas & facultas existat, utique in Pontico astringendi facultas non parua est: in reliquis omnibus, amara quidem qualitas est uehementissima: astrictio uerò, quam saltem gustu agnoscas, aut planè

De torminibus
ex bile in febris
bus, uerba Hip-
pocratis.

Galen. lib. 6. de
causis Sympto.

De absinthio
hæc Aëtius li. 5.

De absinthij in
febr. usu Gal.
li. 1. ad Glauco.
Paul. li. 2. de ter-
tia. Mesue cap.
de absinth.

De duplici ab-
sinth. hæc Gal.
lib. 11. Methodi.
Absinthij Ponti-
ci præstantia.
Plin. eadem.

„ planè obscura, aut prorsus nulla sentitur. Proinde ponti-
 „ cū ad iocinoris & uentris phlegmonas eligi potest. Por-
 „ rò id est tum folio, tum flore uero longè quàm cætera
 „ absinthia minore. Odor uerò huic non modò nō suauis,
 „ uerū aromatum quid præ se ferens, reliquis omnibus
 „ planè est fœdus, qualis est nostro uulgarī absinthio. Qua-
 „ re, inquit, hæc fugere conueniet, uti autem semper pon-
 „ tico. Quale non saltem in Ponto, sed etiam ultra Rhe-
 „ num inuenire est. propè uillā enim qua rectā itur ad Al-
 „ ceam in Palatinatu crescit. Adeò uerò bilis acrimoniā
 „ obtundit, ut animalia quæ eo in Ponto uescuntur, felle
 „ instar columbarum careant. Valeant itaque, qui uinum
 „ absinthites caput offendere tradunt: quum illius pocu-
 „ lū inter ebrietatis antidota numeretur, καλίου ἢ, ait Pau-
 „ lus, ἀψινθίς τὸ ἀποβρεγµα πρὸ τῶν πότεων λαμβάνειν. πάντων γὰρ
 „ ὄντων ἀκραιπαλώτατον. Pulchrū, inquit, est ante alia pocula
 „ absinthij dilutum prælibare. illud enim omnium, minus
 „ caput crapala onerat. Sunt porrò Græcorum medicis
 „ duo protrita potionum uocabula, nempe ἀπεζόµα, id est
 „ decoctum: & ἀποβρεγµα, id est dilutum aut infusum. Est
 „ autem dilutum, aqua, uinum, aut alius humor, in quo
 „ herbæ aut radices uel aromata maduerint, ut absinthij
 „ furculi: quibus exemptis, relicta eius oleris ui aut amari-
 „ tudine in aqua uel uino, id propriè absinthij dilutum, uel
 „ infusionem dixeris. quod Pauli interpres, absinthij bal-
 „ neum ridiculè uertit.

De felle hæc Pli.
 lib. 11. cap. 37.
 Galen. de atra-
 bile.

ἀποζέµα &
 ἀποβρεγµα
 quid sint.

DE MATRICE ADEMPTA, ET
 foetus mortui admiranda excretionē.

Ad Achillem Gassarum, Augustanæ urbis Medicū, & Guilhel-
 mum Rasalonum.

30

EPISTOLA XXXVIII.

Vm ex thermis, doctissime Achilles, quæ in
 Hercinio Sueuorum nemore unum ab oppi-
 do Kalbe miliare scaturiūt, domum proficisce-
 rer, in itinere ad noctem diuertī ad præfectum
 pagi in Nideressen: cuius uxor in lecto puerperij graui-
 ter

ter decubuit, quum uterus 12 menses grauida se gestas-
 se arbitraretur, nec ulla enixus signa eminerent. Aderat
 quoq; medicus, & obstetrix, quæ hoc idem affirmabat.
 Quippe quod nec uterus pōdere ad pubē decliuior ap-
 pareret, nec latera lumborū matris detumuisſent (quæ, *Enixus tēpesti-
ui signa.*
 dū foetus de umbilici nexu ad partū decliuus se explicat,
 accidere solent) nec dolor puerperam, cōpagines ossis
 sacri & pectinis dissoluens infestaret, nec effluuiū mado-
 ris ex rupta alanthoide foetus pellicula, labra uulvæ ma-
 10 derēt, nec ubera lacte distenta ut prius turgerēt, sed flac-
 cida decreſcerent: nec facilius præcordia spirarent: nec
 incessus, ob cōxendices foetus mole decūbentis onera-
 tas, tardior & pigrior appareret: nec crebrior lotij cū ar-
 dore miſtus aut stillicidium pariturā exercerent. Qua-
 re, inquit obstetrix, Lucinā testor, ne sim aborſus occa-
 sio, me nihil temerē facturā. Tum medicus: Heus bo-
 na, inquit, mulier, signa tēpestiui enixus probē & recen-
 ſuiſti, & obseruaſti. at ego hanc nō humana effigie foetū,
 sed informē & inanimē carunculā, ex sterili utriusq; pa-
 20 rentis spermate, lentaq; humorū uiscidine adeo firmiter
 concretam & coalitā, ut ferri etiā respuat aciem, in utero
 gestare credo, quam molā appellant: qua, grauida eiſdē
 affligitur symptomatis, pica, mammarū pruritu, dentiū
 dolore, oculorū ophthalmia, & altero mense uomitu, cibi
 fastidio, quibus prægnans laborat. Tū misera mulier,
 ô hospes, ait, hæc obstetricis & medici cōtrouersia, meū
 uellicat animū. quā tu attentus arrectis audiuiſſe auri-
 bus uideris. unde te senē, qui multorum hominū mores
 & urbes uidiſti, te medicinæ nō imperitū arbitror, quæ-
 30 so & obsecro, ut quid sentias, tuū quoq; cōſilium fidele
 mihi impartiri uelis. Tum ego misertus mulierculæ,
 comitante marito, cominus accessi: cuius facies pallore
 squallebat, & inflata uidebat, anhelitus grauiter olebat:
 ardore stomachi animiq; deliquio subinde languida, fe-
 brili quoq; horrore crebrō incerta periodo cōtremisce-
 bat: uenter calore destitutus algebat: nec capitis oculo-
 rumq;

De mola hæc

Pli. lib. 7. ca. 15.

Arist. li. 4. de ge-

nerat. animal.

cap. 7.

Signa conce-

ptus. Plin. li. 7.

ca. 6. Macrobi-

us Censorin. de

die nat. ali.

Signa mortui

in utero foetus.

rumq; aberāt dolores, quibus macerata, epilepsiae quo-
 que cōuulsione torquebatur, sed leuiori. quae haud ob-
 scura, embryonis aut foetus in utero, uel ob sanguinis &
 alimēti inopiā, aut acutos matris morbos hysterica pre-
 focatione laborantis, demortui signa nouerā. Tum mi-
 serā cōsolatus mulierculā, Bono (aiebam) sis animo mu-
 lier, ne desperes quāso, optata enixus superueniēt quae
 non sperabit hora. Nā philosophi & poēte legitima hu-
 mani partus tēpora non saltē nonū statuerunt mensem,
 sed decimū ac undecimū quoq;. Et noster diuinus Hip- 10
 pocrates iuriscōsultos docuit, infantes posthumos deci-
 mo quoq; mense posse nasci. & Masurius auctor est, L.
 Papirium pratorē, secundo haredede lege agēte, bonorū
 possessionē cōtra eū dedisse, quū mater partū xiiij men-
 sibus tulisse diceret: quonīā nullum certū pariendī tem-
 pus statutū uideret, quod cū ob matris morbos, tū foe-
 tus causas accidentarias plurimū euariaret. taceo quod
 cōceptus hora uos mulieres plerūq; lateat. cras manē
 cū lotiū uidero, quid ego de tuo partu sentiā: & post-
 quā satis deliberauero, quid opus sit facto, te maritū 20
 ue tuū non celabo. Manē igitur experrectus, ceteris re-
 motis arbitris, preter medicū, obstetricē & maritū, Quo-
 niā (dixi) accinctus, ut uideatis, sum itineri, paucis quid
 de uxoris tuae partu ō hospes sentiā, explicabo. Singula
 prius cōmemorata symptomata & signa, quibus uxor
 tua maceratur, foetū in utero esse mortuū, & non gestare
 molā, planē arguūt: qui quū exactis à cōceptu quatuor
 mensibus sponte sua se mouerit, necesse est quod uitam
 habuerit: quae sine anima cœlitus data subsistere non po-
 test. Est quippe anima *ἐνδ' ἐλκυστα*, id est actus, quo cor- 30
 pus organicum per se sua sponte, sine externo subsidio,
 quouis tēporis momento mouet: & eo nomine immor-
 talis. Proinde mola, quae est informis & inanimata carun-
 cula, proprii motus expers, qui solus foetū à mola distin-
 guit, esse nō poterit. cetera cōceptus accidentia sunt u-
 triq; cōmunia. His hospiti contristato ualedixi. Po-
 stero

De stato parien-
 di tēpore Gell.
 li. 3. ca. 16. Plin.
 li. 7. ca. 5. Hero-
 dotus lib. 6.

stero die, quum domū rediissem, adiit me cōsulturus ci-
 uis ex oppido Eberbach, in littore Neccaris fluij sito,
 cui nomen Andreas Seidlen. Huius uxor foetū uiuentē
 aliquot mēses in utero gestauerat. & quū iam tēpus eni-
 xus appeteret, ubera eius prius turgida, lactis aquosi ro-
 re madebant, ac decresebant: nec puer in utero subsistit.
 q̄ signa foetū mortuū testabant. Tandē foetus in matri-
 ce cōputruit. cuius de crurib. et cerebello ossa denigra-
 ta & carie obsita, incredibile dictū, sed uerum: quū mulier
 10 ob intestini exulcerationē alui pfluuiū laboraret, tandē
 anno decimo nō per uuluae ostiōla, sed per anū, ossa ex-
 creuit. Non sunt enim hęc uiscera tam longē dissita, cum
 illius ceruix intestino recto incubet. ob id Oribasius lib.
 2. Synopseos 9. cap. 51. Sciendū uerō est, inquit, abscessum
 20 uteri rumpi quandoq; per uuluae ipsius os, quādoq; per
 uesicā, ac sepe etiā in rectū intestinū rumpitur. Et quā-
 uis Aretēus Cappadox, uetus ille medicus, pereruditus
 30 morborum acutorū scriptor, dicat: Humorū in illis hy-
 dropicorū collecti, per intestinorū rupturā egressio, cre-
 di nō potest: multo minus foetus. neq; enim innoxium,
 neq; citra perniciē intestini ulcus existit. Mulier tamē il-
 la uel hodie adhuc est superstes. Dum hęc meditarer, Doctor Achil-
 40 Guilhelme, En non uulgaris eruditione urbis Augusta-
 nae medicus, Achilles P. Gassarus, uerē alter in re medi-
 ca Achilles, ad me dedit literas, quibus nō disparem de
 mortui foetus historiā significat: nempe suā in Goettzin
 cōterraneā, quū diu foetū mortuū in utero gestasset, tan-
 dē hūc marcidū per apostema in illis suppuratione aper-
 tum, frustillatim eiecisse. Addidit & aliā magis cruentā,
 50 foetus in utero matris occisi, historiā. Quū maritus, cui
 nomen Andreae Rempter erat, ira percitus, uxoris suae
 ilia dextra cultro capulotenus traiecisset, eiusq; intesti-
 na elapsa, Mauricius Orchetomus accersitus calidis fo-
 tibus elota reposuisset, epigastrii uulnus censuit. tum mi-
 sera, facta puerpera, sexto à conceptu mense, & tertio
 post uulnus inflatum die, puerum occisum enixa est,
 cuius dextram supremam caluariā adhuc cartilaginō-

Hęc aborsus et
 foetus mortui si-
 gna Galen. li. 5.
 Aphor. 55. me-
 morat.

De matricis sit-
 tu, Cor. Celsus
 lib. 4. ca. 1.
 Aretaeus hęc li.
 2. ca. 1. de causis
 et signis morbi
 acutorum.

Doctor Achil-
 les August. n. e.
 dicus.

Vulnera matricis non, ut uescis, esse æque letalia.

Paulus de matrice ablata hac lib. 6.

Curā matricis elapsæ docet Hippocr. lib. 2. de morbis mul.

De hac medic. parte Aetius in principio lib. 5. Heliodorus de historia Aethiopica li. 4. & 3. hac omnia.

Hippocrat. hac lib. 1. de morb. uulgar. & li. de sterilibus.

sæ partem, Sæuus ille homicida uerius quàm parens, usque ad sinistri oculi supercilium uulnerauerat. Mater uerò chirurgi opera conualuit: quæ uel hodierno die uitali fruitur aura. At hos putridi embryonis per anum & ilia enixus & uulnera, illæsa matricis cōpagine, absq̃ continui solutione fieri non posse, palàm est. quæ uulnera matricis nō esse letalia arguūt: quū ea laxatis ab utroque coxēdice cornibus & ligamētis, iam scroto inuerso simillima, exciderit. quauis data occasione, ea abscessa mulierē diu uiuere posse, Paulus Aegineta his testatur¹⁰ uerbis: *ὅλη ἡ μήτρα πολλὰν ἰσὶν ὀρνταὶ ἀφαρῆθῃναι, καὶ βλάπτειν αὐτὴν τοῖς μὴ γυναι.* Id est: Cōstat, tota ablata matrice, nec mortem inde subsequi. Vidi quoq̃ hanc, mulieri Bononiensi, quum mola trusatili ordeū & id genus frumenti degluberet, elapsam, & cucurbitæ instar inflatā: Carpū chirurgum, me cooperante, nouacula abscindere: quam tandem toto biennio Bononiæ crebrò mihi obuiā & superstitē uidī, donec Bononia emigrarem. Has de fœtus in aluo matris mortui & muliebris partus historias recensere placuit, additis ex primariā medicīnæ parte²⁰ *μεριονῆ* signis pathognomicis, quæ longē uerius quàm lotium, morborū causas indicant. Cita namq̃ morbi cōgnitio, ut Heliodorus scribit, expeditā & facilem illius curam efficit: muliebri uerò silentium, & dissimulatio, aggrē curabilē reddit. Ob id Chalasaris ex Aegypto medicus & magus: Non erubescat (inquit) medicus à muliere agrotante sciscitari, & percunctari causam morbi. nam ex hac uerecundia & causę incitia, multæ pereunt. Eam ob rem ipse Chariclię puellę amorem heroicū, obseruando in spectaculis, uisus puellæ & uultus uarietate, cognouit. Vnde Hippocrates causas sterilitatis nō³⁰ ex lotio, ut nostrates medici uromātes facere solent, dinoscere, sed interrogando, tactu & suffumigijs explorare, integro libro docet: quē præstaret imitari, quàm turpiter ex solo lotio nugari. Vale. & eximiū uestrę Augustanæ reip. medicum, multarū rerum peritiā & eruditio-
ne celebrem, D. Geryonē Seilerū, meo nomīne salutato.
De

DE PVRI PER LOTIVM, EX PVLMONIS,

nis, epatis, renum, aliorumq; viscerum uomica erumpentis

per meatus reconditos expurgatione, ad Doctorem

rem Geryonem Sclerū, Augustanæ

urbis Medicum:

EPISTOLA XL.

10 **P**actis uno aut altero mensibus, Geryon doctissime, cōmunis noster amicus, & colloquij de bonis literis cōsors Cyrlerus, quum ex Augusta à te, & strenuo equite Sebastiano Schertlin, conuiuio exceptus, Heidelbergam rediisset, & paululum ante crepusculum de more in myropolio conuenissemus, & mihi tuo nomine plurimam impertisset salutem, ait à te & sympoliarcha uestro Schertlin, in conuiuio de me honorificam factam mentionem. te quoq; aiebat meas & legisse de re Medica epistolas, & cādido eruditi iudicij tui calculo approbasse: ingenuè fateor, quamuis non sim inanīs gloriæ mancipium, laetabar tamen plurimum, mea de re Medica obiter scripta, à Medico docto commēdari. Quis enim obsecro non mallet
20 à uiro multarum rerum peritia & eruditione laudato approbari, quàm à centum illaudatis ad sidera usq; efferrī? Addebat quoq; prater ceteras Empiricorum imposturas proditas, id summopere tibi placuisse, quod temeraria Medicorum uromantum de substantia ægritudinis ex solo urinæ indicio iudicia, publica Medicorum scandala, ægrorum uerò interitus perniciosam occasionem confutauerim, illorumq; auctores diris quoq; deuouerim. At mi Geryon, quàm parum fidelis mea admonitio profuerit, ex hoc quod sequitur intelliges. Nuper
30 quidam inter Palatinatus procures, ueteri mihi necessitudine coniunctus, lotium suum purulentum tabellario ad me perferendum dedit: simul quoq; totam morbi historiam, & illius accidētia pathognomica, quæ Galenus essentialiter inhærentia appellat, literis declarauit. Nouerat enim, nulla habita morbi descriptione, me de illius

x iij substantia

substantia diuinare uel nugari nō solere. Ex quibus non obscuris signis & indicijs intellexi, eum apostemate in membrana costas succingente laborare, ac febre continua macerari: & dum excreare uellet, punctura in latere dextro efflictim torqueri. Decimo uerò quarto à morbi initio die, apostemate iam cōcocto & suppuratione maturo, ingentem puris copiā in pectoris cauitatem & pulmonis arterias erupsisse: quam quum ob lateris puncturam, tum ob anhelitus difficultatē eructare non posset, urinamq; sedimine purulento turbidā emingeret, haud obscura coniectura intellexi, Naturam meatus plerisq; medicis ignotos, ei uerò optimè notos, de pulmone per arteriam & uenam cauiam, epar & uenas emulgentes ad renes, ad ureteras & uesicā usq; patefecisse, per quos sese à sanie exoneraret. & hæc esse certa pulmonis, ex pleuritide saniei defluxu onerati, signa. Hæc quum illius urbis, in qua æger decumbebat, Medici uromātes (qui ex lotio, uelut olim hydromantes ex aqua, diuinare solent) intellexissent, audio eos protinus cum magnō fastu exclamasse, Urinam purulentam non esse pulmonis aut pectoris affecti indicium, sed (ut Hippocrates refert) si quis sanguinem aut pus minxerit, aut renum aut uesicæ ulcerationē significare. Sed mi Geryon, probè nosti, quanta sit in re Medica uaticinantium arrogātia, temeritas, & mētiendi licentia. de quorū censu sunt Medici uromantes, ex lotio diuinatores, quos Achilles in Euripidis Iphigenia perbellē suis coloribus depingit ita:

Vide Galen. lib.
7. Aphor. Hip/
pocrat. Aphor.
54. hos meatus
exponit.

Hippoc. hæc li.
4. Apho. 75.

Vatum & ario
lorum festiua
definitio.

τίς δ' ἐμάντις ἐς' ἀνὴρ;

ὁς ὀλίγ' ἀλυσθῆναι, πολλὰ δ' ἐψεύδῃ λέγει,

τυχῶν ὅταν δ' ἐμὴ τύχη, διοίχεται.

Id est:

Quis est augur, uel uates? Is uidelicet, qui uera pauca, falsa dicit plurima, si fors ita ceciderit. atqui si minus ita ceciderit, tum arte elabitur sua. At certe hi, qui ex renum aut uesicæ ulceratione solū, pus per lotium emanare arbitrantur, toto (ut aiūt) errāt cœlo: quippe quum ex interna epatis, pulmonis, renū, ac peritonēi, omniumq; interiorum uiscerum uomica, ex apostemate suppuratione effracto,

& alia signa discernere scias: quæ te Celiuss Aurelianus libro de Morbis chronicis quinto, cap. 12 docebit. Illud quoque ut obserues operæ precium erit, non raro flegma in thoracis cōcavitate, ut in empiemate, putridum, & in alijs uenarum anfractibus coaceruatū, absque ulla interni ulceris suppuratione, cum stillicidijs urinæque ardore quoque excerni. quod in senibus quoque experimur, quos pituitæ falsæ acrimonia ad crebrum mictū lacessit. Hęc, doctissime Geryon, te non docere, sed admonere tantum uolui. Vale: & D. Achillem, amicū meū integer¹⁰ rimum, meo nomine salutes quæso.

QVAE VRINARVM, MORBI COCTIO

nem aut cruditatē indicet: ac an morbo indigesto purgatio conu-

petat, ad peritijs. Medicinæ doctorem

Iohan. Echtiū.

EPISTOLA XLI.

ANnus iam ferè preterijt, amicorū optime Echti, quo in Friderici Comitiss Palatini, generoso Palatinorum stemmate & uirtutum splendore illu-²⁰ stris, terque quaterque difficili ægritudine curanda, ut fidus Achates mihi aderas. Tum certè, quum nobis uacaret ut tædium temporis deuoraremus, multa de superstitionibus impijs, & idololatria, quæ prætextu Medicinæ in sacra religione inoleuisset, ac de agyrtarum imposturis, & ex lotio uromantum nugis colloqueremur: tum lepida meherclè ludæi medici de uromatibus medicis recensuisti historiam. Nempe, quum Aquisgranum (oppidum uetustate, Imperiali corona, & thermis celebre) uenisses, quæ in pago Porceto, mille ab oppido passus sca-³⁰ turirent: quas quum lustrares, aiebas in uestibulo myropolij te uidisse sculptile Morionis idolū, uersicolore ueste, rubro capitis galero, uestitum: qui dextra manu exserta matulam uitream, diductis labris subridens, ut moriones assolent, spectatoribus ostentare uidebatur. Ac quum attonitus id spectasses, ingressus myropolium, pyxidi-

pyxidibus medicamentis exoletis refertis adornatum, te ab Iudæo pharmacopæo, quid hoc insolens morionis simulacrum ridiculum portenderet quesivisse. Tum sane Iudæum respondisse, se à parente auctoque medicis accepisse, medicos, qui ex solo fallacis urinæ indicio discernere morbi naturam & locum affectum conarētur, hos esse morioni huic simillimos: qui temerariū illorum de morborum causis ex lotio iudicium irrideret, quem eo nomine vulgo spectandum ante myropolij uestibulum statuisset. Tam fidam, tam denique ingenuā veritatis confessionem in re medica, nec apud Christianorū uirumantes comperi unquam: quorum foribus ut simile morionis idolum affigeretur, fas æquūque esset. Verū quid mihi post discessum tuum acciderit, ob prudēs tuum in discernendis morbis iudicium, & eruditionem non uulgarem, te celare non possum. Accersitus à Comite ualitudinario, ut non modò eius sanitati consulerem, sed altercationem ac litē inter suos obortā medicos componerem, ægrotis nempe perniciosam: quorū alter nullum, nisi materia morbi concocta, pharmacum purgatorium dandum censebat: alter nullam urinā rubram esse cruditatis indicem, aiebat: me quoque contentionis eorum arbitrum statuebant. Tum ego: Dedecet, inquam, uos medicos hæc apud ægrotum altercatio: quorū concordia fertur salus ægrotum, dissidium uerò perniciem & diffidentiam in medicos ægroto parere. Quid uerò de utroque sentiā, paucis declarabo. Si namque, inquam, materia morbi febrilis in principio turget, et eius copia, cacochymia, aut uasorū plethora uirtutem onerat, atque & uiribus suffragatibus, ne calor naturalis humorum crudorum copia obruatur, aut suffocetur, quis obsecro mentis compos, uel uenæ sectione, aut pharmaco, noxi humoris redundantiam partim subducere nō audebit? Quum Galenus dicat, melius esse circa morbi principia euacuare, quo minorem iam factam materiam, facilius natura possit concoquere, morbo namque consistente, quum

Medicorum discordia aegris perniciofa.

Quando purgatio minoratiua competat. Gal. lib. 11. Methodi, de phlebotomia idem dicit.

Trallianus h. eo
li. 9. ca. de anaf.

natura iam concoxit, superfluum est euacuare. Et Tral-
lianus, ille insignis, à Mesure later dictus, de cura Anasar-
cæ inquit: Hac uenæ sectionem interdum requirit, ut
quæ ex sanguine frigido nascatur. Verùm hac frigidita-
tis ratione nō indiget: sed quoniā copię detractio natu-
ram fasce leuat, ut hanc minorem factam facile superet:
uidemus sanè, inquit, quòd etiam ignis externus, quum
à lignis uiridibus propemodum extinguitur, si illa quæ
ipsum suffocabant auferantur, rursus refocillatur. Quare
in confesso est, indigestam humorum corporis molem,
commodè in principio, uel leni pharmaco, aut uenæ se-
ctione euacuari posse. Sed ut uestram de humorū cru-
ditate & concoctione contentionem dirimam, operæ
precium erit, ut urinae concoctionis saluberrimæ ideam
& specimē, tanquam Polycleti regulam, ante oculos sta-
tuam, qua aliarum ab hac lapsus & differentias metiri a-
nimo possitis. Optima igitur urina censetur, quæ sub-
stantia mediocri, & colore citrino est diaphora: in cuius
fundo sedimentum album æquale & leue subsidet, salu-
tare in febribus digestionis & crisis indicium: aut si saltem
habeat nubeculam candidam in medio pendulam, uel
in sublimi specie araneorum telæ enatantem, quod Græ-
ci ob id Enæorema dicunt, haud obscura inchoatæ con-
coctionis humorum indicia. Quanto igitur urina co-

Optime urinae
descriptio.
De lotij hyposta-
si hæc Hippoc.
Et Gal. li. 2. pro-
gnost. ca. 6. &
li. 4. & 7. apho-
ris. ac de crisi li-
bro 2.

De hypostasis
colore & consis-
tentia in lotio,
Alex. Aphrod.
lib. 2. Probl. 19.
& Drusianus
in questione de
urina.
De urina aquo-
sa hæc Hippoc.
li. 4. aphor. 72.
& lib. 2. Pro-
gnost.

lore & substantia, ac in ea contentis, ab hac degenerat,
tanto facultatis naturalis & concoctricis in iocinore &
uenoso uasorū genere & membrīs solidis, à quibus hy-
postasis suam destrinxit & quasi delibat albedinem, ui-
res esse imbecilliores indicat. Proinde urina instar a-
qua alba & perspicua, summam indicat humorum cru-
ditatem, ac naturalis facultatis concoctricis imbecillita-
tem in delirantibus, ob cholerae ad cerebrum raptum,
exitium aut delirium. Alterū uerò, quod ad colorem
attinet, cruditis in lotio extremum signum est urina
nigra, uel ob adustionem atræ bilis fusca: aut ob copiam
bilis fluxæ, aut sanguinis crudi copiam, aut ebullitionem,
rubra:

rubra: quæ morbi cruditatem quoque indicat. Ob id Ga-
 lenus lib. 2. Prognosticorum: Quoties, inquit, sanguinis
 ferū pariter cum urina excernitur, urina colore rubra ap-
 paret: indicat bilis sanguinisque copiam, non exquisita ra-
 tione confecti. Proinde Hippocrates lib. 2. de ratione
 inuictus morbis acutis, humores cholicos, febrili aut
 quouis alio accidentario calore concoctos, qui tamen
 calore nativo ad corporis alimoniam euinci aut altera-
 ri non possunt, quamuis nec à frigore inruduerint, eos
 tamen græcè *αἰμαῖς*, id est crudos crebro appellare so-
 let: ut utramque bilem, *χρόμα*, catharrum, coryzam, &
 qui in lippitudinē ex oculis destillant humores: hos mo-
 dō digestos, modō crudos appellat. Sic non in febris
 modō, sed in hydropici quoque urina rubra & cruda ap-
 paret, quamuis epar ob spirituum & probè concocti
 sanguinis penuriam sit refrigeratum, & calore natu-
 rali destitutum, propter obstructions tamen & humo-
 rum putredinem non rarō igneo calore incalescat. un-
 de sitis quoque accidit, & ut hydropici plurima quoque bi-
 le abundant, ac febricula typhoide, ab Arabibus lacti-
 ca dicta, sensim laborent: & ut uerbo dicam, quicquid
 à calore nativo, & congenita caloris uiscerum tempe-
 ratura non fuerit concoctum & elaboratum, sed à ca-
 lore accidentali aut frigore confectum, id quum in cor-
 poris alimoniam conuerti non possit, Hippocrates cru-
 dum appellare solet. Hæc quū obiter dixissem, mox
 me esse paradoxopœum, & in re medica Lutherum, ap-
 primè exclamabant: qui utramque bilem, æstu quouis
 feruentem, crudam appellarem, quum cruditas non
 caloris, sed frigoris esset soboles: quod cocis quoque es-
 set exploratum. Tum ego, mi Ehti, qui probè nosti
 quàm ægrè mala imbibita à teneris opinio possit extir-
 pari, omīssa altercatione, animū ad curationis scopū ap-
 plicui. Vasorum, inquā, uidetis repletionē, & ex ea lassi-
 tudinem, pectus anhelū: quæ omnia, nil obstante humo-
 rum cruditate, uel per pharmacum aut uenæ sectionem

De bilis crudita-
 te Gale. lib. 2. de
 ratione uictus
 acutorum.

Urina hydropi-
 corum rubra.

De uirine cōtra
ueneficia asper
sione, Apuleius
lib. 1. De asino
curco.

euacuationem indicant. quam quum approbassent, eos
ueluti incantationis fascino, aut ueneficio aliquo deli-
rantes, & ob id lotij (ut olim) aspergine lustrandos, di-
misi, domumq; redij. Vale, amicissime Ehti: & Docto-
rem Lithodium, uirum bonū, medendiq; peritum, meo
nomine salutabis.

DE PTERYGIO, SYRONVM, DRACON/
tij, Pihiriasi, uermium ulceribus.

EPISTOLA XLII.

10

De pterygio
Corn. Celsus li.
6. ca. 19. et Ori
basi. lib. 7. Syno
seos. cap. 18.

Vòd tam serò, Corneli, meis literis responde-
ris, causeris in extremo digiti indicis articulo,
quo calamus dirigitur, apostema pterygium:
quod à loco affectio quidam ἀπὸ τοῦ ὀνυχός, id
est ungue, paronychiam quoq; appellant: in quo carum
cula cum ingenti dolore ab ungue recedere solet: quod
Guilhelmus Placētinus panaricium, uulgares uerò Chi-
rurgici uermem dicunt: quum tamen nullus planè sub-
esse uermis uideatur. Ob id enixè oras, ut quale id sit ul-
cerum genus, & quæ tam fœda in corporibus à uermi-
bus effluant ulcera, tibi explicare uelim. Probè no-
sti Corneli, me nullum unquā in re literaria detrectasse
laborem, quo uel amicum mihi demereri, uel gratā ami-
cis obsequij uicem repēdere potuerim. Nam & Iulius
Cesar palàm professus est: Si grassatorum & siccariorum
ope in tuenda dignitate sua usus esset, talibus quoq; se
gratiam relaturum. Quum igitur tu honorī meo nun-
quam defueris, æquum est, ut tibi quoq; morem geram.
Est sanè, ut Paulus Aegineta docet, Pterygium, id est
pinnula, carnis excrescentia, quæ partem unguis operit,
tam in pedis quàm manus pollicibus, circa unguis radi-
cem enata, in pedibus crebrò ex offensione, aut calcis at-
ritione: in manibus uerò crebrò ex paronychij oritur.
Hoc malum neglectum, ob neruum ungui substratum,
ingenti dolore inflammatur, & suppuratur. Pus uerò in-
ueteratum, radicem unguis & os eius uitiat, & exest, &
grauī-

Suetonius in
eius uita.

Pterygij defi-
nitio ex Pauli
lib. 6. cap. 85.

grauiter olet: digitus uerò tumet, & liuet. Ab hoc, ut Trotula de Trotula de passionibus mulierum scribit, decocto hyo-pass. mulier. sciami fomentato, quod & in dolore dentium accidit, ca. 54.

uermiculos capillorum instar aut chordarū ualde minutim concisarū decidere ait: uerū non esse uermes, cū motu careant, arbitror, sed de gingiua dentium limum, aut ex pterygio saniem, hyosciami frigore in frustula concretam. Nec tamen inficior, in purulentis aurium

10 & aliorum membrorum ulceribus, præcipuè grauiter olentibus, ex putredine & crudis uiscidisq; humoribus subnasci uermiculos, qui decocto centaurij, marrubij, ac calamenthi occidi & elui cōmodè possunt. Nec id mirum, quum Lumbrici in terræ uisceribus ex imbre, quædam & in ligno generentur: nec cossi tantum, sed etiam tabani ex eo nascantur, & alia quædam animalcula, ubicunq; est humor nimius: ut in lignis plenilunio intempestiuè cæsis, sponte sua procreantur, unde Lucretius rectè cecinit:

De ulceribus uermiculosis Oribasius lib. 7. cap. 11. De uermibus in ligno et homine natis hæc Plin. lib. 11. cap. 32. et Aristot. lib. 5. de natura animal. cap. 31. Lucretius li. 2.

» Quippe uidere licet uiuos existere uermes

» Stercore de tetro, putorem quum sibi nascita est

» Intempestiuus ex imbribus humida tellus.

20 Cui perbellè subscribit Aristoteles de natura animalium his uerbis: Accidit, ait, pediculorum morbus hominibus præ nimio corporis humore, cuius fœditate aliquos obijisse proditum est: ut Alcmanem poëtam, & Phercydem Syrum. & Plinius: Intra hominē, inquit, teniæ uermes tricentū pedum aliquando, & plurimum longitudine, iam in carne quoq; exanimi, uiuentium quoq; hominum capillo nascuntur: qua fœditate Alcman ex clarissimis Græciæ poëtis & Sylla dictator obiit. Perijt enim Sylla & alij plures phthiriasi, ut Plutarchus refert, pediculiari apostemate, de cuius putrilagine pediculi coaceruati scaturiunt, corpus perreptāt & exedunt. quos quū ministri de corpore Syllæ interdū noctuq; auellerent, succrescentium tamen copiam interemptorum turbā longè superabat: quorū sordibus dapes & uestes illius con-

Plutarch. in uita Syllæ dicta toris. Phercydem etiā phthiriasi perijisse, Aelian. de uarijs histo. lib. 4. ca. 28. et li. 5. cap. 2. scribit.

spurcabantur, nec uestium mutatio, thermæ aut alia laura
 cra quicquā profuerant, pædoris enim magnitudo om-
 nia corporis purgamēta superabat. Huius morbi foedi-
 tate Herodis quoq; regis corpus ob sua parricidij flagi-
 tia & sacrilegia, iusti Dei uindicta cōtabuit, ut Eusebius
 ex Iosepho testatū reliquit: Intestina, inquit, Herodis in-
 trinsecus ulceribus obsepta, uerenda ipsa putredine cor-
 rupta, uermibus scatebāt. Et Egesippus de excidio Hie-
 rosolymitano: Pudenda, inquit, corporis scatebant uer-
 mibus sparsim, anhelitus grauiter olēs, suspiria pernicio-
 sa, indicio erāt illum iniusti parricidij & sacrilegij poenas
 luere. Nam nec illi trans Iordanem thermæ, nec Asphal-
 tis in Iudæa lacus, plerisq; alijs salutaris, quidpiā profue-
 rant. Sunt & alijs neruis non adeo dissimiles, qui in cruri-
 bus & brachijs intra cutem nati, foeda quoq; parturiunt
 apostemata: de quorū germine sunt Syrones & Dracon-
 tia. Sunt enim Syrones, inquit Abinzoar, pedecelli, Ara-
 bibus assoabat dicti, qui subter cutē & ad manus & cru-
 ra serpunt: pustulas quoq; aqua plenas sub cute, ubi deli-
 tescent, excitāt: qua dissecta, prorepunt animalcula tam
 parua, ut uix uisu quamuis perspicaci ægrè deprehendi
 possint. De quibus Aristoteles uidetur in libro de Na-
 tura animalium ita dixisse: Pediculi ex carne gignuntur,
 quibus affuturis emergunt pustule quædā sine pure, exi-
 guæ, quas si pungas, pediculi exeunt ualde exiles. At
 dracūculus, an in apostemate sit uermis aut neruus, non
 facile dixerim: quem nunquā se uidisse, eiusq; essentiam
 se ignorare, Galenus ingenuè fatetur. Soranus uerò me-
 dicus non animātis principitū, sed nerui alicuius substan-
 tiam siue cōcretionem, draconitium esse autumat. quod
 Auicenna uenā Medeni, Abinzoar uerò censet esse exi-
 turā de apostemate neruo similem, quā Arabes & Mau-
 ri halalnachaidini appellant. Peculiare id est Arabiam
 & Aegyptum incolentibus uitium, substantiā neruosa,
 colore, crassitudine, lumbricis non dissimile, musculosis
 brachiorum & crurium partibus innascitur, per quæ se
 uaricum

De Herodis
 phibria si Euse-
 de eccles. histo.
 li. 1. Iosephus li.
 antiq. 17. Ege-
 sippus lib. 1.
 cap. 45.

Imperator quo-
 que quidam uer-
 miculari morbo
 perijsse fertur.

De Syronibus
 hæc Abinzoar
 lib. 2. cap. 19.

Aristot. de natu-
 ra animal. li. 5.
 cap. 30.

Galen. lib. 6. de
 locis affect.
 cap. 30.

De dracūculo,
 uena Medeni,
 Gale. in lib. de
 snit. & intro-
 duct. Medic. A-
 uicenna. 3. quarti,
 tract. 2. cap. 21.
 Abinzoar li. 2.
 ca. 20. et Paul.
 Aegineta lib. 4.
 cap. 59.

uaricum instar expandit, & se cum intolerabili dolore non rarò complicat. Hoc non nisi iusto plumbi appensi libramine sensim educitur, abruptum letale censetur.

Hoc Albucasis decem, & non rarò uiginti palmarū longi- Albucasis pars
II. 2. cap. 93.

itudinem excedere expertus est, Europæ incognitum

malum, de quo Plutarchus ita pereruditè scribit: *ἡ δ' ἐξα-
κόντια μικρὰ τῆς κνήμης διεδίδοντο καὶ αὖθις βραχίονας ἐξέκλυον,
ἀπὸ αὐτῶν δὲ αὖθις ἀνέδ' ὕψος, καὶ φλεγμονὰς ἀκαρτέρητους ἐναι-
λούμενα τοῖς μυῶσιν παρεῖχεν. ὁ τοῦτο τὸ πάθος ὅτε πρότερον
οἶδεν ὁ δ' εἰς, ὅτε ὕστερον ἄλλοις, ἀλλὰ ἐκείνοις τε μόνοις ᾗσόμενον, ὡς
ἀγαθὰρχιδας ἐσώθηκεν.* Id est: Qui mare rubrum accolunt,

ut Agatharchides testatur, nouis affliguntur morborum

symptomatis, quæ parua sunt, & dicuntur Dracontia.

Hæc suras & brachia exedunt, & sese inclināt & prospiciunt, cōtrectata uerò sese rursus illatebrant ac fugiunt,

complicata uerò in Musculis phlegmones intolerabiles

excitant. Hæc prius, nec modò ullis nisi Arabiam incolentibus acciderunt. Illud uerò inter Epistolæ parerga

inferere, & admonere quoq; uolui, quum Plinius intra

hominem tineas tricenum pedum aliquādo, & plurium

longitudine nasci tradat: pro tineis, quæ uestes & libros

arrodunt, legendum esse tænias, quas Galenus in Isago-

ge sua inter latos uentris lumbricos recenset: & an incredibilis illarum proceritas neruis simillima, ex apostemate dracunculi, quod Auicenna & Arabes appel-

lant uenā Medeni, prodeat: aut de intestinorum altera tunica, putridi humoris acrimonia abradatur, ut Paulus

lib. 4 sentire uidetur: dracunculum uerò ob dilatationis & contractionis motum animatum, pleriq; Medici as-

seruerūt: tuum hac de re uicissim expecto iudicium. Vale:

& Deum supplices oremus, ut ab hoc Arabum

& Indorum malo suos Europæ incolas diutius immunes

conseruet,

De

Hæc Plutarch.
Sympos. 8. ca. 9.

Plinij ex libro
11. cap. 33. locus
correctus & il-
lustratus.

EPISTOLA XLIII.

Ccessit me heri, Philippe commilitonum optime, ad uesperam ante myropolium, Alexander trapezita, uir munificentia sua & liberalitate non illaudatus, & antiquarum constitutionum non admirator tantum, sed ad superstitionem usque obseruator diligens. Is me obnixè orabat, ut his feriis quibus Christi natalis celebratur, quando mihi foret intergrum, tabulam eius rotundam inuiserem: adesse in ea aiebat uiros facundia & eruditione non illepidos, qui mea opera & consilio egerent. Noueram sane, raro Medicum gratis ad conuiuia accersiri. Quare subridens, quid hæc insolens tabulae rotunditas portenderet, aut praeferebat perconctabar. Tum respondit, hanc esse sacrum rotundi terrarum orbis simulacrum, quam ueteres

De Vesta hæc
Lucret. quoq;
De tabula rotunda hæc Plutarch. Sympos.
7. cap. 4.

id est Vestam, aut focum dixissent. Quemadmodum enim terra semper aliquid commodi affert, & alimoniam suppeditat: ita hanc tabulam, accensis in ea luminibus, interdium noctuque dapibus adornatam esse oportere. Proinde quum olim etiam Persarum reges omnes cuiusvis ordinis homines, quorum opera uterentur, talis mensae participes fecissent: ego quoque, inquit, pro strenis, apophoretis & sportulis, quibus mense decēbri amicos Romanamini proceres donare solebant, eos ad tabulam rotundam inuitare decreui: quorum commercio intersis oro. Annui ego. Discumbentibus igitur nobis, assidebat uir iurisprudentia uitaeque integritate clarus, Hartmannus, qui esculenta sua frustillatim concisa, deinde exactè masticata, sensim, strangulationem ueritus, deglutiebat. Quum uerò, ut hospiti ad animi alacritatem eum adhortanti, subito responderet, deglutitionē urgeret, anhelitusque eum deficeret, parum quoque tussiret, assidentes eum pugnis intra scapulas dorsum eadebant: & subito strangulatio, una

Doctor Hartmannus
Palat. Cancellarius.

unā cum suffocationis periculo, eum deseruit. Tum omnes ferē attoniti, causam quærebant, qui fieret, ut dorsi succussio anhelitū redderet ægrē deglutientibus: quum nec dorsum, nec gula sit anhelitus organum? Quibus, redditurus causam, respondi: Duos esse in faucibus meatus, triplicis anginae sedes: quorum alter spiritus esset in pulmonem meatus, & ne in eum de potu aut cibo quicquam delaberetur, anhelitumq; obstrueret, eum natura epiglottide, tempore deglutionis cooperiri, quem

- 10 Latini guttur, Græci larynga aut arteriam tracheam dicerent: alter uerò cibipotusq; in uentriculum tanquam per tubulum meatus, quem Latini gulā, Græci alopogon & pharynga appellarent. Hæc sub aspera arteria rectā deorsum uertebrae cervicis & dorsi perreptat, ac per septum transversum ad nervosum & ualde sensile uentriculi orificium descendit: cui intra duodecimum & tredecimum dorsi spondylum, per communem à peritoneo ortam tunicā annectitur: quam Philoxenus Erixius collo gruis proceriorem optabat, ut esculentorum illecebra diutius frueretur. Vtinā uerò non restent & modò
- 20 plures alij huiusmodi Philoxeni, nepotes Apitij æmuli, qui paterna, arte culinaria, obligurirēt bona. Verum ad gulæ fabricā, & functionem, de qua līs est, reuertamur. Hæc duplici constat membrana, uario uillorum aut fibrarum (quas græci *ivas* uocant) ordine contexta: quarum altera, externa scilicet, stamine uillorum per latitudinem porrecto, cibum expellit: altera uerò interna, oblongo uillorum stamine cibum deorsum protrudit. Huius uis cathelctica dicitur, qua crassa & cōgesta esculenta, per faucium angustias & paristhmia attrahimus.
- 30 Hæc uia si in morbis acutis abscessu aut phlegmone obfessa fuerit, ut uilli nec esculenta & poculēta ad uentriculū protrudere possint, nec impeditus spirationis meatus per guttū pateat: tū certē spes uitæ in angusto est. At ista inquā deglutiēdi spirādīq; Doctoris Hartmāni difficultas, nō ob in utroq; meatu abscessum aut phlegmonē accidit

Laryngis & pharyngis diffrentia. Paulus lib. 3. cap. 26. et Galen. lib. de significationum. Plutarch. Sympof. 7. cap. 1. Galen. lib. 16 de usu partium.

De gula imbecillitate hæc Galen. li. 5. de loc. affect. ca. 4.

Succussio dorsi strangulationes gula curat.

Remedia singultus 12 uerbis. spinc applicare docet Aetius li. 5. ca. 137.

Sternutationē curare singultum, docet Aristot. sectione 33 problem. 4. Galen. li. 7. aphor. 51.

Gile. li. 13. Methodi uerba.

cidit (quoniā doloris febrisq; erat planè expers) sed ob uillorum gulæ imbecillitatē euenit: quæ quum esculentata deglutire non potest, tum his infarcta gula, guttur, spiritus meatum, comprimit atq; coarctat, qui ei quoq; incumbit & adiacet. Etenim, ait Galenus, imbecillitatē gulæ nonnunquam percipere dicunt laborantes, quum longo tempore ea quæ ingesta sunt, uix per gulam ad uentriculum labuntur, quæ aliquando ad primum impetum facile descendunt: deinde rursus arcētur, ut uideantur impacta. uelut si quis pira acerba ederit, quæ sua stipticitate gulam dorso incubantem constringunt, descendumq; morantur: tum conquassatis pugno, dorsi uel intra spatulas uertebis, quibus gula adiacet, impacta in uentriculum detruduntur, quo tandem larynx & dilatari & liberius aëra inspirare possit. Non igitur temere ueteres medici singultū, aut alios gulæ aut orificij uentriculi morbos curaturi, remedia topica non epigastrio, sed dorso ceruicisq; uertebis applicuerunt. quod pereruditè Aetius his uerbis quoq; docet: *εἰ δὲ καὶ σιῶ τονθ' εἰν ὁ λυγμός, πταρμικῶ χρησόμεθα. καὶ σιγῆαις χρησόμεθα καὶ ὅλως τὸ εἰσάγειν, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν σφόνδυλον: εἰς μεγάλους τοῦ μαστοφρένους, κατὰ σπῶντες δὲ αὐτῶν αὐτῶν τῶν ῥαχίον. αἱ γὰρ αὐτῶν μοναὶ τῶν σιγῶν πολλὰκις ἀπευθύνουσι τὸν σόμαχον σιωληκόμενον, καὶ οἰονεῖ σκολιζόμενον ὑπὸ τοῦ λυγμοῦ. πότε ἀναδιδόσμεν καὶ δάκρυον, καθιέντες εἰς ὑδωρ ψυχρόν.* Id est: Si continuus fuerit singultus, sternutatorio, & cucurbitulis quoq; per totā spinā utemur, & maxime circa maiores septi transversæ uertebas, nempe duodecimum & tredecimum dorsi spondylium, attrahentes ipsum ad spinam. perseverans enim cucurbitularū applicatio, crebrò rectificat & expulsi luri intortum oblique. extrema quoq; ligare, & aquæ frigidæ immergere confert. Hanc Aetij doctrinam cōcordi suffragio in Methodo ita asserit Galenus: Voco hoc loco, inquit, stomachū, gulam, quam propriè Græci stomachum appellant, nonnunquā enim ita quoq; uocant.

os uentris, ueluti quū stomachicē animā linqui aliquos
dicunt. Verū gulā, quā propriē uocatur stomachus,
cataplasmata super spinam dorli imponimus, nō autem
ad pectus. Idē quoq; facimus, cū os uentris phlegmo-
ne urgetur. Siquidem spinā gula superiacet, per collum
& pectus usq; ad uentrem porrecta. Vnde obstetrices ^{Qua ratione}
infantes aut pueros, qui nondum ephēbis exceſſerunt, ^{obstetrices sto-}
quos crebrō uomitu & stomachi anatropa gulā & uen- ^{machi infantū}
triculi orificiū conuulſiſſe arbitrantur, eos supra uen- ^{anatropam cur-}
trem collocant, & cutem circa duodecimum dorſi ſpon- ^{rant.}
dylum complicatam digitis apprehēſam in ſublime tra- ^{Stomachi pueri}
hunt: aut id ſuccenſa in cucurbitula uel urceolo ſtuppa ^{lis anatropa, id}
quoq; Aetium imitata, moliantur. quod feliciter ſuc- ^{eſt ex uomitu}
ceſſiſſe, gula uentriſq; orificio, ceſſante uomitu, ſedi ^{ſubuerſio.}
priſtinā repoſito credi par erat. Si uerō uilli gulā, potu
aquā frigida, aut cathari in gulam deſluuiū, aut quauis
intemperatura enervati, ſuo non fungantur officio, tum
certē non cucurbitulis, ſed alia quoq; methodo curatio
nis opus erit: nempe pharmacis liquidis uillos corrobo-
rantibus, quā aeger lambendo ſenſim deglutiat & abſor-
beat: quā in Conſilijs noſtris tibi, Philippe mi, abunde
explicabimus. Vale.

DE EPIGLOTTIDIS FVNCTIONE.

& pulmonis per potum humectatione.

EPISTOLA XLIIII.

Erūm quid altero die, qua nobis quoq; ad ro-
tundam tabulam ab Alexandro cœna condi-
ta fuerat, acciderit, te quoque non celabo.
Nescio quid ridiculi Sympoſiarcha dixerat:
30 cumq; Euangelus ſubitō, dum cibum deglutiret, illi ar-
rideret, mica panis, elata cachinno epiglottide, guttur,
pulmonis cannā, inciderat: quo ſerē ſtrangulatus fuiſ-
ſet, niſi ſuccuſſo pugnis dorſo, tuſſi ualida guttur exone-
raſſet. Tum omnes uno ore acclamarunt, naturam ſingu-
lari

De gula & gut-
turis functione.
Plinarch. Sym-
pos. 7. ca. 1. Gel.
lib. 17. cap. 11.
Gale. de usu
part. lib. 4.
De larynge hoc
Pollux lib. 2.
Plin. lib. 11.

lari prouidentia duos intra fauces meatus struxisse: alte-
rum gulam, per quam in stomachum & uentriculū om-
nia esculenta & poculenta uillorum opera deferuntur:
alterum, nempe guttur, siue arteriam tracheam, cuius ca-
put larynx dicitur, ad pulmonem atq; cor pertinentem,
soli spirationi dicasset: Quā, inquit Plinius, operit in epu-
lando epiglottis, spiritu ac uoce illac meante, ne si potus
cibus ue in alienum deerrauerit tramitē, torqueat. Alte-
ro uerō cibus potusq; deuoratur, quā neruo & carne: al-
tera uerō arteria ex cartilagine & carne, orbiculis dimi-
dijs constat, quam epiglottis per uices operit, cum spi-
ritus tantum aut uox cōmeat, ne restagnatio alui intem-
pestiua obstrepat. Addebant quoq; Erasistratum, insi-
gnem medicum, iurē Platonem redarguere, qui dixerit
potum per laryngā in raræ cōstitutionis pulmonis sub-
stantiam defluere: eaq; satis humectata, reliquum ad ue-
sicam dimanare. Illius quoq; erroris auctorem Alceum
poētā aiebant, qui eleganti disticho id scripsisset. Quod,
quia Gellius mutilum allegat, & in Macrobio planē desi-
deratur, hic adscribere placuit:

20

Distichon Alcei
inter Anacreon-
tis Odas inue-
nies.
Hanc de guttu-
re Hippoc. sen-
tentia explicat.
Plutarch. Sym-
pos. 7. ca. 1. Gel.
lib. 17. cap. 11.
Macrobi. lib. 7
Saturnal.

τεύγε πνεύμονας οἶνω. τὸ γὰρ ἄστρον πορὶ τέλματα.
ἃ δ' ὥρα χαλεπὰ. πάντα δ' εἰς ἑνὶ ὑπὸ καύματος.

Id est: Irriga pulmones uino: nam caniculæ astrum exori-
tur, hora difficilis, qua cuncta sitiunt præ ardoris aestu.
Tum ego: O amici comestores, inquam, Platoni fit in-
iuria. nō enim hæc est eius, sed Hippocratis nostri firma
sententia: cui Plato adhuc plura, mutuò accepta, debet.
qui in libello de corde, hanc his uerbis explicat: Cor, in-
quit, pulmonis nimirum potum lambit. Etenim homo
multo maximā partem in uentrem bibit. Gula enim siue
stomachus, uelut infundibulum potus copiam & quæ-
cuncq; uolumus excipit. Bibit autem & in guttur & arte-
riam, minus uerō, & quantum latere possit, per rimam il-
lud lapsus. Operculum enim exactū epiglottis, lingula ap-
pellata, ne permiserit quidem aliquid amplioris potus
penetrare. Signum huius rei id est: si quis aquā caruleo
colore

30

» colore aut rubrica temperatam ualde sitienti dederit bi
 » bendam, maximè sui (hoc enim pecus non ualde dele-
 » ctum habet, neque mundici ei est deditum) deinde bi-
 » benti guttur refecet, hoc colore tinctum reperiet. Ne-
 » quaquam igitur fides nostra suspecta esse debet de po-
 » tu, quòd hominì sensim in guttur uergat. Et plura alia,
 quibus sententiam suam probat, ibidem leges. quam
 & Philistion Locrensis & Dioxippus, de catalogo disci-
 pulorum medici quoq; approbarunt: qui tradunt, Era-
 10 fistrati epiglottida membranam cartilaginofam, oblon-
 gam, fistularum linguæ assimilem, non ideo laryngis
 constitutam cooperculum, ne quid ex potu deflue-
 ret in arteriam: nam pulmòni quoque fouendo & ri-
 gando necessarios esse humores: sed additam gutturi,
 ut edulìa quidem omnia ab arteria arceret, depelleretq;
 in stomachum: potum uerò uentriculo ad esculentor-
 um concoctionem, pulmòni ad humectationem, pro-
 ut commodum foret, unicuiq; impartiretur: & ne con-
 fertim & uno impetu in pulmònem illaberetur, sed sen-
 20 sim in eum deflueret, aut quasi destillaret: reliquum ue-
 rò in alteram stomachi fistulam deriuaret, epiglottida
 uelut obicem laryngi esse appositam tradunt, quæ dum
 inspiramus & respiramus erigitur, incubat autem la-
 ryngi dum edulìa deuoramus. Quare Philippe, dum
 Sirius æstro urit, raucaq; cantillant cicadæ, pulmònes
 rigaturus, non pleno te proluas auro confertim;
 sed ne suffocationis periculum subeas, su-
 premis tantum labris pitif-
 fato, Vale.

Epiglottida des-
 scribitur, præter
 Galenū, Plinius
 lib. 11. cap. 36.
 Cicero lib. 2. de
 natura deorum.
 Potum per arte-
 riam tracheam
 irrorare pulmo-
 nem, Gale. li. 2:
 de simpl. facult.
 testatur.

Ob id etiam ma-
 dicamenta sto-
 matica & loch-
 sensim sunt de-
 glutienda.

Febris ephime-
ra ex mœrore,
et cibi fastidium
ad Glauco. Gal.
& in Methodo.

Ommunis noster, Theodore, amicus, & prin-
cipis nostri à consilijs Arnoldus, dum ob filij
sui, adolescentis precocis certè ingenij obitū,
mœstus multas insomnes traduceret noctes,

ac iam cibum fastidire, febrirèq; ex mœrore inciperet,
ne illa febricula ob impeditam mœstitia concoctionem
in putridam aut ethicā coalesceret, consultum nobis ui-
debatur, ut loci permutatione mœroris occasio adime-
ret, quo per prata, & iuxta uitiferas colles, in ualle Nec-
caris fluij & Rheni, Vuormaciam lento quidem gradu
peregrè proficisceremur. quò quum peruenissemus, ad
Cygnum diuertimus, ab hospite & eius ancilla beneuo-
lè excepti. & donec cœna adornaretur, quiescere iussi,
quū discubuissemus, ac hospes ad animi alacritatē nos
hortaretur, poculumq; uini de Noua ciuitate protropi
Arnoldo praelibaret: ille uerò mœstus defixis in patinā
oculis, capite obstipito saltem annueret: hospes uerò, Ec-
quid sibi hæc tristitia uellet, aut portenderet? placidè
perconctaretur: respondi ego, Ob filij sui necem Ar-
noldum contristari. Tum hospes ait: An non celebre
illud Anaxagoræ dictum audiuit unquam? qui audita
filij morte: Nihil, inquit, mihi inexpectatum aut nouum
nuncias: ego enim illum ex me natum, sciebam esse mor-
talem. Natura enim ita comparatum est, ita liberos esse
procreandos, ut meminerit parens, ijs à rerum natura
accipiendi & reddendi spiritus eodem temporis mo-
mento legem fatalem constitui: ut mori neminem so-
lere, qui non uixerit: ita nec uiuere aliquem, qui non
sit moriturus. Maeste igitur, inquit, ô Arnolde, animi
alacritate esto. qui enim scis, si usque ad hæc tempora
bellis & uarijs calamitatibus turbulenta superstes man-
sisset, an unquam ad uitæ frugem peruenisset? Ne quæso
orbital

Plures de obitu
filiorū historias
scribit Aelian.
li. 3. ca. 11. et 12.
De Anaxagor.
Valer. lib. 6. ca.
pitæ 5. 68.

orbitatem tantū feceris. Cogita L. Brutum, ut filios suos, *De Bruto hæc Valerius lib. 5. cap. 555.*

Tarquinius in urbem reducturos, comprehensos, ac uirgis caesos, proq; tribunali ad palum religatos, securi

percuti iusserit: qui exiit patrem, ut consulem ageret: orbuseq; uiuere, quàm publicæ uindictæ deesse maluit.

Habes hic tibi assidentem medicum, qui hæc quoque suadebit scio. Quid igitur frustra te uigilijs & curis ma-

ceras? Acta agis, quæ infecta reddi non possunt: ebibe hoc uillum, quod papauere ipso potentius, alliciet som-

nū: ad huius quoq; illecebrā lectus molliter stratus plurimum conferet. Tum ancilla facete quidem subiicit:

ô hospes, si id non suffecerit, me ipsam substernam, aliâq; somni illectamenta apparabo. Ridebant omnes: Cæ-

terum tertia à cœna peracta hora, iam cubitum concessurū, attulit ancilla nobis uas *ποδόν πύργου*, plenū florum

& herbarum camomillæ, origani, pampini, salicis, radicū bene olentis azari, capitūq; papaueris decocto, quo pedes & furas ad genu usq; fomētabat, & crura ab-

luebat, eo quō Homerus ordine præcepit:

Somnifera pedū lotio.

Homerus Odys. se. ultimo.

20 *ἐπεὶ λούσαιο, φέροι τε.*

εὐδ' ἔμεναι μάλα κῆρ, ἢ γὰρ δ' ἴνα ἐσὶ γέροντων. Id est:

Vi lauit, sumpsitq; cibum, dat membra sopori

Mollibus in stratis, uacuis euraq; metuq;

Corpora sic prodest senio confecta foueri.

Seneca testis est, Asinium Pollionem à cœna nullas solitum resignare aut legere epistolas: ut animo curis soluto & tranquillo, cubitum concederet. Obdormiuius

igitur totam noctem, ut nec gallicinium audiremus, donec φῶσφος ☿. Veneris stella, solis pedissequa & anteam-

30 bulo, nobis illuxerat. Tūc Arnoldus experrectus: ô Lāgi, inquit, nisi tu tam diuturni somni causas alias dixeris, certē oppiū me bibisse uereor. Ne suspiceris id, inquā.

Pedū namq; lauacrū, somnū reparauit, qui effetum uigilijs spiritū sensūq; uigorē reficit: & dū in somno uētriculus esculenta cōcoquit, somniferis cerebrū uaporibus

irrigat,

Somni causa, et definitio.

irrigat, sensuumq; & neruorum à cerebro propagines adeò obstruit, ut philosophi somnum sensuum pedicam & obligamentum, illorum exolutionem uigiliam definiuerint: qui (ut Ariston ait) uelut publicanus dimidium uectigal, sic somnus dimidiū uitæ nobis surripit: quem ex podoniptro lauacrū adauxit. Ob id etiam Alexander Aphrodiseus quaerit, Cur titillatio ac frictio plantarum pedis somnum afferat: atq; ait: Neruorū à cerebro propagines in solia pedū desinere, per quas mulcebris illarum contrectatio ad cerebrum transmissa, animū de mulceat, & ad somnū inuitet. Pari ratione de pedum lauacro ex herbarum decocto, per insensiles neruorum meatus uapores ad cerebrum conscendere arbitror, qui cerebrum quoq; irrigant & humectant, somnumq; suo tepore aut frigore inducant. Nec id mirum. non desunt enim philosophi ac medici, qui arbitrantur res pleraq; non tantum lege sympathiæ, sed per qualitatis uim, ea quæ sunt uicina, alterare, & multifariā afficere. Sic torpedo piscis manum piscatoris, uirulentia per tridentem diffusa, obtorpere cogit. Tantillus phalangii scorpionisq; ictus, qui uisu ægrè conspici potest, tam exiguo ueneno totam corporis molem inficit, & uelut grandine percussum congelat. Lapis heracleus, quem magnetem uocāt, ferreos annulos sua uirtute imbutos, & acus alias sibi annectere, & quasi in cathenā cōplicare facit: adeò res parue molis, magnas ingerere in toto corpore alterationes quotidie experimur, ut nihil mirum sit, pedum lotionē, uel cum sale, aceto & rosarum stillaticio liquore dissoluto, frictionem, cerebrū & irrigare, somnumq; inducere posse: quē præter alios exteriores, sensus communis interioris præcipuē esse affectum decerno, qui est princeps animæ sentiētis facultas, & aliorū sensuum arbiter, in cerebro uelut in suggesto pro tribunali residens, uirtute phantasiæ ac memorandi facultate stipatus: cui alij sensus uelut satellites assident, eorumq; simulacra obiectorum illi decernenda offerunt: de quibus facultas

Alexander lib.
2 problem. 42.

De torpedine,
phalang. et scorpione,
præter Pli. & Aristot.
id quoq; tradit Gale. li. 6. de locis aff. ca. 5. & Aelia. passim de animal. natura.

Sensus cōmunis
descriptio ex
Aristot. lib. 2. de anima.

cultas phantasmatum imaginaria, quam Efficitricem dicunt, varia somniorum spectra effingit. quæ si, ut prius olim agnita percipit, tum quoq; illorum reminisci dicitur. Horum sensuum spiritus, qui uigoris illorum est *Causa somni.* uehiculum, si diurnis actionibus, meditationibus aut lucubrationibus dissipatus fuerit: tum eundem spiritum ex *Arist. de somno* puriori in corde sanguine, alimentorumq; cōcoctione, quæ in somno fit, refici oportet. in qua de esculentis, uino, & reliquis alimētis, tam in prima quàm in altera con- *et uigilia.* coctione, uapores ad principem sentiendi sensum exhalant, spiritus illius obnubilant & ingrossant: qui aliorum sensuum, neruorumq; sensilium à cerebro propagines, meatus & organa obstruunt: unde arctior obrepit somnus, in quo interni externiq; sensus consopiti iacent, adeo ut nulla turbulenta insomniorum spectra illos uellent aut lacestant. Cæterum quando ex causarum somni mediocritate, placidus obrepit somnus, discernendi tamē facultas adhuc uaporum caligine obfuscetur: efficitrix tamen uisorum facultas libera, nullis irretita uinculis sibi constat: tum ex rebus quas uigilans gessit, sensit, cogitauit & operata est, plurima somniorum spectra effingit, quæ tanquam uera dormiētes amplectuntur. unde tandem solutis à calore accidentario sensuum spirituumq; meatuum uinculis, & motus compedibus, uigilantium opera exercent, tecta in sublime conscendunt, per trabes & lacunaria in ædibus oberrant, lectos aliorum adeunt, omnia intrepidè audent, nec quicquam sibi timent: quoniam uis illa discernendi sensus communis adhuc uaporum caligine consopita iacet, nec pericula nisi clamore experrecta agnoscit. Casus enim ex abrupto, scribit Albertus, ijs qui excelsa conscendunt tunc maximè accidere solet, quū pericula agnouerint, & formidare cœperint: eoq; uirtutes roboris ad cor formidulosum confluunt: lacertos, neruos, musculosq; uirtutis motiua organa, destituunt. dormientes igitur securiores sunt: acclamationibus uerò experrecti, sæpe precipites

De noctambulorum insomnijs et pio se tota historia tractat Christophorus Marcellus lib. 4. de anima cap. 11.

Galen. in lib. de muscul. motu, testatur se noctambulū fuisse. De noctambulis hæc Albert. li. 2. et 3. de anima.

A pites

pites cadunt. Sed ijs medicorum limites egressi, reli-
quum est ut ad scopum redeunt, quātum somniorum
obseruatio medico ad morbi cognitionem & curam cō-

*Somnia medico
obseruanda. Ari-
stot. li. de somno
& uigil. & de
somnia uatici-
nio Galen. in li.
b. llo de insom-
nijs.*

*De somnij obser-
uat. & iudicio
Hippocr. in li.
bel. de insania.
& epist. ad Phi-
lopoemenē. A-
bin Zoar in pro-
hemo lib. 1.*

*Hanc historiam
de cura per in-
somnia recitat
Galen. li. 14. Me-
thodi.*

ferat, breuiter explicemus. Fateri quidem cogimur,
insomnia pro qualitate humoris putrescentis, aut calo-
re accidentario ebullientis qualitate nobis obuersari: il-
liusq; non obscura esse indicia. Si namq; pituita in cere-
bro redundat, tum animus longē est pacatior, obliuioni
& somno magis obnoxius, ac de niue imbribus & flu-
entis uaria effingit spectra candore conspicua. at si atra
uel flaua bilis efferbuerit, tum terribilia, nigra ac cruen-
ta daemonum spectra, præcipuē puerperis obuersari ui-
dentur: unde mens tristis uel furore percita, de igne, in-
cendio, ac cæde cruenta effingit somnia. Quæ ut medi-
cus obseruet. Hippocrates Philopœmenem ita monet:

Non, inquit, somnia contemno, maximē ubi ordinem
conseruauerint. medicina namq; & uaticinatio ualde
cognata sunt: quādoquidem & pater ambarum artium

unus est Apollo, progenitor noster. Galenus quoq;
tumorem linguæ curaturus, purgato prius toto patien-
tis corpore, & humoribus ad inferna reuulsis, suasisit ut
aliquid infrigidantis medicamenti linguæ instillaretur.
Cæteris uerò qui tum aderant medicis dissuadentibus,
deliberatio in diem sequētem prorogata fuit. Cæterum
euidētissimum per quietem somniū, Galeni consiliū
approbauit, ac materiā medicamenti definiuit, lactu-
cæ succo linguā colluere iubens: quo solo patiens usus,
prorsus conualuit, nullius alterius medicamenti sub-
sidio indigens. Ita natura crebrò medico, suo ministro,
remedia, quibus à morbi fasce patiens leuari

possit, indicare solet.

Vale.

De

DE MAGICA AEGYPTIORVM MEDICINA, ac magicis speciebus.

EPISTOLA XLVI.

Vm festus Epiphaniæ celebraretur dies, quo
 astrum illud epiphænomenon tribus ab orien-
 te Magis, sapientia ac rerum naturalium periti-
 tia claris illuxerat, qui Christo infanti aurum,
 thus & myrrham munera obtulerant: illustris princeps
 10 Marchio Badensis me, unâ cum diuini uerbi conciona-
 toribus, ad prandium inuitauerat: iamq; allatis mensæ se-
 cundæ bellarijs, an hi tres Magi de regio stemmate pro-
 gnati fuissent, & qualis illorum magia, siue sapientia fu-
 illet rogatus, respondi, magiam ethnicorum e medicina
 ortam, & astrologia: admixtasq; illis artes mathemati-
 cas, additasq; ex dæmonum cultu religionis uires: &
 quod non quisquam apud Indos (ut Cicero in libro Di-
 uinationum tradit) in regem, nisi esset de magorum col-
 legio, designabatur: ac abrogato ueteri nomine, electus
 20 Pharaon dicebatur. Horum sapientia & disciplina Persa-
 rum pueri à teneris imbuebantur, quos Magos & Sophos
 appellabant: Indi Brachmanes, Galli Druidas, Græci
 & Aegyptij Mystas & prophetas, sacrorum antistites di-
 cebant: qui capite abrafo, & corpore: quiq; ueste linea
 & candida recens à sordibus abluta uestiti incedebant:
 malebantq; à corporis quam animi sordibus esse expiati,
 nedum sacris operarentur, quicquā labe polluerēt. à fla-
 tulento leguminum, ac præcipue fabarum esu, ut à Vene-
 ris incitabulo: piscibus itē, & carne ouium, ac suilla quoq;
 30 (ut Pythagoras, qui id ab magis Aegypti didicerat) ab-
 stinebant, & ferculis ex farre & oleribus confectis ueste-
 bant: ueste linea amicti, calceos papyraceos, capite ton-
 so, deferebant: præputio quoq; circumciso, uitā cœlibē tra-
 ducebāt. Hos Magorum in Aegypto ceremoniarum ritus
 Moyse Israelitarum legislator, Iudæos, futuræ religionis
 ænigmata, quoq; docuit, quò genitale masculorum circum-
 A ij ciderent,

Magia, quibus
 artib. constabat.
 Phil. li. 28. ca. 1. et
 li. 30. cap. 1. Au-
 gust. li. de ciuit.
 Dei 21. ca. 6 et
 14. Philostr. li.
 1. et 7.

Ex Magorum
 collegio reges
 creati.

De uestitu et
 nominibus Ma-
 gorum Herod. li.
 2. Plutarch. de
 Osiride. Philostr.
 lib. 8.

De capitis rasu-
 ra et circumci-
 sione, in actis
 Apol

Apostol. ca. 16. derēt, capitisq; de uertice comā in orbē abraderent: quā
et 21. Numeri Nazarei ante ostium tabernaculi fœderis, uota persolu-
cap. 6. et Hero turi, abradabant, & igne sacrificij comburebant. Et Pau-
dot. li. 2. Paul. 1. lus, Euangelij tuba, ne Iudæis foret offendiculo, Timo-
ad Corinth. theum, eius Euangelij consortem, in Lystris circumci-
cap. 11. dit: & ipse Hierosolymis templum ingressurus, de more
 uota persoluentium capillos abrasit, & expiatus sacris
 Iudæorum interfuit. Nec uerò magia Aegyptiorum
 adeò in uniuersum à nostra religione fuit aliena: ad quā
 discendā Plato, Pythagoras, Democritus, in Aegyptum ¹⁰

De philosophis nauigarunt. Plato nempe in Alcibiade, magiam Zo-
causa magia in roastris diuinorum scientiam: & Zamolxis magiam, in
Aegyptum pro Charmide, medicinam animi appellat. At, Theophi-
fectus, Cicero li. le mi, ne magia religionis, medicinæ, aut uaticinij astro-
5. de finib. et li. logiæq; prætextu tibi imponat, est operæ precii ut sacrā
4. Tusculan. illam magiam naturalem, quæ secretioris philosophiæ
Philostr. lib. 1. est culmen, ab altera illa uulgari, demonum commercijs
 & præstigijs inauspicata, ad unguem discernas: quam

De hac impia Calasiris apud Heliodorum de historia Aethiopica ex
magia, August. Aegypto *πρὸς φάρμακον*, id est magiæ antistes, duplicem esse ²⁰
li. 7. de ciuit. Dei (Aegyptiorum uidelicet magiam) docet. Primam, il-
cap. ultimo et lam uulgarem, quæ circa terrestria, humi despecta ser-
lib. 8. cap. 19. et peret, simulacrorum ministra, herbis intabescens, epo-
cap. 14. disq; incantationum circa mortuorum monumenta
 lugubris, nec finibus bonorum dedita, nec alios ad eos
 deducens, ac rationibus suis uacillans, tristitia ac sordida
 uisorum spectra falso offerens, spe suos asseclas frustra
 tur: tota funesta flagitiorum inuentrix, & illecebrarum
 uoluptatis ministra. Hac certè pererudita magiæ uene-

Quod damo- fica descriptione, Calasiris omnes eius species, quas ³⁰
nes ab homini- Suidas refert, cōplectitur: quarum prima, à luctu & in-
bus ad ueneficiu cantantium circa sepulcra eiulatu, Goëtia siue Necro-
allici possint. mantia dicebatur, quæ demonum commercio consti-
August. li. 21 de bat: quos cruore in fossam effuso, cruentisq; hominum
ciuit. Dei, ca. 6. sacrificijs & cæde ad colloquium alliciebant: manesq;
Hierat. lib. 1. Ser. defunctorum epodis, id est carminibus, responsa datu-
a 214 8. ros.

ros eliciebant. qua Apollonius gloriatur, se Achillis animam ab inferis euocasse, ut corporis sui molē sibi ostentaret, & ad interrogata de gestis in bello Troiano illi respondere: Non, inquit, sicut Vlysses terrā effodiēs agnorum sanguine Achillis manes eduxi, sed omnes adhibui preces, quas placādis heroum animabus sacerdotes Indorum dici iubent. Appion quoq; Grāmaticus memoriae prodidit, se umbram Homeri euocasse, ut ab ea perconctaretur cuius esset, & quibus parētibus editus. Et

ut aliquid ex sacre scripturę penetralibus afferamus, hanc animarum incantationem, quamvis capitis supplicio uitam, ab Israelitis non fuisse alienam, Saulis regis historia planē comprobat: qui Pythionissam, fatidicam in Endor mulierē, Samuelis prophetę animā in colloquium producere iussit, ut ab ea euentum belli, quod cum Philistijs gesserat, sciscitaretur. Ad hoc magiæ fortilegium, animas, quorum corpora incondita iacent, & spiritus in aëre oberrant, confluere, Elpenoris anima apud Homerum testatur, ut inquit Plutarchus: quæ inferni manibus

non admiscebatur, *Διὰ τὸ μὴ τελέεσθαι τὸν νεκρὸν, ὡς πρὸς ἐν μέ*
βορίοις πλανάται. Id est, quoniam mortuum Elpenora non sepeliuissent, quapropter in aëre excelso oberraret. Tyresiae quoq; uati uocis *πρὸς πρὸς φόνειαν, ἢ μόνῳ πεπνύδι καὶ*
διαλεγεσθαι ἐξυπνῶσαι τῇ ζώντι, καὶ πρὶν πλεῖν τοῦ αἵματος. Id est, Tyresiae mortuo mentem dedit Proserpina, qua solus saperet, disputaret, & uiuentibus conuersaretur, postquam pronus bibisset sanguinem. Hic tanta fuit demonum illecebra, ut irata eorum numina nulla re magis placarentur, quā cruentis hominum ac uirginum sacrificijs. Amistris, Xerxis Persarum regis cōiunx, pro se duodecim homines uiuos sub terram defodit, ut Plutarchonem alieno satiaret sanguine: crudelis certē uictima. Sed æquē execrandum fuit illud detestabile sacrificium, quo lones, oraculo Apollinis persuasi, ne terra eorum, ob Melanippi & Comethonis incestum, in templo Dianę Triclariae commissum, sterile sceret, morbisq; incolę

Philostatus lib. 4. in Apollonij uita. hæc de Apollonio.

Plutarchus Sympos. 9. cap. 5.

De uxoris Xerxis uictima, Plutarch. in fine. De uictima mor-

De sacrificio. Diana, Pausanias lib. 7. de Achaia.

obruerentur, quotannis Dianæ puellam ac puerum indole præstantiores, quamuis insontes, immolarentur, qui nullo in deam flagitio commissio maculareretur. Proinde Plutarchus, probe & piè querit: Nuncquid Galatis ac Scythis satius fuisset, penitus de dijs nullam habuisse cogitationem, phantasiam uel historiam, & (ut Diagoram & Theodorum Cyrenaicum) nullos putare deos, & esse ἀθεούς, quàm arbitrari esse deos qui humana delectarentur cæde & cruore: & id esse eorum sacratissimum » sacrificium, quod ἱεργεῖαι appellarūt, in quo hominem » occidere religiosissimum erat, mandere uerò saluberrimum: ut Hostanes magus, Xerxis Persarū regis in bello comes, aiebat. Verum qua malefica artis Necromantiæ industria & ceremoniarum ritu manes defunctorum ad hæc uana magiæ ludibria excitarentur, Calasiris, ex Aegypto magus, apud Heliodorum tam exactè docet, ut nihil in hac dæmonum idololatria, præter δαιμονολατρίαν, id est uanæ superstitionis fidem, amplius desiderare possis. Hæc si legeris, ultrices dæmonum fraudes obstupesces. Huius Goëtiæ mysterijs Iudæi in Aegypto initiati, an hæc nefanda dæmonum sacra humano infantium sanguine, quo dæmones impendiò delectentur, peragant, & eorum Schamhamphoras suspectos mihi reddidit. Atqui his detestandis sacrificijs animæ defunctorum non intersunt, quæ non nisi ad tribunal Christi reduces apparebunt: sed terribilia sunt dæmonum spectra, qui suis præstigijs mentes consultorum perstringunt: contra quos nobis diuina Salomonis artē maximè opus foret, cui Deus (inquit Iosephus) Iudæorum de gēte uernaculus, Deus inquam præstitit, ut contra dæmones ad utilitatem hominum, artem & morborum curas ediscerent, quibusq; morbi alleuiarentur instituit: modum etiā coniurationis, qua obstricti dæmones, ne denuò redeant, & effugentur, inuenit. Sed hæc ars ob hominum impietatem exoleuit. Est quoque alia nefanda magiæ species,

Plutarch. in li-
bella de δαι-
monια.

De Diagora Ci-
cero lib. 1. de na-
tura deorum.

De Hostane
Plin. lib. 30.
cap. 1.

Heliodorus pro-
pe finē libri 6.
de histor. Aethi-
opica.

Iudæi quomo-
do infantium san-
guine utantur.

De Salomonis
magia, Iosephus
lib. Antiquit. 8.
cap. 5.

cies, à pharmacis deleterijs Pharmacia dicta, ueneficio De Pharmacia
 Circes infamis: quæ ex medicamentis phyltra, amoris Suidas in dictio/
 pocula conficere docuit. Huius inuentor fertur Thoon ne eadem.
 rex Aegypti, cuius uxor Polydāna, Helenæ & Menelao
 plurima dono dedit pharmaca, quibus Aegyptus, Nilo Magica Aegy/
 fecunda, floruit, ut testatur Homerus his uersibus: ptiorum Medi/
 cin.

” ποῖα δ' ἰὸς θυγάτηρ ἔχει φάρμακα μντιόντα,

” ἰδὼν τὰ οἱ πολὺ δάμνα πόρε θῶν & παρὰ κοινοῖς

” αἰγυπτιῖν, πῇ πλεῖστα φέροι ζείδωρ & ἄρζεα

10 φάρμακα, πολλὰ μὲν ἰδὼν, μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρὰ.

Reliqua est & tertia execranda magiæ species, quæ ab
 incantamentis ἐπωδῇ dicebatur, quæ salutari specie in
 Medicinam quoque irrepsit. ἰδόντων γὰρ οἱ ἄρχαιοι, inquit
 Pindari interpret, τοῖς ἐπωδαῖς ἰάσιν καὶ θεραπέϊαν εὕρισκον. Suidas & Luca
 Arbitrati sunt ueteres, carminibus curam morborum nus lib. 6.
 inuenire. His freti Autolyce liberi hæmorrhagiam uul- Interpres Pin/
 neris Vlyssis, quod ei aper in Parnaso infra genu infl- dari in Nemais
 xerat, derepentē sustebant: ut Homerus in Odyssea per- & Pythys.
 bellē cecinit, Homerus in
 Odyssea. 7.

20 τοῦ μὲν ἄρ' αὐτολύνος παῖδ' οὐ φίλοι ἀμφεπένοντο,

” ὠπείλην δ' ὀδυσσῆα ἀμύμονα ἀντιθεοῖο

” δ' ἦσεν ὡς σαμῶνός, ἐπ' αἰοὶ δ' ἢ δ' αἶμα κελαενὸν ἔχουσιν.

Quod & Plinius inter magica medicamenta his uerbis De Vlyssis
 repetit: Dixit Homerus, inquit, profluuium sangui- hæmorrhogia,
 nis, uulnerato femine, Vlysem inhibuisse carmine. Plin. li. 28. ca. 2.

Theophrastus ita etiam ischiadicis sanari, & Cato pro-

didit luxatis membris carmen auxiliari, M. Varro etiam
 podagris. Ob id plerique Græcorū ciuitates non teme- Alexander ab
 ré sanctiuerūt, ut perturbationes animorum, corporisq; Alexandro li. 2.

30 morbi, ut Martianus Capella prodidit, ad lyrae modulos
 curarētur: unde curātes morbos, Macrobius præcinere
 rū cap. 17. hæc,
 ut uera experi/
 tus, affirmat.

” dixit. Altera uerò Aegyptiorū magia, inquit apud He-
 Macrob. in Sa/
 tum. M. Capella
 lib. Philolog. de
 musica.

” liodorum Calasiris, reuera est sapiētia, à qua illa adulteri
 nus, ab ineunte ætate excolimus, supra res naturales, na-
 turales cōtemplatur, deorum conuictrix, & nature præ-

stantioris

stantioris particeps astrorum motus inquirens, futuro-
rum scientiam in lucro ponens: ab his terrenis malis re-
mota, omnia ad honestatem & utilitatem hominum ac-

Magia ex medicina orta. Suidas & Plin. lib. 30. ca. 1. Lact. lib. 1. commodans studia. Hæc enim secretioribus philosophiæ rationibus innixa, ex medicina & astrologia nata fertur, quibus rerum sympathias scrutatur: quibus, exploratis admiranda uirtute herbarum ac lapidum & metallorum uiribus, in morbis quoque opera præstigijs simillima operatur & exercet. Hac tres illi magi, qui Christo infanti obtulerunt munera, præclare initiati, ex stella prius inter astrorum phænomena non uisa, regem natum agnouerunt, & adorauerunt. Quos Thomam apostolum, Chrysostomus refert, sacro baptismatis fonte expiasse. Hac Moises imbutus, magorum Pharaonis prodigia diuinitus dissipauit, & uicit. Erat quippe Moyses, ut Stephanus in Actis apostolorum refert, eruditus in omni sapientia Aegyptiorum, potens in uerbis & operibus suis. Cui Plinius alteram magiæ sectam acceptam refert, à ludæis magnoperè cultā, cuius ceremonijs & arcanis Esdras sacerdos ludæus septuaginta libros Cabalæ conspersit: quibus illustriss. princeps Othenricus Comes Palatinus suam Heidelbergæ locupletauit bibliothecam. Vale,

De

DE EMPLASTRIS AD VLCERA CHY

*ronia & Phagedenica, ex mineralibus metallorum confectis,
ac in mortario plumbeo pistillo maceratis, & se-
stucis nigris, his adhæ-
rentibus.*

EPISTOLA XLVII.

Nescio profecto, Andrea amicorum meorum
decus, an fato quodam, aut potius Medico-
rum socordia & fastu acciderit, ut nostro secu-
lo Chirurgia, à ueterum Medicis physicis, Ascle-
piade Hippocrate & Galeno summopere culta, ut uetu-
stissima Medicinæ pars, iam à rationali curandi metho-
do seiuncta, seorsum tractetur, cum illi uelut perpetuo
necessitudinis uinculo annexa fuerit. Certè apud Ho-
merum, usque ad tertiam progeniem, non scriptis, sed ue-
lut sacrosancta per manus successoribus tradebatur: non
alià ratione quam olim quoque Druydes Gallorum sacer-
dotes, & Medici eorum, ex uisco medicinâ, & Hebræo-
rum antistites, sacerdotes quoque, Mosaicæ legis inter-
pretationem usque ad Esdræ sacerdotis tempora docue-
runt. Hanc Achilles Patroclum Menœtij filium erudiit,
qui tandem Eurypylum in coxendice faucium curauit.
Achillem uerò medicinâ Chiron centaurus docuit: qui
ulcera cacoethica, ab eo Chironia dicta, mira dexterita-
te curare nouit. Hanc medendi artē olim saltem deo-
rum filij, Podalirius & Machaon, ac heroes exercebant:
& soli (ut Aelianus memoriæ prodidit) radicum & her-
barum naturâ atque usum, pharmacorum temperamētum,
carmina quoque siue ἐπεὶ δ' ἄς, cum inflammationibus, tum
coercendo sanguinis profluuium propitiâ, nouerant. Ab
heroibus uerò tandē ad eos qui ex professio medicinam
profitentur defluxit: quorum socordia & fastu factum est,
cum illius usum fastidirent, ut in hanc præclarâ Medici-
næ partē abiectæ sortis homines, cunniratores, omnium
literarum ignari, ueluti fuci in aliena aluearia, spe lucri ir-

*Chirurgia en-
comium Aelian.
de animal. lib.
2. cap. 18. cele-
brat.*

*De Druydibus
hæc Cæsar li. 6.
comment. Plin.
lib. 16. cap. 4. 4.
Crinit. lib. 10.
cap. 6.*

*De Achillis &
Patrocli medic.
Homer. in utra-
que rhapsodia,
& Plutarch. in
eius uita.
Aelian. li. 2. ca.
18. Cor. Celsus
in prologo.*

B repserint:

Emplastra ena-
ma, præter Cor.
Cels. Galen. li. 2.
Hippoc. de arti-
culis, & passim
alibi describit.
& li. 3. de fract.
osium.

Metalla hydrar-
gyrij uiribus
prædita.

Præcipitati &
cinnabaris, A/
tabum uzisur,
uires.

Plumbi naturā
describit Galen.
li. 9. de simplic.
pharm. Alber-
tus de minera.
Dioscor. Plin. et
Paul. lib. 7.

De usu mortarij
plumbi, Paul.
lib. 4. cap. 26.
Galen. lib. 9. de
simplic. facultate.
Oribasi. lib.
Synopsis 7.
cap. 11.
Galen. lib. 9. de
simplic. facultate.

repperint: qui, ut imperiti scytotomi, eadem calopodia
pedibus singulorum accommodāt: sic imperitum illud
Chirurgicorum uulgus eadem emplastra indiscrimina-
tim cunctis applicant ulceribus. Quo fit, ut emplastra
enāma, quæ cruentis debentur ulceribus, crebrò ulce-
ribus sinuosis, purulenta sorde madidis, Telephijs, Chi-
ronijs, phagedænis, & reliquis carnem depascentibus,
quæ Græci νομῶδες dicunt, non rarò applicent. Vnde
crebrò accidit, ut tandē membra ijs ulceribus phlegmo-
ne aut erisipelate obfessa, gangræna tabescant: aut ca-
lore congenito extincto, siderata commoriantur. quum
longè præstaret, hæc emplastris ex metallorum mine-
ris, lithargyrio, æruginē, diphryge, chalcitide, ceru-
ris, plumbaginē, & alijs tam adustis quàm lotis metal-
lorum scorpijs ac crecrementis, coadunatis curare. Inest
enim sanē singulis metallis sua exiccandi & detergendi
ulcera, ac edaces humorum acrium affluxus regerendi,
uis medica: quam, eorum ex argento uiuo origini de-
bent. nam & id arte Chymica in puluerem redactum,
ac ulceribus disepulotus ac ichore arrodente madidis
inspersum, ulcera concoquit, acrimoniam humorum
obtundit, regerit, & suppurationem promouet. Sic cyn-
nabaris uulgaris, ex sulphure & hydrargyrio conflata,
addita emplastris Diachylonis & alijs, ea uiribus hy-
drargyrij imbuunt. Atqui quum plumbum, præter cæ-
tera metalla, uirium & substantiæ argenti uiui sit parti-
ceps, ueteres medici olea & emplastra ulceribus mali-
gnis & cancro accommodata, in mortario & pistillo,
ex plumbo conflatis macerari & conquassari, donec li-
uescerent, præceperunt. id quod Paulus ex Aegina me-
dicus, de cancri cura quoque Chirurgos admonet, nec
non ante eum Galenus quoque his uerbis pereruditè
docuit: *δυνάμει, inquit, σκηνάσας ἐκ μόλιβδου, μετὰ δόιδυ-
νον, ὡς ἀνεῖναι χυλόν τινά τοῦ τε δόιδυκα καὶ μόλιβδου, ὅς δ' ἐ-
κχυνομελῶ χυλῶ χρώμενος, ἐν τῇ τοῖς ἑλκυσὶ τοῖς κακοῖσι, ὡς*
καὶ

11 ἢ πρὸς τὴν καρκινώδη χειρὸς αὐτοῦ, καὶ εἰς χερσὶν αὐτοῦ, δαυμά
 12 σεις τὸ φάρμακον. & longè plura de natura plumbi ibidem
 Galen. recenset, usu approbata, quæ compendiarîa pe-
 riphrafi latinè ita reddere poteris: Mortariûm & pistil-
 lum ex plumbo præparato, & quem libuerit succum,
 uinum, oleum, aut unguentum infundito: ac pistillo, do-
 nec plumbum succum aut liquorem reddat concolo-
 rem, & ob id frigidiorē agitato: quo si ulcera maligna,
 Chironia, cancrum inunxeris, affluxus humorum à lo-
 10 co affecto regeres, ut pharmaci huius vires admirari
 cogaris. Quippe quum emplastra plus æquo calorifi-
 ca ulceribus putridis & antiquis maximè obsint: hæc
 in plumbo attritio calorem illis adimit, & innoxia red-
 dit. Galenus quippe annos 28 natus, stipendio sacer-
 dotum Aesculapij in Pergamo conductus, Chirurgiam
 professus, quum emplastra ex metallis, & illorum re-
 crementis uitis uel lotis, nempe pompholyge, cadmia,
 æris scorîa, coadunata, plus cæteris omnibus ad curam
 ulcerum cacoëthicorum conferre expertus esset, in Cy-
 20 prum insulam metalliferam est profectus, ut misyos,
 fori, & chalcitidis naturam perscrutaretur, eaq; suis ma-
 nibus erueret. At chirurgi nostri, ut Alexandrinorum
 olim medici, domi desides & Philochremati, nulla pe-
 nitus metalla, præter aurum & argentum, nouerunt: qui
 dum ex illis emplastra coadunare debent, tantum (dij
 boni) ceræ addunt, ut illius copîa pharmacorum sim-
 plicium vires planè obtundantur: quum longè præ-
 staret, lithargyrium in oleo opportuno ad tantam de-
 coquere uiscedinem, qua cætera compingi possent: &
 30 simul ad tantum decoqui lentorē, qui digitos sua adhæ-
 rentia aut uiscositate nō coinquinent. Cuius cōpositio-
 nis specimē, emplastrî Diachylonis Mesue, & emplastrî
 ad strumas Scribonij Largi cap. si cōpositio, adamus-
 sim dabit. Quod si huius uel alterius generis ulcerū em-
 plastris festucæ nigrae adhæserint, magnā subesse putre-
 dinem,

B ij

Emplastra calo-
 rifica ulceribus
 obsint uetustis.
 Galen. chirurgi-
 am professus,
 lib. 9. de simpli.
 facult. & lib. 3.
 de fract. ossium
 idem fatetur.
 Profectio Galen-
 ni in Cypru, lib.
 9. de simpli. uir-
 ribus cap. de na-
 mine plumbi, &
 de spec. terra.
 Cera in empla-
 stris uilius. uide
 Galen. li. 3. et 2.
 de cōposit. med-
 dica. in gener.
 Oribasium li. 2.
 Synopsis, ca.
 57 & cap. 60.
 De lithargyrii
 decoctione Ori-
 basius lib. 2. Sy-
 nopsos ca. 61.
 Emplastru Scri-
 bonij ad stru-
 mas, de cōpos.
 Medica. cap. 81.

Festucarum nigricantium in emplastris & urina observatio.

dinem, quæ carie ossa exedat, ne dubita: quæ, dum alter renum, uel uterq; suppurat, in lotij quoque sedimento non rarò apparent. Nec mirum: sunt etenim, ut fuligo, putridi ardoris soboles. Hæc Andrea perdilecte, te celare nolui: simulq; admonere, ne chirurgiam à cæteris medicinae partibus seiungas: altera nempe alterius ope eget. Vale,

QV AE FVERIT AEGYPTIORVM PVV/

*gandi utriusq; uentriculi ratio, quam Hippocrates Syрмаis-
mum appellat: ad doctorem Sebastianum Meisner
iuriconsultum,*

10

EPISTOLA XLVIII.

Vum frater tuus, Doctor Sebastiane, nō uul-
gari in re medica eruditione præditus, in meis
pharmacorum compositionibus Syрмаismi
nomen legisset, percunctatus est à pharmaco

pœo, ecquid sibi tam insolens remediorum nomē clatu-
ra uellet. Itaque Sebastiane, quum apud Comites Pala-
tinos iurisprudencia nulli sis secundus, & me singulari
beneuolentia ex animo semper prosequutus fueris, ut
uicissim te officio aliquo demerear: (nam amicis refrag-
rari, uel quippiā denegare honesta petentibus, semper
piaculum esse duxi) fratrem quoq; tuum medicum, diu

*Plutarchus in
Dialogo, quo
à bruta ratio-
ne utitur, Gryl-
lus disputat.
Aegyptiorū in
medicina studiū
& antiquitas.
Plato in Ti-
meo, & Euseb.
de præpar. euā-
gelica.*

tius animi pendere non patiar, & quid sit Aegyptiorum
syрмаismus paucis declarabo. Legisse te arbitror Gryl-
lum apud Plutarchum in Dialogo dicentem, *οὗ μὲν γὰρ
αἰγυπτίους πάντας ἰατροὺς ἀνέσπειρεν*. Id est, Audiuius Ae-
gyptios omnes esse medicos: nempe qui in omni philo-
sophia & magia naturalis sapientia, & uetustate omnes
uniuersi orbis incolae longè superarunt, qua primi non
herbarum modò & radicum, gemmarum, astrorum, &
(ut uerbo dicam) omnium terræ nascentium uires, sed
etiam rerum coelestium diuinarūq; causas, & præcipuè
morborum, omni solertia scrutati sunt. Quid enim bo-
ni

20

30

ni (amabò) medicus, caufarum naturalium imperitus, efficere poffit, non uideo. nihil certè refert pro medico cum Polybio uerfuram facere, qui ait: *τί δ' ὀφείλει ἰατροῦ κἀμνησι, ἀγνοῦντες τὰς αἰτίας τῆν πρὶ τὰ σώματα διαθεσιων.*

Ad quid, inquit, prodest agrotis medicus, qui affectuū corporis caufas ignorat? Nihil. Proinde Aristoteles, quum graui decumberet morbo, medico suo multa uentanti, & non pauca citra morbi caufam edicēti, scitè atq; eleganter (ita me Deus amet) fertur respondisse: *μήτε ὡς*

10 *βουλὰν με, ἔφη, δεράπτει, μήτε ὡς σκαπανία, ἀλλὰ δ' ἰδ' ἄρας* Celebre Aristotelis apophthegma hoc Aelian. lib. 9. ca. 23. refert. Polyb. lib. 1. stor. 2. & 3.

20 *πρότερον τῶν αἰτίων, ὅτως ἔχεις ἔτοιμον πρὸς τὸ πείθεσθαι.* Id est: Ne, inquit, me cures ut bubulcum, uel ut fossorem: sed prius caufam ediffere, sic facilè me præceptis tuis morigerum reddideris. At Aegyptij non tantum caufarum morbi scrutinio medendi artem illustrarunt: sed multorum remediorum inuētiōe, quæ partim ab animalibus didicerunt, partim ex magia naturali excogitarunt, eam locupletarunt. quæ Polydama Thonidis Aegyptiorum regis uxor, Helenæ Menelai exulis uxori in Pharo dono dedit. Porro Aegyptij (auctore Diodoro Siculo) 9. de animalib. cap. 21. Homer. Odyssea 4. Diodor. Sic. lib. 2. sue bibliothecæ.

30 *afferūt, ex cibariorum luxu & crapula omnes oriri morbos. Eos igitur ieiunio aut uomitu, idè quottidie, uel tribus interiectis uel quatuor diebus inanitione (ut Hippocrates quoq; edixit) curare oporteret, id quod Herodotus quoq; in Euterpe affirmat: apud Aegyptios, inquit, clysterium usus erat adeò frequens, ut quouis men-*

40 *se triduo se purgarent uomendo, & intestina sanitatis er-*

50 *gò clysmate eluendo, id quod ab ibide uolucris, eiconiæ nem curat.*

60 *simillima, & à canibus didicerunt: qui (ut Aelianus tra-*

70 *dit) dum lumbricis infestantur, segetem herbascentem depasti, eos egerunt: quum uerò alterum uentrem exo-*

80 *nerare coguntur, herbam quandam graminei cannario*

90 *similem arrodere dicuntur, cuius uiribus partim uomendo, partim per aluum, bilem æruginosam, & quicquid*

100 *in utroq; eorum uentriculo redundat, excernunt. Vnde*

etiam Aegyptios Syrmaismum, quo utrūq; quoq; ventrem expurgant, didicisse, Aelianus refert: qui ob id beneficium, canes sub Anubis nomine adorarunt. Quum igitur Aegyptus non tantum Nili effluuio, sed præclaris etiam philosophorum, quos magos dicunt, & medicorum quoq; ingenijs fecunda, per totum terrarum orbem celebraretur, ad illius arcana doctrinae & sapientiae præcepta, alijs indicta, capeffenda Democritus Abderita, Pythagoras & Plato in Aegyptum appulerunt, & Aegyptiorum dogmata in Latium, aut si mauis in ueterem Græciam afferebāt. At Democritus Chaldaeos accessit, & in Babylonem ad magos & Indorum sophistas peruenit: propterea laudatus à Theophrasto, quòd varias terras perlustrans, plura collegerit quàm uel Menelaus uel Vlysses: qui nō aliter quàm mercatores Phoeniciæ oberrassent, ut pecunias & xenia à regibus accumularent. Democritus uerò sapientiae & medicinae thesauro onustus, in Græciam redijt: à quo reduce Hippocratem, qui diu familiariter illi conuixit, cum alia multa, tum Aegyptiorum Syrmaismum didicisse, credere fas est: cuius usum Hippocrates in cura fracturæ aurium his uerbis approbat. *ἡν δ' ἐν γὰρ εὐνῇ & εἰν, ἐκείνῳ ἀπὸ στυγνότητος.* Id est: Si patiens ad uomendum pronus fuerit, uomere illum à Syrmaismo permittito. Taliter enim, inquit Galenus, leues & mediocres per alui deiectionem aut uomitum euacuationes, ueteres appellant, quæ varijs proritabant pharmacis: nempe melle affatim deglutito, aqua mulsa meraciore, succo ptisanæ ex aqua per se uel cum melle decocto: & ijs efficacioribus, surculis ueratri albi in raphanum defixis, ac raphanis solis postero die uel ex aceto mulso comestis. nec uerò tantum lentoris habet, quantum raphani aut bulborum narcissi succus, qui uomitum quoque prolicit. Non temerè igitur Diocles medicus Antigonum regem admonet, ut ægritudines thoracis imminentes Syrmaismum.

De Anubi Aegyptio. Herodot. & Diodor.

De professione Democriti, Pythagoræ, Platonis in Aegypti Euseb. li. 10. ca. 2. Cic. lib. 5. de finib.

Verba Hippoc. li. 2. de articul. et Galeni ibidē. Syrmaismi definitio & cōpositio.

Pharmaca uomitū cōcitātia.

Elleborismus ex cōmēt. Gale. de fract. ossiū. uide Paulum.

maismo antevertat: cuius uerba, quia plus lepōris habent quam affectata illa Albani Thorini translatio, ascribere libuit: *χρησιμοι δὲ, inquit, οἱ νῆσαις ἔμετοι, οὓς καλοῦσι τινὲς συρμαίσμους. δὲ δὲ τὸν μέλλοντα συρμαίζειν, προφαγεῖν φαφνίδας λεπτάς, κέρδαμον, εὐζωμον, σινάπι, ἀνδράχνην, εἴτε ὡπλόντα ὕδαρ χαλαρόν, οὕτως ἐμεῖν.* Id est: Sunt ad hæc utiles uomitus ieiuni, quos uocant Syрмаismos. Oportet autem uolentem Syрмаizein, antè edere radicularaphani tenues, nasturcium, erucam, synapi, lactucam quoque: deinde hausta aqua tepida, euomere.

Hic operæ precium est, librariorū uicium annotare, qui in omnibus Hippocratis ac Galeni codicibus, pro Syрмаismo, uocem Syrnismi falsò substituerunt: quum rectius hæc uomendi purgandiq; ratio Aegyptiorum, Syрмаisinus dicatur, ἀπὸ τοῦ συρμαίζειν, quod (auctore Suida) purgare per uomitum & aluum significat: & phar-macum, quod id operatur, σύρμαϊα dixerunt. Est & σύρμαϊος herba appio similis, cuius succum Aegyptij, ut Didymus refert, contra dyarrhoeam bibebant. Hæc Sebastiane, amicorum meorum integerrime, te celare nolui: quo exemplo Galeni, Democriti & aliorum persuasus, fratrem tuum admoneres, ne medicinam domi tantum addisceret: sed alienas quoq; regiones, in quibus medicina pluris quam apud nostros sit, inuiseret: & ne falsæ medicorum paradoxæorum opinioni subscribat, qui in omni morbo, materia nondum in principio concocta, quemuis Syрмаismum, id est uomitum aut purgationem leuem aut medio crem, quam minoratiuam dicunt, prohibent, & execrantur, Vale,

Dioclis epistola ad Antigonū regē habetur Pauli li. i. ca. ultim.

Locus Hippoc. & Galeni li. 2. de articul. corre-ctus & illustratus. Syрмаismi etymologia exposita Suidæ & Phauorinus in suis lexicis. Voce Syrmij quoq; Herodotus in Euterpe li. 2. utitur. In eos qui usum phar. leniti. aut minora. dānāt.

An.

AN AVRI ET ARGENTI AC GEMMARVM

usus, in medicamentis & electuarijs, & epithematis ac trageis,
 sit salutaris: ad Guillelmum Rascalonum, medi-
 cinæ candidatum,

EPISTOLA XLIX.

Dderas nuper in Maio, Guillelme candidato-
 rum medicinæ decus, in pharmacopolio no-
 stro, dum electuarij ac trageæ cōpositionem,
 quæ ex auri & argenteis bracteis ac nonnullis
 alijs cōstabat, pharmacopœo dictarem, quibus illustriss.¹⁰
 princeps noster & dux Otthenricus, sacri Ro. Imperij
 Elector, & Palatinatus columnen, in thermis Badenis lo-
 turus, ad conseruandum cordis robur & epatis tempera-
 turam uteretur: quas à salutifero Christi natali anno 126
 M. Aurelius Antoninus suo proconsolatu celebres red-
 didit. Tum tu Guillelme, quia ueteres medicorum ex
 his nulla confecerint medicamenta, suspicabaris nostra-
 tes medicos horum pulueribus, imitatos Arabum uesti-
 gia, magis ad ostentationem & lenocinium usos, quàm
 ut ægotis quicquam frugis afferrent: quippe si etiam in²⁰
 uentriculum hominis absorpta fuerint, à calore uel pro-
 prietate congenita, ut ferrum in struthionis, & aurum
 in muriū uentriculis, euinci, & ut reliqua pharmaca quæ
 alendo non sunt, ad actum reduci non poterunt. Au-
 rum sanè cū ex defecatissimis sulphuris & hydrargyrij
 partibus, indissolubili mixturæ ac temperamenti nexu
 per calorē æthereum in terræ uisceribus sit concretum,
 ut nec ærugo uel ignis edax quippiam de eius substan-
 tia adimere possit: unī certē metallorum (inquit Aristot.
 & Plinius) nihil igne deperit, incendia rogosq; absque³⁰
 detrimento fert: quo sæpius arsit, tanto plus perfectio-
 nis illi accedit. & sic expurgatum aurum, obrizum ap-
 pellatur. Nec ab eo quidpiam diffilatur, nec pondus ei
 decrescit, nisi gallinacei ossa in id liquefactum coniecta
 fuerint, & partē absorpserint, Quas igit (aiebas) Langi
 obsecro

Thermarū Bad-
 densiū uetusta/
 tē testatur in tē-
 plo ibidem epi/
 grammā.

Mures arrode-
 re aurū et ferrū
 testatur Plutar.
 in libello de φη-
 λων τριζα.
 & Pli. li. 8. Ac/
 lian. li. 5. ca. 14.
 de animal.

Aurū ignis &
 uentriculi calo-
 re manet illiba-
 tum. Aristot. 3.
 Meteor. cap. ul-
 timo. Pli. li. 33.
 cap. 3. David
 quoq; Psal. 11.
 Aurū obrizū,
 Plin. ut suprā.
 Gallinarū ossa
 aurum infumut.
 Plin. lib. 29. ca.
 4. & Vitalis
 Card. cap. pro/
 prio.

obsecro dic, medicas gemmis aut metallis subesse vires putas, quibus cor exhilarēt, affectus ue attrē bilis supprimāt, febres extinguant: quū pleraq, ut adamas, sint deleteriorum facultate prædita: quum ipsa, & illorū recrementa & scoria aut pulueres, actione & concoctione caloris naturalis destituta, cruda per *πυλῶγον* ad intestina, postea ad mesaraicas, tandem ad epar, & eius uenę concaue ramos: priusquā ad cor, perferantur. Necesse enim est, per tot uenarum anfractus vires gemmarū fathiscere: quā ergo cordi imbecilli possint afferre opem, plane Langi non uideo? Ex Galeni quippe methodi lib. 11 ac 12. nec alia cordis effocti fomēta, quę id reficerent, non ui, præter odorem, aëra, & nō nulla epithemata: nisi quę bonum generant sanguinem, & inde spiritus claros, quī cor exhilarant, vires dispersas coadunent, cor quoq, alacrius reddant. Neq, id electuaria ac trageas uel pastillos ex ijs cōcinatos præstare posse crederes: quū peritissimi nostri seculi medicus Mondella, Brixien̄sis medicus, smaragdī & aliarum gemmarum vires nō adeo magni fecerit. Proinde enixē orabas, ut quid de medicatis gemmarū, saphiri, hiacynthi, iardi, granati, coralli, smaragdī & margaritarū uiribus, quibus electuariū Mesue Diamargariton constat, sentire, tibi explicare uelim. Nil certe Guilhelme petitione tua opus est. Probē sanē nosti, mea in re literaria obsequia, quantum mihi per negotia integrum fuit, bonarū artium cultoribus nunquam defuisse. Proinde ut ueras gemmarum vires à falsis rectē discernere possis, opere precium est ut scias, triplices esse gemmarum, & quorundā aliorum simplicium pharmacorū vires: quę ex partiū elementorum mixtura, quę nature uel Dei opus est, primarū uel secūdi ordinis qualitatū obtinēt operationes: ut chrysellum & corallia infrigidare, & siccare magnetem, alia sordes ulcerum detergere, ulcera dyssepulota consolidare, & cicatrice illa obducere. Alias uerō eorum facultates, ex magica religionis superstitione, ac herbarum uel radicum, fide-

Cibus cōcoctus per quos meatus ad cor deferatur. Galen. li. 2. ad Glaucon. & lib. 5. de locis affectis.

Cordis debilis fomēta.

Triplex gemmarum et pharmac. vires. Gal. lib. 1 et 2. de simplic. medi. fac. cult. et de antidotis.

Augusti. lib. de ciuit. Dei 21. cap. 6. & Orpheus de lapidibus.

C rum

Magicae medi-
cae simpliciu-
res passim Plin. do-
cet.

De Prometheus
haec Plin. li. 37.
in prologo. Ale-
xander Aphrod.
lib. 6. Problem.

130. & Aeschylus
in Prometheus
tragedia.

De Gygis annu-
lo haec Plato de
rep. lib. 2. Lucia-
nus in Votis. M.
Tul. Cicero de
Officijs lib. 3.

rum & spirituum sympathia ad incantationis deliramen-
ta ab Orpheo & Indorum philosophis excogitatas, non
magnifacio: ob quas, gemmas in annulis, auribus & ar-
millis deferebant. id quod Prometheus, fatali uinculo-
rum in Caucaſi rupe compede uinctum, primum exco-
gitasse fingunt. Qualis fuit ille admirandus Gygis pri-
mum pastoris, deinde regis Lydorum, annulus: cuius in
σφαιδόν, id est annuli pala, gemmam cum ad se torque-
ret, illius fulgore oculorum astantium aciem ita perstrin-
gebat, ut à nemine uideretur: quum eam retorqueret, 10
omnibus erat conspicuus. Quis enim rationis compos
non irrideat uelut anilia deliramenta, in Achate coniun-
gum concordiam & castitatem, in Topazio sinistri brachij
armillis inserto securitatem: & Neptunij imagine hyacin-
tho insculpta, æquoris tranquillitatem: & Magnetem pul-
uinari subditam, uxoris insomniae proderet adulterium: &
alias sexcentas huius generis nugas: quas ne assis quidem
facio. Aliæ uerò sunt in arte curandi morbos gemma-
rum facultates, experientia repertæ, & usuperitorum ap-
probatae: nempe curare anthraces, esse iobolorum & cu- 20
iusuis ueneni aut toxici alexipharmacum, aciem oculor-
um instaurare, cordis uires labefactatas & spiritus re-
ficere, illiusque palmum coercere, alios quoque plures
curare morbos. Atqui quum horum causas effectuum
reddere nequimus, oportet nos rationis inopes, agy-
tarum more, ad cæcas formæ specieiue proprietates,
tanquam ad sacram ancoram & imperitorum asylum,
uel ad certò imperscrutabiles siderum operationes &
effectus, unam cum Hermete & philosophis Indorum &
Aegyptiorum confugere: Qui, ut mea fert opinio, non 30
male asserunt, omnium lunari orbi subiectorum uires à
stellis, & à circuli Alaur imaginibus, siue horum motu,
lumine & situ dependere. Aut si mauis, cum Galeno no-
stro ad rerum simplicium ἀποσπείρας, id est uaporum efflu-
uium confugiamus: quo pleraque περιεχόμενα & amuleta, ut
nigella in catharro, efficacius operatur, quam in pulue-
rem

Hermetis opi-
nionem declarat
Albert. lib. 2.
tract. 2. de mine-
ralibus.

Aporiam amule-
torum approbat
Galen. & Plu-
tarchus.

De nigella id
Galen. quoque
tradit.

re redacta, aut colliquefacta, in ventriculū ingesta. Sic Galenus expertus est, Smaragdū, quē Iaspidē uiridum *Smaragdū sio- machum robor- rare. Galen. lib. 9. simpli. phar. Aetius lib. 9. cap. 19.* appellat, supra orificium uentriculi pro amuleto appen- sum, illud corroborare. Nec temerē Aethiopes & Ro- mani annulos in proximo, minimo laeue manus digito, deferēbāt: non eo certē nomine, quōd leuā manus ocio annulus minus quā dextrā usu attereretur: sed quia in anatomia Aegypti compererāt, neruum uel arteriam ex hoc digito ad cor pertingere, per quē gemmarū *απορροή* *Oribas. lib. 9. Synops. ca. 10.* ad cor penetraret. Quod Appion in libris Aegyptiacis, *De annulis hęc* & Orus apud Macrobiū lib. 7 Saturnalium his uerbis *Gellius lib. 10. ca. 10. Macrobi. lib. 7. Saturnal.* affirmat: Adeo, inquit, uerū est quod dicis, o Dissari, Aegyptios opinari, ut ego, sacerdotes eorum quos prophetas uocāt, cū in tēplo uidissem circa deorū aras, hūc in singulis digitorū cōfectis odoribus illinire: & eius rei causas inquisiuissem, & de neruo, quod iam dictū est, prince eorum narrāte didicissem: insuper de numero quoque qui per ipsum significatur, cōplicatus enim senarium numerū digitus iste demonstrat, qui omnifariā plenus, perfectus atque diuinus est. Hęc ille. Jam uerō, Guilhelme, reliquū est, ne epistola modū excedat, ut gemmarū, quibus electuarij Mesuæ Diamargariti compositio constat, uires explicemus: inter quas primas habet Smaragdus, de quo paulo ante diximus. Hic in India de saxis arenosis uentorum flatu detritis emicat, ac de ararijs Cypri metallis eruitur: hic uiperarū moribus medet, hemorrhoidas sistit: femoribus alligatus, partum accelerat: ueneris quoque conflictū illaesa nō fert, quin disrumpatur. Huius ordeī grana laeuigata, & per cribrum excreta, in aqua calida stomacho ieiuno hausta, profluuiū uentris ex acrimonia pharmaci uel humorum putridorū acredine excitatum, sistit: ut Auenzoar in prologo consilij sui Soldanum docet, & Auerrois 5. Colliget approbat. Huic additur Sapphirus, cerulei coloris gēma, quā intestinorū quoque ulcera & scorpionum ictus curat, pustulas & oculorum excrescentias deprimat & extenuat, arterijs *De sapphiro Dioscor. Gale. lib. 9. simplic. Theophrast.*

C ij applici-

applicitus, calorem febrilem mitigat, & cor exhilarat: ut Vitalis cardinalis & medicus scriptū reliquit. In censu uerò gemmarum quoque Margaritæ habentur, uniones quoque dictæ, quod nullibi duo reperiantur indiscreti. Hæ in ostrearum conchis oscitantibus, ac rore antelucano saturis, in maris Indici & Erythrei promontorijs concre-

De Margaritis
hæc Pli. li. 9. ca
35. et Athenæus
li. 3. dipnosophi
statum.

scunt: quas aceto in liquorem tabescere, Cleopatra Aegypti regina M. Antonium consulem Ro. docuit: quas, si tonuerit, conchæ inanes abortiunt. Hæ cardiaca passioni medentur, cruentum quoque alui fluorem sistunt: 10 quod idem Cardinalis affirmat. Succedit Corallium, quod suis medicatis uiribus nulli gemmarū cedit. Hoc in æquore, iuxta Siciliæ & Syracusarum promontoria, expansis instar uirgulti ramis crescit: ob id *λιθάδενδρον*, id est, arbor lapidea dicitur, de quo Orpheus poëta & magus ita cecinit:

De corallijs
hæc, præter
Theophrastum,
Dioscor. & Or
pheus in lib. de
lapidib.

*χλωρὴ γὰρ βοτάνη πρῶτον φύει, ὅδ' ἐν γαίῃ,
ἢ γέφυτῶν ἱσμεν σεγὲν τροφόν, ἀλλ' ἐν πόντῳ
ἀπρυγέτω, ἵνα φύκ' ἵνα βρύα γίνετ' ἐλαφρά.* Id est:

Coralliū primū ut herba uiridis in æquore crescit, nul- 20
li enim plantarum in terra firmum & quasi saxum noui-
mus alimētum: sed crescit in ponto turbulento, ut leuis
alga, exemptum æquore, lapidescit, hoc colore rubenti,
aliud albo. Vtrūque astringit & refrigerat, sanguinis ex-
creationes coerces, oculorum in collyrijs cicatrices ex-
terit, concaua ulcera explet, & album cicatrice obducit,
& stomachum roborat languidum, ac berberorum suc-
co (ut aceto uniones) colliquescit: de cuius liquore co-
chlear absorptum, dysenteriam curat. id quod ego felici
successu expertus sum. Ac Granati uulgares censentur 30
gemmae, quia passim iuxta Bohemorum syluam, & ad
radices montis Fichtelbergk, in scaturiginibus aquarū
colliguntur, nec magni constant. Hos esse de pyroporū,
id est rubinorum genere, ne dubites: & illorum succida-
neos. Rubinos uerò esse ex oriēte Aethiopum amethy-
stos, quos Heliodorus in historia Aethiopica perbelle
his.

Carbunculum
esse Aethiopiū
amethystū, quē
rubinum quoque
appellāt, Helio-
dorus li. 5. Ae-
thiopicae hist.
est auctor.

his uerbis depingit: At, inquit, amethystus Aethiopi-
 ca ex profundo ut ignis rutilat. quòd si tenens illum cir-
 cumueres, radium proijcit aureum, non obsecrantem
 asperitate uisum, sed gratia quadam & puritate singu-
 lari illustrantem. Atqui & ipsi uis inest genuina præ
 amethystis Occidentalibus, non enim falso sibi uendi-
 cat appellationem, sed uerè arcet ebrietatem, ab eo à
 quo fertur, sobrium illum in conuiujs retinens, ἀπὸ τοῦ αἵ-
 priuationis particula, & μεθύω inebrio, Etymologiā de-
 ducens. Paulus Venetus, uir qui uidit multorum ho-
 minum in nouo orbe mores & urbes, in libro De regio-
 nibus orientalibus scribit, regem insulæ Seilam habere
 pyropum, id est rubinum longitudine spithami, spissitu-
 dine trium digitorum dimensionem adæquātem, qui
 ut ignis coruscaret, omni carēs nāuo, aut macula, quem
 Cham ille magnus ciuitate satis præclara ab eo licitatus
 fertur: sed Seilam precium gemmæ inestimabilis recu-
 sauit. In medicina nihil aliud de eo compertum habere,
 quàm crapalam concoquere, oculos caligine suffusos il-
 lustrare, & cordis spiritus fouere. Sardij uerò ac hya-
 cinthi gemmarū uires, & aliarum, Dioscorides lib. 5. Pli-
 nius li. 37, Theophrastus & Orpheus uterq; in libello la-
 pidibus dicato, te abunde docebūt. & his omnibus, quā-
 tum ad medicinā attinet, uberius Galenus lib. 9. de me-
 dicamentis simplicibus hæc tractat. Quod uerò argu-
 tē ratio cinaris, aurum & argentum ac gemmas, quādo-
 quidē ignis calori ualde sint contumacia, à calore quoq;
 naturali in corporis alimoniam non euinci & digerī, sed
 cruda per aluum deijci: ob id, nihil roboris aut medelæ
 cordi, cæterisq; uisceribus afferre posse cõtendis: hac ra-
 tione Guilhelme nihil certè efficis. Sunt enim sanè quā-
 plurima pharmaca, scammonæa, colocynthīs, chamelea,
 & id genus medicamentorum, quæ intra corpus deglu-
 tita, a calore in corporis alimentum non conuertuntur:
 illud tamen alterant, & à putridis humoribus pituitæ &
 utriusq; bilis exonerant. Alia uerò indigesta, suo na-

Amethystus
 ebrietatē coert
 cet.

Amethystus, id
 est rubinus ebri-
 etatis amuletū.

Pharmaca ex-
 deleteria cōcor-
 ptioni non sunt:
 obnoxia. Gal.

tiuo frigore, ut crySTALLUS, sapphirus, febrilem epatis & cordis discrasiam ad suum temperamentum reducunt. Sic aurum adeò temperatum fertur, ut cor calidum in-
frigidet, calidum uerò ad temperamentum & frigidum leui suo tepore foueat: cuius limatura in electuarijs deglutita, ab elephantia Græcorum, & Latinorum lepræ contagione, immunes eo utentes conseruare dicitur. lamina ex auro, linguæ caufonis æstu affectorum imposita, febrilem ardorem linguę refrigerat. Argentum uerò, & præcipue aurum, quum sit igni contumax, utriusq;
tamen frustula intra membranulas pergameni uirginei

De bracteis, id est folijs auri, hæc Volater. et Vital. cardinal. posita, frequenti lati malleoli ictu in bracteas folijs tenuiores lentescunt, ac cuduntur. Membranæ uerò uires necandi pediculos, hydrargyrio pares habent. An uerò ab utroq; metallo, aut alia ratione, non facile dixerim. si ab auro, illius certè bractearum aut foliorum in electuarijs aut trageis usus, & aurum potabile, quàm sint salutaria, tu Guilhelme, qui es artis Chymicæ peritus, uideris. Præterea an pro gemmarum fragmentis, illarum scoria, id est sordes & recremēta substitui debeant. Præterea

Gemmarū man- gones cauendi. pharmacopœum adhortaberis, ut ab impostura malignum sibi caueat, qui ex crySTALLO & uitro puriori gemmas, quasi natiuo colore, aut uerius fūco infectas, arte cōficiunt, & pro ueris magni uendūt. Quū igitur tantum in electuario Mesuæ diā margariti subsit fraudis, eius quas uocabant speciebus aut puluere in cōfectionibus aut trageis, aut epithematibus nunquam uti uolui.

Theotonicus de metallis scripsit. Hæ boni consule quæso. Quod si Theotonicum magnum, qui de mineralibus scripsit, ex Italia aut Gallijs ad me perferri curaueris, plura quæ ad artem chymicam spectant, te admonebo,

Vale,

An

AN HIPPOCRATES RECTE OMNES

morbos ulcera dixerit, & de eius breuilo-
quij stilo.

EPISTOLA L.

Edicina olim, Georgi consobrine, Βιωφελεσσά-
την humanæ uitæ & salutis præses, tanquã res
sacra in templis Aesculapij à sacerdotibus cu-
stodiebatur recõdita, ne prophano usu ab a-

niatroløgetis medicinæ ignaris cõtaminaretur. Et dum
Troia oppugnaretur, saltem (ut Gallorũ Druides) me-
dicinã per manus legitimis successoribus tradebant. Po-
stea deflagrato apud Cnidios & in Græcia Aesculapij
templo, quod erat γραματοφυλακεῖον, librorum condito-
riũ, Hippocrates ibi breuibus scriptis fertur medicinam
clinicem instituisse. Vita ergo defunctis eius parẽtibus,
somnia admonitus, ut omnia quæ ad medendi artem &
encyclopiadiam cõferrent perconctaretur, Thessaliam
& totam Græciam perlustrauit. Itaq; accersitus uenit in
Macedoniam ad Perdicam regem, quem uerius amore
Philæ paternæ pellicis, quàm uitio pulmonis tabescen-
tem, curauit. quo tempore studium sapientiæ apud La-
cedæmonios floruit. Qui, ut Socrates in Platonis Prota-
gora refert, consulti de sapientiã, uerbum breue ac con-
tortum ei aculabantur: asserebantq; huiusmodi enuncia-
re uerba, esse uiri absolute docti officiũ. qualia sunt, Tha-
letis Milesij, Solonis, Pittaci ex Mitylena, & aliorum sa-
pientum apopthegmata, & Pythagoræ symbola, quæ
templo Apollinis Delphici consecrarunt: Cognosce te
ipsum, Ne quid nimis, & id generis alia plura. Huiusmo-
di breuiloquium erat Lacedæmonie philosophorum di-
ctationis character: quo Hippocrates quoq; præter apho-
rismos, in plerisq; suis de morbis & epidemijs libris pas-
sim est usus: & quamuis ipse Doricus erat, in gratiam ta-
men sui in magia præceptoris Democriti, lingua Ioni-
ca pleraq; conscripsit uolumina, quæ non unius homi-
nis ore, sed numinum oraculis dictata uidentur, & plu-
rimum

Hoc nomine uti-
tur Vistruuius
li. 1. archit. ca. 1.
De ueterũ medi-
cine studio hæc
Aelian. li. 2. ca/
pit. 18.

De Hippocr. stu-
dio hæc Plin. li.
29. cap. 1. Sora-
nus & Suidas
in eius uita.

Lacedæmonio-
rũ philosopho-
rũ breuiloquen-
tia P. lato in Pro-
tagora.

Hippoc. Lacedæ-
monia sapiẽ-
tũ stylum imita-
tus, in Aphorismis
& alijs li-
bris quibusdã.

De familiarita-
te Hippocr. &
Democriti Ael-
lian. lib. 4. cap.
20. & 21. de
nat. histor.

Aphorismorum
Hippocratis
laus.

Vide ne in gra
co σοιχεια pro
sis scriptu,
Linacrum dece
perit.

Breuiter docendi
commoditates.
Gale. li. 2. salu
brium.

Verba Hippo
cratis, et Gale
ni li. 3. Hippoc.
de fracturis.

In omni dolore
continuitatis so
lutio.

Morbi ut adel
phi seu fratres
sunt cognati.

rimum auctoritatis apud singulas hominum nationes ob
tinuerunt. De quorum tertia classe sunt aphorismi, qui
(ut Suidas ait) ἀνθρώπων ὑπερβαίνουσι σύνεσιν, id est, huma
nam excellunt sapientiam, uel intellectum. Hanc Hippo
cratis breuiloquentiam Galenus lib. 2. Salubrium, appel
lat κατὰ τὰ σοιχειὰ τῶν πραγμάτων διδασκαλίαν χρησιμοτέρων
τῶν ἄλλων, id est, Hanc breuem docendi peruersus (Lina
cer uertit elementa) numero solutos, doctrinam cate
ris esse utiliozem. quippe quæ in compendium rem om
nem cogit, memoriae affigit, reminiscentiæ suggerit, ac
omnium quæ aguntur singulatim rectum usum breui
ter suppeditat. Tali docendi genere cum passim in alijs
operibus, tum in libro de Fracturis crebro utitur, cum ait:
εἰ μὴ ὡς φύσει καὶ τὰλλα νοσήματα ἔλκεα εἶναι. ἔχει γὰρ ὡς καὶ
τὸ ὁ λόγος ὑπερβαίνειν. Id est: Nisi quis dixerit, alios quoque
morbos esse ulcera, habet enim & hic sermo aliquam ue
ri similitudinem & moderamen. omnis quippe morbus
dolore affligens, ait Galenus, de genere ulcerum iure cen
setur. omnis quippe dolor aut a continuitatis solutione,
quæ græcis ἔλκος, latinis ulcus dicitur: aut de repentina
uel alteratione uel discrasia oboritur, quæ continuitatis
quoque solutionem, si non admodum sensilem, ratione ta
men perceptibilem parit. in confesso quippe est, calidum
substantiam solidam penetrare, & continua arrodere &
colliquare: stiptica uero, laxa constringere, & coarctare.
ita ait Galenus in libello de inæquali intemperatura,
Hippocratem euincere, omnes morbos esse ulcera, &
fraterna quasi societate esse coniunctos. Statim enim
subinfert Hippocrates ibidem: πολλαὶ δ' ἐλφισαὶ τὰ ἑτα
ρα τοῖσιν ἐπείρουσι. Id est, Crebro enim alij morbi alijs adel
phi cognati sunt. At auctor libelli de flatibus, siue sit
Polybius, aut legitima Hippocratis foetura, paulo aliter
disseparat & coadunat morbos, dum ait: Morborum o
mnium unus & idem est modus, locus uero affectus dif
ferentiam facit. propter loci enim diuersitatem nihil si
mile habent, quum tamen sit morborum omnium & spe
cies

cies & causa eadem: nempe continuitatis solutio, id est
ulcus. Desinant igitur Thraces nobis immensa morbo-
rum phalange uallatis, uitam nostram morborum que-
relis exosam reddere, quum omnes morbi ad unam spe-
ciem reduci possint. Tu uerò cōsobrine ex animo per-
dilecte, da quæso operam, ut patria tua, aut ego, te redu-
cem uideamus: ne tu, ueluti Vlyssis socij Lotophagi, dul-
cedine loti arboris fructus, aut uerius Veneris illecebra
inescati, reditus in patriam oblitus uidearis. Vale.

De 300 mor-
bor. hominis nu-
mero, Plin. li. 7.
cap. 51 et li. 25.
cap. 2.
De Thracibus
hæc Cicero li. 1.
Tuscul. 4.
De lotophagis
hæc Homerus
Odysseæ 10.
Proclus de ma-
gia. Theophr.
lib. 4. cap. 10.
Heliodor. lib. 3.
Aethiop.

10 AN MERVM PVERIS AC PVELLIS,
uel aqua dilutum, sic salubre: ad Christophorum Prob
iureconsultum.

EPISTOLA LI.

Ondicta nuper mihi & sacri uerbi conciona-
toribus erat à te cœna, Christophore affinis
multis nominibus obseruande. Ibi postquam
discubueramus, aderant liberi tui, qui nondū

ephebis excesserant. Hi quum consertis manibus Deo
supplices fercula oblata cōsecrassent benedictione, tan-
dem quum secundæ mensæ bellaria (quæ Græci dicunt
ἐπίδ' ὀρηκτα) apposita fuissent, aderāt quoq; Deo liberali
omnium eduliorū largitori gratias agētes: quumq; om-
nes pallerent, cæteri coëpulones quid ille faciei pallor
portenderet, à me perconctabantur. Quibus respondi,
hūc colorem affecti, epatis aut imbecillitatis uentriculi
pituita onerati, ex qua putrefacta tandem generarentur
uermes, qui non ferendis torminibus intestina uellica-
rent, esse indicem. Suasiq; ut ijs aliquādo modicum uini
diluti, aut absinthitis, uel in quo radices Zedoariæ deco-
ctæ ut sapa forent, aut etiam momenti rheubarbarū ma-
ceratum fuisset, exhiberetur. Tum Cyrlerus noster: Ec-
quid dicis (aiebat) Langi? ignoras Platonē tuum, & Ga-
leni uestri amasium, usum uini ad duodeuigesimum usq; 30
annum pueris uetuisse? At Romani, quā seuerè non
matronis modò, sed etiā uirginibus uino interdixerint,

De Epidorpijs
Aelian. lib. 4.
cap. 13.

Plato in secūdo
de legibus diat-
logo.

D uerba

De uini Rom. uerba Tertulliani in Apologetico, & exempla quæ di-
 parsimonia clurus sum, ostendunt. Veterū enim, inquit, ceciderunt
 Tertull. cap. 6. instituta, quæ parsimoniæ & sobrietati patrocīnabātur.
 Valer. li. 2. Plin. Nulla enim Romanarū mulierum aurum nouerat, præ-
 lib. 14. cap. 13. terquam in uno digito, quem sponsus oppignorasset an-
 Gell. lib. 10. ca. nulo pronubo: adeoq; in uxores uini bibulas seuerē ani-
 23. Lactant. li. 1. maduertisse, ut Fabius Pictor in annalibus suis prodide-
 cap. 22. rit, matronam, quod loculos in quibus erant clauēs cel-
 læ uinariæ resignasset, à suis inedia interemptam. Nam
 & Cato, seuerus omnis luxus & morum censor, statuit, 19
 cognatos osculari feminas, ut odore anhelitus deprehē-
 derent, an uinum olerent. Inter exempla quoq; sub Ro-
 mulo legitur, M. Menœcium, uxorem, quod ē dolio ui-
 num bibisset, uirgis myrteis cefam trucidasse. Itaq; quid
 ad hæc, inquit, respondes Langi? Tum ego: ô Cyrlere,
 inquam, quid ista refers, Romanorum leges & plebiscita?
 Hæc enim sanciuerunt ad coërcendam temulentiā,
 quæ mulieres maximè dedecet: & ut frugi uitæ parsimo-
 nia in Repub. conseruaretur, nō quod sobrius uini usus
 sanitatis cōseruationi incommodaret. Ob id Cn. Domi 20
 tius iudex legem rogauit, & pronūciauit, si mulier clam
 uiro plus uini bibisset, quā sanitatis causa exigeret, ut
 dote mulctaretur. Sic diuus Hieronymus Eustochio uir-
 gini, ad fouendas uentriculī imbecillis uires, uini usum
 admittit. Et Paulus apostolus edicit Timotheo, discipu-
 lo & uicario suo, ne posthac biberet aquā, sed Vīno, in-
 quit, paululo utere, propter stomachū tuum, & crebras
 tuas infirmitates. Sed Romani uirginibus & matronis
 uini potum, quia esset luxuriæ & incestus incēdium, ue-
 tabant. Qui namque uino, inquit Hieronymus, utitur, 30
 ignem portat in gremio. Nolite, inquit Paulus, inebriari
 uino, in quo est luxuria. Proinde Christophore Prob,
 uitæ integritate & probitate nulli secūsus, euge & puel-
 lulis tuis ad cibi concoctionem in prandio & cœna mo-
 dicum uini præbeto, præcipue his qui ephēbis excesse-
 rint, & menstrui fluxus hæmorrhagiam expectant: qui-
 bus

Hieron. parte 3.
 tract. 5. epistol.
 16. & tract. 15.
 epistola 85.

Paulus ad Ti-
 mot. cap. 5. &
 Ephes. 1. ca. 5.

bus nihil nocentius, quàm aqua potus ac fructuum crudorum esus: qui sanguinem ingrossant, oscula uenarum obstruunt, & profluuiū illius sistunt. Aequè uerò temerariū est, illis iam adultis & morbo decumbentibus uinū aut merū concedere, absq; periti medici consilio. Aelia- De hac Locren
nus auctor est, Locrenses capitis supplicio cauisse, ne sū lege Aeliā.
quis ægrotorū uinum medico inscio biberet, O lex seuē li. 2. de animal.
ra & salutaris, nostris non ferenda indigenis. Sunt enim ca. 37. & 38.

10 certè aliqui adeò merobibuli, ut si illis uino interdiceretur, animā desponderent. Interesset sanè Reipub. ut edicto cauere, ne uinū Creticum aut sublimatū, ad quæ ægroti, spe recuperadi uires, tanquā ad nectar & nepenthes interdū confugiunt, absq; medici cōsilio passim ægrotis & puerperis uenderet: quod nō rarò uulgo impedito mortis uel abortus est occasio, nec mediūsfidius parui momenti apud aulicos nostrates est obligatio, si quis sub uini interdicto uel quidpiā promiserit, uel spon-

20 istis testat uerbis: το πολλῶν ζωῶν ὁ σῶν ἢ? αὐτοῖς, μίαν ἐν
" μάλιστ' ἀβελανιδίνην, ἣ οἶνος αὐτὸν καταζοιμῆντος ἀπέργασεν, ὅσον αὐ-
" τῶν χρόνον ὁ κύριος ἐκ καλῆς σῆος. Id est, Quum apud Græcos
multa sint pœnarum genera, nullum tamen est hoc ex-
crabilius, quo dominus pœnæ uini potum ad tempus,
quod statuerit, prohibet. Cæterum quamobrē Plato

& Persæ, pueris alioqui epilepsiae obnoxiijs, uini usum prohibuerint, causam pereruditā Themistijs, ex Aristoteles de somno & uigilia libro, talē reddit: Quū puerorū
" caput, ueluti temulentorū, uaporibus flatulentis & pitui
30 ta sit oppletū, quod mole uacillet humorū, quibus, meatibus spiritus & animæ infarcitis, necesse est ut fontico
" uel diuino Herculis morbo cōuellatur: temperandū igitur est ijs à uino, præcipuè atro, quia est impediō uaporu
" lentū. sed, inquit, nec nutricibus id præbendū. nihil enim
" interest, nutrices an alūni id hauriāt, nisi dilutū & modicū sit, Nec præter decorū fore arbitror, si de hoc infantiū

Vinū pro pœna
potare prohibe-
batur. Plutare-
in fine Sympo-
sij 4.
Bein uuein uer/
bieten.

Aristoteles de
somno & uigi-
lia, & Themis-
tijs ibidē cap.
16. uinū quare
pueris prohibe-
batur.

Oua noctuae ab
stemios faci/
unt. Philostrat.
lib. 3. in uita A/
pellonij.

& puerorum morbo, diuini ex India philosophi Iarchæ,
magorum principis, testimonium adduxero. Patri, scri-
bit Philostratus, querenti filios quidē sibi nasci, sed quā-
primū biberent uinum, omnes mori, sic respondit lar-
chas in throno sublimi sedēs: Melius cum illis agi, quod
moriātur. si enim superstites manerent, omnes stultos
euauros, quia ex semine minus calido procreati essent.
uino igitur filijs uestris abstinendum. Si itaq; posthac a-
liqui nascerentur, obseruare oporteret, ubi noctua nidū
construxerit: & illius oua mediocriter elixata, infanti e-
denda præbere, tum uinum infans abhorrebit, & abste-
mius tranquillē uiuet. Et, ut uerbo dicam, uinum dilu-
tum moderatē sumptum, id uerō pueris nemo diffuase-
rit. Nam & plagosus ille Persarum iuuentutis pædono-
mus, uinum dilutum pueris & nasturcium concedebat.
Id quod liberis tuis non denegabis, quum Hippocrates
uinum æquale æquali mixtum, anxietudinem, oscitatio-
nem & horrorē soluere tradat. At uerō id Hermeti in
Aristophanis Pluto, qui uentrem intestinorū esu adim-
pleuerat, ad stomachū nō faciebat. Ob id exclamat Her-
mes, οἱ μοι δὲ κύλικες, ἵσταν ἴσσω κεκραμένους. Id est: Eheu mihi,
calicis æquale æquali mixtæ. Reliquū igitur erit, quū tu
sis nō uulgaris iurisprudētiae peritus, sincere religionis,
iusticiæ & æquitatis amator, ut hic diffinias quid sit æ-
quale æquali miscere, ne bibenti fiat iniuria. Vale.

Xenophon de
Pædia & repu-
blica Persarū.
Hippocrat. in
Aphor. li. 2.

DE CAUSA FERVORIS THERMARVM.
& de perpetuo in sacris Ethnicorum igne: & unde actionis
illarum uires emanant.

EPISTOLA LII.

De ueris tempe-
ratura Gale. li.
1. de complex.
Vm Anonyme Fauonius genitālī ueris aura
spiraret, cunctaq; in aprici gramine cāpi, redo
lenti florū amœnitate uernarēt: & aues paritū
re in nemoribus, ac lusciniā prope amnes iucū
do cōcentu obstreperet: quo tēpore corpora sua spon-
te ab humorum putrilagine per scabiem sese exonerare
solent,

solent, eo etiam nullum ad thermarum usum & delicias salubrius noui. Proinde tum comitati illustriss. principē Otthenricū Co. Palat. Rheni, sacri quoq; Romani Imperij Electorē, ad Badā Marchionatus metropolim deuenimus: & hospitio cui, ab insigni Greiffogel nomen est, humaniter sumus excepti. Mane itaq; cū ante hospitij fores cōsideremus, à læua hospitij uidimus, sub testudine, crepidinis instar structæ, à prima ex monte scaturigine thermarū aquas in lacunā tanto emanare feruore, ut
 10 capones, porcellos integros, quadrupedū pedes, ocyus quouis exsandaraca uel calce psylothro glabriores redderēt. Rogatus ibi ab assidētibus tāti feruoris explicare causam, respōdī: de hac esse uarias & perplexas philosophorum opiniones: inter quas tamē mihi & Senecę stoico, Empedoclis sentētia magis arrideret, qui asserit, scaturigines aquarū in montibus per uenas metallorū & sinuosos anfractus, instar draconū & miliariū in baln. eis ueterum ex ære spirīs intortos, instar Menandri deferri, ac inde metallorum detrimēta ac uires, quibus aqua im
 20 buitur, auellere, quas ab igne naturali anfractibus illis substracto & subterraneo incalescere, non male (ut mea fert opinio) docuit: non certē à fulmine, aut radiorum solis refractione, uel calce efferuere, quum eodē & indefinēti calore quouis anni tempore constant: sed ab igne penē diuino & perenni, qui in uisceribus terræ primogenia quadam ratione residet. de quo Lucretius poëta sic perbellē cecinit:

30 Principio tellus habet in se corpora prima,
 Vnde mare immensum, uoluentes flumina fontes
 Assidue reuomunt: habet ignes unde oriantur,
 Nam multis succensa locis ardent sola terræ.

Hunc reconditum in uisceribus terræ ignē, Plato in Timæo inter ignis species & liquores succum appellat, siue quo non Aegyptij modò, sed ne Iudæi quidem, ulla peragebant sacrificia: quem Iudæi, dum captiui in Persidem deducerentur, sacerdotes, acceptū de altari in ualle

D iij ubi

Empedoclis
 opinionem scri
 bit Seneca li. 3.
 quæst. natural.
 De miliarijs
 baln. Seneca ut
 suprā, & episto
 la primi Tomi
 50.

Lucret. lib. 2. de
 igne subterra
 neo.

70 annos ut Augustinus refert.
Neemenias reperit sacrorum ignem, Machab. lib. 2. cap. 1.

Perpetui ignis in sacris usum ab Aegypto didicerunt alie gentes, Diodor. li. 2.

De uirginib. Vestalib. Lactant. lib. 1. cap. 12.

Gell. quoq; lib.

1. ca. 12. August.

de ci. Dei. li. 4.

ca. 10. Ouid. 6.

Festor. Lini. De

cad. 1. libro 1.

De hoc igne Plu

tarch. in uita

Num. et Ca

milli.

Hec Egesippus

lib. 2. de excidio

Hierosolomita.

ubi erat puteus altus & siccus, absconderunt. Hunc nec Neemenias, Xerxis regis pincerna, constructis, impenlis, regis sui, ciuitatis Hierusalē muris, sacris operaturus, sacerdotum, qui ignem absconderat, nepotes perscrutari iussit: quem quum quæsitum non inuenirent, sed pro eo aquā instar bituminis crassam eruisent, quæ oblata nec Neemenias sacrificia & lingua altari apposita cōspersisset, cuncta subito exarserunt. Hanc Plato ab Hebræis in Aegypto edoctus, succum appellauit. Nam & mos seruandi in adytis templorum perpetui ignis, ad specimen ætherei & subterranei, ab Aegyptijs ad Græcorum, Romanorum & aliarum orbis terrarum gentes emanauit: auctore Diodoro Siculo. Ob id Numa Pompilius, Romanorum rex & Pontifex, templum Vestæ rotundum Romæ edificauit, in quo perpetuus ignis custodiebatur: cui illibati pudoris uirgines custodes præfecerat, quas, igne quauis occasione extincto, Pontifex flagris cædebat: ac tabulas foelicis materiæ terebrare cogebat, donec tabulæ motu accēsa assulæ in subiectum æneum cribrum deciderent, quas in templum deferebant. non enim ab alio igne hunc succendere fas erat. Ne hic ignis in ceremonijs Iudæorum olim neglectus fuit, qui (ut Egesippus tradit) postquam in urbe Hierosolyma, duce Eleazaro, septē diebus debellatum fuisset, octauo solennitatis die omnes ligna altaribus imponebant, ne quando ignis sacer ad sacrificia deficeret, quem inextinguibilem obseruare oportebat, & quē ob id Plutarchus ἀσβεστον καὶ ἱερὸν, id est sacrū & inextinguibile nominat. Perpetuus sanē hic ignis in Græcia quoq; Pythiæ & Athenis à mulieribus cōiugio solutis custodiebatur: qui Athenis, Aristogitone tyrāno apud Delphos tēplo Pythiæ à Medis accenso: & Romæ tum Mithridatici belli, tum ciuilis tumultibus, ara & ignis unā perierunt. Neq; sanē desunt, Anonyme, admiranda exempla, quibus perpetui ignis incredulitas refelli potest. Scriptū enim posteris reliquit Ludouicus de Viues, memoria patrum erutum

erutum fuisse sepulcrum, in quo lucerna ardens condita fuit, ut inscriptio testaretur, supra 1500 annum. Ea extem-
 plo, ut manibus contrectata, fuisset, in puluerem resolu-
 ta est, perinde ut poma circa Pentapolim nata, quæ ta-
 cta in puluerē fatiscebant. Quin & Hermolaus quoq;
 minimē certē barbarus, in Dioscoridis li. 5. ca. 11, & Ge-
 nerus noster, non illaudatus Heluetiorum Medicus, in
 libro de lunarijs, testes sunt locupletissimi, nostro seculo
 in Patauino agro sub latericia crepidine, à colono, non
 10 longē ab Attesca oppidulo diruta, ardentem quoq; lu-
 cernam repertam. Quid uerò, an non id etiam admira-
 tione dignū est, quod diuus Augustinus de inextingui-
 bili lucerna in quodam phano Veneris commemorat:
 » in qua, arte magica, quod homines admirarentur, effe-
 » ctum, aut Dæmon quispiam sub nomine Veneris tanta
 » sese, inquit, efficaciam præsentabat, ut hoc prodigium &
 » appareret hominibus, & diutius permaneret: aut potius
 hominis industria factum, qui Asbestum, lapidem inextingui-
 20 bilem, perpetuoq; ardētem, lucernæ perlustri in-
 cluserit. Sunt enim pleraq; alia, de quorum substantia
 nihil ignis depalcitur: ut sunt ex Charistio lapide netili
χερίστου λίθου, ἢ δ' ἰντροῦ, id est manutergia & reticula, quæ
 fordida in ignem proiecta, illaesa expurgantur, & ex quo-
 dam lini genere eadem contexta, ac in ignem proiecta,
 citra noxam expiantur: quod genus lini, quod inextingui-
 bile, Plinius quoq; *ἄσβεστον* appellat. alij id amiantho
 etiam tribuunt. Atqui, æternus ille sacrificiorum ignis,
 longē dispari ratione, quàm noster iste in telluris uisceri-
 bus subterraneus, cuius aestu thermæ feruēt, fouetur: cu-
 30 ius præter sulphur, alumē, nitrū, bitumen, naptha quoq;
 asphaltis, & olea, præcipua (teste Plutarcho) alimenta
 sunt. Quæcunq; enim olei aut bituminis unguine sunt
 delibuta, ignem subito concipiunt. Ac ita refert Plinius
 Medeam, Creusam pellicem cōcremasse. postquā enim
 sacrificatura illa ad aras accesserat, corona igne raptā
 pellicem combussit. Humidum sanē pingue, genuinum
 est

Lucerna ardēs
 in sepulcro re/
 perta.

De pomis circa
 Sodomam Au/
 gust. lib. 21. de
 ciuit. Dei, &
 Orosius lib. 1.
 August. ex lib.
 21 de ciuit. Dei
 uerba.

De asbesto Au/
 gust. de ciuit.
 Dei li. 21. cap. 5
 & 6.

De carisso lapi/
 de netili, quem
 alij amianthum
 credunt, Plu/
 tarch. de Orac.
 defectu.

De lino asbe/
 sto, Plin. lib. 19.
 cap. 1. & episto/
 la 66 primi
 Tomi.

Plutarch. de
 oleo hæc Sym-
 pos. 6. cap. 9.
 De Creusana
 pthæ bituminis
 incendio combu/
 sta, Plin. lib. 2.
 cap. 108. Ouid.
 lib. 7. Stat. lib. 2.
 Syluariū ad Me/
 liorem.

Hec ignis sub/
terranei fomēta
Plin. lib. 2. cap.
107 & ca. 110.
& lib. 31. ca. 2.
Vitr. lib. 8
cap. 3.

Petrolei col/
lectio.

De mundi per
ignem interitu
Stoicorū senten
tiā Cicero pas
sim refert, & Pe
trus apost. in fi
ne epistolæ 2.

Aque ignis incē
dium & alimen
tum. Plin. lib. 2.
ca. 106. Vitr.
ut suprà.

Augusti li. 2. de
ciuit. Dei ca. 4.

est ignis pabulum: quibus terra, etiam in ipsis penetrabili-
bus adeo fecunda est, & passim scaturit. Vnde & Lipa-
ris Ciliciæ fluvius, & lacus Aethiopiæ, innatantium cor-
pora oleo lubrica reddunt. in India uero lacus est, qui se-
reno cælo copiam olei eructat magnam: in Lombardia
autem passim ultra & citra Apenninum & Bononiam,
de thermarum scaturigine è petris destillās colligitur pe-
trolium. In Zacyntho quoq; & circa Dirrhachiū & A-
polloniā de fontibus magna picis effluit copia. Nonne
uero circa Babylonē, Asphaltis lacus, ad ferruminandos
ex latere coctili Babyloniae muros, sat bituminis Semi-
ramidi reginæ suppeditauit? In Syria certè & Numida-
rum Arabia, ac loppe, lacus sunt, qui quouis tempore
aprico, magna bituminis mole se exonerant. Alia uero
plurima in orbe terrarum loca consulto prætereo, quæ
sulphuris & picis fuligine, ac bituminis liquore madēt:
quum ex dictis abundè colligere possis, terræ penetra-
lia his alimentorum ignis adeo esse referta, ut ea quan-
tumuis magnus ignis in perpetuum insumere & deco-
quere nō possit, nisi (ut Stoici sentiunt) in postremo die,
quum mundus ignis incendio colliquefceret. Id quod &
diuus Petrus apostolus his uerbis nos pie admonet: Ve-
niet, inquit, dies Domini sicut fur in nocte, quo cæli in
morem procellæ trāsibunt, elementa uero æstuantia sol-
uentur, terræq; & quæ in ea sunt opera exurentur. Re-
pertus est autem subterraneus ille ignis in terræ latebris
delitescens: reperta sunt perpetua, uel saltem diuturna il-
lius alimenta: reliquum est, ut quibus ea de potentia ad
actum deducantur, ratione & experientia doceamus. id
enim motu & contrariorum actione fieri, palam uide-
mus. Aqua certè frigida supra ignitos silices diffusa,
maiorē quā calida in balneis excitat feruorem. Ob
idq; diuus Augustinus, aquæ aspergine citius, quā o-
leo, ignis fomenta accendi, his uerbis testatur: Si nō, in-
quit, adhibeas aquam calci, sed oleum (quod maior est
ignis fomes) nulla eius aspersione efferuesceret. Hoc si,
ait,

ait, de Indico aliquo lapide legeremus, mendacium putaremus. Id tamen quidam de lapide Gagate, qui attritus sulphur & bitumen redolet, Dioscorides uerò & Nicander de lapide Thracio testantur: eos nempe aqua

De lapide thracio hæc Dioscorid. lib. 6. Aelianus li. 9. de animal. cap. 20. et Nicander in Alexiph. Bitumē et aquā esse ignis fomentum & incensum. Plin. ut supra. Theophrastus lib. de igne.

nus quoque ex Aristotele his approbare uerbis uidetur: Est fluuius in Pæonia & Medica regione, nomine Pontus, in quo lapis inuenitur, cuius suffitu serpentes peluntur: quem si quis aqua asperferit, flagrat, flabello extinguitur: eius uerò suffimentum, odorem bitumine tertiolem spirat. Quid multis? Ignis in uertice Chimææ montis, ut Thesias Cnidius tradit, in Phaselide aqua incenditur. Sic limus de stagno Comagenæ exemptus, aqua quoque accenditur. An nō locuples est Theopompi testimonium, bitumē esse ignis fomentum? Id quoque præcipue, si sulphur accesserit, aqua incenditur: Quin idem etiā tradit, ardentē Nymphæi montis cratera, imbris adaugeri, ac egerere bitumē aliās omni dulcius. Si quis uerò ijs uetustissimis Græcorū Latinorūque historiographis, qui hæc loca incoluerunt & uiderunt, fidem nō adhibet, testesque horum miraculorum oculos desiderat: is quæso altissimos Noruegiæ, Suetiæ ac Islandiæ montes, sub aquilonari sitos arcto, niue supernè coopertos, infernè sulphuream eructantes flammā, adeat: ubi quoque dæmonum uisibilium habitacula, nocturna flamma chorufca, uidebit, occulto sulphure usto, incremento succrescente. Verūm si torridas in accessu uoragines ueritus, adire noles, fauilla & cinere refertas: perlegas licebit, libri secundi Historiæ de Gentibus septentrionalibus, cap. 10. & 11 Olai Magni Gotthorum Vpsalensis præfatus, qui horum in montibus incendiorum testis oculus esse poterit. Euge, Anonyme, ignem aqua accendi, artē, & πυροβόλους in testes adducamus, qui ex machinis æreis globos igniuomos eiāculantur in castra & urbes, pontes & aquas: qui ex prædictis ignis fomētis pice naturali, græca, sulphure, tartaro (quem fecē uini appellant)

Montes Isladiæ ardentē dæmonū habitacula. Olaus Magnus Vpsalensis episcopus, Gotthorum exul, scripsit opus de Gentibus septentr. Ignis Græci cōpositionem ubi dem Olaus, ut supra, docet. lib. 9. cap. 5.

E sarco.

sarco colla, halinitro, naphtha, petrolei bitumine, addita duplo pondere calce uisua, constant: de quibus, addito quoque asphaltu, una maceratis, pilas fingunt, quæ spontaneis accenduntur imbribus, proiectæ in amnes ardent, pontes succendunt. Illius inuentionem M. Graccho acceptam ferunt: Græcum quoque ignem appellant. Ex ijs constat, non naturalem modo sub terra ignem, sed etiam arte conflatum aqua incendi, & excitari. Reliquum est, ut hunc subterraneum ignem flatulento aquarum, instar torrentis per metallorum uenas motu, quem

Theophrastus
in libello de
igne.

De uentis sub
terraneis Plin.
lib. 2. cap. 81. et
82. & Aristot.
in lib. Meteor.

Victruuius, ut
supra.

Aristot. sectione
24. Probl. 18.

Plutarchi uerba
ex lib. de igne et
aqua.

Thermarum alie
ex simplici, alie
ex compositis mi
neris. Paulus
lib. 1. cap. 51.

Theophrastus φλογὺν appellat, excitari probemus: quo secum non uires modo, sed etiam exigua metallorum recrementa ueluti fauillas canalibus adherentes raptim deferunt. Adde quoque, mare, & occlusa terræ uiscera, intercutaneis turgere uentis: id quod nautæ norunt, & terræmotus, chasmata telluris, siue hiatus & uoragines indicant, quorum flatu tanquam folle aut uentilabro excitari ignem, nemo fabrorum adeo rudis est qui neget. Rectè Victruuius: In imo, inquit, per alumen aut bitumen, seu sulphur ignis excitatur, qui ardore finitimam excandefacit terram, & feruidum expirat in superiora uaporem, quo etiam superni dulcis aquæ fontes efferuescunt. Proinde Aristoteles, cur aquæ feruidæ ex magna ferè parte salsæ emanent, rationem problematis redditurus: An, inquit, quod pleræque omnes per terram aluminosam percolantur, quod odore earum constat: exustorum autem cinis, omnium salsus est, sulphurque redolet? Sunt porro thermarum lauacra, ut Plutarchus ait, ἀνέσματα, καὶ πρὸς ὑγείαν καὶ νόσων ἰατρικὰ. id est, salutaria, & ad morborum medelam efficacia: quarum alie per simplices tantum mineras, ut alumen, sulphur, plumbum, chalcitida aut ferrum, suas deriuant scaturigines, quarum medicas uires (ne epistola librum, ut Hieronymus ait, redolet) Paulus Aegineta & Victruuius breuiter perstringunt. Alie uero per plures erumpunt metallorum uenas: nempe nitri, chalcanti, cupri, bituminis.

cuminis & aluminis. adde quoque auri & argenti me-
 talla, quorum uaria mixtura, uarias quoque minerarum
 vires obtinent: quorum mixtura calore naturali digesta,
 quæ solius naturæ aut Dei opus est, tertia quædam, ue-
 luti in tetrapharmaco Galeni, præter prædictas vires, re-
 sultat operationis forma & uirtus, quæ ars nulla exacte
 assequi potest: nec illius partes arte per alembicum chy-
 mica scrutari poteris, sed illius facultates sola experien-
 tia per effectus explorare oportet. Vnde Victruius:
 10 Omnis, inquit, aqua naturaliter calida, ideo est medica-
 mentosa, quod in præuijs rebus percocta, aliã uirtutem
 recipit ad usum. Quibus uerò thermarum usus cõpetat,
 Galenus lib. 6. de salubribus docet. Sed qua ratione, an
 lauacri in solio, aut pharmaci potabilis modo commo-
 dius utamur, sub iudice adhuc lis est, nondum discussa.
 Hippocrates quidem illarũ potum, ut quæ metallorum
 quorundam uirus resipiãt, ac urinæ ardorem proritent,
 uetat: cuius edictũ Victruius approbare uidetur. Vbi
 20 uerò, inquit, aurum, argentum, ferrum, æs, plumbum, &
 id genus metallorum fodiuntur, fontes inueniuntur co-
 piofi: sed hi sunt maximè uitiosi. habent enim uicia con-
 traria aquæ calidæ, quam sulphur, alumen & bitumen e-
 mittit. Auicenna quoque omnes aquas substantia metal-
 lorum cõmixtas, insalubres esse fatetur. licet, inquit, ali-
 quæ ueluti ferreæ splenem & interna uiscera firmet, uen-
 triculi putredinem auferant, appetentiam excitet. quod
 aquas fontis propè Gœppingen acidulas, præcipue à fe-
 bre habita potas operari, experientia multorum cõstat.
 30 Sunt & in Italia passim quæ potè corporibus plus com-
 modi, quàm harum lauacra, asserunt. Verùm hanc con-
 tentionis litem sola experientia, ratione suffulta, iudex
 dirimet. Harum uires non ideo tantum dixerunt diui-
 nas, ut Aristoteles scribit, quod à sulphure & fulmine, re-
 bus ingenuè sacris, proueniant: sed quod cœlitus à calo-
 re æthereo, aquarum è montibus scaturiginibus & me-
 tallorum uenis vires illaberetur, Naiadibus & dijs con-

De partiũ mix-
 tura Galenus
 hæc li. i. de com-
 plexione. et li. i.
 de elementis ad
 cõpos. medica.
 in genere.

Ex mixtura &
 cõpositione re-
 sultat forma ter-
 tia.

Valeat ex mei-
 tallis lauacra ar-
 tificialia: quæ
 Gale. tamen li. i.
 de facult. simpl.
 approbare uir-
 detur.

Potũ thermarũ
 Hippoc. in libel-
 lo de aere &
 aqua, ac Victrui.
 ut supra, dãnãt.
 Auicenna lib. 1.
 ca. de disposit.
 aquarum.

Acidi fontis uir-
 res, et ferri, pro-
 pe Gœppingen.
 Quare thermæ
 dicantur sacre
 Arist. scilicet 24.
 cap. 19.

Suidas in dictio
ne θεγμοντι-
λας.

De piscina pro-
batica Iohan. 5.
Bocardus mo-
nachus de terra
sancta, Egesip-
pus et Iosephus.

secrarunt. Sic Pallas apud Thermopylas lacra con-
struxit, & Herculi cōsecrauit. Sed ualeat cum suis nu-
minibus delira Ethnicorum religio, quum una uel sola
in Bethsaida prope Hierosolymas piscina uel *κολυμβήθρα*
probatica, thermarum diuinitatem asserere possit: cuius
aquæ, auctore Angelo, refluxus, omne morborum ge-
nus curabat, ut præter Iohannem apostolum Nonnus
poëta, eius simia, testatur:

- ” ἁλμασιν αὐτομάτοιςιν ἰδὼν ὀρχήμενον ὕδωρ,
” ὅππότε κυμαίνοντι δέμας φαίδ’ ὄνει λειτρεῶ
” θερμὰ πεπαινομένης ἀπείσεισάτο κύματα νῆσος
” φέρτερον ἢ πῆρ’ ὅδ’ ὡν ὁ δυνήφατον ὕδαρ.

10

Hæc uerò esse sacrosancta Dei dona, uel ex hoc potes
coniicere, quòd mundi opifex nullo uectigali onerata,
sed pauperibus locupletibusq; æquè libera esse uoluit.
Reddita namq; de publicis priuata bonis, dispereunt.
Saluberrima namq; fontis in Edepsò aqua, ab Antigoni
regis publicanis uectigali onerata, exaruit. In Troade,
Tragasei salis collectio, uulgo libera, tributo onerata e-
uanuit: tributo sublato, salis copîa restitit cū scœnore au-
ctior redijt. Pium quoq; & salutare foret, ut Therna-
rum domini edicto cauerent, ne inopes hospitum exa-
ctionibus à Thernarum usu arcerentur. De quarum sca-
turigine quicquid compertum habeo, ipse quoq; gratui-
tò in uulgus edidi, ac te celare nolui: quarum usum & ui-
res alij ante me scriptis affatim docuerunt, quæ
tu quoq; locupletare pote-
ris, Vale.

De

Publica facta
priuata, uires
perdunt. Athe-
næus li. 3. dipno
sophistarum.

DE VARIIS KATAPPEYMATON

à capite morbis, ad Philippum Bechium medicum
Basiliensem.

EPISTOLA LIII.

Andē uerò, Bechi, cū ob eruditionē tuam non uulgarem, tum ob consobrinum meum Georgiū Vuirth, quo cum in gymnasio Lipsensi familiariter uixisti, mihi perdilecte, quū ego laboris scribendi Epistolas pertasus, iam receptui
 10 canere uellem, tabellarius tuas mihi obtulit literas, quibus à me perconctaris, quòd nam in humani corporis fabrica membrum, primaria affectione, aut communis lege cōsortij, pluribus grauioribusq; affligeretur morbis, alijsq; morborum causam suppeditaret. Ego uerò id caput, aut cerebrum esse respondeo: quod nō rarò primogenia intemperatura debile, aut accessorie ab epate calido, uentriculo crudo, aut utero, uel uirulenti ulceris uapore, obstruitur, & excrementis redundat: unde morbo illo Herculeo, quem sacrum, id est magnum, & Comitiale
 20 lem dixerunt, conuellitur: letargia, ueterno, & cataphorac ac paraplexia obstupefcit, & uelut fulmine sideratur. Cerebrum enim, inquit Hippocrates, si agrotat, magnā perfert cladem: si quidem acredine humoris arroditur, multam sustinet perturbationem: mens ipsa desipit, & cerebrum totum hominem conuellit, ac ferè suffocatus
 30 nec uocē edit. quæ cerebri affectio nobis Sideratio, græcè Apoplexia appellatur. At si non acre, sed copiosum excrementum id infestat, mens quoq; ridiculis spectris perturbatur, delirat, & uisa expauescit, & homo circumambulat. Proinde quum hæc consent, caput iugi catarrhorum destillatione morborum grauissimorum esse fomitem & causam, inficiabitur nemo: præter uromantes, fallacis urine ex supremo lotij circulo augures: quū non rarò nihil uitij indicante supremo lotij in uitreo uase circum
 culo, à capite tamen in membra subdita, os, aures, oculos, dentes, tonsillas, gargareonem, paristhmia, parulidus,

Capitis repletio & catarrhi, morborū fomes et origo, ut Hippoc. li. de glan- dulis et locis in homine, & Gale. li. 6. salubritū docent. Cerebri egritudines. Verba Hippoc. ex libello de glā- dibus.

In medicos uromantes, ex lotio diuinatores.

das, laryngis musculos, & alia anginae diuerticula, fluxiones confertim irruant, & exedat: quas tum gula, tum aspera arteria excipiunt obuías: quam Græci βρόγχον. supremam uerò illius partem faucibus affinem λαρυγγα dicunt, primarium uocis articulatae organum. Hoc quip-

Rauedini bal-
neum perpetuum
obest.

Pectoris ex ca-
tarrho morbi.

Galen. & Hip-
poc. ut supra.

Oribas. lib. 9.
cap. 3. Syno-

pseos, de tabe
& purulen.

Ex catarrhi in
uentriculū de/
fluxu, alui pro-
fluxum. Galen.
lib. 6. de salubri-
bus.

De grauidarum
pica, Paulus lib.

1. cap. 1. & Ori-
bas. lib. 5. syno-

pseos cap. 1.

A barbaris flu-
xus cerebialis
dicitur.

Glandularū de/
finitio. Hippoc.

in principio li-
belli de glandu-

lis.

Verba Hippoc.
ex lib. de glādu-

lis, & locis in
homine.

pe ijs oblæsum, non raucam modò uocem reddit, sed & catarrhus balneum ingressis uaporulento hypocauti fumo uocem penitus adimit, uel saltem in perpetuum obscurat. Si uerò acris defluxio in penitiora thoracis uiscera, aut musculos laterum intercostales irrepsit: tum pleuritis acumen, uelut cutelli acies, thoracis interna pungit pulmonem exulcerat, factaq; suppuratione empiematis purulentos reddit, ac tandem tabe Græcis φθον dicta ē febre hectica macerat corpus. At si à capite frigida in uentriculum defertur fluxio, frigida quoq; corpus intemperie labefactat, tarditatem & cruditatē concoctionis, acidoseq; ructus, uel alterius qualitatis ineffabilis parit eructationes, alimētum quoq; mala qualitate imbuīt, & corrumpit. At calida in stomachum defluxio sitim excitat, fuliginosas eructationes, qualitatis indicibilis, acresq; humores reddit: qui appetitū rei abominabilis caninū, aut uitiosae excitāt, quo uterū ferētes quoq; infestātur: quem Græci κίρτα, latini uerò picam dicunt. Quos tandē uentriculus fluxionis utriusq; acore lacellitus, ad ieiunum ac crassius intestinū, colon, præcipitat: & fluxu alui, lienteriae nō dissimili, excernit: qui in defluxu uasa mesenterij, non absq; iocinoris detrimento, suo lentore obstruunt, & infrigidant. Verū hae à cerebro defluxiones, aliquando saltae pituitae soboles, præcipuē emunctoriorum & omenti, locis pilo oblitis, glandulis, id est carrunculis spongiosis, friabilibus, uenarū fulcris, ac præcipuē colli sese insinuant: ex quibus steatomata, bubones, strumae, ac χοιρῶδες, id est scrophulae, peculiare porcis (unde nomen habent) & colli uitiū, innascuntur. Alius quoque morbus, ait Hippocrates, oritur in homine, ex defluxione capitis per uenas in spinalē medullam: " inde

" inde porro in os sacrum impetū facit, quò medulla ipsa ossis sacri &
 " fluxionem perducit, & in coxendicū acetabula siue iun- coxendicum ta-
 " cturas deponit: & si intabuerit, homo marcescit, nec ob bes. uide episto-
 " dolorem uiuere expetit: & tempore multo curati, tan lam primi To/
 dem pereunt. Quo morbo duos uiros uirtute & stem mē 42.
 mate nobiles, alterum Neoburgi Vurmesshauser, alte-
 rum Iohannem Castnerum Ambergæ, mori uidi. Tam
 noxij sunt hi ex capite fluxus, ut etiam externum corpo-
 ris habitum non relinquant illibatum: sed quum corpo-
 10 ris alimentum corrumpant, sanguiniq; commisceatur,
 nil mirum, quin & corpus scabie, pruritus tentigine, uiti-
 ligine & lepra coinquinent, caput quoq; alopecia gla-
 brum reddant: taceo, quòd cum oclusis meatibus, car-
 ne solida obfistente, quum in adenes emergere nō pos- Podagra & ar-
 sunt, in articulos prorumpūt nodosos, & arthritide im- thritis ex fluxi-
 medicabili corpus emacerant. Nescio certē si quid aliud bus. Hippoc. li/
 tanta morborum phalange sanitatem corporis, atq; à ca bel. de glādibus
 pite catarrhi, oppugnare poterunt. in quorū & febrium & locis in
 cura quisquis peritus fuerit, hunc Medici physici hono- homine.
 20 re diuino dignabor: Hippocratis etiam encomio ipsum
 " celebraturus, quo ait, ἱπποκράτης φιλόσοφος ἰσότης, Medicus verba Hippoc.
 " philosophus Deo equiparandus. Da igitur Bechi quę libro de Medici-
 so operam, ut hunc diuinum assequaris honorem: & Do decoro.
 ctorem Gratarolum, ac Oporinum, meo nomine pluri-
 ma impartiaris salute oro. Vale.

DE NATURALI ET PERFECTA, AC

artis illius æmula, mixtione.

EPISTOLA LIIII.

30 Vum uulgus Medicorū singula ferē pharma-
 ca uel simplicia, quorū rarus usus est, uel com-
 positorū scrupulatim congestorū aggregatio
 ne cōficiāt: operæ precium me facturū arbitra-
 bar, si quid esset mixtio explicarē: quā miscibiliū altera-
 torum unionē philosophi definiūt. Quæ igitur cōtraria
 sunt, & pugnantes in communi elemētorum uel subie-
 cti mate-

De mixtione Aristotel. lib. 1. de gen. & cor. ca. 10. & li. 2. cap. 7. & 8 Hippoc. Gale. li. 1. de i&perament. de natura hominis, & de elementis. Alexander Aphrodis. li. de mixtura.

Nullū nutrimentū simplex. Aristot. de gener. et corrupt.

Naturæ & animæ apud Galen. nomina.

Et materia qualitates acceperunt, si liquida facile dirimi secariq; possunt, ea tum substantia, tum qualitatibus, mixtioni accommodata asserunt. Eam uerò bifariam, in naturalem & artificialem diuidunt. Naturalē quippe, ex elementorum alteratorum temperamento, calore naturali coadiutore & opifice, cōstare & enasci perhibent: ac relictis elementorum substantijs, formis ac qualitatibus, actione contrariorum ad harmoniæ temperamentū redactis, alia forma imbui, quæ suis facultatibus mixti unionem conseruaret ac moderaretur: cuius uniuersam mixti molem, elementorum partes uelut atomos Aristoteles & Peripatetici potentia, Hippocrates uerò ac Galenus actu penetrare ac subesse, rationibus uarijs probāt. Varijs namq; formis, uaria quoq; elementorum & qualitatum miscella debetur, quæ ex simplici elemento fieri non potest: ex quibus enim mixta constant, eisdē quoq; nutriuntur, ut Aristoteles perbellē docet. At non simplici, sed mixto nutriuntur alimento. Ex multorum igitur alteratorum temperamento miscibilium cōstant. ob id olitōres terrā aquæ admiscet, quæ hortos irrigant, ut plantæ alimento fecundiori felicius crescant, aspirante caloris naturalis, ignis uice, concoctione. Omne sanē corpus animatum formam habet substantialem, quæ caloris actione alimentum cōtrarium alito assimilat. Hæc ædepol naturalis thermarum ac metallorum in uisceribus terræ mixtura, ut Galenus lib. 1. de temperatura refert, nō est nostrum, sed Dei aut naturæ opus: quam modò animam, complexionis *κράσις* & temperamētum, & calorem naturalem, ac uirtutē informatiuam diuina ex æthere facultate præditam, Galenus passim & Aristoteles lib. 2. de Generat. animalium cap. 4. appellant. Inquit Galen. Optima corporis formatio bonam quatuor elementorū temperiem est subsecuta, aut diuiniorem aliquam superne originem ex æthere habet. Sed quid ultra thematis limites sermo noster, uelut equus effrenis, orationis cōsecutione seductus, euagatur? Ad scopum igitur

igitur reuerſi, alterā mixtionis ex artis induſtria ſpecie,
 naturalis æmulam, interpretemur: quam, diuerſorumq;
 miſcibilium concretionem, & aggregatum diſſinimus,
 non actu uel potentia, unum compoſitum ex forma ter-
 tia accidentaria à formis miſcibilium diſtinctam: ſed eſt
 unum loco & contiguitate, qualia ſunt electuaria, alexi-
 pharmaca & antidota, & id genus medicamentorum,
 quod ex contrarijs conflatum eſt. quale eſt ipſum Gale-
 ni tetrapharmacū, ex cera, oleo & erugine ac reſina, uel
 10 adipe coadunatum: quorum nullum in cauis ulceribus
 carnem producit, ſed eam uel arrodit, aut putrefacit: ex
 noua uerò mixtionis forma, certa methodi lege attem-
 perate, fit ex contrarijs ſarcoticum. ita quoq; ex hac artis
 mixtione, tertiam quoq; reſultare, præter miſcibiliū for-
 mam, Galenus noſter libro Methodi curatiue tertio, his
 affirmat uerbis: καὶ μὴ δὲ ταῖς, ἐν τῇ συμπλοκῇ τῇ εἰς ὧν, & ἡ
 φυλάττονται τῇ οἰκείῳ ποσὶ αἱ ἐνέργειαι, ὥς ἂν ἐνός ἐκείνης εἴ-
 20 δεῖται ὁ φελεῖν εἰς νόσον ἢ ὑπόχρησις θεραπεύειν, εὐπορεῖ τοῦ προ-
 σήκοντος. Hanc uerò artis mixturam qua methodo quis
 in electarijs, aliorumq; pharmacorum compoſitione aſ-
 ſequi poſſit, Galenus lib. 3 Methodi, & de cōpoſitione
 medicamētorum generalium abunde docet. Alteram
 uerò naturalem elementorum cū alijs, tum in thermis
 & metallorum metamorphoſi mixturam, nulla uel artis
 medicæ, uel ſolers Chymiſtarum induſtria potis eſt con-
 ſequi: quorum conſciendi auri & argenti ex metallis co-
 natus poſtremo in fauillam faſciſcit. quam mixturā unā
 cum Galeno non noſtrum, ſed Dei unius aut naturæ
 opus eſſe ingenuè fatemur. Propterea rectè Ariſtote-
 les, noſtrum mixtionis opus non mixturam, ſed par-
 tium appoſitionem, uelut ex aceruo ad-
 gregatum, appellat.

De tetraphar.
 Gale. lib. 3. Me-
 tho. & lib. 1. de
 natura hominis

Chymiſtarum
 error.

F De

DE ADMIRANDA RERVM NATVRÆ

lum in macrocosmo, & membrorum microcosmi in
morbis, Sympathia.

EPISTOLA LV.

Vnt in macrocosmo sub concavo orbis lunæ
pleraque, quæ tacito uirium consensu diuini-
tūs cōspirant: ut aurum, quod nec oleum nec
aquam imbibit: hydrargyrium tamen his lon-
gè grauius, raptim & auidè absorbet: fide in cithara ple-
tro tacta, alia eiusdem toni unisona intacta simul ob-
strepat. Magnes, lapis ille Herculeus, ferrum ad se ra-
pit: cuius affricu ferreum in pyxide navigatoria sub ui-
tro pendulum, delibutū, Arcticum semper polum con-
sectatur. Magnetis quoq; cōtagione acus, aut ex ferro
annulus infectus, alter alterum, ut in cathena annulum,
sibi connectit. Perinde uerò ac fatali quadam causarum
consecutione, in sua ferrea & aurea Homeri cathena, à
cœlo in terram usq; pendula, annulos indomita Hercu-
lei lapidis uirtute cohærere, Plato scripsit. Nuncquid
autem magnum etiam rerum naturalium cum astris con-
sensum, Selenites lapis indicat: quem colore lacteo pel-
lucidum, ob id ἀφροσελήνιον, id est spumam Lunæ appella-
runt: quod illius candor, & in eo lunæ effigies, pro lunæ
cœlestis incremento crescit, & decrescit: quod ostra-
codermois & cepis quoque accidit. Qua ratione ad
Origis & Sirij ortum mare quoque æstuat, & procellis
fluctuat. Nec tantum macrocosmi astra naturali sympa-
thia cum rebus natura productis, tacito uirium cōsensu
conspirant: sed hac eadem spiritus etiam ac daemones
afficiuntur, qui (teste diuo Augustino) harum quasi ille-
cebra, lapidum, herbarum, radicum, animalium, carmi-
num ui, ac suffumigijs quoque capiuntur. Nam & Pro-
clus, Academiæ professor, daemones uiribus enebisij car-
dui, magos ad colloquium allicere tradidit. Atqui con-
trarias quoq; his naturali quadā antipathia inesse uires
experimur. Adamas enim aut allium magneti obiecta,
illius uires obtundunt, Oleum succino alliciendi paleas
aut

De Magnete
hæc August. de
ciuit. Dei lib. 18.
cap. 6. orpheus
& Theophras-
tus de lapidib.

De aurea Home-
ri cathena Iliad.
6. & de ferrea
Plato in tone,
de fur. poëtico.
De Selenite hæc
Dioscor. lib. 5.
cap. 10. Theo-
phrast. de lapidi-
bus, & Plin. &
Proclus de
magia.

De orige hæc
Polybius lib. 2.
de bello Puni-
co. Plin. lib. 2.
Augustin. lib. de
ciuit. Dei. 18. &
8. cap. 10.

- aut furculos vires adimit. Cucumeri crescenti suppositum, eundem retorquet. Alyso, hypericoni, ac moly, herbis, tam praesentes contra daemonum praestigias, ueneficia, fascinum & incantamenta subesse antipathiae vires, ut haec lacunaribus in aedibus appensa, ueluti luporum capita ualuus affixa, haec noxia & alia pharmaca, daemonum praestigias & amoliri & expiare possint, grauissimi tradunt auctores. Tympana cooperculo ex lupi pelle obducta, alia ex corio agnelli cooperta, dissipari aiunt. Ex hac rerum naturalium sympathia, id est consensu & contagione: ac illarum antipathia, id est congenita repugnantia, Persarum, Aegyptiorum, Aethiopumque magia constabat. Ad cuius incrementum Medicina & Astrologia adscita conspirabat: quorum peritia magi, Indorum Persarumque philosophi, admiranda, quae vires humani ingenij longe superarent, opera effecerunt: quae uulgi iners solis demonibus accepta ferebat. Horum magi, siderum motus ad explorandam rerum naturalium ac coelestium sympathiam, & opificis terrarum agnitionem, haec interdum nocturne scrutabantur. Vnde
- 20 David, regius ille uates cecinit *οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται τὸ δόξαν* David Psalmo
 30 θεοῦ, πόνοις δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλει τὸ σέρεμα: Coelum, ait, 18. Cicero lib. 1.
 astris, quae solus ipse in numerato habet, choruscum, diuinat. & M.
 gloriam & sapientiam Dei testatur: & stabile machinae Manil. lib. 1.
 eius fundamentum, & opera manuum tanti architecti,
 etiam in microcosmi, id est hominis fabrica, eius annun-
 ciant sapientiam: in cuius opificio ineffabilis conditoris pro-
 uidentia, immensa bonitas elucescit. Vnde non illepidè Mer-
 curius Trismegistus, ac Plato, microcosmum, id est homi-
 nem, augustum Dei templum & simulacrum dixerunt. Ve-
 lut enim in numismate charagma Caesaris, sic in homine
 Dei conspicitur sculptura: quem non abs re miraculum ma-
 gnum celeberrimi dixerunt philosophi. Quid obsecro in-
 fantis in utero matris plasmate, nutritione, stato tempore,
 exitu, mirabilius dici uel excogitari possit? Certè nihil.
 Quibus septem orbis miracula iure cedunt: ut merito quis
 cum Martiali, de infantis plasmate & exitu dicere possit:

Deprompta ex
lib. 1. Epigr.
Martialis.

Barbara pyramidum fileat miracula Memphis,
Afiduus iacet nec Babylona labor.
Nec Trivia templo molles laudentur honores,
Disimuletq; Deum cornibus ara frequens.
Aëre nec uacuo pendentia Mausolea
Laudibus inmodicis Cares in astra serant.
Cuncta puerperio cedant miracula mundi,
Infans quo referat claustra pudica matris.

Puerperii gran-
de natura mira-
culum.

In hoc namq; altissimi Dei opificio, aut microcosmo, ui-
scera sunt tali compage coadunata, ut per uenas & ner-
uos, aliosq; meatus alteri alteri uicarias cōmodet ope- 10
ras, & in morbis lege consortij compatiatur. En uix edi-
to infantulo, uel saltem ad enixū procliui, natura, altera
parens, per communes à matrice uenulas uberibus ma-
tris sanguinem suggerit: quem ubera carne adenū spon-
giosa in lac puero ad alimoniam digerunt, & cōuertunt.
Pariter pyloron, postremū uentriculi ostiolū, intestino
ieiuno annexum, non nisi cibo in uentriculo concocto
(mirum) dehiscit & aperitur, ut chylum per intestino-
rum inuolucra delatum, epar per uenas meseraicas attra- 20
hat, & in sanguinem iam concoctum per cuncta uenosa
uaforum epatis conceptacula alijs uisceribus distribuat.
Quid multis? Singula membra natura duce ita compa-
rata sunt, ut alterum alteri non suam modò operam com-
modet, sed in morbis quoq; cōpatiatur. Cor quippe &
cerebrum uentriculi orificio ualde sensili, ob communes
tertij à cerebro paris nervos compatiuntur, uentriculus
uicissim in nephritide, renibus & uesicæ à lithotomo
incisæ, cancro laborantis, una quoq; anatropa afficitur.
Ob id Cor. Celsus ait: Id quoq; non ignoremus, orto in
uesica uel cole cancro, saepe quoque affici stomachum, 30
cui cum uesica quoddam est consortium. unde accidit,
ut nec retineatur cibus: nec si retentus est, concoqua-
tur: neq; corpus alatur. ita quoq; nec ulcus purgari, nec
ali possit: quæ necessario mortem maturant. At id ob-
ticere nec debeo, nec possum: matricis nempe cum ue-
sica & intestino recto & osse sacro, & per cornua eius
cum coxendice colligantiam, qua per sympathiam una
affligun-

Membrorum ho-
minis sympar-
thia. Plato in
Charmide.
Cordis, cerebri
& uentriculi,
renum et uesicæ
compasio.
Verba Cor. Cel-
si ex libro 7.
cap. 27.

- 4 affliguntur. Hippocrates sanè inquit, ἐπὶ ἀρχῇ φλεγμαίνοντι Hippoc. lib. 4.
 5 καὶ ὑδαίρι φλεγμαίνουσιν, καὶ ἐπὶ νεφροῖσι καὶ πύλοις σπαιγγοῦ Apho. 58. Gale.
 6 οὐκ ἐπιγίνεται. id est: Intestino recto & utero inflammatio de Anatomia
 ne laborantibus, aut suppuratione in renibus facta, stran-
 guria quoq; coincidit. Si uerò obstructis uel natura de-
 linentibus menstruis, altera matricis pars his infarcta,
 aut quouis modo affecta in coxā decubuerit, tum crus
 ipsum (ait Galenus) quod eregiōne est, per incessum Gale. de ischiad.
 claudicat, & dolore ischiadico miserè torquetur. Quod ex menstr. reten-
 10 plus quàm centies, in mensium obstructione accidere to lib. 6 de locis
 uidi: quas secta iuxta internum talum saphena iuuat. affect. cap. 5.
 Id tamen uelim exactè perscruteris, ob quam causam uel
 colligantiam matrice quouis morbo affecta, uel phle-
 gmone ardente, aut ob acetabula eius mucore obstru-
 cta, menstrua impedita purgatione, uel abortienti mu-
 lieri synciput aut capitis uertex semper condoleat. Id Crani in uerti-
 Galenus eam ob causam accidere arbitratur, quòd nul- ce, cum matrice
 lum sit in corpore mulieris uiscus tam magnis arterijs ac compassio. Hip-
 uenis, ut matrix est, obseptum: quæ per tempora in ce- pocrates lib. 6.
 20 rebrum usq; penetrant, per quas à matrice quoq; uapor Epidemiar. ser-
 usq; ad coronalem, præcipuam uerticis futuram, ob ner- filione prima.
 uos & panniculos pericrani illi affixos & insertos, do-
 loris ualde perceptibilem, omniumq; cerebri uaporum
 emissarium, sedulo ascendunt. Ob quos, mulieres hyste-
 rica, utero earum quouis modo affecto, synciput suum
 frigidi onere plumbi oneratū, aut gelidam in uertice ge-
 stare se glaciem cōqueruntur. Alterum quoq; est sym- Altera symp-
 pathia in hominis microcosmo genus, & membrorum thie species.
 consortium, quo ob congenerem substantiæ similitudi- Colica termina-
 30 nem, morbus de uno membro in aliud transfertur: quod tur in paraly-
 in catarrhorum morbis, & colī ex intestinorum obstru- sin.
 ctione, ex phlegmate uitreo, aut squibalis torminibus,
 crebro accidit: ut quum in Italia dolor colī epidemialis Colica epide-
 passim grassaretur, aliq; unā morbo comitali correpti mo mialis.
 riebantur: alijs uerò colī dolor ac causa, ueluti motu de-
 cretorio, in extremorum musculos et tendines παγλώσει
 relaxatos trāsferrebat. Quod Paulus Aegineta medi-
 F iij cus

Verba Pauli ex *cus perbellè his uerbis testatur: Colica, ait, quasi pestife*
 lib. 3. cap. 18. *ra quadam contagione terminabatur, πολλοῖς μὲν εἰς ἐπι-*
 cap. 43. *ληΐαν, ἑτέροις δ' εἰς παράλυσιν, τὴν κώλωρ σωζομένης τῆς αἰδοῦ-*

σε, τοῖσι δ' ἐκείνοις ἀμφοτέρω γέγονεν ἀπόσκηψις. Ἐτὶ μὲν εἰς
ἐπιληΐαν μεταπεσόντων, οἱ πλείους ἀπέθανον. τὴν δ' εἰς παράλυ-
σιν, οἱ πλείους ἐσώθησαν, ὥσπερ ἐν κρίσει μεταστάσης τῆς αἰτέας.

His effectū puto, non has modò, sed etiam plerasq; alias
 esse rerum naturalium ac cœlestiū sympathias: ut quod

Detauro & tauri ferocia, ad ficū alligati, mitescat: carnes quoq; galli-
 gallo, uictima narū aut uictimarū eidē appēsa arbori, ad cōcoctionem
 ficubus appēs reddant ψαθυρά, id est friabiles & teneriores. Quarū cau-
 sas Plutarchus, ut aliorum quoq; multorū in ἀπορροίας, id
 Sympos. 5. cap. est uaporū ab arbore defluuio, non imperitè refert. Hæc
 7. et Sympos. 6. in ipso microcosmo uiscerum sympathia, uel ob neruo-
 cap. 10. rum, aliosq; communes meatus colligatiā, uel substan-
 tia similitudinem, multifariam quoq; accidere solet. Ob

Gemina morbi.
 diuisio

id medici morbū bifariā diuiserunt: in affectū propriū
 scilicet, primariā affectione uel διαθεσι actionē corporis
 aut membri offendentē, quem Græci πρῶτον πάθει & ἰδίον
 πάθει dixerūt, qui ab alterius membri morbo nō depen-
 det. Alium uerò morbū, qui ex affectione alterius ena-
 scitur, quod illius causa ab alio membro alteri cōmunice-
 tur, per cōsensum, id est sympathiam fieri dixerūt. quam
 geminam morbi diuisionē, Galen. lib. 1. de locis affectis,
 & lib. 6 de salubribus, eruditis exēplis abundè declarat.

RHAPONTICA, CENTAVRIVM MAIVS,
 ac symphytum, sint ne eiusdem radicis nomina, aut
 uerius succidanea.

EPISTOLA LVI.

Eteres medici in radicum censu Rhauponti-
 cum quoq; enumerarunt: quod nostrates me-
 dici aliq; à Chirone centauro medico, & Achil-
 lis præceptore, centaureum maius dixerunt.

Verba Oribasi/
 sij ex 15 colle-
 taneorum.

Quod Oribasius, Cæsaris Iuliani medicus, quoq; appro-
 bat: Qui rheum (inquit) esse magnum centaureum affe-
 runt, hi mihi melius sentire uidentur. Nec desunt qui id
 symphy-

symphytum, & ob pares uirium consolidandi ossa fra-
 cta & agglutinandi carnem facultates, consolidā quoq;
 appellantur. Hic certē optarem medicum aucupij pe-
 ritum, qui nobis auem *χλωρίδα*, id est luteam caperet, &
 illius quoq; nidum ostenderet, quem ex solis ueri sym-
 phyti folijs construere fertur: cuius radix (ait Aelianus) *Aelian. li. 4. de*
 magna cum difficultate reperitur, & reperta maiori erui *natura animal.*
 tur: quæ tamen Seplasiarijs, à Chirurgis non ignota, sub *cap. 47.*
 nomine consolidæ non magni uenit, ex qua ad fractu-
 10 ras ossium emplastra conficiunt. Nec defuerunt medi-
 ci, qui id ob pares consolidandi uires Rhaponticū, alijs
 centaureū maius dixere. Centaurei quippe decoctum
 uenas in thorace ruptas, & alia interna corporis, costas,
 ossa & uiscera lapsu uel quauis succussione fracta, aut ru-
 pta, uel conquassata consolidare, & alstrictionis facultate
 coadunare crebrò expertus sum. Caterùm hæc non
 esse unius radices nomina, sed potius alterum alterius
ἀντιβαλλόμενον, id est succidaneum, ex Philagrii contra
 asthma & sanguinis de pectore excreationem remedio,
 20 quod Aetius his uerbis repetit, clarè intelliges *συμφύτον* *Aetius lib. 8. ca.*
 « *παιτραιου ριζων, κενταυριου μεγαλου ριζης, ιρεος ιλλυρικης, αναμ* *hæc Phila-*
 « *ιο β. υδατος ξ. α. θλασας τας ριζας, βρεχε τω υδατι ημερας β.* *grij repetit.*
 « *πειτα κοψας, εφεις τριτον, και δινησας επιθαλλε μελιτι το* *Electuarij ad*
 « *ισον του αφεψματος, και εφε μεχρι συσκασει.* *ιτα κοψας, ση-* *asthma compos-*
 « *σας ριζου ποντικου ιο. α. επιπασσε, και ευμωσας διδου πορι πρω-* *sitio.*
 « *την ωραν της ημερας οσον κοχλιαριον β. ει δε μη παρειν ρεον, κεν*
 « *ταυριον μεγαλου ριζαν κοψας, σησας, εμβαλλε τω ιο α. η συμφυ-*
 « *του ριζης τοσον, παρεχει το φαρμακον τω πνευμονι και θωρακι.*
 Id est: Accipe symphiti petræi, centaurij maioris, radi-
 30 ces contritas macera in aqua biduum, postea decoque,
 donec tertia pars exhalauerit. deinde colato: & tantum
 mellis, quantum decocti reliquum fuerit, inijce, & de-
 coque ad consistentiam. postea conquassato, & colato:
 deinde insperge rheupontici ζ . i. coadunato, & ad primā
 diei horā quum illuxerit, patiēti coclearia duo præbeto.
 Si uerò rheuponticum nō affuerit, tum centaurei ma-
 gni

"gni radicē contunde, per cribrū excernito, ʒ. i. insparget:
 "aut symphyti radicis tantundem. Hoc sanē (ait) pharma-
 "cum pulmonī & thoraci robur præbet. Ex hac reme-
 dij descriptione patet, uulgarem illam officinarum radi-
 cem, quā rhaponticū appellant, non esse ex India rhabar-
 barum, sed ex Ponto rheuponticū: quod Oribasius esse
 centauriū magnum credidit. Est & alia huius nominis
 herba, cuius decocto ueterinarij medici rupta & in cor-
 poribus quadrupedū conuulsa cōsolidabant. de qua in-
 quit Absyrthus: Est herba quedā mœnibus & saxis uer-
 "nacula, intra quæ profilit, quam medicorū natio Polygo-
 "nium uocat, uulgus Symphytū: Macedones Osteocol-
 "lon, alij Talantion appellarunt. hac tradunt carnes coale-
 "scere, si unā coquatur. ideoq̃, quod partium diuortia cō-
 "mittat, & separata cogat, Symphyti nuncupationē obti-
 "nuit: itidēq̃, quod ossa fracta ferruminet, Osteocolli no-
 "men accepit. quam Dioscorides nomine corrupto ma-
 "le Holosteon, id est, ex integro osseū appellat. Quum
 hæc sit herba mollis, quæ perpetuò uiuet, uiuitq̃, folijs
 uidua, ramulos instar iunci pensiles & cirratos, tenuio-
 ris proceriorisq̃ spartij similes spargit, uiridem eruunt,
 lectāq̃ uīno concoquunt, donec tertia liquoris pars su-
 per sit, quo suas equas & mulos Hispani salināt, quo me-
 dicamēto ad coërcēdos morbos utūtur. En obsecro, in
 quam amphibologiam nominū pluralitas & equiuoca-
 tio medicos cōiecit, ut nemo certò definire possit quæ ra-
 dix sit ueterum Rheuponticum, centaureum, aut sym-
 phytum, uel Dioscoridis osteocollum, aut consolida.

Dioscor. lib. 4.
 ca. 12. error &
 emendacio.

DE CALCVLIS IN VESICA, RENIBVS,
 fellis folliculo, tonsillis ac pulmone genitis.

30

EPISTOLA LVII.

Variatione plastes ex argilla & sabulo siue gla-
 rea lateres & uasa fictilia fingūt, quæ tandem in
 clibano ignis feruore in lapidis duriciē siccātur:
 pariformi ratione ex adustæ bilis aut sanguinis arenu-
 lis, uiscido flegmatis lentore cōpactis, in cauitate renūq̃
 feruore, uelut in clibano, calculi coalescūt: quos lotij af-
 fluxus

fluxus nō ferendo dolore, futuri lapidis seminaria, in ue-
 sicā per ureteras protrudit, in qua ex pituitā alluuio, ue-
 lut puluis Puteolanus fundamentis ædificiorū in æquo- *De puluere Puteo-*
 re aut undis substratus, arenulæ & calculi renales in soli- *teolano hæc Vi-*
 dā lapidis grisei aut nigri molē coalescunt. Nec tantum *truuus lib. 2.*
 in renibus & uesica, sed in fellis folliculo, bilis quoq; epa- *cap. 6.*
 tis adustione in lapidē concrescit: in quo, dissecto Fride-
 rici ducis Saxonie, Cæsaris Romani Electoris, corpore,
 tres iustæ molis lapides reperti traduntur. Neoburgi ad
 10 Danubiū, uirgo uestalis continuis sub hypochondrio de-
 xtro torminibus affligebatur: quum medici nec causam
 tā diuturni doloris reddere, nec opē ferre possent. De-
 functæ corpus illustrissimus princeps Otthenricus Co-
 mes Palatinus diffecare iussit: in quo cætera uiscera, præ-
 ter epar, illeſa reperta fuere. De quo folliculus fellis, pon-
 dere lapidis inclusi pendulus, in substratū intestinū pro-
 cubuerat: quod (mirū) inoffenso fellis utero, motu attri-
 uerat. Alexāder Trallianus à Mesue *inter* dictus, scribit *Hanc lapidis ex*
 se uirum uidisse, qui quū tussi sicca ad tabē usq; macerare *pulmone histo-*
 20 tur, eiq; dietam frugi ex humectatibus & temperamen- *riam Trallianus*
 to leniter frigidis indixisset, tandē oborta tussi ex pulmo- *lib. 5. cap. 4. re-*
 ne lapidem quidē durum, exquisitē tamen leuē eructas- *cenſet.*
 se: qui pauimēto illisus, resili-ret: patiens tussi leuatus fuit.
 Haud uerò dissimilis adeò calculi historia, nobili uiro *Langij, calculi*
 Sparnegker, ecclesiæ Ratisponēsis Canonico, accidit: q̄ *in tonsillis cura.*
 ob lapidem quoq; in tonsillarū faucium abscessū concre-
 tum, cōtinua affligebatur tussi. Eius fauces quū medici
 quidā ex balaustijs, rosis, lauro Alexādrina, ac aluminis
 decocto, & alijs siccātibus colluere iussissent, quibus hu-
 30 more abscessus tenuiori absumpto, ex grossiori dereli-
 cto lapis magis accreuerat, adeò ut laryngis musculos tu-
 mor ferē occupasset: alij uerò medici Bechica, tussis re-
 media, ad nauseā usq; diu frustra exhibuissent: ego tandē
 accersitus, suasi, ut nō ex siccātibus, sed mollificātibus &
 maturātibus fauces affectas crebrò collueret, nempe te-
 pido ex maluis, ficubus, radicis altheæ decocto elueret,
 in quo momentū diamori maturi dissolueret: à colluuio

ne uerò de electuario stomatico, quod ex mellis despu-
mati 3. ij butyri recentis insulsi 3. i. puluere ireos 3. i. aut
nucleorū tribuli marini farina coadunata, tridū lambe-
ret: quo tumore emollito, oborta ex destillatione ualida
tussi, calculum gypseum excreauit, simillimū tophis, qui
intra digitorum articulos chiragra laborātibz accresce-
re ex pituita solent. Neq; uerò olim hic morbus adeo

De calculi in
pulmone histo-
ria Paulus lib. 3.
ca. 28. et cap. 31.

Galen. testimo-
nium citat Pau-
lus li. 3. ca. 41.

Galen. ex Pau-
lo contradictio.

Verba Galeni
ex lib. de locis
affectis cap. 2.

Auicenna quar-
ti tract. 2. cap.
69. & Genilis
ibidem copiose.

rarius fuit. Paulus quippe Aegineta, Alexandro Trallia-
no posterior, refert, quendā hæmoptoicum post diutur-
nā tussim, in copioso sanguinis sputo quatuor aut quinque
lapides triplici aculeo, tribulis aquaticis similes, pōdere
triū aut quatuor ceratiorū, eructasse: ac tandē tussi inter-
polata tabe perijisse. Ad hæc inquit quoq; Paulus, ὁ δὲ γὰρ
ἀνὴρ ἰσότη, ἐλπίσας τινὰ δὲ τὸ εἶδος ἐκκρίβιναι κατὰ τὰς τρυφὰς
μὲν οὐκ οὐκ οὐκ. Id est; Galenus testatur quendā tenesmo,
id est crebro & inani egerendi per intestinū rectum ap-
petitu laborātem, lapidē excreuisse. At Paule mi, quā
uellē nobis testimoniū huius locū in Galeni libris nomi-
natim indicasses. nam Galenus in libro de locis affectis,
id nunquam se uidisse, his cōceptis uerbis ingenuē fate-
tur; Scribūt, inquit, nōnulli, quod à fortī egerēdi conatu,
præcedente dolore uehemente, aliqui lapides callosos
deiecerunt, his qui in uesica gignūtur haud absimiles. id
quod ego neq; uidi, neq; aliū qui uiderit unquā audiui.
At, Galene, testē tibi pferā fide dignū, qui id uiderit: nē-
pe Gentilē Fulginatē, Auicennæ interpretē, qui bis id se
uidisse scribit: Nuper, inquit, quum hæc scriberē, laudabi-
lis uir magister Iohannes Iuliani de Forliuio misit ad me
lapidem, ad communis nucis quantitatem, uomitu ex-
pulsū, post stomachi dolorem: & erat illius lapidis du-
rities gypsi positi in ædificijs, & lapidis forma instar oui
erat oblonga & rotunda. Rectē quoq; ob id inquit Aui-
cenna (id quod in nostris Epistolis quoq; asserui) Non
oportet ut negentur egritudines, quas non contigit ui-
dere in tēpore quodā, & regione quadā, nam est quoq;
agritudinū epidemialium ortus & occasus, & om-
nium rerum uicissitudo, non tantum in morbis humani
generis,

generis, sed etiam brutorū. Nam lapidem nigrum pon-
do unius libræ, equo ex uesica mortuo exemptum uidi.
Lapides quoque in maxillis equorū concreuisse, Absyr- *Absyrthus hæc*
thus, non illaudatus artis ueterinariæ medicus, auctor *lib. 1. artis uet. r.*
est. Ita quoque quædam morborum genera esse nobis *cap. 18.*
cum brutis communia, te latere nolui.

DE MEDICAMENTIS EX PVLVERE

*uitri, & auicula troglodytis, lithotropis, id est lapi-
dem attritentibus.*

EPISTOLA LVIII.

IN censu medicamentorum, quibus lapides in re-
nibus & uesica attriti excernuntur, puluis uitri
adusti, & auicula troglodytis, suffragio omnium
medicorum prærogatiuā habent. Qua uero industria ui-
trum aduritur, nec nostris pharmacopœis satis notū est,
nec factionis Arabum aut Græcorū medicus aliquis ex-
actè docuit, præter Auenzoarē: qui iubet accipere uitri
20 frustum crystallini, densum tamen & perspicuum, alchi-
tra, id est pice ex terebintho delibutum, prunis imposi-
tū, donec pice insumpta rutilo splendore choruscet. hoc
forpice exemptū, & aqua extinctum, iterumq; pice illi-
tum igni subdere iubet, donec excādeat: ac deinde igne
iterum exemptū, aque immersum extingatur. idq; cum
septies reitaueris, tandē in puluerem ut alcohol cōteri-
to: de quo aureus unus manē uino albo exhaustus, abun-
de calculos uesicæ cōterit, ut Galenus & Auicenna do-
cent. Nec mirum, uitrum his præditū esse facultatibus,
30 quū nō modò (teste Galeno) ex terra sabulosa, puluiscu- *Vitrum ex quir-
bus fit.*
lis uitri micante, sed ex diuretico etiā quercus, fagi, phyl-
litidis, aherbæ nthillidis (quam Arabes cali uocāt) addi-
to certo pondere faxi candore perspicui, ex Arabia, Ae-
gypto, in oppida maris adriatici aduchi soliti, & in cli-
bano colliquefactis, Crystalli instar candidū & perluci-
dum cōficiatur uitrū. Anthillis quippe, siue cali, ex qua
Chymistæ sal Alkali conficiunt, & mulieres fuscū sibi pa- *sal alkali.*
G ij rant

rant (ut Dioscorides quoque tradit) urinæ difficultati & nephriticis quoque medetur. Ob id Auicenna & Auenzoar, ex puluere uitri usti electuarium lithontropon tale cōposuerunt, uel ex lapide iudaico: Gummi cerasorum, lapidis spongiæ marinæ, corticum melonū, succi liquiri-
ciæ recentis ana ꝑ. iiii. auellandarum ꝑ. s. dauci & uitri ultra-
marini combusti, anisi, alhasce ana aur. viij. pinea-
rum mundatar. amygd. amararum excort. ana quoque
aur. viij. pistetur quodlibet seorsum: deinde unā pistatis
cum syrupo liquiriçiæ coadunentur, & quālibet libram¹⁰
insparge balsami optimi aur. ij. seruētur in uitro ultra-
marino denso, de quo patiens mane aur. iiii, syrupo uiola-
rum & aqua hippuri dissolutos, aliquoties ieiunus ebi-
bat. Nec tantum nephriticis hic uitri adusti puluis pro-
dest, sed (ut Paulus quoque refert) ὡς αὐτὸς δὲ χρυσὸς ἐν πρῶ-
τῷ τοῦ τοῖς ἀγγιλοῖς θαυμασίως ἐργάζειν: Id est, Puluis uitri
puluerulentus insparfus oculorum ægilopis, mirabiliter
eos siccatur. At passeruli troglodytidis dissipandi cal-

*Actius in cap.
de cura calculi,
hanc auem exa-
ctè describit.*

culum uires etiam, medicorum antesignani laudibus ad
cælum usque efferunt. Est sanè hic passerulus omnium auī²⁰
cularum, excepto regaliolo, minima: cui colore inter ui-
ridē & cinericium medio, & rostri instar acus acumine
assimilatur, in uertice aureo colore pennis decora: hye-
me intra sepes & muros oberrat, dum breui uolatu cre-
bro subsidet, caudā tremulā erectā profert. Hic passer-
culus sale tantum maceratus, & crudus & integer come-
stus, calculos cōterit, & cū lotio excernit, renasci quoque pro-
hibet. At cinis quoque integri, in olla uitro ex lithargyrio
& plumbo oblita combusti, per se, aut cum piperis ac fo-
lij Indii momēto, ex melicrato absorptus, eadem nephri-³⁰
ticis præstare commoda tradunt. Sunt qui hanc auicu-
lam, ob aurei coloris in capite pennas, lingua Germano-
rum uernacula Goldthenlen appellant: quarum
ingens multitudo tempore hyberno in
sylvīs passim oberrat,

Quid

QVID SINT IN MAGIA NATVRALI

ἰνυχες, & αἰὺς ἰνυχῆς uenelica.

EPISTOLA LIX.

Emireris, Nicolae Ruggker, gener multis no-
minibus obseruande, quòd dum medica tra-
cto, toties ad uolucrum, caradriæ & troglody-
tidis, aliorūq; animalium historiam diuertā. Nō
temerē, Nicolae, id fit. Nam aucupium & uenatio præcla-
ra etiam olim erant corporis exercitia. Atroces enim be-
stias, inquit Eusebius, exercitationis bellicæ gratia diui-
nitus productas ducimus. Nihil enim magis corpus ad
laborē, & animos ad resistendū hosti corroborat, q̃ ue-
natio. Ob id Alexander Macedo, Cyrus, aliq; Persarū
reges sedulā uenationi & aucupijs operā nauarunt, non
ad saginā corporis, aut ut penum locupletarēt: sed ut ui-
res corporis calorēq; naturalem, sanitatis ergò, fouerēt
& roborarent, uolucrū ferarumq; historiā & naturā ex-
plorarent, & agnitam posteris designarent. Alexāder
certē rex id præceptorī suo Aristotelī mandauit. Apud
Latinos aut ferē, præter Plinium, nullus reperitur, qui ha-
rum historiā cōscripserit: cui uni Latini debet, quod Ari-
stoteles, Theophrastus & Dioscorides latine loquātur.
horum quippe interpretibus uerba & herbarū nomina
alioqui defuissent. Id quod in aue illa Græcis & Magis
decantata, quæ ἰνυχῆς dicitur, planē accidit: cuius historiā
nullus Latinorum aut Græcorum, præter Pindari in Py-
thijs interpretē, descripsit his uerbis: ἰνυχῆς ὄρνεον περιποι-
μῆνον τῇ τριχάσει, μακρὸν τράχηλον, γλώσσαν ἐχον ἐπιπολὺ ἐκτε-
ταμένην, πυνκῶς πρὶς σφοδρῶν καὶ περὶ δινῶν τ' ἐν ἀχλὺν. ἔτο τὸ
ὄρνεον διοκῆσιν αἰ φαρμακίδ' ὄν, εὐθετεῖν αὐταῖς εἰς πᾶς ἐρωδινὰς
ἐπ' ὧδ' ἄς. λαμβανόνται γὰρ αὐτὸ, δ' ὀμνέουσιν ἐν τροχῷ λυγρῷ, ὃ περὶ
ξομβόσιν ἀμα ἐπ' ἄδ' ὄσσει. οἱ δ' ἐφασιρ ὅλητ' ἐν τερα αὐτοῦ δ' ἐλκύνου-
σαι, καθάπερ τὸ περὶ τ' ὄχου. Id est: Lynx uolucris uersicolori plu-
ma uariiegata, collo p̃cero, linguā habet longē exertā &
prominentē: cum qua dum collū uersatile circūagit, cre-
brò uibrat, ob id quoq; tortilla dicta. Mulieres ueneficę
hanc ad amatoria philtrea et ἐπ' ὧδ' ἄς expedire aiunt. hanc

Eusebius lib. 8.
de preparatio-
ne euangelica
cap. 5.
Venationis
laus.

Plinij laus.

Verba & histo-
ria de iynge ex
interpretis i in-
dani scholijs.
De tortilla hæc
Aelianus lib. 6.
cap. 19. & 31.

arreptam quadrifariā alis & pedibus rotæ alligāt, quam crebrò uersant, carmina quoq; occinunt, quale est illud, quod Simætha apud Theocritū in Pharmaceutrijs crebrò reperitum succinīt,

Theocritus in
Idyll. 2.

ἵνυσ' ἔλκε τὸ τάνου ἐμὸν ποτὶ δ' ὤμα τὸν ἀνδ' ῥα,
χ' ὥς δ' ἠεὶ δ' ὅδε ῥόμβος ὁ χάλκεος ἔξ ἀφροδίτης,
ὥς κείν' ἀνωϊτο πόδ' ἀμετόρησι θυραίοισιν.

"

"

"

Id est: lynx redde domum mihi Delphida, redde maritum, Aereus ut rhombus cōuertitur ab Aphrodite: Sic uoluatur præceps ad hæc mea limina Delphis. Alij asserūt, uiscera

10

lyngis exempta radijs rotarum implicare sagas, quibus uerlis, sollicitare ad reditū amantes. Vnde Aelianus de historia animalium, ἵνγας, inquit, ἐρωτικὰς ἀνθρώποι φασὶν εἶναι λυγὰς. Id est, Dicunt homines, lynges esse amoris philtrea, & illecebras siue delear: & perinde ut paguri musica è littore maris in continentem alliciuntur ut capiantur, sic amatores lyngis ueneficio capi & inescari. Eam ob

De lyngis phil-
tro Aelian. li. 9
cap. 13.

De paguris hæc
quoq; Aelian.
li. 6. cap. 31.

causam magi rerum naturalium sympathias, odia & illecebras, quibus cum astris consentiunt & conspirant, lynges quoq; appellarunt: quibus uulgò admiranda & incre-

20

Hæc cōparatio-
nē scribit Picius
in oratione Ro-
mæ habita.

De magia hæc
Augustin. li. de
ciuit. Dei 18
li. 8. ca. 10.

dibilia naturæ, nō dæmonum uiribus, opera efficere poterant. Quod erudita cōparatione, Iohānes Picius Mirandulæ Comes, & admirandæ eruditionis princeps, his conceptis uerbis perbelle declarat: Sicut, inquit, agricola ulmos uitibus, ita magus terram cœlo, id est inferiora superiorum dotibus, uirtutibusq; maritat & copulat.

Quod diuus Augustinus in libris de Ciuitate Dei quoque asserit. Hanc auem semel mihi uisam, collū prorsum & retrorsum more serpentis se apricātis intorquen-

30

De lyngæ Aelia-
nus li. 6. ca. 19.

tem, recorder. Coloni interrogati, quæ nam hæc esset auis? Vuindhals appellari aiebant: quam tamen crebrò in piscinis inter cannas, ut Aelianus ait, uelut obliqua tibia mugientem audiui: quam tum agricolæ rogati lingua uernacula, ob mugitum Vuasserochls & rhuerdrommel nominarunt. Errant itaque toto cœlo, qui hanc auem motacillam, cauda tremula prope flumina inter saxa oberrantem, esse credunt: quum motacilla nec

la nec

cilla nec collum uersatile, nec linguam prominentem habeat, nec uoce bouis illi respondeat. Hæc enim ueluti sibilo fistulæ obstrepit: illa uerò bouis instar mugit, ideo ἰγγε, à uerbo ἰύω, id est clamo, dicta.

DE TEMPESTIVA IN FEBRIBVS

uene sectione, purgatione & crisi, cōtra iatrognastrum
astrologos, & horum Ephemerides.

EPISTOLA LX.

10

Nnus iam, Petre Lotichi, qui eruditione nulli es secundus, præterijt, quo Heidelbergā accersitus es, ut medicinā publicē hic doceres: agrotis quoq; cōsilio tuo & opera adesses. in quorum cura id tibi uel maximē displicebat, quòd uulgus ita clysteria, & alia alui purgatoria pharmaca, uenę quoque sectionē, & ob affuturā crīsim tenuē uel saltem sobriam uictus rationē abhorreret. Et iurē sanē tibi medico peritō displicuisse id arbitror. Nam, me iudice, nephas hominī, & naturæ opprobriū foret maximū, animalia rationis

20

expertia suis morbis tempestiua uenę sectione, corporisq; purgatione mederi posse: hominē uerò horū imperitia perire. Hippopotamus sagina corporis oneratus, Nilum egreditur, ac uepriū aculeis accubat, quibus uenā pertundit. Canis ad iram pronus, uentriculo bile onerato, esu graminis se uomitu purgat. Ibis auis, ciconiæ simillima, Aegypto peculiaris, intestinis esculentorū recrementis nimum fæctis, aquā maris rostro colloq; oblongo haustā in intestina collo retorto eructat, & ea tanquā clysteri eluit. Quid uerò cōmemorem, quòd tem-

30

porum quoq; discrimina ita probē norūt, quidq; operis quouis anni tempore moliri debeāt? Formica sagax interpestatū animalculū, interlunjs quiescit: plenilunio interdiu noctuq; laborat. Nec halcyones Vergiliarū occasus latet, quo æquore trāquillo, ex aculeis pisciū, quibus uescūtur, septē ante brumale solstitium dies, nidum pilæ instar rotundū, natatīlē, agrē explicabilē, admiranda industria cōstruunt, ac ipsa bruma fœtificāt: quarum incubantium

De brutorū me-
dicamētis Plin.
Aelian. Plus
tarch.

De formica hæc
Plin. lib. 2. cap.
42. & lib. 18.
cap. 29.

De halcyone
Plin. lib. 10. ca.
32. li. 2. ca. 49.
& li. 32. cap. 5.

bantium dies, etiā tum in Siculo freto navigabiles, nau-
 tæ halcyonides appellāt. Ex harū nidi luto medicamen-
 tum fit halcyonium, quo omnes corporis neui ac lentigi-
 nes absterguntur, ac obliterātur. At hæc quæ brutis &
 uolucris sunt explorata, & nautis atq; agricolis obser-
 uata, medicū ignorare, nō uulgaris inscitia est dedecus.
 Ob id Hippocrates inquit: Medicum maximè oportet
 obseruare magnas temporū mutationes, ut nec in illis ul-
 tro medicinas exhibeamus, neq; qua circa uentrem ura-
 mus, aut secemus, priusquā præterierunt dies nō paucio-
 res decē. Periculosissima sunt etiā ambo solstitia, maxi-
 mē uerò æstiuū. Periculosum etiā utrūq; æquinoctium,
 magis uerò autūnale. Oportet autē, inquit, & astrorū ex-
 ortus cōsiderare, præcipuē canis, deinde arcturi & pleia-
 dū occasum. morbi enim in his diebus maximè iudican-
 tur; alij perimūt, alij desinūt, aut in aliā speciē trāsmutan-
 tur. Hæc sanè partiū anni pro stellarū & siderū octauo or-
 bi infixorū occasu & ortu discrimina, tēpestatumq; mu-
 tationes, medico ob id obseruādas, recte passim Hippo-
 crates monet. Ex harū quippe mutationibus totius anni
 quoq; cōstitutio explorari potest. Ex qua rectam uictus
 rationem, à morbo uulgarī præseruatricē, præscribere, fu-
 turosq; morbos nō ambiguo prognostico medicus desi-
 gnare poterit: ut Hippocrates mira, sed erudita, Laconū
 more, breuitate, lib. 3 de diætā, & in aphorismis docet: &
 Cor. Celsus illius uestigijs innixus, libro 2 uberiùs expli-
 cat. Proinde quū hæc anni tempora, à genuina sua & æ-
 ris cōstitutione degenerauerint, horū permutationes pā-
 rere morbos in cōfessō est. Qui si magni ex humorū cir-
 ca præcipua uiscera obstructione, phlegmone, putredī-
 ne, uasorū repletionē, aut circa præcordia abscessū, cū fe-
 bre incruduerint: si puerilis ætas, uirūq; imbecillitas,
 & anni tempora nō obstiterint: tum quoq; indigesta hu-
 morum corporis mole, uenā *κατὰ τὴν*, id est (ut Hippocra-
 tes ait) edirectō, in corpore uerò plethorico etiā ex loci
 affecti opposito, incidito. Saluberrimū, inquit Galenus,
 est in febribus secare uenam, non in cōtinuis modò, ue-
 rum

De nautis &
 agricolis hæc
 Plin. lib. 18. cap.
 29. et M. Varro
 de re rust. lib. 1.
 ca. 28 et 37. Co-
 lumella quoq;

Hippoc. de lo-
 cis & aquis me-
 dicum obserua-
 re tempora iu-
 bet, & lib. 3. de
 diætā.

De Pleiadum et
 aliorū siderum
 octauis orbis or-
 tu & occasu, Hy-
 ginus, M. Ma-
 rui. Galen. lib. 1.
 Epide. Hippoc.

Phlebotomie
 scopi. Galenus
 lib. 9. Methodi,
 & lib. 1. ad Glau-
 conem.

Verba Galeni
 ex lib. 11. Meth.

» rùm in omnibus quas putrescens humor ex obstructio-
 » ne cōcitatur: præsertim si nec uires, nec ætas uetant. Leua-
 » ta namq; onere, quæ nostrū regit corpus natura, nec pprijs
 » oblita muneris, id quod cōcoctioni nō cōtumax est cō-
 » coquet: & id qd est noxiū, concoctione sequestratū ex-
 cernet. Eadē ratione purgatio plurimū quoq; proderit,
 etiā morbo adhuc indigesto, si in principio morbi humo-
 rū copia redundauerit: phlegma aut, & utrāq; bilem leui
 alui deiectionis pharmaco expurgare. de quorum censu
 10 sunt, siliqua Aegyptia, chamar Indorū, mel ex Neapoli
 aërium, aut uetus Arabum ex rosarum recentium diluto
 muccharū: aut his efficacius, ex rheubarbaro & agarico
 diluto, in quo manna dissoluta fuerit: aut saltē alui excre-
 menta, ac circa lactes & mesenterij uenas humorū exu-
 uias clysteri expurgare: aut si circa uentriculū fastidium,
 nausea, tormina ue affuerint, tum regurgitantes in princi-
 pio paroxysmi in uentriculum humores, uomitu quoq;
 expurgare proderit. Atqui admiratione nō caret, quod
 Auicenna, factionis medicorum ex Arabia princeps, tu-
 20 tius post morbi concoctionē incidere uenā censet. Di-
 uinus uerò Hippocrates, medicorū coryphæus, in Apho-
 risimis nobis edixit: quum morbi inchoarēt, si quid phar-
 maco aut uenæ sectione mouendum uideretur, id sinere
 uel negligere nō oportere. dum autem morbus in statu
 cōcoctus cōsisteret, aut uigeret, satius esse quiescere cen-
 suit, ne humorū concoctio, aut per crism excretio impe-
 dita, aliō natura diuerteret. Sed dic amabō, quid opus
 est in phlebotomia humorum digestionē, dum natura,
 30 nō ut in crisi decretoria, hāc molitur euacuationem, sed
 absq; naturæ subsidio, solius chirurgi opera, uenæ sectio
 nullo humorū delectu aut sequestratione, omnes qui in
 uenis delitescunt humores, indiscriminatim unā æquali-
 liter prolicit? Nulla igitur in uenæ sectione opus est hu-
 morum sequestratione, per digestionem facta. Quæ si in
 morbi fuerit principio neglecta, ex sanguine morbo ui-
 res & alimentū accrescent. Proinde si causa morbi eua-
 cuationem indicauerit, & uires ac ætas cōsenserint, tum
 H nulli

De purgatione
minoratiua.

De muccharo
Mesue cap. de
Syrupis.

Vomitum in pa-
roxif. principio
utilitas.

Error Auicennæ
de phleboto-
mia, quarta
primi.

Hunc Hippocra-
tis locum expo-
nit Galen. lib. 2.

Aphor. 29. et
Drusianus mor-
nach. lib. 3. Mi-
crotechni com-
mēto 32. et Gal.
de optima secta.

Phlebotomia nō
requirit humo-
rū digestionem.

nulli dierum numero addictus, nec geminorū aut alios infaustos lunæ cum Saturni aut Martis sidere aspectus aut schematissimos, id est cōfigurationes ueritus, non sexto modo uel septimo, sed etiā diebus sequētibz uenā incidito, etiā noctu, si morbus non fert inducias. Si uerō morbi materia turget, aut corpus uiciōsi humoris sentina oneratum fuerit, præstat certē primū corpus, etiā morbo indigesto expurgare: ac si morbus permittit cūctationē, humores digerere cōcoctione preparatoria.

Hippoc. lib. 1.
Aphor. 22.

Concocta enim, uenerandus ille ex Choo senex inquit, medicari oportet, nō cruda, modō non turgeant, aut intra uiscera principalia fluctuent, uel illis se insinuent.

De digestionē
preparatoria
hæc Hippoc. li.
2. aphorismo 9.

Est quippe duplex humorum digestio. quādā artis beneficio preparatoria, qua humores & corpus ad expurgationem preparantur. τὰ σώματα, inquit Hippocrates, χη, ἐκ τῆς βολῆς κατὰ τὴν εὐροπικίαν. Id est, Corpora, si quis purgare uolet, oportet fluida facere. Fluida uerō redduntur, si meatus obstructi, radicū aut herbarum decocto uel electuario referantur: & humores lentore ad excretionem cōtumaces, melicrato in quo hyssopus uel utrunq; origanum, thymus aut pulegium incocta fuerint, quæ uiscēdinem humorū dissecent ac extenuent: tenues uerō admodum, & biliosos, præcipuē ex catharri defluxu, adæquent.

De digestionē
naturali.

Alia uerō est digestio naturalis, quæ est substantiæ alimentī, cōgenita membrorum temperie & proprietate, ac caloris naturalis uiribus, præcedente alteratione, in aliā aliti substantiam transmutatio. Est quippe calor naturalis insitus ac diuinitus omnis cōcoctionis opifex, & quasi ἀεχμὰ γέρος, in cuius cōcoctione assiduē fit humoris uitiosi à salubri sequestratio, & in die decretorio per νεῖσις excretio: aut natura deside, reliquiarum per pharmacum commoda expurgatio.

Verba Hippoc.
ex li. 4. de mor.
bis.

Hippocrates perbelle, lactis coagulo cōcreti secretionē cōparat, ac turbationem his uerbis appellat: Εἴς, inquit, depurgeῖ ὁ ἄνθρωπος, ὑμῶν τὸν ταραχθέντα, ἵνα ἴσθαι τὸν ἄνθρωπον, ὅτι ἔστιν ὁμοῖον τῷ γάλακτι τοῦ ἵππου. Et ha-
bet hæc res, inquit, similitudinem ad id quod Scythæ faciunt ex lacte equino. Lac enim in caua uasa lignea distu-
sum

» sum cōcrassant. Illud, dū turbatur, spumescit ac secernit.
 » & pingue illud, quū leue sit, in superficie consistit: graue *Cafeus*
 » uerò & crassum, deorsum subsidet: quod secretū siccant. *equinus.*
 » ubi cōcretum ac siccātū fuerit, id hippacē uocāt. At ferū
 » lactis mediū locū tenet. Sic quoq; fit in homine, dum tur
 » batur humor, quicquid eius in corpore hominis dispa
 » tur, & in superficie bilis cōsistit, leuissima enim est: secun
 » do loco sanguis, tertio pituita, grauissimus aut humorū
 » omniū est aqua, sic enim atrā bilē appellat, quē ueluti fex *Hippoc. atram*
 » in fundo subsidet. Ob id egrē concoquitur, & difficilior *bilem aquā pas*
 » expurgatū: & ob id ex ea morbi chronici & ulcera chi *sim dicit.*
 » ronica, Esthiomena, Sephiros, cācer, cancrena, polypus, *Atra bilis dige*
 » grecorū Elephātiāsis, latinorū lepra, nascūtur, cōcoctio *stioni cōtumax,*
 » ni penitus cōtumacia, quā nullis medicamētis ad suppu *ob id ex ea mor*
 » rationē cogi possunt. Proinde temerē agūt, qui mox in *bifunt diuturni*
 » principio quartanā febrem medicamētis catharticis, aut *et incurabiles.*
 » uenā sectione, cōtra Galeni cōsiliū Glauconi datū, cu *Quartana in*
 » rare audēt. Sed satis de his dictum arbitror. Cāterum *princip. medica*
 » quū hec Petre Lotichi, tibi dudū tuis notiora fuerint un *men. non irri*
 » guibus, tamē si diligēs lector eadē malit grācē cōscripta *tanda.*
 » legere, is Aetiū Amideū, qui ex Antillo medico uniuersa *ut duplex dige*
 » quā Hippocrates & Galenus de digestionē & purga *stio, ita duplex*
 » tione docuerūt: erudita breuitate lib. 3 perstringit, adire *est quoq; euac*
 » potest: quā tamē & ipsa ut exactius cōmitones tui in *cuatio.*
 » telligere possint, illud quoq; addere uisum est. Vt gemi *Chrisis euacua*
 » na est humoris noxiū concoctio, ita quoq; est gemina il *tio naturalis.*
 » lius sequestrati euacuatio. Altera enim est naturalis, quē *Definitio crisis.*
 » materiā morbi, naturali calore digestam, in morbi consi *Galen. lib. 2.*
 » ctu, natura corpus gubernante duce, in diebus decreto *Aphor. 13.*
 » rijs, κρίσις, id est excernit: quā crīsim uocāt. est enim crisis, *Id est, Crisis est*
 » inquit Galenus, ὁ ἐξ ὑποπόσεως ἐν νόσῳ μεταβολή, πρὸς ὑγίαν ἢ βλά *Definitio crisis.*
 » νητοῦ. γίνεται δὲ τὴ φύσεος διακρινούσης ἀπὸ τῆς χρεῖας τὰ μὲν *Galen. lib. 2.*
 » βλά, ὁ παρὰ σκευασμούς πρὸς τὴν ἰκκρίσιν. Id est, Crisis est *Aphor. 13.*
 » pentina in morbo aut ad sanitatem uel mortem permu
 » tatio: fit enim natura discernente malos humores à bo
 » nis, & noxios ad excretionem præparante. Expellit
 » autem eos uel sudore, lotio, uomitu, narium hæmorrha
 » gia, alui fluore, per abscessus, exanthemata, aut scabiem.

Euacuatio post
crisim defectam
naturalis.

Hippoc. lib. 2.
Aphor. 12. de re
cidiui caus.

Si uerò nō fuerint exquisitè purgati, tum alterius euacua-
tionis artificialis, quæ pharmacis fit, operā poscit uicariā,
Ne (ut Hippocrates ait) reliquæ morborū post crisim re-
cidiuā succedāt. τὰ γὰρ ἐγκαταλιπνόμενα ἐν τῇσι νόσοις με-
τὰ κρίσιν ὑποσφοδρῶν. At ea, idē ait, quæ iudicātur, & in-
tegrè iudicata sunt, neq; mouere neq; nouare aliquid si-
ue medicamentis siue aliter irritādo, sed sinere oportet.

Perfecta cris-
signa.

Dierum cris-
dimisio, de qua
præter Galen.

Paul. Aegineta
lib. 2. cap. 6. &
August. Niphus.

& Auerr. col-
liget.

Dies decretorij.

Dies indiciarij.

Hippoc. lib. 2.

Aphor. 24. et
in prognosticis.

Dies prouoca-
torij.

Dies medicina-
les aut uacui.

Perfecta crisis & indefecta sit in die decretorio, morbo
digesto, cōsopitis quoq; tandē morbi accidentibus: ac si
appetitus spirādīq; facilitas unā redierint, urina quoq; lo-
tio sanorum fuerit simillima. Sūt uerò in uigenario acu-
torum & febrilium morborū, qui per dies cēsentur, dies
alij decretorij: in quibus natura sua sponte, nullo lacessi-
ta pharmaco, humores noxios in digestionē sequestra-
tos die impari excernit. alijs sunt dies indiciarij, qui futu-
ræ in septenario crisis signo aliquo præcedenti indicant:
quos Hippocrates in Prognosticis, unāquamq; hebdo-
madā in duas diuidens partes, in quaternarios digessit.
Sunt enim dies indiciarij omnes quartī, à die qua expe-
ctatur crisis. Est enim (ait Hippocrates) quartus septena-
riorum index. Alij sunt dies prouocatorij, qui omnes
sunt in morbis qui impari dierum numero mouētur, om-
nes terni: ut 3. 5. 9. 13. 15. & 19. Alij dies sunt qui numero
pari censentur, & dicuntur uacui & medicinales: qui in
operatione crisis nec prouocant, nec indicant, nec de-
cernūt, & in dierū parium catalogo cōputantur: ut sunt,

Offerre phar-
maca cathart. in
die impari exi-
tiale. Hippoc. li-
4. de morbis.

2. 6. 8. 10. 12. 16. & 18. Medicinales dicuntur, quia medicus
in his diebus naturæ auxiliares per pharmaca cathartica
manus securè porrigere potest, quæ citra periculū in die
impari patienti offerre nō possunt. Quod Hippocrates
lib. 4. de morbis, his uerbis testatum reliquit: Quod hu-
» mor in diebus imparibus cōturbetur, certa sunt indicia,
» quod isdem diebus dolor maximè affligit, & ulcera in-
» flammātur. Et quod quicumq; à febre cōtinua correpti,
» pharmaco purgatorio in diebus paribus usi sunt, hi ni-
» mium purgati sunt nunquā. Qui uerò in diebus impari-
bus medicamento forti usi sunt, nimium sunt purgati, &

mult

multi perierunt. Proinde, inquit, priores medici in hoc maximè peccarunt, medicamenta enim exhibuerunt in diebus imparibus, & homines perierunt. humor enim in corpore ægroti, magis turbatur in diebus imparibus, nimirum humore ad uentriculum protrudēte & affluente. Si quis iam turbatum, medicamēto exhausto magis perturbet, addens afflicto afflictionē, nil mirum ijs hominem perire. Atqui hæc statura dierum crisis tempora, philosophi medici proportionem materiæ ad causam efficientem metiuntur, quæ est uirtus corporis regitiua, aut una cum anima calor naturalis, quemadmodum & febrium periodi. Operatio enim causæ efficientis à dispositione materiæ concoquendæ dependet. In morbo salubri, inquit Alexander Aphrodisæus, tantum materiæ putret, quantum à natura concoqui potest. Quum igitur materia coquēda certa sit, potentiam quoq; & tempus certum esse oportet. Ad id quoq; adiuuat humoris per concoctionem secretij acrimonia, qua uirtutē expultricem ad sui excretionē irritat, & lacessit. Astrologi uerò causam ac tempus crisis in lunam, & eius cum sole & stellis sub Zodiaco errantibus schematissimos, configurationes siue aspectus referunt. At concors est medicorum assertio, quæcunq; putredinem augent, ea quoq; humorum impedire concoctionē. Digestio enim, inquit Galenus, est alteratio, faciens cessare putredinem. At humida lunæ influentia, præcipuè si pleno luminis orbe affulserit, cariem in lignis, putrilaginem, & ex ea uermes, in carnibus splendori suo expositis, humore in terræ nascentibus cepe & lignis: in æquore, in cancris & ostracodermis, conchis & ostreis adauget: eo nomine humores in morbis ad maturā chrisim cōcoquere et maturare nō potest, quos suo lumine magis auget. Ob id Auerrois ait: Quidam dicunt, quod inuentio cresium hoc ordine sit luna: sed tu debes scire, quod hæc est causa remota, quæ me dico non est scitu necessaria, & causa propinqua est digestio & materia morbi, de qua diximus. Valeant igitur nosque astrologi cum suis lunæ quadraturis, & reliquis

Causa & statum temporum crisis efficiens, Auerrois lib. collectancorum quarto cap. 38. Alexander li. 2. Problema. 65. Causa crisis efficiens.

Lunam non esse primam dierum crisis causam. Auerrois lib. 3. colligit cap. 9. Galen. lib. 2. Microtech. Hos lunæ ex humilitate esse, eius Alexand. li. 1. Problema. 64. Varro de re rust. lib. 2. Plin. lib. 2.

H iij ad

Astrologorū E/
phemerides aut
calēdarij noxij,
Hippocrat. me/
thodo curatiue
ex diametro
contrarij.

Medici uroman/
tes, fallacis uir/
ne augures.

Vide Iohannē
Ganiuetum, ia/
tromathemati=
cum.

De Genethlia/
cis uide Noctes
A. Gellij.

Adagium in pi/
gros, Acesij lu/
na: ex Diogenia
no & Aristot/
phane.

ad astra applicationibus ac Ephemeridibus, in quibus ad uenę sectionē, pharmacorū usum, cucurbitularum applicationē, dies omnibus æquē faustos præscribūt: quos non ex morbi digestionē & tēporibus, sed ex lunæ cū reliquis astris cōfigurationibus, cū magno mortalium exitio seligunt. Ex quo error accidit inexpliabilis, ut hi eorum dies euacuationibus destinati, crebro in dies decretorios aut impares, aut muliebris menstrui hemorrihagias coincidunt, in quibus pharmaca hausta multos (ut Hippocrates ait) perimunt. Cæterum risum continere nō possum, quin ut ingenuē fatear oportet, Astrologos diuinatores longē stulticiā superare medicos uromātes, illos ex lotio fallaci mendaces augures: quod Astrologi iatromathematici æquē nugaces, nō uisa urina, figuram cœli pro cōditione & tēpore, aut affinitate offerentis lotiū, exigunt: ex qua de natura & causa morbi, de salute & morte ægri quoq; diuinare (nugari dicere uolebā) nō erubescūt. At quid ijs immoror? Cū uniuerſa hæc astrologiæ diuinatricis decreta et axiomata, uterq; Picus Mirandulæ comites, ac Hieron. Fracastorius, uir Medicinæ & astrorū peritiā celebris, ac Cælius Rhodigynus, rationibus inexpugnabilibus dudū cōfutauerint: quibus adeo duræ ceruicis astrologorū uulgus conuictum, cedere tamē nō uult, ut rectē de illis Euripides in tragœdia Iphigeniæ dixisse uideatur, τὸ μαντικὸν πᾶν σπέρμα φιλότιμου καὶ καὶ. Id est, Genus omne uatū est gloriæ ambitiosum malū. De quorū genere sunt astrologi, medici uromātes, & genethliaci: quorum Ephemerides nō alia ratione sunt usui, quā desidi Acesio nautę: quē quū nauigationis tēderet, ferunt infaustos lunæ aspectus causari solitum: ita nostros uelut desides ex Alexādria medicos, quum eos curæ ignoti morbi tædet, tum quoque ut Acesius lunæ quadraturas causari, & curā morbi donec æger animam efflauerit, differūt. At uerò ne, Petre Lotichi, de illorum nugis, tibi bene notis, uerbosius tecū agam, quā opere est præcium, tempus erit ut uela complicemus, & amicis nostris bene præcemur. Vale, amicorū meorū nulli secundus, Datum ex museo nostro,

DE PENNA MARINA, AD IOHAN.

Moibani medici & doctorem.

EPISTOLA LXI.

Vm iam satis diu, Moibane, per medicorū er-
 rores, tanquam per saxa & scopulos, uela uen-
 tis dedissem: & iam tempus foret, ne in alti æ-
 quoris scopulos impingerem, uela laxatis ru-
 dentibus cōplicare: en subito aduenit Ambergensium
 tabellarius, qui tuas mihi literas, eruditi et boni uiri, quā-
 uis ignoti, officio plenas obtulit, quibus nouæ inter nos
 amicitiae fœdus unā cum furculo pennæ marinæ, pro xe-
 nio misso, corroborare conaris: quem scribis de penna
 marinæ, uirgultis cubitalibus oblongis spectatur deco-
 ram, auulsam, te mihi pro symbolo amicitiae offerre. Si-
 mul quoq; oras, ut si quid de penna aut uirgulto marino
 exploratū habeam, tibi significare uelim: id quod te cer-
 te non celabo. Historiæ animalium terrestrium & aqua-
 tilium periti, hanc inter Zoophyta recensent, quæ nec
 animalium nec fruticum, sed tertiam quādam ex utroq;
 naturam habent, latinis indicta. hanc tamen, ob similitu-
 dinem quam cum pennis quæ in pileis aut galeris gesta-
 ri solent habet, pennam marinā appellant, nullius in me-
 dicina uel culina usus. Cuius integræ effigiem Rondele-
 tius in libro de insectis, cap. 24. & Gesnerus lib. 4. de A-
 quatilibus, graphice depingunt. Id uerò quod tu mihi
 dono misisti, est plantæ marinæ furculus, à latere pennæ
 marinæ auulsus: qui hæc explorandi mihi, ne in-
 gratus uiderer, occasionem de-
 dit, Vale.

F I N I S.

RERVM ET VERBORVM IN PRIMA EPISTOLARVM

IOAN. LANGII MEDICINALIVM

Miscellanca memorabilium

INDEX.

A		<i>ἀερ</i> quibus partibus in arterias & san-
<i>Βάρτισον</i> , dictionis iocus		guinem permeet 27. 25
24. 8		<i>es</i> uino irrigatum & uiginem contra
Abbaissa Seligefordensis hypo-		here 102. 6
chondriaco dolore quomodo etiam		Aschines Socraticus 11. 11
senex liberata 144. 10		in Aesculapij tēplo pharmaca longo
Abcessus sub axillis curatio 66. 3		usu probata inscripta 192. 9
Abcessu pus laudabile quale 45. 2		estas anni M. D. XXVII I, qualis
Acetarij optima compositio 284. 3		fuerit 71. 20
Achates lapis, coniugum animorum		Aganice cur lunam cælo subducere
conciliatrix 113. 2		credita 117. 25
<i>ἀκρότις</i> 211. 16. 25		agaricus pituita à pulmone expul-
<i>ἀκροχειρίσ</i> & <i>ἀκροχειρίσ</i>		gnanda congenitus 160. 2
quid 197. 33		Agathocles ex figulo rex factus 99. 3
Aquarius primus Græcorum qui stil-		agnata quæ 24. 29
laticij liquoris meminet 201. 19		M. Agrippa therma 183. 32
<i>ἀδελφοί</i> unde dicti 242. 2		Agyrta qui 116. 30
<i>ἀδελφοί</i> 226. 10		Aidstain, qualis lapis 339. 25
Adrastia Platonica quæ 349. 31		alabastru unguentum uulnerum phleg-
Adrasti templum ibid. 20		monibus utilis. 26. 13
<i>ἀδελφός</i> & <i>φύλον</i> malobai hui 283. 29		achymia liber 200. 24
Aegyptij alihymia inuētores 200.		alecis descriptio 233. 6
9 demonum stultores, ac magia		Alexander Seuerus leporum esu ueni-
autiores 323. 20 crebris		statem quæsisse dicitur 286. 16
clysteribus ac uomitu uti soliti		Alexandro magno puella cicuta uer-
359. 30		scens dono per dolū data 43. 10
Aegyptiorum in re medica diligentia		Alexandrini qua ratione aquam infri-
359. 10. decem plagæ diuinæ		gidant 105. 20
Per Mosem illatæ 368. 20. an-		Alexipharmaca huius temporis 65.
nus olim quot mensium fuerit 353.		22
31. sacerdotes, magicæ medicinae		<i>ἀλινδύσις</i> quid 194. 33
doctores 111. 12		<i>ἀλινδύσις</i> quæ 199. 15
Aegyptius uenenis foecunda 294. 18		alipene emplastra 344. 19
		I alipte.

195. 20
 alipterium quid 193. 4
 ἀλμύ σακτική 234. 31
 Aloysius, nauclerus Lusitanorum
 268. 12
 ἀλφιτου quid v 227. 28
 alpium incolæ cur sepe gutturosi
 fiant 161. 10
 alterationis causæ 149. 13
 alui deiectione quando in scabie utilis
 59. 7
 alysum herba ueteribus et nostris me
 dicis ignota 331. 17
 amator quidam Gallus quomodo à can
 tharidibus sumptis curatus 172.
 10. inde
 amatoria febris uirginum quæ, et eius
 causæ 75. 25
 amatorij affectus remedia 85. 13
 amatoria ueneficia quæ 118. 9
 Ambasi in horto Gallie regis, cornua
 ceruæ fœminæ 310. 9
 Ambergensis chirurgi impudens re/
 sponsio 16. 19
 amianthi capillamenta 273. 12
 amoris accidētia pathogonomonica
 84. 10 (248. 13
 Ampeliotæ silphio sacrificare soliti
 Amphionis uersus de laude sanitatis
 8. 7.
 anatomia etiam uiuorum necessarie
 13. 1. & inde
 ἀγκτήρες 344. 14
 ἀγγυλῶσαι quid 376. 19
 ἀνδρᾶ ποδ' ὀκᾶ πᾶλοι Galeno
 qui 227. 25
 in Angina, luna ad uenæ sectionē non
 obseruanda 128. 13
 Anglicus, dor s: u Britannicus cur sic

dictus 68. 30
 anhelitus graueolentiam quid arceat
 292. 1 (54. 6
 animæ mundi actiones 52. 20. ortus
 animam quid uocent Hippoc. et Gale
 nus 4.6. 19
 animā uitalem cum sanguine tremu/
 lo missam credere stulticia 27. 18
 animū hominis uino nitescere 7. 30
 animarum cuiuslibet generi asrum tri
 butum 54. 24
 animarum euocatio magica 115. 20
 & 315. 5
 animalia quomodo ex terra nascant/
 tur 53. 21. obesa, somnolenta 89.
 32. splene carētia 175. 31. utriq;
 sexum habentia 309. 30. toxico
 capta antitudo edi possint 302. 24
 animalium aliorum in alia trāsforma
 tiones 307. 2. inde
 anni tempestates & earum qualita/
 tes 213. 22 (29
 anno 1490 pestis in Bauaria 149.
 annorum apud antiquos disparitas
 353. 29
 anthracis curadi initium à phlebotomia
 66. 28
 ἀνδοσίμας uinum quale 95. 8
 Antichthones qui dicti 254. 20
 Anticyra epilepticos elleboro curari
 336. 6
 Antiochus quod charactere uictoriam
 de Galatis adeptus 121. 23
 antiochus Seleuci F. quomodo nouer
 ca amore capi deprehensus 84. 21
 Antiochi medici diæta & exercitia ui
 te 216. 1. inde
 ἀντεπελάργησις 179. 17
 ἀντισποφῆ quid 116. 12
 antiæ

INDEX

- antiquorum balnea et uaporaria 185.
 10. inde ientacula & prandia
 quibus constarent 212. 2
 M. Aur. Antoninus thermarum Ba-
 densium conditor 372. 32
 Antoninus Pius quo pane in ientaculo
 uteretur 212. 8. eiusdem equus pra
 finus 348. 33 (331. 1
 Antonij Castoris hortulus herbarū.
 S. Antonij morbus unde sic dictus
 108. 25 (30
 Ant. Musa Augusti Caf. medicus 196.
 apes unde nascatur 53. 11. et 138. 29
 apium an epilepticis obsit 275
 Apitius paterna bona in culinaria ar/
 te absumpsit 226. 20
 Apitij locus correctus 234. 23
 Aphrodite unde Venus dicta 51. 25
 aphronitrum contra tormina à uete-
 ribus datum 30. 2
 apodyterium quid 186. 12 et 193. 2
 ἀποπλεξάσας quos dies uocēt Græ
 ci 133. 28
 apoplexia quid 188. 14
 apothera pia quid 189. 6
 apozemata quæ 140. 19. et 226. 10
 aqua marina neruis ualde grata 189.
 24. cur sordes non eluat 281. 10
 aqua hordei quid Arabicis 225. 30
 aqua florum Persicæ arboris, solutio/
 ni alui commoda 290. 10
 aqua Nili & Choaspis fl. quibus regi
 bus grata 105. 6. inde
 aqua rhabarbari pura quibus conse/
 rat 202. 25. salis, hemorrhagie
 illex 145. 20
 aqua, ubi candens ferrum extinxeris
 spleneticis optima 178. 30
 aquæ salubris indicia 163. 28. inde
 aquæ minis incommoda 106. 30
 aquæ refrigerande ratio 105. 20
 aquæ frigide potus, præsens in causo-
 ne remedium 20. 5
 aquam alpium potantes quo morbo
 corripantur 157. 3 (ut 105. 14
 aquā quis primus uino miscere docue
 aquæ stillaticie non tā efficaces quàm
 rerum ex quibus eliciuntur succus
 202. 15
 aquarum naturas ex habitu incolarū
 explorandas esse 161. 2
 aquæ intercutis locus, sedes & origo
 176. 7 (165. 20
 aquæductus ex plumbo improbat
 aquilas seniles cadauerum suctu ui/
 uere, prouerb. 73. 27
 Arabum libri syrupis et huiusmodi po
 tionibus referti 41. 14. error de ca
 tarthis 170. 30
 arantia poma 293. 5
 Arati locus de Ioue 53. 27
 ἀργυροδίδας quæ 82. 23
 argenti uini uenæ quibus indicij ob/
 seruentur 160. 18
 ἀργισον, prandium 211. 18
 arunca Gallis quid 221. 5
 Aristarchi, conuiuiorū laudatio 7. 12
 Aristophanis prouerbiū explicatū
 248. 3. locus de aqua uino mixta
 105. 16
 Aristoteles, naturæ lumen appellatus
 51. 35. à Galeni reprehensione uin
 dicatus 207. 25. Cur neget ignem
 esse nutritionis causam 46. 35
 Aristotelis locus de semine ex II de
 generat. animalū explicatus 52. 4.
 de myrobalanorū qualitate 278. 12
 de puella cicuta enutrita 43. 10. er
 ror in II Meteororum 97. 10. uer
 sio emendata 181. 30

INDEX.

Armenia poma que 290. 14
 aromatum odores capiti repleto no/
 xij 340. 1 (27
 artium omnium principia rudia 191.
 arterie soporales que 35. 10
 arteriarū pulsus, certior lotio 37. 26
 articulorū dolor, uehementior quā
 muscoli epigastrij 14. 5. uulne
 ra inflammata ab empiricis male
 curata 4. 2
 articulis luxatis et repositis quale ex
 ercitiū conueniat 376. 12
 ex eisdem liquorem nullum aut mo/
 dicum fluere 16. 1
 æsculapii quid 188. 16
 asirota que 183. 27
 asates hydrops qualis 176. 27
 asclepiades quando uixerit 192. 30
 aselli p̄sces quales 230. 35. in albo
 iure elixi, Germanis incognita fer/
 cula 230. 3
 Asinum uicinijs Phasidos stuij cor/
 nuti 98. 9
 asoni qui 234. 19
 asplenon 334. 22
 asphaltus quando emplastro conue/
 nit 346. 1 inde
 ass, foetidus et dulcis 246. 22
 astronomia quid doceat 124. 30
 astrorum effectus nulla arte compre/
 hensibiles 126. 8
 Astypalea insula leporum feracissi/
 ma 286. 10
 Athenei locus expositus 80. 5
 athlete cur ungi soliti 194. 2
 athletarum panis et prandia 211. 25
 Auerrhois refutatus 149. 1. eiusdē
 & Galeni de primaria morbi causā
 cōfessio 146. 10 locus de astrono
 mia explicatus 126. 20
 Auicenna ab Auerrho de prima do

loris causa reprehensus 146. 15
 eiusdē & Hippocratis cōfiliatio 82.
 2. error 190. 26. falsa ex Galeno
 allegatio 274. 30. item error de si/
 riasi puerorum 209. 14
 Augustini Niphi de Astrologis ueris
 sententia 132. 20
 D. Augustini de periaptis & amilibus
 in morbis precationibus sententia
 120. 20.
 Augustus Cæsar quid ex supellectile
 Alexandri retinuerit 101. 5
 aulicorum in conducendis seruis incu/
 ria 337. 20 inde
 aures, emunctoria cerebri 65. 34
 aureum uellus quid fuerit 200. 24
 auri et hydras gyri sympathia 112. 11
 Ausonius Burdegalesis poeta & me/
 dicus Gallus 310. 20
 auster uetus, causa pestis externa 69.
 34. eiusdem natura 70. 15
 in Austria uisus homo qui canes latra/
 tu ac pernicitate uenandi imitabatur
 308. 21
 ævū & wagos panis, quid 219. 32
 auorum note in nepotibus cur plerum
 que insint 32. 2
 azymum panem uenerem excitare
 224. 10. qui præter Hebræos uti
 eo soliti in festis 223. 27
 azymorum panem in Pascha conse/
 cratio 222. 24. inde

B

Babilō hodie Cayra dicta 254. 8
 balnea lassitudinum pharmaca
 189. 20
 balneum Marie quid uocent Chymis/
 ste 204. 17
 Balnearum ueterum magnificentia
 184. 3 inde.

bal-

INDEX.

- balnearium casa quatuor & quæ* 199. 25
barbaris nulla uiuendi regula præscribenda 1. 28
Batti Silphium, prouerbum explicatum 248. 3 (180. 5)
beatus quis secundum Autom: donta.
been Arabum 277. 12
beerwein zu der Neuustadt 95. 13
Βελειορ quid 290. 3
bellari quæ 218. 30 (325. 8)
bellū Peloponnesiacum quādo gestum
in bello turpe ueneno uti 298. 15
belxoin quid 248. 17 et 249. 15
ex Benaco lacu carpioes optini
236. 35
Beneuenutus Hierosolymitanus de oculorum morbis 26. 16
ben iudeum quid 249. 34
Bernhardus Heydelbergensis bombararium magister 144. 16
Bertholdi à Elerscheym, uxor scarificatione mortua 145. 9
bethonica renibus optima 159. 32
bhreüne der feldscherr 18. 12
bibendi tēpus in febrī 74. 8
bidentes hostiæ quæ, & unde dictæ
244. 24
bituminis nidore deprehendi epilepsiam 339. 16
bituminosa oīi capiti infesta 346. 2
Bohlingen Germ. 233. 10
bolus ex Armenia quo utuntur hodie, non tutus 65. 26
Bononic mulier meliceride quomodo liberata 138. 30
boues castrati cur maiora ferant cornua 33. 15 (75. 24)
Brabantinis matronis febris alba quæ
Brachmanes ex phiala Tātali bibere
quando & cur soliti 7. 22
Brasauolus Leoniceus discipulus.
265. 23
brassicæ & uitis dissidium 112. 21
brassicæ decocti semel ac iterum, diuersi effectus 273. 34
brassica marina, reffijt salem. 283. 8
die Breün, morbus unde sic dictus. 3. 12
brigken, piscis 237. 14
Britannica herba, cuiusui bona. 156. 17
Britannica pestis causa 69. 29
bronchionarteriæ, tussi eiectum, pibis indicium 37. 10
Βρογχοχάλη quid 157. 5 et 162. 2
Bubonis inguinum curatio 66. 3
cum Bubone febris incidere solita
3. 30
bubonum causa & situs 58. 16

C

Cabala iudeorum quæ 313. 9 nus
gis referta 320. 28 *quandiu.*
durauerit 114. 20
Cabalam legere ante xl. annum nulli licuisse 323. 33
Cadmus Milesius quot libros de amatorio morbo composuerit 83. 17
cadāuera occisa cur præsentē occisore cruentent. 144. 30
caca cranei fractura quæ 21. 23
Cæsaris Neapolitani & Francisci Cabballi altercatio de uirtute informatiua 51. 9
in uuluum Cæsare triumphante scomma 33. 8
calculi cum clysteribus cura 364. 2
Calichut Indiæ Emporium quibus abundet 254. 5

3 I cali-

INDEX

- calidorum usus in eruditate 44. 17
calices ex thamarisco & fraxino uti/
les 100. 21
caluaria cerebriet sensus organorū
conclauē 21. 31
calor naturalis primarius concoctio/
nis artifex 16. 22. et 44. 5. qui
bus rebus conseruetur 7. 35
calor extraneus putrefactionis causa
44. 12
caloris definitio & diuisio 46. 24
causa & effectus 48. 24
caloris celestis qualitas et uires 47.
17. influentis natura et effectus.
50. 1. elementalis substantia
ἀπὸ τοῦ ἡλιακοῦ 46. 30
calorifica uigiliam non parere. 92. 4
cancerena cur incurabilis 45. 14
eiusdem ex phlegmone uulneris or
te qualitas 13. 18. fomentatio qua
ex aqua fiat 145. 20
cantharides uesciæ noxiæ 159. 33
cantharidum rectus usus 174. 10.
remedia 172. 13
cantharidibus non temerè utendum.
173. 18
canticula oriente cur feruescant uina.
47. 28 (7
canticula æstus studiosis noxius. 347.
Canon, liber Polycleti 352. 10
caponum iura cur agrè sublimentur.
205. 27
caput cur sacrum dictum 87. 24
capitis uertexatrici affectu condol
lere 183. 5
Caraxes 247. 29
cibunculus quibus gentibus primum
acciderit 155. 24. eiusdē curatio,
& quibus partibus erumpat 66. 1
cardialgia cause 78. 1. remedia 78.
30. eiusdem & morbi uirginei dif
ferentia ibid. 32
cardialgiam nō esse affectum 77. 30
cardiognus quid 79. 2
carmen epodium 116. 13
carnem leporinam ad pulchritudinem
conferre 286. 20. porcinam ua
lentissimè nutrire 241. 4
Carolus V. Spiræ de morbo comitis
Palatini consultari iubet 165. 30
carotides arteriæ unde sic dictæ 10
carpionis piscis cōdiendi ratio 236.
30
Carthaginensium in Arabicum sinum
nauigatio 257. 1. inde
carus quid, & unde dictus 88. 27
καρυώτις quid 230. 30
caryotides 276. 17
casta herba quæ 333. 4
catalepsia quid 89. 18
cataphora quid 88. 27
catarrhorum generatio 217. 4
catoblepta 257. 30
catochus quid 89. 18
Caius Elicius consul Rom. quibus ua
sis usus 99. 5
caulias quid 247. 7
causa coniuncta quæ 55. 4. & ὡς
γινώσκον. ibid. 6. ab hac nullā
medicationem fieri ibid. 15.
causon hybernalis curatu facilior
quàm æstius 17. 35
causonis curandi scopi quot & qui
18. 30. & inde 20. 14.
in Causionis cura chirurgorum error
31. 10
causione laborantibus frigida non sub
ducenda 73. 8
causionis species in exercitu Frederici
comitis

INDEX.

- comitis Palatini quæ 17. 19. eius/
de causa. ibid. unde dicta ibid. 26
cephalalgia ex ebrietate curatio
104. 13
χεῖρος unde deductum 98. 1
cerebrum cur hybern. frigore inca/
lescat 170. 20
cerebrum musculorum & nervorum
inflammationi compati 14. 24
cerebri qui & quales morbi 86. 30.
inde panniculus in fractura cæca,
quomodo phlegmone corripitur
22. 8 eius calore cor incendi
207. 26.
cerusa linguam ex paristhemia exul/
cerari 165. 3
ceruicornua contra uirus efficacia
98. 20
seruos naturam sexus uariare 310. 5
ceterach 334. 23
Chalcas augur 316. 6
χεῖλος μετὰ quæ, & quando fie-
ri cœpta 101. 18
characteres qui, & eorum potestas
120. 30
Charisti Eubææ opp. lapidem netilem
nasci 272. 20
χεῖρος ἀκτεῖα 272. 16
Chymistas rerum formas substantiales
non posse mutare 306. 10
χυμῶες non noua 200. 19
chironomia quid 198. 12
chirurgia à quibus inuenta 12.
28
chirurgorum uulgus imperitū 2. 30
chirurgorum præpostera curatio
in causone 18. 26
medicamenta in uulnere inflammato
uitiosa quæ 16. 10
χοιρᾶδες unde dictæ 162. 18
χοῖροι 242. 23
cholera sanguini commixta, causa
causonis interna 17. 23
Christū magiam aboleuisse 114. 35
Christophorus Kress. ciuitatis Nur/
bergenf. orator, lithiacus 228. 22
Chrysomela quæ 293. 5
χυλὸς ὡς ἰσχυρὸς quid 226. 16
cibus medicinalis, Arabibus quid
226. 10
cibos certos cur nonnulli abhorreant
42. 1
cibos calentes in cœna quàm pran/
dio esse debere 214. 12
Cicero Roscij chironomiam dicendo
imitatus 198. 20
Ciceronis locus de triplici caloris
differentia 49. 20 (17
ciconiarū ἀντιπελάγειος 179.
cicoreæ flores ad solis ortum de-
hiscere 326. 25
cicuta quæ animalia uescantur 42. 3
cicuta succus lethalis 305. 6
cinnabaris Indica uera & salutaris
268. 8
artificialis tantum Venetijs 267. 18
cinus quid 229. 19
cissa, prægnantium morbus 292. 4
cissymbium poculi quale genus 99.
28. & 100. 10
citreum pomum 291. 8
citrij uires contra uenena 292. 10.
inde
claudicantium causæ uariæ 373.
14
clinice medicina quæ 192. 13
clysteres homo ab ibi uolucres Acgy/
pti

INDEX.

- pti edosius 359. 20. eosdem, uen/
 triculum, hepar, mesareon, alere ac
 purgare 362. 1. in calculo utiles
 esse 168. 6
 ad Clysters infundendos, quo instru-
 mento ueteres usi 367. 27
 κοκίμνα 290. 20
 coeli thema, quid mathematicis 127. 3
 coelestis calor uires 47. 25
 coena prandio longè uegetior 213. 2
 coitum breuiare uitam 355. 13
 colici doloris causa 148. 10. cura-
 tio cum clystere 363. 27
 colicis lupi sterco mederi 120. 1
 Colonienſia uasa pharmacopolis op-
 portuna 99. 14
 color minij purpureus qua ex re fiat
 267. 10
 color fucatus in puellis quomodo de-
 prehendi possit 287. 25
 coloris bonitas in uultu causa 287.
 10. inde
 ex colore corporis quorū morborum
 indicia sumantur 38. 6
 colores temporū quatuor anni. 347.
 35. inde
 columbæ quomodo pipionū languen-
 tem stomachum excitent 97. 20
 Columellæ locus de muria expositus.
 94. 27
 colūnæ miliares Rōmæ quales 184.
 32. unde dicta 185. inde
 ex Columnis Hercules in Arabū sinū
 nauigatio 256. 6
 κολυμβάδες 236. 8
 κολυμβήροι 187. 9
 comauel cataphora quid 89. 20.
 eius speciei quot ibid.
 concubitus puellæ cicuta uescens
 quā noxius 43. 10
 conditura Veneta pficium qualis
 348. 10
 κορίσκα quid 196. 38
 conisterium 193. 1
 computationis commoda 103. 10
 compotanti quot & quæ obseruanda
 ibid. 16
 consuetudo dietæ præscribendo ob-
 seruanda 214. 20
 consuetudinis in cibis etiam toxicis
 efficacia 304. 21
 Constantinus magnus quo signo Ma-
 xentium uicerit 121. 30
 constitutio morborum duplex 56. 10
 controuersia, utrū phlebotomia phar-
 maca precedere debeat, in quib. mor-
 bis utrunq; contingit, discussa. 225
 conualescentium dicta 215. 31
 conuiuij descriptio 7. 18
 in conuiuiio letum esse oportere. 217.
 25 & 218. 12
 conuiuiorum commoda 7. 12
 Copus Basiliensis, Francisci Gallie re-
 gis medicus 241. 22
 cor ueteribus os uentriculi appellatum
 77. 35 calor is infurnibulum, et un-
 de contemperetur 208. 8
 corallina 283. 9
 Corinthiaca uasa quando primum sic
 recepta 101. 18
 Cornelij Celsi locus de cardiaca expo-
 situs 78. 21. de pestilentie casu.
 67. 7
 ex Cornibus boum apud Pæonas pos-
 cula fieri olim solita 98. 4
 corpora febribus obnoxia quæ 141.
 34. contra algores & æstus fir-
 ma quomodo fieri solita 194. 22
 coriceti pars hypocausti 193. 1 cor
 rycus & corycomchia quid 198.
 35. inde cory/

INDEX

corymbantes cur hedera coronari soli/
 ti 100. 13
 κοσμήσιν quæ 60. 8
 costi unde nascantur 53. 9
 Cossinus eques Rom. cantharidibus
 datus mortuus 173. 18
 κοδωνισμός unde dictum 103. 1
 de Cothonismo ibid. 4.
 cottonæa mala contra uirus ualida
 296. 25 & 300. 17
 contumicis Austro flante parum uo/
 lant 70. 7
 crabronis origo 53. 15
 κρεμνισμός quid 104. 26
 cranei fractura ubi ichor sanguinis ef/
 fluit quomodo curanda 4. 30
 cranei fracti symptomatum causæ & cu/
 ratio 22. 32. et inde symptoma/
 ta, mortem significantia 22. 21
 crapulæ curatio per abstinentiam
 44. 18
 crapulâ ingenium hebes facere. 195. 8
 crater unde sic dictus 97. 3
 cremor ptissanæ quid 226. 14
 κρεμνισμός 136. 23
 crisis. ibid. 10. eius uocabulum unde
 in medicinam traductum 137. 5
 crocodili terrestres 269. 12
 κροκόδειρος 152. 15
 cruditate laborantium diætâ 215. 70
 crystallina uasa 101. 9
 crystalloidis humor depressior uel al/
 tior geminati uisus causa 26. 30
 curatio uulnerum contusionis et pun/
 ctionis 29. 30
 cuitelli & alia ferramenta in stoma/
 cho rustici cuiusdam reperta 139.
 20
 Curetes unde dicti 188. 28
 cutis quomodo in cæca cranei fractu/

ra incidenda 21. 25
 κυρεώη quid græcis 229. 20. inde
 Cyrenæici laseris liquor 247. 5

D

Dactyli 176. 18
 Dæmones sacrificio sanguinis hu/
 mani delectari 115. 20. & 315. 15
 eorundem potestas exigua 307.
 28. colloquia quomodo cecantur
 113. 20
 Damocratis locus de uirulenti uulne/
 ris cura 65. 1. de phlegmone
 uulnerum, & eius accidentibus uer/
 sus 13. 24
 Daniæ morbus Scherbock ubi olim
 sauerit 156. 10
 Dardani magi libri à Democrito eru/
 ti ac commentario illustrati 114.
 30. quando reperti 325. 10
 David septuagenarius puella in som/
 no usus ob concoctionem stomachi
 43. 20. ob eius præuaticatio/
 nem quot millia hominum perierint
 69. 3 (30
 decoctio ptissanæ quomodo fiat 225.
 δεινωρύ 211. 20
 delirij in phlegmone uulnerum orti
 causa 13. 20. & 14. 29
 delphaces 241. 33
 delphini Baccho sacri 95. 1
 Demetrius Cydonius mellis odore in/
 uitam productus 212. 12
 Democritus quando libros Dardani
 magicos repererit 325. 6.
 dentes sentire, & apostemate affici
 153. 12. cur hydrargyri suffitu
 uacillent 156. 35. inde
 δειγες, liber Alchimie 200. 24
 destringere quid 195. 16
 Dei flagella tria, & quæ 68. 34
 K dextram

INDEX.

- dextram dare amicitie testimonium
21. 1
- Dixippus Hippocratis discipulus ab
Eristrato reprehensus 72. 25
- dietæ et pharmacæ, auxiliares manus
naturæ 44. 11
- Diocetismen ueteribus Homeri me-
dicis parum exulta 192. 2
- diagnostica medicine nobilior pars
378. 5
- Diocletianus quos 211. 17
- Diocetismen medicorum, ignoran-
tie argumentum 91. 20
- diurhoe causa cōiuncta quæ 55. 32
- Diocetismen quæ 18. 30
- Diocetismen morbi 55. 14. propria
Galeno quæ 56. 12
- distamū uulgare esse pœoniā 333. 31
- dies quādoq; parēs quādoq; nouerit,
proverb. 174. 30
- diei naturalis quatuor tempora, sicut
et anni 213. 24
- dies nefasti qui ueteribus 133. 20
- digestio prima seu naturalis quæ 41.
28. preparatoria et eius usus 45. 23
- digestio non syruporum sed naturæ
opus 44. 33
- Diocetismen panis 275. 35
- Diocletianus omnes Chymicæ libros
cremauit 200. 15
- Diodoro Grammatico ientaculum à
Galeno ad sanitatem quale proseri-
ptum 215. 4
- Diogenes oraculo admonitus, ut amo-
rem filio indulgeret 85. 18
- Diomedis socij quomodo mutati in
aues 307. 9. inde
- Dionysius tyrannus caro seu catocho
affectus 89. 28
- Dionysius equore mergendus, prouer-
bium expositum 44. 24
- Dionysius Areopagita de eclipsi passi-
onis Christi 125. 10
- Dioscorides quos uocet prophetas 11.
32. Indice cinnabaris nescius 268. 3
- Dioscoridis locus de myrobalanis
explicatus 277. 21
- Dioscoridem bis idem simplex sepe
describere 334. 30
- distillatio quid 203. 2
- distillatio per descensum quæ 205. 20
- in Distillatione per ignis calorem qui
bus lignis utendum 203. 20
- diuinatores ex astris sepius mendaces
126. 17
- dolor quid 146. 24
- doloris primæ et uniuersa cause quæ
148. 24
- dolores cur nocte grauiores fiunt
154. 20
- dorichmō plāta unde sic dicta 298. 7
- dormire qui diutius debeant ob uale-
tudinem 215. 10
- Dracō 211. 21
- Drusus Rom. elleboro ab epilepsia
curatus 336. 7
- Druydes Gallorum magi 113. 22
- Druydam religio ab Augusto Romæ
prohibita 114. 13. sacrificia hu-
manis uictimis à Tiberio sublata
316. 12.
- duracina persica 290. 19
- dyspnæ causa in mensium retenti-
one et hydrope 76. 21. et 177. 13.
- dysenteria nuper in Vngaria 5. 8
- E
- Brietatis curande ratio 103. 20
- Ex Βελίς κρυπνύτας, pro-
uerb. 39. 3
- effigies animalium in petris unde fiat
53. 1. inde einge horns

INDEX.

eingehornis uires	98. 10	epilepsia causa	87. 30. remedium
Eleazarus coram Vespasiano de/		miserabile	86. 16
mones eiecit	140. 7	epileptico quæ uitanda	340. 10
electri suffumigium Germanis noxiū,		epileptici quomodo deprehendantur	
& cur	340. 2	338. 3. sæpe melancholici	175. 2
elementalis calor quid	46. 28	ερωδ' n quid	116. 6
eleothesium	193. 4	epodos. ibid.	10
elephantiasis cura unde incipienda		eques quidam in Noricum Nouosoro	
62. 14. difficilis 45. 14. olim Ae/		iclu lapidis in temporibus mortuus	
gyptijs peculiaris	155. 19	34. 35	
elleborina Galeno quæ	336. 1	equi prasini qui	347. 20. & inde
elleborum, uenenum	299. 10. in/	Erasmi error	351. 27
de. quæ animalia eo uescantur	42. 2	Erasistratus anatomie uiuorum stu-	
elleborum minus ubi crescat	335. 17	diosissimus	13. 1
ellebori nigri ueri loco quid usurpet		ergasime quid	250. 15
Langius	337. 6	ερωδ' crater qualis	269. 31
embryonis seu fœtus principium	31. 8	Erophilus quid nocet pharmacum	8.
εμφυτον Σεμύου	49. 2	15	
empirici latronibus peiores	107. 25	εγως unde dictus	83. 26
emplastra medicamentis sexui & a/		eroticus siue amatorius morbus ado/	
tati conuenientibus componenda		lescentium	83. 21
344. 21. εναυμα salutaria	344. 4.	erroris ingenua confessio magnis in/	
15. barbara	345. 7	genijs conueniens	12. 7
εναυμα quid	204. 5	crux ex quibus & quando maxime	
enematum usus apud antiquos fre/		nascantur	53. 8. & 369. 35
quentissimus	361. 4	erucas euincendi ratio	371. 2. inde
εναυμα τω εναυμα πικρα-		erysipelas quid	109. 10. et 209. 19.
τα medicina therapeutica proble		quas partes corporis obsideat	108.
ma	378. 4	34. eius appellationes. ibid.	20. cu
ephebeum quid	192. 32	ratio 109. 20. empiricis incogni/	
εφεβεις	60. 6	ta 3. 23. remedia eadē quæ siriasis	
ephemerides quæ hodie conueniant		210. 17	(mum) 102. 18
134. 27		erythrodani poculū ictericis utiliſi/	
ephemeridum dictiones de morbis ua		esculenta uirulenta quæ	78. 7
ne	130. 1. inde	Euax rex Arabum libros de simplic.	
ephemeridarij diuinatores ridiculi		med. Neroni obtulit	329. 30
127. 26		euacuationes minoratiue quæ	62. 35
ερωδ' opus	211. 21	Eucharis Rosenbader ex Vucissen/	
epilepsia cur sacer morbus dictus		burg	139. 29
86. 31		K 2	Euche

INDEX

Euchetarum hereticorum parrici/
dia & adulteria 316. 23
Eudemus Chius elleboro uesci assue/
tus 43. 3
ἐνελία quid 192. 21
ἐνελβολοι chirurgi 373. 5
Eumæus subulcus apud Homerum
212. 18
eupatorium hepatis amicum 159. 31
euphorbium à quo sic dictum 253.
10.
ἐνσεβας urbs Tartessii ins. 258.
20
Euxinum mare cur potabile 92. 30
exanthema rubeum pro erysipilate
curari ab ignavis chirurgis 3. 30
exanthemata faciei quando aperire
uel intacta relinquere bonum sit
60. 10
exanthematum causa 56. 23.
& 58. 12
excrementa uitali quoque spiritu
participare, ex Aristot. 52. 25
excrementa certissimum suarum par
tium dispositionis indicium 380.
17. inde
excrementorum in succis tria gene/
ra 57. 35
exorcismi inuentio Salomoni tribu/
ta 124. 1
Ezechie uita quomodo prorogata
356. 10

F

Fabricij Rom. frugalitas in uasis
101. 28
factiones colorum Romæ quæ 348.
10
die Favende schuler 116. 30
fascinatæ quæ auxilia dent Magici
medici 116. 20.

fasti dies qui 133. 30
fatum duplex 351. 4
Faustina Ant. Pij filia quo remedio,
amore liberata 86. 1
Flegma uitreum à quo sic dictum
148. 11
Florentiæ mulier demone obsessa
acus aeneas euomuit 139. 3
alia item à menstruis retentis libera
ta 143. 17 (35
fluxus uentris symptoma pestis 66.
febricitantes non omnino sui affli/
gendi 72. 30
febris alba, quæ & à quibus sic uol/
cata 75. 24
febris in inflammatione musculi epi/
gastrij quæ causa 14. 28. 34
febris quartanæ encomium à quo
scriptum 174. 25
febris τυφώδης quæ 70. 33
in febre Britannica uires potu respo/
lari 74. 15. in continua cur phar
maco utentes diebus paribus minus
purgentur, et contra 131. 30. in
interpolata non diutius frigide po
tu utendum 142. 20. tempore
etiam paroxysmi potum concedi
73. 15
in febre Synocha non obseruanda lu
na ad uenæ sectionem 128. 13
febres ex quibus qualitatibus orian/
tur 70. 17
februm diuifio 70. 30
in Febrilibus morbis urine signa u/
lere 39. 8. & 41. 10. pesti
lentiæ casus seruandus 67. 7. me
dicamenta purgantia melius circa
iniū morbi dari 141. 20. et 142.
8. ptissana optima quæ 226. 32.
inde

Ferri

INDEX.

Ferdinandus Castiliæ rex nouarum
insularum repertor 253. 28
festi Azymorum à quo institutum,
et cur 222. 1. inde
fecunditatis signa 181. 10
foetum moueri in utero, matrice agi/
tata, falsa opinio 27. 29
fons in Germania, cuius potatoribus
dentes decidebant 160. 28
fontium tubuli qua ex materia salu/
briores 164. 12. inde
formatiua uirtus, animæ uegetatri
cis spiritus 54. 12. eiusdem sedes
et effectus 33. 1
fossiles mineralium quomodo uapo
rem noxiū uitare debeant 159. 28
fractura cranei multiplices 21. 21
Francisci Caballi et Cæs. Neapo/
litani altercatio de uirtute informa
tiua 51. 9
fraxinus uenenis medetur 100. 22
frictiones sudoriferae quibus morbis
utiles 44. 22
Fredericus comes Palatinus, dux
contra Turcas 17. 10. nephritide
corruptus 165. 35
frigida opportunè data utilitas 72.
35
fuscus ex hydrargyro perniciosus
160. 8
in pago Eugensal quæ miranda eue
nerint in agricola quodā 139. 20
fullonibus quis urinae usus sit 103.
16
funambuli in Schlesia uires musculi
temporalis 34. 25
fungi in fracturis cranei quales 25.
4. signum affectus meningis 37.
15
fures pomorum quomodo deprehen

dendi 174. 30
fusco qualis morbus 18. 9

G

Gagatis lapidis descriptio 338.
20

galbanum quomodo fecunditatis
uel contra indicium 182. 21
Galenus sub quibus imp. Romæ ui
xerit 348. 31
curandis gladiatorib. Pergami præ
fectus 36. 3. ab Auerrhoe et
Auicena de morbi causa reprehen
sus 146. 10. ab eadem reprehen
sione uindicatus. 147. 20. aduer
sus Aristot. oppugnatus ac repre
hensus 207. 25. quomodo ulcus
cacoethes curauerit 62. 14.
quibus cantharidum partibus usus
174. 4. quot et quos conscripse
rit libros 378. 15. ubi faciat animæ
substantiam ignorare 46. 14
Galenus etas et uictus ratio. 357. 24.
peregrinatio in Cyprum suscepta
pta 253. 1. in Lyciam et Coelosy
riam, gagatis lapidis causa 338.
33. eiusdem et
Plutarchi sententia de Homeri medi
cina contraria 192. 15. Locus ex
IX Methodi explicatus 142. 12
item ex primo de locis aff. 24. 26.
de Germanorum moribus in educan
dis infantibus 1. 23. de causa con
iuncta 55. 17. de cura ischiadicæ
62. 2. de causis dissonantiae 76.
30. de criticis diebus ad lunæ mo
tum referendis 131. 11. de osium
influxu 153. 23. de lege Adrastie
351. 20. de clysteribus colicorum
366. 24. de Venetis ac Prasinis
equis 347. 17. de mulieribus hy
stericis.
K. 3

INDEX.

- steris dubius 80. 24. alius ob/
 scurus de aqua niuis 106. 23.
 Galeno aqua hordei preparatio
 ignota 226. 31
 Galenum causam effectus helenij sub
 ticuisse 300. 34
 Gallia fontes à iudeis infecti 317.
 27
 Gallici morbi symptomata 150. 28
 Gallus quidam nobilis Bononia can
 tharidibus sumptis cruciatus, & à
 Langio curatus 171. 30
 Galli et Hispani quod bella armis nō
 ueneno gerant laudati 298. 24
 Gallorum toxica uenatoria 298.
 25
 Gallorum monomachia 198. 8
 garden sebe 237. 3
 garus quid, & eius preparatio 232
 10. Hematicus 234. 6
 Gatis fluuius 338. 29
 gemellorum in Austria mira propri
 etas 119. 10
 genethliacorum fundamentum euer
 tit Porphyrius 127. 12
 gentiana à quo dicta 252. 16
 Georgius Brandenburgensis zostere
 correptus ac mortuus 110. 21
 Georgius Vuirth medicus, Langij
 consobrinus 143. 7
 Geraldus medicus Langij amicus
 266. 16
 Germani corporis & ingenij uiri/
 bus Græci non impares 1. 33. lu
 deis & Agyrta nimium credētes
 320. 1
 Germanorum ueterum mos, infantes
 Rheno mergendi 190. 1. siligo,
 an ueterum typhē seu olyra 220.
 27
 Germanis cur Galenus præcepta de
 sanitate non scripserit 1. 28
 in Germaniā locustarum plaga quan
 do & cur 369. 16
 οἱ γέγοντες αἱς παῖδες, pro
 uerb. 216. 30
 ἑγοκομικὸν medicina pars quæ
 356. 34
 glans unguentaria 277. 1
 glandis nomine omnes arborum fru
 ctus esculenti dicti 277. 17
 glidunasser morbus 4. 12
 & 15. 34.
 glires cur somnolenti 89. 32
 Glokfeür, Germ. 108. 24
 ἡλῶδρα δρῶν σημαίνει aphorif.
 38. 15
 glycisides herba quæ 333. 2
 Gnostorum adulteria & parricidia
 316. 23
 γόγγωι 152. 19
 goëtia magia species et quæ 115. 13
 Gorilla mulieres hirsutæ 258. 3
 Granati Hispaniæ balneum Mauri
 tanie regum 184. 20
 Græci in festis etiam pane azymo ufi
 223. 27. eorum mos in urgen
 dis corporibus post balneum 281.
 30. ciuitates suam quasq; chirur
 gum publicum habuisse 36. 1
 gryphus Theognidis à Langio in
 mensa principis Palat. propositus
 93. 30
 gryphum non soluentium poena.
 49. 4
 Guaiacum lignum opera Portugal
 liæ regum inuentum 253. 30
 ex Guaiaco ligno pocula laudata
 100. 24
 Gyges

INDEX.

Gyges Apollinis templi ex auro &
argento ornator 101. 22
Gymnastiarum officium 194. 9
Gymnastice à quo primum conscripta
192. 14

H

Hæmorrhagia ex scarificatione in
sedata 145. 10
hælicacabus succus toxicatus, & re/
media 297. 9
Hannonis Carthaginensis in Arabi/
cum finum nauigatio 255. 23
harmonia corporis dissoluta, doloris
causa 146. 34
hædæra uires 100. 13
helenium 299. 28
Helidis quæ cum Aethiope cōcubue/
rat nepos ex filia demum Aethiopis
natus 32. 3 (48. 9
beliotropium herba solis pedissequa
in Heluctia Iudæi combusti 317. 27
glebæ uulnera cōsolidantes 345. 10
hemionitis Dioscoridis 334. 22
hepar rerū uenerearū subiectum 84.
1. schyrris obnoxium 142. 15
hepatis et cordis emulctoria quæ 65.
35
Hera Cappadox medicus 205. 13
herba Britannica cui usui sit, & unde
sic dicta 156. 17
herbæ horoscoporum quæ 326. 23
contra ueneficia ualide 119. 20
herbarum inuētores 253. 20. primi
descriptores 294. 13. cognitio ex
pictura incerta 330. 22
Hercynia sylua crucarū copia depa/
sta 368. 6
Hermetis propositio falsa 128. 20
Herophilū anatomias uiuorum homi/
num sepe fecisse 13. 1 (7. 12
Herōū conuiuia ab Homero celebrata

herpes esthiomenos quid 109. 9. &
209. 21

Hesperidū mala in fabulis quæ 293. 6

Hieroglyphicæ Aegyptiorum literæ
121. 13

Hierosolymis seditio tēpore Tyberij,
et clades quanta 321. 26

Hippocrates quo tēpore medicinam
professus 77. 32. et 325. 19. unde ma/
ximam partē medicine suæ didice/
rit 192. 8. quibus cantharidum par/
tibus usus sit 173. 30

ignorantiam suam confessus 12. 1

Hippocratis et Auicēnæ cōciliatio in
hystericarum mulierū cura 82. 5

Hippocratis sancta cōtra goētiā uer/
ba 117. 8. methodus in curando cal/
culo exposita 365. 27. inde. aphori/
smus libri primi, cōcocta medicari,

expositus 41. 12. et 141. 33. unde

cimus 73. 14. uigesimus 57. 24.

libri tertij sextus 70. 20. lib. 4. tri/
gesimus secundus 142. 17. lib. VII

quingagesimus quartus 170. 6.

eiusdem alij loci explicati de signis

digestionis 45. 7. de frigide potu

72. 32. & 73. 30. de morbis uir/
ginum. 76. 5. de mulieribus hysteri/
cis 80. 4. de dieb. criticis 131. 24.

de morbis quod sint ulcera 148.

20. de quantitate utilitate 175. de

suill. carne 241. 15.

Hispanica lues 150. 4. (81. 28.

hystericis fœtorem non competere

Homerus Magia peritus 315. 30

Homeri locus Odyss. 3. explicatus

242. 18. Item alius de uestib. Vlyss/
is flumine, non mari abluendis 96.

27. de Ione ad epulas ab æthiophib.

inuitato 48. 21

homicidarum intuitus atrox 317. 6

homines

INDEX

homines cur $\omega\lambda\iota\sigma\tau\epsilon\gamma\iota\omega\phi$ vs ho-
cet Homerus 34. 2
homines in bestias feras mutari uilijs
309. 20
de Hominū in iumēta & lupos trans/
formatione ex D. Augustino 307.
20. inde
hominum genus unde ortum 53. 35
horarum indicium ex qua herba fiat
326. 27
horoscopi qui 326. 20
Hostanes magus 316. 4
Humores secundæ digestionis falsi
178. 3
humorum digestio omnibus membris
triplex 41. 26
in morborum cura medico primū
obseruanda 43. 30 eorum-
dem in articulis uulneratis influxus
causa 16. 23
hydrargyri proprietates 158. 10.
substantia & suffitus quā pernici-
osa corpori 158. 18. inde
hydrocele quid, eius causa, & quibus
contingat 177. 1
hydrops ad matulam quid 37. 19
hydrops ex quartana malè curata
175. 21
hydropis species due, & quæ 176.
22 utriusq; accidentia et signa 176.
30. inde
hyeme plus comedendū, & meracius
bibendum 212. 3. & 213. 33
hypathræ quæ 193. 23
hyposarca affecti cur palleſcant
287. 9
hypocausta ueterum quæ & unde di/
ſta 185. 30. eorum forma & ma-
teria 196. 15. uſa & ſtructura
186. 1. inde

hysteria Argiuorum feſta 243. 19
hystericarum mulierum subito concu/
dentiū ſigna & curatio 809. 12
I
Aſon cur à poetis in Colchos iuiſ/
ſe ſiclus 200. 21
 $\epsilon\chi\omega\varsigma$ $\tau\epsilon\upsilon\gamma\omega\delta$ ns qualis 15. 24
ictericis pocula ſalubria 102. 18
iecur. cur longe à cerebro creatum
83. 34
ient aculo qui nam uti debeant 214.
30. inde
 $\epsilon\epsilon\pi\epsilon\iota\omicron\upsilon$ ſus unde diſta 243. 30
ignis ſacer 108. 24
ex igne nullū animal produci 47. 2
ignorantia ſuperbie mixta uitium ine/
luibile 10. 19. & 11. 22. celata
cauſa deprauationis medicine ibid.
32
ignorantia nihil doctius aut audacius
135. 27
incantatio quid 116. 9. inde
infantulorum Germania educatio a-
greſtis 2. 2
inflammatio uulnerum quoto die fieri
ſolita 14. 10. & inde
inſecta calore cœleſti reuiuſcere 47.
20
intestīnorum uulneratorum indicia
37. 11
Ioan. Capnionis, triplicis lingue cul-
minis, mors 312. 19
Ioannes Carocalla 93. 33
Ioannes Caſtnerus oſis ſacri pui redi/
ne mortuus 153. 20
Ioannes ab Eſſenſtet balneator 139.
30
Ioan. Magebuc huius doctor medicus
228. 28

INDEX.

Ioan. Sala Iureconsultus Brixianus 318. 17
 Ioan. Schicx doctor medic. 228. 28
 ἰόσολα animalia quæ 64. 23
 iocus in dictione ἰσὸς πῆσις 24. 8. & inde
 Iosephi locus de Mose an Magiæ fuerit initiatus 123. 19
 Iphigeniæ immolatio non ficta 316. 17
 Ischiadicæ cura unde incipienda 62. 3
 Itali cuiusdam funambuli robur gestant datrabe sub mento 34. 19
 Italia locustarum plaga tacta 369. 10
 Iudei abstemij 105. 3. cur à suilla abstineant 155. 20. & 239. 30. & 240. 12. unde magiam suam habuerint 321. 2
 Iudei ob infanticidium Trideti combusti 318. 10. Venetijs 318. 26.
 LXXX Parisijs 317. 20
 Iudeorum sex sola superstites 322. 5.
 libri superstitionis nugis referti 320. 28
 Iudeos incantationibus curare morbos 9. 1
 Iudas Macchabeus quo signaculo Antiochum uicerit 121. 25
 Iuineæ Arabum quæ 279. 20
 Iuineas pectoris ac uescicæ morbis prodesse 280. 24
 Iulius uiator Rom. ex aquæ intercutis morbo abstemius factus 73. 23
 Iouis Lycei mysticum sacrificium 308. 30
 iuriconsulti medicorum iudicio in plebisq; causis subditi 21. 12
 ius album quid, & eius præparatio 230. 17. nigrum 231. 9

Iustam Boethij uxorem saltatoris amore languentem quomodo deprehenderit Galenus 84. 24.

K

Deut ch der fiber kuche 142. 16
 in Kyrloth pago omnes ferè claudi 373. 10

L

Lacca gummi obœsitis remedium 268. 27

Lacedæmonium ceroma quid 190. 12

Lactuca cur olim extrema mensæ apponebatur, ac hodie primæ 93. 12
 lampetra unde dicta 237. 12. uino Cretico submersa sapidior 233. 30
 Lampscium opp. 349. 24

Langius iā senex has epist. conscribit 41. 19. obœsus 268. 28. in castris comitis Palat. Friderici meret 17.

11. in cōuiuio principum Palat. gryphum proponit 93. 30. in Augusta nis comitijs 34. 20. Heydelbergæ Othenricū principē sanat 110. 25.
 Mirandulæ principem Io. Franciscum Picum alloquitur 312. 10. Roma ἰσὸς πῆσις trepana uidet 24.

11. Spiræ ad consultandum de morbo comitis uocatur 166. 3. Venetijs ad Fistulæ hospitium diuertitur 232. 10. in pestis lue multos iam conclamatos curat 67. 20

Langij natale oppidum 219. 26.
 præceptor in re medica 172. 10.
 auia ad CXX uite annum mortua 357. 21. consilia nondum edita 17.
 3. fasti XII mensium Rom. 134.
 23. eiusdem in curatione hysteriarum consilium 82. 20. sententiæ de quodam istu lapidis in cranio, mor

L tuo

INDEX.

tuo 20. 30. colloquium cum Leoni
 ceno Ferrarie 50. 33. cum Geraldo
 medico Venetijs 266. 16
 lapis Armenius ubi uerus reperiatur
 311. 29. Thracius 345. 18
 lapidis charystij uis aduersus ignem
 272. 20
 lapidis ictu ad tēpora leuissimo eques
 quidam mortuus 34. 35
 lapidum uires & sympathia 113. 1.
 inde
 laser quid 246. 20. 28
 laseris gummi 248. 16
 laserpitium 246. 13
 latrones gustu sanguinis humani au-
 dāciores fieri 317. 6
 Lembergū Schlesiæ, natale opp. Lan-
 gij 219. 26
 leonis et Galli antipathia 112. 15
 Leodienses hodie quo cibo abstineant
 87. 24
 N. Leonicens in uersione uocabuli
 Crisis notatus 137. 13
 Leoniceni liber de uirtute informati-
 ua 51. 4
 lepus marinus pulmonem solum exul-
 cerat 159. 33
 leporis esu uenustatem prorogari
 285. 30
 letargus quid 89. 3
 Liber de cura morbi Britannici pri-
 mū editus, perniciosus 72. 7
 Libri de iure pontificio qui & quot,
 & ubi repenti 324. 33
 liberis carere bonum incognitum
 180. 3
 libum quid 223. 19
 libi preparatio 223. 21
 Libyphœnicæ insule 256. 32. inde
 lichen primum in Asia ortus 155. 26

λίκοῦ λικεύ, Liculmen quid 233. 1
 ligatura physica quæ 119. 1
 ligna quomodo uertantur in lapides
 53. 6. cur in aqua supernantent 97.
 6
 limeum Gallicum quid 298. 31
 lingua equis et hominibus quibusdam
 abscissa citra sanitatis offensam 19.
 31. nigra, caufonis accidens 19. 1
 linguae color uentriculi & uenarum
 humoris signum 38. 12. eiusdem
 paralysos causa 21. 34
 lintea ex salamandra lanugine an in/
 combustibilia 272. 7
 linternum 188. 23
 linum incombustibile quibus ex rebus
 fiat 272. 30
 λιπώρρινον 271. 14
 Liqueta fl. 318. 28
 λιτάχεια quid 115. 29
 λιδαύθρακες 203. 23
 lihostrata quæ 183. 24
 liuor, uultus melancholici color 287.
 10
 loch Arabibus quid 204. 24
 locos affectos ex agnatis cognosci
 24. 29
 locustarum plaga in Italia quando
 369. 10. in Germania. ibid. 16
 longeuitatis ac breuitatis uitæ ratio
 353. 18
 lora, uinum quale 95. 30
 λεῦτρον 193. 3
 D. Lucas euangelista Antiochiæ me/
 dicus 320. 32
 Lucretius poëta ex amatorio furore
 mortuus 85. 22. eiusdem locus ex-
 plicatus 144. 33
 Ludonicus Romanus ubi monocero/
 148

INDEX.

- Eas hac etate uiderit 98. 14. eius/
 dem experientia de lasere in nouis
 insulis erronea 249. 4
 Ludouicus de Leonibus medicus Lan-
 gi præceptor 172. 10
 ludis Circensibus quibus uestibus usi
 Rom. 347. 28. inde
 luminare maius liber obscurus 343.
 22
 luna in macrocosmo quid referat in
 microcosmo 208. 12
 lune decrementum et augmentū qua-
 rum rerum causa 48. 2 obseruati/
 ones nihili facit Galenus 128. 19
 lupina & ouilla pellis disidium 112.
 13
 lupini circumactione cum sole agrico-
 las uidere horas 326. 22
 lupi capita ianuis affixa, ueneficia ar-
 cere 119. 20
 lupus cancer à chirurgis dictus 308.
 20
 luxata membra reponendi scopus pri-
 mus 373. 22. secundus 374. 10. ter-
 tius 376. 18
 lycanthropia quæ, et eius causa 308.
 12
 Lycostonum quid 302. 31
 Lycurgi edictū de conuiujs iuuentu-
 tis 7. 15
 lysimachia unde dicta 253. 16
 M
 Machimum urbs Tartessi 258. 17
 machina luxatis instaurandis
 apte 373. 25
 Machumetis epileptici celando mor-
 bo dolus 87. 13
 M. Magdalene unguentum quo pedes
 Iesu unxit 189. 29
 magia ex medicina & astrologia cor-
 ruptis conflata 327. 35
 magia primi auctores 323. 20. inde
 species due 123. 13
 magicas orationes aut herbas nullis in-
 firmitatibus posse mederi 328. 21.
 inde
 magicis iussis quæ hodie regiones gra-
 bernentur 114. 6
 maxyis, idos, quid 233. 16
 Magi qui & quales olim 112. 2
 magistratum indulgentia, causa de-
 prauata medicine 11. 1
 magnetis & ferri sympathia 112. 13
 malacie prægnatiū remedia 292. 4
 malobathron quid 282. 25. non in
 India, sed in Thina & Tylo insulis
 querendum 283. 15
 mala malis curari, chirurgi Ambergæ
 sis responsio 16. 18
 mali & nucis differentia 290. 31
 mala Assyria Plinio quæ 293. 1. He-
 sperica Athenæo quæ 293. 6. me-
 dica quæ 291. 20
 Manacmus Essenus Herodi ob magiā
 charus 315. 1
 Manardus Leonicensi discipulus 265.
 23
 manna thuris quid 265. 4
 mappæ incombustiles unde fiant 47.
 13
 marasmo affectis qui pisces congruāt
 237. 33
 Marsilij Ficini de uita contemplatiua
 liber in quem finem ab ipso scriptus
 130. 24. disputatio cum Leonice-
 no de uirtute informatiua 51. 11
 Martialis locus de leporis esu 285. 30
 Martiani Capellæ locus explicatus de
 annis 354. 9
 massiter musculi origo 34. 9
 matricis præfocatio quid 79. 19
 L 2 math/

INDEX.

- matutina hora ad ingenij exercitia
commodiores 212. 21
- Mauritania regum balneum Grana
ti Hispanie 184. 20.
- Medicamenta caloris copiam augen
tia, & concoctionem iuuantia quæ
43. 14. electiue purgantia quæ
62. 26. minoratiua quæ 63. 10.
uirus extrahentia quæ 66. 4. ex /
tica plerunq; nostris peiora 340.
27. arteriaca quomodo decoqui soli
ta 204. 23
- medicamentorū compositio ex morbi
indicatione faciendā 34. 10. inde.
quæ ad eam requirantur 346. 14.
- medicina uera magicis nugis ac su
perstitionibus scødāta 5. 23. & 9.
20 Γαροχομικὴ quæ 356. 34.
κοσμητικὴ etiam medico conue
niens 60. 8. Iudæorum prohibita
322. 30.
- medicinæ primaria diuisio 378. 3.
principia, incrementa, partes 191.
26. studium olim in Syria florentissi
mum 320. 30. problemata ue
luti cathena connexa coherere 68.
20
- medicinæ deprauatæ causæ tres 10.
10. & inde
- medici officium in discernendis sym
ptomatis 380. 3. non iudicare de
morbo nisi uiso et interrogato ægro
39. 2 uariarum regionum et consti
tutionum cognitionē habere 252. 23
- medico mutationes temporum seruan
de 125. 30
- medici ueteres diligentissimi morbo
rum causæ scrutatores 37. 35. Ale
xandrimi desides 38. 28. ἐκ βί
βλῆς κυβερνήται 330. 11. cur
- σχεροτοφάγοι dicti 38. 2
- medicorum ueterum instrumenta fe
re cornea, & cur 98. 22. Germa
norum nomen cur apud exteros mi
nus celebre 36. 26
- medicorum discordia perniciēs ægro
rum 61. 14.
- mellis ac panis odore uitā sustentari
212. 12
- melancholicus color liuidus cur
287. 10
- melancholici maxima ex parte epile
ptici 175. 20
- Melanchithon Capnionis affinis 312.
30
- Melampus primus aquam cum uino
miscuit 105. 14
- membrana succingentis costas inflam
mata signa 37. 23
- Menecratis medici fastus 88. 6
- mēs diuina omnī rerum principium
54. 5.
- ad mensas & lectos quæ materia ac
commodatio 289. 29
- mensēs cur hydropicis mulieribus
sistantur 178. 17
- menstruis retentis cur uomitus utilis
143. 20
- mentagra quid 155. 27
- mercurialis præcipitatus ulceribus in
spersus dentibus etiam noxijs 173.
12. eiusdem exitialis usus 267. 30
- Merlusi pisces qui 230. 35
- Meropes aues 258. 17
- μεσοσόφογοι malobathrū quale
283. 30
- Mesue Arabum primus distillator
201. 22. eius error 340. 5
- metalli fossoribus quā perniciosus
uapor mineralium 159. 6. inde
metros

INDEX.

metopum unguentum quale, & eius
usus 282. 12
metrenchyle 36. 10
μία μντρυία, δύο δ' ε μντρυες,
adagium 174. 35
Michael Ambergensis aurifer stru
ma affectus 162. 1
microcosmo quid commune cum ma/
crocosmo 208. 12
μικρόσφορον malobathrum 283.
30
milites plures empiricorum temerita
te quam morbis interimi 5. 10
miliarium in balneis quid 187. 32
μίλτον quid 267. 13
miniū naturale ubi nascatur 267. 12
minoratiue euacuationes quæ 140.
20
Mitridati uenena innoxia fuisse
305. 4
mixaria quæ, & eorum uires 280. 2
inde
moles alse in sacrificij usus 228. 2
molibdocrotoi qui 38. 10
moly qualis herba 326. 3. eius uis
contra ueneficia 119. 23
monachorum in literas odium 312.
27. temeritas in obseruandis secan/
de uenæ diebus 133. 5
monocerotis cornu ueneno mederi
98. 10
monstra unde producantur 54. 12
Montegnanæ medici error 95. 25
morbus quid 55. 1. quot modis ma/
gnus uel leuis dicatur 64. 6.
ἐνδύμος 68. 30. Gallicus quan
do coeperit 150. 4. non nouus, sed
iam à tempo ribus Hippocratis
155. 7. popularis in exercitu comi-

tis Palatini 17. 10. sacer 86. 30
morbus & causa coniuncta idem
55. 10
morbi curadi principium, loci affecti
cognitio 36. 35
morbi uirginei & matricis suffocatio
nis ac cardialgie differentia 82.
24. accidentia seu signa 75. 7
nomen ibid. 22.
morbi Gallici symptomata 150. 28
constitutio nunc mutata 150. 17.
curatio per phlebotomiam & potio
nem 59. 30
morbi qui nā neq; phlebotomia neq;
purgatione egeant 57. 15
morbi plantarum, & eorum causæ
369. 25
morborum cura in cuius causæ abla/
tione subsistat 56. 8. inde
morborum capitis differentia 90. 13
pectoralium cōcoctionis signa 380.
25. acutorum curam unde incipiat
Hippocrates 61. 30. in his miracu/
la hac ætate facta 138. 30. inde in
acutis tempus potui frigide oppor/
tunum 73. 35. quibus competant
clysteres. 363. 5
morituri signa ex ulceribus 44. 30
mosus uenenosi curatio 64. 23
mortuis non maledicēdum, prouerb.
Græcum 208. 26
Moses Aegyptiorum magiæ peritus
314. 22. cur Iudæis usum suille car
nis prohibuerit 240. 10. peritus
magiæ ex Iosepho quomodo intelli/
gendus 123. 12
Morta opp. 318. 27
mucilago articulis ad quid à natura
data 16. 4
mulier Bononiæ demone correpta,
L 3 coq;

INDEX

- eoq; expulso meliceride liberata 138. 30
 mulieres hystericæ quæ dicatur 80. 2
 mulierum cura in extergendis faciei
 pustulis 60. 2
 mulieribus hydropicis cur menses si/
 stantur 178. 17
 nulli garo enecati sapidiores 234. 1
 muli equis uiuaciores 355. 14
 muria species tres 234. 24
 muria probandæ ratio an matura sit,
 nec ne 235. 9
 murrha quid 100. 31
 mures metallis nutriti 42. 14. quan
 tam iacturam ad Chalybes fece/
 rint. ibid.
 Musæus Orphei discipulus 326. 2
 musculus temporum cateris præstan
 tior 34. 3
 musculi tēporalis in sinambulo quo
 dam robur 34. 25
 muscus marinus 283. 9
 mustū cur sale fiat defecati⁹ 96. 14
 mustela pifeis qualis 237. 10. inde
 mutationē omnē ad proximū genere
 fieri 306. 16
 μυρρα 301. 9
 myrobalanos quid 276. 13. lieni
 amicus 159. 32
 myrobalanorum genera quinq; 277.
 12. eorū recentiu conditura 278. 3
 myrrha electa 250. 6
 N
 N Apellum Auicennæ quid 42. 3.
 304. 13
 Narbonenses primi carbunculo affe
 cti 155. 25. eorum uenena contra
 lupos & feras 298. 28
 Natura in semine quid 52. 10
 natura cur Synesio plerunq; maga ui
 deatur esse 138. 9
 nauigatio ad nouas insulas 254. 23
 Nausicaa 96. 23
 nauis cur pleriq; siti intereant 178. 2
 necromantia quæ 115. 20. et 315. 11
 nefrendes unde dicti 244. 21
 Nemesis templum 349. 27
 nepenthe, uinū apud Homerum qua
 le 218. 18
 mororis pharmacum 253. 22
 nephriticos quomodo curarit Lægius
 168. 20
 Nephriticis cur pedes torpeant 167.
 23. quando uenæ sectio cōferat &
 quæ uena secanda 364. 24
 nepotes aliquando auorum per mul
 tos gradus notas referre, & cur
 32. 3
 Nestor quomodo CCC annos uixisse
 dicatur 354. 1
 Neudecker ciuis Ambergēsis à Lan
 gio ex uulnere oculi curatus 25. 29
 Nicaus poëta æthiopico colore natus
 ad aui similitudinem 32. 6
 N. Vurmhauser ossis sacri putredine
 mortuus 153. 19
 Nili aqua, pro delicijs inter regia mu
 nera habita 105. 9
 nitrum contra tormina à ueteribus
 datum 30. 2
 nix quomodo à Romanis & Græcis
 seruari solita 105. 30
 niuis aqua stomacho noxia 107. 8
 Norici ex aquis Alpiū strumosi 161.
 12
 noue insula quando inuenta 254.
 29. magorū iussu gubernata 114. 6
 earum regem nihil nisi demonibus
 consultis agere 328. 10
 in Nouis insulis homines sacrificari
 315. 23
 Numa

INDEX.

Numa Pompilius fastorum dierum au-
thor 133. 34. quibus uasis litare
solutus dijs 98. 32. eiusdem de ma-
gia libri cum ipso sepulti 114. 27.
quādo ex monumento eruti 324. 12
publicè concremati 328. 20
nucis et mali differentia 290. 31

O

Oboesitatis remedium 269. 3
Oboesis sanguinem spueri periculo
sum 142. 35
obstetricū officiū quale olim 179. 18
Oceanus cur sub zona torrida situs
48. 15
ocymum mutari in serpillū 306. 29
oculus cultro uulneratus quomodo à
Langio curatus 25. 30. & 26. 6
oculi foecunditatis uel sterilitatis quo-
modo indices 181. 26
odorifera ab utero affectata 81. 10
ὀνύχαρος quid et cōfectio 233. 23
ὀλέθρια καὶ δ' υἱὸς ἄδ' ἡ, adag. Ga-
leni 205. 10
oleum cur in aqua supernatet 97. 9
olei unctio quantum ualeat 194. 2.
strigmēta in balneis collecta quibus
morbis utilia 195. 32
olei dulcis usus in ardoribus sedādis,
& putredine promouenda 30. 10
olei ex assulis iuniperi cōfectio 205.
20
olei Spani uel Hispani cōfectio et utili-
tas in lassitudine 284. 12. 15
olla ardens quid Aegyptijs significa-
bat 121. 15
ὀλγοφόρον uinum quibus utile
82. 21 (30
Oliue mulier Florētina, strumosa 161.
ὀλοχῶται quid 228. 12
olyra quid 220. 28

omelysis Græcorum quid 227. 12
ὄνισκος pisces qui 231. 3
opinionum falsarum conceptio, caci-
tatis hominum causa 12. 12
opocalpasum uirulentum 246. 24
ὄπὸς κατ' ἑστῆς 247. 9
ὄχαρδία 232. 8
ordeum ptissanae quomodo teri solū
225. 18
Oribasius Iuliani medicus 227. 6
orificium uentriculi, sitis subiectum
178. 8. eiusdem cum cerebro colli-
gantia 78. 15
ὄσχεα quæ 229. 11
os sacrum unde sic dictum 87. 9. putre-
dini ex empyremate obnoxium 153. 16
osis fracti aut reducti situs rectius
374. 24
ossa cranei rupta uel perforata quib.
instrumentis excidenda 22. 27. lu-
xata quoto die à fractura reponēda
375. 22 (& cur 153. 3
osium dolor uehementissimus omnium,
ὀσάωναι 154. 19
otenchyæ 361. 9
Otthenricus comes Palatinus à Lan-
gio Zostere sanatus 110. 25
Otthonis tabellarius nuper in sylua
occisus 317. 11

P

Pæonia radix quæ, et cui morbo
utilis 119. 30
pæonia femine historia 333. 4. me-
sicula ibid. 20 (30. inde
palestrarū structura ex Viſtrunio 192
Palatini Hercynia Boemorum sylua
accolæ 368. 6
Palladius de constructione balneo-
rum obscurus 184. 14
pallium

INDEX.

pallium & barbam uideo, medicum		peccata nostra primaria pestis causa	
philosophum non uideo, cuius apo		69. 20	
phthegma	11. 30	pedigābra Portugallorum quid	299.
Palma in Græcia sterilis, & Babyloni		17	
ne fecunda	289. 28	pedum lotionē somnū allicere	91. 33
Palmus quid, et eius causa	27. 33. &	πεμματα quæ	218. 30
76. 29		pentaploe Atheniensium certamen	
panis solo odore uitam multis susten-		229. 12	
tatam esse	212. 10. & 361. 26	πεντιόντοποι	255. 28
panis siligntis qualis	219. 22	periapta quæ, et quantum illis consi-	
panis azymi uaria præparatio	223.	dendum	120. 5
10		περίδοποιδες quæ	193. 24
panem azymum uenerem excitare		περίδοσα quid	154. 15
224. 10		Perfarum regis olim uenatio peculia	
panes azymi Iudeorū in pascha qua-		ris	163. 12
les	222. 24	Perfarum reges aquam Coaspis fluij	
in Pannonia caufon grassatus	18. 6	tantum bibisse	105. 5
papiliones unde nascantur	53. 8. ex	Perfica Aegyptiaca quæ, & unde	
aurelia mutari	307. 4. quomodo	dicta	288. 28
capienti	188. 3	Perfica arbores quomodo uarijs cha-	
partus legitimi quomodo Rheno pro-		raclenibus in sculpta nascātur	290.
bati	190. 3	14	
paracollectica emplastra	344. 19	pestis Romæ Galeni tempore, quomo-	
paralysis unde dicta	88. 23	do curata	58. 19
paralyseos organorum arbitrarij mo-		pestis in castris David regis	69. 3. in
tus causa	21. 34	castris Agamemnonis. ibidem. quæ	
pardalianche quid	302. 28	partes infestet, & quæ eius curatio	
parentum in liberis similitudinis cau-		64. 16. causa	68. 30. inde
sa	31. 30	pestis Anglica quādo primum in Ger-	
parietes fornacei	196. 25	mania grassata	71. 20. & 369.
parotidis curatio	66. 3	21.	
pascha à quo & cur institutum	222.	peste iam conclamatos quomodo cu-	
1. inde		rauerit Langius	67. 20
passerum cerebrum ad salacitatem		L. Petilius libros Numæ magicos re-	
conferre	33. 16	perit	324. 22
pastoris cuiusdam sicarij in Germa-		Petrus Ciglerius	102. 20
nia atrox facinus	317. 7	Petrus de Appano Conciliator nota-	
patris familiæ officia	281. 22	tus	146. 22
Patrobis Neronis libertus cur Nili		Petrus Læbergius adolescēs mortuus	
arenam Romam portarit	195. 1	133. 5	
L. Paulus uictor de Perseo rege	99. 9		Petru-

INDEX.

- Petrusius Romam primus lichenem attulit ex Asia 155. 32
 Φαεικὸν venenum et remedia 296. 23
 Pharmacia magiae species 118. 4. cur ab Indorum magis neglecta 192. 1
 Pharmacia secundum Auicennā quae 62. 25 à quo Deorum manus appellata 8. 15. ubi periculosa 59. 1. quae huc ex India aduehantur 254. 10. cur certa certis visceribus noxia 172. 30
 Pharmacorum usus in morbis 44. 8
 Pharmacopolarum sanguis draconis adulterinus 268. 20. scinca, uera salamandrae 271. 2. ostentatio in uarietate compositorum medicamentorum 343. 22
 Pharis insula pharmacis referta 297. 23
 Πάτρις 157. 33
 Phauorini dictum de medicis 11. 29
 Philadelphus aquam Nili, filie in Syriam usque misit 105. 10
 Philinus galactopotes 107. 10
 Philippus Gallie rex 80. Iudaeos parissijs comburi iussit 317. 20
 Φιλονόος poculum 266. 28
 Philtrum quid 118. 5
 Phlebotomia praeter ceteris euacuatio/nib. periculi expers 27. 15. ubi periculosa 59. 1
 Phlegmone morbi praeter solutionem continui 109. 10
 Phlegmones erysipelatodis curatio falsa empiricorum 3. 23. item uulneritendonum innatae curandae ratio 13. 18
 Phlegmones uulnere accidentia 13. 23. causa. ibid. 34. 2
 Phoenicobalani 276. 19. et 277. 24
 Phoenicum in Arabia nauigatio 256. 30
 Phrenitidos et Letargi differentia 90. 33
 in Phrenitide quae uena secunda 129. 26
 Pithis indicium 37. 10
 Phyllitis herba quae 334. 27
 Physica ligaturae quae 119. 1
 Picrocholis potum etiam paroxysmi tempore concedi 73. 19
 Picus Miradula de Germanorum doctina 36. 24
 Pici Mirandulae de Iudeorum uoluminibus narratio 313. 4. inde
 Pile in balneis Vitrutio qd 186. 21
 Pili capreolarum medic. chirurgorum uulneribus inflammatis 16. 10
 Pinguis omnia cur aegre sublimentur 205. 27
 piscina Rom. quae 187. 10
 pisces qui uere saxatiles 237. 27
 pisces saxatiles albo iure elixantur carnes 230. 24
 piscium captura cum aristolochia 302. 15. item cum cocculis orientalibus ibid.
 Pituita serosa quomodo à cerebro ad uescam descendat 170. 15
 pituitae generatio 217. 4
 Πιτυοκαμπία quae 370. 9
 Pitocampis per ignorantiam potis quomodo subueniendum 370. 15
 placentarum genera 222. 25
 Platonis locus de ueteri motu locali 81. 16. cathena aurea 63. 26
 Plethoricis frigida potio intepesiva 73. 3

INDEX

- Pleuritidis signa 379. 26
in Pleuritide combusta, uena secan-
da, nulla astrorum habita ratione
128. 4
Plinij locus illustratus 181. 26
Pliniana cinnabaris quæ 267. 24.
Indicam cum ignorasse 268. 3
Plotini de natura seminis sententia
52. 15
Plumbeæ solenes in fontibus non salu
164. 30
pocula ueterum qua materia facta
97. 30
pocula quæ quibus præstet 102. 6
pocula uitrea metallicis salubriora.
101. 11
poetæ ueteres omnes magiæ periti
325. 33
polenta quid. 227. 28
πολιονγεῖταφοι. 34. 3
Polus septentrionalis, magnetis astrum
54. 25
Polybij in Africana littora naviga-
tio 256. 3
Polybius Hippocratis discipulus 80. 5
Polycleti regula quæ apud Galenum
352. 2. inde
Polydamna donum Helena oblatum
253. 25
poma medica intra uestes, tinea ar-
cere 292. 1
Poppæ Domitij Neronis uxoris lu-
xus in uenustate conseruanda 288. 3
Populeon Siriasi salubre 207. 21
Populeonis unguentum uulneris oscu-
lo infusum ab imperito chirurgo 16.
17
porca præcidanea unde sic dicta
245. 3
porcorum anima pro sale eis data
240. 22. eorum esu cur iudeis Mo-
ses interdixerit 240. 1. inde
Portugallie reges nouarum insularum
repertores 253. 29
potus medicinalis Arabibus quid
226. 1
prandendi cœnandi quæ alia alij ra-
tio obseruanda 214. 28
prandium cœna magis sobrium esse
oportere 211. 8
Pratum Hallerense apud Nurnber-
gum 228. 34
promalacteria quid 190. 7
Propnigeon quid 196. 16
pruna Syriaca quæ 279. 23
Pseudomedici personatis histronibus
similes 8. 30
Pseudomedicos Libitinam exercere
6. 10
Pfilotra quæ 188. 29
ψυμνθιορ quid 165. 3
ψωρα quomodo curanda 173. 9
ψυχολόουττα quæ 187. 16
Ptissana quid sit, et eius preparatio
ac usus 225. 10. inde
Ptolemai locus falsus 128. 29
puella pugno ad tempora cæsa, in epi-
lepsiâ lapsa 34. 30
puellæ cicuta uescentis concubitus
quàm multis noxius 43. 10
puellarum nubium morbi causa 75.
30
puer oculo uulnerato curatus 26. 20
alius è tabulato domus delapsus, et
fractio cranio à Langio curatus
23. 7
pueri cur non caluescant 33. 13
puerorum paruorum hydrops quæ
177. 4
puerorum

INDEX.

puerorum morbus siriasis 206. 30
 pulices, cimices, & id genus insecto-
 rum expellendi ratio 372. 15
 puluis tormentorum quæ ex re fiat
 29. 31
 pulueris catharidum usus commodus
 174. 10
 Purgantia medicamenta quæ utilia in
 peste 67. 18
 Purpureus puellarum color quomo-
 do an genuinus sit explorandus 287.
 25
 putredinis causæ et remedia 44. 15.
 inde
 pyraustum in igne niuere 47. 5
 Pythagoras primus herbarum scriptor
 329. 30. quando uixerit 325. 10
 Pythagorici quid prandere soliti 212.
 14
 Pytho quid 115. 34

Q

Quinta essentia quid 201. 1

R

Rabiei causa in hydrophobis qua-
 lis 56. 20
 Râpavis quid hodie 104. 26
 cum oleo comestus eructationes nō
 excitat 205. 34
 religio nouarum insularum magia gu-
 bernata 114. 6
 remedia olim in templis deorum con-
 seruata 359. 1
 remedium indicatio à quâ causa su-
 matur 56. 11. inde
 renū tunica & duæ 166. 30. fascia quæ
 167. 8. dolori clyster maximè utilis
 265. 10. inde
 Rha barbaricum cholera hepatis pur-
 ganda congenitum 160. 1
 Rhabarbaro uires contrariæ 201. 35

Rhenus Germanis olim adulterij uin-
 dex creditus 190. 2
 Rheni accolæ causone crebro afflicti
 18. 8
 Rhodostagma quid 201. 20
 Rhizias quid 247. 7
 robur panis qualis 219. 3
 Roma quando primum carbunculo
 & lichene infecta 155. 20. inde
 Roma pestis tempore Galeni qualis
 58. 23
 Romanorum ueterum annus quot men-
 sum fuerit 353. 31
 Romuli Pollionis responsum de sen-
 tute ualida 194. 21
 in Rosarum succo contrariæ uirtu-
 tes 202. 1
 Roscij apud ædiles Rom. gratia 198.
 26
 Rothlauff morb. 3. 29. & 108. 24.
 Ruellius Parisiensis medic. 221. 11
 Ruffus puer Christianus à Iudæis occi-
 sis 317. 29
 rutha uiridis et sicca diuersi effectus
 271. 1

S

Saccharum nostrum à ueterum artifi-
 ciis aliud esse diuersum 263. 2. inde
 sacerdotes ethnicorum olim medici
 & magi 111. 30
 sacres unde sic dicti 244. 20
 dictionis Sacrum significationes 86. 31
 sacrificia demonum quib. consent 18.
 sacrificia prima ex sub. facta 243. 15
 omnia cum sale fieri solita 228. 2. inde
 decana quæ 326. 18
 sal quando putrescat 232. 14.
 sal cur in aqua pessum eat 97. 7
 salis uires 94. 15
 salis candidi præparatio 235. 14. inde
 M 2 salem

INDEX.

- salem raphano liquecere 97. 12
 sale stomachi fastidium leuari 97. 19
 Salamandræ capilli hodie quid 273.
 14.
 Salamandram lacertā in igne uiuere
 47. 7
 Salamandram in igne non iuere
 271. 17
 Salamandræ pro scincis uenditæ uene
 num pro remedio 271. 2
 salaces cur citius caluescant ceteris
 33. 8
 Salomon magiæ non ignarus 123. 8.
 & 314. 29
 salsedinis causa 92. 19
 sanguis extra sua uasa effusus repen
 te coagulari solitus 22. 10
 sanguis humanus magicū remedium
 contra amorem 85. 34
 sanguis leporum suauissimus 287. 20
 sanguis uerus draconis à Geraldo al
 latus 266. 33
 sanguinis missi contremiscentis in le
 bete causa 27. 21
 sanguinis ebullitionum causa 57.
 30
 sanguinis uomitus mulieri menstruæ
 solutio 143. 16
 exempla eius rei recentia 144. 10
 sanguinem Salamandræ ab ignis adu
 sione prohibere 47. 10
 sanguine humano demones oblectari
 316. 3
 sanies oleaginea quibus ulceribus
 profluat 15. 32
 sanitatis & uitæ latitudo quæ 357.
 12. encomia 8. 2. exercitia uetera
 iam desita 197. 20
 sanitatis conseruatio in naturali dige
 stione constituta. 43. 30
 sanitatem non uerba, sed medicum ad
 ferre 137. 28
 Saturnaliū consuetudo apud Christia
 nos etiam retenta 239. 12
 σάυρα 271. 11
 Saul periodum uitæ suæ fatidicam
 percunctatus 315. 6
 scabies post quartanam et alias febres
 salubris 58. 32
 in Scabie quando uenæ sectio conse
 rat 59. 7
 scarabei unde nascantur 53. 9
 sacrificatio balneatoris Bauariæ
 145. 14
 σκελετοὺς Βα quid 156. 24
 sceptrum Iudæ nunc ablatum Iudæis
 322. 10
 Scherbock qualis morbus in Germa
 niæ 156. 5
 scintille ueræ 270. 15. earum uis
 et usus. ibid. 33. & 271. 1. et inde
 de Scincis Nili in Aegypto 269. 11
 Scirrhus in epate ac liene quomodo
 fiat 175. 27
 Schlesia libis abundans 222. 30
 Schloff unde sic dicta 35. 19
 σκνίχ & σκνίωες quid 368. 30
 σχοινὸς Ἰταλὶ robur in gestan
 da trabe. 34. 19
 scolopendria historia 334. 10
 scōbrozum descriptio 231. 28
 scorpio unde nascatur 138. 28
 Scotomiæ causa & curatio 56. 34
 Σγοτοφάγοι qui medici dicti.
 38. 2
 Scrofa 241. 33
 Scrofule 162. 10. inde
 Schuaden quid 159. 10
 scyphus poculi genus quale 99. 26
 Scyl

INDEX.

Scytharum toxicū quale	296.3. pro/	Sidon à quibus condita	257.3
ceres steriles	33. 24.	signa morborum duplicia, & quæ	
Sebasten pectoris ac uesticæ morbis		379. 20	
prodesse	280. 24.	signa Criseos futuræ medico maximè	
Selago herba Druydum	327. 10	ex omnibus necessaria	383. 30
Seligebfordensis abbatissa dolore hy		signa morborum qui circa cerebrum	
pochondriorum annuo quomodo li		& thoracem sunt, alia quàm ex lo/	
berata	144. 10	tio	39. 20
sensus cur in hectica febre et sphacelo		siligo quid	219. 10
stupidus	147. 30	siligo Africana	220. 17
semel Germanis qualis panis	219.	Silphium	246. 20
26		Silphij usus raritas et precium	247.
σεμίδαλις quid	219. 19	10. inde	
seminis uirilis et uteri cōtempera/		Silphij unicus caulis Plinij tempore	
tura ad fecunditatem necessaria		reperitur, ac Neroni missus	248. 35
180. 35		similago quid	219. 19
in Seminis substantia quæ continean		σημειωτικὴν medicinæ pars qua-	
tur	51. 23	lis	378. 15. à Germanis ferè negle
Senatus consultum Romæ de non im/		cta	36. 28
molandis hominibus	316. 13	Simō sehē puer Christianus Tridēti à	
senis cuiusdam medici diata	216. 1.	Iudeis occisus	318. 6
inde		σημειωσις quid, & unde dicta.	
senes potu maximè uiuere	73. 30	206. 27. erysipilati ex diametro cō	
senes stranguria citius quàm iuuenes		traria	209. 16
corripi, cur	171. 17	Siriasis quando accidat pueris	209.
senes iuuenibus diutius uigiles, et cur		27. & 206. 20. quomodo eam	
92. 10.		curarit biduo Langius	207. 21
senibus somnum conciliādi ratio	93.	Sisymbrium in mentham degenerare	
10.		306. 24.	
senile prandium cur liberalius cœna		sius in hydropo causā	177. 30
esse debet	216. 26	in febribus continuis plurimū noxia	
Sergius Orata primus balnearum in		73. 10.	
uentor	188. 10	σίτος apud Hipocratem quid	
in Seruis emendis ueterū curæ quan		366. 18	
ta	337. 34	sobrietas omnium uirtutum dux	212.
Sesamoidis utriusq; uires & dosis ac		29	
porio	336. 16. historia	Solē oceani humore ali, cuius opinio	
Setæ qui	335. 20	48. 14	
Sideratio quid	283. 22	Soldanella	283. 8
Siderati moriūti ut cranci cæca fractu	88. 14		
ra lesi	22. 16		

INDEX.

σολῆνες Græcis quid 164. 10
 sollicitudo & ærumna ex liberis 179.
 30
 solutio continui quibus de causis fiat
 149. 12
 somnus, et eius causa 91. 26
 somni conciliandi ratio 91. 33
 sorbitio quid 226. 17
 Socrates ex amore medicus 84. 30
 spadones cur non caluescant 33. 13
 spasma in phlegmone cubitus aut ti-
 biæ causa 15. 2
 spermatis definitio 31. 10. & 32. 26
 sperma unde oriatur 33. 5
 sphacelus in uulnere phlegmone
 cauendus 13. 18
 sphaceli in phlegmone orti causa 16.
 14
 in ossibus quantus dolor 152. 25
σφαγίτιδες uenæ quæ 35. 10.
 earum usus ibid.
σφαγοίτιδες 34. 7
 spice nardi unguento pedes Iesu un-
 xisse Magdalenam 189. 29
 spiritus quid 51. 28
 Galeno 49. 10
 spirituum colloquia quomodo cecantur
 113. 20
 splen quartanæ & hydropis domici-
 lium 175. 30
 spleneticis aqua ubi ferrum candens
 extinctum sit utilissima 178. 30
 sputa concoctionis indicia 380. 24
σάρτη muria 233. 28
 stercus per uulnus eiectum, partis uul-
 nerate signum 37. 11
 stercoris equini dilutio, empericorum
 ad Causonem medicamentum 3. 16
 steriles quæ sint 180. 17
 sterilitatis signa 181. 6. inde

stellarum influentia & uires soli Deo
 cognita 121. 3
 stillatiorum usus cur tam serò notus
 201. 15
 Stoici quid uocent animam 49. 15
 stomacacia quid 156. 15
 stomachi in Niephritide subuersi cau-
 sa 166. 9. inde
 stranguria quid, & quibus eueniat
 169. 13
 Stralis ueteris comædiae auctoris lo-
 cus 106. 21
σποφά quid 116. 12
 strigmenta balneorum quæ, & quan-
 ti a magistratu uedita 195. 16. inde
 struma quid 162. 8
 Strumæ Florentinæ mulieris pondus
 incredibile, & cur 161. 29
 struthiones ferrum deglutire & con-
 coquere uidit Langius 42. 13
 stuporis causa coniuncta quæ, 55. 16
 sublimationes chymicorum quid 205.
 19
 Succinum unde nascatur 339. 10
 eiusdæ et palæarum sympathia 112. 11
 sudor humorum abundantium signum
 38. 18
 sudor Anglicus febris τυφώει-
 δος species 71. 16
 sudoris Anglici causa interna 69. 30
 sudore Anglico temeritatem empiri-
 corum infinitos interemisse 5. 12
 Suetonij locus de prasina factione
 348. 16 (30)
 suilla carne cur Iudei abstineant 239.
 suille uulue conditura 245. 25
 Sulczpach opp. 26. 5
 sulphur & hydrargyrum omnium
 metallorum primigenia principia
 174. 16

Sulpitius

INDEX.

Sulpitius Gallus	125. 12	in Thaletem Milesium scomma cuius/	
Sultano monocerotes, boues ex India		dam aniculæ	135. 14. (28
missi	98. 15	Thalmud nugis refertus liber	320.
Sūnatra, olim Taprobana	254. 17	Θάλοι	284. 21
Sunamitis Abisaga puella seni David		thamariscus cui malo medeatur	
ad concoctionem iuuandam data		100. 22.	
43. 20		Θαρύον quid	95. 30
sus Iouis sacra, et cur	243. 11	Thebæ à quibus conditæ.	257. 2
sue nullum animal fœcūdus	240. 20	Thelephi uulnus rubigine ferri cura/	
Susis fons, cuius potioribus dētes deci/		tum	301. 10
debant	160. 30	Themistij de uirtute informatiua sen/	
συνεργος unde dicti	242. 9	tentia	52. 18
Sympathia rerum naturalium ac cœ/		Theognidis ænigma, et eius solutio	
lestium	47. 25. & 112. 10	93. 30	
Symptomata fracti cranci	22. 20	Theophrastus Indicæ cinnabaris ne/	
Symptomata pathognomonica quæ		scius	268. 3
37. 22		Theriaca, præcipuum cardiacæ reme/	
Syncomistus panis qualis	219. 35	dium	78. 30
Synopali sudore puer mortuus ob		Theriace laus, et quibus partibus cō/	
balneū hypocausti adhibitu	72. 14	posita sit	342. 23
συνδογματι empiricorum quid		thermarum Badensium feruoris cau/	
378. 12		sa 345. 16. conditor M. A. Antoni/	
συνεκτικόν αἰτίον quid, et unde		nus 372. 31. (rundam 139. 10	
dictum	55. 20	Theuern opp. miracula agrorum quor/	
Syrnesmi qui	140. 19	Theurgia sacratiois magiæ pars	123.
		20	(117. 25
T		Thessalorum fraus incantandi sidera	
T Abani unde nascantur	53. 9	thora uenenum cōtra lupos	298. 28
Tabronæ insule situs et merces		Thrasias pharmacopola	43. 1
254. 16		thryallides seu ellychnia ex lino asbe/	
tarlesi insule merces	258. 10	sto	273. 7 (77. 32
Telephi Gramatici diæta, qua diutissi/		Thucydides tēpore Hippocratis uixit	
mē uixit	216. 20	Thunnorum copia à phœnicibus ad	
temperantia omnium uirtutum dux		Cari haginenses missorum	257.
212. 21		Timotheus musicus cur geminā à di/	
τερεπαν quid	153. 32	scipulis mercedē peteret	10. 23
terepepanum quid	153. 35	contra Tineas malum medicū ualere	
Tertulliani de remedijs magicis sen/		292. 1	(84. 3
tentia	86. 18	Titij iecur cur à uulturibus rodi ficiū	
tempora unde sic dicta	33. 35	Toxicum quid	295. 29
temporalis musculi propago	34. 3	Toxicum	

INDEX.

Toxicum Hispanum ex elleboro 299. 10
 Τροχυσματτα 218. 30
 Trepanum ἀβαντισορ 22. 27. 24. 2
 Tridēu tēplū puero à Iudeis mactato structum 318. 21
 Trigon in balneis quid 186. 18
 tripus instrumentū chirurgicū 22. 2
 tritūcū post tertiam sationem degenerare in siliginem 306. 17
 triticum sitanum uel trimestre quale 220. 4
 tubera in morbo Gallico quæ 152. 5
 tuberes Plinio quæ 279. 22
 tuſis cur hyeme frequentior quàm æstate 171. 10
 tuſis in hydropse causa 177. 17
 Turcæ abstemiij 105. 4
 Turcæ cur tela sua toxico inficiant 295. 10
 Tyberim defluere in Rhenū, prouerbium Pici Mirandulæ 312. 22
 Tympanites hydrops 176. 27
 Typha quid 221. 10
 Typhon uentus 71. 3
 τυφώδης febris unde sic dicta 70. 33
 Tyrus à quibus condita 25. 7

V

Valentiana uasa pharmacopolis ualde opportuna 99. 14
 uarices quomodo curandæ 62. 21
 uariolarum causa qualis 56. 23
 uasa sacra olim fictilia omnia 98. 30
 uasa quomodo probanda, an seruandis liquoribus conueniant 99. 20
 Vberlingæ Iudei CCC cōbusti 318. 1
 uellus aureum quid fuerit 200. 24
 uena incidenda oleo potius quàm unguento illinenda 28. 12

uena quo latere in abscessu secunda 66. 20. an plethoricis luna leonem subeunte secunda 128. 4
 uenæ sectio à pisce hippopotamo primum hominibus monstrata 359. 17.
 ubi periculosa 59. 1
 in ea siderum affectio nō spectanda, si constant uires 129. 7
 uenæ iugales quæ 35. 10
 uenarum sectio iuxta aures sterilitatis causa 33. 19. iuxta poplites ac talos nephriticis utiles 168. 2
 uenatio principibus apta 163. 12
 uenenum ceruuarum 298. 31
 ueneni genuina proprietates 65. 14
 uenena non primum cor, sed membra appropriata petere 302. 2
 uenenosa consuetudine naturalia quibusdam facta 304. 30
 uenenosorum morsuum curatio 64. 23
 Venetijs Iudei ob infanticidium combusti 318. 26. Aegyptiæ medicinæ quæstum parantes. 266. 10
 uentositates spumæ quid Auicenna 154.
 uenterculus qua ratione nominatus concocci 42. 23
 uentriculi uuln. ati indicia 37. 11
 tunicæ 166. 21
 uuln. cordis affectibus condolere 217. 27
 Veneris citanda ac cohibenda pharimacum 274. 4
 uenustate leporis esu prorogari 285. 30 (299. 24)
 ueratrum Heliconium Dioscoridis 241. 33
 Verres quid 53. 13
 Vespæ unde oriantur 254. 23
 Vespertij ad nouas insulas navigatio

uictu

INDEX.

- uictimum etates spectari solita* 244. 9
Victimius de constructione balnearum
obscurus 184. 14. (23
eiusdem locus de uasis explicatus 99.
Vienna à Turca obsessa 369. 21
Vigo, Iulij pontificis chirurgus 24. 9
vinum protropion 95. 12
ἀωαῖος χυτρον *ibid.* 5
vinum cur quidam abhorreant 42. 1
vinum ubi ex niue etiam hodie refrige
rari solitum 107. 5. qua ratione de/
licatius à ueteribus paratum 94.
23 omnem tristitiam leuat, ex Gale
no 7. 30
uini crater quartus cui dicatus 269.
23. lymphati cognoscendi ratio
100. 17. seruandi à commotione
tempestatum 94. 20
uirorum in foeminas mutatio 310. 13
Virgilij locus de loue seu aere 53. 29
uiridaria palastra 193. 15
uirgines Vestales plerumque delirio cor
repta ob sperma putrefactum 79.
31
uirginis morbus qualis 74. 33.
et 75. 20. quid à cardialgia disse
rat 73. 12. eiusdem curatio cer/
tissima 77. 6
uirtutis informatiue definitio 51.
20. effectus 31. et 32. 30
uiscerum imbecillitas aut intemperies
quibus medicamentis curetur 44.
20
uis geminati causa 26. 30
uita patrum longeuitatis causa 353.
18. periodus qualis 354. 27. ter/
minus quomodo prolongari possit
356. 1
uita animorum ueneficia 309. 20
uitrea pocula metallicis salubriora
101. 11
ulcera unde fiant 58. 13. quoto
die inflammentur 14. 10. homi/
nis morituri cur sicca liuescant 16.
27
ulcus cacoethes uaricibus circumscri
ptum, quomodo curatum à Galeno
62. 14. quo puluere consolidetur
30. 1
Ulrucus Neusseffer agricola horrido
morbo correptus, ac à seipso inter
emptus 139. 20
Ulysses quomodo animas heroum ab
inferis in colloquium euocarit 315.
30
unguentum in balneo quid 186. 15
unguentum dicitur ἀντὶ τοῦ quod,
et cui morbo utile 207. 20
unguenta ex nardo, spica, lafere quo
modo componenda 204. 18. acor/
pa que 189. 26
uomitus sanguinis senibus salutaris
exempla recentia 144. 10
uoluptatis in corpore causa naturalis
que 147. 3
ureterum obstructionis signum 37. 18
urina quorum morborum index 380.
30
urina exacte criseos signum 58. 19
cui usui sit fullonibus 103. 16
urinae crude ac digestae descriptio
380. 30
urinae falsedinis causa 92. 22
urinae hypostasis candida principij
sanitatis per crism signum 45. 3
urinae stillicidium quid, et quibus con
tingat 169. 13. inde
urinae indicia saepe falsa et incerta
36. 35. et 379. 1

INDEX.

in Vrina quid obseruandum 39.8
 urtica, & eius succi diuersi effectus
 202.5
 uterus an ut animal motu locali mo-
 ueatur 81.12
 uteri reuulsi curatio 81.30
 uterum gerentib. an contingere possit
 stranguria 169.15
 Viua à quibus condita 257.3
 uuald menlein herba quæ 331.31
 vulnera temporum quæ symptomata
 sequantur 33.30. inflammata cu-
 randi methodus 17.2. ex glandib.
 plumbeis facta quomodo curāda, ex
 Galeno & ueteribus 29.10
 in Vulneribus curandis quid præci-
 pue cauendum 15.14. (ibid. 24
 uulnæ descriptio 245.11. sterilitas
 uxores iratas reconciliandi rat. 269.13

X

Xenia natalicia 239.20
 Xilaloës uerum in nouis insulis
 repertum 249.9
 xystus 193.13
 Y
 Ÿs & Ÿs unde dicta 242.3
 Ysambra Hippii uenenum 299.19
 Z
 Zea quid 220.31
 Zellum India emporium 254.9
 Zenicum uenenum, & eius antiphari-
 macum 298.34
 Zete ueterum quæ 185.23
 Zizipha quæ 279.22
 in Zoilos adagia 146.2
 Ζωμός μέλας 231.9
 Ζωσῆς ignis sacri species nō uisæ
 Galeno 110.15
 Zulapia 46.1
 Ζυγώμα, os quale 35.30

RERVM ET VERBORVM

IN SECUNDA MEDICINA

liu in Epistolarum 1011. Langij Miscellanea

INDEX.

A

Aabortus per anum decimo post
 anno cecidit 163.10
 abortiuū ex hyemis et ueris tempestate
 prædictio 62.10 (212.9
 abstemius quomodo quis fieri possit
 absinthiuū ponticuū ubi crescat in Ger-
 mania 160.9. eius usus in febribus
 actorminibus 159.14. inde
 acetii natura & uires 140.7. eiusdē
 contrariarū qualitātū causa 139.19
 achatis lapidis uires de cōcordia con-
 iugum fabulose 202.12
 Achilles P. Gassarus medicus Augu-
 stanus 163.24 (193.2

Achilles Græcus, chirurgie peritus
 acus deglubitæ ac per lotium redditæ
 ratio & historia 167.14. (201.5
 adamus deleterij facultate præditus
 adeps unde generetur 117.22
 adustionis cura 38.14
 adolescentum axille cur hircū oleant
 43.30 (patria 5.23
 Aegina Peleponesi insula P. Aeginete
 Aegyptij omnes medici 9.3. cur suil-
 la abstineant hodie 25.16. cur chy-
 steribus & uomitu singulis ferè die
 bus uti soliti 197.20
 Aegyptus pharmacis clara 191.5
 æquale æquali misceri 212.22
 æquin.

INDEX.

- æquinoctia in uena sectione periculosa
 24. 12 (Heracleti 115. 25
 aer siccor, anima prudentior, dictum
 aeris pestilentis descriptio 99. 10
 aere nutrir corpora & spiritus 115. 1
 eris uiridis ad carnes conseruandas,
 & cōtra oculorū fluxus usus 153. 7
 Aesculapius cur ab Apolline occisus
 8. 9. ex Bidauro Romā aduectus
 12. 22
 Aëij locus de lēticula expositus 76.
 30. itē de pillulis ex elleboro 91. 30
 albuginis oculorum remedium ab An
 gelo datum 23. 24
 Alchabam Arabibus quid 95. 30
 Aleman poëta phibiriasti mortuus
 173. 23
 Aldus Manutius primus triplicis lin/
 gue impressor 32. 11
 Alexander quidam à D. Paulo demo
 ni traditus 144. 31
 alexipharmaca uaria bestiarum 18. 1.
 inde Helene à Polydamna Aegypti
 regina data quæ 9. 26. contra de
 moniacum morbum 150. 33
 alimentum quid 86. 24
 absq; alimento quomodo multi uiuāt
 diu 118. 12
 alkali Mauritanis quid 137. 12
 Alpium rupes quomodo Annibal
 emolliuerit ac secuerit 140. 34
 alysium herba contra fascinum effi/
 cax 156. 19. contra rabiem canum
 157. 13. contra singultum. ibid. 18.
 eiusdem descriptio ibid. 25
 Amatus Lusitanus ubi Phaëtiadem
 lapidem uiderit 106. 13
 amethystus lapis Aethiopum uerus
 carbunculus 3. 24. noctu illustris
 153. 1. eiusdem etymologia & ui/
 res 205. 5
 Amistris uxoris Xerxi crudele ex
 XII hominibus sacrificiū 189. 30
 anasarca quando uena sectionem re
 quirat 170. 20
 Anatomia uiuorum qui primi Ro/
 mæ authores 13. 12
 Anaxagoræ apophthegma de filij
 morte 182. 24
 Andreas heidlen ciuis Eberbachēsis
 163. 2
 Andreas Rempter foetum in utero u/
 xoris ilij traiecit confodit 163. 30
 Angeli à Deo creati 143. 4
 angelica, non chameleon 96. 28
 angullarū generatio sine coitu 53. 12
 anguis alexipharmacum contra men
 branæ duriciem 18. 22
 anima quid 162. 30
 animarum euocationes quomodo fiāt
 189. 1. inde
 animas defunctorum in aëre uersari,
 & euocari posse, ethnicorum opi/
 nio 147. 20
 animalia exanguia minimi alimenti
 114. 24. absq; semine aut coitu ge/
 nita 52. 11
 Annibal quomodo rupes alpiū diru
 perit 140. 34 66
 annuli Gygis uires fabulosa 202.
 annuli quo digito gestandi, & cur
 203. 10
 anni pestiferi presagium ex canicula or
 tu quomodo capiendum 10. 11
 anthillis quid 137. 10
 antipathia lapidum ac herbarum qua
 rundam 226. 34 (198. 3
 Anubis Aegyptiorū deus quid fuerit
 Apellis excellentia in equæ & canis
 pictura 21. 19 2
 aper cur se persecutori obijciat 106.
 N 2 aprotum

INDEX

aprorum sanguis cur non spiffetur
131. 11
aphorismorū Hippocratis laus 208. 3
ἀφροσείλιος proprietates 226. 22
Apollonius quomodo animam Achil-
lis ex inferis euocarit 189. 4
ἀπώλεμα quid 160. 19
apoplexia quid 221. 25
ἀπώροισι quid 153. 33
appetitus ad quid homini datus 16.
14. eiusdem causa & abolitio 113.
10. 30.
aqua, ignis fomentum 216. 31
aque stilliticiæ etiam ex frigidis sim-
plicibus caloris alembici participes
140. 4
Arabes medici Græcis medicamen-
torum copia feliciores 6. 32
Arabum morbus dracunculi peculia-
ris 174. 34
Arabia medicamentis & gemmis di-
ues 12. 8
araneæ industria 16. 20
aranearum multitudo, æstatis pestife-
ræ indicium 99. 30
arborum ἀπώροισι heterogeniæ
127. 10
Archagatus medicus seuus 13. 1
argentum quomodo in bracteis cu-
datur 206. 10
argentum uiuum ulceribus dyssep-
lotis concoquendis utile 194. 20
argenti uiui vires contrariæ 141. 30
Aristoteles mœrore mortuus 108. 17
eiusdē celebre apophthegma de me-
dicis garrulis, nec causas explicanti-
bus 187. 10
arteria trachea quæ 177. 10
Asinius Pollio Romæ, bibliothecam
publicā populo impartitus 29. 10.

animo curis soluto cubitum ire soli-
tus 183. 25
ἀσβέσος lapis 215. 18
asobab Arabibus quid 174. 17
Astomorum gens in India mirabili ui-
ctu 116. 6
asthmatis remedium 231. 20
astrorū ortus et occasus qui in morbis
obseruandi 240. 14
Athenis bruta quoque ut homines
emerita 1. 5 (14
ἀτσελάβωv copia in Sicilia 52.
attractio quot modis fit 85. 7
Augustus Cæsar bibliothecarum præ-
fectus Romæ 29. 12. eiusdem ocu-
li fulgentes 154. 13
Auicennæ libri ab interprete polluti
12. 13. error de tempore incidendi
uenam 241. 19
aurū igne perfectius effici, et cur 200.
24. deglutitum, à lepra conserua-
tium 206. 3
ἀυτόματτα opera 21. 24

B

B Achar contra fascinum efficax
156. 22 (140. 12
balnei æstus aceto in ore cōdito areci
balnea thermarum ad morborum me-
delam efficacia 218. 28
Basilienfes chalcographi celebriores
32. 22 (35. 11
Bellonij liber de medicatis corporib.
bezechard Arabibus quid 104. 20
bibliotheca Alexandrina septingento-
rum millium librorum diues à Cæsa-
re incensa 27. 30. Constantino/
politana incendio combusta cum
CXX milibus librorum 31. 30.
Pergamensis à quib. cōdita, & quot
librorum diues 28. 9. inde. Atheni-
ensis

INDEX.

ensis à quo spoliata 26. 20. Lu-
culi Romæ omnibus studiosis pa-
tens 31. 2. 10. Pici Mirandule tri-
plices lingue libris ornata 30. 13
bibliotheca Heidelbergensis instaura-
tio 30. 20
bibliotheca Romane tres 28. 33.
Galliarum regis Fontanablj & Lu-
tecie ad S. Victorem 30. 7. Vatica-
na à militibus Caroli V. Cesaris spo-
liata 30. 3
bibliothecarum præfetti Romæ ponti-
fices & Cesares 29. 10
bilis atra caloris particeps 139. 36
Hippocrati aqua appellata 243. 9
bilis cruditas Hippocrati quæ 171. 5
bitumen ignis fomentum 217. 15
bombarde unde sic dictæ 36. 9. à
quibus inuente. ibid. 17 (27
Βελιχία quid, & unde dicta 120.
Βελιχία definitio 115. 37. & 121.
24. causa ibid. 30
Βεγυχος 222. 3
Brutus Rom. consul quomodo à Bu-
lmo curatus 122. 10
L. Brutus patrem exiit, ut consulem
agat 183. 1
M. Brutus genius malus ei uisus 150. 21
brutorum remedia 239. 20
bubalorum sanguis cur non spissetur
131. 12 (127. 30
buxi ἀναδυμίας capiti noxia

C

Admus literas à Phœnicibus edo-
ctus 9. 12
Coelij Rhod. error 123. 15
calculus bestiis cū homine cōmunis
235. 1 eiusdē in tonsillis & pulmo-
ne curatio 233. 20. inde. generatio
232. 34. in quibus partibus fiat
233. 5

calida in uestione prius quàm frigida
adhibenda 38. 10
calor naturalis omnium partium cor-
poris maxime alimēti egēs 114. 21
caluities sterilitatis signū 50. 25. eius
causa, et quibus ac quando incipiat.
ibid. 28 (30
καματος φίλων καματος 58.
canes cur ab Aegyptijs adorati 198. 3
canum industria uomitu se purgandi
239. 2
capræ qua herba fascinentur 95. 1.
eryngio attonite redduntur 153.
23. earum alexi pharmacum aduer-
sus tela intoxicata 19. 30
caput grauissimis omnium morbis ob-
noxium 221. 14. cur doleat mulie-
ri mēstruis suppressis 229. 14.
capitis rasura magis usitata 187. 32
carbunculus uerus, Aethiopum ame-
thystus 3. 24
carduus cētū capitū quæ herba 95. 15
carduus, artichaut dictus cui usui ui-
ris ac foeminis sit 44. 30. inde
caricorum plantatio 83. 20
Carinthiorū morbi peculiare 69. 10
carlinæ herbæ historia 96. 15
Carnecades scripturus aduersus Zeno-
nem qua purgatione usus 92. 33
caro gallinacea quomodo coctu faci-
lis fiat 152. 28. suilla ac ceruina
clauo aeneo affixæ, putredinis immu-
nes 153. 7
caseus equinus 243. 1. quomodo
conficiendus ut nunquā putrescat
125. 5. quib. hominibus prodest. ibid.
casei laus per Langium 126. 8
castia aliàs feligna dicta unde adueha-
tur 6. 25 (223. 7
10. Castnerus coxedicū tabe mortuus

INDEX.

catapotium ex elleboro	91. 20	Christū pro discipulis orasse patrem,	
κατασκευαζων concoctio	77. 18	ne à diabolo possiderentur.	145. 12
catarrhi capitis, morborum fomes &		chymistarum conatus uani	225. 25
origo	221. 30	cibus concoctus per quos meatus ad	
catheterus medicorum lotio attra-		cor deferatur	201. 6
hendo instrumentum	85. 11	cibi fastidium cur ex mœrore gignatur.	
causone affectis aurum linguae impo-			182. 8
situm salutare	206. 7	cibi sperma augentes	40. 15. siccans
cauteria militum in peste curanda		tes. ibid. 17. purgatorii	86. 26
quàm atrocia	90. 2	cicade cur solo rore suscitetur	114. 25
Cei populi caniculæ obseruatores di-		cicadarum copia, pestis portentum	
ligentissimi	10. 7		52. 17
centaurei decoctum coadunare exper-		cinnara, syluester scolymus	45. 27
tus Langius	231. 22	cinctum quid	105. 9
cephalalgia Gallica	74. 20	cinis canceri moribus rabiosi canis re-	
cera in emplastris uitium	195. 26	medium	82. 16 (23
cerebri agnitudines	221. 20. sympa-	cittæ mulierū causæ	65. 23. & 222.
thia cū matrice	63. 14	Cleopatræ unionis, & depositio cum	
ceruorum alexipharmacum cōtrato-		Antonio	140. 23
xica	18. 16. aduersus uirulentum	clinopala quid	57. 22
pabulum	18. 34	clysmatis usus homini ab ibe monstra-	
ceruorū sanguis cur nō spissatur	131.	tus	17. 25
11. lachrymæ, antidota contra ue-		cnebison quid Proclo	44. 29
nena	104. 34	cœli gloriæ ac potentie Dei ueri indi-	
Chalcographia utilitas	31. 18. inuen-	ces	227. 20
tor	32. 1	coitus magna uirū dissipatio	42. 3
chamelea uirulenta	96. 9	colica epidemialis in Italia	229. 33
chameleon solo aëre uestitur	114. 27	color καλυβόλοχος ex hepate	
chamelountis radix qualis	95. 34	affecto	118. 21
charadrij auiculæ uires aduersus re-		conceptus signa	161. 23
gium morbum	154. 1	conciliatoris medicinæ problema de	
charadrij emulus, prouerbium expli-		excremētis choleicis in quib. urina	
catum	ibid. 9	nihil inflammari indicet, discussum	
chelidonium herba uisui instaurando			78. 30
salubris	18. 19	Concoctio morborū duplex	76. 27.
Cheraldus interpres Auicennæ impe-		non in calore tantū sed proprietate	
ritus	12. 13	etiam constituta	124. 27. preparata
Chiron chirurgiæ doctor	193. 24	toria quibus perficiatur	77. 8
chirurgiæ encomium	193. 10	conuulsionis stomachi infantium ac	
cholagoga medicamenta	81. 2	puerorum curatio	179. 6

INDEX.

consiliginis radix suum ac pecudum
 praesens remedium 90. 16. eiusdem
 historia 91. 6
 consolatio de filij obitu 182. 24.
 consolidae herbae descriptio 232. 18
 continui solutionem in omni dolore
 esse 208. 20
 contrariae in eodem simplici qualita-
 tes 139. 10. inde
 cordis debilis fometa 201. 12. eiusde
 sympathia cum orificio uentriculi
 228. 24
 corallium contra fascinum efficax 156.
 17. ubi crescat, et eius uires 204. 11
 corporis puellae triennalem inedia
 passae habitus, et forma 111. 30
 cranei in uertice cum matrice sym-
 pathia 229. 17
 xgmaesages 48. 29
 crisis definitio 243. 30
 crudum Hippocrati quid 171. 25
 crurum gracilitas ex inedia triennali
 112. 3
 crystalli uires in frigidantes 201. 32
 cunicula herba quae 18. 26
 Cyrenaeus tractus salis ammoniaci
 copia nobilis 136. 9
 D
 Daemones morore, quoscunque supe-
 rat, aggredi 144. 3. uisibiles in
 montibus Islandiae 217. 25. quibus
 hominibus nocere possint 146. 5.
 quos timeant ibid. 8
 demonum habitaculum ubi 143. 11
 et 148. 10. inde
 demoniaci morbi causa 150. 24. cu
 ratio 151. 19
 Damascus medicis sanctis clara 24. 5
 Danorum morbi peculiare 69. 11. re/
 media aduersus morbum scherbok
 70. 34.

daegros testiculi tunica 46. 36
 deglutitiois impeditae causa, et cur dorsi
 decussio iuuat 177. 30. inde
 Democriticorum accusationes aduer-
 sus naturam 14. 27
 Democritus multa medicinae secreta
 Hippocrati impertitus 10. 27. qua
 de re à Theophrasto praecipue lau-
 datus 198. 11
 dentes elephantium inueniendi ratio
 84. 10
 Deum uerum nullis humanis sacrisi-
 cijs delectari 190. 4
 diaboli, mares foeminis coherere ut
 canes facientis, historia 151. 27
 diaboli nuper Romae cur à mulierib.
 his correptis per episcopos et sa-
 cerdotes eijs nequiverint 146. 20
 an in corpora Christo nato potesta-
 tem habeant 143. 30. inde
 digestio praeparatoria quibus fiat 242.
 14
 digitus medicus complicatus, senarij
 numeri index Aegyptijs 203. 28
 dies halcyonij 240. 1
 dies purificationis cur plures pro ma-
 re edito quam pro foemina, lege edi-
 xerit Moyses. 61. 3
 dierum criseos diuisio 244. 10. cau-
 sa 245. 10
 didymus chirurgis quid 48. 7
 Dioscorides emendatus 232. 16
 C. Domitij lex de mulieribus dote
 multandis ob uinum bibitum 210.
 20
 dorsi decussio aegre deglutientibus
 auxiliaris 177. 5
 dracunculus morbus qualis, et
 quibus populis peculiaris 174.
 26

INDE X.

E Brietas proliſicationi cōtraria 56.		Epicurus Democriti affectator 14.	
17		28	
ebur uerum dentes elephantis 84. 7		epidemij morbi qui	69. 6
10. E chtius Principis Iuliacenſ. medi		epidermis	47. 4.
cus	71. 7	epididymis	ibid.
effectuum uarietate ex una cauſa pen		ἐπιδιδυμῖς quæ	209. 21
dere à materia	79. 25	epiglottidis officium ſeu uſus	180. 5
Eleazari exorciſimus	145. 30	eius deſcriptio	181. 10
electuariū diamargariti quibus gēmis		epilepſia quomodo ex ſanguinis pulre	
conſtet 203. 22. cur eo Langius		dine generetur 131. 25. eius reme	
tui nunquam uoluerit	206. 24	dia magica ex ſanguine humano	
electuarij ad aſthma compoſitio 231.		130. 16	
20	(4	epipactis Plinio herba quæ	93. 13
electuarij li hontropi cōpoſitio 236.		ἐπιπὰκτις magiæ ſpecies quæ	191. 12
elephantiaſis Græcorū, eadem cum		equappium	97. 32
lepra Arabum 71. 16. eiufdem re/		equitatio diuturna fœcunditati con/	
medium	206. 3	traria	57. 10
elgazarica herba	95. 29	equorum tuſis curatio 140. 18. or-	
elleborina hiſtoria	93. 15	thopnoeæ	89. 30
elleborum officinarū quale	91. 33	eruſtationis cauſa	222. 14
ellebori nigri radices equorum ortho		eryngij hiſtoria	95. 13
pnoæ ſalutares	89. 30	ἐρυγγὶς rubigo	128. 26
ellebori Oetei ex ſefamoide præpara		ἐρίδα	176. 18
tio	92. 32	euacuatio duplex	243. 26
Elpenoris anima apud Homerum		ἐὺωπίδα contra bulimum cur	
Vlyſſem de ſepultura compellat		Galenus et alij ſcripſerint	122. 23
147. 28		exorciſmus Salomoni à Deo datus	
embryon unde alatur in utero 64. 10		145. 26	
emplaſtrum ex ficibus contra apo-		Ezechias apoſtemate peſtilentij quo/	
ſtema peſtilēs, Ezechie à Deo mon		modo curatus	23. 30
ſtratam	23. 29	F	
emplaſtra enema quibus debeantur		Facultas imaginaria ſeu efficitrix	
uulneribus 194. 4. calorifica ulce		quæ	185. 1. 20
ribus uetuiſtis noxia	195. 11	fames quid, et eius cauſa	113. 10. hyc
ἐμπλαſτῶν quid	150. 15	me cur maior quàm æſtate	120.
ἐννοχὴ quæ urina quid	170. 24	16. canina quæ. ibid. 27. eius reme	
endemij morbi qui	69. 9	dia	121. 3
ephemera febris cauſe ac ſpecies quæ		famis remedia	123. 12. inde
106. 28		faſcinum quid 152. 12. eius cauſa	156.
		3. remedia	ibid. 15
		faſcinus	

INDEX.

fascinus per oculos 154. 20. per lin-
 guam 155. 5. ex inuidia. ibid. 29
 faucium compositio 177. 5 & 180. 1
 febris ardēs nō curanda ut pestis 101.
 26. ephemera ex morore 182. 8.
 lenticula quando in Italia orta 75.
 10. quomodo à Langio in Germa-
 nia curata 76. 3
 febrium putridarum diuisio 107. 10
 in Febribus cōtinuis ac putridis ex ob-
 struptione uenae sectio saluberrima
 240. 35
 febrilis feruor, urtica contusa arterijs
 metacarpij apposita, sedatus 139.
 31. item aceto fronti illicto 140. 13
 Ferdinandus Rom. rex puellam ine-
 diam patiētem obseruari iubet 111.
 20.
 feruoris thermarum causa 213. 15
 festuca nigra in urina & emplastris
 ulcerum, signū putredinis cariosae
 195. 36 (121. 15
 festum Bulimij apud Graecos quale
 fibrae causa congelationis sanguinis
 130. 31
 ficus folia nauigationis tempestiue
 indicium 99. 31. uapor gallinas ap-
 pesas coctū faciliores efficit 152. 28
 flores ortum occasumq; sequentes
 qui 82. 11
 fluxus cerebialis quid 222. 24.
 fluxuum in morbis concoctio 77. 18
 ad Foecunditatem quae requirantur
 56. 13
 foeminae uiris salaciores 45. 5. frigi-
 diores masculis 118. 22
 foeminas à iuuenibus, masculos à se-
 nibus saepius gigni, & cur 49. 33
 foetus in utero mortuus frustillatim eie-
 ctus 163. 28.

foetus in utero mortui signa 161. 32
 cause 162. 3
 formica prudentia 116. 23. sagacitas
 239. 30
 Fracastorius de febre lenticula 75. 10
 Frāciscani cur nudipedales eāt 58. 8
 frictio pedum cur somnum inducat
 184. 6
 in Friderici ducis Saxoniae corpore
 tres iuste molis lapides reperti
 233. 8
 fructus laxatiuos in horto plantandi
 ratio 88. 2
 fulmen cur diuinum ueteribus appel-
 latum 134. 12

G

Galenus quotannis febre affectus
 107. 36
 Galeni ex Paulo Aegineta contradi-
 ctio 234. 13. locus de symaismo
 correctus 199. 11. opinio de pro-
 prietate rerum occulta, confutata
 81. 16. libri in bibliotheca Roma-
 na incensi 29. 1. pleriq; à Latinis
 desiderati 12. 4.
 galguli auicula uis aduersum morbu
 regium 154. 1 (33
 gallinarum ossa aurū absumere 200.
 Gaspar hegeler Lypsenf. doct. 90. 11
 gemmarum ut aliorū pharmacorum
 triplices uires 201. 29. earum esse
 diuinum in morbis cause quod referen-
 de 202. 25
 gemmarum māgones uitādi 206. 20
 gemursa morbus iam etiam nomine
 obliteratus 71. 22
 Gentilis medicus calculi uomitu eie-
 cti oculatus testis 234. 26
 Germania nouis morbis cur tam for-
 cunda 68. 19

O

D. Ge/

INDEX.

D. Geryon Seilerus medicus Augu-
 stanus 164. 36
 glandulae quid 222. 30
 goëtia magie species circa quae uerse
 tur 188. 30 (ma 29. 30
 Gordiani imperatoris indoles mitissi
 goldthenlen auicula 236. 31
 gonorrhoea quid et quotuplex 39. 16
 non ueri seminis fluxio 42. 1. mu-
 liebris curatu difficilis 41. 20
 gonorrhoea utriusq; curatio 40. 13.
 & 42. 14. Gallica remedium
 43. 29
 Graeci ac Romani quibus bombardis
 usi 36. 20
 Graecorum bibliotheca 28. 3. disci-
 plina à Barbaris accepta 9. 10.
 à Turca dissipata 11. 6
 granati uulgares, rubinorum species
 204. 30 (purgandi 132. 20
 grumi sanguinis conereti quomodo
 guaiaci decocto ad morbum Gallicum
 sal non subducendus 134. 28
 Guilelmus Rascalonus Gallus 82. 36
 gula quide 177. 12. eius compositio.
 ibid. 24
 guttur quid. 177. 10

H

Aemorrhagia Vlyssis carmine se-
 data 191. 23 (33
 balalmachaidini Arabibus quid 174.
 baleyonis auis industria 239. 30
 Hali rex quomodo ab islero sanatus
 105. 3 (176. 30
 D. Hartmannus Palat. cancellarius
 helenium serpentibus infestum 9. 27
 Helias profugus ab Iezabele diuini-
 tus nutritus 112. 16
 hepate affecto hominem posse diu si-
 ne alimento uiuere 118. 12

Heracellus discipulus celebre de cere 115. 25
 herba Britannica Dioscoridi quae
 158. 6
 herbarum uaria nomina: causa, cur-
 quales ueteribus fuerint ignoretur
 hodie 13. 30
 herinaccorum arma naturalia ada-
 uersus canes 16. 3
 Herodes phiburiensi mortuus 174. 4
 Heidelbergensis academia instaura-
 tio 30. 25
 Hieronymus Eustochio uirgini cur-
 uini usum concesserit 210. 23
 Hippocrates cur breuitate in scriptis
 usus 10. 28. fallere ac falli nescius
 50. 20. accersitus in Macedonia
 ad Perdicam regem 207. 19. ab
 Atheniensibus ciuitate et Prytanei
 alimentis donatus 23. 27
 Hippocratis libri in bibliotheca Ale-
 xandrina seruati 27. 22. aphoriz-
 smus lib. V. de sympathia intestini
 recti et matricis expositus 229. 1.
 nouus libri I I de digest. preparat-
 toria 242. 15. locus de uolulo ex-
 plicatus 72. 23. de sudore frigido
 109. 17. de morbis & ulceribus
 208. 12. alius de purgatione naturali
 per crism 242. 30. ex lib. I I de
 articulis correctus 199. 11
 Hippocrati honores diuini ob illyrin-
 pestilenti aere purgata decreti 10. 18
 hippopotami Nili piscis descriptio 18.
 1. industria in euacuando se uena-
 sectione 239. 20
 hippocelinum Theophrasto quid
 97. 30 (30
 hircini putoris adolescentium causa 42.
 hirundinum alexipharmacum contra
 uisus laesionem 18. 19
 eiusdem

INDEX.

eiusdem locus de appio equorum
 pabulo explicatus 98. 9
 Horleszbergk 148. 13
 Hostanes magus 190. 12
 humores omnes ex uno quolibet ali/
 mento produci 79. 10
 humorū digestio duplex 242. 13
 humidum pingue genuinū ignis pabu/
 lum 216. 1
 hydragoga medicamenta 81. 6
 hydrargyri uis oleum & aquam ab/
 sorbendi 226. 8
 hydrops potu fontis aque et mariscis
 apertis curata 67. 13
 hydropis cura cum sale quam Hippo/
 crates tradidit, à Langio experien/
 tia probata 138. 20
 hydropicorū urina cur rubra 171. 14

I

D Jacobus Damasci medicus
 24. 7
 iaspidis uiridis uires 203. 2
 Ibis, Aegyptia uolucris ciconie simi/
 lis 17. 27. clystere se purgat 239.
 27 (curata 105. 1
 Ictericia aurigo lapide bezahardico
 IES V nominis inuocatio alexiphar/
 macum contra Demones 150. 30
 ignis in uisceribus terræ qualis 213.
 25. perpetuus in sacrificio. 214. 1. inde
 ignis subterranei fomenta 215. 27.
 Greci compositio 36. 29. auctor
 217. 32 (g. soliti 187. 19
 Indorū reges ex magorū collegio eli/
 inedie causa 113. 30. quæ corpora fa/
 cilis ferant 114. 30
 inediam quo medicamento quidam
 sibi pararit 121. 9
 insomnij noctu ambulantiū causa 185.
 16 (229. 1
 intestini recti & matricis sympathia

intestina cur uariciformia creata 49.
 3 (præmij dati 25. 2. inde
 inuictoribus rerū honores diuini pro
 inuidia quid 155. 30
 Ioehen medicus Aegyptius, progno/
 sticorum peritissimus 10. 4
 Ionū horrēda sacrificia annua 189. 34
 Isis medicamentorum inuētrix 25. 6
 Iuyos auis descriptio 237 quo no/
 mine uulgo Germanicè appelletur
 238. 32
 iuglandis opera capiti noxia 127. 22
 Io. Iulianus de Forliuio, Gentili calcu/
 lū uomitu eieclū mittit 234. 28

L

Acca uera 7. 4
Lacedæmonū lex de sobrietate ui/
 torū proli studentium 56. 19
 lachryma ceruorum quæ, et eius usus
 104. 30. inde
 lactica febricula Arabib. quæ 171. 20
 lactuca utentes assidua, imbecilles ad
 uenirem 57. 6
 Langius Leonis pontificis Bononiæ
 cōdiscipulus 5. 26
 Lypsic literas professus 120. 3. quo
 alimento usus contra astus et labo/
 res in itinere 122. 30
 Langij natale solū 66. 17. auita stirps
 medicis celebris 100. 24. peregrini/
 nationes 1. 25. liber de methodo cu/
 randæ pestis 100. 21. calculi in ton/
 fillis cura 233. 24. defensio aduer/
 sus naturæ calumniatores 20. 12
 lapis bezaharticus contra uenena sa/
 lutaris 104. 34. phaëtoniades
 Amato Lusitano uisus 106. 13. He/
 racleus manes 184. 22. Thracius a
 qua accēsus oleo extinguitur 217. 4
 lapidum excernendorum remedia
 235. 15

O

2

lapidum

INDEX.

Lapudum in folliculo fellis congenito
rum h:storie 233. 5
larynx quid 177. 10. & 222. 4
laſerpitium Ruellij quid 96. 33
legio, demonis nomen 146. 18
lemarum in oculis concoctio 77. 25
lentacula febris in Italia 75. 19. ante
Fracaſtorij in Græcia graſſata 75.
 29
leporini ſanguinis utilitas contra ſan-
guinis grumos 133. 23
Libri qui primi prælo impreſſi 31. 7
librorum utilitas 26. 13
λιβὸν ἐκεί τινος καὶ τὸν τίνος
ἴσως, proverb. 51. 26
Lichena quando primum Romæ
graſſata 13. 5
Linacer in uerſione Galeni notatus
 208. 7
linguæ tumoris curatio 186. 19. ma
ledicæ uitia 155. 10
lipothymia ex ſanguinis putredine
orta 131. 27 (195. 29
liſhargyrium quomodo decoquendum
λιδόδ' ἐν ὁσπῶν quid 204. 14
Linus Druſus comitialis elleboro An-
ticypæ curatus 93. 1
λοχίωψ κένωσις quid ueteribus
 64. 23
Locrenſiū lex de uino nulli ægro dan-
do abſq; medico 211. 6
Loſanna Pilatus ſepultus 149. 24
lucerna ardens in ſepulchro reperta
 215. 1
Lucretius Epicuri aſſectator 15. 3
Luciferi caſus 143. 4
lumbri unde gignantur 173. 13
lupini amaroris attractiui 84. 1
luporum capita portis affixa quid
preſtent 156. 29

M

Magia Aethiopum quibus rebus
conſtaret 227. 10. ex quibus
artibus conſtata 187. 14. quotuſ
plex 188. 20
magiæ brevis deſcriptio 9. 7
magica gemmarum uires ridicula
 202. 2
magorū ueſtitus & nomina 187. 20
ex Magorum collegio reges olim in
dorum creati 187. 17
magnetis affrictu acus horologiōrū
arcticiū polum ſectari 226. 12. eiuf-
dem uires de proditione adulteriō
rum fabuloſæ 202. 15. alio in un
cti, uel ad amante obiecto, nulla eſt.
 24.
malaciæ mulierum cauſa 65. 23
malleoli ueterum quales 36. 20
malobathrū unde aduehatur 6. 27
à Malo liberari, in oratione Domini
ca quid ſit 145. 24
manna, ſal uel mel indicum 136. 36
mādragora ad ſterilitatis remediū
monitu Dei oſtenſa 23. 27
Marcelli in etymo hippoſelini error
 98. 4
margaritæ lapides ubi creſcant, et ear-
um uires 204. 3
mariti pallidi ac languentes, plerūq;
ſteriles 55. 31 (99. 2
Martinus Langius authoris frater
Maſilienſium peſtis ob uicium ma-
lum 69. 22
maſtix contrarijs qualitatibus prædi-
ta, & cur 139. 18
matricis lapſæ cauſæ et curatio 164.
 10. eiufdem tormina paucis cog-
 ta 62. 19. colligantia cum uentice
 229. 17

INDEX.

- Mauritius Orbetonius medicus**
 163. 33
medicamentum balcyonium 240. 3
medicamenta alui leuiter deiectionis
 241. 10. lapidem seu calculum al-
 terantia 235. 15. exquisita que
 86. 14. qua ratione fortia dicantur
 86. 32. quem attrahendi ordinem
 in corpore feruent 84. 31
medicamentorum proprietates oculi
 ta que 81. 18
medicina quando in artem redacta, et
 à quo 8. 10
medicinæ origo seu inuentio 7. 5.
 inde. et 25. 23. herbariæ inuen-
 tores 13. 16.
medici veri ἰσῶδοι 24. 13. *Ara-*
bum clarissimi 12. 10. ex *Aegypto*
Romani accersiti 13. 4. *ἔργον*
τῆς mulierculis sterilibus male
affecti 55. 15. causarum naturalium
 imperiti egrotis inutiles 197. 1
medicorum falsorum duo genera 100.
 31. *Arabum error in chameleonte*
 96. 8. *Græcorum in Arabiam su-*
ga 11. 37. disputationes *Romæ* ubi
 olim fieri solite 80. 17. 25. conie-
 ctura etiam cautè procedens incer-
 ta 87. 6 (19)
ex Melle remedia contra famem 123.
membrane quibus argentum in folia
cusum fit contra phthisim salutare
 206. 13 (228. 22)
membrorum hominis sympathia
Menelæi cum Helena in Aegypto
 nauigatio 9. 20
mensæ rotundæ significatio 176. 17
mensium purgatio duplex 64. 1
menstruum quid 59. 3
menstrua retenta, ischiadice causa
 229. 9. pituitosa quid Latinis 41.
 10. eorum generatio ibid. 2
mentagra unde sic appellata 71. 15.
 quando primum *Romæ* grassata
 13. 5
Mercurij præcipitati uires 194. 20
Mesues electuarium diamargaritii ex-
 positum 203. 22
metalla hydrargyri uiribus prædita
 194. 15
microcosmum quid uocet Mercurius
Trismegistus 227. 30
Midas haustu taurini sanguinis mor-
 tuus 129. 18
Mithridatis antidota ex sanguine sa-
 fla 129. 36. Libri herbarij *Romæ*
 mam allati 13. 19
mixtio quid 223. 33. quod duplex
 224. 3
mæror causa potentie demonum in
 corpora 144. 4 (1
Io. Moibanus medicine doctor 247.
monachi Dominicani Bernæ com-
 busti cur 22. 2. Franciscani cur
 nudipedales eant 58. 8
monstrum quid 53. 34
monstri in nundinis Francofordiæ
M. D. LVI ostensi descriptio 54.
 27
montes Isladiæ nocturna flamma cho-
 ruscentes quamlibet niuib. cooper-
 ti 217. 23
mola in utero quid 161. 20
morbus Gallicus non nouus morbus
 74. 3 (101. 32)
morbi cognitio, curationis initium
morbi Gallici species nunc mutata
 68. 21. demoniaci curatio 147. 1
morbi omnes ἀσθενοί 208. 30
morbi animorum quales 145. 8
 O 3 morbi

INDEX.

morbi quibusdam gentibus peculia/
 res 69. 9
 morborū tres classes, & quæ 69. 5.
 diuisio bimēbris 230. 17. nomina,
 non res mutata hodie 72. 10. simi
 litudo, erroris imperitorū causa 101.
 22. uicissitudo ut aliarū rerū 234.
 32. nonorum causa 71. 26. curati
 onis scopus, concoctio 76. 23
 de morbis ad lyram curandis ciuita/
 tum quarundam edicta 191. 29
 morbos nouos naturam ut monstra gi
 gnere 68. 8
 morionis simulachrū Aquisgranum,
 in temerarium medicorum igno
 rantiam positum 168. 30
 mors non timenda 144. 10
 mortarij plumbei usus in emplastris
 conficiendis 194. 25
 motacilla quis non iynx 238. 34
 Moysis lex de puerperarum purgati
 one sancta 60. 27
 muliebris malacie causa 65. 23. inde
 mulier Germana XXX annos inc
 diam passa 119. 8. hydropica potu
 fontis aque cupit à morbo libera
 ta 67. 13. in Nidesserē pago Helue
 tie uterum XII mēses gessit 161. 1
 de Mulieris citta laborantis, nec cupi
 tis potitæ, miro partu 66. 27
 de Muliere quæ maritum comederit
 ex malacia uicta 66. 10
 de Muliere Venetijs, quæ acus deglu
 titas decimo demum mēse eminxit
 167. 14
 mulieres Romæ à demōibus obfesse,
 nec exorcismo curatæ 142. 15. ine
 diæ patientiores quàm uiri 114. 30
 menstruatae à quib. morbis immu
 nes 59. 15. puerperæ statim die non
 purgatæ, perpetuò ualitudinariæ

60. 27. multa morbo præ uerecū
 dia calato mortuæ 164. 24. quæ
 tempestate maximè abortiāt 62. 10
 cur capite doceant menstruis sup
 pressis 229. 14.
 mulierum ischiaticæ causa 64. 27. se
 cunditatis signa 56. 10
 mulieribus Romanis uinū interdiciū
 209. 36 (donatus 1. 5
 mulus Athenis emeritorū priuilegio
 munita unde aduehatur 6. 27
 de Mūdi per ignem interitu Stoicorū
 sententia 216. 20. (re 134. 19
 mures nō coitu, sed salis linctu cocipe
 murium generatio quæ 52. 23
 mustela alexipharmacum contra ser
 pentem 18. 28

N

N Arcisi umbra noxia 127. 30
 nasturij uis attractiua 83. 29
 natura cur à Democrito accusata 4.
 27. à calumnijs Democriticorum
 uindicata 20. 12. Hippocrati quid
 09. 12 eiusdem uaria apud Gale
 num & Aristot. nomina 224. 28
 necromātia circa quæ uersetur 188. 32
 Necemias quid pro igne sacro in tēplo
 Hierosolymitano repererit 214. 3
 nephriticis puluis uitri usti salutavis
 236 (dij ciborum 113. 30
 nerui uentriculi relaxati causa fastii
 Nicolaus Principum Bauariæ archi
 magicus 129. 13
 Nicolaus Ruggker 237. 4
 nigella in catarrho efficacia 202. 36
 nitrum naturale ubi & quale 137. 15
 ad alui deiectionē à Langio datum
 34. 30
 de Noctambulorū insomnijs 185. 17
 noctuæ oua abstemios facere 212. 9
 nomina à sono rebus indita 36. 11
 nutriment

INDEX.

nutrimentū nullum simplex 224. 17
nucis umbra noxia capiti 127. 24

O

Orizum aurum quale 200. 32
Obstetricum circa puerperarum
menses imperitia 61. 14

odore vires rescit ac sustetari 115. 29
Oesophagus 177. 12

Olii magni liber de Gentio. Septen-
trionalibus 217. 29

oleum de vitellis ouorū uestioni cōmo-
dum 38. 17. amygdalinum samē tol-
lere 121. 12

olusatrum Latinis quid 97. 30
Oleis poyovos, species gonorrhoeae

quomodo curetur 40. 13
Oracula Christo nato muta facta 21.

Orbis 34. 143. 26 (20)
Orbis uniuersa demonib. plena 143.

Orcheis quid 46. 26
Orbisij error 232. 6

Orificij uentriculi sensus acutiss. 113. 10
Origanum contra uiperæ morsum sa-

libre 13. 27
Orixis fera Aegypti 10. 6. quā-

timeat canicule ortum 4. 31
Orpheus in Thracia institutus 9. 13

Orphei de gemmarū uiribus scripta
non magni facienda 202. 2

Oris uentriculi affectus ratione consi-
lij superiores 67. 24

Oris quid 47. 3
Osculandi foeminas mos apud Roma-

nos à quo institutus 210. 10
Osiris zylbi inuentor 25. 4

Osteocollum herba quae 232. 12
Osteocopus quid, et eius curatio 74. 15

Ostreæ cū luna augeri ac minui 82. 14
Oubenerici comitis P. latini liberali-

tas in Langium 220
sua aceto liquefere 140. 16

ouium curandarum ab abstinentia ra-
tio 90. 25 (7)

ὄλοχῦται in sacrificijs quid 134.
oxymel ad grumos sanguinis soluta-

re 132. 31

P

Paguros musica in litus euocari
238. 14 (index 209. 25)

pallos faciei in puellis affectu epatis
πανακείας 4. 20

πανακείας herba miraculū 65. 7
panaricium quid 172. 17

panicald Hispanis quid 95. 30
panis uinum ad effectus praesens uirū cō-

tra astus et labores alimētū 122. 34
pantherarum alexipharmacum con-

tra pardaliancheis 18. 11 (26. 5)
papyri loco qua materia usi ueteres

paralyti an columbarum esus condu-
cat 73. 34

παγασάται κισσοειδ' εἰς 47. 27
ἀδισσοειδ' εἰς 48. 27

pardalianche quid 18. 13
paronychia quid 172. 15

paroxysmi redeuntis cause 107. 33
partus tempestiui signa 161. 4. tem-

pus legiimū 162. 9 (gna 99. 29)
parua magnarū sepe calamitatū si-

pastorū remediū ad pecudum ortho-
pneam 40. 25

in D. Patricij barathro an sint animae
quae audiuntur 148. 10

Patrocli anima Achillem de sepulchro
compellat 147. 30

D. Paulus apostolus cur caput in sa-
crificio Iudeorum adfuturus ab-

rasent 188. 3 (subiecit 144. 27)
D. Paulus corpora impiorū demoni

Pauli Aeginete locus de pillulis ex el-
leboro 91. 22 (liber 205. 10)

Pauli Veneti de regionib. Orientalib.
pax.

INDEX

pax artium alumna	11. 30	199. 24. metallica & delteria
pectoris morbi, ex capitis catarrho		corpus alterare, & tamen non con
222. 10		coqui 205. 30. uomitum cientia
pecora sale pinguescere	134. 31	198. 27
pedum lauacrum somni conciliato-		pharmacorū compositio quid 225. 6
rium 183. 33. nuditas concubitoris		frequens usus naturæ noxius 87
noxia	57. 15	Pharus insula Aegypti ioΒόλοις
de Pellice cuiusdam principis citta		infestata 9. 30
laborante, ac integros stuppæ liniq;		pharynx & eius compositio 177. 13
manipulos comedere	67. 1	φάρμακτα quæ 150. 11
pennas aquilarum alias pennas admi-		Pherecides Syrus phthiriasi mortuus
xtas insumere	153. 22	173. 23
penna marinae usus multus in medi-		Philinus Atheniensis uno cibo inſto-
cina	247. 22	ta uita usus, & quo 79. 35
periodi morborum cause	107. 33	Philippi Melanchtonis famuli auda-
Peripateticorum à medicis dissensio		cia 124. 10. gener medicus 126.
de elementorum quatuor in mixtis		24. (ſis 221
corporibus transfusione 224. 10		Philippus Bechius medicus Basiliens
peristerion herba quæ	157. 36	philosophia medicine ianua 101. 19
Perſe ab Aegyptijs magiam edocli		φίλως 28. 18
9. 15		phlebotomie utilitas 17. 30
peſtis futura indicia 99. 10. inde		in Phlebotomia nulla concoctio hu-
praesagiū ex canicula ortu 10. 11.		morum requisita 241. 30
signa 102. 30. cause ibid. 15		phlegma cur sanguini admixtū 116.
petroleum quid 136. 25. ubi colliga-		34
tur	216. 6	phlegmagoga medicamenta 81. 4
petroselinum Epiri pro Macedonico		φορὰ ignis quid Theophrasto
uenale	97. 28	218. 10
Petrus Aegineta Langij præceptor in		phthiriasi qui olim mortui 173. 23
lingua Græca	5. 26	φθον 222. 13
Petrus Lotichius	239. 10	pice muliebriſ cause 65. 23
Petrus Schaffer chalcographiæ in-		Pici Martij prudentia 116. 25
uentor	31. 1	pietas, hominum à demonibus custo-
phalangij ictus frigidissimus 134. 20		dia 146. 30
pharmacia magiæ species altera		Pilatus Iudææ præſes Rhodano ſub-
191. 1		merſus 149. 20. ubi ſepultus. ibid. 28
pharmaci eiusdem contrariæ uires		piloſi ſalaces 39. 30 (92. 20
139. 10		pilularū de elleboro doſis 91. 30. &
pharmaca alima quæ 112. 22. leni-		pinguedo cur plurima peritoneo at-
tina uel minoratua non reiſcienda		tributa 116. 30
		pinna

INDEX.

- pinna, piscis sine oculis 16.23
 piscine in Bethsaida uires diuinæ
 220. 3
 Pisistratus primus qui bibliothecam
 construxerit 26.18
 de Pistore, cuius humerum mulier cit/
 tam patiens desiderarit ac comede
 rit 66.27
 pituitosorū somnia plerūq; de niue
 imbribus & fluentis 186. 7
 L. Plancus sponsionis Antonij &
 Cleopatræ iudex 140. 32
 Plātæ marinæ succulus Langio missus
 247. 27
 plateæ piscis industria 16. 30
 Plato multa ab Hippocrate mutuatus
 180. 25. quāti fecerit se natum homi
 nē, & Socratis temporibus 22. 15
 πλεγμα δ' inuolens quid 47.
 30
 pleuritidis origo 222. 9. signa ex
 lotio 166. 1. inde
 Plinij laus 237. 20. locus de ægital
 lo & acanthide correctus 133. 10.
 de tenijs emendatus 175. 20. de
 scarabe obscurus 52. 7. eiusdem
 falsa allegatio ex Theophr. 117. 25
 plumbum motu liquefieri 33. 19
 podagra mulieribus quando accidat
 64. 28
 podagræ causa 223. 15
 ποδ' ον' π' τογ 183. 15
 Polydamna Aegypti regina 9. 22
 polygonium quid 232. 10
 Pomponatius Langij præceptor in
 philosophia 145. 4
 πογοι 74. 11
 potus an per laryngam defluat in pul
 monem 180. 13 (17
 potus aquæ thymarū dānatus 219.
 profluuij seminis causa, et quibus con
 tingat (39. 30
 proprietas occulta medicamentorum
 quæ 81. 19 25. 6
 Proserpina pinsendi panes inuentrix
 pterygium quid 172. 29
 Ptolemæi Philadelphi bibliotheca et
 studium in bonorū authorum libris
 conquirendis 26. 30
 quod Publica in priuatū usum eon
 uersa uires diuinas amittant, exem
 pla 220. 17
 puellæ quæ triennio sine cibo & po
 tu uixit historia 110. 33
 puellæ inedia patientiores quā ma
 sculi 114. 30
 pueris cur uinum prohibitum à Pla
 tone 211. 24 (xiæ 60. 14
 puerperæ periculosis morbis obno
 puerperarum somnia plerūq; de ni
 gris reb. dæmonum spectris, & hu
 iusmodi 186. 12
 puerperis mensibus suppressis saphe
 na incidenda 61. 28
 puerperium grande naturæ miracu
 lum 228. 7 (15. 22
 puerpera apud Thraces lustruosa
 pulegium brumali solstitio floridum
 82. 19
 pulmonis inflammati ex lotio signa
 166. 10. meatus medicis ignori
 pulsus pestiferorum sanis similissimus
 103. 1
 pulueris ex uitro faciendi ratio &
 usus 235. 20. incendiarij compo
 sitio 137. 30. purgatio medicamē
 tosa quid 86. 19. minoratiua quan
 do competat 169. 26. & 241. 7
 puteus apud Lucernā Pilati manib.
 agitatus 149. 30
 P
 pyro-

INDEX.

pyroporum seu rubinorum Orienta-
lium uires 205. 18

Pythagoræ symbolū de sacrificio nu-
dipedali expositum 57. 32. item
de sale 134. 1

R

R Achael quomodo à sterilitate sa-
nata 23. 25

ratio, pro maximo propugnaculo ho-
mini data 21. 6

raucedinis perpetuæ causa 222. 5

Receptarij medici qui 101. 4

remisci quid 185. 3

rete mirabile cur flexuosum 49. 10

Rheubarbari contrariarum qualita-
tum causa 139. 20

Rhuerdrommel auis 238. 34

Rheum Oribasij quid 230. 33

Rheuponticum non centaurium, sed
eius ἀντιβαλλόμενον 231. 20

eius descriptio 232. 18

in pago Rodt Spirēsis diœcesis puella
triennio inediam passa 110. 33

Romæ mulieres plus X L nuper de
mone correptas esse, nec à cardina-
libus curari potuisse 142. 15

Romani cur sacra externa abolere co-
nati 29. 20. quibus armis pro bō
bardis usi 36. 20. cur serō me-
dicinam didicerint 12. 28. 'cur
uirginibus & matronis uinum pro-
hibuerint 210. 27

Romanorum bibliothecæ 28. 33

oris usus ad emaciationem corpo-
rum, et uulnerum consolidationem
128. 18 (139. 28)

rosarum qualitates contrariæ, & quæ
rubinus lapis noctu lucidus 153. 1

rubinorum descriptio 204. 35

Ruellij error 123. 15

Rutæ uires aduersus serpētes 18. 29

Accar Indorum quid 137. 1. inde
S de Sacerdote cuius calcē mulier
malaciam patiens euulserit ac co-
mederit 66. 17

sacra nudipedalia quæ 57. 27

sacrificia nulla sine sale facta 134. 5

sacrificiorum ignis perpetuus 214.
1. inde

sal quid secundum Aristotelem 135.

26. amicitia symbolum 133. 30

cur primum mēse apponatur. ibid.

37. cur diuinus à Platone et Home-
ro dictus 134. 4. inde. in Vinga-
ria quomodo ex specubus eruatur.
135. 31.

sal alkali chymistarū 137. 13. et 235.
36. ammoniacum, & quis eius in-
uentor 136. 1. Indicum, idem quod

saccarum 136. 32

sal gemmæ 135. 36

salis conditura commoda cum caseo
ac alijs cibis 125. 17. in phleboto-
mia et gangræna usus 135. 12. am-
moniaci nomen solum in myrothe-
cis relatum 136. 15

sales, ab elemento ad uoluptates ani-
mi translati 133. 27

Salamandræ descriptio 37. 14

salpetra quid 137. 24

Sammonici Sereni bibliotheca Cæsa-
ri Gordiano legata 29. 30

Samuelis anima per Saulem euocata
189. 10

sanguis hominū extra uenas cur pu-
trefcat. ibid. 19. ceruorum cur nō
spissetur 131. 11. leporum suauissi-
mus 129. 8. tauri, uirulentus 129.

20. & cur 131. 10

sanguinis

INDEX.

- sanguinis extra uenas effusi ac cōcre*
ti seu accidentia 131. 24. *fluxus*
per superiora quando mulieribus
contingat 59. 20 (132. 20
sanguinem concretū purgandi ratio
saniei de pulmone & pectore ac he-
pate excretio 166. 34
sapientum dicta quando celebrata
 207. 22
sapphiri descriptio & uires 203. 33
Sarraceni hodie etiam tēplum nō nisi
nudis pedibus ingrediuntur 57. 29
Satyri cuiusdam Tharsensis ex gonor-
rhœa mortui historia 41. 28
saxa dura calefacta & aceto aspersa
emolliri 140. 35 (118. 3
scabiei puellæ inedia patientis causa
Scaliger lachryma cerui à Bernhar-
do Ornesano donatus 105. 30
Scarabeus Aegyptijs quid significarit
 52. 1
σελοτὺρβα quid 70. 19. *non*
nouus in Germania morbus 72. 30
Scerbok Danicæ & Noruegia mor-
bis 70. 29. *eius curatio* 71. 2
schiston aluminis species 136. 11
scolyti descriptio & uires 44. 23
scomma in Iulium Cæsare triumphan-
tem 50. 34
scorpij ictus frigidissimus 184. 20
scrotum quid 47. 2
Scythæ, nunc Turcæ cognominati 11.
 9. *ut inedia facilius ferāt, quomo-*
do se cingant 114. 7. *quo ligno ad-*
arcus olim usi 128. 5
σκύρροι 74. 11
σκυλαλίδες, telorum genus qua-
le 37. 1
Sebastianus Schertlin eques Augusta-
nus 165. 10
Secacul Mesuæ quid 95. 31
Seilam insula rex quantæ magnitudi-
nis amethystum habeat 205. 12
selenitis lapidis proprietates 82. 21.
 & 153. 3
σελινον quid 98. 4
Seleucus rex cur Nicanor dictus 26.
 25 (dum 55. 34
semen crudum & aquosum infœcun-
seminis excretio, magna uiriū disipa-
tio 42. 3. *fœcundi ac sterilis di-*
iudicatio 55. 30
senes cur inedia facilius ferāt 114.
 24. *cur crebrius mingant* 168. 7.
cur citius masculos gignant quàm
iuuenes 49. 34
sensus cōmunis quid ex Arist. 184.
 31. *homini ad quid natura datus*
 16. 14. (librorum 27. 10
Septuaginta duo interpretes sacrorū
sesamoides albū ac nigrum 92. 10
Seth primus artium liberalium ac phi-
losophiæ naturalis author 7. 7
sideratio quid 221. 26
sideritis herba quæ Aëcio 157. 30
signa pathognomonica quæ 103. 13
Sileni consiliū pro Δωτρω ad Mi-
dam regē de uita hominis 15. 20.
 & 144. 9
simplicis medicamenti contrariarum
qualitatum causa 139. 20
singultus remedia 141. 2
ubi applicanda 178. 15
sion, herba quæ 98. 24
smaragdus pro amuleto appensus
stomacho roborando efficax 203.
 3. *eius uires in electuario Mesuæ*
 203. 22
Smylacis umbra quàm noxia 127.
 33

INDEX.

Smyrnium Dioscoridi quid 96. 33.
 ☞ 98. 25
Somnifera pedum lotio ex quibus her-
 bis facienda 183. 16
Somnia medicis in morbo obseruanda
 186. 4. pro qualitate humoris pu-
 trescentis egro obuersari ibid.
Somniorum uarietatis causa 185. 1. inde
Somnus quid, et eius cause 183. 34.
 ☞ 185. 4
Soricum fibræ numero dierum lunæ
 æquales 82. 15
Solstitia in uenæ sectione periculosa
 240. 11
Sparnegker canonicus Ratissponē.
 à Langio ex calculo in tonsillis cu-
 ratus 233. 24
Spermatis origo an à cerebro 50. 12
 prima decoctio 47. 14. secunda.
 ibid. 31. tertia 48. 20 (20
Spiritus uisuales, fascini uehicula 154.
Sporades morbi qui 69. 14
Sporades insule à demonibus habi-
 tate 148. 17
Sterilitatis remedia 56. 30
Sternutatio singultui sedādo salutaris
 178. 20
Squaxæ quid 70. 16. non
 nouus morbus, sed nomen tantum
 mutatum 72. 23. Danis peculia-
 ris 69. 12
Stomachus Græcis quid 178. 35
Stomachi puerorum subuersionis cu-
 ratio 179. 6. eiusdem imbecillita-
 ti quæ conferant uina 209. 28.
Sympathia cum uestica 228. 30
Sudor humorum corporis uniuersi in
 dex 108. 29. calidus frigidus me-
 lior 110. 4. frigidus an ex corpo-
 re febre ardēte erūpere possit 109

suis alexipharmacū in cephalalgia
 19. 25 (173. 30
Sylla dictator phthiriasi mortuus
Sympathia lapidum ac herbarum
 quarundam 226. 10. inde
Symphytum herba quæ 232. 10
Synocha curanda ut pestilens febris
 101. 26
Syrmaismi definitio ☞ compositio
 198. 24. etymologia 199. 15
Syrones qualis morbus 174. 17

T

Tabes quomodo ex sanguinis pu-
 tredine gignatur 131. 26
tabis ossis sacri ☞ coxendicum acci-
 dentia 223. 1. inde (17
tabula rotunda quid significet 176.
tania tricennum pedum in homine na-
 ta 175. 20
taxi arboris umbra noxia 127. 33
taxo pro thamarisco utentium error
 exitialis 128. 4 (17
temulētia proli gignēda cōtraria 56.
temporum mutationes in uenæ sectio-
 ne obseruande 240. 7
tentationes diaboli quauis pugna
 terribiliores 145. 8
testudinis alexipharmacum contra
 uiperæ morsum 18. 26
 aduersus uiperam comestum 19. 28
testiū mēbranæ quot et quæ 46. 30
tetracharmacū Galeni quale 225. 9
Themistocles haustu sanguinis tauri/
 ni mortuus 129. 22
Theocriti locus de iynge expositus
 238. 4 (33
Theod. Gaze uersio correctæ 97.
Theodori Prisciani Gynæcia, seu de
 mulierum morbis liber 58. 7
Theophrastus cur herbe nomen, coi-
 tum

INDEX.

tum tactu auctoris obtinuerit 94.
 30. eius locus de aduersionibus ma/
 chinarum expositus 35. 23
 thermæ cur sacræ dictæ 219. 33
 thermarum Badensium uisitas, &
 quando celebrari ceptæ 200. 13
 ad Thermarum usum quod tempus
 saluberrimum 213. 1
 Thobias quomodo ab angelo cæci-
 te sanatus 23. 24
 Tholus Aesculapij sacellum 8. 4
 Thoon Aegypti rex pharmacie ma-
 gicæ inuentor 191. 3
 Thugæ quid 121. 1
 Thugæ 130. 12
 thymelea 96. 10
 titillatio pedum cur somnum inducat
 184. 7
 topazij lapidis uires de securitate fa-
 bulosæ 202. 13
 torminū matricis descriptio 62. 29.
 eorū ex febre reliquorum curatio
 159. 1. inde
 torpedo, cur piscatoris manum tor-
 pere cogat 184. 18
 tortillæ ueneficiū amatoriū 237. 35
 toxicum ceruinum Hispanorum qua-
 le 94. 10
 Traga-seum sal in Troade obuectigal
 diminutum 138. 10
 tragus herba quæ 137. 10
 Trapezitarum fraus in detinendis li-
 teris obligatorijs 142. 12
 triticum attractiuo calore præditum
 quomodo probetur 83. 10
 troglodytidis auiculæ descriptio
 236. 20
 usus ad calculum. ibid. 25
 Turcarum origo & nomen unde ac-
 ceptum, & quando 11. 6. inde
 tussis ex calculo in pulmōe ac tonsillis

curatio 233. 20
 Tyresias à Proserpina qua sapientia
 donatus 189. 22

V

Valgius Romanus, primus libros
 herbarios Romam attulit 13. 18
 M. Varrōis statua in bibliotheca Asi-
 nij Pollionis Ro. collocata 29. 8
 uasa concoctionis & spermatica cur
 uariciformia 48. 32
 uasorum seminariorum propago
 47. 9
 uatis festiua descriptio 166. 27
 uena medeni quid Arabibus 175. 25
 uena indigestis humoribus quomodo
 incidenda 240. 30. puerperis
 ob defecta menstrua quæ secanda
 61. 28
 uenæ sectio quando principio morbi
 competat 169. 27. eiusdem tem-
 pora opportuna 240. 10
 uenæ spagitides sectæ cur sterilitatem
 inducant 50. 21
 uenarum orificia omnia ad uentricu-
 lum, aut uuluum, aut nares, aut sedes
 finita 84. 21
 uenationis laus 237. 10. commo-
 da 104. 11
 ueneficia amatoria 237. 35
 uentriculi neruorum relaxatio causa
 fastidij ciborum 113. 30. sym-
 ptia cum renibus 228. 26
 uentriculorum cōcoctio dispar 124.
 20
 uenti subterranei 218. 14
 Venus cur & λυγένης, & salo condita
 feratur 134. 21
 ueris descriptio breuis, & tempera-
 tura 212. 30 (88. 3
 ueratrum nigrum quomodo serendum
 P 3 uerber

INDEX.

uerbena quæ, & eius uires	157. 25	mulier editura	61. 24
templum Vesta Romæ à quo, et cur conditum	214. 14	uniones quæ	204. 3
uilli sanguinis congelationis eius causa	130. 31	uolulus hæmatites Hip. stomacacia hodierna	72. 23
uinum dilutū & moderatè sumptum, pueris concedendum	212. 12	uomicam pulmonis per urinam, tho/racis per aluum expurgari	167. 24
uinum nepenthes 9. 27. ex elleboro quomodo faciendum	88. 3	uomitibus commoda, et à quibus bestiis homini monstratus	17. 10. eiusdem initio morbi utilitas
uini potus prohibiti censura	211. 18	uocis rauca causa	222. 6
pueris qui interdixerint	209. 32	urina optima quæ	170. 18. aquosa ac nigra quid indicent. ibid. purulenta an pulmonis aut pectoris affe
uina salis aut aquæ marinæ cõditura fieri defocciatiora	135. 6	cti indicium	166. 10. inde. pestiferorum, sanis simillima
uiri hyeme ueneris audiores quàm foemina	45. 18	102. 4. et 103. 1. per intestinum longanorem reddita	167. 32
uirgo Romæ semicanem enixa	54. 4	urinae fulcidium ob phlegmonam atricis quibus contingat	63. 25
uirgo Vestalis Neoburgi dolore hy/pochondriaco ob lapidem in folliculo fellis mortua	233. 10. Nurimbergæ, sanguinis profluuium per os afflicta	eius cõtra ueneficium aspersio	172. 2
de Virgine quæ acus deglutiuit, quas biduo post illas e iomuit	59. 24. 68. 30	uromantes medici qui	100. 31
uirginum dolores ex suppressis mensibus leuiiores, sed diuturniores	63. 5. Vestalium poena pro igne sacro extincto	urticæ qualitates contrariæ quæ	139. 30
praua Viçius ratio morborū omnium causa	214. 17. 69. 17	ustionis curandæ methodus	38. 10
uitis contra uirus et serpentium ictus salutaris quomodo plantanda	88. 25	ustionibus quando frigida adhibenda	37. 28
uitrum ex qua sit materia	235. 30	Vuasserochß auis	238. 34
ulcera uermiculosa quibus medicamententur	173. 10	Vuomesßhauser ossis sacri tabe mortuus	223. 6 (19)
ulcera chironia unde sic dicta	193. 25. quibus emplastris curanda	uulnera ære insueta citius curari	153.
ex Umbilico infantis modò editi prædicere, quot post hunc liberos sit	194. 10	Vxifur Arabum uires	194. 20

Y

Yslogopßu quando primum orta
71. 18 Z

Z Euxidis pictura excellēs uuarum
21. 20

Zoroaster magus solo caseo, totis
XX annis usus 80. 2. & 125. 3

FINIS.

BASILEÆ, EX OFFICINA NICOLAI
Brylingeri, expensis Ioan. Oporini, Anno Salutis hu-
manæ M.D.LX. Mense Martio.

A 1399271